www.e-rara.ch

Demosthenis et Aeschinis principum Graeciae oratorum opera

Demosthenes

Basileae, [1571-]1572

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-98668

I

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Visual Library

DEMOSTHENIS ORATORIS ATHENIENSIS

OLYNTHIACA PRIMA.

HIERONYMO VVOLFIO Interprete.

ΑΝΤΙ πολλῶν αὖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο, τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτι τοίνυν τοῦθ' ὕτως ἔχει, πορεύσομαι πρῶτον ἐντεῦθεν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον, εἴτι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις τυγχάνει ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τὸ ὑμέτερον τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἑνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν. ὥσθ' ἑξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει, φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς αὐτὴν πλεῖον ἐστὶν, εἴ περ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. Εἰ δὴ τάγ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσετε, καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν. ὡς ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέον, μὴ παυόμενον ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκὼν, ἡνίκα ἂν τύχῃ, πάσῃ ἡμᾶς παραβάλλων, καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται καὶ παρασκευάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων. οὐμοῖ ἀλλ' ὀρθικῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅπερ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον, ἕνα ὄντα, κύριον, καὶ ῥητῶν, καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι· πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει· πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτο ἄσμενος πρὸς ὀλιγαρχίας, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γὰρ ἐστὶ τοῖς ὀλιγαρχίοις, ὅτι νυνὶ μὲ περὶ δόξης, ἀλλ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος· καὶ ἴσασιν, ἅτ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοῦτ' ἀπολέσαντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ναίων τοῦτ' ὑποδεξαμένους. καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε, καὶ ὅμορον χώραν ἔχουσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ πάλαι μὲ προήκει πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐλπίσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν· χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. ὅδε γὰρ λόγος, ὅδε σκῆψις ἐφ' ὑμῖν τὰ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐφέλειν, ὑπολείπεται. νυνὶ γὰρ ὁ πάντες ἐθρυλλεῖτε, ὡς ὀλιγαρχίας ἐκπολεμῶσαι δεῖ φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον· καὶ τοῦτο, ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μεχρί τινος τούτου ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βέβαιον εἰκὸς τὴν ἔχθραν

A

ARBITROR vos, Athenienses, eam rationem magnæ pecuniæ prælaturos, qua explicetur, quid in hoc negocio futurum sit è republica, de quo nunc deliberatis. Quod cùm ita sit, æquum est, vt vltrò & alacriter, eos qui consilium dare volunt, audiatis. Neque enim, si quid vtile meditatus aliquis attulerit, id audire solùm, amplectiq; licebit: sed illud etiam vestræ fortunæ esse puto, vt multa opportuna dictu, subitò nonnullis in mentẽ veniant. Quamobrem ex omnibus facilè vos vtilia deligetis. Tempus certè quidem hoc, Athenienses, tantùm non edita voce loquitur, vobismetipsis esse curam rerum illarum suscipiendam, si modò eas conseruare studeatis. Nos verò nescio quomodo mihi esse videmur erga illas animati. Sunt autem quæ mihi quidem videantur, hæc: & auxilia iam esse decernenda, & quàm celerrimè esse apparandum bellum, vt hinc opem feratis, & non idem admittatis, quod etiam prius: & legatos mittendos esse, qui hæc dicant, & rebus intersint. Nam hoc maximè timendum est, ne Philippus (vt est homo callidus, & in rebus gerendis acer) partim concedendo, vbi res ita tulerit, partim minitando (qua quidem in parte non immeritò illi fides habebitur) partim nos & absentiam nostram criminando, de summa rerum interuertat aliquid, et ad sese transferat. Verùm illud peropportunè cadit, Athenienses, vt, quod summo Philippi rebus præsidio est, idem vobis vel vtilissimum sit. Nam quòd is vnus omnia & arcana & aperta moderatur, ac simul & dux est, & dominus, & quæstor, & ipse vbiq; adest exercitui: ad res bellicas celeriter & tempestiuè conficiendas multum quidem valet: sed pacificationi, quam cum Olynthijs facere cupit, aduersatur. Neque enim obscurum est Olynthijs, hoc agi bello non existimationem C suam, aut agri partem, sed excidium patriæ & seruitutem. norunt etiam quomodo cum Amphipolitis egerit, qui vrbem ei dediderunt: & cum Pydnæis, qui vrbe receperunt. Deniq; tyrannis, mea quidem sententia, Respublicæ nihil habere fidei debent, præsertim finitimis. Quæ cum ita esse intelligatis, Athenienses, cætera quæ decẽt omnia, vobis cogitanda esse affirmo, vt velitis & excitemini, belloq; si vnquam, nunc certè maximè incumbatis: nec pecuniam tantùm promptè conferatis, sed et ipsi militetis, nec in vobis quicquam desiderari patiamini. Nulla enim iam ratio vobis, nulla excusatio, quo minus officio fungi velitis, relinquitur. Nam quod omnes iactabatis, Olynthios in Philippum esse concitandos, id vltrò nunc accidit: eaq; ratione, qua maximè vobis expediat. nam si vestro impulsu bellum suscepissent, socij fortasse parum firmi, atque ad tempus in ea sententia fuissent. Quoniam autem eum ob illata sibi crimina oderunt: firmas eos probabile est cum eo, pro-

Attẽtionis & beneuolentiæ captatio, leni additâ reprehensione.

Sententiæ dictio, & cõfirmatio à periculo.

Occupatio: non timẽdam esse Olynthiorũ inconstantiã.

Cõclusio, & ab audi torum iudicio.

a pter

pter ea quæ & metuunt & perpessi sunt, gerere inimicitias. Quare non negligenda est talis oblata occasio: neque committendum, vt idem vobis accidat, quod sæpè iam prius accidit. Si enim nos, cum defensis Eubœensibus rediremus, atque Hierax & Stratocles Amphipolitæ, hoc suggestu consceuso, vos soluere, atque oppidum in fidem accipere iuberent, pari studio priuatis rationibus nostris consuluissemus, ac salutem Eubœensium tutati eramus: & Amphipolim tum obtinuissetis, & omnibus quæ deinde secuta sunt negocijs, fuissetis liberati. Rursus, cum Pydnam, Potidæam, Methonen, Pagasas, cætera (ne singulis commemorandis immorer) obsideri nunciaretur: si tum harum vrbium vel vni primæ, alacriter, & vt decuerat, opem tulissemus ipsi: faciliore & multo humiliore nunc uteremur Philippo. Nunc dum præsentia semper amittimus, et futura sua sponte se rectè habitura opinamur: & auximus, Athenienses, Philippum nos, & tantum effecimus, quantus nemo unquam fuit rex Macedoniæ. Nunc autem venit occasio. quæ? hæc quam offerunt Olynthij ultrò ciuitati, nulla priorum illarum deterior. Ac si quis (vt mihi quidem videtur) liberalitatem erga nos diuinã rectè æstimet: is, tametsi multa non ita sint vt deberent, magnam tamen dijs gratiam sit habiturus: idq; iure ac meritò. Nam quòd multa bello amisimus, id negligentiæ nostræ acceptum referre iurè possis. Quòd autem neque olim hoc factum, & ostensa iam nobis est quædam societas, quæ sit cladibus hisce depellendis, modò vti velimus: diuinæ beneuolentiæ beneficium equidem interpretor. Sed perinde sit scilicet, vt & in paranda pecunia: si quis eam quam acceperit, etiam seruarit: magnam habet fortunæ gratiam. Sin imprudens consumpserit: vnà consumpsit & accepti à fortuna beneficij memoriam. Sic etiam in rebus gerendis: qui occasionibus vsi non rectè sunt, ij tametsi boni quippiam diuinitùs obtigit, haud meminerunt. Ex ultimo enim euentu, de ijs quæ præcesserunt omnibus, fit plerunque iudicium. Quapropter vobis ea quæ restant, Athenienses, magnæ curæ esse debent: vt his uitijs correctis, impressam ob res sic administratas infamiæ notam exteramus. Quòd si hos quoque homines destituerimus, Athenienses, atque ille Olynthum euerterit: dicat mihi aliquis, quid restet, quod illum, quò minus eat quò uelit, remoretur? Nunquis vestrûm cogitat, Athenienses, & spectat, quemadmodum magnus euaserit, infirmus cum esset initiò Philippus? primùm Amphipoli capta, postea Pydna, mox Potidæa, denig; Methone, postremò Thessaliam inuasit. Demum, quum Pheras, Pagasas, Magnesiam, omnia suo arbitratu composuisset: in Thraciam abijt. Deinde ibi regibus alijs eiectis, alijs constitutis, in morbum incidit. ex eo paululum recreatus, non ad socordiam se deflexit, sed statim Olynthios est aggressus. Eius autem in Illyrios & Pæones, & aduersus Arymbam, & quò non? prætereo expeditiones. Quid ergo, inquiet aliquis, ista nobis commemoras nunc? Vtrunque vt cognoscatis, Athenienses, & sentiatis, tum projcere singulatim semper aliquid rerum, quàm non expediat: tum perpetuam in rebus gerendis alacritatem, qua erga omnes Philippus vtitur: præ qua fieri non poterit, vt rebus gestis contentus, in ocio se contineat. Qui si in ea sententia erit, vt agendo semper opes suas, & gloriam augendam censeat, nos autem nullius rei curam constanter & seriò suscipiemus:

Exemplis ostẽdit cessationis incommoda.

Imago socordiæ, & ab occasione, cum occupatione.

A periculo: quod demõstrat cõtentione alacritatis Philippi, & cessationis Athenienſium.

ἔχθραν αὐτοῦ ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. ἃ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑμᾶς ἀπολαβεῖν καιρὸν ἀφεῖναι· ἃ δὲ παθεῖν πάντ', ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν ἱέραξ καὶ στρατοκλῆς ἄλλοτε τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς ἐκπολεῖν, καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν· τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἣν περ ὑπὲρ τῶν Εὐβοέων σωτηρίας εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἡνίκα πύδνα, ποτίδαια, μεθώνη, παγασαί, τἄλλα (ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω) πολιορκούμενα ἀπηγγέλετο· εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως, καὶ ὡς προσῆκεν, ἐβοηθήσαμεν αὐτοῖς ῥᾳόνι καὶ πολὺ παπεινοτέρῳ νυνὶ ἂν ἐρρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νυνὶ δ' τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι ὀρθῶς ἕξειν καλῶς, καὶ ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεσκευάσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. *νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει. τίς; ἅτε, ὁ τῶν ὁλυνθίων αὐτόματε, τῇ πόλει, ὃς οὐδενὸς ἐστιν ἐλάττων τῶν *πρότερον ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις αὖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογισμὸς τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων κατασχεῖν, καὶ πρὸς ὅσα ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλ' ἂν ἔχειν αὐτοὺς χάριν εἰκότως. τὸ μὲν γὰρ πολλὰ *ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἂν τις θείη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πρόφασίν τε ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντιῤῥοπὴν, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων οὐσίας οὖσαν ἐτέρᾳ ἂν ἐγωγε θείλην. ἀλλ' οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ ἐπὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως. ἂν μὲν γὰρ ὅσα αὖ τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, πανωλεθρίαν καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. καὶ πρὸς τῶν πραγμάτων ἔτως. οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, ἀθεῖ εἰ συνέβη τὰ πρὸς τῶν θεῶν χρηστὰ, μνημονεύουσι. πρὸς γὰρ τὸ τελευτῶν ἑκάστων τὸ *πρὸ πάρεστ' αὐτῶν ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τοὺς λοιποὺς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα τοῦτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὰ δὴ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτρίψωμεθα. εἰ δὲ πρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τάττες οὖν αὖ θρώπους, εἶτ' ὀλωθον ἐκεῖνον καταστρέψεται· φράσάτω τις ἐμοὶ, τί τὸ κωλύων ἔτ' αὖτ' ἔσται, βαδίζειν ὅποι βάλεται; ἆρ' ἄγε λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν, ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα πύδναν, πάλιν ποτίδαιαν, μεθώνην αὖθις· εἶτα θετταλίας ἐπέβη. μετὰ ταῦτα φερὰς, παγασὰς, μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο δι' ἐπιτρεπούς τρόπον, ὥχετ' εἰς θρᾴκην. εἶτ' ἐκεῖ σὺν μὲν ἐκβαλὼν, σὺν δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε. πάλιν ῥᾳδίους οὐκ ὄντι τὸ ῥᾳθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' ἐθὺς ὁλωθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ' ἐπ' ἰλλυριοὺς καὶ παίονας αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἀρύμβαν, καὶ ὅπη τις ἂν εἴπει, παρελείπω στρατείας. τί ἄν, τις ἂν εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νυνί; ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθε ἀμφότερα· καὶ τὸ προϊέσθαι καθήκαστον αἰεί τι τῶν πραγμάτων, ὡς ἀλυσιτελές· καὶ τὸ φιλοπραγμοσύνην, ἣ πρὸς ἅπαντας χρῆται, καὶ συζῇ Φιλίππῳ. ὑφ' ἧς ὅκ ἔστιν ὅπως ἀναπαύσας τοὺς πεπραγμένοις ἡσυχίαν ἄξει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔστιν· ἡμεῖς δ', ὡς ἀδεοῦς ἀναληπτέον ἐρρωμενέστερον τὰ πραγμάτων.

γμάτων· * σκοπεῖσθε εἰς πόσ|ε ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆ
σαι. πρὸς θεῶν, τίς ἔτως ἀνόητός ἐστιν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ,
τὴν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν;
ἀλλὰ μὴν εἴ τ|ο γε φοβήσεσθ', δέδοικα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μὴ τὰ αὐτὰ τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως μὲν
τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν ὠφεληθέντες χρόνον, ὕστε-
ρον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν· ἕτω καὶ ἡμεῖς ἂν μετὰ
πολλῶν φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, ἃ ἅπασι πρὸς ἡ-
δονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἠθελόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἐλθόντες ποιεῖν, καὶ κινδυ-
νεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. Τὸ μὲν οὖν ἐπι-
πλῆξαι, ἴσως φήσει τις ἂν ῥᾴδιον, καὶ πάντας εἶναι. τὸ δ'
ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅ, τι δεῖ πρᾶξαι λέγοντα φανερῶς,
τοῦτ' εἶναι συμβάλλ. ἐγὼ μὲν οὐκ ἀγνοῶ μέν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλ-
λὰ * τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας, ὀρ-
γῇ ποιεῖσθε, ἂν μὴ κατὰ γνώμην ἀκούσῃ· ἐμοὶ μὲν οἶμαι
γε δεῖν, τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοπουμένους, ὑπομεί-
ναντας, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ δι-
καίη βοηθητέον εἶναι τοῖς πρεσβεύουσιν ὑμῖν, τοῦτε τὰς
πόλεις τοὺς ὀλιωθίους σώζειν, καὶ τοῦτ' αὐτὸ ποιήσον-
τας στρατιώτας ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν
κακῶς ποιεῖν, καὶ χρήμασι καὶ στρατιώταις ἑτέροις. εἰ δ'
ἄλλο τι τούτων ὀλιγωρήσετε· ὀκνῶ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ
στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς
ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτο, ὅλιωθον ἀφέλησθε· ῥᾳ-
δίως δὴ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν, ἀμυνεῖται. εἴτε βοηθη-
σάντων μόνον ὑμῶν εἰς ὅλιωθον· ἀμεινόνως ὁρῶν ἔχον
τα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται, καὶ προσοράσεται τοῖς
πράγμασι, * καὶ πρείσει τῷ χρόνῳ τὴν πολιορκουμένων.
δεῖ δὴ πολλῷ καὶ δίκῃ τὴν βοήθειαν εἶναι. Καὶ πρὸς
μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω. πρὸς δὲ χρημάτων
πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν
ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά. ταῦτα δὲ
ὑμεῖς ἔτως, ὡς βούλεσθε, λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν
ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε· οὐδενὸς ὑμῖν
προσδεῖ πόρου. εἰ δὲ μή, προσδεῖ μᾶλλον δ' ἅπαν-
τος· ἐνδεῖ γὰρ πόρου. τί οὖν, ἂν τις εἴπῃ, σὺ χρᾴφῃς ταῦτ'
εἶναι στρατιωτικά; μὰ Δί', οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡ-
γοῦμαι, στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ ταῦθ'
εἶναι στρατιωτικὰ· καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι, τὴν αὐτὴν
τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. ὑμεῖς δὲ
οὕτω πως ἂν δι' πρόσοδον λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορ-
τάς. ἔστι δὴ λοιπὸν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολ-
λῶν δέῃ, πολλά· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων,
καὶ οὐδ' τούτων ὁτιοῦν ἔστι ῥᾴδιον τῶν δεόντων. λέγ-
ουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους. ὧν ἕλεσθε, ὅστις ὑ-
μῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ. καὶ ἕως ἔστι καιρὸς, ἀντιλάβε-
σθε τῶν πραγμάτων. ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λο-
γίσασθαι, τὰ πράγματα ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φι-
λίππου. ὅτε γάρ, ὡς δοκεῖ, καὶ φήσειέ τις ἂν, μὴ σκο-
πῶν ἀμελῶς, οὐπέπω, ὡσ|ὶ ἂν ὡς κάλλιστα αὐτῷ,
τὰ παρόντ' ἔχει. ὅτ' ἂν ἐξεύρηκε τ' πόλεμόν ποτε τῆ
τον ἐκεῖν|ον, εἰ πολεμεῖν ὠφεῖλε δεήσειν αὐτὸν· ἀλλ' ὡς
ὄντων ἄπαντα, τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρή-
σεσθαι, κατὰ διέψευσεν. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν τα-
ράττει, ὥσθ' ὑπόμνημα γεγονὸς. καὶ πολλῷ ἀθυμίαν
αὐτῷ παρεχ|ή. εἶτα περὶ τ' Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἅπα-
σιν μὲν ἴσως δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. κα-
μοὶ δῆ σ|ὶ ὥσπερ ἴσως, κ' ἐστὶ νυνὶ τοῦτο. καὶ γὰρ παρα-
σὰς ἀπαιτεῖν αὐτὸν εἰσὶν ἐψηφισμένοι· καὶ μαγνη-
σίαν κεκωλύκασι τειχίζειν· ἤκουον δ|' ἐγωγε ἔνιων, ὡς
οὐδὲ σοὶ λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσουσιν αὐτῷ
καρπῷ-

A mus: consideratè, quem tandem harum rerum exitum
fore sit sperandum. Quis vestrûm, per Deos, adeò socors
est, qui nesciat bellum inde ad nos venturum, si ne-
glexerimus? Verùm id si fiat, vereor, Athenienses,
ne quemadmodum ij, qui temerè pecuniam magno fœ-
nore mutuò sumunt, atque illa paulisper locupletati,
pòst etiam patrimonijs euertuntur: sic & nobis segni-
ciem nostram magno constitisse appareat: & dum ad
voluptatem omnia referimus, in eam tandem necessi-
tatem veniamus, vt multa, eaq; grauia ferenda sint,
quæ facere noluimus hactenus, aeq; agro nostro sit dimi-
candum. Ac reprehendere quidem, dixerit forsan ali-
quis, esse facile, & cuiusuis: quid autem de his rebus sta-
tuendum sit, pronunciare, id esse consiliarij. Ego verò,
quanquam illud non ignoro, sæpe vos non ijs qui sunt
in culpa, sed his, qui postremi sententiam dixerint, iratos,
vbi quid ex sententia non euenerit: non tamen arbitror
meæ priuatæ salutis ita habendam esse mihi rationem,
vt quicquam dissimulem, quod è re vestra futurum es-
se ducam. Censeo igitur, duobus vos oportere modis re-
bus succurrere: tum vrbes Olynthiorum tuendo, &
B lites, qui id agant mittendo: tum regnum eius vastan-
do, & triremibus & militibus alijs. Quòd si alterutrum
neglexeritis: vereor ne irrita sit futura expeditio ve-
stra. Siue enim agrum suum à vobis diripi vexarique
passus, ipse interim Olynthum subegerit: facilè, domum
reuersus, sua defendet. Siue præsidia vos duntaxat O-
lynthum miseritis: videns rem domi in tuto esse, assi-
debit & ducet bellum: mora obsidionis eos superabit.
Auxilia igitur & magna & bipertita esse oportet. Ac
de auxilijs hæc statuo. Quod autem ad pecuniam com- Pecuniaria ratio.
parandam attinet, est, Athenienses, pecunia vobis,
est, quanta omnium mortalium nemini, militaris: eam
verò vos sic vt vultis capitis. Quam si militantibus re-
stitueritis: nullo erit opus commeatu. Sin minus: opus
erit, vel nullus potius satis erit commeatus. Quid igi-
tur, dicat aliquis: túne autor es, vt ea sit militaris? E-
go verò nequaquam. Ego enim conscribendum exerci-
tum censeo, & hanc pecuniam esse debere militarem,
& vnam esse rationem, eandem & faciendi & acci-
piendi quæ oporteat. Eam verò vos ita capitis, vt festa
celebretis, & res ferè nullas geratis. Reliquum igitur id
C est scilicet, vt omnes tributum conferant: si multis o-
pus erit, multum: sin paucis, parum. Omnino certè pe-
cunijs est opus, nec sine his quicquam potest ritè admi-
nistrari. Indicant etiam alias alij paratæ pecuniæ vias:
è quibus eam vos eligetis, quæ maximè conducere vide-
bitur: & rerum curam, dum occasio adest, suscipietis.
Illud etiam est operæ precium cogitare & reputare, quo Hostis in-
in loco nunc sint res Philippi. Neq; enim (vt videatur commoda.
& dici possit, re non satis considerata) status eius hoc
tempore præclarus est, aut pulcherrimus. Neq; intulisset
ille hoc bellum vnquam, si gerendum fore censuisset.
Nam tum primo statim impetu se omnem rem confe-
cturum sperabat: qua spe frustratus est. Hoc igitur pri-
mum illum turbat, cum præter expectationem euenerit,
& magnam illi mouet ægritudinem. Deinde motus
etiam Thessalorum. Nam hi quidem natura nimirum
& semper omnibus mortalibus infidi fuerunt. Quales
autem sint, tales eos nunc & ille cum primis experi-
tur. Decreuerunt enim Pagasas ab eo reposcere, & Ma-
gnesiam muniri vetuerunt. Præterea quosdam audiui
ego, qui dicerent, non concessuros ei Thessalos posthac

Causis expositis, cur defendendi sint Olynthij: occupatione transit ad alteram partem, facultatis locũ.

portoriorum & vectigalium usumfructum: quòd Thes-
salorum respublicas inde sustentari, non ea intercipi à
Philippo oporteat. Qua pecunia priuatus si fuerit in
arctum admodum ei stipendia peregrini militis redi-
gentur. Iam Paonem & Illyrium, cæteros deniq; omnes
existimandum est, sui iuris & liberos, quàm seruos, es-
se malle. Insueti enim sunt cuiquam parêre per omnia:
& homo importunus est, vt aiunt. neque profectò id in-
credibile fortassis est. Nam res secundiores quàm par
est, temeritatis occasionem incautis præbent. Quare sæ-
pe videtur parta tueri bona esse difficilius, quàm para-
re. Statuetis igitur, Athenienses, incommoditates il-
lius vestras esse commoditates, & occasionem strenuè
vrgebitis: nec legatos duntaxat mittetis quò mitten-
di sunt, sed & ipsi militabitis, & alios omnes concita-
bitis. Nam si Philippo talis contra nos daretur oppor-
tunitas, & bellum propè nostros fines oriretur: quàm
cupidè putatis eum in nos inuasurum? Et non pudeat
vos, si nec ea quæ ferretis, si posset ille: data occasio-
ne facere audeatis? Præterea ne hoc quidem vos præ-
tereat, Athenienses, nunc optionem dari vobis, v-
trum vos illic oporteat bellum gerere, an apud vos il-
lum? Si enim Olynthiorum opes manserint incolu-
mes: vos illic pugnantes, cùm illius regnum vastabi-
tis, tùm securè hac vestra terra fruemini. Sin illa Phi-
lippus occuparit: quis cum porrò huc ire prohibebit?
Thebani? ne sit dictu acerbius, etiam expeditè vnà ir-
rumpent. An Phocenses? qui ne sua quidem sine ve-
stris auxilijs tueri possunt. Aut alius quispiam? At
hercule nolet. Omnium certè absurdissimum fuerit, si,
quæ nunc, etiam cum stulticiæ reprehensione, tamen e-
loquitur, ea, data potestate non faceret. Quantum
autem intersit, hìc an illic bellum geratur: verbis ni-
hil opus esse arbitror. Si enim oporteret vos ipsos tri-
ginta duntaxat dies foris esse, & quæ alendo sunt e-
xercitui, è nostri agri prouentibus petere (si nullus in-
quam hostis in eo versaretur) id damnum quod ij ve-
strûm, qui agros colitis, facerent, maius fore totius bel-
li superioris impensis arbitror. Quòd si quæ hostiles co-
piæ venerint: quantæ clades erunt metuendæ? Acce-
det proteruitas, atque insuper ipsius rei dedecus: quod
nullo minus est detrimento, sanis quidem hominibus.
Quare omnia hæc in conspectu habere, atque vniuersi
adiuuare, & bellum illuc amoliri debent: diuites, vt,
pro multis, quæ Deûm benignitate possident, pauca im-
pendentes, reliqua securè teneant: iuuenes, vt in Phi-
lippi regno parta bellandi peritia, terribiles incolumis
patriæ custodes siant: Oratores, vt in reddendis ratio-
nibus administrationem suam facilè tueri possint. Nam
vt eæ res erunt, quæ vobis euenient: ita & vos de actis
eorum iudicabitis. Quæ vtinam bonæ sint, & officio fun-
gantur omnes.

Ab hostis exéplo, & comparatione bellorum.

Philippum & posse & uelle Atticam inuadere.

Peroratio per distributionem, optatione addita.

καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ * τῶν Θετταλῶν ὑπὸ τούτων
δέοι διοικεῖν, ἀ Φίλιππον λαμβάνειν. αὖ δ' ἐτέτων ἀ-
ποστερηθῇ τῶν χρημάτων. εἰς γένον κομιδῇ τὰ τῆς τρο-
φῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὲν τόν γε
Παίονα, & τὸν Ἰλλυριόν, & ἁπλῶς τέτες ἅπαντας, ἡγεῖ-
σθαι χρὴ αὐτονόμες ἥδιον ἂν, ἢ ἐλευθέρους, ἢ δ' ἄλλες
εἶναι. & γὰρ ἀήθης ἐστὶ καὶ ἀκέειν τινός εἰσι. & ἄνθρωπ-
ος ὑβριστὴς, ὥς φασι· & μὰ δι' ἀσαφὲς ἴσως. Τὸ γὰρ
εὖ πεφάνθαι πᾶσι τῷ ἀξίᾳ, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρο
νεῖν τοῖς αὐτοῖς γίνεται. διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ
φυλάξαι τὰγαθὰ, ἢ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ
τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀκμῇ ταύτῃ ἐ-
κείνε κομιδὴν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρασθαι
τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένες ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρα-
τευομένες αὐτοῦ. καὶ παρεξιόντας τοὺς ἄλλες ἅπα-
ντας. λογιζομένες, εἰ Φίλιππον λάβοι καθ' ἡ-
μῶν τοιῦτον κομιδὴν, καὶ πόλεμον ἤρετο πρὸς τῇ χώ-
ρᾳ. πῶς αὖ αὐτὸν εἶσθε ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν; εἶτ'
οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ, μήθ' ἃ πάθοιτ' ἄν, εἰ δυναίτ' ἐκεῖ
νον, τοῦτο ποιῆσαι κομιδὴν ἔχοντες ἃ τολμήσετε; Ἐτι
τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθα-
νέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ
πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γὰρ αὐτόχρη τὰ
τῶν Ὀλυνθίων ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τῷ ἐκείνου
κακῶς ποιήσετε, τῷ ὑπάρχουσιν, καὶ τῷ οἰκείαν
ταύτην ἀσφαλῶς καρπώμενοι. ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος
λάβῃ. τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι,
μὴ λίαν τι κακὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως.
ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τῷ οἰκείαν ἀχ οἷοί τε ὄντες φυλάτ-
τειν, ἐὰν μὴ βοηθήσητε ὑμεῖς· ἢ ἄλλ' τις; ἀλλ' ὦ ταν,
ἀχὶ βουλήσεται. τῶν ἀπορρήτων μόνον ἂν εἴη, εἰ ἃ
νῦν αἴνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δ' ωη-
θεὶς μὴ προέξῃ. ἀλλὰ μὲν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ Διαφορᾷ,
ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, ἐθὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦ-
μαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοῦ τριάκοντα ἡμέρας μέ-
νας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάγκη, στρατοπέδῳ χρωμέ-
νας, τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν
αὐτῇ πολεμίε λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι ὑμᾶς
γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλε-
μον ἐδαπανήθη. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα
χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι; καὶ προέσεται ἡ ὕβρις, καὶ
ἐπὶ ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, ἀδεμιᾶς ἐλάττων ζη
μίας τοῖς γε σώφροσι. Πάντα δὴ ταῦτα δ' εἰσνωισθόν-
τας, ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλε-
μον· σοῦ μὲν ὑπόρχης, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν, καλῶς
ποιοῦντες, ἔχητε, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρ-
πῶνται ἀσφαλῶς. σοῦ δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τῷ & πολεμεῖν
ἐμπειρίαν ἐν τῇ & Φιλίππου χώρᾳ κτησόμενοι, φοβε-
ροὶ φύλακες τ' οἰκείας ἀκεραίας γένωνται. σοῦ δ' οἳ λέγον-
τας, ἵν' αἱ τ' περιλιπόμενων αὐτοῖς εὐθυμίαι ῥᾴδιαι
γένωνται. ὡς ὁπόταν ἅπαντ' ἀν ὑμᾶς πείσῃ τὰ πεπραγμένα,
πειθοῖ κρεῖττον & τ' πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρη-
σὲ δ' εἰς παντὸς εἵνεκα.

LIBANII ARGVMENTVM Secundæ Orationis Olynthiacæ.

ADmiserant legationem Olynthiorum Athenienses, & auxilia eis decreuerant: sed expeditionem differebat, metuentes, ne sibi difficile cum Philippo bellum esset futurum. Demosthenes igitur progressus, confirmare populum studet, atq; ostendit, quàm infirmæ sint opes Macedonis. Nam & socijs eum suspectum esse ait, & suis viribus parum valere, quum Macedones per se infirmi sint.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ Β.

ΠΡοσήκαλο μὲν τ' πρέσβεσιν τ' ὀλυνθίων οἱ ἀθηναῖοι, καὶ βοη
θεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι. μέλλουσι δὲ πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ * δε
δίασιν ὡς δυσπολέμητόν ἐστιν τὸ φιλίππου. παρελθὼν δ' ὁ Δημοσθένης, πειρᾶται θαρσύνειν τ' δῆμον, ὑποδεικνὺς ὡς ἀσθε-
νῆ τὰ τοῦ μακεδόνος πράγματα, καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὑποπτον
αὐτ' εἶναί φησι, καὶ κατ' τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρὸν. τοὺς δὲ μακε-
δόνας ἀσθενεῖς εἶ καθ' ἑαυτούς.

ΔΗΜΟ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Α ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

DEMOSTHENIS SECVNDA OLYNTHIACA, ORATIO secunda, Hieronymo Vuolfio interprete.

ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν, φανερὰν ὑμοῦν τῇ πόλει· ἀλλ' οὐχ ἥκιστα ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι. τὸ γὰρ δὴ πολεμήσαντας Φιλίππῳ γεγωνέναι, καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα * τὴν ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν αὐάστασιν εἶναι· δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἤδη σκοπεῖν * αὐτοῦ, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῆς παρχούσης. ὡς ἔστι τἀισχρῶν, μᾶλλον ἢ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἡμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι στερισκόμενοι· ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν. τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ ἀφ' τούτων τοὺς λόγους ποιεῖσθαι παρακελεύοντας τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐκ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. ἀφ' ὅτι μοι δοκεῖ παντὸς ὅσα ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά, ἡμῖν δ' οὐκ καλῶς πεπραχέναι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος πᾶσι νομίζεται. ὑμεῖς δ' ὅσῳ χείρονα τῶν προσηκόντων κέκρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὀφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοπεῖτε. ἐνθένδ' αὖ μέγαν αὐτὸν ἴδοι γεγενημένον, οὐκ παρ' αὑτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκαιον προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐκ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δ' ἦν καὶ χωρὶς τούτων ἐνί, καὶ βέλτιστόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν προθήσομαι. τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν αὐτὸν οὐδὲ τὰ πεπραγμένα δεῖ κινεῖν, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάντ' ὄντα ἐπράξε διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέα λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι· τοῦτ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φανερὸν φαίνεσθαι. καὶ δή, οὐ διεσκεπτημένους ὡς ἅμαχόν τινα τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον πᾶσι κρατούμενος μέγας νῦν ἠύξηται· καὶ πρὸς αὐτοῖς ἥκει τοῖς τελευταίοις τὰ πρόγματα αὐτῷ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρα αὖ ἡγοῦμαι καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν Φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πρόσθεν ἑώρων αὐτὸν ἠυξημένον. νῦν δ', θεωρῶν καὶ σκοπῶν διέλκω, τὴν μὲν ἡμετέραν ἀμέλειαν τὸ κατ' ἀρχὰς, ὅτε ὀλωθρίας ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε, βλομένους ἡμῖν ἀμελεχθῆναι, τῷ τὴν ἀμφίπολιν φάσκειν πρόσθεν δώσειν, καὶ τὸ θρυλλούμενον πολὺ πρότερον ἐκεῖνο καταστρώσειν, τούτῳ προσιόμενον. τὴν δ' ὀλωθρίων φιλίαν μετὰ πάντα, τὸ Ποτίδαιαν, ὅσην ἡμετέραν, ἐξελεῖν· καὶ δοῦναι μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικήσαι, πρόσθεν δ' ἐκείνοις· Θετταλοὺς δὲ νῦν τὸ τελευταῖον, τῷ μαγνησίαν πρόσθεν δώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ ἀδεὴς ἐστιν, ὃν τιν' ὁ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τὸ αὐτῷ χρησαμένων, τῷ γὰρ ἑκάστων αἰσίαν αἰεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸ

Metum adimit auditoribus laudãda eorum fortuna: & hortatur, ut occasione uti uelint, obiter & Philippũ commendans, & Athenienses castigans.

CVM multis in rebus, Athenienses, perspici mihi posse videtur deorum immortalium beneuolentia, declarata erga rempublicam: tum verò in hoc negocio. Quòd enim hostes Philippi extiterunt ij, qui & finitimam ei regionem tenent, & potentia nonnulla præditi sunt, &, quod omnium maximum est, de hoc bello ita sentiunt, vt conditiones pacis quæ cum illo fiat, primùm infidas, deinde patriæ suæ exitiosas esse putent: admirabile quoddam esse apparet, ac diuinum omninò beneficium. Illud igitur iam prouidendum erit, Athenienses, ne ipsi de nobis peius mereri, quàm fortuna videamur. Nam turpe, imò turpissimum fuerit, non modò vrbes & loca, quæ aliquando tenuimus, palàm abijcere: sed etiam à fortuna comparatos & socios & occasiones. Ac Philippi quidem vires recensere, Athenienses, & ijs verbis ad officium faciendum vos exhortari, non consultum esse existimo. quamobrem? quia quicquid ea de re dixeris, id vt ei aliquid afferre laudis, sic à nobis non præclarè administratum esse videatur. Quò enim is plura supra dignitatem suam gesserit, eò admirabilior apud omnes habetur. Vos, quantò deterius, quàm decuerat, vsi rebus estis: tantò maiorem ignominiam susceptistis. Hæc igitur omittam. Etenim, si quis verè consideret, Athenienses, hinc eum videat magnum esse factum, non à semetipso. Proinde quas ille res acceptas ijs referre debeat, qui ex eius commodo Rempublicam administrarunt, quosque vos supplicijs cohercere deceat: nunc non esse video narrandi locum. Quæ autem etiam præter hæc se offerunt, & vobis omnibus vtilissima sunt auditu, & magno, Athenienses, illi esse probro apparebit, si qui rectè æstimare velint: ea dicere conabor. Eum igitur periurum & perfidum vocare, sine demonstratione facinorum: conuicium esse inane, iurè dicas. Quæ autem vnquam gesserit, ea recenseri ac coargui omnia, breui posse oratione, &, mihi quidem, duabus de causis vtilia esse dictu videntur: tum vt illum, id quod res est, improbum esse constet: tum vt qui Philippi timore attoniti sunt, quasi is superari non possit, videant, eum percurrisse omnia, quibus dudum per impostiuram magnitudinem hanc suam auxit, & ad ipsum accedere finem res eius. Ego, Athenienses, valde ducerem & ipse formidabilem esse, & admirabilem Philippum, si iustis eum creuisse actionibus uiderem. Nunc, cum rem diligenter considero, reperio, Philippum, ea re nostram ab initio socordiam, cum Olynthios quidam hinc repulerunt, orationem apud nos habituros, quòd se Amphipolim nobis traditurum, & illud quod aliquando iactabatur, clàm confecturum diceret, pellexisse: Olynthiorum deinde amicitiam sibi adiunxisse, expugnanda Potidæa, nostro oppido, & ereptam nobis prioribus socijs per iniuriam, illis tradendo: Thessalos nunc postremò sibi conciliasse, promittendo, se eis Magnesiam traditurum: & recipiendo, se Phocense bellum pro eis gesturum. Denique nemo est, eorum qui ipso vsi sunt, quem non deceperit. His enim artibus creuit, vt semper eorum, à quibus

Propositio cum attentione & captatione beneuolentiæ: Philippũ, quod iniurijs & impostiuris creuerit, non esse firmos socios habiturũ.

ignoraretur, imprudentiã circumueniret atq; asciscaret. Vt igitur per hæc altè ascendit, dum quisq; aliquo se ab eo beneficio affectũ iri putabat: sic per eadem hæc etiã deïjci rursus eum oportet, postquã compertũ est, eum ad suam vtilitatem referre omnia. In eo igitur loco res Philippi nunc sunt, Athenienses: aut prodeat aliquis, & mihi, ac potius vobis, ostẽdat, vel hæc à me nõ verè dici: vel eos qui primũ decepti sunt, in cæteris ei credituros: uel, aliter, quàm merebantur, seruitute oppressos Thessalos, nunc nõ teneri desiderio recuperandæ libertatis? Quòd si quis vestrûm hæc quidem ita esse ducit, sed eum vi retenturum imperium opinatur, quòd loca & portus, & alia eius generis præoccuparit: non rectè opinatur. Cum enim beneuolentia res componuntur, & omnibus belli socijs eadem expediunt: & conferre operam, & ferre ærumnas, & perseuerare volunt homines. Si quis autem per auaritiam & improbitatem, vt ille, fit potens: prima quæq; occasio & paruum erratũ omnia retrahit & dissoluit. Non enim fieri, non fieri potest, Athenienses, vt per iniurias & periuria & memdacia, stabilis potentia comparetur. Nam talia semel & ad breue tempus consistunt, & spem de se fortasse magnam præbent: sed tandem patefiunt, & vltrò collabuntur. Nam, mea quidem sententia, vt adium & nauis & aliarum rerum eius generis, infimas partes firmissimas esse oportet: sic etiam actionum initia & fundamenta, vera & iusta esse conuenit. Id verò non inest nunc in rebus à Philippo gestis. Itaque censeo à nobis & opem ferendam esse Olynthijs (quod quò pulchrius & celerius quisque fieri iusserit, eò magis mihi probabitur) & ad Thessalos legationem mittendam, quæ alios hæc edoceat, alios exhortetur. Nunc etenim Pagasas reposcere, & de Magnesia verba facere decreuerunt. Illud tamen prouidere Athenienses, ne verba duntaxat afferant legati nostri: sed & opus aliquod ostendere possint, exercitu à vobis pro dignitate ciuitatis educto, & ipsa re suscepta. Nam cùm omnis oratio, sine absint, friuolum quiddam habetur & inane: tum verò ea quæ à nostra vrbe proficiscitur. Qua quò expeditius vti nos putant, eò magis ei diffidunt omnes. Ostendenda autem est insignis conuersio, & magna mutatio, conferendo tributo, militando, omnia strenuè gerendo: si modò quisquam vobis fidem habere debeat. Quæ si voletis, vt conuenit & oportet, absoluere: non solùm, Athenienses, fœderatos infirmos & infidos apparebit esse Philippo: sed etiam domesticum eius imperium & copias laborare deprehendetur. Omnino enim Macedonica potentia & imperium, additamenti vice non paruum sanè quiddam est: cuiusmodi vobis aliquando fuit, imperatore Timotheo, contra Olynthios: atq; iterum, contra Potidæam Olynthijs: visum est esse aliquid vtrunq; cõiunctum. Nunc Thessalos seditione laborantes & conturbatos, idem contra tyrannicam familiam adiuuit. Deniq; nihil est opinor, quin, quantumuis paruis additis viribus, adiuuetur. Ipsum verò per se infirmum, ac multis malis est refertũ. Etenim iste his rebus omnibus, ob quas magnum eum putet, bellis & expeditionibus, ruinosius etiam id, quàm suapte natura fuerat, sibimet effecit. Neq; enim putetis Athenienses, ijsdem delectari rebus et Philippum & populum eius. Nam vt ille gloriam appetit, eamq; rem admiratur, atque instituit, gerendis rebus, & periculis adeundis, nullum casum recusare, & hanc opinionem, vt ea perfecisse dicatur, quæ nullus aliuss

Refutatio, sine iustitia nihil esse stabile.

3. Etiam patrium Philippi imperium esse infirmum & tenue.

A αὖτ' ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, ὅτως ἠυξήθη. ὥσπερ ἂν δι' ἐκ τούτων ἤδη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὖτ' ἑαυτοῖς ὤοντό τι πράξειν, ὅτως ὀφείλῃ δι' αὐτῶν τούτων κ' καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυ̃ ποιῶν ἐξελήλεγκται. καιρὸς μὲν δή, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ταῦτα παρεσι φιλίππῳ τὰ προγμαλα. ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον ἢ ὑμῖν δείξατω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω· ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πίστιν ἔχουσιν αὐτῷ; ἢ ὡς οἱ τῆς αὖτ' ἀξίαν δεδηλωμένοι Θεσσαλοὶ, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι; Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν ὅτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δ' ἁπλῶς καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χώρια καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προσληφθῆναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχῃ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι δὲ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. ὅταν δ' ὀκ πλεονεξίας κ' πονηρίας τις, ὥσπερ ἔστιν. ἰσχύσῃ ἡ πρώτη προθεσις κ' μικρὸν πλαῖσμα ἅπαν ταραχαὶ σχαίτισε, κ' διέλυσεν. ἐπεὶ γάρ ἐσιν, οὐκ ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν καὶ ἁπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι.

B ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἄπαξ, κ' βραχὺ χρόνον αὐτέχει. καὶ σφόδρα γε ὤοηται δεῖν ταῖς ἐλπίσιν, αὐτύχῃ τῷ χρόνῳ ἢ φορᾶτι, καὶ ὡσὶ αὐτὰ καταῤῥεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τ' ἄλλων τ' τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ· ὕτω κ' τ' πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς κ' δικαίας εἶναι προσήκ. τοῦτο δ' οὐκ ἔγωγ' ἂν τινὸς ὑπειπόντος φιλίππου. φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα τοῖς μὲν ὀλυνθίοις βοηθεῖν· καὶ ὅπως τις λέγει, κάλλιστα, καὶ τάχιστα, * ὅτως δρέσκοιμι· πρὸς δ' θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ δεῖ μὲν διδάξει ταῦτα, δεῖ δ' παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι παρασὶς ἀπαντᾶν, καὶ περὶ μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μή τι ἔστ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐρῶσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρεσβεῖς, ἄλλα καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξουσιν, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τ' πόλεως, καὶ ὄντων ὑπὲρ τοῖς πράγμασιν. ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιον τι φαίνεται, κ' κενόν· μάλιστα δ' ὁ τῆς δ' ἡμετέρας πόλεως. ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότερ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ· πολλοὶ δ' τ' μετέστασιν, καὶ μεγάλου δεικτέον τ' μεταβολὴν, εἰσφορῶν, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τ' νῦν. καὶ ταῦτα ἐθελήσητε, ὡς προσήκ καὶ δεῖ, περαίνειν, ἀ μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀθανῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ δυναστεία, ἐν μὲν προθήκης μέρει ἐστί τις ἀ σμικρά. οἷον ὑπῆρξε πρόθ' ὑμῖν ὑπὲρ ποτιδέας πρὸς ὀλυνθίους· πάλιν αὖ, πρὸς ποτίδαιαν ὀλυνθίοις ἐφάνη τι ἔτ' σωαμφότερον. νυνὶ δὲ θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ σασιάζουσι, καὶ πεπαταγμένοις, ὑπὲρ τῶν τυραννικῶν οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅπῃ τις αὖ, οἶμαι, προθῇ καὶ μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς κ' πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή. καὶ γὰρ ὅτ' ἄπασι τούτοις, οἷς ἂν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις, κ' τῇς στρατείας, ἔτ' ὑπισφαλέστερον αὐτῷ, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς φιλίππου τε χαίρειν, κ' σὺν ἀρχομένοις· ἀλλ' ὁ μὲν δέχῃς ὑπιδυμεῖ, κ' ἔστ' ἐζηλωκε, καὶ προήρηται, πράττων κ' κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τ' δ' ἀπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλ-

λ

λ῾ μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν, αὐτὶ τῆ ζῆν ἀσφα A
λῶς ἠρημεν῾. τῆς ἦ, τ῾ μὲν φιλοτιμίας τ῾ ἀπὸ τούτων
ἀμέτρως· κοπιόμενοι ἦ αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς
ἄνω τε καὶ κάτω, λυπῆντας καὶ σωεχῶς παλαιπωρῆ-
σιν, ὅτ᾽ ἀπὶ τοῖς ἔργοις, ὅτ᾽ ἀπὶ τοῖς αὐτ῾ ἰδίοις ἐώμενοι
διατελεῖν, ἄθ᾽ ὅσ᾽ ἂν πορέσωσιν ἕτως, ὅπως ἂν δύ
νωνται, ταῦτ᾽ ἔχοντες διαθέσ, κεκλῃσμένων τ῾ ἐμπο-
ρίων τ῾ ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τ῾ πόλεμον. οἱ μὲν ἓν πολλοὶ
μακεδόνων πῶς ἔχουσι φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέ
ψαιτ᾽ ἀ χαλεπῶς. οἱ ἦ δὴ περὶ αὐτ῾ ὄντες ξένοι, καὶ πε
ζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμασοὶ, καὶ συγκε-
κροτημένοι τὰ δ᾽ πολέμου. ὡς σ᾽ ἐγὼ τ῾ ἐν αὐτῇ τῇ χώ
ρᾳ γεγυμνασμένων πυὸς ἤκουον, ἀνδρὸς ἀδαμῶς οἷόν τε
ψαύσαντος, ἀδένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐ-
στιν ἐν αὐτοῖς, οἷ῾ ἔμπειρ῾ πολέμου, καὶ ἀγώνων. τού-
τους μὲν φιλοτιμίας πάντας ἀπωθεῖν αὐτ῾ ἔφη, βαλό
μενον πάντα αὐτ᾽ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς
ἄλλοις καὶ τ῾ φιλοτιμίαν ταὐτὸς αὐυπέρβλητον εἶναι.
εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαι῾ ἄλλως τ῾ καθ᾽ ἡμέραν ἀ-
κρασίαν τ῾ βίου, καὶ μεθυ, καὶ κορδακισμοὺς δ᾽ δυ-
νάμεν῾ φέρειν * παρεωρᾶσθαι, καὶ ἐν ἀδενὸς εἶναι
μέρει τ῾ πιστὸν, λοιπὸς δὴ πρὸς αὐτ῾ εἶναι λῃστὰς, καὶ κό- B
λακας, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖ-
σθαι τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νυῖ ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι.
δῆλον σ᾽ ὅτι πᾶσ᾽ ἐστὶν ἀληθῆ. καὶ γὰρ οὐς ἐνθένδε πάν
τες ἀπήλαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγε-
στέρους ὄντας, καλλίαν ἐκεῖνον τ῾ δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀν-
θρώπους, μίμους γελοίων. καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ἀσμά-
των, ὧν εἰς σοῦ σωόντας πιθῆσιν, ἕνεκα δ᾽ γελασθῆναι·
τούτους ἀγαπᾷ, καὶ περὶ αὐτ῾ ἔχ. καίτοι παῦτα εἰ καὶ μι-
κρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, δείγμα-
τα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ
φρονοῦσιν. ἀλλ᾽, οἶμαι, νυῖ μὲν ἐπισκοπεῖ τάχ᾽ τὸ κα-
τορθοῦν. αἱ γὰρ ὑπεραξίαι δεινὰι συγκρύψαι καὶ συ-
σκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη. εἰ δέ τι παίσειε, τότε ἀκρι-
βῶς αὐτὰ πάντ᾽ ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ᾽ ἐμοιγε, ὦ ἄν-
δρες ἀθλιώτατοι, δεῖξειν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἵπερ δεῖ θέ-
λωσι, καὶ ὑμεῖς βάλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν
ἡμῶν, ἕως μὲν ἂν ἐρρώμεν῾ ᾖ τις, ἀδ᾽ ἂν ἐπαισθάνεται
τῶν καθέκαστα σωθρῶν· ἐπὰν ᾖ ἀρρώστημά τι συμβῇ,
πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα καὶ τρέμμα, καὶ ἄλλο τι
τῶν ὑπαρχόντων, σωθρὸν ᾖ. ἕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ
τῶν τυράννων. ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ
κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν. ἐπειδὰν δὲ ὅμορ῾ πόλε- C
μ῾ συμπλακῇ· πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα. εἰ δέ τις ὑ-
μῶν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, τὸν φίλιππον δ᾽ τυχοῦντα
ὁρᾷν, πάντῃ φοβερὸν περὶ πολεμῆσαι νομίζει· σώ-
φρον῾ μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται. μεγάλη
γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη πρὸς πάντ᾽ ἐστὶ τὰ
τῶν ἀνθρώπων πράγματα. ἐμοὶ μὲν ἀλλ᾽ ἐγωγε, εἴ τις αἵ-
ρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐ-
λοίμην, ἐθελόντων ἃ προσήκ῾ ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν, καὶ
κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορ-
μὰς εἰς τὴν πρὸς τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐ-
νόντας, ἢ ἐκείνῳ. ἀλλ᾽, οἶμαι, καθήμεθα, ἀδ᾽ ἂν ποιῆσαί τις.
οὐκ ἔνι σ᾽ * αὖ τὸν ἐργοῦντα, ἀδὲ φίλοις ἐπιτάττειν
ὑπὲρ αὐτῆς τι ποιεῖν. μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. ἀ δὴ θαυμα
στόν ἐστιν, εἰ στρατευόμεν῾, καὶ πονῶν ἐκεῖν῾ αὐτὸς,
καὶ παρὼν ἐφ᾽ ἅπασι, καὶ μηδ᾽ ἑνὰ καιρὸν μὴ σ᾽ ὤ-
φλειπων, ὑμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων,
καὶ πιθανομένων, προλήψεται. ἀ δὴ θαυμάζω τοῦ-
το ἐγώ. τἀναντίον γὰρ ἂν ἐμοὶ θαυμαστὸν, εἰ μηδ᾽ ἐν ποιῆσαι
τες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ παῦτα
ποιῆσαι

alius Macedonum rex, vitæ ſecuritati anteponit: ſic illarum rerum gloria nihil ad hos attinet. quin moleſtè ferunt, ſe aſſiduis illis ſurſum deorſum obeundis expeditionibus conflictari, & continenter ærumnas perpeti: vt qui nec rei dare operam, nec viuere domi ſuæ ſinantur. Neque etiam quæſic quæſita tenent, ſuo arbitratu collocare poſſunt, clauſis propter bellum Macedonicis emporijs. Ac, vt vulgus Macedonum erga Philippum ſit affectum, ex his facilè intelligitur. Qui autem cum eo verſantur peregrini milites & ſatellites, opinionem illi quidem excitarunt, ſe admirandos eſſe ac ſtrenuos bellatores: ſed, vt ego è quodam in Macedonia nato audiui, optimæ fidei viro, nihilo ſunt alijs præſtantiores. Nam, etſi qui inter eos viri ſint rei militaris & pugnandi periti: eos, vt eſt ambitioſus, omnes ab eo repelli dixit, omnia volente facinora videri ſua eſſe. præter enim cætera, & ambitionem viri eſſe immenſam. Si quis autem modeſtus, aut alioqui vir bonus, quotidianam vitæ intemperantiam, & ebrietatem, & ſaltationes obſcœnas ferre nequeat: eum negligi & nullo eſſe numero. Reliquos igitur, quibus familiariter vtatur, latrones eſſe, & adulatores, & tales homines qui inebriati ſaltare non recuſent, & ad eum ſaltare modum, vt ego nunc apud vos dicere verear. Perſpicuum autem eſt, hæc eſſe vera. Etenim quos hinc omnes expellebant, vt præſtigiatoribus multò nequiores, Calliam illum miniſtrum publicum, & eius generis homines: ridiculorum imitatores, & opifices turpium canticorum, quæ in ſodales conficiunt, vt rideatur: hos amat & ſecum habet. Quæ tametſi parua exiſtimari queunt, magna ſunt tamen, Athenienſes, indicia, ſi quis verè cogitet, illius ingenij & infelicitatis. Verùm hæc nunc eius ſucceſſibus obſcurantur: quandoquidem res ſecundæ magnam vim habent ad occultanda & obumbranda talia probra. At ſi paulum impegerit: tum in omnem eius vitam & fortunas inquiretur. Id quod ipſe, mea quidem opinione, videtur, Athenienſes, breui oſtenſurus, ſi & Dij annuent, & vos voletis. Vt enim in corporibus noſtris, dum valeas, nullum adeò ſenſum doloris afferunt ſingulæ partes labefactæ: ſin in morbum incideris, omnia mouentur, ſiue ruptum ſit, ſiue luxatum, ſiue quid aliud uitiatum: ſic & ciuitatum & tyrannorum, dum foris bella gerunt, obſcura vulgo mala ſunt: quando autem finitimum bellum conſeritur, omnia eluceſcunt. Si quis autem veſtrûm, Athenienſes, eò difficilem oppugnatu Philippum eſſe putat, quòd fortunatum eſſe videt: vtitur is quidem ſobrij hominis cogitatione. Nam multum in fortuna momenti eſt, ac ea potius ſola in omnibus mortalium rebus dominatur. Ego tamen, ſi optio mihi detur, noſtræ vrbis fortunam (modò vos ipſi vel paululum officio fungi velletis) illius fortunæ anteferrem. Multo enim plures vobis occaſiones ad diuinam beneuolentiam obtinendam ineſſe video, quàm illi. Verum ſedemus, vt video, ocioſi. Neq; verò fas eſt, vt qui ipſe ignauus eſt, vel amicos aliquid agere ſua cauſa iubeat, nedum deos immortales. Non igitur eſt mirandum, ab illo, cum ipſe militet & laboret, & omnibus rebus interſit, & nullã vel occaſionem vel horam prætermittat, vos, dum cunctamini, & decernitis, & ſciſcitamini, ſuperari. Ego quidem hoc non miror. Contrarium potius mirum eſſet, ſi nihil agendo nos, quod bellum gerentibus conuenit, eum qui vbique

3. Extenuatio ſatellitum Philippi, & aulicæ diſciplinæ exagitatio.

Occupatio: è paruis magna eſſe iudicanda.

Refutatio, Philippi fortunã nõ eſſe metuendam, ſed ignauiã abijciendam, & ſaniora conſilia capienda.

officio fungitur, vinceremus. Illud autem demiror, A cum olim vos Lacedæmonijs, Athenienses, bellum intuleritis pro defensione Græcorum: & multa sæpe priuata emolumenta, quæ arripere licuit, sitis aspernati, vtque alij ius suum obtinerent, vestras opes impenderitis, tributum conferendo, & pericula pro alijs adieritis militando: nunc vos dubitare exire, & segniter conferre pro vestris priuatis possessionibus: & cum sæpe alios seruaueritis, quà vniuersos, quà singulos, vestris amissis opibus vos desidêre. hæc miror: atque illud etiam, an vestrûm nemo reputare posit, Athenienses, quandiu bellum cum Philippo geratis: & quare occupatis vobis, omne id tempus præterierit? Nostis enim hoc scilicet, cessantibus vobis, alios quosdam rem gesturos sperantibus, alijs alios culpantibus, accusantibus, rursus sperantibus, eadem ferè quæ nunc agentibus vniuersum tempus abijsse. Et adeò socordes estis Athenienses, vt per quas, è secundis aduersæ res factæ sunt ciuitatis: per illas ipsas speretis actiones, eas ex aduersis fore secundas? At istud & incredibile est, & rerum naturæ contrarium. Multò enim facilius, quæ habeas, de- B fendi solent omnia, quàm parari. Nunc, possessionum veterum quod tueamur, nihil à bello est reliquum, sed de integro parandæ sunt. Vestrum igitur ipsorum id iam officium est. Quare suadeo, vt pecuniam conferatis, ipsi militetis alacriter, neminem cul-

Translatio culpæ in ipsos accusatores, & uitiosæ administrationis reprehensio.

petis ante recuperatum imperium. Tum ex ipsis factis facto iudicio: & laude dignos honoribus, & malesicos pœnis afficite: excusationes item tollite, cessationémque vestram. Neque enim fas est in aliorum facta acerbè inquirere, nisi in primis ipsi officium faciatis. Quid enim? cur putatis, Athenienses, duces omnes quos mittitis, hoc fugitare bellum, & priuatim inuenire bella? Si, quod res est, etiam de ducibus est dicendum: quòd hic præmia, de quibus bellum geritur, vestra sunt: Amphipolis si capta fuerit, vos eam è vestigio recipietis: pericula autem sunt imperatorum priuata, merces nulla: illic, vt pericula minora, sic emolumenta ducum sunt, & militum: Lampsacus, Sigeum, nauigia quæ spoliarint. Id igitur quique sequuntur, quod è re sua est. Vos autem cum in res intuemini parum prosperas, prefectos arcessitis: ubi verò facta dicendi potestate, necessitates audiuistis, eos absoluitis. Nobis igitur id est reliquum, vt inter nos litigemus & dissideamus, alijs aliud sentientibus? Respublica verò malè habeat. Olim enim, Athenienses, per classes tributa conferebatis: nũc per classes rempublicam geritis: Orator vtrorumq; dux est, & imperator illi subiectus, & trecenti, qui suffragentur: reliqui attributi estis, alij alijs. Ista igitur nunc saltem relinquetis: & ad vosmet ipsos redibitis, & tum dicendi, tum consultandi, tum agẽdi munus commune facietis. Sin vestrum aliquibus, tanquam regnum possideant, iubendi licentiam permittetis: alijs instruendarum triremiũ, tributi conferendi, militandi necessitatẽ imponètis: alijs id negocij dabitis, vt contra hos decreta duntaxat faciant, aliaq; re nulla operam nauent: nihil quod vsus postulat, vnquam tempestiuè geretur. Semper enim ea pars, quæ affecta fuerit iniuria, cessabit. Tandẽ uobis id relinquetur, vt eos pro

Concludit enumeratione.

hostibus puniatis. Quamobrem in summa iubeo, vt omnes, pro suis quisq; facultatibus, cõferatis: vt oẽs exeatis per vices, donec omnes militaueritis: vt omnibus ijs qui prodeunt,

ποιῶντ@ ἃ δεῖ, ποιεῖμεν. ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ λακεδαιμονίοις μού ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τ ἑλληνικῶν δικαίων αὐτήραστε. καὶ πολλὰ ἴδια πλεονεκτήσαι πολλάκις ὑμῖν ἔξον, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολίσκετε εἰσφέροντες, ⊂ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι. νυνὶ δ' οἰκεῖτε ἐξεῖναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τ ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων. καὶ σὺ μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, κ καθ' ἕκαστον ἐν μέρ. τὰ δ' ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. ταῦτα γὰρ μάλ. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδὲ εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον φιλίππῳ, καὶ τί ποιοῦντων ὑμῶν ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν ἔτ@. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπίζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κενόντων, πάλιν ἐλπιζόντων. σχεδὸν ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιοῦντων, ὁ χρόν@ ἅπας διελήλυθεν. εἶτα εὐτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἂν χρησῶν φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, ἀφ' τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἂν φαύλων αὐτὰ χρησὰ γνήσεσθαι; ἀλλ' ἔτ' εὔλογον, ἔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτο γε. πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. νυνὶ δέ, ὅτι μὲν φυλάξομεν, ἀδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον· κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν σὺ ὑμῶν τοῦτο ἔργον ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοῦ ἐξιέναι προθύμως, μηδένα αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. τίνι καῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τ ἔργων κρίνοντας, τοῦ μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοῦ δ' ἀδικοῦντας, κολάζειν. τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα. ἃ γὰρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι, τί πρέπει ποιεῖν τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίν@ γὰ ἕνεκα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζετε, τοῦτον μὲν φόβον τ πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν σκοπέμψησθε στρατηγούς, ἰδίας δ' ἐλέσθαι πολέμους; εἰ δεῖ τι τῶν ὅλων κ, πρὸ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν, ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμ@, ὑμέτερα ἀμφίπολις * καὶ λημνος, προσχώρημα αὐτῶν ὑμεῖς κτησεῖσθε. οἱ δ' κίνδυνοι τ ἐφεστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ δ' κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δ' λήμματα τ ἐφεστηκότων καὶ τ στρατιωτῶν. λάμψακ@, σίγειον, τὰ πλοῖα ἀ συλῶσιν. ὅπου ἔν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἐχοῦσα, σὺ ἐφεστηκότας κρίνετε. ὅταν δ' ὀνῆτες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε, τότε ἀφίετε. πρέσβεις πέμπω ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρωτᾶν καὶ διαλύσασθαι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. πότερον μὲν δή, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰσφέρετε κατὰ συμμορίας. νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ. καὶ οἱ * βοηθησόμενοι οἱ τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι προσγενέσθαι, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανελθεῖν, κ ὑμῶν αὐτ ἔτι κ νυνὶ γιγνομένους, κοινὸν κ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, ⊂ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δ' τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ συμμαχίδος, ὑμῶν ὑπιτάττειν ἀποδώσετε. τοῖς δ' ἀναγκάζεσθε τελεσαρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθε, τοῖς δ' ψηφίζεσθε κ τούτων μόνον, ἄλλο δ' μηδὲν τιῶν συμπονεῖν. ἀλλὰ γνήσεσθ' τ δεόντων ὑμῖν ἀδέν ἐν καιρῷ. τὸ γὰ ἠδικημένον αἰεὶ μέρ@ ἐλλείπ. εἶθ' ὑμῖν τότε κολάζειν αὐτὶ τ ἐχθρῶν βούλεσθε. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὧν ἕκαστ@ ἔχει. τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παροῦσι

ϖαριῶσι λόγον διδόναι· καὶ τὰ βέλτιστα ὧν αὐ ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι. μὴ ἃ αὐ ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἶπε. καὶ ταῦτα ϖοιοῦντες, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον ϖροθυμήσεσθε ἐπαινέσεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, ϖολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων ϖραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

prodeunt, dicendi potestatem detis, & ex auditis optima amplectamini, non ea quæ hic vel ille dixerit. Quæ si feceritis, non oratorem duntaxat in præsentia laudabitis: sed vosmetipsos etiam pòst statu rerum vestrarum multo florentiore.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΤΡΙΤΟΥ.

Ἐπεμψαν βοήθειαν τοῖς ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι, καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτήν. καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ μὲν δῆμος ἡδέως ἐχαιρεν, οἵτε ῥήτορες ϖαρεκελεύοντο ὀργὴν ϖοιεῖσθαι τοῦ φιλίππου· ὁ δὲ δημοσθένης διδοικὼς, μὴ θαρσήσαντες, ὡς τὰ ϖάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν ϖεϖοιημένοι τοῖς ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι. διὰ τοῦτο ϖαρελθὼν ὑϖεκόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ ϖρὸς ἀλήθειαν σώφρονα τὴν γνώμην μετίστησι λέγων, ὡς ϖερὶ τῆς φιλίππου ϖομπείας νῦν αὐτοῖς ἡ) ϖ λόγος, ἀλλὰ ϖερὶ τῆς κοινῆς συμμαχίας σωτηρίας. οἶδε γὰρ, ὅτι καὶ ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοί ϖου τινὲς, τῆς μὲν τὰ οἰκεῖα ϖροήσεσθαι, ϖοιοῦνται φροντίδα. ϖερὶ δὲ τοῦ ϖομῶσασθαι τοὺς ἐναντίους, ἵππον ἀπωδάζουσιν. ἐν τούτῳ τοίνυν τῷ λόγῳ καὶ τῆς ϖερὶ τῆς θεωρικῶν χρημάτων συμβολῆς φανερώτερον ἅπαντα, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους, τοὺς ὀλυνθίνας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ ϖροστιθέντας γραϖτὴν, ἵνα* δειχθῇ τὸ συμβαλλόμενον τὰ βέλτιστα ϖραγματεύεσθαι. ὅλως δὲ ϖρὸς τὸν τῶν ϖροτέρων ζῆλον αὐξῆσαι, καὶ στρατεύεσθαι αὐτὸν ἐκέλευε τοῖς οἰκείοις καὶ ὀλυνθίοις ϖολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου, ϖέως ἐκλελυμένου, καὶ τὴν δημαγωγὸν, ὡς οὐκ ὀρθῶς ϖροϊσαμένην τὴν ϖόλεως.

ARGVMENTVM ORATIONIS Olynthiacæ tertiæ.

Athenienses Olynthijs auxilia miserãt, quibus aliquid profecisse videbantur. Quod cum eis nunciaretur, & populus gaudio exultabat, & oratores ad Philippum vlciscẽdum hortabantur. Demosthenes autem veritus ne fiducia pleni, vt qui vicissent omnia, & auxilia satis magna misissent Olynthijs, reliqua negligerẽt; ea de causa progressus, eorum arrogantiam retundit, & ad modestam cautionem animos traducit: quòd non de Philippi vltione nunc eis deliberandum sit, sed de salute sociorum. Sciebat enim, & Athenienses, & alios fortasse nõnullos, cum suas res retinendi curã suscipiant, de vlciscẽdis aduersarijs minus laborare. In hac oratione illud etiam consiliũ de theatrali pecunia attingit apertius, & leges postulat abrogari, quæ mulctam imponant ijs, qui decernerent, vt ea fieret militaris, quò suadere optima liceat. Monet eos deniq; vt ad maiorum æmulationem excitentur, & ipsi ciues militent. grauiterq; obiurgat & populũ, eo tempore remollescentem atque effœminatum: & magistratus, vt qui non rectè præsint reipublicæ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ γ'.

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA TERTIA, HIERONYMO VVOLFIO INTERPRETE.

ΤΥΧΙ ταὐτὰ ϖαρίστασθαί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ ϖράγματα τὰ ϖοτελέσψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους ϖερὶ ϖομπῆς φιλίππου ὁρῶ γιγνομένους· τὰ δὲ ϖράγματα εἰς τοῦτο ϖεϖήκοτα, ὥστε ὅπως μὴ ϖείσωμεθα αὐτὰ ϖοτέρου κακῶς, σκέψασθαι δέον. ὥσθ' ὅταν ἄλλο μοι δοκῶσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὰ ϖαρόντα ϖερὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὰ ὄντα ϖαρισταμένους ὑμῖν, ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μέν ϖοτε ἐξῆν τῇ ϖόλει καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ φίλιππον ὑμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γὰρ, οὐχὶ ϖάλαι, γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. νῦν μέν τοι ϖέϖεισμαι ἐγὼ ἱκανὸν ϖροβαλεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν ϖρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν. ἐὰν γὰρ ἐγ βεβαίως ὑϖάρξῃ, τότε καὶ ϖερὶ ἐκείνου ἐξέσται σκοπεῖν. ϖρὶν δὲ ταύτην ὀρθῶς ὑϖοθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι ϖερὶ τῶν ϖελόντ' ὀντινοῦν ϖοιεῖσθαι λόγον. ὁ μὲν οὖν ϖαρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴϖέρ ϖοτε καὶ νῦν, ϖολλῆς φρονήσεως καὶ βουλῆς δεῖται. ἐγὼ δ' ἔχω ὅ, τι χρὴ ϖερὶ τῶν ϖαρόντων συμβουλεύσαι, καλεϖώτατον ἡγοῦμαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἀϖορῶ, τίνα χρὴ τρόϖον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ϖρὸς ὑμᾶς ϖερὶ αὐτῶν εἰϖεῖν. ϖέϖεισμαι γὰρ, ἐξ ὧν ϖαρὼν καὶ ἀκούων ϖώοιδα τὰ ϖλείω τῶν ϖραγμάτων ὑμᾶς ὑϖερφρονήσαντας τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ϖοιεῖν, ἢ τῷ μὴ σωισέναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ ϖαῤῥησίας ϖοιῶμαι τοὺς λόγους, ὑϖομεῖναι, ἕως ἂν ϖερὶ ῥᾳδίας, εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ ϖᾷ ἔχῃ, ἵνα τὰ λοιϖὰ βελτίω γένηται). ὁρᾶτε γὰρ, ὡς οὐκ ἐξ ἴσου ϖρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐστίν, εἰς ϖᾶν ϖροελήλυθε μοχθηρίας τὰ ϖαρόντα ϖράγματα. ἀναγκαῖον δ' ὑϖολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημένων ϖρῶτον ὑμᾶς ὑϖομνῆσαι. μέμνησθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀϖῆλθε φίλιππος ὑμῖν ἐν θράκῃ, τέλεον ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτ', ἡραῖον τεῖχος ϖλιορκῶν. τότε τοίνυν

ON idem statuere possum, Athenienses, cum & in res intueor, & in orationes, quas audio. Nam orationes quidem de vlciscendo Philippo haberi, res autem eò progredi video, vt, ne ipsi prius infortunium feramus, sit prouidendum. Nihil igitur aliud nisi errare mihi videntur ij, qui ista dicunt, cum argumentum tractent prorsus ab hac vestra deliberatione alienum. Ego verò aliquando licuisse ciuitati & sua tenere tutò, & Philippum vlcisci, præclarè memini. Mea enim ætate, non olim, contigerunt hæc vtraq;. Nunc autem sic statuo, satis esse nobis, si hoc primùm anteuerterimus, vt socios conseruemus. Quorum salus cùm in tuto collocata fuerit, tum & qua ratione illum vlcisci possitis, dispicere licebit. Antequam autem principium rectè constituatur, superuacaneum esse duco, de fine vllum facere verbum. Ac tempora quidem hæc, Athenienses, si vnquam, nunc in primis magnam solicitudinem, & prudentiam requirunt. Ego verò, non quid in hisce rebus suadendum sit, difficilimum esse duco: sed illud dubito, quo sit pacto, Athenienses, apud vos de eis dicendum. Persuasum enim habeo, quantum coràm audiui & intellexi, in plerisque vos frustrari negocijs, propter officij vestri neglectum, non ex inscitia. Quare peto à vobis vt me, si paulò liberius verba fecero, feratis: & id spectetis, an vera dicam, eaq; de causa, vt reliqua fiant meliora. Videtis enim ex eo, quòd quidam ad gratiam conciones habent, res nostras in omnem progressas esse calamitatem. Necessarium autẽ existimo, pauca vobis ex ijs quæ facta sunt, in memoriam reuocare. Meministis Athenienses, nunciatum fuisse vobis, Philippum in Thracia, tertio aut quarto ab hinc anno, Heræum castrum obsidere. Tunc igitur

Attentio à reprehensione & periculo, cum propositione.

Veniam petit; vt liberæ, sic vtili orationi.

Commonefacit Athenienses cessationis, quæ nocuit.

igitur mensis erat September. Multis autem verbis & tumultu facto apud vos, decreuistis quadraginta triremes producendas: &, qui infra annum ætatis essent quintum & quadragesimum, ijs ipsis conscendendum, & talenta sexaginta esse conferenda. Post, eo anno elapso, Iunius, Quintilis, Sextilis: eo mense vix post initia Cereris, Charidemum cum decē nauibus vacuis ablegastis, & quinq; talentis argenti. Vt enim nunciatum fuit, Philippum ægrotare, et esse mortuum (nam vterq; rumor afferebatur) nihil iam opus esse auxilio rati, omisistis, Athenienses, expeditionem. Erat autem ea ipsa occasio. Nam si tunc illo auxilia misissemus, vt strenuè decreueramus, non molestus nobis nunc esset Philippus, tum conseruatus. Quæ igitur tum facta sunt, ea infecta fieri non possunt. Nunc autem alterius belli offertur occasio. quæ? hæc, propter quam & harum rerum mentionem feci, ne eadem vobis vsueniant. Quo igitur ea pacto vtemur, Athenienses? Nisi enim omni robore, quantum potestis, opem tuleritis: spectate, vt à vobis omnia ex Philippi commodo, quasi eius duces essetis, administrata erunt? Ii erant Olynthij, quorum aliquæ vires essent: & ita se res habebat, vt neq; Philippus hos inuadere auderet, neq; hi Philippum. fecimus nos & illi pacem inter nos. Erat id tanquam impedimentū quoddam Philippo, & incommodum, vrbem magnam velut in statione esse, ad eum prima quaq; occasione infestandum, nobis reconciliatam: concitandos in eum homines omnibus modis existimauimus: & quod omnes tum dicti tabant, id nūc perfectum est quomodocunq;. Quid ergo superst, Athenienses, nisi vt opitulemini fortiter & strenuè, equidem non uideo. Præter enim eam, quam ex cessatione & negligentia caperemus, ignominiā: non parum etiam ea quæ secutura sunt, metuenda esse video: dum quidē & Thebani ita erga nos animati sunt, vt sunt, & Phocenses pecunia deficiuntur: & Philippū, vbi ea quæ nunc agit, expedierit, nihil futurū sit, quod impediat, quò minus ad hæc se negocia conuertat. Verùm si quis vestrùm eousque cessare in officio instituit: is propè videre vult calamitates, cū liceret eas quæ alibi acciderent, procul audire: vult quærere sibi auditores, cum nunc ipsi liceret alios adiuuare. Nam eò tandem rem esse redituram, si hæc neglexerimus, ferè omnes satis scimus. At auxilium esse ferendum, dixerit aliquis, omnes statuimus, & feremus: quomodo autem, id dicito? Ne verò miremini, Athenienses, si quid præter vulgi opinionem dixero. Legumlatores constituite: per eos autem legumlatores, nullam sancite legem (sunt enim vobis satis multæ) sed eas quæ vos in præsentia lædunt, abrogate. ist as autem dico, & non dissimulanter dico, quæ sunt de theatrali pecunia, & de bellica re quasdam: quarum illæ militarem, ijs qui domi manent, ad spectacula distribuunt: hæ, desertores & emansores indemnes constituunt: sic etiam ijs qui officio fungi volunt, desperationem injiciunt. Post quam verò hæc sustuleritis, & viam optima consulendi tutam præbueritis: tum qui ea scribat, quæ omnes è republica esse scitis, quæritote. Priusquam autem hæc acta sint, circumspicite, quisnam, dum vobis optimè consulat, à vobis interire uelit: neminem enim reperietis. præsertim, cum id vnum ex eo futurū sit, vt & qui ea dixerit ac scripserit, per iniuriā mulctetur, nec rebus quicquam consulatur: sed optima suadendi studium magis etiam in posterum quàm nunc est, reddatur periculosum. Ac postulandum est, vt

Sententiæ dictio, quā confirmat ab occasione, auditorū iudicio, dedecore, periculo, & collatione incommodorum.

II. pars de lege theatrali per Eubulum abrogāda: quòd non sit è republica.

A τύπτω μὲν οὖν οὕτω μαμακῆνες. πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τεσσαράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ οὗτος μέχρι πέντε καὶ πεντηκοστοῦ ἐτῶν, αὐτὸς ἐμβαίνειν, καὶ πέντε καὶ ἑξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἐκκλησιῶν, μεταχρονιῶν, βουδρομιῶν. τούτων τῶν μὲν οὖν μόλις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχουσα χαρίδημον κενὰς, καὶ πέντε πέντε ταλάντων ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν, καὶ πεθνεὼς (ἤλθε γὰρ ἀμφότερα) ἐκέτι καιρὸν ἐδόκει εἶναι βοηθεῖν νομίσαντες ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν ἀπόστολον. ὧν δ' οὗτος, ὁ καιρὸς αὐτός. εἰ γὰρ τότε ἐκείνοις ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα προθύμως· ἂν αὖ νῦν ὠφελεῖ ἡμῖν ὁ Φίλιππος τότε σωθείς. τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. τίς; οὗτος, δι' ὃν καὶ πρὸ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταῦτα πάθητε. τί δὴ χρησώμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσαντι πάντα θεὸς καὶ τὸ δυνατόν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάλαι ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου. ὑπῆρχον Ὀλυνθίοι δυνάμιν ἱκανὴν κεκτημένοι, καὶ διέκειτ' ἄντω πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. ἐπρεσβεύσαμεν ἡμεῖς, καὶ ἐκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. B λῦ τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ, καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμᾶν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δ' ἦν ῥᾴδιον τοῦτ' αὐθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου. ἃ δ' πάντες ἐθρύλλουν πάλαι, τοῦτο πέπρακται νῦν ὅπως δήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν οὐκ ὁρῶ. χωρὶς γὰρ τῆς πρεπούσης αὐτῷ ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων· οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα· ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος φιλίππῳ τὰ παρόντα καταπαρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα ἀποκλῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐκ τοῦ θεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀπόντα ἄλλοθι γενόμενα· καὶ βοηθοὺς αὐτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. ὅπι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο πρόεισήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα πράττωμεν, ὀκνῶ μὲν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ' ὅπι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἶπέ τις ἂν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν. τὸ ὃ ὅπως, τοῦτο λέγε. μὴ πίνων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν πρόσοδον εἶπω τι τοῖς πολλοῖς νομοθέτας καθιστῶντε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ ᾖ θεωρικὸν μηδένα (εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοὶ) ἀλλὰ σοῦ εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς, λύσατε. λέγω δὲ σοῦ πρὸς τὰ θεωρικῶν σαφῶς ἅπασι, καὶ σοῦ πρὸς τῶν στρατευομένων ἐνίους. ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ δὲ σοῦ ἀποκλήρους ἀθώους καθιστῶσιν· εἶτα καὶ σοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὸν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν πράξητε ἀσφαλῆ· τότ' ἀκούσεται τὸν γράψοντα ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· ἐ γὰρ εὑρήσετε· ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου πρεπιάνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα. μηδὲν δ' ὠφελήσαντα πράγματα· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν, φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σοῦ νόμους

δεῖ

δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν. ἐ γὰρ
ἐστι δίκαιον τῷ μὲν χάριν, ἢ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πό-
λιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι'
ἣς ἅπαντες ἂν ἄμεινον πράξαμεν, τῶν νῦν τὰ βέλ-
τιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα διατε-
θῆναι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιώ-
τε τηλικοῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους
καταβάλλειν, μὴ δοῦναι δίκην· μηδ' οὕτως ἀνόητον,
ὥστε εἰς πρόφασιν κακὴν αὐτὸν ἐμβαλεῖν. ἃ μὴν οὐδ'
ἐκεῖνό γ', ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι
ψήφισμα οὐδενός ἐστιν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται τὸ
ποιεῖν ἐθέλειν, τάχ' ἂν δόξαιμι πεπρωμένως ἡμᾶς. εἰ
γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα λαμβάνοι, ἢ ὑμᾶς ἀναγκά-
ζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ ὥσπερ ὢν γραφὴ παρά-
ξασθαι· ἔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρῷ, μᾶλ
λον δ' οὐδὲν ἐπράττεσθε τούτων. ὅτε Φίλιππος τοσ-
οῦτον ὑβρίκει χρόνον. πάλαι γ' ἂν, ἕνεκά γε ψη-
φισμάτων, ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔ-
χει. τὸ γὰρ πρᾶξαι τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστε-
ρον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐ-
στι. ἔτ' οὖν δεῖ προσεῖναι τἆλλα ὑπάρχειν. καὶ γὰ
εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, B
δυνάμενοι· ἔ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥη-
θέντα, ἔ πρᾶξαι ἢ δυνήσεσθε νυνί, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε.
τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἢ πα
ρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ
νῦν; ἀλλ' ἅπαντα μὲν ὑμῶν τὰ χωρία πεφείληφεν ἂν
θρωπος; εἰ δὲ καὶ τούτης κύριος τῆς χώρας γένηται, πάν
των ἀλόγιστα πεισόμεθα. οὐχὶ δῆτ' εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως
σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦντας; οὐκ
ἐχθρὸς; οὐκ ἔχων τὰ ὑμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ
ὅ, τί ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ἅπαντα ταῦτα ἐά-
σαντες, καὶ μονονουχὶ συγκαταπροδόντες αὐτῷ,
τότε τοὺς αἰτίους οἱ τινές εἰσι τούτων, ζητήσομεν; οὐ
γὰρ αὐτοὶ γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι· σαφῶς οἶδα τοῦτ'
ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν
φευγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ τοῦ
στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. ἥτ-
τηνται δ' ὅμως πάντας τοὺς φεύγοντας δήπου.
μένειν γὰρ ἐξὸν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων. εἰ δὲ
τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν οὐ λέγει τις
τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰ-
τιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα πιεῖται ἀ-
γαθὴ τύχη. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέ-
γων ἀδικεῖ· πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι, παρῆλειπεν. εὔ-
ξασθαι μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς ταὐτὸ
πάντ' ὅσοι βούλεταί τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἐλέ-
σθαι δὲ, ὅταν περὶ πραγμάτων σκοπεῖν, οὐ-
κέτ' ὁμοίως εὔπορον· ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα αὐτὶ τῶν
ἡδέων, αὖ μὴ ἀμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. εἰ δέ τις ἡ-
μῖν ἔχοι τὰ θεωρικὰ ᾄδειν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν
στρατιώταις, οὐχ οὕτω κρείττων; εἴποι τις ἄν. φη-
μὶ ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θεω-
μάζω εἴ τῷ ποτε ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γένηται, ἂν
τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων
ἱκανὴν πρόνοιαν ποιήσεσθαι. ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς πείθεσθαι
ὑπάρχει λόγοις ἢ παρ' ἑκάστου βούλησις. διόπερ ῥᾴ-
διον ἁπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι. ὃ γὰρ βούλεται,
τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις
οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
τοῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ
δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ μισθὸν ἕξετε. οὔτοι σωφρό-
νων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων ἐλλείποντός τι, δι'
ἔνδειαν

A est, vt eas leges abrogent isti ipsi, qui tulerunt. Non enim æquum est, gratia, quæ totam ciuitatem læsit, illos frui, qui tum tulerũt: odium autẽ, per quod cum omnibus nobis melius ageretur, ei qui nunc optima suaserit, esse fraudi. Priusquam autem hæc ritè comparata fuerint: nequaquam, Athenienses, apud vos quenquam velitis esse tantum, vt hisce legibus à se violatis, pœnas non det: aut adeò vecordem, vt in euidens malum semetipse conijciat. Quin nec illud vobis ignorandum est, Athenienses, decreta nullius esse momenti, nisi & hoc accesserit, vt ea quæ decernantur, nos alacriter facere studeamus. Nam si eam vim decreta haberent, vt aut vos ad officium faciendum compellere, aut ea quæ continent, perficere possent: neque vos multa decernendo, pauca uel nihil potius eorum ageretis: neque Philippus tam diu se insolenter gessisset. Neque enim per decreta quidem stetisset, quò minus olim pœnas dedisset. Sed hæc non ita se habent. Actiones enim vt orationibus & suffragijs ordine posteriores sunt, ita vi priores & potiores. Hoc igitur adiungendum est: reliqua præstò sunt. Nam qui prudenter dicere possint, sunt apud vos, Athenienses: & omnium acutissimè vos orationes intelligitis, atque adeò exequi nunc poteritis, si rectè facietis. Quod enim tempus, quamue occasionem, Athenienses, meliorem hac quæritis? aut quando ea quæ fieri debent, agetis, si nunc non agetis? Nónne omnia uobis homo loca præripuit? Quòd si & hac terra potietur, rem flagitiosissimam admittemus. Nónne quibus si bellum gereremus, strenuè nos opitulaturos pollicebamur, hi nunc bello petuntur? Nónne hostis est? non vestra tenet? non barbarus? quid non denigs? Sed, Deum immortalem, si hæc omnia reliquerimus, & ei tantùm non ad ea obtinenda operam nauauerimus: tum autores harum rerum qui sint, quæremus? Negs enim nos in causa esse fatebimur: satis hoc ego scio. Nam & in belli periculis fugientium nemo seipsum accusat, sed tum ducem, tum commilitones, & quosuis potius: vt vincerentur tamen, per omnes eos profectò factum est, qui fugerunt. Manere enim licuisset ei, qui alios accusat. Quod si facerent singuli, vicissent. Ita nunc, non suadet aliquis optima? surgat alius, & sententiam dicat, non illum crimenetur. Alius quispiam meliora dicit? ea facite, dijs approbantibus. At ea iucunda non sunt? non hæc iam dicentis est iniuria: nisi, cum uota essent facienda, non fecit. Nam paulo momento temporis, omnia, in vnum tanquam fascem colligata, quæ velis, optare facile est: amplecti autem, cum de negocijs consultatio instituitur, non æquè promptum est: sed vtilissima iucundissimis, si utraque obtineri nequeunt, sunt præferenda. At si quis theatralem pecuniam nobis relinquere posit, & alios sumptus ostendere militares, nonne is potior? dixerit aliquis. Assentior equidem, si modò ostenderit, Athenienses. Sed miror, si cui mortaliũ vnquã aut euénit, aut eueniet, cum ea quæ habet, in res superuacaneas insumpserit, vt ijs, quæ non habet, ad res necessarias abundet. Sed magnũ istis rationibus, ex vniuscuiusq; voluntate nimirum præsidium est. Quare omnium est facillimum, seipsum decipere. Quod enim quisq; vult, id etiam sibi fingit. Sæpe autem natura rerum alia est. Ista igitur ita cõsiderate, vt res patiuntur: tũ et militare poteritis, & stipendiũ habebitis. Non sanè prudentiũ, neq; generosorũ hominũ est, aliquid in bello negli-

Adhortatio, & decere tenda esse utilia, & singulis exequenda.

Occupatio: necessitati potiꝰ, quàm uoluptati parẽdum: cũ excusatione liberioris orationis.

negligere ob nummorum penuriam, & leuiter talia A *probra ferre: aut cõtra Corinthios & Megarenses, arreptis armis proficisci: Philippum autem Græcas vrbes pati excindere, propter inopiam commeatus, quo exercitus sustentetur. Atq; hæc nõ frustra dicere instituí, vt quorundam è vobis odia susciperẽ (neq; enim ita demens aut infelix ego sum, vt cum nulla spe publici fructus, priuatum mihi odium quæram) sed boni ciuis officium esse puto, vt charitatẽ reipublicæ suauitati orationis anteponat. Nam apud maiores nostros, oratores audio, quemadmodum & vos fortasse (quos vt omnes qui conciones habent, laudare, ita parum imitari solent) hac ratione & hoc instituto in republica gerenda vti solitos: Aristidem illum, Niciam, eum qui idem mecum nomen habuit, Periclem. Ex quo autem scisciIII. pars, collationẽ Isocraticã ueterum & illius temporis magistratuũ continens, partium enumeratione constãs.*

tantes è vobis isti oratores extiterunt, Quid cupitis? quid scribam? qua vobis re gratificabor? breui voluptate & gratia, reipublicæ negocia, quasi propinata pereunt, & talia eueniunt: istorum res omnes præclarè se habent, vestra turpiter. Atqui considerate, Athenienses, quæ capita rerum, & superiorum & B *horum temporum, commemorari possint: breuis autem erit, & nota vobis oratio. Non enim alienis vos vtentes exemplis, sed domesticis, Athenienses, felices fieri licet. Illi igitur quibus non adulabantur oratores, quos non ita amabant, vt vos isti nunc, quinq; & sexaginta annos Græcis volentibus imperarunt: amplius decies mille talenta in Arcem congesserunt: & regem istius prouinciæ, dicto audientem habuerunt, sicut æquũ est parére Græcis Barbarũ: & multa præclaraq; trophæa terra mariq; parta erexerunt, cum ipsi militarent: & soli mortalium eam rerum gestarum gloriã, ad quam nullus inuidiæ patéret aditus, reliquerunt. Ac in tuenda Græcia fuere tales. In ipsa verò vrbe spectate quales & publicis & priuatis in rebus se præbuerint. Publicè igitur ædificia & ornamenta talia & tãta instruxere nobis fanorum, & quæ his continentur donariorum, ut nihil addi possit à posteris ad illorum excellentiam. Priuatim autem adeò modesti fuerunt, & tanta cura institutum reipublicæ obseruarũt, vt si quis fortè uestrũm Aristidis & Miltiadis, & illius ætatis illustriũ hominũ ædes nouit cuiusmodi sint, vicini ædibus nihilo esse splẽdidiores videat. Neq; enim rei familiaris amplificandæ gratia* C *Rempubl. gerebant, sed quisq; sibi rem communem augendam esse putabat. Cum autem res Græcorum fideliter, religionem Deorum immortalium piè, commercia inter ipsos æquabiliter administrarent, non iniurià magnam sibi felicitatem pepererũt. Tunc igitur ad hũc modum, dum illi quos dixi, summæ reipublicæ præerãt, se res habuerunt. Nunc, dum lenes isti præsunt, quis rerũm uestrarum status est? Idémne & similis? Ac cætera quidem taceo, cum haberẽ multa dicere. Sed quanquã in tantam incidimus solitudinem, quantam videtis omnes, cum & Lacedæmonij perierint, & Thebani occupati sint, & cæterorũ nemo tantas vires habeat, vt nobiscum de principatu contendere ausit: cumq; nobis liceret & priuata nostra sine periculo tenere, & reliquorũ controuersias disceptare: tamẽ priuati sumus nostra prouincia, & amplius mille & quingenta talenta nullo cum fructu insumpsimus: & quos in bello socios parauimus, hi pacis tẽpore perierunt, & hostem cõtra nosmet ipsos tantũ instruximus. Alioqui progrediatur aliquis, & mihi dicat, vnde, nisi per nosmetipsos, ita sint auctæ opes Phi-*

Transitio à veteri administratione ad tribunorũ reprehensionẽ, & tacita adhortatio vt ipsi militẽt.

ἔνδειαν χρημάτων, τοῦ πολέμου, ἀχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν, οὐδ' ὅπλα μὲν κορινθίους, καὶ μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι· φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. καὶ ταῦτ' οὐκ ἂν ἀπεχθοίμαι ὑμῖν ἐγὼ τὴν ἀλλως προφήρημαι λέγειν (ἀ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδ' εὐτυχὴς εἰμὶ ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι, μηδ' εἰ ὠφελεῖν νομίζων) ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν αὐτὶ τοῦ ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. ἐγὼ γὰρ οὐχ ὅπως τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ πάριόντες ἅπαντες, μιμεῖσθαι δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ τῷ ἔθει τοῦ πολιτεύεσθαι χρῆσθαι· τὸν ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸ νικίαν, τὸ ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸ περικλέα. ἐξ ὧν οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς ὅτι προφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι; προπίνουσι τοῦ θορυβώδους ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τοῦ πόλεως πράγματα, ἐπιλαυθάνονται συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἃ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν ὅπλα τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ἡμῶν. ἔστιν ἃ βραχὺς καὶ γνώριμα ὑμῖν ὁ λόγος. ἀ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις προσεῖγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δι' αἱμοσιν ἔξεστι γνῶσθαι. σκεῖνοι τοίνυν οἷς οὐκ ἐκαλέζονθ' οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς νῦν, πέντε μὲν καὶ ἑξήκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων· πόλεις δ' ἡμύριαι τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον· ἐπῆκτο δὲ ὁ τούτων ἔχων τὴν χώραν αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον ἕλλησι· πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι· μόνοι δ' ἀνθρώπων, κρείττω τὴν δόξαν τῶν ἔργων τῶν φθονουμένων κατέλιπον. ὅπλα μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν, θεάσασθε οἵοι ἐν τε τοῖς κοινοῖς, καὶ τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν, καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ὅπλα γιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν, καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν δρισείδου, καὶ τὴν μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴτις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁπoία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. οὐ γὰρ εἰς πολυτέλειαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ὡρμᾶτο δεῖν. ἐκ δὲ τῶν τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον, προθέσεσι. νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ἐκεῖ τῶν χρησῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως, καὶ σωφρονίσως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πολλὰ δ' ἂν ἔχων εἰπεῖν. ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημένοι, καὶ λακεδαιμονίων μὲν ὀπολωλότων, θηβαίων δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὅλως ἀξιόχρεω πρὸς τῶν παρόντων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι· ἔξον δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν· ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον· οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης ὄσης ὀπολωλέκασιν ὅτι ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοῦ τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φερέτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, φίλιππος;

λιπω⊙; ἀλλ' ω τὴν, ει ταῦτα φαύλως, τέγ' ἐν αὐτῇ
τῇ πόλ ϕ νῦ ἄμ ϕ νον ἔχει; κ ϕ τί ἄν τις εἰπεῖν ἔχοι; τὰς
ἐπάλξεις, ἃς κοινῶμεν; κ ϕ τὰς ὁδὸς, ἃς ὑπισκ ϕ άζο-
μεν; κ ϕ κρήνας, κ ϕ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ
πρὸς Διὸς τὰ τοιαῦτα πολιτ ϕ ομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ
πηλῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι,
ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημά-
των σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκ ϕ ασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ
τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ἠυξη-
ται. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων; κ ϕ τί δὴ ποτε
ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, κ ϕ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ
μὲν πρῶτον, κ ϕ στρατ ϕ εσθαι πολλῶν αὐτὸς ὁ δῆ-
μ⊙, δεσποτότης τῶν πολιτ ϕ ομένων ἦν, κ ϕ κύρι⊙
αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν. κ ϕ ἀγαπητὸν ἦν Διὶ
τὸ δῆμ ϕ τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, ⊂τιμῆς κ ϕ δεχῆς, κ ϕ
ἀγαθοῦ τιν⊙ μεταλαβεῖν. νῦν δὲ τοὐναντίον, κύ-
ριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτ ϕ ούμενοι, κ ϕ Διὶ τού-
των ἅπαντα πράττεται. ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμ⊙ ⊂κενεω-
σμένοι, κ ϕ θεωρημένοι χρήματα, συμμάχους, ⊂ν
ὑπηρέτου κ ϕ θεωδήκης μέρει γεγ ϕ ήσθε, ἀγαπῶν-
τες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοΐδια πέμ- B
ψωσιν ὅτοι. κ ϕ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τῶν ὑμε-
τέρων αὐτῶν χάριν θεοσοφείλετε. οἱ δ' ⊂ν αὐτῇ τῇ
πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ὑπάγουσιν ὅπῃ τοῦτο, κ ϕ
πλουτίζουσι, χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐ-
δ' ἑπτ' οἶμαι μέγα κ ϕ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μι-
κρὰ κ ϕ φαῦλα προσπολλᾶς. ὁπόσα γὰρ αὖ τὰ ὑπὲρ
τηδὶ δήμαθ' τῶν ἀνθρώπων ἦν, τοιοῦτον ἀνάγκη κ ϕ φρό
νημα ἔχειν. τοῦτο, μὰ τὴν δήμητρα, οὐκ ἂν θαυμά-
σαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλά-
βη, τῶν προπεπηκότων αὐτὰ γνώσεσθαι. ἁδὲ γὰρ παῤῥη-
σία πρὸς πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἔστιν. ἀλλ' ἐγωγε, ὅτι
κ ϕ νῦν γέγονε, θαυμάζω. ἐὰν ἴδ ϕ ἄλλα νῦν γ' ἔτι ἀπολ-
λαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατ ϕ εσθαί τε ⊂
πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν κ ϕ τῆς προσούσης τῇς
οἴκοι τιμῆς, ἀφορμῆς ὅπῃ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρή-
σησθε· ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, τέλειόν τι κ ϕ
μέγα κλήσαισθε ἀγαθόν· κ ϕ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀ-
παλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀνθρ ϕ ποις ὥσπερ τῶν ἰατρῶν σιτίοις
διδομένοις ἔοικε. κ ϕ γὰρ ὅτε ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, ὅτ'
ἀποθνήσκειν ἐᾷ. κ ϕ ταῦτα ἃ νεμεσᾶτε νῦν ὑμεῖς, ὅτε το-
σοῦτόν ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν μικρὰν διαῤῥηξαι, ὅτ' ἀπο-
γίγνοντας ἄλλο τι προσθεῖναι ἐᾷ. ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἐκά-
στου ῥαθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. Οὐκοῦν σὺ μισθοφο-
ρᾶν λέγεις; φήσ[ει] τις. κ ϕ πολλαχοῦ μά γε τὴν αὐτὴν
σωτηρίαν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, ἵνα τῶν τοι-
νῦν ἕκαστ⊙ τὸ μέρ⊙ λαμβάνων, ὅτε δέοιτο ἡ πό-
λις, εἰς ταὐτὸ ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. ἔξεστιν
ἄλλην ἡσυχίαν; οἴκοι μένοντα εἰ βέλτιον, ταῦτ' δὶ οὐδὲν ἀ-
ναγκὴ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμέν⊙. συμβαίνει τι
τοιοῦτον, οἷον κ ϕ τὰ νῦν; σπανιώτης αὐτὸς ὑπάρχων, ἀπὸ
τοῦ αὐτοῦ τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐκεῖ δίκαιον, ὑπὲρ τ⊙ πα
τρίδος. ἔστι μὲν ἔξω τ⊙ ἡλικίας ὑμῶν; ὅστις ὅτου ἀπαιτῶ
νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβα
νέτω, ταὐτ' ἐφορῶν ⊂ διοικῶν, ἃ χρὴ προσπολλᾶς, ὅλως
ἢ ὅτ' ἀφελῶν, ὅτε προσθεὶς, πολλῷ μικρῶν, τὴν ἀταξίαν
αὐξῶν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν δ' λα-
βεῖν, δ' στρατ ϕ εῖας, δ' δικάζειν, δ' ποιεῖν δ' ὅ, τι καθ'
ἡλικίαν ἕκαστ⊙ ἔχοι, κ ϕ ὅτε καιρὸς εἴη, τάξιν ποιή-
σας. οὐκ ἔστιν ὅπως τοῖς μηδὲν ἐγω πιθοῦσι τὰ τῶν ποιη-
σόντων εἶπον, ὡς δεῖ νεμεῖν· δ' αὐτοῦ μὲν δεῖ γεῖν, κ ϕ
σχολάζειν, ⊂ διορεῖν. ὅτι δὲ οἱ δεῖν⊙ νικῶσι ξένοι
ταῦτα πανθάνεσθαι. ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται· κ ϕ ἐχὶ

μέμφο-

A *pes Philippi? Sed heus tu, si vitiosa hæc sunt, at vrbanarum rerum status est melior? Ecquid autem dici queat? Num propugnacula, quæ tectorio inducimus? & uiæ, quas reficimus? & fontes? & nugæ? Eos quæso intuemini, quorum hæc acta sunt in republica: quorum alij è mẽdicis facti sunt diuites, alij ex obscuris clari, nõnulli priuatas ædes publicis substructionib. splẽdidiores compararunt: & quantò respublica plus detrimenti cæpit, tantò res istorũ factæ sunt ampliores. Quæ igitur causa est horum omnium? & cur tãdem se omnia tum præclarè habuerũt, & nũc haud rectè? Primùm, quòd & populus, cum ipse militare auderet, dominus erat magistratuum, & bona omnia in sua potestate habebat: & bene secum agi putabãt cæteri omnes, si à populo & magistratum, & honorem, & beneficium aliquod consequuti essent. Nunc contrà, bona omnia in potestate sunt magistratuum, & per hos gerũtur omnia: vos populus eneruati, & spoliati pecunia, socijs, famuli & additamenti vicem obtinetis: contenti theatrali pecunia, quam isti vobis impertiunt: aut bucculis, si quas fortè miserint.* B *Et quod est omnium ignauissimum, cum ea uobis dantur, vestra quæ sunt: gratiam etiam habetis quasi beneficia in vos conferantur. Qui verò vos in hanc vrbem tãquam carcerem inclusere, ad talia vos alliciunt, & cicurant, vt vos ad nutum paratos habeãt. Neq; verò, mea quidem sententia, fieri vnquam potest, vt magnos & generosos animos sumant ij, qui paruis & vilibus rebus occupantur. Nam qualiacunque hominum studia fuerint, talibus eos & animis esse præditos necesse est.* Occupatio & peroratio, qua & theatralis pecunia per similitudinẽ extenuatur. & occupationis specie cõfusio tollitur, & huius cõsilij ratio cõmendatur. *Hæc mediusfidius haud mirabor, si mihi, qui dixerim, plus apud vos nocuerint, quàm ijs qui ea fecerunt. neque enim semper apud vos omnibus de rebus liberè loqui licet, idq; ego vel nunc licuisse miror. Quòd si nunc saltem moribus istis relictis, militare voletis, & agere pro vestra pte dignitate, atq; istis domesticis opibus velut instrumentis vtemini ad externa bona comparanda: fortasis, Athenienses, fortasis perfectum aliquod & magnum bonum consequemini, talibus lucellis repudiatis, quæ cum cibis, quos dant ægrotis medici, conferri possunt. Etenim vt illi neque vires augent, neque emori patiuntur: sic & ista quæ vos nunc percipitis, ne-* C *que tanta sunt vt iustam vtilitatem aliquam afferãt: neque vos ijs despectis, ad alia conuerti patiuntur, sed alimenta sunt vestrûm omnium socordiæ. Ergo tu stipendium facere iubes? inquiet aliquis. Sanè: & è vestigio eundem esse ordinem omnium, Athenienses, vt partem quisque reipublicæ capessat, quæq; res ciuitati opus fuerit, in ea suam operam strenuè nauet. Licet agere ocium? Cum domi manes, melior est tua conditio, quòd ad nullum turpe facinus inopia te compellit. Incidit huiusmodi quippiam, quale nunc? De istis ipsis emolumentis pro patria, vt æquum est, militabis. Est uestrûm aliquis natu grandior? Is quæ nunc sine ordine capit, ad nihil vtilis, ea in æquabili ordine accipiat, omnia inspiciens & administrans quæ sunt agenda. Ad summam, neque detraxi quicquam, neque addidi, præter pauca: confusione sublata, rempublicam in ordinem redegi: eodem accipiendi, militandi, iudicandi, & id agendi, quod pro ætate quisque potest, quodq; tẽpus postulat ordine instituto. Nusquã ego dixi, nihil agẽtibus ea esse distribuenda, quæ functuris officio debentur: neque ipsos desidere iussi, & ocium agere & egere: illius autem peregrinos vincere milites, id audire. Hæc enim*

nunc fiunt. Neque reprehendo eos qui reipublicæ inseruiunt. Sed & vosipsi ea debetis agere, propter quæ alios honoratis: neque cedere statione virtutis, Athenienses, quam vobis maiores magnis periculis partam reliquerunt. Ferè dixi, quæ conducere putem. Vos autem ea amplectimini, quæ & reipublicæ & vobis vniuersis profutura sunt.

A μέμφομαι τ̃ πιοιῶτά πτ̃ δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν· ἀλλὰ ξ ὑμᾶς αὐ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράτ̃ειν τ̃ῶτα, ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε· κ̀ μὴ ᾠδ̃ χωρεῖν, ὦ ἄν̃δρες ἀθλωᾶῖοι, τ̃ῆς τάξεως, λ̃ῶ ὑμῖν οἱ πρ̃σθ̃γονοι τ̃ ἀρετ̃ῆς μ̃ πολλῶν κινδ̃ώων κ̀ησάμενοι κατέλιπον· σχεδ̃ὸν ἔρηκα, ἃ νομίζω συμφέρ̃ν. ὑμεῖς δ' ἔλοισθε, ὅ,τι ξ τ̃ῇ πόλ̃ ξ ἅπασιν ὑμῖν σωοίσ̃ν μέλλ̃.

LIBANII ARGVMENTVM PRIMAE IN PHILIPPVM ORATIONIS.

ATheniensis, quum bellum infeliciter contra Philippum gererent, in concionem conuenerunt desperabundi. Orator igitur & erigere abiectos animos conatur (neq; enim esse mirum, si in tanta socordia victi sint) & qua ratione bellum rectissimè administrent, docet. Iubet autem geminas copias comparari: alteras maiores vrbanas, quæ domi maneant, in omnem euentum paratæ: alteras minores, quæ militibus peregrinis constent, permistæ ciuibus, & eum exercitum non Athenis manere, neq; ex vrbe opem B ferre iubet: sed circa Macedoniam versari, belligerantem continenter: ne flatu Etesiarum Philippus obseruato, aut etiam hyeme, cum Athenis in Macedonium nauigari non possit, rem aggrediatur, & per absentiam Athenienſium omnia obtineat: sed exercitum qui cum eo dimicet, vicinum potius ei esse oportere censet.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΡΩΤΟΥ λόγου.

ΚΑκῶς ἐν τ̃ῷ πολέμῳ τ̃ῷ πρ̃ὸς φίλιππον οἱ ἀθλωᾶῖοι φερόμενοι, συνελ̃λύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τ̃ὼ τε ἀθυμίαν πειρᾶτ̃αι παύειν, λέγων, οὐδὲν ξ̃ῖ) θαυμαστὸν, εἰ ῥαθυμοῦντες κεκράτ̃ωνται, κ̀ εἰσηγ̃ῖται, πῶς ἂν ἄρισα τ̃ῷ πολέμῳ πρ̃σενεχθεῖεν. κελ̃ύει δὲ δ̃ὼο δ̃ωάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω πολιτικ̃ήν. ἥ τ̀ς οἴκοι μένουσα, πρ̃ὸς τὰς τ̃ῶν ὁπλιτ̃ῶν χρείας ἑτοιμ̃ ὑπάρξει. ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τ̃ῶν στρατ̃ευομένων, παρεμπεμ̃ομένων δὲ. κ̀ κελ̃ύει τ̃ὼ δ̃ωάμιν μὴ ἀθ̃ήνησι μένειν, μὴ δὲ ἐκ τ̃ῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ πρ̃ὸς τ̃ὼ μακεδονίαν ἀναφέρεσθαι, πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως· ἵνα μὴ τὸς ἐτησίας πν̃όντας ὑπομεν̃άσας ὁ φίλιππ̃ος, ἢ κ̀ τὸν χειμῶνα, νήχεσθαι ἐν εἰς μακεδονίαν πλεῖν οὐ δ̃ωατὸν, ὑποχειρ̃ῇ τοῖς πράγμασι, κ̀ πρ̃ὸς τ̃ὼ ὑπουσίαν τ̃ὼ τ̃ῶν ἀθηναίων, ἁπάντων κρατ̃ῇ, ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρ̃ὸς αὐτὸν αὐτ̃αξομένη δ̃ωάμις, πρ̃ὸς αὐτὸν ὑπάρχ̃.

DEMOSTHENIS PHILIPICA PRIMA, ORATIO IIII, Hieronymo Vuolfio interprete.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Occupatione beneuolentiã captat, & attentionem.

SI de nouo aliquo negotio concio indicta esset, Athenienses: expectassem, dum plurimi eorum qui solent, sententias dixissent: ac si quid ab eis dictum mihi placuisset: quieuissem. Sin minus: tum & ipse meum consilium explicare studuissem. Posteaquam autẽ sic accidit, vt quibus de rebus isti sæpè prius dixerunt, de his nunc etiam sit deliberandum: arbitror me, tametsi primus surrexerim, iurè tamen veniam impetraturum. Nam si superiore tempore opportunè ipsi consuluissent: nihil C *vos nunc necesse esset deliberare. Primùm igitur, non*

I. Propositio: non esse desperãdum, sed emendãdam ignauiam: quæ confirmatur exẽplo ipsorũ Athenienſiũ, & Philippi per occupationem; concessionem & inficiationem.

desperandum est, Athenienses, de hoc statu rerum, etsi is omnino malus esse videatur. Nam quod in eo superioribus temporibus fuit pessimum: id ipsum est ad ea quæ restant optimum. Quid illud igitur est? Quòd propter socordiam vestram, & neglectum officij, res aduersæ sunt. Nam si vobis omnia quæ decet agentibus, res ita se haberent: ne spes quidem vlla relinqueretur, eas fore meliores. Deinde cogitandum id, quod partim ex alijs auditis, partim ipsi nostis: atque in memoriam reuocandum, quanta aliquando potentia Lacedæmonijs præditis, idq; non ita olim, quàm præclarè & conuenienter, nihil alienum dignitate vrbis admiseritis: sed pro defensione iuris, bellum illorum sustinueritis. Qua igitur gratia hæc dico? vt sciatis Athenienses, & videatis, nec quicquam præcauentibus vobis esse formidabile: neque, si neglexeritis, ex animi vestri sententia quicquam successurum: vtq; exemplis vtamini, potentiæ quæ tum fuit Lacedæmoniorum, quam vigilantia vestra superastis: & nunc inso-

ΕΙ μὲν περὶ κ̀ηνοῦ τ̃ν̃ ξ πράγμαθ' ξ πρ̃ότ̃ερε, ὦ ἄν̃δρες ἀθλωᾶῖοι, λέγειν, ἅπαντὰς ἂν ἕως οἱ πλεῖσοι τ̃ῶν εἰωθότων, γνώμλω ἀπεφήναντ̃, εἰ μέν ἤρεσκέ τί μοι τ̃ῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέν̃ων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μὴ, τότ ἂν αὐτὸς ἐπιρώμλω ἃ γιγνώσκω λέγ̃ν. ἐπεὶ δ̃ὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασίν τ̃ινες πρ̃ότ̃ερον, συμβαίνει κ̀ν̃ νῦν σκοπεῖν· ἡγοῦμαι ξ πρ̃ῶτ̃ς αὐτ̃ὸς, εἰκότως ἄν, συγγν̃ώμης τυγχάνειν. εἰ γὰ ὀκ τ̃ῷ πρ̃ερεληλυθότ̃ ξ χρόνου τὰ δέον̃τα * αὐτοῖ σωεβούλ̃ευον· οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλ̃εύεσθαι. πρ̃ῶτον μὲν οὖν, ὀκ ἀθυμητέον, ὦ ἄν̃δρες ἀθηναᾶῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὁ γὰ ἐστι χείρ̃ιστον αὐτ̃ῶν ὀκ τ̃ῷ πρ̃ερεληλυθότ̃ς χρόνου· τοῦτ̃ πρ̃ὸς τὰ μέλλον̃τα βέλτ̃ιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τ̃ῦτ̃; ὅτι ἀδὲν ὦ ἄν̃δρες ἀθλωᾶῖοι τ̃ῶν δεόντων πιοιώτων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγμαθ' ἔχει. ἐπεί τιγε, εἰ πάνθ' ἃ πρ̃οσ̃ῆκε πρ̃αττόν̃ων, οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦ αὐτὰ βελτ̃ίω γν̃έσθαι. ἔστι δ' ἀθυμητέον, κ̀ παρ' ἄλλων ἀκούσαι, ξ τοῖς εἰδόσιν αὐτὰ τοῖς αὐαμιμν̃ησκομένοις, ἡλίκ̃ην πότ' ἐχόν̃ων δ̃ωάμιν λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόν̃ ὀ πολὺς, ὡς καλῶς ξ πρ̃οσηκόν̃ως οὐδὲν ἀάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τ̃ῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπ̃εμείν̃αθε ὑπὲρ τ̃ῶν δικαίων τὸν πρ̃ὸς ἐκεῖνους πόλεμον. τί γ̃ οὖν ἕνεκα τ̃ῶτα λέγω; ἵν εἰδ̃ῆτε, ὦ ἄν̃δρες ἀθλωᾶῖοι, κ̀ θεάσ̃ησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλατ̃ομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, οὔτ' ἂν ὀλιγωρ̃ῆτε πιοῦτ̃ον, οἷον ἂν ὑμεῖς βέλ̃ησθε, ᾠδ̃ὶ δείγμασι χρώμενοι, τ̃ῇ τότε ῥώμ̃ῃ τ̃ῶν λακεδαιμονίων, ἧς ὀκ ἀτεῖτε ὀκ ἔ πρ̃οσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, κ̀ τ̃ῇ

νῦν

νωῦ ὑβρει τάτε, δι' ἰὼ παρακαλόμεθα, ἐκ ᾧ μηδ' ἓν φρον
τίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δὲ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δυ-
σπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τὸ, τε
πληθος τ' νῦν ὑπαρχόντος αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ
τὰ χωρία πάντα ἀποπολωλέναι τῇ πόλει· ὀρθῶς μὲν οἴε-
ται. λογισάσθω μέντοι τάδε, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ
ἄνδρες ἀθηναῖοι, Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ Μεθώνην, καὶ
πάντα τὸν τόπον τάτον, οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν
μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐ-
λεύθερα ὑπῆρχεν, καὶ μᾶλλον ὑμῖν ἐβούλετ' ἔχειν
οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην
ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν ἀθηναί-
οις, ἔχουσι τοιαῦτα ὀλισθήματα τῆς αὑτοῦ χώρας,
ἔρημον ὄντα συμμάχων· οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν
ἐπράξειν, οὐδὲ τοσούτων ἐκτήσατο δυνάμεων. ἀλλ' οἶ-
δεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τάτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι τῶν-
δε μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία, ἆθλα τὰ πολέμου, κεῖμε
να ἐν μέσῳ. φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀ-
πόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τ' ἀμε-
λουμένων. καὶ δὴ καὶ τοι, ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ,
πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει· τὰ μὲν, ὡς αὐ ἑλών τις ἔχοι
πολέμῳ, τὰ δὲ, συμμαχαῖς καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ γὰρ
συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τάτοις ἐθέλουσιν ἅ-
παντες, οὓς αὖ ὁρῶσι παρεσκευασμένους, καὶ πράττειν
ἐθέλοντας ἀκριβῶς. οὐ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑ-
μεῖς ὀλιγωρίᾳ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γνώμης νῦν,
ἐπειδήπερ οὐ πρότερον· καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ
δύναται αὖ, παρασκευάζειν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν
ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ· ὁ μὲν
χρήματα ἔχων, εἰσφέρῃ, ὁ δὲ ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύηται·
συμβουλεύοντι δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε
γενέσθαι· καὶ πεισεσθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιή-
σειν ἐλπίζων, τὸν δὴ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πρά-
ξειν· καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν νομιεῖσθε, αὖ θεὸς θέλῃ, καὶ
τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον
τιμωρήσεσθε. μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόν-
τα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα· ἀλλὰ μισεῖ τις ἐ-
κεῖνον καὶ φθονεῖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν
πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ· καὶ ἄπεινθ',
ὅσου περ καὶ ἐν ἄλλοις ποιν ἀνθρώποις ἐνί, ταῦτα κἀν
τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέσπακε μέντοι
τοῦτα πάντα νυνί, ὅτι ἔχουσα ἀποστροφὴν, διὰ τὴν
ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν, ἐᾷ ἀποθέσθαι
φήμ' ἐγὼ δεῖν ἥδη. ὁρᾶτε γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ πράγ-
μα, οἵ προελήλυθεν· ἀσελγείας ἄνθρωπος· ὃς ἀεί,
ἄρτιον ὑμῖν δίδωσι τὰ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ'
ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὡς φασι, λέγει·
καὶ οὐχ οἷός τ' ἐστὶν ἔχων ἃ κατέστραται, μένειν ἐπὶ
τάτων· ἀλλ' αἰεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύκλῳ
πάντα χρὴ μέλλοντας ὑμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζε-
σθαι. πότ' ἄν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ποτὲ ἃ χρὴ πράξετε,
ἐπειδή τι γένηται; ἐπειδὰν νὴ Δία ἀνάγκη τίς ᾖ; νυνὶ
δὴ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς
ἐλευθέροις, μεγίστην ἀνάγκην εἶναι τοῦ ὑπὲρ τ' πραγμά-
των αἰσχύνεσθαι. ἢ βούλεσθε, εἰπέμοι προμένοντες αὐ-
τῶν πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγορὰν, λέγεταί τι καινόν;
γένοιτο δ' ἂν τι καινότερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ ἀθηναίους
καταπολεμῶν, καὶ τὰ τ' ἄλλων διοικῶν; τέθνηκε Φίλιπ
πος, ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ
γὰρ ἂν ἄτος τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποι-
ήσετε, ἂν περ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν.
ὅδε γὰρ ἅτε ποδαπὸς τ' αὐξῆσαι ῥώμην τοσαύτην ἐπηύξηται, ὃ-
τον ποδαπὸν τ' ὑμεῖς ἀμέλειαν ἀμελήσαι. καὶ τοι καὶ ἅτε εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ

A *insolentiæ Philippi, propter quam æstuamus, eò quòd nihil eorum quæ curãda erant curauimus. Si quis autem vestrûm, Athenienses, & multitudinem copiarum quas Philippus habet, considerans, & omnia loca amissa à nostra reipublica intuens, difficilem oppugnatu eam esse opinatur: is, etsi rectè sentit, illud tamen reputet, habuisse nos aliquando, Athenienses, Pydnam, & Potidæam, & Methonen, & vndique omnem illum tractum coniunctum: & multas, quæ nunc cum eo sunt, gentes, sui fuisse iuris & liberas, & vestram amicitiam illius coniunctioni prætulisse. Philippus igitur, si tum eum habuisset animum, esse difficile belligerare cum Athenien sibus, qui tales arces ad ditionem ipsius oppugnandam haberent, qui socijs destitueretur: nihil eorum quæ nunc fecit, egisset, neque tantam potentiam comparasset. Sed illud, Athenienses, is præclarè norat, loca illa omnia belli esse præmia, in medio posita: & naturam ita ferre, vt opibus absentium præsentes, & qui laborare periclitarique volunt, negligentium potiantur. Proinde cum ita sentiret, omnia subegit & tenet: alia, vt bello capta teneri solent: alia, inita societate & amicitia. Nam adiungere se &*

B *adhærere illis volunt omnes, quos instructos esse vident, & ea quæ opus sunt agere velle. Quare si & vos, Athenienses, eodem velitis esse animo nunc, quando prius id factum non est, & quisque vestrûm id quod & opus sit, & præstare ipse possit, in vsum reipublicæ, omni omissa tergiuersatione, facere sit paratus: locupletes tributo conferendo, iuuenes militando: & vt simpliciter breuiterq; dicam, si vestri compotes ipsi fieri volueritis, & desieritis ipsi nihil agere, dum speratis alium pro vobis facturum esse omnia: sic & vestras opes recuperabitis, annuente Deo, amissaq; per socordiam, denuò recipietis, & illum vlciscemini. Neque enim putetis, tanquam Deo, res istas illi fixas esse, & immortales. nam & odit eum aliquis, & metuit, Athenienses, & inuidet, eorum etiam qui nunc ei videntur esse coniunctissimi: & vniuersa quæ ferè in alijs hominibus insunt, ea in eius quoque familiaribus existimandum est ineße. Nunc tamen hæc omnia supprimuntur, cum nullum confugium habeant, propter*

C *vestram tarditatem & socordiam: quam deponendam esse dico iam. Videtis enim, Athenienses, rem: quò improbitatis homo euaserit, qui nec optionem vobis dat res gerendi, aut quiescendi: sed minitatur, & verba superba, vt aiunt, vsurpat: & ijs habendis quæ subegit, contentus esse non potest: quin semper plura molitur, & circùm vndique vos cunctantes & desidentes irretit. Quando igitur, Athenienses, agenda quæ sunt, agetis? Vbi aliquid acciderit? Vbi credo necessitas aliqua fuerit? Quid verò de ijs quæ nunc fiunt, est existimandum? Nam ego quidem arbitror liberis hominibus maximam esse necessitatem, susceptum in rebus gerendis dedecus. Num vultis, circumeuntes alius percontari alium in foro: Age dic mihi, nunquid affertur noui? Potest ne quid magis nouum fieri, quàm quòd homo Macedo subigit Athenienses, & Græciam administrat? Obijt Philippus? Non certè quidem, sed ægrotat. Quid verò vestra interest? Etsi enim aliquid ei acciderit, celeriter vos alium Philippum facietis, si rebus ita eritis intenti. Neque enim tam suis viribus auctus est, quàm vestra negligentia. Quanquam illud etiam, si quid ei accideret: & fortu-*

Cõclusio, per distributionem officiorũ: & ab infirma potentia Philippi, & belli necessitate cum exagitatione fuſilitatis Atheniensium.

næ fauor nobis adesset, quæ semper nos melius quàm nos metipsi curamus (etenim fortasse absoluet rem, suũq; beneficium cõsummatum reddet) scite vos, si propè essetis, & rebus omnibus turbatis ingrueretis, eas vos vestro arbitratu posse administrare. Vt verò nũc estis, nec si uobis tempora darẽt Amphipolim, accipere possetis, vestris & apparatibus & animis fluctuantes. Itaq; illud prætermitto, oportere vos vltrò ad faciendum officium, omnes esse paratos: tanquam vos ita sentiatis, idq; persuasum habeatis. De ratione autẽ institutionis, qua vos talibus liberari posse negotijs putem, & multitudo quanta esse debeat, & quæ pecuniæ subsidia, cæteraq; vt mihi rectissimè & celerrimè cõparanda videãtur, equidẽ operam dabo vt dicam: tantùm precatus à vobis, postquam audieritis omnia, vt iudicetis, neq; anteuertatis: neq; tametsi primùm videbor nouam institutionem dicere, res à me differri quisquã existimet. Neq; enim qui festinari & hodie rem geri iubẽt, opportunissimè dicunt (cum, quo quidẽ in loco res nũc sint, auxilijs, quæ nũc mittimus, pericula propulsare nõ possimus) sed qui ostenderit, quæ & quanta institutio esse, & vnde cõparari atq; retineri possit: donec aut pacem æquis cõditionibus fecerimus, aut hostes vicerimus. Sic enim deinceps nullis malis cõflictabimur. Me igitur hæc posse dicere arbitror: nec impedio si quis alius pollicetur aliquid. Ac promissum quidem est adeò magnum: ipsa res autem se iam ostendet: vos iudices eritis. Primùm omnium, Atheniensis, triremes quinquaginta cõparandas esse dico: deinde vos ijs animis esse oportere, vt si quid sit opus, ipsi cõscensis eis, nauigetis. Post, dimidiæ parti equitum, equestres triremes & copiam nauigiorum instrui iubeo. Atq; hæc in promptu esse censeo oportere, ad subitas istius eius è regno suo eruptiones, in Pylas, & Chersonesum, & Olynthum, & quò libet. Hæc enim in eius animo excitanda est opinio: vos ex immensa ista negligentia, vt in Euboeam, & prius aliquando ad Halpartum, & postremò nuper in Pylas, fortasse cum impetu erupturos. Non omnino, tametsi non feceritis, vt ego faciendum esse dico, fuerit hoc contemnendum: vt aut metu, si scierit paratos esse vos (certò enim sciet. sunt enim, sunt apud vos ipsos, qui de omnibus rebus eum certiorem faciant, plures quàm expedit) ocium agat: aut his desPectis, incautus opprimatur: obstante nemine, quo minus in eius regnum, si per occasionem licuerit, nauigetis. Hæc igitur sunt, quæ probata esse vobis oportere dicam, & vt instructi sitis, conuenire arbitror. Præter hæc, copias aliquas, Atheniensis, in procinctu habendas censeo, quæ continenter belligerent, & illum infestent. Nemo mihi dicat decies mille, neque vicies mille peregrinos: neque conductitios illos exercitus: eas volo copias, quæ ciuibus constent: quæ, siue vos vnum siue plures, siue illum, siue quemcunque ducem creaueritis, ei pareant, & sequantur: & his commeatum curari iubeo. Quæ autem erunt hæ copiæ, & quantæ, & vnde commeatum habituræ? & quomodo hæc facere voletis? Ego dicam, & horum singula seorsim explicabo. Peregrinos dico (neque id feceritis, quod sæpe vobis nocuit, dum minora putatis omnia quàm oporteat, & maxima in decretis suscipientes, cum ad rem ventum est, ne parua quidem facitis: sed vbi parua feceritis & comparaueritis, illis adijcite, si minora videbuntur.) Dico igitur vniuersos milites esse oportere, bis mille. ex his Atheniensis oportere esse dico quingentos, è quacunq; illi deli-

Transitio à consolatione ad rationem instructionis cum occupatione.

Expedita classis & equitatus.

Delectus ciuium & militum numerus.

A τὰ * τ' τύχης ἡμῖν ὑπάρξοι, ἥπερ αἰεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτ' ἐπιμελώμεθα, * ἐγὼ δ' ἐξεργάσομαι, ἐάν' ὅπ ωλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν αὖ τοῖς πράγμασι παρεσκευ μένοις ἐπιφάντης, ὅπως βέλεσθε διοικήσεσθε. ὡς δε νῦν ἔχετ', οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τ' καιρῶν ἀμφίσβολιν, δέξασθ' δ' ὠφελεῖσθ' αὖ, ἀπηρτημένοι δὲ τοῖς ωραττομένοις ἐτ' γνώμης. ὡς μὲν ἂν δεῖ τὰ ωρᾶγμ' ἔχειν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν ἐ πεπεισμένων πώποτε λέγω. τὸν δ' τρόπον τῆς ωραγματείας, ἵν' ἀπαλλάξαι αὖ τ' τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, ἐ τὸ ωλῆθ' ὅσον, κ' πόρους ὅς τινας λεπτομάτων, κ' τἆλλα ὡς αὖ μοι βέλτιστ' ἐ τάχιστ' δοκῇ ωραγματεύσασθαι, κρὶ δὴ πρόσταγμ' λέγω. δεηθεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι τοσοῦτον, ἐπεὶ δ' ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, κ' μὴ ωρότερον ωολαμβάνετε. μὴ δ' ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι κωλυτὴ ωραγματεύσασθαι λέγειν ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγεῖσθε. ἃ γὰρ οἱ ταχὺ κ' πέρυσι εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν. ἃ γὰρ ἂν τὰ γε ἤδη γεγενημένα, τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλύσει δυνηθήσειεν. ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ, τίς παρελθεῖσα ωραγματεία, ἐ πόσῃ, κ' πόθεν ταμιεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἡ ταμιεύσωμεθα πάντες τ' πόλεμον, ἢ ωεισθώμεθα τ' ἐχθρῶν. ὕστερον γὰρ ὑμεῖς τ' λοιπ' πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τίνων ἐγὼ ωῶς λέγω ἔχειν, μὴ κωλύων εἴπῃς ἄλλ' ἐ παραλλεπτή π. ἡ μὲν ἂν ὑπόθεσις, ὕτω μεγάλη. τὸ δ' πρᾶγμα, ἤδη τ' ἔλεγχον δώσ. κρατεῖ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε. πρῶτον μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, τριήρεις πλείους τ κενῶν παρασκευάσασθαί φημι δεῖν, εἶτ' αὐτοὺς ὕτω ωλεῖν τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς ἐάν ποθ' ἥκῃ, ωλεύσεσθαι εἰς ωῶς αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τ' ἱππέων, ἱππαγωγοὺς τριήρεις, κ' ωλοῖα ἱκανὰ δ' τρέφοντα κελεύω. ωῶς μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν, ὅπ' τὰς ἐξαίφνης ωούς, ἀπὸ τ' οἰκείας χώρας αὖ ἐραδίως, εἰς πύλας, ἐ χερρόνησον, ἐ ὄλυνθον, ἐ ὅπ βούλε). δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ ἐνυπάρχειν, ὡς ὑμεῖς ἐκ τ' ἀμελείας ταύτης τ' ἄγαν, ὥς περ εἰς εὐβοιαν ἐ ωέρυσί ποτέ φασιν εἰς ἁλίαρτον, κ' τὰ ωελοπόννησα πρώην εἰς πύλας, ἴσως ἂν ἐρεμήσητε. ὅτι ωαντελῶς οὐδεὶ ἐμὴ ωεισθήσεται ταῦτα, ὡς ἐγωγὲ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἵν' ἡ δεῖ τὸν φόβον, εἰ δὲ ὡς εὐτρεπεῖς ὄντας ὑμᾶς, εἶσε) γὰρ ἀκριβῶς, εἰσὶ γὰρ εἰσὶν οἱ ωάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ ωαρ' ἡμῶν αὐτ' ωλείους ἢ δεῖ ἐ χίαν ἔχῃ, ἢ ωερὶ σθῶν ταῦτα φυλακὴ ἐ ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμωροσθὲν ωλεῖν ὅπ' τ' ἐκείνης χώρας ὑμῖν, αὖ ἐνθάδ' καιρός. ταῦτα μὲν ἐστιν ἃ ωᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, ἐ * ωραγματεύσασθαί ωρεσβείᾳ εἶναι. * ωρὸς δὲ τούτοις, δυναμίν τινα ὦ ἄνδρες ἀθλιώταοι φημὶ ωροχθῆναι δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνεχῶς πολεμῆσθ', κ' κακῶς ἐκεῖνον ωοιῆσθ'. μή μοι μυρίους μηδὲ δυσμυρίους ξένους, μὴ δὲ τοὺς ὅπλ τολιμήσοντας ταύτας δυνάμεις, * ἀλλ' ἡ τ' πόλεως ἔσω. κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν ωλείους, κἂν τ' δεῖνα, κἂν ὁτιοῦν χρήσιμον ἡγῆσθε τρατηγὸν, τοῦτ' ωείσθ' ἐ ἀκολουθῆσθ'· ἐ τροφὴν ταύτῃ ωερίστ' κελεύω. ἔστω δ' αὕτη τις ἡ δύναμις, ἐ ωόσῃ, κ' ωόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, κ' ωῶς ταῦτ' θελήσετε ωοιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω, κ' ὅπως μὴ ωείσησθε τοῦθ' ὃ ωολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν. ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, ἐ τὰ μείζω' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι, ὅπ' τῷ ωράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ωοιεῖτε. ἀλλὰ τὰ μικρὰ ωοιήσαντες κ' ωρόσθεντες, τούτοις ωροσλάβετε ἂν ἐλάττω φαίνηται. λέγω δὴ ὅτ' πάντως στρατιώτας δισχιλίους. τούτων δὲ, ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι ωεντακοσίους, ἐξ ἧς ἂν τ' ὑμῶν

ἡλικίας

ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομέ-
νους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον αὐ δοκῇ καλῶς ἔχειν
ὑμῖν διαδοχῆς ἀλλήλοις. τοὺς δ' ἄλλους, ξένους εἶναι
κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἱππέας Ἀθηναίους. καὶ τούτων
πεντήκοντα ἀθηναίους τριάκοντα ἐλάττους, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς
τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους. καὶ ἱππαγωγοὺς τοὺ-
τοις εἶεν. τί οὖν τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα.
δεῖ γὰρ ἔχοντα ἐκείνου ναυλοῦν, καὶ ταχέων τριήρων
ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ διάβασις γένηται. πόθεν δὴ τού-
τοις ἡ τροφὴ γένοιτ' ἄν; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω. ἐπὰν
δὲ ἀκούσητε, διότι τηλικαύτην παρασκευὴν οἴομαι δεῖν
καὶ πόλιτας οὐ στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
τοσαύτην μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρασκευὴν, ὅτι οὐκ
ἐνὸν ἡμῖν πρὸς πᾶσαν δύναμιν τὴν ἐκείνῳ ἅπασαν
ξυμένειν, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ
πολέμου χρῆσθαι τὸν πρῶτον. ὁ τοίνυν, ὅθ', ὑπερορ-
γὴν αὐτὸν, ὃ γὰρ ἔστι μισθὸς ὃ δὲ τροφὴ, ὃ δὲ παντελῶς
ταπεινὸν εἶναι δεῖ. πόλιτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν
Ἀθηναίους κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενι-
κὸν τρέφειν ἐν κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ πολύστρατος
ἡγεῖτο, καὶ Ἰφικράτης, καὶ Χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινὲς, καὶ B
ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι. καὶ εἶδα ἀκούων, ὅτι λα-
κεδαιμονίους, ἅπαντα πόμενοι μεθ' ὑμῶν, ἐνίκων οὗτοι
οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ ὧν οἱ μὲν αὐτὰ καθ' αὑτὰ
τὰ ξενικὰ ὑμῶν στρατεύεται, οὓς φίλους νικᾷ, καὶ οὓς
συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους ἢ δέους γεγόνασι.
καὶ ἅπαντάπασιν ὅτι τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, ὡς
ἀρτίβαζον. καὶ παντάχου μᾶλλον οἴχεται πολέουσα. ὁ δὲ
στρατηγὸς, ἀναλίσκει. εἰκότως, οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν, μὴ διδόν-
τα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν, καὶ
ἢ στρατηγοῦ, ἢ τ' στρατιωτῶν, μισθὸν παρίσωσας, καὶ στρα-
τιώτας οἰκείους ὥς περ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων
παρακαθιστάντας. ἐπεὶ νυνί γε, γέλως ἔθ' ὡς χρώ-
μεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτο τις ὑμᾶς, εἰ βούλεσθε ἄ-
γειτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλ' οὐχ ἡμεῖς γε, εἶπειτ' ἄν,
ἀλλὰ φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχρῆν ταῦτα δὲ ἐξ
ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς, καὶ φυλάρ
χους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί ἂν οὖν ποιοῦσι, πολλοὶ ἑνὸς
ἀνδρὸς ὄν ἀν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ
τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν. ὥς περ γὰρ
οἱ πλάττοντες οὐ πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτο-
νεῖτε οὐ ταξιάρχους, καὶ οὐ φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν
πόλεμον. οὐ γὰρ ἐῤῥέθη ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταξιάρχους C
παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶ-
ναι, ἵν' ὡς ἀληθῶς ἡ πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν
λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχον δεῖ πλεῖν· τὸν δ' ὑπὲρ
τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων μενέλαον ἱππαρ-
χεῖν· καὶ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ'
ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅς τις ἂν
ᾖ. ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἠγεῖσθε λέγεσθαι. τὸ δὲ τῆ
χρημάτων πόσοι τε καὶ πόθεν ἔσται μάλιστα πυθεῖτε ἀκοῦσαι,
τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφὴ
(σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις μόνον) τῇ δυνάμει ταύ-
τῃ, τάλαντα ἐνενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός· δέκα μὲν
ναυσὶ ταχείαις, τεθαρῤῥηκόντα τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν
ναῦν μνᾶς, ἑκάστου μηνὸς ἑκάστου. στρατιῶται δὲ διχιλίοις,
τοσοῦτα ἕτερα· ἵνα δέκα ἕκαστος καὶ ἑκάστου μηνὸς ὁ στρατιώ-
της δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ. τοὺς δ' ἱππέας, ἐὰν
Ἀθηναίοις ὦσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμ-
βάνῃ τοῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα. εἰδέ τις οἴεται μι-
κρὰν ἀφορμὴν, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρ-
χειν, οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκεν. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι εἰ
τοῦτο γένηται, πρόσοδος ἔσται τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα
ἀπὸ

deligendi vobis ætate videbuntur, qui certum tempus A
militent, non longum illud, sed quantum commodum
esse videbitur, vt subinde alijs alij succedant. reliquos
peregrinos esse iubeo: & cum his equites ducentos, quo-
rum quinquaginta sint Athenienses minimùm, eo-
dem quo pedites modo militaturi, & equestres naues
quibus hi vtantur. Esto: quid ad hæc amplius? Cele-
res triremes decem. opus enim nobis est, cum ille classem
habeat, etiam velocibus triremibus, vt tutò copiæ naui-
gent. Vnde igitur hæ alentur? Ego & hoc dicam, & o- Superioris
stendam, post quam, cur tantulas copias satis esse putem, consilij ra-
& ciues militare iubeam, docuero. Tantulas, Athe- tio.
nienses, propterea quòd nobis nunc exercitum parare
non licet, qui collatis signis cum eo dimicet: sed latrocini-
nari est necesse, & hac gerendi belli ratione vtendum
primùm. Quare nec immensas eas (nec enim stipendia
& commeatus suppetunt) nec prorsus exiguas esse opor-
tet. Ciues autem adesse, & nauigare vna propterea iu-
beo, quòd prius etiam aliquando audio peregrinum
aluisse Corinthi militem nostram vrbem, cui Polystra-
tus præfuerit, & Iphicrates, & Chabrias, & alij quidam, & vosmetipsos vna militasse. & vt auditione co-
gnoui, peregrini illi vobiscum coniuncti, & vos cum il-
lis, Lacedæmonios vicistis. Postquam autem ipsi peregri-
ni per sese bella vobis obeunt, amicos vincunt & fœde-
ratos: hostes autem facti sunt maiores quàm expediret:
& cum vix nostræ ciuitatis bellum attigerunt, ad Ar-
tabazum & quibuis gentium potius abeunt: imperator
eos sequitur: non iniuria. neque enim is imperare po-
test, qui stipendia non soluit. Quid igitur iubeo? causas
adimi & duci & militibus, mercede numeranda: & do-
mestico milite velut eorum inspectore, quæ à duce ge-
runtur, adiungendo. Nam vt nunc sit, ridicula est no- Sermocina-
stra rerũ administratio. Si quis enim vos roget, Pace- tio, qua A-
mne agitis Athenienses? Minimè verò nos quidem, di- thenienſiũ
cturi sitis: sed cum Philippo bellum gerimus. Nónne ve- ignauia o-
rò creastis è vestris ciuibus decem centuriones, & du- stenditur.
ces, & tribunos, & magistros equitum duos? Quid au-
tem isti plus agunt vno viro, quem miseritis ad bellum?
reliqui pompas vobis obeunt cum sacrificulis. Vt enim ij
qui luteos fingunt, in forum creatis centuriones & tri-
bunos, non ad bellum. An non oportuit, Athenienses, C
centuriones ciues, magistros equitum ciues, magistra-
tus domesticos esse: vt reuera essent copiæ ciuitatis? At
in Lemnum vestro magistro equitum nauigandum est:
eorum autem qui pro nostræ vrbis possessionibus præ-
liantur, Menelaus est magister equitum. Neque hæc
hominis reprehẽdendi causa dico: sed à vobis eum crea-
tum esse oportebat, quisquis tandem sit. Fortasis au- Pecunia
tem hæc rectè dici putatis: pecunia verò quanta & vn- quanta es-
de comparanda sit, maximè audire cupitis. Id igitur se debeat.
sanè expediam. Ea est pecuniæ ratio, vt ad alendum
hunc exercitum, & cibaria duntaxat militibus compa-
randa, nonaginta sint talenta numeranda, & paulò
amplius: decem celeribus nauibus quadraginta talen-
ta, vicenæ minæ in nauem singulis mensibus: militum
duobus millibus totidem alia, vt duas singuli milites
drachmas in mensem pro cibarijs accipiant: equiti-
bus ducentis numero, si tricenas drachmas in men-
sem accipiant singuli, duodecim talenta. Si quis ve-
rò putat, commeatum paruo esse subsidio ijs qui mi-
litant: non rectè sentit. Ego enim compertum habeo,
si hoc factum fuerit, ipsum exercitum è bello sibi reli-

qua comparaturum, sine vlla vel Græcorum, vel sociorum iniuria, vt integrum stipendium habeat. Atq; ego vltrò nauigabo vnà, quiduis pati paratus, nisi hæc ita erunt. Vnde igitur pecunia, quam requiro à vobis, comparabitur? Hoc iam dicam.

PECVNIARIA RATIO.

Quæ nos, Athenienses, inuenire potuimus, hæc sunt. Postquam autem sententias rogaueritis: ea quæ vobis probata fuerint, decernite: vt non tantùm decretis & literis belligeretis cum Philippo, sed etiam factis. Multò autem melius, vt mihi videtur, de bello & tota instructione deliberabitis, si locũ, Athenienses, regionis, cui bellum inferetis, cogitabitis: & considerabitis, ventis & anni temporibus anticipatis, pleraq; perficere Philippum: & expectatis Etesijs, aut hyeme, bellum aggredi, cũ nos illuc peruenire non possumus. His itaq; consideratis, non mittendo tumultuario milite vobis bellandum est (negligemus enim omnes occasiones) sed instructione perpetua atque exercitu. Licebit autem vobis Lemni & Thasi, & Sciathi, & in alijs illius loci insulis hybernare cum exercitu: in quibus & portus, & frumentum, & omnia quæ requirit exercitus, parata sunt. Anni autem tempus, cum & appellere ad terram facile, & à ventis iuxta ipsam regionem, & mercatum aditus, versantibus nihil periculi est: haud difficulter intelligetis. Quemadmodum igitur, & quando vtendum sit exercitu: ipsum tempus docebit eum, in quem vos imperij authoritatem contuleritis. Quæ autem à vobis præstari debeãt, hæc sunt quæ ego scripsi. Quòd si hanc, Athenienses, pecuniam comparaueritis primùm quam dico: deinde cætera etiam omnia perfectè instruxeritis, milites, triremes, equites: omnesq; copias lege obstrinxeritis, vt bello continenter incumbant, ipsiq; vos pecuniæ quæstores & præbitores, ab imperatore rerum gestarum rationes requiretis: ijsdem de rebus sine vllo successu deliberare perpetuò, desinetis. Accedit illud etiam, Athenienses: maxima illi emolumẽta intercipietis. Ea quæ sunt? A nostris socijs extorta pecunia nos oppugnat, nauibus hostiliter diripiendis. Quid præterea? Vos illud critis consecuti, vt vobis noceri non possit: non ea fient, quæ superiori tempore, cum in Lemnum & Imbrum facta impressione, vestros ciues captiuos abduxit: & ad Geræstum comprehensis nauibus, immensam pecuniam coëgit: postremò in Marathonem excendit, & sacra triremi è nostra ditione abrepta, abijt: Vos autem neq; hæc prohibere potuistis, neq; constitutis à vobis temporibus opitulari. Verùm cur tandem putatis, Athenienses, Panathenæorum ferias, & Bacchanalium semper conuenienti tempore fieri, siue peritis harum vtrarũq; curatio sorte obuenerit, siue imperitis: in quas tantos sumptus facitis, quantos nec in vnam classem: & tantam turbam adhibetis, & tantum apparatum, quãtum haud scio an vllus omnium habeat: classes autem omnes vestras, occasionibus demũ amissis venire? illa Methonen, illa Pagasas, illa Potidæam missa? quòd illa omnia lege sancita & ordinata sunt, & quisq; vestrũm multo antè nouit, quis ædilis aut gymnasiarchus sijs tribus, quãdo & à quo & quid accipiendum, quidq; faciendum sit. Nihil non exquisitum, nihil non definitum, nihil deniq; neglectum est. In rebus autem bellicis, & belli apparatione, inordinata, indefinita, incõposita omnia. Quapropter simulatque audiuimus aliquid: & triremiũ præfectos cõstituimus, & inter eos permutationes opũ instituimus, & de paran-

Perpetuus exercitus alendus.

Vtilitatem sui consilij & ordinis ac prouidẽtiæ successus ludorũ exemplo ostendit.

Confusionis & imprudentiæ damna.

A ἀπὸ τῦ πολέμυ, ὐδ' ἐνατῶν ἑλλήνων ἀδικηθῶ, ὐδ' ἐτῶν συμμάχων, ὥς τ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. κἀγὼ συμπλεῶν ἐθελοντὴς πάρχειν ὁπουῶν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ * παρ' ὑμῶν κελεύω, γνήσεται; τῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

Α μὲν ἡμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθληταὶ δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐστιν. ἐπὰν δὲ σὺ παρορμήσητε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χρηστονήσαντε, ἵνα μὴ μόνον τοῖς ψηφίσμασι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις δοκεῖτε ἰσχυρὸν βέλτιον ἂν εἶναι τὸ πολεμεῖν, καὶ ὅλης τῆς Θρᾴκης κρατεῖν, εἶτ' τόπον εἰ ἄνδρες ἀθληταὶ τῆς χώρας, ᾧ δεῖ πολεμήσειε, ἐνθυμηθέντε, καὶ λογίσασθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι, καὶ τῇ ὥρᾳ τῦ ἔτους τὰ πολλὰ πρὸς ἀλλήλους φίλιππος. καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ὁππόταν ἐθέλῃ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυνώμεθα σκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ γοῦν ὑμᾶς τῶν τε ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείας πολεμεῖν, ὑστεροῦμεν γὰρ ἁπάντων, ἀλλὰ θρᾳκικῇ συνεχεῖ, καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν
B χρῆσθαι τῇ δυνάμει, λήμνῳ, καὶ θάσῳ, καὶ σκιάθῳ, καὶ τῆς ἄλλας τῆς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἀγορὰ στρατεύμασι, πάνθ' ὑπάρχει. τὴν δ' ὥραν τῦ ἔτους, ὁπηνίκα πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾴδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλὲς, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοὺς τῶν ἐμπορίων ὁμόρους *, ῥᾳδίως ἔσται. ἃ μὲν οὖν χρήσεται, καὶ πότε τῇ δυνάμει, * θαλάττην κύκλῳ κατασκὰς ὑφ' ὑμῶν, βλάψεται. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἐγὼ γράψω. ἀν δ' ταῦτα, ὦ ἄνδρες ἀθληταὶ πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ πάλιν πάντα θρᾳκικὰ σώσαντες, τὰς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, σοῦ ἱππέας, ἐντελῆ· πᾶσαν τὴν δυνάμιν νόμῳ κατακλείσητε, ὁππότ' τῷ πολέμῳ μένειν, τῦ μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι, καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῦ δὲ πράξεων θεσμοθέτ' καὶ στρατηγὸς τ' λόγον ζητοῦντες· πύστεσθ' ἀεὶ ὅτῳ τ' αὐτῶν βλαβόμενοι, καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθληταὶ, τὸν μέγιστον τ' ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' ὅτῳ τις; ὁπὸ τ' ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων σοῦ πλέοντας τὴν θαλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τοῦτῳ; ᾧ πάρεστιν αὐτὶ κακῶς ἔχω γνήσεσθε. ἀχθῶς περ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς λῆμνον καὶ ἴμβρον ἐμβαλὼν, αἰχμαλώτυς πολίτας ὑμετέρυς ὤχετ' ἄγων, καὶ πρὸς τῷ γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν,
C ἀμύθητα χρήματα ἐξέλεξε. πεπελάτηται δ' εἰς μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν ὁπὸ τ' χώρας ᾠχετ' ἔχων τριήρη. ὑμεῖς δ' ὅτε τῶν πεδυνάμεθα κωλύειν, ὅτ' εἰς σοῦ χρόνυς οὐς ἂν πρέσθαι θοηθεῖν. καίτοι τί δήποτε ὦ ἄνδρες ἀθληταὶ νομίζετε, τὴν μὲν τ' παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τ' διονυσίων, ἀεὶ δ' καθήκοντ' χρόνου γίνεσθαι, ἂν πεδεινοὶ λάχωσιν, ἂν πεδιώτης οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελησόμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτα ἀναλίσκετε χρήματα, ὅσου ὐδ' εἰς ἕνα τ' ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ τοσαύτην θρᾳκικὴν, ὅσην ἂν οἶσθ' εἶπεῖς τ' ἁπάντων ἔχθ. τὰς δ' ἀποστόλας πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τ' καιρῶν, τ' εἰς μεθώνην, τ' εἰς παγασὰς, τ' εἰς ποτίδαιαν, ὅλη ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ * πρεῖδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλῶν, τίς χορηγὸς, ἢ γυμνασίαρχος τ' φυλῆς, πότε, καὶ θεσμοθέτ', καὶ τί λαβόντα, τί δεῖ ποιεῖν, ὐδὲν ἀνεξέτασον, ὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται. ἐν δ' τοῖς πρεῖ δ' πολέμυ * τ' τάττ παρθενοθήκης, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. τριπάρουν ἅμα ἀκηκόαμεν· καὶ τριηράρχυς καθίσταμεν· καὶ τούτοις αὐτὶ δόσις ποιῶ-

πιάμεθα· ἢ περὶ χρημάτων πόρου σκοπῶμεν · ἢ μεταῦτα, ἐμβαίνειν οὐ μετοίκους ἔδοξε ἢ οὐ χωρὶς οἰκοῦντας· εἶτ' αὐτοὺς πάλιν αὖ πεμπιβάζειν. εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλετε · πεφασπάλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ὀκωλέωμεν. τὸν γὰρ πράτιστον χρόνον, εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν. οἱ γὰρ τῶν πραγμάτων καιροί, * οὐ μένουσι τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ * ῥαθυμίαν. ἂν δ' εἰς τὸ μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν ὑπάρχειν · οὐδὲν οἶδα τί ποιεῖν, ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται · ὅταν εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐληλυθεν, ὥς τ' ἀπιστέλλειν βοεδσιν ἤδη τοιαύτας ἀπιστολάς. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Τούτων δὴ ὦ ἄνδρες ἀθλιαῖοι τ' ἀνεγνωσμένων, ἀληθῆ μὲν ἐστὶ τὰ πολλὰ, ὡς οὐκ ἔδει· ἃ μὲν οὖ, ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκοῦσαι. ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἂν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, ἢ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πως ἡδονῇ δημηγορεῖν. εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ πεφυκυῖα, ἔργῳ ζημία γίγνεται· αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθλιαῖοι, φενακίζειν ἑαυτοὺς· ἢ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερίζειν τ' ἔργων· ἢ μὴ ᾖ τοῦτο δυνατὸν μαθεῖν, ὅτι δεῖ δοῦ ὀρθῶς πολεμοῦντας, ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐμποσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων · ἢ τ' αὐτ' τρόπον, ὥσπερ τῶν σωμάτων ἀξιοῦσιν ἂν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, ἕτω ἢ τῶν πραγμάτων τοὺς εὖ βουλευομένους ἡγεῖσθαι χρὴ· ἵν' ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθλιαῖοι, πλείστων δυνάμεων ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων περιουσίαν · τούτων μὲν μέχρι τοῦ τήμερον ἡμέρας, ἀδενὶ πώποτε ἐνδέοντι κέχρησθε ἀδενὸς γὰρ ἀπολείπεσθε· ὥσπερ γὰρ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, ἕτω πολεμεῖτε φιλίππῳ. κἀκεῖνον ὁ πληγεὶς, ἀεὶ τὴν πληγὴν ἔχετον, κἂν ἑτέρωσε παίσῃ τις· ἐκεῖσε εἰσὶν αἱ χεῖρες. περιβάλλεσθαι δ' οὐ βλέπων ἐναντίον, ἅτε οἶδεν, ὅτ' ἐθέλει. ἢ ὑμεῖς ἐὰν ἐν χερρονήσῳ πύθησθε φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε· ἐὰν ἐν πύλαις, ἐκεῖσε· ἐὰν ἄλλοθί που, συμπερασθεῖτε αὖ κἀκεῖ κἀτῶ· κἀ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου· βεβούλεσθε δ' οὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον πρὸς τὸν πόλεμον· οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτε οὐδὲν, πρὶν αὖ, ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενον τι πύθησθε. ταῦτα ἢ ἴσως πότερον μὲν ἐνθῶ ποιεῖν· νυνὶ δ' ἐπ' αὐτοῦ ἥκει τὸ ἀκριβὲς. ὥς τ' ἀκέτ' ἐγχωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄνδρες ἀθλιαῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τ' φιλοπραγμοσύνῃ τούτῳ ἐμβαλεῖν φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προσεῖλήφειν ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι · ἀπορῶ τοῖς ὑμῶν αὖ μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστ' ὠφληκότες αὖ ἦμεν δημοσίᾳ. νυνὶ δ' ὀπυνθάνῃ ἀεί τινι, καὶ τὸ πλεῖον ὁρεχόμενος, ἴσως αὖ ἐκκαλέσαιτ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτε * λογίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες ἀθλιαῖοι, τὸν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου λαβόντα τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιππον, τὸν δὲ τελευτὴν, οὕσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς ὑπὸ τοῦ φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅπου γε οὐ φήσεταί δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἶτα τοῦτο ἀναμενοῦμεν καὶ τριήρεις κενὰς, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεινοῦ ἐλπίδας ἐὰν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἐκβησόμεθα; οὐκ ἐξιμεν αὐτοὶ μέρος γέ τινες στρατιωτῶν οἰκείων νυνί, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἀπὶ τὸν ἐκείνου πλοῦσούμεθα; ποῖ δὴ προσορμισούμεθα, ἤρετό τις; βρήσομεν τὸ σαθρὸν τοῦ ἐκείνου πραγμάτων ὦ ἄνδρες ἀθλιαῖοι αὐτὸς ὁ πόλεμος, αὖ ἀπιχθρῶμεν. αὖ μέντοι

A *parandæ pecuniæ ratione deliberamus. Postea decernitur, vt inquilini cõscendant, & libertini, qui suã ipsi rẽ familiarẽ administrãt. Deinde vt ciues illis iterum succedãt. Sic interim dũ hæc prorogatis, interierũt ea quò classem mittimus, ante aduẽtum nostrum. Nam rei gerendæ tẽpus in apparãdo consumimus: rerũ autem occasiones non expectãt nostrã tarditatẽ & socordiã. Quas verò interiecto tempore copias nos habere putamus, eæ, cum ad ipsam rem ventum est, nihil posse gerere deprehenduntur. Ille autem eò venit insolentiæ, vt scribat Eubœensibus tales iam literas.* LITERAE.

Hæc igitur, Athenienses, quæ lecta sunt, vera pleraque sunt, aliter quàm oportebat: non autem fortasse iucunda sunt auditu. Verùm, si res, offensionis vitandæ causa, vt taceri à dicente, sic etiam reuera possent amoueri: ad voluptatem auditorum conciones instituendæ essent. Sin orationis iucunditas, alieno tempore vsurpata, reipsa detrimentosa fit: turpe est semetipsum decipere, & ea omnia quæ molesta sunt, differendo, negligere omnes rei gerendæ occasiones: ac ne illud B *quidem posse intelligere, eorum esse officium qui bellum administrant, non sequi res, sed rebus antecedere: & quemadmodum receptum est, vt exercitum ducat imperator: sic & à cordatis viris res ducendas esse, vt quæ ipsis videntur, ea gerantur, non vt euentum persequi cogantur. Vos autem Athenienses, cum copias habeatis omnium maximas triremes, legiones, equites, pecuniæ reditus, ne harum quidem rerum in hunc vsq; diẽ vlla vnquam opportunè estis vsi, & neminem non sequimini: & vt Barbari pugiles dimicare solẽt, ita vos bellum geritis cum Philippo. Ex ijs enim, is qui ictus est, ictui semper inhæret: quod si eum alibi verberes, illò manus transfert: ictum autem depellere, aut contrà intueri neq; scit, neq; vult. Ita & vos: Si esse in Chersoneso Philippum auditis: illuc mittenda esse auxilia decernitis. si in Pylis, illuc itis. si alibi vspiam: assectamini sursum & deorsum: & eum, vt ducem milites sequimini: neq; vllum vobis vtile de belli gerendi ratione consilium initis: neq; quicquam prospicitis, antequam aut factum esse aliquid, aut fieri audiatis. Ista verò factitare olim fortasse licuit: nunc in ipsum discrimen rerum vẽtum*

C *est. Quare non iam idem licet. Ac mihi cogitanti videtur, Athenienses, deorum aliquis: quem nostræ vrbis vicem, eorum quæ fiunt, pudet, illum rerum gerendarum ardorẽ iniecisse Philippo. Qui si quæ subegit & intercepit, ea tenere & quiescere vellet, neq; quicquam præterea moliretur: vestrũm quidã ea non ægrè laturi mihi viderẽtur, quæ reipub. dedecus & ignauiæ crimen & summa omnia probra attulissent. Nunc, dum semper aggreditur aliquid, & plus appetit: fortasse vos euocabit, nisi de vobis omnino desperastis. Ego verò miror, si nemo vestrũm neque cogitat, neque indignatur, quando videt, Athenienses, bellum cœpisse initium de vlciscendo Philippo: finem autem in eo iam versari, ne ipsi cladibus afficiamur à Philippo. Verùm eum non quieturum, perspicuum est, nisi ab aliquo coerceatur. Id igitur nos expectabimus: & triremes vacuas, & spem à nescio quo factam si miseritis, omnia præclarè se habere putabitis? Non egrediemur? non exibimus ipsi parte saltem aliqua domesticorum militum nunc, siquidem id prius factum non est? non ditionem eius classe inuademus? At quò appellemus? roget aliquis. Inueniet ac deprehendet labefactatas*

Reprehensio ignauiæ.

Prudentiæ munus.

Imago imprudẽtiæ.

Vel hostis exẽplo & iniurijs excitatis tandem gerendũ aliquid.

Ab imminente periculo cũ occupationes.

res illius, Athenienſes, ipſum bellum, modò aggrediamur. Verùm ſi domi ſedebimus, conuiciantes audituri & criminantes inter ſe oratores: non fieri vlla ratione vnquam poteſt, vt quicquam ritè conficiamus. Nam, vt mea quidem fert opinio, quocunq; pars aliqua ciuitatis ablegabitur, tametſi tota non adſit: ibi & deorum & fortunæ beneuolentia nobis opitulabitur. Cum autem imperatorem, & decretum inane, & ſpes concionales mittitis: nihil à vobis feliciter geritur: ſed vt hoſtes deridẽt iſtiuſmodi expeditiones, ita ſocij metu emoriuntur. Non enim poteſt, non poteſt fieri, vt vnus vir vnquam vobis ea cõficiat omnia, quæ vultis: polliceri quidem & affirmare, & accuſare hunc & illum licet. Sed his rebus omnia perierunt. Si enim dux miſerorum mercede fraudatorum militum ſuccubuerit: qui verò de rebus illic ab eo geſtis, ad vos ex hoc loco expeditè mentiantur, extiterint: & vos ex auditu, quicquid in mentem venerit, temerè decreueritis: quid, quæſo vos, expectandum eſt? Sed quódnam iſtis malis remedium inuenietur? Hoc: ſi vos, Athenienſes, eoſdem deſignabitis & milites & teſtes actorum ducis: & vbi domum reuerſi fuerint, iudices rationum referendarum. Neq; enim vobis audienda tantum veſtra ſunt, ſed & coràm intuenda. Nunc eò flagitij ventum eſt, vt quiq; duces bis & ter capitis cauſam apud vos dicat, cum hoſtibus autem eorũ nemo vel ſemel de vita dimicare ſuſtineat: vtq; plagiariorum & furum interitum honeſtæ morti præferant. Maleſici enim eſt, iudicum ſententia condemnatum emori: ducis, cum hoſtibus praliantem. Veſtrûm autem alij circumeuntes, cum Lacedæmonijs agere dicunt Philippum, de Thebanorum euerſione, & reſpublicas diuellere: alij, eum miſiſſe legatos ad regẽ Perſarum: alij, oppida munire in Illyrijs: alij ſuas quiſq; commenti fabulas, obãbulamus. Ego verò equidem exiſtimo, Atheniẽſes, ebrium eſſe eum rerum geſtarum magnitudine, & eiuſmodi ſomnia multa ſuo cum animo agitare, cùm quia videt neminem eſſe qui impediat, tum ſucceſsibus elatum: non tamen ea ſic agere inſtituiſſe, vt qui apud nos ſunt amentiſſimi, norint quid ille ſit facturus. Stolidiſſimi enim ſunt iſti nugatores. At ſi, his omiſſis, illud ſpectemus, hominem eſſe nobis inimicum: & noſtras nobis opes cripere: & longo iam tempore inſolenter ſe geſſiſſe: & quæcunq; ſperauimus aliquem pro nobis eſſe acturum, ea, vt conſtat, contra nos eſſe omnia: & cætera in nobiſmet ipſis eſſe poſita: &, ſi nunc illic belligerare noluerimus cum eo: idem fortaſſe nobis hîc facere neceſſe fore: hæc ſi ſtatuerimus: & rectè ſentiemus, & inanes fabulas miſſas faciemus. Neque enim quæ ſint futura, quærendum eſt: ſed aduerſa futura (niſi rebus gerendis intenti fueritis, & fungi officio volueritis) pro comperto habẽdum. Ego igitur nec vnquam alias ad gratiam loqui inſtitui, niſi idẽ & profuturum vobis perſuaſum haberem: & nunc quæ ſentio ſimpliciter omnia, ſine vlla tergiuerſatione libereq; ſum elocutus. Velim autem, vt exploratum habeo, è re veſtra eſſe, vt ea quæ optima ſunt, audiatis: ſic ſcire me, etiam fideliſſimo ſuaſori idem profuturum. Multo enim minus grauatè dixiſſem. Nunc, quanquam obſcurum eſt, quid nam hinc conſecuturus ſim: tamen quia perſuaſum habeo, hæc factu vobis fore vtilia, dicere inſtitui. Vincat autem id, quod vobis omnibus profuturum eſt.

Neceſſariò ciuib. ipſis militandum.

Peroratio qua in ſummam argumenta colligit: veniã petẽs libertati orationis.

LIBA-

οἱ καθώμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αὐτῶν ἀλλήλους τῶν λεγόντων· οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων. ὅπου μὲν γὰρ ἂν ὁτιοῦν μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσι παρῇ· καὶ τὸ τῶν θεῶν δύνεσθαι, καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται. ὅπου δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γένηται. ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι πεφόβηνται τῷ δέει*, τοὺς τοιούτους ἀποβόλους. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα ἅπαντ', ὦ νὴ θεώ, ἀεί ποτε τοῦθ' ὑμῖν πεῖσαι ἅπαντα, ὅσα βούλεσθε. ὑποσχέσθαι μέν τοι, καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα, ἔστι. τὰ δὲ πράγματα, ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ* ἡτιῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπορίσθων ξένων· οἱ δ' ὑπὲρ ὧν αὖ ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ, πρὸς ὑμᾶς ψᾴδόμενοι ῥᾳδίως, * ἐνθένδε ὦσιν· ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν αὖ ἀκούσητε, ὅ, τι αὖ τύχῃ ῥᾳδίως ψηφίζεσθε. τί γὰρ δεῖ προσδοκᾶν; πῶς ἂν τοῦτο παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς αὐτὰς ἀποδείξητε στρατιώτας, καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς, οἰκαδε ἐλθόντας, τῶν δίκαιων. * ἐγὼ μὲν οὖν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν δεῖ. νυνὶ δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα ἀναίνης, ὡς τε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου. πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς, ἀφ' ἧς οὐ δὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται, τὰ προσήκοντες. κακούργου μὲν γάρ ἐστι, κρύβδην ἀποθνήσκειν. στρατηγοῦ δὲ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ὑμῶν δὲ οἱ μὲν, περιϊόντες, μὴ λακεδαιμονίων φασὶ φίλιππον πράξειαν τὴν θηβαίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας ἀφαιρῆν. οἱδ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα. οἱδ' ὡς ἐν ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν. οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες*, ἕκαστ' ἂν προσπερχόμενος ἐγὼ δ' οἶμαι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νὴ τοὺς θεοὺς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ· τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυόντων ὁρῶν καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον. οὐ μέντοι γε μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥς τε τοὺς αὐτοῦ πάντων τῶν παρ' ἡμῶν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος. αὐτοτάτους γὰρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτα, σκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἀνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα ὅσα πώποτε ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τἀλοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστι, κἂν μὴ νυνὶ ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν· ἂν ταῦτα εἰδῶμεν· καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι. οὐ γὰρ ἄτιά ποτ' ἔστιν δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι. ἐγὼ μὲν οὖν, οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην λέγειν, ὅ, τι ἂν μὴ καὶ σωτὸν ὑμῖν πεπισμένος ὦ, νυνί τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς οὐδὲν ὑποστελλόμενος, παρρησιασμαι. βουλόμην δ' ἂν ὡς περ ὅ, τι ὑμῖν συμφέρει τὸ τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι σωτὸν καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι. πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον, νυνὶ δ' ἐπ' ἀηδέσι ὅτι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γνησομένοις, ὅμως ὅτι τῷ σωτὸν ὑμῖν ἐάν πράξητε ταῦτα, πεπεῖσθαι, λέγειν, αἱροῦμαι. νικήσῃ δ' ὅτι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει σωτόν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ λόγου.

Μηνωμένου τῦ πολέμου τῦ περὶ ἀμφιπόλεως, εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὁ, τε φίλιππος, καὶ οἱ ἀθηναῖοι. οἱ μὲν ἀθηναῖοι, κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι· ὁ δὲ φίλιππος βουλόμενος ἃ ὑπῆρχε θεσσαλοῖς τε, καὶ θηβαίοις ὅλα τελέσαι. ὑπῆρχετο δὲ τοῖς μὲν θηβαίοις, ὀργομενὸν ἀφαιρήσειν, καὶ κορώνειαν, πόλεις βοιωτίας. ἀμφοτέροις δὲ, τὸν φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. τῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον ἀνευ, πολεμίων ὄντων ἀθηναίων. καὶ γὰρ πρότερον βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν φωκίδα, πρὶν ἀθηναίων πλεῦσάντων τοὺς παρόντας εἰς τὰς καλουμένας πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ θερμοπύλας *, ἀπεκωλύθη τῆς εἰσόδου. νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, μηδενὸς κωλύσοντος, παρελθὼν εἶστο πυλῶν, τὸ φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε· καὶ τὴν φωκέων ἐν τοῖς ἀμφικτύοσι χώραν, καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους πρὸς τοῖς ἄλλων ἑλλήνων εἵλητο. πέπομφε δὲ καὶ πρὸς ἀθηναίους πρέσβεις, ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ δημοσθένης παρεινεῖ συγχωρεῖν, ἃ τῷ πρέσβεσι συνισάμενος ὡς ὀρθῶς ἔχοντι, ἐψηφίσατο. λέγων μετέχειν ἑλληνικῆς συνεδρίου τὸν μακεδόνα· ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων, μὴ καταναλωθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς ἕλληνας ἔχειν. παρασκευάζεται γὰρ λέγειν τοῖς ἀθηναίοις ἄλλους δι' ἄλλας πρόφασις· τούτους δὲ κοινῇ πολεμήσειν * αὐτοῖς· δώσομεν φησὶ κοινὴν αἰτίαν τῶν καθ' ἡμᾶς, ὅτι μόνοι τοῖς περὶ ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν. ὥστε κάλλιον τῷ εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα φιλίππου παρελθόντος εἶστο πυλῶν, καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου τῇ ἀττικῇ· ἢ πρὸς μικρὸν πολιτεῦσθαι κίνδυνον ἀρέσθαι. οὗτος δὲ ὁ λόγος, * παρεσκεύασθη μὲν, οὐμοὶ εἰρηθῆναί μοι δοκεῖ· καταγράφων γὰρ ῥήτωρ αἰσχίνης, καὶ τοῦτο μέμφεται ἡμῖν ἄλλων αὐτῷ διαβάλλει, ὅτι φωκέας φίλιππον ἀμφικτύονας εἶναι ψηφισάμενοι, μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μὴ δὲ φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν γὰρ αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλεύκως, τὸν αἰσχίνην ἐπ' αὐτοῖς διέβαλλεν. ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπόνοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν, καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς, τοιαῦτα γνώμας ἀποφαίνεται. ἐπεὶ κἀν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἰσάμενος φαίνεται, ζωπυρῶν ἑαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει, καὶ ἀδωροδόκητον.

A LIBANII ARGVMENTVM IN ORATIONEM DEMOSTHENIS De Pace.

QVm bellum Amphipolitanũ diu duraſſet: pacem tam Philippus q̃ Atheniẽſes expetiuerunt: Athenienſes, quòd fortuna in eo vtebãtur aduerſa: Philippus quia præſtare cupiebat ea, quæ tũ Theſſalis, tũ Thebanis promiſerat. Pollicitus autẽ fuerat Thebanis, ſe Orchomenũ & Coroneã, Bœotiæ oppida, eis traditurũ: vtriſq; ſe Phocẽſe bellum cõfecturum. id quod ab eo fieri nõ poterat, dũ hoſtes haberet Atheniẽſes. Ná prius etiã in Phocidẽ impreſsionem facturus, quia Atheniẽſes claſſe circũuecti, eas quæ Pylæ (à nõnullis etiã Thermopylæ) vocãtur, occuparãt: regionis aditu prohibitus fuerat. Nũc, pace facta cũ Atheniẽſibus, obſiſtẽte nemine, intra Pylas progreſſus, gentẽ Phocenſem funditùs euerterat, locũq; Phocenſiũ inter Amphictyones, illorũq; in cõcilio ſuffragia, à reliquis Græcis acceperat, & legatos etiã ad Athenienſes miſerat, poſtulãs, vt & ipſi idẽ ratũ haberẽt. Demoſthenes igitur monet, eſſe cõcedendum, nõ quòd rem ipſam probet, aut iuſtũ eſſe dicat, vt Macedo Græci cõcilij ſit particeps: ſed metuẽdum eſſe affirmat, ne totius Græciæ infeſtis armis oppugnẽtur. Athenienſibus enim alios alijs de cauſis eſſe infenſos, qui cõmuni cõſilio ipſos inuaſuri ſint. cõmunem hãc (inquit) occaſionẽ dabimus cõtra nos, quòd ſoli hi ſimus, qui decretis Amphictyonũ intercedamus. Proinde cõſultius eſt tueri pacẽ (præſertim Philippo intra Pylas progreſſo, Atticæq; inuadẽdæ poteſtatẽ nacto) q̃ ob rẽ tantillã, tãtum adire periculũ. Hæc oratio inſtituta quidẽ fuiſſe, ſed habita eſſe in publico mihi nõ videtur: quũ Orator in Aeſchinis accuſatione, de hoc etiã eum inter cætera criminetur, quòd autor fuerit, vt Amphictyonica Philippo dignitas decerneretur: ea cum de re nemo alius referre auderet, ne Philocrates quidẽ, omniũ impudẽtiſſimus: quòd ſi ipſe hæc ſuaſiſſet: haud vtiq; Aeſchinẽ ob hæc eadẽ culparet. Satis igitur apparet, eũ ſuſpicionẽ veritũ, ne Philippi ſtudioſus, & largitionibus à rege corruptus, ſentẽtiam hãc dixiſſe videretur. Nam & in hac ipſa oratione, talem quandã ſuſpicionem amouere nititur, dum vt patriæ amãtem, & ab accipiẽdis muneribus abhorrentem cõmendat.

Occaſio expetitæ pacis.

Phocenſium excidium.

Summa orationis.

Cur hæc oratio dicta eſſe nõ videatur.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΛΟΓΟΣ.

Ρῶ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα, πολλῷ δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχῆς· ἃ μόνον τῷ πολλὰ πρεσβεύσθαι, καὶ μηδὲν εἶναι πρᾶγμα περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν· ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπλοίπων καλῶς πως ἔχειν, μὴ ἧττον καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι· ἀλλὰ τοῖς μὲν, ὧδε, τοῖς δὲ, ἑτέρως δοκεῖν. δυσκόλως δ' ὅλως φύσει καὶ χαλεπῶς ἔχειν δοκεῖ· ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, περὶ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δ', μετὰ τὰ πράγματα. καὶ ἡ τύχη συμβαίνει * πάντα τὸν χρόνον, ὃν οἶσθ' ἐγὼ, τὴν μὲν οἷς ἂν ἁμάρτητε ἐπιλυμαίνεσθαι, καὶ δοκιμεῖν, καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν· τὰ δὲ πράγματα * καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἀφανίζειν ὑμᾶς. ἃ μὲν, οὖν καὶ περὶ τούτων ἅπερ ἐχόντων, οἶμαι, καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέστην, ἂν ἐθελήσητε σιγᾶν καὶ φιλονεικεῖν ἀποστάντες, ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλόμενος, καὶ τηλικούτων πραγμάτων, προσήκει· ἔξειν καὶ λέγειν, καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔστιν βελτίω, καὶ τὰ προειμένα σωθῆσεται. ἀκριβῶς δὲ εἰδὼς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἰπέ τις, καὶ περὶ αὐτοῦ παρ' ὑμῶν, ἀεὶ τῶν πάνυ

DEMOSTHENIS DE PACE, ORATIO V. HIERONYMO VVOLFIO INTERPRETE.

VIdeo, *Athenienſes, hæc negocia multas habere difficultates & turbas: non eò tantùm, quòd multa per incuriam ſunt amiſſa: & bene de eis dicendo nihil proficitur: verùm ob illud etiam, quòd de reliquis nulla ex parte omnes quid expediat, conſentiunt: ſed hi ſic, illi aliter opinantur. Eſt autem cùm ſuapte natura periculoſum ac difficile, dare conſilium: tum vos, Athenienſes, hoc multo difficilius effecistis. Nam quum omnes alij ante rem deliberent: vos, re iam perfecta, id facere ſoletis. Ex quo per omne tempus, quod ego meminerim, accidit, vt & is qui delicta veſtra reprehenderet, laudaretur, verèque dicere videretur: & rerum gerendarum, quæ in deliberationem caderent, occaſiones, vos amitteretis. Quæ quanquam ita ſunt: tamen arbitror, & quia hoc perſuaſum habeo, ſurrexi, me ſi omiſſis tumultibus & rixis, audire volueritis (id quod de republica tãtis ſæpe negotijs deliberantibus, omnino faciẽdum eſt) ea dicturum & ſuaſurum, per quæ & rerũ ſtatus emendetur, & amiſſa recuperentur. Quũ verò ſatis ſciã, Athenienſes, ſemper expedire plurimum apud vos (ſi quis modò audeat)*

Attẽtio cũ reprehẽſione, pollicitatione & commonefactione cõſiliorũ ſuorum verecunda.

deat) ea quæ antè dixerit,repetere, ac de semetipso verba facere:ego tamẽ id adeò molestũ & odiosum esse puto, vt,quãquam necessitatẽ hoc postulare video,tamẽ ab eo abhorream. Existimo tamen uos de his quæ nũc dicã,rectius iudicaturos,si pauca,prius aliquãdo à me dicta,in memoriã reuocetis. Ego,Atheniẽses, primùm quũ vobis turbato Eubœæ statu, quidã suaderẽt, vt opẽ Plutarcho ferretis,bellũq; ignobile & sumptuosum susciperetis:primus & solus pro cõcione aduersatus sum: parũq; abfuit, quin isti,qui parui lucelli causa, vos suis cõsilijs in magnas & multas clades cõiecerunt,me dilaniarẽt. Deinde paruo tẽpore præterito, vos simul & ignominiã reportastis,& ijs iniurijs affecti estis,qualib. nulli hominũ vnquam,ab ijs quibus opẽ tulerãt:eadẽq; opera cognouistis omnes tũ istiusmodi cõsiliariorum improbitatẽ, tũ meã, qui vtilissima reipub. dixeram,integritatẽ. Pòst,iterum Atheniẽses,quũ perspexissem histrionẽ Neoptolemũ, per speciẽ suæ artis quiduis impunè agere,ac interim perniciosissimum esse reipub. opesq; vestras omnes & præsidia solerti administratione trãsferre ad Philippũ:prodij,publiceq; id vobis exposui, nullis priuatis vel inimicitijs, vel calũniãdi studio impulsus: quemadmodũ facta quæ secuta sunt,declararũt. Atq; in his non iam Neoptolemi defensores accusabo (neq; enim vnus aliqs fuit) sed vos ipsos. nãsi Bacchanalibus tragœdos spectassetis,nõ de salute reip. sermo esset habitus: nequaquã vel eũ tã æquis, vel me tã infensis animis audissetis. Atqui hoc saltẽ vos opinor nũc vniuersos sensisse,eũ tum ad hostes profectũ, vt coacto ære alieno quod sibi illic deberi dicebat,huc reuersus,publica munera obiret,& hac oratione plurimũ esse vsum:iniquũ esse,quẽquam ideò quòd opes, quas illic haberet,huc inueheret,accusari: cũ primùm autem facta pace tutò id facere potuit,quæ bona manifesta hic possedit,ea vẽdidisse: factãq; pecuniã, properè ad illum profectũ,auexisse. Duo hæc,quæ prædixi ego, testantur, tum habitas orationes fuisse veras & rectas, ipsasq; res fuisse tales,quales ego eas esse pronunciaram. Tertium est,Athenienses (vnico autem hoc dicto,de ipsa re verba faciam) quũ nos legati,exacto de pace iureiurando, redissemus,& quidã pollicerentur,fore vt Thespiæ & Plataæ instaurarẽtur: vt Philippus Phocenses,si eos in potestatem redegisset,conseruaret, Thebanorum autem vrbem dissiparet: quin & Oropum vestrũ futurũ, & Eubœam pro Amphipoli vos recepturos: cum deniq; plures eius generis spes & impostura iactarẽtur,quibus nos inducti neq; vtiliter,neq; æquitatis,neq; dignitatis vestræ habita ratione, Phocenses deseruistis: hæc inquam, cum fierẽt:apparebit me in horũ nullo vel struxisse fraudem,vel dissimulasse quid sentirem:sed prædixisse vobis (idq; haud dubiè meministis) me talia neq; scire,neque expectare:sed existimare,nugas agere eum, quicũq; talia profiteretur. Hæc igitur omnia,quæ me rectius quàm alios præuidisse cõstat, nequaquã, Atheniẽses, singulari meæ prudentiæ adscribam: neq; arroganter prædicabo, aut ob aliud quicquam me intelligere & præsagire profitebor,nisi ob duas causas quas vobis exponã. Vna est, Athenienses, Fortuna, quam ego omni humano ingenio & sapientiæ imperare video:altera, quòd gratis negocia iudico & considero: neque quisquam vllum emolumentũ proferre potest,quod ego vel in gerenda republica,vel dicenda sententia spectare soleam. Rectà igitur bonũ publicum,quod res ipsa suppeditant, in meos oculos incurrit. Quòd si verò in vtramuis partem, veluti in tru-

1 Euboicũ bellum dissuasum.

2 Histrio Neoptolemus aduersante populo accusatus.

3 Vanę pollicitatiões proditorũ repudiatæ.

Ingeniosa & modesta causarum recitatio, cur plus alijs videat.

A πάνυ λυσιτελούντων τοῖς πολλοῖς ἦν· οὕτως ἠγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς, ὥς τι αὐάγκλεω οὖσαν ἐρῶν, ὅμως ἀποκνῶ· νομίζω δ' ἄμφω ἂν ὑμᾶς δεῖν ὧν νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρόσθεν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας. ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν, ἡνίκ' ἐπῄεσθον ὑμᾶς, τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραττομένων πραγμάτων, βοηθεῖν παρῃνούμην, καὶ πόλεμον ἀδοξον, καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι· πρῶτος, καὶ μόνος παρῆλθον, αὐτοῖσιν· καὶ μονονοὺ διεσπασθῆναι ὑπὸ τῶν δεῖν μικροῖς λήμμασι, πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἁμαρτάνειν πεισάντων. ἐχρόνου βραχέος διελθόντος μετ' ὀλίγον ἀκούω, καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἀδένες πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοήθησαν· πάντες ὑμεῖς ἴστε, τιμῶ τε τὸν παῦτα πεισάντων κακίαν καὶ τὸν τὰ βέλτιστα εἰρηκότα ἐμέ. πάλιν γοῦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καλοῦ νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν τῷ μὲν τῆς τέχνης προσήκοντι τυγχάνοντα ἀδείας, κακῶς ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πάλιν καὶ τὰ παρ' ὑμῖν διοικοῦντα φιλίππου, καὶ πρυτανεύοντα· παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἕνεκα, B οὔτ' ἔχθρας, οὔτε συκοφαντίας ἰδίας, ὡς ὀκ τῶν μετὰ ταῦτα ἔργων γέγονε δῆλον. καὶ νῦν ἔτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι σοῦ ὑπὲρ νεοπτολέμου λέγοντος. οὐ δὲ εἰς ἐμὲ ἰὼν, ἀλλ' αὐτοῦ ὑμᾶς. εἰ μὲν ἐν σιωπῇ παραγωνθὲς ἐθεάσασθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων λόγου. νῦν δ' οὕτως οὔτε ἐκείνου πρὸς χάριν, ὅτε ἐμοὶ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούετε. καίτοι τοῦτό γε ὑμᾶς οἴομαι νῦν ἀπαντᾶς* ἠδέσθαι. ὅτι τιμῶ τὸ πρὸ ἀφιξιν εἰς σοῦ πολεμίους ἐποιήσατο, ὑπὲρ τοῦ τὰ ἐκεῖ χρήματα ὀφειλόμενα, ὡς ἔφη, κομίσας δεῦρο, λῃτουργεῖν· C τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ χρησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐνθάδε τὰς ὑπερβολὰς ἄγουσιν· ἐπειδὴ δι' τιμῶ εἰρήνην ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδε ἐκέκτητο χρείαν φανερὸν, ταύτην ἐξαργυρίσας, πρὸς ἐκεῖνον ἀπάγων ὤχετο. δύο μὲν δὴ πάντων ὧν προεῖπον ἐγὼ, μαρτυρεῖ τοῖς τότε γεγενημένοις λόγοις ὀρθῶς καὶ δικαίως, οἷα περ ἂν ἀποφαίνεσθαι ὑπ' ἐμοῦ. τρίτον δή, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ μόνον ἔν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι, καὶ δὴ καὶ πρὸς ὧν περιελήλυθα ἐρῶ. ἡνίκα γοῦν ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπηλλήχθημεν οἱ πρέσβεις· τότε θεσσαλίᾳ πόνων καὶ πολιτικῶν ὑπερχομένων οἰκιοθήσεσθαι, καὶ σοῦ μὲν φωκέας τὸν φίλιππον, ἂν δύνηται κύριος, σώσειν, τιμῶ δὲ θηβαίων πόλιν διοικεῖν, καὶ τὸν ὠρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τιμῶ βοιωτίαν αὖτ' ἀμφιπολεως ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας, καὶ φενακισμοὺς, οἷς ὑπαχθέντες ὑμεῖς, οὔτε συμφέροντος, οὔτε ἴσως, οὔτε καλῶς προεῖσθε φωκέας· κἀν τούτων οὔτ' ἐξαπατήσας, οὔτε σιγήσας, ἐγὼ φανήσομαι. ἀλλὰ προέσπων ὑμῖν, ὡς εὖ οἶσθ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι πῶπω, οὔτε οἶδα, οὔτε προσδοκῶ· νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν. πῶπω τίνων πάντα ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὔτε δεινότητα, οὔτε ἀλαζονείαν ἐπαινοίσω, οὐδὲ προσπριήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γινώσκειν, καὶ προαισθάνεσθαι, πλὴν δι' ἃ αὖ ὑμῖν εἶπω δύο. ἓν μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν· ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης δεινότητος καὶ σοφίας, ὁρῶ κρατοῦσαν. ἕτερον δὲ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω, καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδὲν λῆμμα οὐδεὶς αὖ ἔχοι, πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι καὶ λέγω, δεῖξαι προσηρτημένον. ὀρθὸν οὖν ὅ, τι ἂν τις ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον φαίνεταί μοι. ὅταν δ' ἄλλη θάτερα, ὥσπερ εἰς

εἰς τρυτανεῖον, ἀργύριον προσενέγκῃς· οἴχεται φέρον, καὶ καθείλκυσε τὸν λογισμὸν ἐφ' αὑτό· ἓν γὰρ ἔτ' ἂν ὀρθῶς οὐσῶν ὑμῶν, ὁ τοῦτο ποιήσας, οὐδεὶς οὐδενὸς ἂν λογίσαιτο. ἐν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν, ὅπως εἴτε σωτηρίαν, εἴτε συμμάχους, εἴτ' ἄλλοτι βούλεταί τις καθιστῶν εἰρήνην τῇ πόλει· τῶν ὑπαρχόντων εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσῃ· ἀχ ὡς θαυμαστὴν, οὐδ' ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν. ἀλλ' ὁπόταν ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γένεσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρὸν, ἢ γεγενημένην νῦν δι' ὑμᾶς λυθῆναι. πολλὰ γὰρ προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων, τότ' ἂν, ἢ νῦν ἀσφαλέστερόν καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεύτερον δὲ ὁρᾶν, ὅπως μὴ προαξώμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' συμπεπλεγμένους τούτοις, καὶ φάσκοντας ἀμφικτύονας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην, καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, εἰ ἠρέσθαι ὑμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμον δι' Ἀμφίπολιν, ἢ, τι τοιοῦτον ἔγκλημα ἴδιον, οὗ μὴ μετέχουσι Θεσσαλοὶ, μὴ δ' Ἀργεῖοι, μηδὲ Θηβαῖοι· οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι τούτων οὐδένα πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα (καίτοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἂν ἀκούσῃ) Θηβαίους· οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρείζοιντο Φιλίππῳ· ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς (εἰ καὶ πάνυ φήσειέ τις αὐτοῖς ἀναισθήτους εἶναι) ὅτι, εἰ γρήσεσθαι πόλεμον πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς· τὰ μὲν κακὰ πάνθ' ἕξουσιν αὐτοὶ, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. οὕτω προείντο ἂν ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου. οὐδὲ γε, εἰ πάλιν πρὸς σοὺς Θηβαίους πολεμήσομεν δι' ὠρωπὸν, ἢ, τι τῶν ἰδίων· οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι. καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις, σοὺς βοηθήσοντας ἂν οἴομαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἴπις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι, τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὃν καὶ φροντίσειεν ἄν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν. οὐκ ἄρχει τῆς ἴσης ἕκαστος ἐστὶν εὔνους, οὔθ' ἡμῖν, οὔτε Θηβαίοις, ὥς τε * εἶναι, καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων· ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι ἅπαντες ἂν βούλοιντο, ἕνεκα ἑαυτῶν, κρατήσαντας δὲ σοὺς ἑτέρους, δεσπόσαις ὑπαρχὴν αὐτῶν, οὐδὲ εἷς. τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερὸν; καὶ τί φυλάξασθαι φημί δεῖν ὑμᾶς; ὅπως μὴ κοινὸν ἔγκλημα, ὁ μέλλων πολεμεῖν; πρὸς ἅπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοί μὲν, καὶ Μεσσήνιοι, καὶ Μεγαλοπολῖται, καὶ τινες τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων, ὅσοι γε δὴ καὶ αὐτοὶ τούτοις φρονοῦσι, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὑπηκρυκείαν ἐχθρῶς ἔχήσουσι, καὶ τὸ δοκεῖν ὑπεξέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων· Θηβαῖοι δὲ ἔχουσι μὲν, ὡς λέγουσιν, ἀπεχθῶς, ἔτι δὲ * ἐχθροτέρως ἔχήσουσιν, ὅτι σοὺς παρ' ἐκείνων φεύγοντας σῴζομεν, καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδείκνυμεθα αὐτοῖς· Θετταλοὶ δ', ὅτι σοὺς Φωκέων φυγάδας σῴζομεν· φίλιππος δὲ, ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωνεῖν τῆς ἀμφικτυονίας· φοβοῦμαι μὴ πάντες, ὡς ἐμὲ τῶν ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον, τὰ τ' ἀμφικτυόνων δόγματα προσποιούμενοι· εἶτ' ὀπίσω ἀθῶσιν ἕκαστοι * πέρα τῷ συμφέροντι ἑαυτοὺς, ἡμῖν πολεμήσουσι, ὡς περὶ περὶ Φωκέας. ἴσε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι νῦν Θηβαῖοι, καὶ Φίλιππος, καὶ Θετταλοὶ, ἀχὶ τὰ αὐτὰ μάλιστα ἕκαστοι ἐσπουδακότες τὰ αὐτὰ πάντες ἔπραξαν. οἷον Θηβαῖοι, τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν, καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους, οὐκ ἐδυνάμην κωλύσαι· οὐδὲ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημένων, ὕστερον ἐλθόντα, τὴν δόξαν ἔχειν. νυνὶ γὰρ Θηβαίοις μὲν

A *in trutinam, argentum imposueris: id argentum præcipitat cogitationem, & ad sese deorsum abripit. Quod quisquis admittit, fieri non potest, vt deinceps vlla de re rectè vereq; cogitet. Iam vnũ hoc ego in primis tenendum esse dico, siue quis tributum indicere, siue socios asciscere, siue alijs præsidijs rẽpub. firmare conatur, id ita vti faciat, ne pacem hanc faciat irritam: non quòd ea tam præclara sit, aut è dignitate vestra: sed qualis qualis est, opportunius vtiliusq; ad res gerendas fuisset, eam nunquam fuisse factam, quàm nunc, post quam facta est, per vos abrogari. Multa enim temerè proiecimus, quæ quia tum nobis integra erant, bellum & tutius & facilius quàm nunc, gerere potuissemus. Secundo loco prouidendum est, ne in necessitatem, ô Athenienses, adducamus, aut causam suppeditemus istis, qui inter se conspirarunt, & se iam Amphictyones esse dictitant, belli communis contra vos suscipiendi. Ego enim, si inter nos & Philippum denuò bellum ob Amphipolim, aut aliam aliquam priuatam controuersiam oriretur, quæ neque ad Thessalos, neq; ad Argiuos, neq; ad Thebanos quicquam*

B *attineret: non puto vobis horum quẽquam bellum illaturum: ac minimè omnium (ne vero quisquam obturbet, priusquã audierit) Thebanos: non quòd nobis tam bene cupiant, aut obsequi Philippo nolint: sed quòd optimè sciunt (quantumuis dicantur stupidi) si bello nobiscum implicentur: & se malis omnibus afflictum iri, & alium cõmoditates ociosè desidentem, atq; aucupatem, ad sese pertracturum. Nũquam igitur eò sese præcipitabunt, nisi origo & causa belli communis fuerit. Nihil etiã nos, si cũ Thebanis denuò propter Oropũ, aut priuatum emolumentũ aliquod belligeremus, cladis acceptu-*

Ita cõsulendũ reipubl. facta pax vt ne violeturi q confirmatur ab intempestiuo & periculoso.

ros arbitror. Nam eos qui fortasse vel nos, uel illos adiuuarẽt, si nostros agros vastari videant, opem esse laturos arbitror: sed neutris ad alienam ditionẽ oppugnãdam præstò futuros. Societatũ enim ea est omnino ratio, quæ & diligenter cogitanti sese offert: & quam ipsius rei natura patitur. Neq; enim vlli vel nobis vel Thebanis adeò bene cupiũt, vt simul & incolumes esse nos, & alijs imperare velint: sed incolumitatem omnes suæ salutis causa nobis optãt: vt verò alterutri, potiti victoria, ipsis dominentur, nemo. Quid igitur existimo formidabile?

C *& quid vobis esse dico prouidendum? Ne bellũ hoc quod agitatur, communem occasionem, & commune crimen vniuersis suppeditet. Nam si Argiui & Messenij & Megalopolitæ, & reliqui Peloponnenses, qui cum his consentiunt, ob petitam à Lacedæmonijs pacem, nobis inimici erunt, & propter acta quædam sua impedita: si Thebani nobis, vt aiunt, infensi, inimiciores etiam fient, quòd ab eis actos in exilium tuemur, & nostras aduersus eos inimicitias omnibus modis declaramus: si Thessali, quòd Phocensium exules defendimus, si Philippus, quòd participẽ esse Amphictyoniæ prohibeamus: metuo ne omnes, priuatis quiq; offensis irritati, communi bello nos adoriantur, Amphictyonum decreta prætexentes, ac deinde attrahãtur singuli, vt etiam cõtra suam vtilitatem, nos oppugnent, id quod etiam Phocensi bello vsuuenit. Nec enim hoc scilicet ignoratis, nũc Thebanos, & Philippũ, & Thessalos, quũ non eadẽ singuli potissimum vrgerẽt, eadẽ omnes perfecisse. Nam Thebani Philippũ, ne penetraret, atq; angustijs potiretur, prohibere non potuerunt, nec obsistere, quo minus is qui postremus aduenerat, magno ipsorum labore partam gloriam intercideret, ac in se transmoueret. Nunc enim Thebani, quod*

Ratio societatum, & vt Græci aduersus Athenienses affecti sint?

Thebanorũ frustratio.

ad oc-

Philippi studium.

Thessalorum desideria.

Refutatio: Non seruile esse, non aduersari Græcis.

A iudicio auditorũ, & à maiori cum breui peroratione.

ad occupationem regionis atq; possessionem attinet: rem sanè præclarè gesserũt. Sin honorẽ & gloriã spectes: turpissimè. Nisi enim Philippus Pylas occupasset: nihil habituri fuisse viderẽtur. Neq; verò hæc eis proposita fuerũt: sed quia & Orchomeno & Coronea potiri cupiebãt, neq; tamen poterant: ideo hæc omnia tolerarũt. Sunt autem quidã qui dicere audeãt, Philippum non vltrò, sed coactũ, Thebanis Orchomenum & Coroneã tradidisse. Ego verò hæc valere iubeo: illud autem scio, non magis ei hæc curæ fuisse, quàm vt aditum Thermopylarũ occuparet: eãq; gloriam consequeretur, vt bellũ illud suis armis repressũ diceretur, vtq; suo arbitratu Pythia administraret. Hæc fuere, quorum ille desiderio potissimũ æstuabat. At Thessali neutrum horum voluerunt, vt vel Thebanorũ vel Philippi opes augerẽtur, quorũ vtrũq; sibi periculosum fore præuidebãt: sed hæc duo spectarunt, vt & Pylæã, & emolumenta Delphica obtinerẽt: eorũq; desiderio, ad eas res Philippo adiutores fuerũt. Sic ob priuata cõpendia quoq; reperietis ad multa facienda esse cõpulsos, quorũ nihil in animo habuerũt. Quod quũ ita sit: caA μὲν τὸ τὴν χώραν ἔχειν, καὶ κεκομίσθαι, κάλλιστε πέπρακται. πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, αἴσχιστα. εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἐβούλοντο. ἀλλὰ τῷ τὸν ὀρχομενὸν, καὶ τὴν κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύασθαι δὲ ταῦτα πάνθ' ὑπ' ἐμοῦ φασιν. φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν δήπου τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐκ ἐβούλετο Θηβαίοις ὀρχομενὸν, καὶ κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη. ἐγὼ δὲ τοὐτοις μὲν ἐρρῶσθαι λέγω. ἐκεῖνο δὲ οἶδα ὅτι, οὐ μᾶλλόν γε τοῦτ' ἔμελεν αὐτῷ, ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν ἐβούλετο, καὶ τὴν δόξαν τῶν πολέμου, τὸ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ πύθια θεῶναι δι' ἑαυτοῦ. καὶ ταῦτ' ἴσως ὧν μάλιστε ἐγλίχετο. θετταλοὶ δέ γε οὐδέτερα ἐβούλοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους, οὔτε τὸν φίλιππον μέγαν γίγεσθαι. πόνους γὰρ ταῦτα ἐφ' ἑαυτοὺς ἡγοῦντο εἶναι. τῆς πυλαίας δ' ἐπεθύμουν, καὶ τῶν ἐν δελφοῖς πλεονεκτημάτων, * δυοῖν κύριοι γίγεσθαι. τῷ μὲν τούτων γλίχεσθαι, τὰ δὲ συγκατέπραξαν. τῶν τοίνυν ἰδίων ἕνεκα ἕκαστον ὑμῶν εὑρήσετε εἰς τὰ πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἐβούλετο πρᾶξαι. τοῦτο μὲν τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φιλακτέον ὑμῖν. τὰ κελεύομενα ἡμᾶς ἆρα δεῖ ποιεῖν, τῶν τε φοβουμένους; καὶ σὺ τοῦτα κελεύεις; πολλά γε καὶ δέω. ἀλλ' ὡς ὅτε πράξομεν ὐδὲν αὐάξιον ἡμῶν, αὐτῶν, ὅτ' ἔσται πόλεμος, νοῦ τε δόξομεν πᾶσιν ἔχειν *, καὶ τὰ δίκαια λέγειν· τοῦτ' οἶμαι δεῖξαι. ὥστε ἢ σοὶ θρασέως ὁ, τι νῦν οἰομένοις * ὑπομένειν δεῖν, καὶ μὴ προορωμένοις τὸν πόλεμον· ἐκεῖνα βέλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς Θηβαίοις ἐῶμεν ἔχειν ὡρωπόν. καὶ εἴτις ἔροιτο ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ· διατί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίημεν ἄν, καὶ φιλίππῳ νικᾶν τοὺς σωθήκας, ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ καρδιανοὺς ἐῶμεν ἔξω χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν κάρα τοὺς νήσους καταλαμβάνειν, χίον, καὶ κῶ, καὶ ῥόδον, καὶ βυζαντίους κατέχειν τὰ πλοῖα· δηλονότι, τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν, πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ προσκρούειν καὶ φιλονεικεῖν πρὸς τούτων. ἀκούω εὖ ἴσθι, καὶ κομιδῇ χαίτλιον, πρὸς ἑκάστους καθ' ἕνα ἁπλῶς ἢ δὴ προσενηνεγμένους πρὸς τὰ οἰκείων, καὶ ἀναγκαιοτάτων· πρὸς ἅπαντας πρὸς τῆς ἐν δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

Summa orationis.

Responsa legatis danda.

LIBANII ARGVMENTVM SECVNDAE IN PHILIPPVM ORAtionis.

MOnet Athenienses hac oratione Orator, Philippum vt hostem suspectum esse habẽdum: neq; pace fidendum nimis, sed expergiscendum, & rebus gerendis animum adijciendum, & bellum apparandum esse. Criminatur enim Philippum, vt qui & Athenienses & Græcis omnib. insidietur: idq; satis ipsius testari facta dicit. Pollicetur etiam, se respõsurum legatis qui aduenerunt: quòd Athenienses æstuabant, cum respõdendum esset. Vnde verò illi, & quibus de rebus venerint, etsi in oratione nõ exprimitur, tamen è Philippicis historijs cognosci potest. Per id enim tempus legatos miserat Philippus ad Athenienses, conquerens, se apud Græcos sine causa traduci, vt qui multa & magna pollicitus, nihil eis præstitisset. negat enim, se vel pollicitum, vel frustratum esse: & ea probari postulat. Atque etiam Messenij & Argiui legatos cum Philippo Athenas miserant, & ipsi criminantes populum, qui Lacedæmonijs Peloponnesum opprimentibus & faueret, & adesset: sibi autem de libertate dimicantibus, aduersaretur. Athenienses igitur non habẽt, quid vel Philippo vel ciuitatibus respondeãt. Nam & Lacedæmonijs bene cupiũt, & Argiuorum ac Messeniorum cum Philippo con-

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΠΑραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν φίλιππον, καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν· ἀλλὰ ἐγείρεσθαι, καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι, καὶ διασκευάζεσθαι εἰς πόλεμον. ὅπλα γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς ἀθηναίοις, καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τὸν φίλιππον. καὶ τοῦτο αὐτοῦ * καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ὑποκρίσεις δώσειν, πρὸς τινας πρέσβεις ἥκοντας, ὑπορέντων τῶν ἀθηναίων, ὁπότε ὑποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι, καὶ * πρὸς τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν ἃ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν φιλιππικῶν ἰσοτέων μαθεῖν δυνατόν. κατ' γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἔπεμψε πρέσβεις ὁ φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, αἰτώμενος, ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς ἕλληνας, ὡς ἐπαγγελόμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευδόμενον δέ. ἔδει γὰρ ὑπεσχῆσθαί φησιν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι. καὶ πρὸς τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ φιλίππου, καὶ ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς ἀθήνας, αἰτώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅπως λακεδαιμονίοις, καταδουλωμένοις πελοποννησίων, ξύνους τε ὄντας καὶ συγκρούεται, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν, ἐναντίωνται. ὑποροῦσιν ἂν οἱ ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν φίλιππον ὑποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις, ὅπ ἐῦνοι μὲν εἰσι λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν τῶν ἀργείων καὶ μεσσηνίων μετὰ φιλίππου

πω σύσασιν, ϗ μισῆσι ϗ ὑποπτεύουσιν, ἐ μὴν ἀποφήνασθαι δυ-
ανται, δίκαια πεφῆλειν τὸς λακεδαιμονίους. πρὸς ὃ τὸν φίλιππον,
δημαρτήκασι μὲν ὧν ἤλπισαν. ἃ μὴν ὑπ' ἐκείνε γε αὐτῷ δοκοῦσιν ἐ-
ξηπατῆσθαι. ὅτε γὰρ ταῖς ὑπογολαῖς ἐνέχραψεν ὁ φίλιππος ἐπαγ-
γελίαν ἀδημίαν, ὅτε διὰ τ' ἰδίων πρεσβειῶν ἐποιήσατό τινα ὑπό-
χεσιν· ἀλλὰ ἀθλιώτατοι πάντων ἦσαν οἱ τ' δῆμον εἰς ἐλπίδα κατα-
στάντες. ὡς φίλιππος φωκέας σώσει, ϗ τὴν τῶν θηβαίων ὕβριν κα-
λύσει. διὰ τοῦτο ὁ δημοσθένης τ' ὑποκρίσεων μνησθεὶς, ἐπαγγέλλε-
ται μὲν αὐτὰς δώσειν. φησὶ γάρ, ὅτι δίκαιον ἰῶν, τὰς τὴν δυχέρειαν πε
ποιηκότας, ἐκείνας ϗ τὰς ὑποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τὰς ἀπατήσαν-
τάς φησι τ' δῆμον, ϗ ἀνοίξαντας φιλίππῳ πύλας. τοιαῦτα γὰρ εἰς τ'
ἀρχίνλον αἰνίπλεται, πρὸ κατασκάζόμενος, ὡς φασι, τὴν κατ'
αὐτοῦ κατηγορίαν τ' παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεσήσατο, ϗ πρὸ-
διαβάλλων αὐτ' πρὸς τὸς ἀθηναίους.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΟΤαν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λόγοι γίγνωνται περὶ τῶν φιλίππου πεφῆλει καὶ βιάζεται πᾶσι τὴν εἰρήνην ἀεὶ· σὺ ὑπὲρ ἡμῶν λόγος, καὶ δίκαιος καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους· καὶ λέγειν μὲν ἅπασας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας σὺ κατηγοροῦντας φιλίππου· γιγνόμενον δ' ὀδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν δ' ὄντων, ὀλ' ὧν εἵνεκα τοῦ τε ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη πεπραγμένα τυγχάνῃ τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥς τε ἔσω τὶς ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ φίλιππον, καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρηνεύειν πεφῃδαίνοντα, καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα· τοσοῦτο τὸ τὶ χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦσαι, χαλεπώτερον εἶναι. αἴτιον δ' τούτων, ὅτι πάντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σὺ πλεονεκτεῖν ζητοῦντας, ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, ἀχὶ λόγοις δέον. πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες, τούτων μὲν ἀφέσεμεν, καὶ χρᾶσθαι καὶ συμβουλεύειν, ἀφ' τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀπειθείαν, ὀκνοῦντες· οἷα ποιεῖ δ', ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ, καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα. ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὥς μὲν αὖ εἴποτε δίκαιος λόγος, ϗ λέγοντ@ ἄλλ@ σωίητε· ἄμεινον φιλίππου παρεσκεύασθε· ὡς δ' ἐκωλύσητ' αὖ ἐκεῖνον πρᾶξαι ταῦτα. ἐφ' ὧν ἐστι νυῖ· πάντα λῶς δ' ἔργῳ ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον, οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε, ϗ πρὸς ἃ πορεύεσθε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις * ἔχειν, ἐκείνῳ μὲν, αἰ πράξις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι, εἰ μὲν ἕν καὶ νυῖ λέγειν δικαιότερα, ὑμῖν ἐξαρκεῖ· ῥᾴδιον δ' πάνος ἁδεὶς πρᾶξαι τῷ πράγματι. εἰδ' ὅπως τὶ παρόντ@ ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, ϗ μὴ προελθόντ@ ἔτι πορρωτέρω λήσ@ πάντας ἡμᾶς, μὴ δ' ἀπιστήσ@ μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ὃν ἁδ' αὐτάρκως δυνησόμεθα· ἀχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὃς περ πρότερον, ἔβλαπτεν· ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι, ϗ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν, τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντ' αὐτὶ τ' ῥᾳστων ϗ τ' ἡδίστων προαιρετέον. πρῶτον μὲν ἕν, εἴτις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θαῤῥεῖ, ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι φίλιππος, ϗ μηδ' οἴεταί κίνδυνον φέρειν ἔτ' τῇ πόλει, μήδ' ἐφ' ὑμᾶς πάλιν ταῦτα παρασκευάζεσθαι. θαυμάζω, ϗ δεηθεῖμι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βέλομαι, σὺ λογισμὸς ἀκοῇ μὲ μὴ βαρέων, δι' οὓς τὰ ἐναντία μοι παρέσηκε προσδοκᾶν, ϗ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι φίλιππον· ἵν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τ' ἄλλων προορᾶν· ἐμοὶ πιθησθε. ἐὰν δ' οἱ θαῤῥοῦντες ϗ προσδυκῶντες αὐτῷ τάχιστα φθάσητε. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λογίζομαι, τίνων ὁ φίλιππος κύριος πρῶτον μὲ τ' εἰρήνην κατέσχ, πυλῶν, ϗ τ' ἐν φωκεῦσι πραγμάτων. τί ἔνι; πῶς τούτοις ἐχρήσατο;

po consp irationem, simul & oderunt, & suspectam habent: neq; tamen pronunciare audent, rectè facere Lacedęmonios. Quòd verò ad Philippum attinet, etsi spe frustrati sunt, non tamen ab eo decepti esse videtur. Philippus enim neq; vllam pollicitationē literis inscripserat, neq; per suos legatos quicquam promiserat: sed Athenienſium quidam in spem erexerant populum, fore vt Philippus Phocenses conseruaret, & Thebanorum ferociam retunderet. Propterea Demosthenes responsionum facta mentione, se eas daturum pollicetur: sed iustum esse ait, vt ab illius difficultatis autoribus, etiā responsiones exigantur, illis nimirum qui populum deceperint, & Pylas Philippo aperuerint. Quibus verbis Æschinem obscurè perstringit, iam tum (vt aiunt) contra eum falsæ legationis actionem parans, quam pòst intendit: eumque multo antè apud Athenienses criminans.

Æschinis criminatio.

DEMOSTHENIS SECVNDA IN PHILIPPVM ORATIO, VI. Hieronymo Vuolfio interprete.

VM verba fiunt, Athenienses, de Philippi factis & violētia, & pacis violatione perpetua: vestri defensiones & æquas & humanas apparere video: semperq; probari orationes eorum, qui Philippum accusarint: sed, vt ingenuè dicam, nihil rectè geri, aut eiusmodi, vt sit illas audire operæ preciū. Nam eò iam tota respublica redacta est, vt quò magis & euidentius ostensum fuerit, Philippum & pacem nobiscum factam violare, & Græcis omnibus insidiari: eo difficilius sit suadere, quid agi conueniat. In causa hæc sunt. Cum, Athenienses, omnes ij qui per iniuriam plus æquo concupiscunt, facto cohercendi sint, & actionibus, non orationibus: primùm nos, qui suggestum conscendimus, hæc decernere & suadere, metu vestræ offensionis dubitamus: quæ verò designet, quàm atrocia & grauia, & eius generis alia, cōmemoramus. Deinde vos auditores ad æqua cùm ipsi dicenda, tùm dicente alio intelligenda, melius Philippo parati estis: ad eius autem conatus, in quibus nunc est, prohibendos, omnino estis ignaui. Euenit igitur res necessaria, opinor, nec minus consentanea: in quæ vtrique studetis, & quibus occupati estis, in ijs vtrique vt excellatis: ille actionibus, vos orationibus. Quod si nunc æquiora dicere, satis habetis: facile id quidem est, nulloque labore constat. Sin, vt hic status rerum corrigatur, prouidendum est, ne imprudentibus nobis omnibus ruat in deterius, neve ea magnitudo copiarum ingruat, cum qua ne congredi quidem possimus: non eadem ratio est, quæ prius fuit, consulendi. Sed & oratores omnes, & vos auditores oportebit optima & salutaria facilimis & iucundissimis anteferre. Primùm igitur, si quis, Athenienses, securus est, cum videat quantus iam, & quàm multis potitus sit Philippus, & nullum putat periculum ex eo impendêre ciuitati, neque contra vos ea omnia comparari: miror, & æquè vos omnes oratos uolo, vt meas rationes paucis audiatis, quibus adductus diuersum expectem, & hostem esse Philippum iudicem: vt si longius alijs ego prospicere videbor, mihi obtemperetis: sin securi isti & ij qui eo freti sunt, illis assentiamini. Ego igitur, Athenienses, considero, quæ Philippus primùm pòst pacem obtinuerit, Pylas & Phocensem regionem. Quid igitur? quomodo his vsus

Attentio à reprehēsione, & periculo.

Philippū, vt potentō hostem esse metuendū, e signis probat.

est? Quæ Thebanis expediunt, non quæ reipub. nostræ, agere instituit. Quamobrem tandem? Nimirum quòd ad opes & potentiam, quo iure qua iniuria augendam, consilia sua referens, non ad pacem aut tranquillitatem, aut vllam æquitatem: prudenter hoc intelligit, sè nostræ ciuitati, nostris q; institutis, nihil eiusmodi posse vel polliceri, vel præstare, quo adducti vos, priuati emolumenti gratia, cæterorum Græcorum aliquos ipsi condonetis. Sed & iustitiæ studio, & coniunctæ cum ea rei ignominiæ fuga, & prouidentia rerũ quæ decent omniũ: æquè aduersaturos, si quid tale conaretur, ac si bellũ gereretis. Thebanos autem putabat, id quod accidit, modò ipsi lucrum facerent, situros, vt suo arbitratu cætera administraret: & adeò non aduersaturos & prohibituros, vt armis etiam adiuturi essent, si iussisset. & nunc, eodem consilio, de Messẽijs & Argiuis bene meretur: quæ maxima vestra laus est, Athenienses. Vt enim ex his factis apparet, de solis vobis ita iudicatur, vos nullius emolumẽti causa, Græcorũ defensionẽ deserturos, nulla gratia, nullo commodo beneuolentiã erga Græcos commutaturos. Atque adeò iurè & de vobis ita sentit, & de Argiuis ac Thebanis aliter: non in hæc modò tempora intuens, sed & superiora considerans. Inuenit enim scilicet, atque audit, vestros maiores, cum eis liceret reliquis imperare Græcis, vt ipsi Regi Persarum parêrent, eam conditionem non modò esse aspernatos, cum Alexander, à quo isti oriundi sunt, ea de re nuncius venisset: sed & vrbem deserere maluisse, & nullas pati ærumnas recusasse: tales q; res gessisse postea, quas ut omnes celebrare perpetuò gestiunt, sic pro dignitate ornare nemo potuit. Qua de causa eas & ego iurè prætereo. Maiora enim sunt eorum facinora, quàm quæ oratione explicentur. At Thebanorum & Argiuorum maiores, illos in exercitu fuisse Barbari, hos ei non esse aduersatos. Intellexit igitur, vtrosque priuato commodo fore contentos, non communem Græciæ vtilitatem spectaturos. Proinde putauit, sè, si vos amicos delegisset, propter iustitiam fuisse delecturum: sin illis se adiunxisset, adiutores habiturum suæ cupiditatis. Ob hæc illos vobis & tunc & nunc præfert. Neque enim triremes eis plures adesse videt, quàm vobis: neque cum in mediterraneis quoddam inuenerit imperium, maritimum imperium & mercatus contemnit: neque oblitus est verborum & pollicitationum, per quas pacem impetrauit. At mehercule, dicat aliquis, eum scire hæc omnia, neque ex auaricia, ijsúe de causis, quas ego crimineer, tum hæc egisse: sed quòd æquiora, quàm nos, Thebani postularint. Verùm hanc vel solam causam ex omnibus ei nunc prætexere non licet. Qui enim Messenam Lacedæmonios relinquere iubet, quo pacto Orchomeno & Coronea tum Thebanis tradita, se illa fecisse, & æqua esse putaret, simulabit? At verò coactus est? Hoc enim restat scilicet: & præter animi sui sententiã, à Thessalico equitatu, Thebanis q; legionibus circũuentus, illa concessit? Bene. Proinde dicunt, Thebanos eis suspectos fore: & fabulãtur quidam passim, eum Elateam munituru. Is verò hæc nondũ facit, nec, vt ego iudico, vnquã faciet. Cum Messenijs autẽ & Argiuis cõtra Lacedæmonios impressionẽ non faciet: sed & milites iam eò mittit, & pecuniam suppeditat, & ipse cum magno exercitu expectatur. Igitur eos qui Thebanorum hostes sunt, Lacedæmonios euertit: quos verò prius ipse perdidit Phocenses, in integrũ nũc restituit. Ecquis ista credat?

Philippũ, neque iusticiæ studio, neque coactũ, Thebanis amicum esse.

A σαντ᾽; ἀ Θηβαίοις συμφέρει, καὶ ἀχ ἁ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δ᾽ ἦπλε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν οἶμαι, καὶ τὸ παρ᾽ ὑφ᾽ ἑαυτῷ ποιήσασθαι σὺν λογισμὸς ἐξετάζων, κ᾽ ἀ πρὸς εἰρήνην, ἀσφ᾽ ἡσυχίαν ἀδὲ δίκαιον ἀδὲν οἶδε ἔχοντ᾽ ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει, ἓ τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν, ἀδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον, ἀδὲ ποιήσειν, ὑφ᾽ ἃ πάσχοντες ὑμεῖς, τ᾽ ἰδίας ἕνεκα ὠφελείας, τ᾽ ἄλλων τινὰς ἐλλιὼν ἐκείνῳ προήσθε· ἀλλὰ κ᾽ ἓ δικαίᾳ λόγον ποιούμενοι, ἓ τ᾽ προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, ἓ παρ᾽ ἃ προσήκ᾽ προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι πιστὸν ἐπιχειρῇ πράττειν, ὡς περ ἂν εἰ πολεμίους τύχοιτε. σὺν ᾗ Θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, αὐτὶ τ᾽ * ἑαυτῆς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐάσειν, ὅπως ἐθέλοι πράττειν αὐτ᾽· ἓ ἀχ ὅπως αὐτὸς πράξειν κ᾽ διακωλύσειν, ἀλλὰ κ᾽ συστρατεύσειν, ἂν αὐτὸς κελεύῃ. ἓ νυνὶ σὺν μεσσηνίους ἓ σὺν ἀργείους, ταῦτα ἐναφανῶς, εὖ ποιεῖ· ᾗ μᾶλλον ἐστὶ καθ᾽ ὑμῶν ἐγκώμιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεκελεύσθαι δ᾽ ἐκ τούτων τ᾽ ἔργων, μόνοι τ᾽ πάντων, μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τ᾽ ἑλλιὼν προέσθαι· μηδὲ ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μήδ᾽ ὠφελείας, τ᾽ εἰς σὺν ἕλληνας εὐνοιαν. ἓ μὲν τοῦτ᾽ εἰκότως ἓ πρὸς ὑμῶν ἔτυχε προσῆλθε, ἓ κατ᾽ ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἑτέρως· ἀ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ ἓ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. ἀ ἐλπίζ᾽ γὰρ οἶμαι καὶ ἀκούσ᾽. σὺν μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τ᾽ λοιπῶν ἄρχειν ἑλλιὼν, ὡς τ᾽ αὐτὸς ὑπανεύειν βασιλεῖ ἀ μόνον σὐκ ἀναχθεμένους τ᾽ λόγον ἔσχον, ἡνίκα ἦλθεν ἀλέξανδρος ὁ τούτων προγόνους πρὸς τούτων κήρυξ· ἀλλὰ καὶ τ᾽ πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους, κ᾽ παθεῖν ὁ, τῶν ὑπομεινάντας καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντες μὲν ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως σ᾽ εἰπεῖν ἀδεὶς δ᾽ ἐδύνατο. διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως. ἔστι γὰρ μείζω τὰ ἐκείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τὶς ἂν εἴποι. σὺν ᾗ Θηβαίων ἓ ἀργείων προγόνους, σὺν μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τὰς δ᾽ ἐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν ἓν ἀμφοτέρους, ἰδίᾳ τὸ λυσιτελὲν ἀγαπήσαντας, ἐχ ὅ, τι συοίσ᾽ κοινῇ τῆς ἑλλησι σκεψομένους. ἠγεῖτο ἂν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους· ὀπὶ τῆς δικαίοις αἱρήσεσθ᾽. εἰ δ᾽ ἐκείνοις προσθεῖτο· σωφρονὲς ἔξειν τ᾽ αὐ᾽ πλεονεξίας. ᾯ παῦτ᾽ ἐκείνους. αὖθ᾽ ὑμῶν κ᾽ τότε ἓ νυνὶ αἱρεῖται. ἀ γὰ ὀλὴ τριήρεις γε ὁρᾷ προσεῖναι αὐτοῖς ἢ ὑμῖν,* ἐνόησεν· ἀ δ᾽ ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ λιὰ ἀρχιλεὼ εὕρηκε, τ᾽ δ᾽ ὀπὶ τῇ θαλάττῃ ἓ τ᾽ ἐμπεῖρον ἀφέσηκεν· ἀδ᾽ ἀμνημονεῖ τὰς λόγους ἀὐ τοὺς ὑποχέσεις, ἐφ᾽ αἷς τ᾽ εἰρήνης ἔτυχεν. ἀλλὰ νὴ δία εἴποι τὶς ἂν, ὡς πάντα ταῦτα εἰδὼς, ἀ πλεονεξίας ἕνεκεν*, ἀδ᾽ ὧν ἐγὼ κατηγορῶ. τότε ταῦτ᾽ ἔπραξεν· ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρους ἀξιῶν σὺν Θηβαίους ἢ ἡμᾶς· ἀλλὰ ᾗ τοῦτον κ᾽ μόνον τ᾽ λόγων πάντων, ἐκ ἔνεστ᾽ αὐτῷ νυνὶ εἰπεῖν. ὁ γὰ μεσσηνίων λακεδαιμονίοις ἀφιέναι κελεύων. πῶς ἂν ὀρχομενὸν ἓ κορώνειαν τότε Θηβαίοις πρᾴδοι, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ᾽ εἶναι πεπεικέναι, σκήψαιτο; ἀλλ᾽ ἐβιάσθη νὴ δία; ᾗ τοῦτο γὰ ἔσθ᾽ ὑπόλοιπον, ἓ πρᾴδειν γνώμην, τῶν θεσσαλῶν ἱππέων, καὶ τ᾽ Θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, σωεχώρησε ταῦτα; καλῶς. ἀκὴν φασι μὲν μέλλειν πρὸς σὺν Θηβαίους αὐτ᾽ ὑπόπους ἔχειν; κ᾽ λογοποιοῦσίνες πρεσβεῖς, ὡς ἐλάτειαν τειχιεῖ. ὁ δ᾽ ἓ, ταῦτα μὲν μέλλει, καὶ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω. τοῖς μεσσηνίοις γὰ κ᾽ τοῖς ἀργείοις ὀπὶ σὺν λακεδαιμονίοις σωθήσεσθαι μέλλει· ἀλλὰ ἓ ξένους εἰσπέμπει, κ᾽ χρήματ᾽ ἀποστέλλει, καὶ δωρεὰν μεγάλην ἔχων αὐτὸς ἐστι προθυμούμενος. σὺν μὲν ἓν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων λακεδαιμονίους, αἱρεῖ, οὓς δ᾽ ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον φωκέας, νυνὶ σώζει. καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν

B

C

μὲν

μὲν γὰρ ἀσ᾽ ἀν᾽ ἡγοῦμαι Φίλιππον, ὅτ᾽ εἰ τὰ πρῶτα βια-
σθεὶς ἄκων ἔπραξεν, ὅτ᾽ ἂν εἰ νυῦ ἀπεγίνωσκε ἡσυ-
χαίοις, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι· ἀλλ᾽
ἀφ᾽ ὧν νυῦ ποιεῖ, κἀκεῖνα ὐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι
ποιήσας· ὐκ ἄπαντων σ᾽ *λις θεωρεῖν, ὅτι πάντα πρα-
γμαλίαις τῆς τ᾽ πόλεως σωτὰ πῶν. καὶ ὅτ᾽ ἐξ ἀνάγ-
κης τρόπον τινὰ αὐτῷ, νυῦ γε δὴ, συμβαίνει. λογίζεσθε
γάρ. ἄρχειν βούλεται. τοῦτο σ᾽ ἀπεγωνισμὲς μόνους ὑπέ-
λειφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον· καὶ ὅτο αὐτὸς
ἄρισθ᾽ οἰόσθ᾽ ἑαυτῷ. οἷς γὰρ ἔστιν ἡμετέροις ἔχθρᾳ-
σθαι· τούτοις πάντα τὰ ἄλλα ἀσφαλῶς κέκληται. εἰ γὰρ
Ἀμφίπολιν, καὶ ποτίδαιον * πείθοιτο, ἀσ᾽ αὐ οἴκοι μέ-
νειν βεβαίως ἡγεῖτο. ἀμφότερα δ᾽ ἂν οἶδε, καὶ ἑαυτ᾽ ὑμῖν
ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αὐθαναμοῦντας. εὖ φρονεῖν σ᾽
ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως αὐ αὐτ᾽ μισεῖν νομίζοι,
κἀ παρώξυνεν, πείσεσθαί τι κακὸν παρὰ σοκῶν, ἐὰν κρα-
τὸν λάβητε, ἐὰν μὴ πρότερον φθάσῃ ποιήσας. Διὰ
ταῦτ᾽ ἐχρήτορεν, ἐφέστηκεν ἐπὶ τῇ πόλει, θεραπεύει τι-
νὰς θηβαίων, κἀ πελοποννησίων οὗ τοὺς βουλομένους
* τούτῳ· οὓς Διὰ μὲν πολεονεξίαν, τὰ παρόντα ἀγα πᾷ-
σθαι οἴεται. Διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων, τὰ μὴ ταῦτα ἀφ᾽ ἑν
προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε τ μετρίως, ἐναργῆ
παράδειγμά ἐστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς μεσσηνίους καὶ
πρὸς ἀργείους ἔμοι γ᾽ εἰπεῖν συμβῆ· βέλτιον σ᾽ ἴσως
ἐστὶ κἀ πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι. πῶς γὰρ οἴεσθε, ἔφην, ὦ ἄνδρες
μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν ὀλωθίους. εἴ τις λέγοι κατ᾽
φιλίππου, κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ᾽ αὐθεμοῦντα μὲν
αὐτοῖς ἡφία, ἃ πάντες οἱ πρότερον μακεδονίας βασι-
λεῖς αὐτεποιοῦντο. ποτίδαιαν ἢ ἐδίδου, τοὺς ἀθηναίων
ἀποίκους * ὐκ βαλών· κἀ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐ-
τὸς αὐῆρητο, τὴν χώραν σ᾽ ἐκείνοις ἐδεδώκει καρπᾶσθαι;
ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος
ἂν τινος πιστεῦσαι; ὐκ οἴεσθέ γε. ἀλλ᾽ ὅμως ἔφην ἐγὼ
μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι, πολὺ τῆς
ἑαυτῶν ὑπὸ ἐκείνου στέρουν), αἰσχρῶς ὐκ πεσόντες. ἀ κρατη-
θέντες μόνον, ἀλλὰ κἀ προδοθέντες ὑπ᾽ ἀλλήλων, καὶ
προαθέντες. ἀ γὰρ ἀσφαλεῖς τῆς πολιτείας αἱ πρὸς
τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμιλίαι. τί σ᾽ οἱ θεσσαλοὶ;
ἆρ οἴεσθε, ἔφην, ὅτε αὐτ᾽ τοὺς τυράννους ἐξέβαλε, κἀ πά-
λιν νίκημαν τ μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τ καθε-
σῶσιν νυῦ δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ᾽ αὐτοῖς; ἢ τ τὰ
πυλαίαν ἀποδόσθαι ἦτον τὰς ἰδίας αὐτ᾽ προσόδους πα-
ραιρήσεσθαι; ὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὰ, γέγονε ταῦτα, καὶ
πᾶσιν ἐστι εἰδέναι. ὑμεῖς σ᾽ ἔφην ἐγὼ, δίδοτα μὲν καὶ
ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε φίλιππον· ἐξηπατημένοι σ᾽ ἤ-
δη τ προκεκρυσμένον, ἀπόχεσθε, ἂν σωφρονῆτ᾽, ἰ-
δεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ δί᾽ ἔφην ἐγὼ παντοδαπὰ δῃρημένα
τῆς πόλεσι πρὸς φυλακὴν τ σωτηρίαν, οἷον χαρα-
κώματα, τ τείχη, τ τάφροι, τ τἄλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ
ταῦτα μέν ἐστιν ἄπαντα χειροπόητα, καὶ δ᾽ απάντων πολ-
λῶν προσδεῖται. ἐν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τ εὖ φρονέν-
των ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον. ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγα-
θὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δ᾽ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυ-
ράννους. τί δ᾽ ἔστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε· ταύ-
της αὐτέχεσθε. ἐὰν ταύτην σώζητε, ἀδὲν δεινὸν μὴ πά-
θητε. τί δ᾽ ζητεῖτε, ἔφην, ἐλευθερίαν; εἶτ᾽ ὐχ ὁρᾶτε φί-
λιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας
ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευ-
θερίᾳ, νόμοις ἐναντίος. ἀ φυλάξεσθε, ὅπως, ἔφην,
μὴ πολέμῳ ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὕρη-
τε; ταῦτα ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες ὡς ὀρθῶς
λέγεται, καὶ πολλὰς ἑτέρας λόγους καὶ πρὸς τ πρέσ-
βεων, κἀ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες, ὡς
ἔοικεν·

credat? Ego verò existimo Philippũ, neq; si primùm coactus fecisset, neq; si nunc eis diffideret, eorum hostibus cõtinenter aduersaturum: sed ex his quæ nunc facit, illa etiam consilio se fecisse declarat. Quòd si quis rectè æstimet, ex omnibus perspiciet, eum hæc instruere & moliri contra nostrã rempublicã: idq; nunc necessariò quodãmodo ei vsuenit. Quod hoc modo intelligetis: Imperare vult. in eo autẽ vos solos eos esse putat, qui possint aduersari: iniurius est lõgo iam tẽpore, cuius ipse rei sibi est optimè conscius. Iis enim quæ nobis erepta tenet, vtitur ad cætera omnia in tuto collocanda. Nam si Amphipolim & Potidæã amitteret: nec domi se tutò posse manere duceret. Vtrunque igitur scit, & se vobis insidiari, & vos id animadvertere. Cum autem vos cordatos esse putet: se iurè vobis esse odio existimat, & cõcitatus est, malum se accepturum putans, si occasionem nanciscamini, nisi ipse anteuerterit. Propterea vigilat, imminet vrbi, colit Thebanorum quosdam & Peloponnensium, qui illis assentiuntur: quos vt propter auaritiam in hoc rerum statu acquieturos putat: sic propter ingenij stuporem, nihil eorum quæ sequentur, prospecturos. Ac si qui vel mediocri prudentia sunt, euidentia ijs exempla est cernere: quæ cum res ita ferret, & apud Messenios, & apud Argiuos retuli. Præstat autem fortasse vobis etiam exponi eadem. Quàm ægrè, inquam, Messenij, audituros fuisse putatis Olynthios, si quis in Philippum dixisset illis temporibus, cum Anthemuntem eis concederet, quam vrbem sibi omnes priores Macedoniæ Reges vendicarant? cum Potidæam donaret, Atheniensium colonis eiectis? cum & nostras inimicitias ipse susciperet, & prouinciam illis fruendam daret? Nunquid expectasse, ita secum actum iri, aut aliquo dicente credituros? Ne verò putetis. Sed tamen, inquam, cum exiguo tempore alienæ terræ fructus percepissent, longo suapte priuantur ab eo, turpiter eiecti, non victi tantùm, sed & proditi alij ab alijs, & venditi. Neque enim tuta est liberis ciuitatibus nimia ista tyrannorum familiaritas. Quid porrò Thessali? Num putatis, inquam, cum eorum tyrannos eiiceret, & rursus, cum Nicæam & Magnesiam daret, expectasse decurionatum fore apud se, nunc receptum? aut qui Pylæam reddidisset, eum priuatos ipsorum reditus interceptum? Nequaquam credidissent. Sed tamen facta sunt hæc, & in conspectu omnibus. Vos autem, inquam, largientem & pollicentem spectatis Philippum: eum autem cum vos iam deceperit, & in fraudem pellexerit, deprecamini, si sapitis, ne videatis. Sunt, quidem certè, inquam, varia reperta ad vrbium custodiam & defensionẽ, veluti aggeres et mœnia & fossæ, et quæ sunt eius generis alia: quæ omnia manu fiunt, & magnos sumptus postulant. Vnum autem quoddam commune animus prudentium in semetipso possidet præsidium, quòd cùm omnibus bono est & salutare, tum vel maximè liberis ciuitatibus contra tyrannos. Quódnam igitur illud est? Diffidentia. Hanc custodite, hanc amplectimini: hanc si conseruabitis, extra omne periculum eritis. Quid verò queritis, inquam? libertatem? An verò non videtis, Philippum alienissimas huic vel appellationes habere? Rex enim & tyrannus omnis, est libertatis inimicus, & legibus infestus. Non prospicietis, inquam, ne dum belli finem queritis, dominum inueniatis? His illi auditis, & applaudentes vt rectè dictis, & multis etiam alijs orationibus à legatis, & præsente me, & denuò post habitis, vt credibile est:

Ab exemplis Olynthiorũ & Thessalorũ, quæ apud Messenios & Argiuos commemorarit.

Accommodat narrationem ad commonitionem Atheniensium.

bile est: nihilò magis auellentur à Philippi amicitia, eiusue pollicitationibus. Neque hoc est absurdum, si Messenij & Peloponnenses quidam contra ea quæ animo esse optima perspiciunt, aliquid agent: sed vos ipsi, qui & intelligitis ipsi, & è nostris concionibus auditis, vobis insidias fieri, vos circumuallari, quæ iam vestra socordia est, omnibus his, vt mihi videtur, nec opinantes opprimemini. Sic breuis voluptas & ocium plus valet aliquando, pòst secutura vtilitate. Ac de ijs quidem quæ vobis agenda sint, ipsi deinceps seorsim deliberabitis, si sapietis. Quæ verò nunc respondere posſitis, vt vestra decreta recta esse videantur, ea iam dicam. Aequum esset, Athenienses, eos qui pollicitationes attulerunt, quibus adducti pacem feciſtis, citari. Neque enim ipse vnquam sustinuissem obire legationem, neque vos satis scio, belligerare desijssetis, si ita acturum Philippum, pace impetrata, putassetis. Nam quæ tum dicebantur, multum ab his dissidebant. Et rursus alios citari est æquum. Quos? Eos qui, cum ego, facta iam pace, à posteriore legatione quæ ad exigendum iusiurandum missa erat, reuersus, fucum reipub. fieri sentiens, hæc prædicebam, & intercedebam & Pylas atque Phocenses amittit non sinebam, dicebant: Me, qui aquam potarem, non iniuria difficilem & morosum esse hominem: Philippum autem, quod optaretis vos, si intra Pylas progressius esset, facturum, &, tum Thespias & Plataeas muniturum, tum Thebanorum ferociam repressurum, tum Chersonesum suis sumptibus perfossurum, tum Euboeam & Oropum pro Amphipoli vobis redditurum. Nam hæc omnia hic pro suggesto, sat scio, meminisſtis esse dicta, quanquam parum acres in animaduertendis improborum iniurijs. Et quod est omnium turpissimum, etiam posteros, ad quos eius spei quam vos habetis, pertinet hæreditas, eadem pace implicastis. Vsque adeò in fraudem estis illecti. Quid igitur hæc nunc dico? & illos citari iubeo? Ego, ita me dij ament, verum apud vos liberè dicam, & non dissimulabo: non vt in conuicium delapsus, efficiam vt ego vicissim conuicijs apud vos incessar: ijs autem qui ab initio mihi infesti fuerunt, nouam præbeam occasionem aliquid accipiendi à Philippo, neque vt frustra garriam: sed quòd aliquando vobis molestiora fore Philippi facta puto, quàm nunc. Rem enim progredi video: neque sanè velim coniecturas meas esse veras: sed vereo ne id iam nimis in propinquo sit. Quando igitur vobis non iam liberum erit, ea quæ eueniunt negligere: neque, ista contra vos parari & strui, ex me audietis, aut alio quopiam, sed ipsi omnia videbitis, & probè scietis: iracundos & asperos fore vos existimo. Vereor autem, ne, cum ea legati reticuerint, ob quæ se largitionibus corruptos esse sciunt, ijs qui ea quæ per istos perierunt, instaurare conantur, vestram experiri iracundiam vsueniat: cum videam quosdam ferè non in sontes, sed in proximos quosque potissimum, iræ dirigere impetum. Dum igitur res differtur, & comparatur, & alius alium exaudimus, vnumquemque vestrûm, licet probè gnarum, tamen commonefactum volo, quis ille sit qui Phocenses & Pylas vobis deserendas suaserit: quibus ille potitus, via potitus est & in Atticam, & in Peloponnesum inuadendi: eoq; rem redegit, vt vobis non iam de tuendo iure Graecorum & prouincijs defendendis consultandũ sit: sed de patrij soli agris, & bello Atticæ imminente: quod vbi aderit,

Transitio ad responsa, qua æmulos perstringit, Philippi metũ exaggerans.

Excusatio liberioris orationis, & grauis admonitio, cum insectatione Aeschinis.

A ἔοικεν· ἐδὲν μᾶλλον ἀποχήσονται τῆς Φιλίππου φιλίας, ἐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ ἐ τοῦτό ἐστιν ἄτοπον, εἰ μεσσηνίοι καὶ πελοποννησίων τινὲς, παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτιστ' ὁρῶσι, τι πράξουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ, οἱ καὶ σωιέντες αὐτοὶ, καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐξηπατήμεθα, ὡς πεπειτειχίζεσθε· ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιήσαι, λήσετε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάντα ταῦτ' ὑποπεινάντες. ἔστως ἡ παραυτίκα ἡδονὴ καὶ ῥᾳδιουργία μείζων ἰσχύει τοῦ ὠφ' ὕστερον σωισθῆναι μέλλοντος. πῶς μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέον, καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε. ἃ δ' ἐνῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι· ταῦτ' ἤδη λέξω. ἐγὼ μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰς ἐνεγκούσας πρεσβείας, ἐφ' αἷς ἐπίστασθε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν. ὅτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, ὅτε ἂν ὑμεῖς εὖ οἶσθ' ὅτι ἐπείσασθε βουλομένους εἰ τοιαῦτα πράξειν τύχοιεν εἰρήνης φίλιππον ᾤεσθε. ἀλλ' ἐγὼ μὲν πολὺ τούτων ἀφεστηκὼς τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν, τίνας; τοὺς λέγοντας, ὅτ' ἐγὼ γενόμενος ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἦκον πρεσβείας, τῆς ὑπὲρ τοὺς ὅρκους, αἰθόμενος B φενακιζομένῳ τὴν πόλιν, πρὸ ἔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ οὐκ εἴων πρόεσθαι πύλας, ἐδὲ φωκέας· ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων, εἰκότως δύσκολος καὶ δύσκροος εἰμί τις ἄνθρωπος· φίλιππος δ' ἐὔποτρος εὖ ξαιθ' αὐ ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει. καὶ θετταλίας μὲν ἐκ πλαταιὰς τειχιεῖ· θηβαίους δὲ παύσει τ' ὕβρεως, χερρόνησον δὲ, τοῖς αὑτοῦ τέλεσι διορύξει· εὐβοίαν ἢ κτήσεται τὸν ὠρωπὸν αὖτ' ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει. ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τῷ βήματος ἐν τῳδοῖ μνημονεύετε οἶσθ' ὅτι ῥηθέντα, καὶ προόντες ἐδεινοὶ τὰς ἀδικίας μεμνῆσθαι. καὶ τὸ παύτων ἀνόητον, καὶ τοῖς ἐλπίσι τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην προσεψηφίσασθε. ἕτως τελέως ὑπῆχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω; καὶ καλεῖν φημὶ δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς ταληθῆ μετὰ παῤῥησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. ἀλλ' ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν, ἐμαυτῷ μὲν ἐξίσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξαρχῆς, καινὴν παροδὸν πρόφασιν δ' πάλιν γέ τι λαβεῖν πρὸς φιλίππου δ' ἵνα τἄλλως ἀπολέσω· ἀλλ' οἶμαι τοῦτ' ὑμᾶς λυπήσειν ἀ φίλιππος πράττει. μᾶλλον ἢ τἀνῦν. τὰ γὰρ πράγματα ὁρῶ προβαίνοντα, κἀ ἀκριβολογίαν μὲν ἀπεικάζειν ὀρθῶς· φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ἤ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μὴ δ' ἀκούσητε, ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστιν, ἐμοῦ. μὴ δὲ τοῦτ' εἶν· ἀλλ' αὐτοὶ πάντα ὁρᾶτε. καὶ εὖ εἰδῆτε· ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι δὲ μὴ τῶν πρέσβεων σεσοφισμένων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς πείσαισι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων, τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ πεῖσαι συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐνίους, οὐκ εἰς τοῦτο αἰτίας, ἀλλ' εἰς οὓς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τῇ ὀργῇ ἀφικνοῦμεν ἕως οὗ ἔτι μέλλοι καὶ πείσωσι τὰ πράγματα, καὶ κατακόπτομεν ἀλλήλων· ἕκαστον ὑμῶν, καὶ πρὶν ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλομαι. τίς ὁ φωκέας πείσας ὑμᾶς καὶ πύλας προέσθαι; ὧν καλλιστὰς ἐκεῖνος, τῆς ἐπὶ τῇ ἀττικῇ ὁδοῦ, καὶ τῆς εἰς πελοπόννησον κύκλῳ γέγονε. δ' πεπίκεν ὑμῖν, μή τε πρὸ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων, μήθ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τῇ βουλῇ· ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τοῦ πρὸς * τῇ ἀττικῇ πολέμου; ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον ἐ-

πειδὰν

πειθαὶ παρῆ· γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρεκρόαθητε τόθ' ὑμεῖς· ἀδὲν ἂν λῷ τῇ πόλῃ πρᾶγμα. ὅτε γὰρ ναυσὶ δ' ἦπου κρατήτας, εἰς τὴν ἀττικὴν ἦλθεν αὖ ποτε σόλων φίλιππος· ὅτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς πύλας καὶ φωκέας. ἀλλ' ἢ τὰ δίκαια αὖ ἐποίῃ, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν. ἢ ὥδ' ἔχρῃζε ἡμᾶς αὖ λῷ ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ. διὸν τότε πρότερον τ' εἰρήνης ἐπεθύμησε. ταῦτ' ἔν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται. ὡς δ' αὖ ἐξεπαθεία μάλιστα ἀκερδῶς· μὴ γένοιτο ὦ πάντες θεοί. ἀδὲν ἂν γὰρ βουλοίμην αὖ ἔγωγε, ἀδ' εἰ δίκαιόν ἐστ' ἀπολωλυῖαι, μετὰ τῶν πάντων κινδύνου, καὶ τὴν ζημίαν δίκην ὑποσχεῖν.

A derit, vestrûm vnicuiq; molestum erit, sed illo die factũ est. Nisi enim tum decepti essetis vos, respub. non laboraret. neq; enim nauali bello superior, classe vnquã in Atticã venisset Philippus: neq; itinere pedestri supra Pylas & Phocenses peruasisset: sed aut æqua fecisset, et seruata pace quieuisset: aut euestigiò bello esset non minore circumuẽtus, quàm id fuit, propter quod tum prius pacem expetiuerat. Hæc igitur, vt admonendi gratia, nunc dixisse sufficiat: absit aũt, idq; Dij omnes prohibeãt, ne experiundo certissimè cõprobentur. Neminem enim velim equidem, etsi exitio sit dignus, cum omnium periculo & damno, suæ improbitatis dare pœnas.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΟΝΗΣΟΥ ΛΟΓΟΥ.

LIBANII ARGVMENTVM IN orationem de Haloneſo.

Ο ΤΟΣ ὁ λόγος, ὀνηγράφεται μὲν πρὸς ἀλονήσου· τάχα δ' ὀρθότερον ὀνηγράφειν, πρὸς τὴν ὑπὲρ τῶν φιλίππου. πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ὀπτολίδην. πρὸς πολλῶν διαλεγόμενος, ὧν ἔν τι καὶ τὸ κτῆμα τὸν ἀλόννησον, ἣ πρὸ μὲν φιλίππου ἐκάτεχον ἀθηναίων ἀρχαῖον κλῆμα, κτηθὲν δὲ τοὺς φιλίππου καιροὺς, ὑπὸ λῃστῶν κατείχετο· ὃς ἐκέλευε μὲν ὁ φίλιππος, ἀπαιτῆσαι μὲν τοῖς ἀθηναίοις τὴν νῆσον, ἐκ ὑποδίδωσιν. ἐφατὸ γὰρ εἶναί φησιν. αἰτῆσαι δὲ, ὑπισχνεῖται δώσειν. ὁ δὲ λόγος, ὡ δοκεῖ μοι δημοσθένους εἶναι. δηλοῖ δὲ ἡ φράσις, καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία, πολὺ τὸν δημοσθενικὸν παφλασμὸν τύπον, ἀνειμένη τε, καὶ διαλελυμένη πρὸς τὴν ἰδέαν τόπου τοῦ ῥήτορος· καὶ μικὸν, καὶ τὸ ὀπὶ τῷ τέλει ῥηθὲν, ὡ μικρὸν μαρτύριον, τὸ νόθον εἶναι) τὸν λόγον, εἴτε ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις κατατεπατημένον φορεῖτε. ὁ μὲν γὰρ δημοσθένης, ἐῶν τε παῤῥησίᾳ χρῆσθαι. τοῦτο δ' ὔβρεις ὀνῖ, καὶ λοιδορίαν μέτρον ἐκέχυται. ὁλοτελεῖ τε αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν. πρὸς δ' τούτοις, καὶ ὅτι δεῖ τὸ νομίζειν ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. ὑπώπτευσαν δ' καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον, ὡς ἀπὸ τοῦ ῥήτορος καὶ πεφωρᾶκασί γέ πως ὄντα ἰησίππου, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τοῦ λόγου (τοιαύτη γὰρ κεῖται) καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων. κατὰ καλλίππου γὰρ τοῦ παιανιέως, φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς, ἀπενηνοχέναι γραφὴν παρανόμων. φαίνεται δὲ, ἐκ δημοσθένης, ἀλλ' ὁ ἡγήσιππος, τῷ κατὰ τοῦ καλλίππου γραφὴν ἐνεγκάμενος. νὴ δία, ἀλλ' ὁ λόγος συμβουλεύει μὲν τῆς ἀλονήσου τοῖς ἀθηναίοις, μὴ λαμβάνειν αὐτὴν, ἀλλ' ὑπολαμβάνειν καὶ διαφέρεται μὲν τῶν ὀνομάτων. ταῦτα δὲ αἰσχίνης φησὶ τὸν δημοσθένην συμβεβουλεύκεναι τοῖς ἀθηναίοις. εἶτα τί τοῦτο. δύναται γὰρ τῷ αὐτῷ πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ δημοσθένης καὶ ἡγήσιππος. ἐπεὶ καὶ τἄλλα, τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως. καὶ τοῖς φιλιππίζουσι τοὺς ῥητόρων αὐτέλαυον. καὶ μέμνηται καὶ ὁ δημοσθένης τοῦ ἡγησίππου, ὡς καὶ πρεσβεύσαντος μετ' ἐαυτοῦ, καὶ αὐτυχθέντος τῷ μακεδόνι δῆλον οὖν, ὅτι ὁ μὲν τοῦ δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς ἀλονήσου ῥηθεὶς, ἐ σώζεται. ἐκεῖνος δὲ ἐκ ὢν, τὸν εὑρεθέντα πρεσβεύσαν αὐτῷ ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ, περὶ ἀλονήσου λόγον εἰρῆσθαι τῷ ῥήτορι· ἐκεῖθ' ὑποζητάζοντες, εἰ τοῦτον εἰκὸς ἦν) τὴν ἐκείνου.

B

C

Haloneſus.

Orationem hãc Hegeſippi eſſe potius quàm Demoſthenis.

Idem àdiuersis dici potuiſſe.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΟΝΗΣΟΥ ΛΟΓΟΣ.

DEMOSTHENIS, SIVE (VT LIBANIVS VVLT) HEGESIPPI oratio, VII. de Haloneſo: Hieronymo Vuolfio interprete.

Ἄνδρες ἀθηναῖοι οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι, ἃς φίλιππος αἰτιᾶται, οὐχ ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας, κωλύουσι, συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων. δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ τῷ δηὶ τῷ

Vinimè committendum eſt, Athenienſes, vt propter ea crimina, quæ Philippus ijs qui ius & cauſam veſtram defendunt obijcit, à dando vobis vtili conſilio prohibeamur. Non ferendum enim fuerit, miſſis ab eo literis, liberè pro

Sui commendatio, & criminatio Philip. pi.

I. capitis refutatio nō iustè posse deri, quæ latronibus erepta occupantur.

concione dicendi facultatem nobis eripi. Ego verò, Athenienses, primùm ea de quibus scripsit Philippus, ordine percurram. Pòst, quibus de rebus verba legati fecerunt, & ipsi dicemus. Philippus auspicatur ab Haloneso, eamq; quum sua sit, se vobis donare dicit: vos verò iure eam repetere negat, quam dum vestra esset, neque ceperit, neque nunc teneat. Ad nos etiam, quum apud ipsum legatione fungeremur, ad hunc modum verba fecit: Se insulam hanc latronibus ereptam occupasse: æquum esse igitur, vt ea sua sit. Neque verò difficile est, hanc rationem, quum æqua non sit, ei extorquere. Omnes enim latrones aliena loca occupant, eaq; muniunt, vt inde alios infestent. Quòd si quis latrones vltus fuerit, & superarit: non sanè probanda dicat, si videri velit, ea quæ illi per iniuriam alijs erepta tenuere, sua fieri. Nam si hæc concedetis, quid prohibet, si quem vel Atticæ locum, vel Lemni, vel Imbri, uel Scyri, prædones inuaserint, & aliqui eosdem armis expulerint, quin statim is quoque locus, in quo prædones fuerant, quum vester sit, illorum fiat, qui latrones depulerint? Philippus autem non ignorat, iniusta esse ea quæ dicit: sed quum id optimè norit, fucum vobis posse fieri sperat per eos, qui causam ipsius ita hîc acturi sunt, vt ipse vult: quiq; id & antè promiserunt, & nunc etiam agunt. Præterea nec hoc eum præterit scilicet, per vtrunque nomen, vtro vti malueritis, vos insulam habituros, siue accipiatis, siue recipiatis. Quid igitur eum mouet, quo minus iusto vocabulo vsus, vobis restituat: sed iniusto, dono det? Non hoc vtique, vt in vos contulisse beneficium videri velit (ridiculum enim hoc beneficium fuerit) sed vt Græcis omnibus ostendat, benè secum agi putare Athenienses, si maritima loca à Macedone accipiant. Hoc verò vobis Athenienses, non est admittentum. Quum autem dicit, se de his velle iudicio experiri: nihil aliud nisi vos deridet. primùm, quum postulat, vt Athenienses, cum eo qui Pella oriundus est, de insulis apud iudicem ambigant, vtrum vestræ an illius sint? Nam vbi vestra potentia, quæ Græcos in libertatem asseruit, maritima vobis loca tueri non poterit, sed iudices, quibus rem permiseritis, qui ferendæ sententiæ sunt authoritate præditi, hi vobis eas conseruabunt, si tamen à Philippo largitionibus non corrumpentur: nónne vos, si hæc admiseritis, sine vlla controuersia, continente prorsus cedetis: et omnibus hominibus ostendetis, vos pro nulla re certamen cum eo susceptures: siquidem pro maris imperio, in quo vos potentes esse gloriamini, non pugnabitis, sed sententiam iudicis expectabitis? Iam quod ad tesseras & pactiones attinet, se quosdam misisse ait, qui faciendas eas curaturi sint: ratas tamen futuras, non vbi in vestra curia comprobatæ fuerint, quemadmodum lex iubet, sed quum ad se relatæ fuerint. ita se vestræ cognitionis iudicem autoremq; facit. Nam in hoc vos anteuertere vult, & in tesseris pro confesso constituere, se de factis in Potidæa iniurijs, non accusari à vobis iniuriæ: sed illud cõfirmari, iurè se eam & occupasse, & tenere. Atqui quotquot Athenienses Potidæa habitarunt, quanquam eis cum Philippo non bellum, sed societas erat, & iusiurandũ interceſſerat, fidemq; Philippus Potidæa habitantibus dederat: tamen facultatibus suis ab eo spoliati sunt. Postulat igitur hoc, vt ab omni parte confirmetis, se de hisce criminibus nec accusari à vobis, & nullis affectos esse vos iniurijs profiteamini.

II. capitis de tesseris refutatio, vt & inhonesti, & infidiosi, & superuacanei.

Nam

A τῆ βήμαθ' ὡ παῤῥησίαν, αἰ πα῎ρ ἐκείνῳ πεμπόμενοι
διῆιξελαὶ αὐέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτᾶοι,
βέλομαι, πρῶτον μεν πε῎ὶ ὧν Φίλιππος ἐπέστελκε,
πε῎ὶ τούτων διεξελθεῖν ὕστερον ἤ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέ
γεσι, κ' ἡμεῖς λέξομεν. Φίλιππος γὰ, ἄρχε῎ μοὶ περὶ
ἁλοννήσ᾽ λέγων, ὡς ὑμῶν δίδωσιν ἑκὼ᾽ ὢσαν· ὑμᾶς δὲ
ὃ φησι δικαίως αὐτ᾽ ἀπαιτεῖν. ἐ γὰ ὑμετέραν ἦσαν, ὅτ-
τε λαβεῖν, ὅτε νυῦ ἔχ᾽ν. ἔλεγε ἢ δ᾽ πε῎ὸς ἡμᾶς τοιούτους
λόγους, ὅτε πε῎ὸς αὐτ᾽ ἐπρεσβεύσαμεν, ὡς λῃστὰς ἀφε
λόμενος πα῎ὐτῶν τὰν νῆσον κ' ἤσειε, κ' πε῎οσήκ᾽ν αὐτ᾽ ἑαυ
τ᾽ εἶναι. τοῦτον ἢ τ᾽ λόγον ὡς οὐκ ἔστ δίκαι᾽ δ᾽ χαλεπὸν
ἐστ αὐτ᾽ ἀφελέσθ᾽. ἅπαντες γὰ οἱ λῃσταὶ, οὐ᾽ ἀλλοτρίους
τόπους κ' λαμβάνουσιν, κ' τούτους ὀχυρὰς πο῎ιούμενοι,
ἐντεῦθεν οὐ᾽ ἄλλους κακῶς πο῎ιοῦσιν. ὁ δ' οὐ᾽ λῃστὰς τι
μωρησάμεν᾽ δ' κ' κρατήσαντες, οὐκ ἂν δήπ᾽ εἰκότ᾽ λέγοι,
εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως κ' ἀλλοτρία εἶχον, ταῦτ᾽ ἑαυ
τ᾽ γίγνεσθ᾽ εἰ γὰ ταῦτ᾽ συγχωρηθε῎ίη, τί κωλύ᾽, κ' εἴ τινα
τ᾽ ἀτ῎ικὴς λῃστὴ τόπον καλαλάβοιεν, ἢ λίμνα, ἢ ἰμβρα.
ἢ σκύρα κα῎ὶ λῃστὰς τούτους οὐ᾽ λῃστὰς ὀκνόψαιεν, οὗτος
κὰ τ᾽ τόπον ἴσ᾽ν ὃν ἦσαν οἱ λῃσταὶ, τ᾽ ὄντ᾽ ἡμέτερον, τ᾽ τι
μωρησαμέν᾽ν οὐ᾽ λῃστὰς γίγνεσθ᾽; Φίλιππος δ' ἐκ
B ἀγνοεῖ ταῦτα, ἃ δίκαι᾽ λέγων· ἀλλ' εἰ καί τις ἄλλ᾽
δ᾽πεύμενος, πα῎ραγκρατιάσ᾽ αὐ ὑμᾶς οἴη, ὑπ᾽ τ᾽ τὰ
ἐντα῎ῦθα διοικησὼν μελλόντων, ὃς αὐ αὐτὸς ἐκεῖν᾽ βέ
λητ᾽, κ' πε῎ὶ ὑπεσχημένων, κ' νυῦ ἢ πε῎οσκρούντων.
ἀλλὰ μὲν δ' δ᾽ ἐκεῖνό γ' ἀκαθαὴ αὐτ᾽, ὅτι δι' ἀμφοτέ
ρων τ᾽ ὀνομάτων. ὁπότ᾽ρον αὖ χρῆσθε ὑμεῖς, ἔξεστ᾽ τὴ
σον, αἴ τε λαβεῖν, αἴ τ' ἀπολαβεῖν. τί ἂν αὐτῷ δια῎φέ
ρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον δοῦν᾽ναι ὑμῖν,
ἀλλὰ δωρεὰν δι' δωκέναι, τῷ ἀδίκῳ; ἔχ᾽ι δ' εὐεργετη
μάτ᾽ι καταλογίσ᾽ πε῎ὸς ὑμᾶς (γελοῖον γὰ ἂν εἴη τὰ
τό γε τὸ εὐεργέτημα) ἀλλ' ἵν' ἐκδείξ᾽ πᾶσι τοῖς ἕλ-
λησιν, ὅτι ἀθλιωτᾶοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶ
σι πα῎ὰ τὰ μακεδόν᾽ λαμβάνοντες. τοῦτο δ' ὑμῖν, ὦ
πολιτῶν ἐστ᾽ν. ὦ ἄνδρες ἀθλιωτᾶοι. ὅταν ἢ λέγῃ, πε῎ὶ τού
των ὡς ἐθέλῃ δια῎δικάζεσθ᾽· ὦδ' ἕν ἄλλο, ἢ χλευάζει ὑμ-
μᾶς· πρῶτον μὲν ἀξιῶν ἀθλιωτάτους ὄντας, πε῎ὸς τ᾽ ὑπ
πέλλης ὁρμώμενον πε῎ὶ τ᾽ νήσων δια῎δικάζεσθ᾽, πότε
ρον ὑμετέραι, ἢ ἐκείν᾽ εἰσίν. ἀπ᾽τε γὰ ἡ μὲν δύναμις ἡ
ὑμετέρα, ἡ ἐλευθερώσουσι τὰς ἕλλησας, μὴ δ' ἐῶσιν ὑ-
μῖν τὰ χωρία ἐν τῇ θαλάττῃ δια῎σώζειν, εἰ ἢ δικαστὴ
οἷς ἂν πιστρέψῃσ᾽, εἰ κύριοι τ᾽ ψήφ᾽, ὅτοι ὑμῖν σώζ᾽
C ζουσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππ᾽ αὐτὰς πείσῃται· πῶς ὑμεῖς
ἐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα δια῎φανῆτε, τῶν ἐν
τῇ ἠπείρῳ ἁπάντων ἀφεσήκασθε, κ' πιδείκνυσθε ἅπα
σιν ἀν῎θρώποις, ὅτι ὦδε πε῎ὶ σὰς αὐ αὐτῷ δια῎γωνί-
ζεσθε, εἰ ὑπε῎ὲρ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἃ φατὲ ἰσχύειν, μὴ
δια῎γωνιεῖσθε, ἀλλὰ δια῎δικάσεσθε; ἔτι πε῎ὶ συμβό-
λων φησὶ πεπμφέναι πε῎ὸς ὑμᾶς τὰς ποιησομένας.
ταῦτα ἢ κύρι᾽ ἔσεσθ᾽, ἂν ἐπιδεῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ
πα῎ὰ ὑμῖν κυρωθῇ, ὡς ὁ νόμος κελεύει· ἀλλ' ἐπιδεῖν ὡς
ἑαυτ᾽ ἐπανενεχθῇσ᾽ ἐφέσιμον τῶν πα῎ὰ ὑμῖν ῥηθησομέν᾽ν
γνῶσιν ὡς ἑαυτ᾽ πιστεύσ᾽ν βάλε῎ται γὰ ὑμῶν ὅτ᾽ πε῎ολα
βεῖν, κ' ὁμολογούμεν᾽ν ἐν τοῖς συμβόλοις κατα῎ῆσαι, εἴ
τι τ᾽ πε῎ὶ Ποτίδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων, ὦδ' ἐν
ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιῶτε, δι-
καίως αὐτ᾽ ἐκεῖνον, κ' λαβεῖν, κ' κεκτῆσθ᾽, κα῎ί τις ἀθη-
ναίων οἰ ἐν Ποτιδαίᾳ καλοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πο-
λέμου πε῎ὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, ἐ ὅρκων ὁμω
μοσμέν᾽, ὠνοῦς· Φίλιππ᾽ τοῖς οἰκέταις ἐν Ποτιδαίᾳ
ὤμοσεν ἀφῃρε῎ῆσθαι ὑπ' αὐτ᾽ τὰ κτήματα. ταῦτα δ' ἢ
βάλε῎ται τὰ ἀδικήματα, πανταχόσε πα῎ὰ ὑμῖν βεβαιώ
σασθ᾽, ὅτι ὅτε ἐγκαλεῖτε αὐτῷ, οὔτε ἠγεῖσθε ἀδικεῖσθ᾽.

ἐπεὶ

ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων ἀδὲν δέονται μακεδόνες πρὸς A
ἀθηναίους, ὁ παρελήλυθὼς ὑμῖν χρόνος καὶ τεκμήριον
γεγένηται. ὅτε γὰρ ἀμύντας πατὴρ ὁ φιλίππου, ὅτε οἱ
ἄλλοι μακεδονίας βασιλεῖς, ἀδεπώποτε σύμβολα ἐ-
ποιήσαντο πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοι πλείους γε
ἦσαν αἱ ἐπιμιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους, ἢ νυνὶ εἰσιν. ἐφ'
ἡμῶν γὰρ ἡ μακεδονία, καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερε, καὶ τοῖς
ἐμπορίοις τότε μᾶλλον, ἢ νυνὶ, ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ, κἀκεῖ-
νοι τοῖς παρ' ὑμῖν ἐχρῶντο. καὶ ἐμπορικὰς δίκας οὐκ ἦσαν
ὡς περ νυνὶ ἀκριβεῖς, αἷς καὶ μάλιστα ποιοῦσιν μηδὲν δεῖ-
σθαι συμβόλων οὐδὲ πίστεων ἀλλήλων ἀπέχοντας. ἀλλ'
ὅμως ἀδενὸς τοιούτου ὄντος τότε, οὐκ ἐλυσιτέλει σύμβο
λα ποιησαμένους, ἵνα μακεδονίας κλεῖν ἀθλιώτερε
δίκας ληψόμενος, ἢ ἡμῖν εἰς μακεδονίαν. ἀλλ' ἡ-
μεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις, ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ' ἡμῖν, τὰς
δίκας ἐλάμβανον. μὴ γὰρ ἀγνοεῖτε, ὅτι τὰ σύμβολα ταῦ
τα γίγνεται, εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μὴ δι' ἀμφισβητήσεως
ὑμᾶς βλόγως ἔτι πρὸς τῆς ποτιδαίας. πρὸς δὲ τῶν λη
στῶν, δίκημόν φησιν εἶναι, κοινῇ φυλάττειν σφᾶς ἐν τῇ
θαλάττῃ κακοῦργοντας, ὑμᾶς τε αὐτὸν, ἀδὲν ἄλλο,
ἢ τοῦτ' αἰτιῶν, ὑφ' ἡμῶν εἰς τὴν θάλατταν καταπεμφθῆ-
ναι, ἃ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς. ὡς αὖθις φιλίππου, ἀδὲ τὴν ἐν B
τῇ θαλάττῃ φυλακὴν δίκαιον ἐστι φυλάττειν. ἔτι δὲ
δοθῆναι αὐτῷ ταύτην τὴν ἄδειαν, πρόφασιν καὶ ὁρ-
μητήριον εἰς τὰς νήσους ἵππεῖ προφάσει τῆς τῶν λη στῶν
φυλακῆς, διαφθείρειν σφᾶς νησιώτας, καὶ ἀφιστάναι ἀφ'
ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον σφᾶς φυγάδας σφᾶς παρ' ἑαυτὸν εἰς
θάσον κεκομικέναι διὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ
καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰκειώσασθαι, συμπέμπων σφᾶς συμ-
πολιτευσομένους μετὰ τῶν στρατηγῶν τῶν ἡμετέρων, ὡς κοι-
νωνήσοντας καὶ τῆς θαλάττιας φυλακῆς. καίτοι, ὅ φασί
τινες αὐτὸ προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὃ δι' ἀδὲν δέομενος
τριήρεις κατασκευάζεται, καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται, καὶ
ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται, καὶ δαπάνας ἐμπρὸς
δαπανᾶν, εἰς οὐδὲν κατὰ θάλατταν κινδυνεύσας, ὧν ἀδὲν
προσήκει. ταῦτα δὲ οἶσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φίλιπ-
πον ἀξιοῦντα αὐ ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν
μὲν καταφρονῇ, οὓς δι' ἐνθάδε πρεσβείαν φίλους κε-
κλῆσθαι, τούτοις διεπίστευεν, οἳ οὐκ αἰσχύνονται φιλίπ-
που ζῶντες, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, καὶ τοὺς παρ' ἐ-
κείνου δωρεὰς λαμβάνοντες, οἷον οἰκαδε λαμβάνειν,
τὰ οἴκοι πωλοῦντες. πρὸς δὲ τὴν ἐπανορθώσεως τῆς εἰρήνης,
ἣν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες
ἐπανορθώσασθαι, ὅτι ἐπέλωσωρθώσαμεθα ὃ πᾶσιν C
ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαιον εἶναι, ἑκατέρους τὰ ἑαυ
τῶν ἔχειν, ἀμφισβητεῖ μὴ δεδωκέναι, μηδὲ σφᾶς πρέσβεις
ταῦτα εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, ἀδὲν ἄλλο ἢ πεπεισμένος
ὑπὸ τούτων, οἷς χρῆται φίλοις, ὡς ὑμεῖς ἀμνημονεύετε
τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. μόνον ἦν γε, ἐχ οἷον τε ἐστὶ ὑ-
μῖν ἀμνημονήσαι. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ οἱ πρέσ-
βεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνου ἥκοντες διελέγοντο, καὶ τὸ ψήφι
σμα ἐγράφη. ὡς τε ἐχ οἷον τέ ἐστι τοῦ γεγραμμένου τὸν
εἰρημένων, ἃ δ' ὑμεῖς ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκο-
μένου, τῶν καταψευδομένων γνώμην τῶν πρέσβεων, τού-
των ὑμᾶς χειροτονῆσαι. ὡς τε ἦν μὲν ἃ κατ' ἐμέ. ἀλλ'
καθ' ὑμῶν ἐπέστελλεν, ὡς ὑμεῖς περὶ ὧν οὐκ ἠκούσατε,
περὶ τούτων δοκιμάσαντες, τῇ γνώμῃ ἀπιστείλατε. καὶ
οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοὶ, ὧν καταψευδόμενοι τὸ ψήφισμα,
ὅτε ἀπεκρίναντε αὐτοῖς ἀναγιγνώσκοντες, * καὶ ὅτι ξε
νίαν αὐτοῦ ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελθεῖν, ἀ δ' εἰ-
πῖν, ὅτι καταψευδόμενοι ἡμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἃ
φατὲ ἡμᾶς εἰρηκέναι, ἃ οὐκ εἰρήκαμεν, ἀλλὰ σιωπῇ ἀ-
πιόντες ὤχοντο. βούλομαι δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
καὶ

Nam Macedonibus teſſeris aduerſus Athenienſes nihil omnino eſſe opus præteritum tempus euidenti vobis argumento ſit. Nec enim vel Amyntas Philippi pater, vel reliqui Macedoniæ reges, vnquam teſſeras cum vrbe noſtra fecerunt: quamuis tunc plura commercia, quàm nunc, nobiſcum eis intercederent. Nam in noſtra poteſtate erat Macedonia, & tributa nobis pendebat, & emporijs tunc magis quàm nunc, tàm nos illorũ quàm ipſi veſtris vtebantur: & iudicia mercatorũ non erant ita accurata, vt hodie: quæ quia ſingulis menſibus exercentur, efficiunt, vt tanto locorum interuallo ſeiuncti, teſſeris nihil indigeant. Sed tamen quũ illis temporibus tale nihil in vſu eſſet, non expediebat, teſſeris factis adiura petenda, vel ex Macedonia Athenas, vel Athenis in Macedoniã nauigari: ſed vt nos illorum, ſic illi noſtris inſtitutis & legibus iudicari controuerſias patiebantur. Scitote igitur, teſſeras iſtas fieri, vt vobis deinceps nullam eſſe cauſſam probabilẽ Potidææ vendicandæ concedatis. At de prædonibus, æquũ eſſe ait, vt qui piraticam in mari exercẽt, à vobis et à ſe cõmuniter pellatur. In quo non aliud quàm hoc poſtulat, vt ſibi à vobis tradatur maris imperiũ: vtq; cõſiteamini, vos ſine Philippo, nec mare tueri & cuſtodire poſſe. Hanc etiam licentiam dari ſibi vult vt quocunq; nauigans, & inſulas ingrediens, ibiq; deſidens, per ſpeciem arcendi prædones, inſulares corrumpat, & à veſtra ſocietate & ditione abalienet: neq; contentus Macedonicos exules per veſtros imperatores Thaſum tranſportaſſe, reliquas etiam inſulas ſibi vendicare vult, mittendis hominibus qui ſe noſtrorum ducum claſſi adiungant, tanquam cuſtodiæ maris conſortes futuri. Sunt ſanè qui dicant, nihil illi ad ſua vel tutanda vel ampliſicanda opus eſſe mari. At is qui mare negligit ſcilicet, triremes comparat, & naualia extruit, et claſſes mittere inſtituit, neq; paruos ſumptus facit in exercitationes naualis prælij, quibus nihil habet antiquius. Hæc igitur Athenienſes, an putatis Philippum concedi ſibi à vobis poſtulaturum, niſi & vos contemneret: & in iſtis, quorum amicitiam hic expetendam & conciliandam ſibi duxit, ſummam fidei ciam haberet? Quos non pudet Philippo viuere potius, quàm ſuæ patriæ: à quo ea munera quæ accipiunt, ferre ſe domum putant, quum interim ea quæ domi ſunt, vendant. Iam de pacis emendatione, quam legati ab eo miſſi penes nos eſſe iuſſerunt, quia correximus id quod totius humani generis conſenſu iuſtum eſt, vt vtrique ſua teneant: id & ſe conceſſiſſe, & legatos ad vos dixiſſe negat: propter nullam aliam cauſam, niſi quòd ab iſtis, quibus amicis vtitur, perſuaſum ei eſt, vos ea quæ pro concione dicta ſunt, non meminiſſe. Atqui ſolum hoc obliti eſſe non poteſtis. Nam in eodem conuentu & legati ad vos ab eo miſſi verba fecerunt, & ſenatuſconſultum ſcriptum eſt. Itaque fieri nequit, quum in re præſenti verba facta eſſent, & poſtea ſtatim ſenatuſconſultum recitaretur, vt vos iſtud decretum, quod in legatos mentiretur, veſtris ſuffragijs comprobaueritis. Quare hoc non contra me, ſed contra vos ſcripſit: vos ijs de rebus, de quibus nihil audiſſetis, reſponſo dato, decretum illud ad ſe miſiſſe. Ac legati quidem ipſi, quibus decreti mendacium fraudi erat, quum eis de ſcripto reſponderetis, & eos ad hoſpitium inuitaretis, non auſi fuere prodire in publicũ, ac dicere: Iniuriã nobis facitis, Athenienſes, & ea nos dixiſſe iactatis, quæ nõ diximus: ſed taciti ſe proripuerunt. Volo autem vos, Athenienſes,

III. capitis refutatio, Philippũ ſub prætextu piraticę prohibendæ, affectare maris imperium.

IIII. capitis refutatio, de fœderis emendatione, quam Philippus per legatos ſuos conceſſam, nunc neget.

(nã Python, qui tum legatũ agebat, apud vos in concione laudatus fuit) eorũ verborum quæ dixit, cõmonefacere. Scio enim vos ea meminisse. Fuerũt aũt per quàm similia etiã his Philippi literis. Nam dum in nos, qui Philippum criminamur, inueheretur, etiam vos incusabat. Quum enim Rex incitatus esset ad bene de vobis merendum, & vestrã amicitiam præ cateris Græcis in primis expetiuisset, vos illius desiderijs obsistere, calumniatorũ orationẽ approbantes, qui eundem à quo pecuniã peterent, criminarentur: quũ verò illi tales orationes, quib. vt ipse proscindatur, ita vos oblectemini, allatæ sint: mutari eius animum, quòd illis insidiari putetur, de quibus bene mereri decreuerit. Proinde vetabat, ne populares oratores pacẽ reprehenderent (nec enim eam esse dissoluendam) sed si in pacis conditionibus aliquid perperam scriptũ videretur, id corrigere iubebat. Philippum enim facturũ esse omnia, quæ vos decreuissetis. Quòd si oratores calũniari pergerent, & ipsi tamen nihil scriberent, per quod & pax firmaretur, & perfidiæ opinio à Philippo amoueretur: talibus hominibus nõ esse auscultandũ. Hæc vos audientes, probabatis, & aqua postulare Pythonẽ dicebatis: & erat illa quidẽ aqua. Dicebãtur autem, non vt aliquid illi vtile, aut ea pro quibus perficiendis magnã pecuniã dilargitus fuerat, è fœdere tollerentur: sed à nostratibus istis magistris prius edoctus illa fuerat, qui putabant fore neminẽ qui Philocratis, per quẽ Amphipolis perijt, decreto intercedere auderet. Ego verò, Atheniẽses, nihil cõtrariũ legibus promulgare ausus sum, sed decreto Philocratis, quod cũ legibus pugnabat, cõtraria scripsi: vt ego demõstrabo. Nam senatusconsultũ Philocratis, quo vos Amphipolim perdidistis, prioribus senatusconsultis aduersabatur, per quæ vos eam prouinciã obtinuistis. Ac illud quidẽ senatusconsultum Philocratis, erat legibus contrariũ: neq; fieri poterat, vt is qui leges in promulganda sententia sequeretur, senatusconsulto contrario legibus, consentientia scriberet. Quum aũt illis prioribus senatusconsultis, quæ & legitima erant, & vestrã ditionẽ tuebantur, consentanea scriberẽ: cùm legitima scripsi, tùm Philippũ coargui: vt qui & fucum vobis faceret, & pacẽ emendari nollet: sed id ageret, vt oratoribus reipub. studiosis, fides apud vos abrogaretur. Ac eum emendationẽ fœderis, quã vobis permisit, nũc à se permissam esse negare, omnes scitis, & Amphipolim sibi vendicare. Nam vos eã sibi tradidisse, quũ decerneretis, vt quæ habebat, haberet. Enimuerò vos tale quidẽ senatusconsultum fecistis: sed Amphipolim ipsius esse, nunquã decreuistis. Haberi enim possunt etiã aliena: & non omnes qui habent, sua habent. nã multi etiã aliena possidẽt. Quare istæ illius argutiæ et captiones friuolæ sunt, & ineptæ. Ac decreti quidẽ Philocratis meminit: sed eius epistolæ, quã ad vos, dum Amphipolim obsideret, misit, oblitus est: in qua confitebatur, Amphipolim esse vestrã: et promittebat, si expugnasset, eam se vobis redditurũ, vt quæ vestra esset, non eorũ qui tũ tenebant. Proinde qui prius Amphipolim, quàm Philippus expugnasset, incolebant, Athenienſiũ prouinciã scilicet habebant. Eandem verò postquã Philippus cæpit, nõ Athenienſiũ regionem, sed suam tenet: Imò ne Olynthum quidem, non Apolloniam, nõ Pallenen, vt alienas, sed vt suas prouincias tenet: Nunquid vobis videtur, cautè & circumspectè ad vos omnia scribere: vt appareat eum & dicere & agere, quæ oẽs homines iusta esse fateantur? an potius hominũ existimationẽ è sublimi despicere? qui regionẽ, quam Græci

V. capitis: De Amphipoli Philippo concessa, refutatio.

A καὶ γὰρ ἐδοκίμησεν ὁ πύθων παρ' ὑμῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰρηκὼς ἃ τότε πρεσβεύων, αὐτοῦ τοῦ λόγους, οὓς ἔλεγεν ὑπομνῆσαι. οἶδα γὰρ ὅτι* μέμνησθε. πῶς οὐκ ἀγανακτήσειν ἔμελλον, οἷς καὶ νυνὶ ἐπέσκηπτε φίλιππος. ἐγκαλῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς Ἀμφιπολίταις τὸν φίλιππον, καὶ ὑμῖν ἐμέμφετο, ὅτι ὠρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, καὶ πεφηνημένου μάλιστα τῶν ἑλλήνων φίλους κεκτῆσθαι, αὐτοὶ κωλύετε, δεδοικότες τοὺς λόγους τῶν συκοφαντούντων, καὶ χρήματα ἐκεῖνον αἰτιωμένων, καὶ Ἀμφιπολίτων. τοῦτο γὰρ τοιούτους λόγους, ὅταν ἀπαγγελλόντων ἀκούῃ ὅτι κακῶς ἔχει, ὑμεῖς δὲ δεδοίκατε* μεταβάλλει αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἄπιστος φαίνηται τούτοις, ὧν πεπήρηται διαφθορεύς εἶναι. ἐκέλευσεν ἓν τοῦτο λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ, τῇ μὲν εἰρήνῃ μὴ ἐπιτιμᾶν. ἀγαθὸν γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην λύειν. εἰ δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτο ἐπανορθώσασθαι, ὡς ἅπαντα φίλιππον ποιήσοντα, ὅσα ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε· ἐὰν δὲ Ἀμφιπολίταις μὲν, αὐτὸ μηδὲν γράφωσι, δι' ἃ ἡ μὲν εἰρήνη ἔσται, πάσεται δ' ἀπιστούμενος φίλιππος. μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πιθανοῖς ἀνθρώποις. καὶ τοὺς τοῦτον λόγους ὑμεῖς ἀκούσαντες, ἀπεδέχεσθε, καὶ δίκαια
B ἔφασαν τὸν πύθωνα λέγειν, καὶ ἴδιον δίκαια. ἔλεγε δὲ τοῦτον λόγους τούτους, ἐξ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης, ἃ ἴδιον ἐκείνῳ συμφέροντα, καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει ὡς τε γνῶσθαι· ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἐντεῦθεν διδασκάλων προδεδιδάγμενος, οἳ οὐκ ᾤοντο εἶναι τὸν γράψοντα ἐναντία τῷ φιλοκράτους ψηφίσματι, τῷ ἀπολλυόντι Ἀμφίπολιν. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρανόμων μὲν οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι τῷ τὴν φιλοκράτους ψηφίσματι, ὃ ἴδιον παράνομον, ταὐναντία ἔγραψα, ὡς ἐγὼ ἀποδείξω. τὸ γὰρ ψήφισμα τὸ τῶν φιλοκράτους, καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπώλεσε Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἴδιον τοῖς πρότερος ψηφίσμασι, καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε τοῦτον τὸν χώραν. τοῦτο μὲν οὖν παράνομον ἴδιον τὸ ψήφισμα, τὸ τῶν φιλοκράτους· καὶ οὐκ οἷόν τε ἴδιον, τὸν τὰ ἐνόμα γράφοντα, τὰ αὐτὰ τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν. ἐκείνοις γὰρ τοῖς πρότερος ψηφίσμασι τοῖς ὄσιν ἐννόμοις, καὶ σῴζουσι τὸν ὑμετέραν χώραν τὰ αὐτὰ γράφων, ἐνόματ' ἔγραφον, καὶ ἐξήλεγχον τὸν φίλιππον, ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὸν εἰρήνην, ἀλλὰ οὗτος ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας
C ἀπίστους, καταψηφίσαιτο. καὶ ὅτι μὲν δὲς τὸν ἐπανόρθωσιν, νυνὶ ἔξαρνός ἐστιν, ἅπαντες ἴστε. φησὶ γὰρ Ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι. ὑμᾶς γὰρ ψηφίσασθαι ἐκείνην εἶναι, ὅτ' ἐψηφίζεσθε ἔχειν αὐτὸν ἃ εἶχεν. ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτο ἐψηφίσασθε· ὃ μέν τοι γε ἐκείνην εἶναι Ἀμφίπολιν. ἔστι γὰρ ἔχειν καὶ τἀλλότρια. καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες, τὰ ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τἀλλότρια κέκτηνται. ὥς τε τοῦτό γε τὸ σοφὸν αὐτοῦ, ἠλίθιόν ἐστι. καὶ ὃ μὲν φιλοκράτους ψηφίσμα, μέμνηται, τῆς δὲ ἐπιστολῆς, λάθρᾳ πρὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν ὅτε Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐξαπατήσας· ἐν ᾗ ὁμολογεῖ τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι. ἔφη γὰρ σπουδὴν ὑμῖν ἀποδώσειν, ὡς ἔστιν ὑμετέραν, καὶ ἃ τὴν ἐχόντων. κἀκεῖνοι μὲν ὡς ἔοικεν οἱ πρότερον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πρὶν φίλιππον λαβεῖν, τὴν ἀθηναίων χώραν εἶχον. ἐπειδὴ δὲ φίλιππος αὐτὴν εἵληφεν, οὐ τὴν ἀθηναίων χώραν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει; οὐδὲ Ὄλυνθον γε; οὐδὲ Ἀπολλωνίαν; οὐ πάλλην; οὐκ ἀλλοτρίας, ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ χώρας κέκτηται; ἆρ' ὑμῖν δοκεῖ τεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς ὑπισχνεῖσθαι, ὅπως αὖ φαίνηται ἃ λέγων, ἃ πράττων ἃ πᾶσι ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταφρονηκέναι τοὺς τὴν χώραν τοὺς τῶν ἑλλήνων.

ἕλλωες, καὶ ὁ βασιλεὺς περσῶν ἐψηφίσαντο, καὶ ὡμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτῶ, καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι, πῶς δὲ τὸ ἑτέρου ἐπανορθώμα(Θ), ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπλημμελήσατε. οὐ ἄλλως ἕλλωας ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι· ἓ ἑαυτὸς ἐπ' αὐτοὺς στρατεύη. βοηθεῖν οὖν κοινωνήσαντας τὴν εἰρήνης. ἡγεμονικὸν καὶ δίκαιον εἶναι ἔφη, ἓ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς, ἓ οὓς ὑμμάχους οὖν ἡμετέρους, ἓ φίλιππον, ἓ οὓς συμμάχους οὖν ἐκεῖνος, ἄχρι τῆς εἰρήνης· οὓς ἢ μή τε ἡμετέρους ὄντας, μή τε φιλίππου ξυμμάχους, ἐν μέσῳ κεῖσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν κρειττόνων ἀπόλλυσθαι. ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τῆς ἡμετέρας εἰρήνης ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ ὄντι εἰρήνης ἡμᾶς ἄρχειν, καταθεμένους τὰ ὅπλα. ἔστι δὲ τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἀπιστολῇ, ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τε εἶναι ἓ δέχεσθαι Φεραίων * πεμπὸν ἀφῆρηται τὴν πόλιν, καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὦσιν. ὅπως δὲ ἀμφοτέρων στρατεύεται. τοὺς μὲν ἐν καταστάσει τρεῖς πόλεις παντοδαπὰς, καὶ βύζειαν, ἓ ἐλάτειαν, ἠλείων ἀποικίας, καταπαύσας τὴν χώραν, καὶ τὰς πόλεις βιασάμενος, παρέδωκεν ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ, δουλεύειν. καὶ σφόδρα γε βούλεται οὓς ἕλλωας ἐλευθέρους εἶναι, ἓ αὐτονόμους, ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα. πῶς ἢ τὰ ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν διαπλεῖ ὑπισχνούμενος, ὡς μεγάλα ὑμᾶς ἀνεργετήσων, κἄλαψεν δεδιὼς μὲ φησὶν αὐτὸς, διαβάλλουσα πρὸς οὓς ἕλλωας. ὁδὶ γὰρ ἡμῖν πώποτε φησὶν ὑπεσχῆσθαι. ἔτως αἰσχρὸς ἐστιν, ὁ ἐν ἀπιστολῇ γεγραφὼς. ἢ ἐστι νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. ὅτ' ἀπιστομεῖν ἡμᾶς ἔφη ἐς αὐτῷ αὐτοπλεονεξίας. ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται. πάσαν ἀρχὴν ὑμᾶς ποιήσειν, ἃ χρὰ φὴν αὐτὸν ἤδη. εἰ ἤδη τὴν εἰρήνην ἐσομένην. δῆλον ὡς προεχειρισμένων, καὶ ἑτοίμων ὄντων τὰ ἀγαθῶν ἃ ἐμέλλομεν πείσεσθαι, τῆς εἰρήνης ἐσομένης. γνομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι σκοτοδινιῶσι. φθορὰ δὲ τῶν ἑλλώων πρᾶγμα γέγονεν, ὅσῳ ὑμεῖς ἴστε. ὑμῖν δ' ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑποσχνεῖται, ἐὰν τοῖς μὲν αὐτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοσι πίστιν δῶσι, ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς πεμφθῆναι, ὡς μεγάλα ὑμᾶς * ἀνεργετήσαντα· τὰ μὲν τοιαῦτα ἔσεσθαι. τοιαῦτα ἔσται. ἅτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσοντος (ἑαυτοῦ γὰρ φησιν εἶναι) ἅτε ἐν τῇ οἰκειοτέρᾳ αἰδοῖ ἔσονται· ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς ἕλλωας. ἀλλ' ἄλλη τις χώρα, ἓ ἄλλος τις τόπος, ὡς ἔοικε, φανήσεται, ἃ ὑμῖν αἰδοῖ δοθήσονται. πῶς ἢ ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων, ὑμῶν ἐχόντων, πῶς ἀπονοεῖσθαι καὶ λύειν τὴν εἰρήνην· ἐπεὶ δὴ οὐκ ἔχει ὅ, τι εἴπῃ, ἀλλ' ἀδικῶν φανερῶς ἐξελέγχεται, ἐπιτρέπειν φησὶ πῶς τούτων ἕτοιμος εἶναι ἴσως καὶ κοινῷ δικαστηρίῳ πῶς ὧν μόνων ἀδικεῖ ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστιν ὁ κρίνων. ἅπαντες γὰρ ἴσμεν τίνι μηνὶ, ἓ ποίᾳ ἡμέρᾳ εἰρήνη ἐγένετο. ὡς περ ἢ ταῦτα ἴσμεν, καὶ ἐκεῖνα ἴσμεν τίνι μηνὶ, ἓ τίνι ἡμέρᾳ, στέρριον τεῖχος, καὶ ἐργίσκη, ἓ ἱερὸν ὄρος ἑάλω. ἀδὴ ἀφανῆ ἐστι πῶς ἅτω προσχθέντα. ἀδὲ κρίσεως δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα, πότερον μᾶλλόν ἐστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο, ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία ἑάλω. φησὶ ἢ τοὺς αἰχμαλώτους ὑμῶν ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ ἑάλωσαν, ἀποδεδωκέναι. ὃς τὴν μὲν καρύστιον τὴν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ ἧς ὑμεῖς πρεῖς * πρεσβείας ἐπέμψατε, ἵνα ἀπαγγείλῃς τὸν ἄνδρα, ἐκεῖνος ἅτως σφόδρα ὑμῶν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὥς τε ἀπέκτεινε, καὶ δὲ αὐαιρεσιν ἔδωκεν ἵνα ταφῇ. πῶς δὲ χερρονήσου, ἃ τε ἐπιστέλλει πρὸς ἡμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἐξετάσαι. ἐπεὶ ἢ καὶ ἃ πράττει, ἓ τῶν εἰδέναι. τὸν μὲν γὰ τόπον ἅπαντα τὴν ἔξω ἀγορᾶς, ὡς ἑαυτοῦ ὄντα, καὶ ὑμῖν δὲ ἐν πρὸ σήκοντα, δέδωκε καρπᾶσθαι ἀπλῶνίδη τῷ καρδιανῷ καίτοι

A *Græci & Rex Perſarum pronunciarunt & confeſsi ſunt eſſe veſtram, eam ſuam eſſe, & non veſtram aſſeueret? Alterum caput, quod in fœdere emendaſtis, hoc fuit, vt Græci, qui fœdere non continerentur, liberi eſſent, ſuis q; legibus viuerent: ac ſi quis eos inuaderet, vt fœderati illis opem ferrent. Nam & æquium hoc & humanum eſſe ducebatis, cum vos ſocij q; noſtri, & Philippus eius q; ſocij in pace viuerent: alios, qui neque noſtri, neque Philippi ſocij eſſent, in medio diſcrimine poſitos, non perdi à potentioribus: ſed hos quoque propter veſtram pacem eſſe incolumes: vt armis poſitis, reuera nos pacem ageremus. Quanquam autem hanc correctionem in epiſtola fatetur, vt auditis, & æquam eſſe, & à ſe recipi: Pheræis tamen ciuitatem eripuit, & arci præſidium impoſuit, vt ſcilicet ſuis ipſi legibus viuant: contra Ambraciam ducit exercitum: tres vrbes in Caſſopia, Pandoſiam, Bucheta, & Elatiam, Eleorum colonias, exuſtis agris, oppidis q; vi ſubactis, Alexandri affinis ſui ſeruituti ſubiecit. Proinde vehementer cupit Græcos eſſe liberos, ſuis q; viuere legibus, vt res ipſæ declarant. De pollicitationibus, quibus perpetuò*

V I. caput De libertate Græcorum, quos Philippus ſubegit.

B *vos obruit, tanquam ingentia in vos beneficia collaturus, ſe falsò à me accuſari, & apud Græcos in inuidiam adduci dicit: quum vobis nihil vnquam ſit pollicitus. Vſque adeò impudens eſt is ipſe, qui in ea epiſtola, quæ adhuc in Curia habetur, affirmabat, ſe nobis, aduerſarijs ſuis, ora obturaturum, ſi pax fieret: tot ſe beneficia in vos collaturum: quæ iam tum ſcripſiſſet, ſi ſciſſet pacem futuram eſſe. Nimirum bona illa quæ accepturi eramus, prompta, & expedita fuerunt, modò pax conciliaretur. At, facta pace, beneficia in nos conferenda, in ventos abierunt: tantaq; Græciæ vaſtatio conſecuta eſt, quantam vos ſcitis. Vobis autem in hac epiſtola pollicetur, ſi & ſuis amicis ac defenſoribus credatis: & nos, à quibus apud vos conuicijs proſcindatur, puniatis: ſe in vos fore beneficentiſsimum. At illa beneficia huiuſmodi erunt: neque veſtra vobis reddet (ſua enim eſſe dicit) neque dona ex orbe hoc habitabili promentur, vt ne apud Græcos in crimen veniat: ſed veriſimile eſt fore, vt aliqua alia regio, & alius aliquis locus ſubitò emergat, vbi vobis dona illa dẽtur. De oppidis, quæ vobis tẽpore pacis eripuit, fœdere ru-*

C *pto & pace diſſoluta, poſtquam non habet quid dicat, ſed iniuriarum palàm conuincitur: de his iudicium æquæ & communi Curiæ permittere ſe paratum eſſe dicit: quum ea ſola ſententiam iudicis non requirant, ſed ipſe dierum numerus ſit iudex, Omnes enim ſcimus, quo menſe, quotoq; die pax facta ſit. Quemadmodum autem hæc ſcimus, ſic nec illa ignoramus, quo menſe, quotoq; die Serrium caſtrum, Ergiſce, & Sacer mons capta ſint. Non vtique res ſic geſtæ, obſcuræ ſunt, vt diſceptatio requiratur: ſed notum omnibus, priorem fuiſſe menſem eum, quo pax facta eſt, quàm quo illa oppida capta ſunt. Ait autem, quotquot in bello è veſtris capti ſint, eos captiuos ſe vobis reddidiſſe: quum Caryſtium, procuratorem ac hoſpitem noſtræ vrbis, cuius viri reposcendi gratia vos tres legationes miſiſtis, tam vehementer in veſtram gratiam dimittere voluerit, vt nec à ſe interfecti cadauer ad ſepulturam dederit. De Cherſoneſo quæ ad vos ſcribat, examinare fuerit operæpretium: & præterea etiam ea quæ agit, noſſe. Nam locum omnem qui extra Forum eſt, vt ſuum, & nihil ad vos attinentẽ, Apollonidæ Cardiano fruendum cõceſsit. Atqui*

VII. caput: Vanæ Philippi pollicitationes.

VIII. caput: De vrbibus tempore pacis ereptis.

IX. caput: De captiuis redditis.

X. caput de Cherſoneſo & Cardianorum controuerſia refutatio.

Atqui Chersonesi limites sunt non Forum, sed Ara mon A *tani Iouis, quæ est intra Pteleum & albã Actam, quo in loco institutũ fuit, Chersonesum fossa ducta distermina re. id qd̃ aræ inscriptio mõtani Iouis indicat, his verbis:*

Limes vt in medio Leucæ, Pteleiq; notetur,
Hæc est excellens ara sacrata Ioui.
Ne populos turbet contentio, Iuppiter ipse
Rex superûm medius limite signat agros.

Hac igitur regione, quæ tanta est, quãtam plerig; nostis partim vt sua ipse fruitur, partim alijs eam dono dedit, omnesq; fundos vestros sibi subijcit. Nec eam duntaxat regionẽ quæ extra Forum est, vobis eripit: sed & in hac epistola scribit, vos oportere iudicio transigere cum Cardianis, qui intra Forum habitant: cum Cardianis inquam qui in prouincia vestra consederunt. si qua vobis cum illis controuersia sit. Est autem illis controuersia vobiscum: atq; ea num parua de re, considerate. Se regionẽ incolere dicũt quæ sua sit, & non vestra: & quicquid vos ibi possideatis, id vos possidere tanquã in aliena ditione partũ: at quæ ipsi teneant, se tenêre tanquam fundos in sua terra. Et hæc vestrum ciuẽ, Callipũ Præanien-

Callipi Præanensis decretum.

sem. senatus consulto promulgasse. In quo haud sanè men B *tiuntur: promulgauit enim. Quem quũ ego violatarũ legum reum fecissem, vos absoluistis. Proinde id effecit, vt ea de regione controuersiã haberetis. Quòd si de hoc in iudicium venire contra Cardianos non pudebit, vtrum ea regio vestra, an verò ipsorum sit: cur non eodem etiam cõtra Chersonesitas reliquos iure vtimini? Quin adeò cõtumeliosè vobis insultat, vt aiat, Si Cardiani venire in iudicium recusent, se eos coacturum. quasi verò vos ne Cardianos quidem adigere positis, ad ea vobis præstanda quæ iusta sunt. quod quum vos nequeatis, ipse se illos ad id faciendum coacturũ dicit. In non ingẽtia in vos beneficia confert? Nec desunt tamen, qui hãc epistolam bene scriptam esse dicant: qui quidem maiore vestro, quàm Philippus, odio digni sunt. Is enim dum vobis in rebus omnibus aduersatur, sibijpsi gloriam & magnas opes acquirit. At quicunq;, Athenienses quũ sint, beneuolentia Philippum, non patriam prosequũtur: hi, vt eorum malicia meretur, à vobis malè perdi debent: si modò vos cerebrum in temporibus, & non in calcibus conculcatum geritis. Reliquum adhuc mihi est, vt &* C *ad præclaram istam epistolam, & dicta legatorum, responsum scribam, quod & æquum esse, & vobis profuturum existimem.*

Inuehitur in proditores.

καὶ τοι Χερρονήσου οἱ ὅροι εἰσὶν, οὐκ ἀγορᾶ, ἀλλ' ὁ Βωμὸς Διὸς Διὸς ὀρείου. ὃς ἐστι μεταξὺ Πτελεοῦ, καὶ Λευκῆς ἀκτῆς. ἃ ἡ διωρυχὴ ἔμελλε Χερρόνησον ἔσεσθαι, ὡς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τῷ Βωμῷ τῷ Διὸς τῷ ὀρείῳ δηλοῖ. ἔστι δὲ τοιόν.

Τόνδε καθιδρύσαντο θεῷ περικαλλέα βωμὸν,
Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσον ὄρον θέμενοι.
Ἐννάετιν χώρης σημήϊον. ἀμφιέλισσα
Αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μέσῳ κρονίδης.

Ταύτην μέντοι τὴν χώραν, τοσαύτην οὖσαν, ὅσην οἱ πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτῆς οὖσαν, τὴν μὲν, αὐτὸς καρπᾶται, τὴν δὲ, ἄλλοις δωρεὰν δέδωκε, καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα, ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖται. καὶ οὐ μόνον τὴν ἔξω ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἀλλὰ καὶ πρὸς καρδιανοὺς, οἱ οἰκοῦσιν ἔξω ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ, ὡς δεῖ ὑμᾶς δικάζεσθαι πρὸς καρδιανοὺς τοὺς οἰκοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέψασθε εἰ σμικρᾷ. ἑαυτῶν φάσι τὴν χώραν οὖσαν οἰκεῖαν, καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι. καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα, εἶναι ἐγκτήματά φασιν ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ· τὰ δὲ αὐτῶν, κτήματα ὡς ἐν οἰκείᾳ. καὶ ταῦτα ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψηφίσματι κάλλιστον παγκίεα. ἅ τοῦτό γε ἀληθὲς λέγουσιν. ἔγραψε γάρ. καὶ ἐμοῦ γε αὐτὸν γράψαντος παρανόμων γραφὴν, ὑμεῖς ἀπέψηφίσασθε. τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον * ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. ὁπότε δὲ χρὴ τούτου τολμήσετε πρὸς καρδιανοὺς δικάζεσθαι. εἶθ' ὑμετέρα ἐστὶν εἴτ' ἐκείνων ἡ χώρα· δικαίως καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Χερρονησίτας τὸ αὐτὸ δίκαιόν ἐστι. καὶ ὅτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται, ὥς τέ φησιν ἐὰν μὴ θέλωσι δικάζεσθαι οἱ καρδιανοὶ αὐτὸς ἀνάγκάσειν, ὡς ὑμῶν γε οὐκ ἀδυναμούντων ἀναγκάσαι ἀδὲ καρδιανοὺς τὰ δίκαια πρὸς ὑμᾶς ποιεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ ὑμεῖς ἀ δυνάσθε, αὐτὸς φησι τοῦτο ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἆρ' ἀ μεγάλα ὑμᾶς φαίνεται ἀδικεῖν, καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν πολλοὶ τινες εὖ ἔφασαν γεγράφθαι. οἱ πολὺ ἂν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν, ἢ Φίλιππος μισοῖντο. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἑαυτῷ κλέπτων δόξαν καὶ μεγάλα ἀγαθὰ, ἅπαντα καθ' ὑμῶν πράττει. ὅσοι δὲ ἀθλιώτατοι ὄντες, μὴ τῇ πατρίδι, ἀλλὰ Φιλίππῳ εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι πειρῶνται αὐτὴν ὑφ' ὑμῶν κακὴν κακῶς ἀπολωλέναι, εἴπερ ὑμεῖς τ' ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε. ὑπόλοιπόν μοί ἐστιν ἔτι, πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν εὖ ἔχουσαν, καὶ δεῖ λόγους τ' πρέσβεων, γράψαι τὴν ἀπόκρισιν. ὡς ἡγοῦμαι δικαίαν τε εἶναι, καὶ συμφέρουσαν ὑμῖν.

LIBANII ARGVMENTVM orationis de Chersoneso.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἐν Χερρονήσῳ ΛΟΓΟΥ.

Coloni in Chersonesum missi.

HAc oratione Diopithes defenditur, & crimina illi apud Athenienses obiecta diluũtur. Fuit enim Thracia Chersonesus antiqua possessio Athenensiũ: qui Philippi tẽporibus colonos è suis ciuib. illuc miserunt, veteri more suo: quo pauperes atq; inopes ciues, in extera sua oppida habitatũ ablegabãt: armis & viatico è publico datis, Id quod nũc quo-

Diopithis bellum cũ Thracibus & Cardianis.

que factũ est, missis in Chersonesum colonis, & Diopithe cũ imperio eis præfecto. Ac Chersonesitæ quidẽ reliqui, eos qui aduenerant, in societatẽ ædiũ & agrorũ receperunt. Cardiani verò quòd regionẽ suã tenere se dicerẽt, nõ Athenensiũ, repulerunt. Hinc à Diopithe Cardiani bello quum peterentur, ad Philippũ cõfugiũt. Is igitur per literas Athenensib. edicit, ne Cardianis, suis clientib, vim faciãt: sed iure vt agãt, si quam sibi

Ὁλόγος ἔτος, ὑπὲρ Διοπείθους εἴρηται, καθ' ὧν ἐκεῖνος πρὸς Ἀθηναίους κατηγόρησε. διὰ μὲν γὰρ Χερρόνησος ἡ πρὸς Θράκην τῶν Ἀθηναίων κλῆμα ἀρχαῖον. εἰς ἣν ταύτην, ἀπέστειλαν καθ' τοὺς φιλίππου καμροὺς, πληρώσας ἑαυτῶν. ἔθος ἦν διὰ τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτοῖς, καὶ ἀκλήμονες οἶκοι, τούτους πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν. καὶ ἐλάμβανον οἱ πεμπόμενοι, ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδιον. καὶ νυῦν τόνδε τὸν τρόπον ἐγένετο. καὶ πεπόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθην. οἱ μὲν ἄλλοι Χερρονησῖται, τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο, καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς, καὶ οἰκιῶν, καὶ γῆς. καρδιανοὶ δ' οὐκ ἐδέξαντο. λέγοντες, * ἰδίαν τὴν οἰκεῖαν, καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν Διοπείθης ἐποίησε καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φίλιππον καταφεύγουσι, καὶ ὃς, ὑπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι καρδιανοὺς, ὡς αὐτῷ προσήκοντας. ἀλλὰ δικάζεσθαι πρὸς αὐτοὺς

αὐτὸς, εἰ μὴ φασιν ἀδικεῖσθαι. ὡς δ' οὐκ ἠκουον τούτων οἱ Ἀθηναῖοι· βοηθεῖαν τοῖς Καρδιανοῖς ἔπεμψαν. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείθης, τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν μεσόγειαν * τὴν ἀνωτάτω πολεμοῦντος πρὸς τὸν ὀδρυσῶν βασιλέα, τὴν παραλίαν Θρᾴκην ὑπήκοον οὖσαν τοῦ Μακεδόνος, κατέδραμε. * καὶ ἐπόρθησε. καὶ ἔφθη, πρὶν Φίλιππον ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὴν χερρόνησον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἡγούμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος ἀδυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι πέμπει ὀπισθόλωβον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ λέγων, αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἀδίκως. καὶ οἱ Φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων, κατασχόντες τοῦ Διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς ὃν ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος, δίκῃ φησὶ Διοπείθους εἶναι. οὔτε γὰρ ἀδικεῖν φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι (Φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερον σπείσαντος τὴν εἰρήνην, καὶ ἀδικοῦντος τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπεπρᾶχθαι) ἔτε συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις, κολάσαι τὸν στρατηγὸν, καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ' ἐκείνῳ δύναμιν. ἤ τις νῦν ἀποκρέσαι χειροτονήσει Φίλιππον. τὸ δ' ὅλον, ὅτι πόλεμον παρακελεῦ. καὶ τὸν Φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρανόμου, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησιν ὀπισθόλωβοντος.

A sibi factam esse iniuriam querantur. Quod quum Atheniēses detrectarent: auxilia Cardianis mittit. Quam rem Diopithes grauiter ferens, dum Philippus in mediterraneis superioris Thraciæ, cum Odrysiorum rege bellum gerit, maritimam Thraciā, quæ Macedoni parebat, incursionibus vexat, & populatur: ac antequam Philippus reuerteretur, regressus in Chersonesum, in tuta se recipit. Quare quū Philippus armis eum vlcisci non posset: per literas ducem illum apud Athenienses accusat, vt qui omnino pacem violasset. Oratores itaq; Philippi studiosi, in Diopithen inuecti, suppliciū de eo sumi iubent. Eis Demosthenes aduersatur, ac duplici ratione Diopithen defendit. Eum enim iniquè fecisse quicquam negat. Nam quum Philippus longè prior pacem violarit, & vrbi Athenienſium noceat: non iniuria hunc etiā se pro hoste gerere: nec esse è repub. eum imperatorem supplicio affici, & eius exercitum dimitti, qui nunc Philippum Chersonesi aditu prohibeat. Deniq; ad bellum hortatur, & vehementer Philippum accusat, vt iniurium & fœdifragum, & Athenienſibus simul & reliquis Græcis insidiantem.

Demosthenica Diopithis defensio

Adhortatio ad bellum.

Ποίᾳ εἴδει ὁ λόγος.

CVIVS GENERIS SIT HAEC Oratio.

B Τινὲς ἐνόμισαν τὸν λόγον δικανικῷ εἴδει, λέγοντες, ὅτι ἀπολογίαν ἔχει Διοπείθους, καὶ κατηγορίαν Φιλίππου. ὁ δ' ὀπαδός μου ὁ τεχνικὸς, συμβουλευτικῷ λέγει αὐτὸν εἴδει εἶναι, ἐπειδὴ φησι τὴ κατηγορίας πλείονα τὴν συμβουλὴν ἔχειν. τὸ δ' ἀληθέστερον, ἄμφω. εἰ γὰρ ἦν παρεστηκὼς ὁ, τε κατηγορούμενος, καὶ ὁ διώκων, καλῶς ἄν, ὡς ἐν δικαστηρίῳ, καὶ κείσει αὐτοῦ ὄντων, ἐλέγομεν εἶναι τὸν λόγον εἴδει δικανικῷ. ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε δικαστήριον ἦν οὔτε Διοπείθης παρῆν, οὔτε Φίλιππος, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ * περισκοπῶν ὅτε τὴν ἀπολογίαν Διοπείθους, ὅτε τὴν κατηγορίαν Φιλίππου. ἀλλὰ πόλεως τὸ συμφέρον συνεβούλευσε· καλῶς ἂν τὸν λόγον εἴποιμεν, εἴδει εἶναι συμβουλευτικῷ. Τὸ δ' προοίμιον, ἀπὸ διανοίας, ἀπὸ συστάσεως τῶν οἰκείων προσώπων. ἐπειδὴ γὰρ τὸν μὲν κατηγορεῖ, τὸ δὲ ὑπερασπολογεῖται, τὴν ὑποψίαν ἀποκρέσαι, τῆς τε ἔχθρας καὶ τῆς διανοίας, διὰ τῆς πρὸς ἑτέρους εἰσηγήσεως.

Suasionis potius quàm iudicij esse orationem.

Vidam putarunt, hanc orationem ad iudiciale genus pertinere, quòd tum Diopithis defensionem, tū Philippi accusationē cōtineat. Sed Epiphanius Technicus, deliberatiui generis eā esse dicit, quòd in dando consilio quām accusationi, diutius immoretur. Verius aūt ita dicetur si & reus & accusator astitissent, rectè diceremus, cū hi in foro & iudicio versarentur, iudicialis generis esse orationē. Sed quia neq; causa apud iudices agebatur, neq; vel Diopithes aderat, vel Philippus: atq; oratori non magis defensio Diopithis, & accusatio Philippi proposita fuit, quàm illud, vt consilium vtile reipub. daret: rectè dicemus, orationem suasorij esse generis. Exordium à beneuolentia & suæ personæ commendatione ducitur. Nam cum alterum accuset, alterum defendat: odij atque amicitiæ suspicionem diluit, dum alios officij commonefacit.

Exordium.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ ΛΟΓΟΣ.

DEMOSTHENIS DE CHERSONESO ORATIO, VIII, Hieronymo Vuolfio interprete.

ΔΟΞΕΙ μοὶ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν, μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδενὸς, μήτε πρὸς χάριν· ἀλλ' ὁ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖται, τοῦτ' ἀποφαίνεσθαι ἄλλως τε, καὶ περὶ τοιούτων πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων. ἐπειδὴ δ' ἔνιοι, τὰ μὲν, φιλονεικίας, τὰ δ' ἠπιδήποτ' αἰτίας παράγοντες λέγειν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ πολλὰς δεῖ παύλας ἀλλ' ἀφέντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν ἀπουδὴ, περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἐνδέκατον μῆνα τοῦτον Φίλιππος ἐν Θρᾴκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι, περὶ ὧν Διοπείθης πρόφασίν, καὶ μέλλειν ποιεῖν, εἰλήφασι. ἐγὼ δ' ὅσου μέν τις αἰτίαν τούτων, οὓς οὐ δεῖ νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστιν, ὅταν βούλησθε, κολάζειν, κἂν ἤδη σχῇ. κἂν σμικρὸν ἐπίσχητε· περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι· ἐξ ἁπάντων δὲ περὶ τούτων, ἔστ' ἐμὲ, ἔστ' ἄλλον ἀδύνατα διϊσχυρίζεσθαι. ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει Φίλιππος, καὶ διαμένει πολλῇ περὶ ἐλλήσποντον ὤν, πειρᾶται περιλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκ ἔθ' ἕξομεν σῶσαι· περὶ τούτων δ' οἶμαι τινα χρὴ συμφέρειν, καὶ βεβουλεῦσθαι, ἐξαρεσκοῦντα. καὶ μὴ τοῖς περὶ τ' ἄλλων θορύβοις, καὶ τῇς κατηγορίας, ἀπὸ τούτων ἀποδραίνειν. πολλὰ

Commendatio sui, & reprehensio aliorum cum attentione & docilitate.

C *Æquum esset, Athenienses, oratores vestros omnes, neq; odio impulsos, neq; ad gratiā cuiusquam verbum vllū loqui: sed, quod quisque optimum duceret, id proferre: vobis præsertim de publicis magnisq; negocijs deliberantibus. Sed quia nonnulli, aliàs æmulatione, aliàs quacunq; de causa ad dicendum impelluntur: vestri, Athenienses, officij est, vt alijs rebus omnib. omissis, quæ futura esse putatis è repub. ea & decernatis, & exequamini. Agitur autem nunc de Chersoneso, et expeditione illa, qua Philippus suscepta, undecimū iam in Thracia mēsem versatur. Sed pleræq; orationes de rebus gestis Diopithis, & conatibus habentur. Ego verò de criminibus, quæ illis, quos in vestra potestate est, quando voletis, punire ex legibus, obijciuntur, nihil referre arbitror, siue nunc, siue mora aliqua interposita deliberetis: neq; esse necessarium, vt vel ego, vel quisquam alius, ea de re magnam contentionem suscipiat. Quæ verò Philippus, nostræ ciuitatis hostis, magnasq; copias circa Hellespontum habens, occupare, vobisq; præripere conatur: quæq; nos, occasione semel neglecta, recuperare atque restituere in integrum nunquam poterimus: de his expedit opinor quamprimum et decerni, & paratos esse: neque ea propter turbas aliarum rerum & criminationes subterfugienda sunt.*

Propositio, Philippū esse vlciscēdum qui pro hoste se gerat.

Quanquam

Quanquam autem multa quæ apud vos dici solent mirer: dudum tamen vel in primis eum demirabar, Athenienses, quẽ in senatu dicentẽ audiebam, decere omnino consulentem, vt planè vel bellum gerere, vel seruare pacem iuberet. Sic aũt se res habet, vt si Philippus quieſcit, neq; rupto fœdere quicquã vobis ereptum tenet, neq; oẽs homines conſpiratione inita, contra vos armat, concitatq;: nihil dicendũ sit, quò minus pax sine dubitatione retineatur. Et quod ad vos quidẽ attinet: parata esse omnia video. At si quæ nos iurauimus, & quibus conditionibus pacẽ iurauimus, ea in conſpectu sunt, & relata in tabulas: Philippũ verò constat, antequam Diopithes cum colonis (in quos concitati belli crimẽ nunc confertur) hinc solueret, multa vobis per iniuriam eripuisse (quib. de rebus senatus consulta hæc ueſtra, eaq; rata, extant, quæ illum accuſent) & omni reliquo tẽpore continenter tũ cæteris Græcis, tum Barbaris sibi cõiungendis, nihil aliud agere, niſi bellũ moliri cõtra vos: quid est cur iſti dictitent, planè esse vel gerendũ bellum, vel pacẽ retinendam? Nec enim vtrũ velitis, optio datur: sed illud omniũ operum iuſtiſsimũ vobis, maximeq; neceſsariũ relinquitur, quod iſti de induſtria tranſiliunt. Quódnam illud est? vt eũ vlciſcamur, qui prior bellũ nobis intulit. Niſi fortè illud dicunt, dũ abſtineat Attica Piræoq; Philippus: eũ neq; violare vrbẽ, neq; bellũ facere. Qui, ſi ius & æquũ iſta regula metiuntur, & iſtos pacis huius limites conſtituũt: eos vtiq; nec æqua nec ferẽda dicere, nec tuta vobis, perſpicuũ est omnib. Præterea his ipſis verbis ijdem Diopithẽ, quẽ accuſant, omni crimine liberãt. Nã quî cõuenit, vt Philippo quiduis agendi licentiã demus, modò Atticã nõ inuadat: Diopithẽ verò nec Thracibus opitulari ſinamus? aut ſi opituletur, concitare bellũ dicamus? Sed hæc ſcilicet exagitãtur: non ferenda ſunt quæ agũt mercenarij milites, quũ Helleſpontũ populãtur: &, iniuſte facit Diopithes, qui piraticam exerceat nauigijs intercipiendis: neq; hoc est ei permittendũ. Eſto: fiãt hæc: nihil contradico. Veruntamen decere arbitror: ſi reuera & ex animo iſta cõſulunt, æquitatẽq; ſpectandã putãt: vt, quemadmodũ cõſtitutas noſtræ vrbis copias diſſipare conantur, ducẽ earũ, ſuapte induſtria parta ſtipẽdia ſolucntẽ apud vos calũniando: ita oſtendãt, ſi vobis hæc perſuaſa fuerint, etiã Philippi exercitũ dilapſurũ. Quod ni ſi demõſtrarint: nihil aliud eos agere cogitate, niſi vt denuò reipub. noſtræ fortuna ſit eadem, qua ſuperiori tempore factũ eſt, vt oẽs noſtræ opes interirent. Scitis enim profectò, nihil omniũ rerũ tam profuiſſe Philippo ad noſtram vrbẽ ſuperandam: quàm quòd prior omnes occaſiones arripuit, qui cũ ſemper expeditũ circũ ſe atq; inſtructũ exercitũ habeat, & quid facturus ſit, iam antea deliberarit: de repẽtè quos libitũ eſt, aggreditur atq; opprimit. Nos verò, vbi iã aliquid factũ eſſe audiuimus: tũ demũ tumultuamur, & bellũ paramus. Quare, vt par eſt, ita fit, vt ipſe, quæ occupauit, impediẽte prorſus nemine teneat: nos actũ, quod aiunt, agamus, & fruſtra impẽſas ſumptuſq; omnes faciamus: oſtenſis quidem inimicitijs, & eius conatibus obſiſtẽdi volũtate prodita: ſed neglectis occaſionibus, & rebus infectis, dedecus etiã inſuper ſuſcipiamus. Ne igitur ignoretis, Atheniẽſes, etiã nũc cætera quidẽ verba eſſe, atq; cõmenta: hoc verò agi, & omni ratione ſtrui, vt, dũ vos domi maneatis, & nullæ noſtræ vrbis copiæ foris ſint: per ſummũ ociũ, quæcũq; vult Philippus, cõficiat. Videte primũ, quid in præſentia fiat. Nunc ille cum magno exercitu in Thracia verſatur, &

Inuerſio argumenti aduerſariorum.

Magni referre matu rè ad bellũ paratos eſſe & ad opẽ ferendam periclitantibus.

πολλὰ ἢ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν ἐδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, πεθαύμακα, ὁ καὶ πρώην πινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ. ὡς ἅπαντ' ἐστὶ τὸν συμβουλεύοντα, ἢ πολεμεῖν ἀπλῶς, ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην, συμβάλλεσθαι. ἔστι δὲ· εἰ μὲν ἡσυχίαν φίλιππος ἄγοι, καὶ μή τι τῶν ἡμετέρων ἔχοι πρᾶγμα τῆς εἰρήνης μηδὲν, μήτε *συσκευάζοιτο πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ὑμᾶς· ἐδὲν δεῖ λέγειν. ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀγέτω. κἀ τὰ γε ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα *ὑπάρχειν ὁρῶ. εἰ δ' ἃ μὲν ἡμεῖς ὠμόσαμεν, ἃ ἐφ' οἷς τῆς εἰρήνης ἐπεσπεύσαμεθα, ἔστιν ἰδεῖν, ἃ γεγραμμένα κεῖται· φαίνεται δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ φίλιππος, πρὶν διοπείθην ἀποπλεῦσαι, ἃ σὺν κληρώσεις, ἃ οὓς νῦν αἰτιᾶται πεπιηκέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ μὲν τῶν ὑμετέρων ἀδίκως εἰληφὼς (ὥσπερ ὧν ψηφίσασθ' ὑμεῖς ἐγκαλῶν ἅπαντα νύμφαι πάντα) πάντα ἢ τῶν ἄλλον χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ βαρβάρων λαμβάνων, καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος. τί οὖν λέγουσι, ὡς πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; ἃ γὰρ αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν οὐ πράγματος, ἀλλ' ὑπολείπει τὸ δικαιότερον, καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων. ὃ ὑπερβαίνουσιν ἐκεῖνοι ἄρα, τί ἂν ἔστι οὖν; ἀμείνων τῶν πρότερον πολεμῶμεν ἡμῖν. πῶς εἰ μὴ οὖν λέγουσι νὴ δία, * ἕως ἂν ἀπέχηται τῆς Ἀττικῆς, καὶ οὐ φανερῶς ὁ φίλιππος, ἀλλ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν, ἅτε ποιεῖ τὸν πόλεμον. εἰσὶ δὲ τούτων τὰ δίκαια τιθέντων, καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην οἰκείαν· ὅτι μὲν δήπουθεν ἃ, ἀλλ' ὅσα, ἅτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν ἃ ὑμῖν ἀσφαλῆ· δῆλον ἐστιν ἅπασιν. ἐμοὶ μὲν, ἀλλ' ἐναντίως συμβαίνει τῆς κατηγορίας, * ἃς διοπείθους κατηγοροῦσι. καὶ αὐτὰ ταῦτα λέγω αὐτός. τί γὰρ δήποτε, τῷ μὲν φιλίππῳ πάντα ἐᾶν ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, αὐτὸν δὲ ἀπλῶς ἀπέχειν· τῷ διοπείθει δ' οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς θραξὶν ἐξέσται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μὲν ἐξελέγχοντες· δεινὰ ποιοῦσιν οἱ ξένοι, πειρατεύοντες τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ διοπείθης ἀδικεῖ, καπάγων τὰ πλοῖα· καὶ δεῖ μὴ ἀνεῖναι αὐτῷ. ἔστω· γιγνέσθω ταῦτα· ἐδὲν αὐτιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν (εἴπερ ὡς ἀληθῶς δοκεῖ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβάλλεσθαι) ὡς περ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλύσαι ζητοῦσι· τὸν ἐφεστηκότα, καὶ πορίζοντα χρήματα ταύτῃ, ἀφαιρεῖσθαι ἐν ὑμῖν· ἕτω καὶ τὴν φιλίππου δύναμιν δεῖξαι ἀφαιρουμένην· αὐ ὑμεῖς ταῦτα πειθῆτε. εἰ δὲ μή· σκοπεῖτε, ὅτι ἐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον, δι' ἃ τὰ * παρελθόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπώλεσεν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι ἐδενὶ τῶν ἁπάντων πλέον κεκράτηκε τῆς πόλεως φίλιππος, ἢ τῷ πρότερος πρὸς πᾶς πράγμασι γίγνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ, ἔχων δύναμιν σωζεσθαι ἀεὶ πρὸς αὐτὸν καὶ προεισάγειν ἃ βούλεται πρᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ' οὓς ἂν αὐτῷ δόξῃ, πάρεσιν. ἡμεῖς δ' ἐπὰν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τότε καὶ παρασκευαζόμεθα. εἶτ' οἶμαι συμβαίνει, τῷ μὲν, ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν· ἡμῖν δ' ὑστερίζειν, καὶ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτην ἀναλωκέναι. καὶ τὸν μὲν ἔχθραν, καὶ τὸ βέλεσθαι κωλύειν ἐνδεδειχθαι. ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων, αἰσχύνην προσφλισκάνειν. μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθλιαῖοι, ὅτι καὶ νῦν τἄλλα μὲν ἐστι λόγοι ταῦτα καὶ πρόφασις. πράττεται δὲ τοῦτο, καὶ κατασκευάζεται, ὅπως ὑμῶν μὲν οἵδε μενόντων, ἐξὸν δὲ μηδεμιᾶς ὅσης τῇ πόλει δυνάμεως μετὰ πλείστης ἡσυχίας πάντ' ὅσα βούλεται φίλιππος διοικήσηται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων, ἐν θράκῃ διατελεῖ, καὶ

κὴ Θετταλίας. ἐὰν οὖν τοῦτον ἐπιμείνας τὸν ἐτησίαν, ὅπῃ Βυ A
ζάντιον ἐλθὼν, πολιορκῇ· πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυ
ζαντίους μενεῖν ὅπῃ τῆς αὐτῆς ἀνοίας, * ὡς περ νῦν κὴ
ἔτι προκαλέσηνται ὑμᾶς, ἔτι βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσητε; ἐ-
γὼ μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ κὴ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ
ἡμῖν, κὴ τούτους εἰσφρήσειν μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ προσθή-
σειν τὴν πόλιν· αὖ περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτός. οὐκοῦν
ἡμῶν μὲν μὴ διαπλεόντων ἐνθένδε, ἀπολεῖται· ἐκεῖ δὲ
μηδεμιᾶς ἐπαρχούσης ἑτοίμου βοηθείας· ἐδὲν αὖ τοῦτ'
ἐμποδὼν εἶναι κωλύσει. νὴ δία, κακοδαιμονῶσι γὰρ ἄν-
θρωποι, κὴ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ· πάνυ γε· ἀλλ' ὅμως
αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι. συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. κὴ μὴν, ἐδὲ
ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ὅπῃ χερρόνησον ἔχ ἥξει·
ἀλλ' εἴγε ὀκ τ' ὅπῃ τολμᾷ δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ἔπεμψε πρὸς
ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί φησι τοῦτ' ἐν χερρονήσῳ. ἀν μὲν τοί
νυν ᾖ τὸ στρατιωτικὸς ἔτο στράτευμα· κὴ τῇ χώρᾳ βοηθῇ
σειν δυνήσε), κὴ τ' ἐκείνῳ τὰ κακῶς ποιῆσειν. εἰσὶ γ' ἄπαξ
διαφθαρήσεται, κὴ διαλυθήσε)· τί ποιήσομεν, ἂν ὅπῃ
χερρόνησον ἴῃ; κεκινήμεθα διοπείθει νὴ δία; ἢ τὰ τὰ πρά
γματα ἔστιν βελτίω; ἀλλ' ἐνθένδε βοηθήσομεν * αὐ
τοῖς; ἂν δ' ἐκ τ' πολεμάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ
Δί' ἐχ ἥξει; ἢ τὶς ἐμπυνθάνεται τάττει; ἀρ' ὁρᾶτε, ἢ λογίζε
σθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ὥραν ἔτος * ἔτους, εἰς
ἓξ ἑκατόν μῆνας οἴεσθαι δεῖν τ' ἐλλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι,
κὴ προδιδόναι φιλίππῳ; τί γὰρ ἂν * ἀπελθὼν ὀκ θρά
κης, κὴ μηδὲ προσελθὼν χερρονήσῳ, μὴ ὢ βυζαντίῳ
(κὴ γὰρ τοῦτο λογίζεσθε) ὅπῃ χαλκίδα, ἢ μεγάρα
ἥκῃ· τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ πρώην ἐπ' ὠρεόν· πότε-
ρον κρεῖττον ἐνθένδε αὐτὸν ἀμύνεσθαι, κὴ προσελθεῖν
τὸν πόλεμον πρὸς τὴν ἀττικὴν ἐᾶσαι, ἢ καταπολά-
ζειν ἐκεῖ τινὰ ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο.
ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας κὴ λογιζομένους, χρὴ
μά δι' οὐχ ἥκιστα διοπείθης παρεῖναι τῇ πόλει δύνα-
μιν * καταπολάζειν, τοῦτον βασκαίνειν, κὴ διαβά-
λλειν προσήκειν ἀλλ' ἑτέραν αὖ τοῦτ' προπαρασκευά
ζειν, κὴ σκοπεῖν προῶντας ἐκείνῳ χρημάτων, κὴ τἄλ-
λα οἰκείως συναγωνιζομένους. εἰ γάρ τις ἔροιτο φίλιπ
πον· εἰπέ μοι, πότερ' ἂν βούλοιο τούτους σοὶ στρατιώ-
τας, οὓς διοπείθης νῦν ἔχει, οἷός ἐστιν ἀσπουδαστὴς (ἐ-
δὲν γὰρ ἀντιλέγω) δοκεῖν. κὴ παρ' ἀθηναίοις δό-
ξειν, κὴ πλείους γίγνεσθαι, τῆς πόλεως συναγω-
νιζομένης· ἢ διαβαλλόντων τινῶν, κὴ κατηγορούντων,
διαφανεῖς, κὴ διαφθαρῆναι; τοῦτ' ἂν οἶμαι φή
σειν. εἶθ' ἃ φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς· πῶθ' B
ἡμῶν τινες ἐνθάδε πρέσβευσιν; εἶτα ἔτι ζητεῖτε πό-
θεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντες; βέλομαι τοί
νυν ὑμᾶς μετὰ παῤῥησίας ἐξετάσαι τὰ παρόντα πρά
γματα τῇ πόλει· κὴ σκέψασθαι τί ποιοῦμεν αὐτοῖς νῦν,
κὴ ὅπως χρώμεθα αὐτοῖς. ἡμεῖς ἔτε χρήματα εἰσφέ
ρειν βουλόμεθα· ἔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν. ἔτε
τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα· ἔτε τὰς συντάξεις
διοπείθει δίδομεν· ἔθ' ὅσοι ἂν αὐτὸς αὐτῷ προέληται,
ἐπαινοῦμεν· ἀλλὰ βασκαίνομεν· καὶ σκοποῦμεν, πόθεν καὶ
τί μέλλει ποιεῖν· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· ἔτ' ἐπιδήπερ ἔτως
ἔχομεν· τὰ ἡμετέρα αὐτὸ πράττειν ἐθέλομεν· ἀλλ' ἐμοὶ
τοῖς λόγοις, τὰς τ' πόλεως λέγοντας ἄξια, ἐπαινοῦμεν· ἐν
δὲ τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιουμένοις τάττεις συναγωνιζόμε-
θα. ὑμεῖς μοὶ τοίνυν εἰώθατε ἐκάστοτε τὸν παριόντα ἐρω
τᾶν· τί ἂν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῶσι βέλομαι·
τί ἂν χρὴ λέγειν; γὰρ μήτε εἰσίσητε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσε
σθε, μήτε τ' κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις διοπεί
θει δώσετε, μήτε ὅσ' ἂν αὐτὸς αὐτῷ προέληται ἐάσετε,
μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε· οὐκ ἔχω
τί λέ-

& Thessalia. Quòd si expectatis Etesys, Byzantium aggressus fuerit, & obsederit primũ an putatis fore, vt Byzantij in eadẽ qua nunc sunt amentia, maneant: & vos non accersant, auxiliaq; vestra nõ postulent? Equidem non opinor: sed si quibus minus etia fidunt quàm vobis, eos quoq; potius in vrbẽ recipient, quàm vrbem illi tradant: nisi vi prius eã occuparit. Cum vos igitur & hinc nauigare non poteritis, & illic nulla præsidia parata erunt: nihil obstabit, quò minus pessum eant. At intemperiæ agitant homines illos: nec ad illorum amentiã addi quicquã potest? Omnino: sed incolumes tamen eos esse oportet. id enim est è repub. Præterea ne illud quidẽ cõpertũ habemus fore vt Chersonesum non inuadat. Sed si ex eius epistola, quã ad vos misit, iudicandũ est, vlturum se ait milites Chersonesitanos. Proinde si exercitus hic iam constitutus retinebitur: is & prouinciã tueri nostrã poterit, & illius ditionẽ nonnihil infestare. Sin semel perdetur ac dilabetur: quid agemus, si Philippus Chersonesum inuaserit? Diopithẽ in iudiciũ adducemus scilicet? Sed quid ea re proficietur? At ipsi hinc auxilia mittemus? Quid verò, si vẽti nos impedierint, vt nauigare nequeamus? At non veniet credo? Quis verò huius rei sponsor est? Nunquid cernitis & cõsideratis, Athenienses, imminens anni tempus, sub quod nonnulli existimant, Hellespontũ vestris præsidijs destitutũ, tradi oportere Philippo? Quid verò, si Thracia relicta, ne quidem ad Chersonesum accesserit, aut Byzantiũ (nam & hæc cõsiderare debetis) sed Chalcidem aut Megara inuaserit, eodẽ modo quo nuper Oreũ? Vtrúmne præstabit hic illi occurrere, ac permittere, vt bellũ ad Atticæ fines accedat: an verò id machinari, vt illic alijs negotijs detineatur? Ego quidẽ hoc præferendũ censeo. Omnes igitur, his cognitis & cõsideratis, exercitum, quẽ Diopithes in reipub. præsidiũ cõparare conatur, nõ adducere in inuidiã, neq; id agere vt dissipetur: sed ipsi etiã alias maiores vires adijcere debent, tũ suppeditanda pecunia, tum cæteris rebus ritè adiuuãdo. Nam si quis Philippũ percontetur: Age dic, vtrum malles istos milites, quos nunc Diopithes habet, quales quales sint (nihil enim contradico) pollẽre, & in gloria esse apud Athenienses, atq; eorũ numerum, vires suas repub. conferente, augeri: an verò propter quorundam calũnias & accusationes diuelli, ac interire? Posterius hoc, opinor, se velle respõderet. Quæ igitur Philippus à dijs immortalibus precaretur: ea nostrũm quidam hic moliũtur? Et quæritis adhuc, qua de causa nostra ciuitas pessum ierit? Velim autẽ liberè vos statum nostræ vrbis examinare, et considerare, quid ipsi faciamus nũc, & quomodo res administremus. Nos neq; tributum conferre volumus, nec ipsi militare audemus, neq; publica pecunia abstinere possumus, neq; assignatã Diopithi pecuniam pendimus, nec quæ ipse sua industria comparavit, laudamus: sed obtrectamus, & speculamur, vnde & quid sit facturus: alia denig; ad hunc modũ agimus omnia. nec, quũ his animis simus, nostrum negociũ agere volumus: sed quũ verbis eos laudemus, qui pro dignitate reipub. dicunt: reipsa cum horũ aduersarijs nos coniungimus. Proinde quemadmodũ vos eum subinde qui suggestũ conscendit rogitare soletis, Quid igitur faciendum est? sic ego vos interrogabo, Quid igitur est dicendũ? Nam si vos neq; tributũ conferetis, neq; ipsi militabitis, neq; publicæ pecuniæ parcetis, neq; constitutã Diopithi pecuniã numerabitis, nec quæ ipse sibi cõparavit relinquetis, neq; vestrum negocium agere voletis: non habeo

C Digressio, in accusationẽ pertinacitatis Atheniensium.

quid dicam. Nam si iam tantam licentiã, criminari & calumniari volẽtibus datis, vt illis quoq; de rebus quas actur ũ eum esse aiunt, antequã fiant, accusantes audiatis: quid aliquis dicat? Quid verò his rebus proficiatur, vestrũm quibusdã est cognoscendum: idq; ego liberè dicã: nec enim possum aliter. Quotquot vestri duces è vestro portu vnquã soluerunt: hi omnes (aut ego me quouis supplicio dignũ fatebor) & à Chijs, & ab Erythræis, & à quibus quisq; potuit (his dico qui Asiam incolunt) pecuniã accipiunt. accipiunt aũt, qui naues habent singulas, aut binas, minorẽ: maioribus instructi copijs, maiorẽ. Dant aũt, quicunq; dant, siue parum siue multum, nõ gratis & frustra (nec enim ita insaniunt) sed illa pecunia redimunt suorum mercatorum securitatẽ: ne illi à militibus violentur, aut spolientur: sed vt incolumes suæ naues deducantur. Aiunt autem eam pecuniam benignitate & studio vestri dare se: idq; nomen huiusmodi largitionibus accommodatur. Iam igitur etiã Diopithi minimè dubium est, exercitum habenti, quin isti oẽs pecuniã daturi sint. Nam vnde aliàs eum, qui nec à nobis quicquã accepit, nec ipse habet vnde stipẽdia soluat, milites alere putatis? Num de cælo? Minimè id quidem: sed his prouentibus, quos congregat & emẽdicat & mutuatur, eos sustẽtat. Quare qui eũ apud vos traducunt, quid illi agunt aliud, nisi quòd omnibus denunciant, ne quid ei dent: vt qui pœnas daturus sit, non eorum modo facinorum, quorũ ipse vel autor vel adiutor extiterit, sed horum etiam quæ facturus fuerit? Huc pertinẽt isti sermones: Obsidione cinget: Græcos hostibus obijcit. Nun quid enim istis curæ sunt Asiam incolẽtes Græci? Maior certè virtus eorum esset ad consulendum alijs, quàm ad patriã defendendam. Atq; hoc scilicet illud est, si in Hellespontũ mittatur alius imperator. Nam si grauiter peccat Diopithes, & naues intercipit: parua Athenienses, parua tabella, hæc omnia prohibuerit: legesq; iubent, eos qui hoc modo delinquunt, publicè accusari: tantis verò sumptibus, tot triremibus custodiri à nobis nequaquã. Nam ea quidẽ esset extrema insania. Contra hostes, qui legibus coherceri nequeunt, milites cõscribendi sunt, & mittẽdæ triremes, & pecunia cõferenda: idq; necessariò fit. At vbi cum ciuibus res est: senatus cõsulto, publica accusatione, tributis iudicijs, tota res cõficitur: nec pluribus est opus. Hæc prudentiũ hominũ officia sunt. quæ aũt isti agunt, insultantium, et negocia corrumpentiũ. Ac istorum quidẽ nõnullos esse talos, quanquã ferendũ grauiter, non tamen grauiter est ferendum: sed hoc potius, vos in hoc consessu ita iam esse animatos, vt si quis pro concione dixerit, Diopithẽ esse, aut Charetem, aut Aristophontem, aut quemuis ciuium, cui mala omnia accepta referenda sint: statim assentiamini, & eius orationi applaudatis. At si quis progressus in mediũ, vera dicat: Nugas agitis, Athenienses: Malorum omnium & rerũ harũ Philippus est caput: qui, si quieuisset, nihil negocij, esset reipublicæ: nõ quidem vera eum dicere, negare possetis: sed grauiter laturi tamen videmini, atq; existimaturi, eum veluti cladem afferre. In causa hoc est (sed oro per deos, vt quæ ad vestram salutem pertinent, liberè dicere mihi liceat) iam olim quidam reipub. gubernatores ita vos parauerunt, vt in concionibus metuendi sitis, & acres: in bellicis verò apparatibus remissi, & aspernandi. Si quis igitur autorẽ malorũ eum esse diceret, quẽ scire tis inter vos posse cõprehendi: assentiremini vtiq;, & vel letis. si quis verò eũ designet, qui nisi victus armis, affici

Reditus ad causam de conseruandis Diopithis copijs.

Obiurgatio & translatio culpę in Philippum, & tribunos plebis.

supplí-

A τὶ λέγω. εἰ γὰρ ἤδη τοσοῦτῳ ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε· ὥς τε καὶ περὶ ὧν αὖ φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγορουμένων ἀκροᾶσθαι· τί αὖ τις λέγοι; ὅ τι τοίνυν δύνανται ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους ὑμῶν μαθεῖν δεῖ. λέξω δὲ μετὰ παῤῥησίας. καὶ γὰρ ὀρθῶς αὖ ἄλλως δυσκόλως. πάντες ὅσοι πώποτ' ἐκπεπλεύκασι παρ' ὑμῶν στρατηγοὶ (ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι) καὶ παρὰ Χίων, καὶ παρὰ Ἐρυθραίων, καὶ παρ' ὧν αὖ ἕκαστοι δυνατὸν ἦν. τούτων τῶν τὴν ἀσίαν οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσι. λαμβάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν, ἢ δύο ναῦς, ἐλάττονα· οἱ δὲ μείζω δύναμιν, πλείονα. καὶ δίδόασιν οἱ διδόντες, ὅτι τὰ μικρὰ, ὅτι τὰ πολλὰ αὐτῶν οὐδενὸς (οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται) ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι σοῦ παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντες ἐμπόρους, μὴ δὲ συλᾶσθαι· προπέμπεσθαι δὲ τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν τὰ τοιαῦτα. φασὶ δ' ἔνιοι δίδόναι· καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπείθει στρατεύμ' ἔχοντι, σαφῶς ἐστι τοῦτο δῆλον, ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι. πόθεν γὰρ εἰσὶ ἄλλοθεν τὸν μήτε λάβοντα παρ' ὑμῶν μηδὲν, μήτε αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσει στρατιώτας τρέφειν. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι πῶτα. ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀγείρει, καὶ προσαιτεῖ, καὶ δανείζεται· ἀπὸ τούτων διάγει. ὅδ' ἂν ἄλλο ποιοῦσι οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν, ἢ προλέγουσιν, ἅπασι, μηδὲν ποιοῦν ἐκείνῳ διδόναι· ὡς καὶ τοῦ μελλήσαντι δώσοντι δίκην, μήτι ποιήσαντί γε ἢ συγκαταπεπραχαμένῳ. πῦρ τ' εἰσὶν οἱ λόγοι· μέλλει πολιορκεῖν· σοῦ ἑλλιμένας ἐκδίδωσι, μέλει γάρ τινι τούτων, τῶν τὴν ἀσίαν οἰκούντων ἑλλήνων; ἀμείνους μὲν τ' ἂν εἶεν τῶν ἄλλων, ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι. καὶ τόγε εἰς τὸν ἑλλήσποντον * ἐκπέμπειν ἕτερον στρατηγόν· τοῦτ' ἐστίν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ διοπείθης, καὶ κατάγει τὰ πλοῖα· μικρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικροῦ πινάκιον, ταῦτα πάντα κωλύσαι δύναιτ' ἄν· καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι, ταῦτα τὸς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν· σὺ μὰ δι' οὐδαπάσας, καὶ τριήρεσι τοσούτοις ἡμᾶς αὐτὸς φυλάττειν. ἐπὶ τοῦτό γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας. ἀλλ' ὅπως μὲν τὸς ἐχθρὸς, οὓς οὐκ ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν, καὶ τριήρεις ἐκπέμπειν, καὶ χρήματα εἰσφέρειν, δεῖ, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι. ὅπως δ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάρεσται, ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά. ταῦτ' ἴσῳ εὖ φρονούντων αὐθρώπων. ἐπηρεαζόντων ἢ, κὰ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, δὲ νεῦ ἔστι πιθῆσι. καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι πιθήνους δεινὸν ὄν, ἀδεινόν ἐστιν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ὅτως ἤδη διάκεισθε, ὥς γε, ἂν μού τις εἴπῃ παρελθὼν, ὅτι διοπείθης ἐστὶ πάντων τ' κακῶν αἴτιος. ἢ χάρης, ἢ ἀριστοφῶν, ἢ ὃν ἂν εἴπῃ τις τῶν πολιτῶν. ἀληθῆ φατὲ; καὶ θορυβεῖτε. ὡς ὀρθῶς λέγει. ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τὰ ληθῆ, ὅτι λυρεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντων τῶν κακῶν, καὶ τῶν πραγμάτων τούτων, φίλιππός ἐστι αἴτιος (εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ὧδε πρᾶγμα τῇ πόλει) ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἔστιν, οὐκ ἔχετε αἰτιολογεῖν· ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε, καὶ ὥς περ ἀπολλύναι τὴν νομίζειν· αἴτιον δὲ τούτων (καί μοι πρὸς θεῶν ὅταν οἷόν τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παῤῥησία) παρεσκεύακασιν ὑμᾶς οὐ πολλοῦ τῶν πολιτευομένων οἵοι, οὐ μὲν τῇς ἐκκλησίας, φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς· ἐν δὲ τῇς πρὸς τοὺς τοῦ πολέμου, ῥαθύμους, καὶ ἀκαταφρονήτους· ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε, ὅτι λῆψεσθε παρ' ὑμῶν αὐτοῖς· φατὲ καὶ βούλεσθε. ἂν δὲ τοιοῦτον λέ-

γῃ τι

γη τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δ' οὐκ ἐστι κωλύσαι; οὐκ ἔχετε οἶμαι τὶ ποιήσετε· ἐξελεγχομένοι ἦ, ἄχθεσθε. ἐχέλω ἦ, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, τοὐναντίον ἢ νυνί. ἅπαντας δὴ τοὺς πολιτευομένους, ἐν μὲν τῇς ἐκκλησίαις, πράους καὶ φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι (πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ οὐ συμμάχους, ἐν τούτοις ἐστὶ τὰ δίκαια) ἐν δὲ τῇς ἡλιαστικαῖς τῇς τῶ πολέμου, φοβερὰς καὶ χαλεπους ἁπάντεσι παρασκευάζειν. πρὸς γὰρ οὐκ ἐχθρὰς, καὶ οὐκ ἀντιπάλους, ἐν ἐκείναις ἔδει ὁ ἀγών. νυνὶ δὲ δημαγωγοῦντες ὑμᾶς, καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολὴν, ἅτω διαπεθείκασιν, ὡς τ' ἐν μὲν τῇς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι, παρὰ πάντας ἡδονὴν ἀκούοντας· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, πρὸ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς θεὸς, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ ἕλληνες, ὧν νυνὶ παρήκατε κρηνῶν Διὸς ῥαδιουργίαν, καὶ ἔροιντ' ὑμᾶς· ἄνδρες ἀθλιώταιοι, τί πάσχετε ὡς ἡμᾶς ἐκάστοτε πρέσβεις καὶ λέγετε, ὡς διαβουλεύει φίλιππος ἡμῖν, καὶ ἅπασι τοῖς ἕλλησι, καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν. πείθομεν γὰρ ταῦτα. εἶτ', ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι, δεκαμυῶας ἀποψηφιούμενοι ταὐθρώπου, καὶ νόσου, καὶ χειμῶνι, καὶ πολέμοις ἀπολωφθῆναι, ὥς τε μὴ ἂν δυνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, ἔτε τὴν εὐβοιαν ἠλευθερώσατε· ἔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν ἐδὲν ἐκομίσασθε· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴ ἀγόντων, ὑγιαινόντων (εἰ δεῖ σοὶ τὰ τοιαῦτα πιθανὰ ὑγιαίνειν φῆσαι) δύο ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννους τ' μὲν, ἀπαντικρὺ τ' ἀττικῆς ἁπλοῦν χίσας, τ' δὲ ἁπλοῦν σκιάθῳ. ὑμεῖς δ' ἐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἀλλο ἐθέλεσθε· ἀλλ' εἰάκατε, καὶ ἀφέσετε δηλονότι αὐτῷ, καὶ φανερὸν πεποιήκατε, ὅτι ἐδὲ αὖ δεκάκις ἀποθάνῃ, ἐδὲν μᾶλλον ὑμεῖς γε κινήσεσθε. τὶ ἂν πρεσβεύσαι, καὶ κατηγορεῖτες; καὶ πράγματ' ὑμῖν παρέχεσι; αὖ ταῦτα λέγωσι, τὶ ἐρᾶμεν, ἢ τὶ φήσομεν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι; ἐγὼ μὲν γὰρ ἔχ ὁρῶ. εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἱ τότ' ἐξελέγχσι τ' παριόντα τι οἶον πω, ἐπειδ' αὖ ἐρωτήσωσι· τὶ ἂν χρὴ πιεῖν; εἰς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιότατον, καὶ ἀληθέστατον φῶ τὸ ἀποκρινοῦμαι· τοῦτα μὴ πιεῖν, ἃ νυνὶ πίετε. ἐμοὶ μὲν, ἀλλὰ καὶ καθέκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ· καὶ ὅπως, ὅσπερ ἐρωτῶσι πρόθυμως, ἅτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσωσι. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, *τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὼ εἰρήνλω λέλυκε. καὶ παύσασθε πρὸς τούτων κατηγοροῦντες ἀλλήλων. καὶ κἀκεῖνος μισεῖ καὶ ἐχθρὸς ὅλη τῇ πόλει, καὶ τῶ τῆς πόλεως ἐδάφει, πρόθησω ἦ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μαλις' ὀργισμένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι. εἰ ἦ μὴ, σκεψάσθωσαν δύνκεφαλίνλω, καὶ λαθσίνλω τοὺς ὀλιγωρίας, οἱ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι; ἐπειδὴ τὼ πόλιν, πρὸ δύσεων, πάντων κάκις ἀπολώλασιν. ἐδενὶ μεν τι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ. ἐδεὶ δημοσθένει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον ἐδὲ ἓν τῶν πάντων, ἢ ὅπως ταύτλω καταλύσῃ. καὶ τότ' εἰκότως πρόπαν τινὰ νυῶ γε δὴ προϊδεται οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι ἐδεὶ αὖ τι αὐτῶν τῶν ἄλλων γλίσχῃ κύκλῳ, ἐδὲν ἔσται αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐαύτε συμβῇ τὶ παθσμα (ἀπολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπω) ἥξει πάντα τὰ νυῶ συμβεβιασμένα, καὶ καταφλέξει πρὸς ὑμᾶς. ἐσὲ γὰρ ὑμεῖς, οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτήσει καὶ κατασχεῖν δύνασθαι, εὖ πεφυκότες· ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσει, καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι δυνατοί· καὶ ὅλως, ἐνοχλήσει τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφελέσθαι ἕτοιμοι.

A *supplicio non potest: nescitis opinor quid sit agendũ: sed vos coargui molestè fertis. Atqui decebat, Athenienses, diuersum fieri: vt magistratus vniuersi vos assuefacerẽt, in cõcionibus ad clementiã & humanitatẽ (nã in his de iure ciuiũ & sociorũ agitur) in apparandis verò bellis metuẽdos vos & acres efficerẽt. Ibi enim cũ hostibus & aduersarijs res est. Nunc, dũ vobis assentantur, & mirabilibus artificijs atq; obsequijs vestra gratiã aucupãtur id vobis cõtulerunt, vt in cõcionibus fastũ præ vobis feratis, & ab adulatoribus nihil audiatis, nisi quod auribus bladiatur: res verò eò redierint, & hi negociorũ sint eũctus, vt de salute & incolumitate periclitemini. Agite verò, per Deos immortales, si Græci à vobis earũ occasionũ, quas per ignauiã modò amisistis, rationes reposcerẽt, vosq; interrogarẽt: Subinde, Athenienses, legatos ad nos mittitis, dicitãtes: Philippũ nobis & Græcis omnib. insidiari: et hominẽ esse cauendũ, et si qua sunt eius generis alia: necesse erit nos assentiri, et fateri, Facimus enim hæc. At ô mortaliũ omniũ ignauissimi (dicent) quum homo iste perpetuos decẽ menses abesset, ita et morbo & hyeme & bellis intercluſus, vt domũ regredi nullo modo posset: vos nec Eubœã in libertatẽ asseruistis, nec vestrarũ opum quicquã recuperastis: Ipse verò, dũ vos domi sedetis, dum ociũ agitis, dũ sani estis (si qui tamẽ his factis sani dicẽdi sunt) duos in Eubœa tyrannos constituit: quorum alterũ e regionẽ Atticæ tanquã propugnaculũ opposuit: alterũ ad Sciathũ collocauit. Vos aũt ne hæc quidẽ (siquidem nihil aliud velletis) impediuistis: sed conniuentes, de iure vtiq; vestro illi concessistis: vt iam nemini dubiũ esse posſit, etiasi Philippus decies moreretur, vos nihilo magis cõmotum iri. Quorsum igitur legatos mittitis? cur accusatis? quid negociũ vobis facessitis? Hæc si dixerint: quid afferemus, aut respondebimus, Athenienses? Ego quidẽ non video. Sunt autẽ qui putent, se oratorem ita redarguere, postquã interrogarint, Quidnam igitur agendum est? Quibus ego summa æquitate, verissimeq; sic respondebo: Hæc non agenda sunt, quæ nunc agitatis: & tamẽ singulatim etiã accuratè omnia dicam: modò illi vt prompti sunt ad percontandũ: ita & adrẽ gerendam sint alacres & parati. PRIMVM, Athenienses, persuasum omnino habere debetis: Philippũ ciuitati*

Quomodo Athenienses à Græcis accusari possint: & quid porrò agendũ sit.

B *nostræ bellum intulisse, pacemq; violasse. quare de his desinite vos inuicẽ accusare. Hostem essè præterea toti vrbi, & solo vrbis: addam etiã, omnibus hominibus qui in vrbe degunt: atq; illis in primis, qui se in maxima esse apud eũ gratia putant. Quod si creditu difficile videtur: intueantur Eutycratẽ & Lasthenẽ Olynthios: qui, cum ei esse intimi viderentur, postquã vrbem prodiderunt, omniũ pessimè perierunt. Nulli tamen rei tã infensè aduersatur, atq; insidiatur, vt libertati nostræ vrbis: nec in quicquã aliud tanto studio incumbit, quàm vt hãc demoliatur. Idq; nunc quidẽ, non sine ratione propemodum agit. Satis enim hoc perspectum habet: etiamsi cæteros omnes suæ dominationi subiecerit: se tamen nihil securè constanterq; tenere posse, dum vos libertate fruamini. Nam si qui casus aduersus inciderit (quales homini euenire multi possunt) fore vt omnes, qui iã vi subacti, illi parent, ad vos confugiãt. Ita enim res habet. non ea vestra ingenia sunt, vt ipsi alijs vi oppressis, imperia teneatis: sed in eo magnæ sunt vires vestræ, vt aliũ potiri principatu prohibeatis, aut eo potitum exturbetis. Denicq; affectantibus imperium, facessere negocium, & omnibus hominibus libertatem restituere parati es-*

I. Philippus hostis iudicãdus.

C

stis. Non igitur vult, libertatẽ nostrã suis imminere tẽporibus. multum abest vt hoc velit, cum rem non malè, nec segniter consideret. Primùm igitur ob hoc existimandum est, hostem illum esse reipub. ac libertatis irreconciliabilem. Quod nisi animis vestris infixum sederit: rerum curam seriò suscipere non voletis. Secundo loco illud certò sciendum, omnia quæ molitur & apparat nunc, ad vrbem nostram oppugnandam pertinere: atque vbicunque aliquis eum fuerit vltus, id pro defensione vestra futurum esse. Neque enim quisquam vestrûm ita simplex est, vt Philippum existimet mala illa in Thracia (nã quo alio nomine appelles Drongilum, & Cabylen, & Mastiram?) & ea quæ nunc expugnat, sibiq; subiicit, cupere: vtq; illa obtineat, & labores & hyemes & extrema pericula sustinere: Athenienſium verò portus, & naualia, & triremes, & argenti fodinas, & tantos prouentus non cupere? aut passurum, vt vos ista teneatis: cum propter panicum & siligmem, in Thracijs cuniculis defossa, in Barathro non dubitet hybernare? Non ita est. Sed & illa, vt his potiatur, & cætera omnia molitur. Quid igitur? Prudentium hominum est, quum hæc sciant & cognorint, insignem istam perniciosamq; socordiam deponere, & pecuniam conferre, idémque vt faciant, à socijs postulare, ac prouidere atque agere omnia, constitutus iste exercitus ne dilabatur: vt quemadmodum ille paratas legiones habet ad violandos & subigendos omnes Græcos: ita vos legiones habeatis ad seruandos omnes & tuendos paratas. Nam auxilijs mittendis, & milite tumultuario, nunquam poterit quicquam rectè persici. Sed conscribendæ legiones sunt, & commeatus illis suppeditandus, & publici quæstores deligendi, & quàm fieri potest diligentissima conseruandæ pecuniæ ratio est ineunda. His factis, pecunia à quæstoribus, rerum gestarum rationes à duce reposcentur. Quòd si hæc vobis cordi fuerint, si hæc susceperitis: reuera licebit iustam habere pacem, & Philippum domi se continere cogetis: quo maius bonum nullum esse queat: aut æquo Marte bellum geretis. Si quis verò hæc sine & magnis sumptibus, & multis laboribus posse confici non putat: rectè omnino putat. Sed si idem consideret, quæ pericula vrbi impendeant, nisi ita fecerimus: inueniet expedire, vt vltrò quod fieri debet, faciamus. Nam si quis deorum vobis sponderet (nec enim mortalium vlli tanta de re fides haberi tutò posset) si quieueritis, & omnia neglexeritis, eum tandem in vos ipsos impetum non esse facturum: turpe quidem certè: ô Dij immortales, fuerit, atque indignum, tum vobis, tum florente republica, tum rebus gestis maiorum, ob priuatum vestrum ocium reliquos Græcos omnes desertos obijcere seruituti. Ac ego quidem ipse malim emori, quàm talis alicuius autor esse consilij. Verùm si quis alius talia dicit, & vobis persuadet: esto: ne defendite vos: abijcite omnia. Sin hoc consultum esse nemo putat: contraq; præsimus omnes, quantò plura eum sibi subijcere permiserimus, tanto cum grauiore & potentiore hoste nobis fore conflictandum: quid tergiuersamur, aut quid lentè agimus? aut quando, Athenienses, rerum curam suscipiemus? Tum credo, cum ingruerit aliqua necessitas? Atqui ea necessitas, quam homo liber ita nominet, non tantum iam adest, sed iampridem etiam præterijt. Seruilis verò necessitas ne ingruat, vtique est optandum. Quid verò interest? Hominem

II. Legiones alendę ad perpetuum bellum paratæ: nec recusandi sumptus & labores.

μοι. ἅκων βάλεται τῆς ἑαυτοῦ καιροῖς τὼ παρ' ὑμῶν ἐλαττεμέλειαν ἐφεδρεύειν. δὲ πολλᾶ δεῖ. κακῶς δ' δρᾶν τοῦτο λογιζόμενον. πρῶτον μὲν δή, ἀφ' τοῦτο δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεθήσεσθε τῇ ψυχᾷ· οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων πονεῖν. δὲ πρόσθεν δεῖ εἰδέναι σαφῶς. ὅτι πάντ' ὅσα πράττεται καὶ παρασκευάζεται νῶ· πρὸς τὴν ἡμετέραν πόλιν * παρασκευάζεται· καὶ ὅπως τις ἐκεῖνον ἀμυνεῖται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεῖται. γὰρ ἅτω γ' δυνήσῃ ἐστὶν ὑμῶν δεῖς, ὡς τε ὑπολαμβάνειν τὸν φίλιππον, τῶν μὲν ἐν θράκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι, δρογγίλον, καβύλλιν, μάστειραν, καὶ ἀνῶ ἐξαιρεῖ, καὶ παρασκευάζεται) τούτων μὲν πιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ πόνους λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ δὲ ἑκατὸν κινδύνους ὑπομένειν· τῶν δ' ἀθλίων λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τειήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων πορισμάτων δὲ πιθυμεῖν; ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐᾶσειν ὑμᾶς ἔχειν· ὑπὲρ δὲ τῶν * μελινῶν καὶ τῶν ἀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς θρακίοις σιρροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι τοῦτο ἀλλὰ κἀκεῖνα, ὑπὲρ τοῦ τούτων ἡγεῖσθαι κύριον, καὶ τἄλλα πάντα πραγματεύεται. τί οὖν; εὖ φρονοῦντων ἀνθρώπων ἐστὶν, εἰδότας τοῦτο καὶ ἐγνωκότας, τὼ μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνήκεστον τούτου ῥᾳθυμίαν, ἀποθέσθαι· χρήματα δ' εἰσφέρειν· καὶ δὲ ξυμμάχους ἀξιοῦν· καὶ ὅπως τὸ σωθησόμενον τοῦτο συμμενεῖ σράτευμα, ὁρᾶν καὶ προσέχειν. ἵν' ὥς περ ἐκεῖνος ἑτοίμως ἔχει δύναμιν τῶν ἀδικήσουσιν καὶ καταδουλωσομένων ἅπαντας δὲ Ἕλληνας· ἅτω τῶν σώσουσιν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσιν ἅπασιν, ἑτοίμως ἔχητε. γὰρ ἐστι βοηθείας χρωμένους ἀδέσποτ' ἀδὲν τῶν δεόντων πράξαι· ἀλλὰ καταπαυάσαντας δεῖ δυνάμιν, καὶ τροφὼ τούτῃ πορίσαντας, καὶ πεμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἕνι τῶν χρημάτων φυλακὼ ἀκριβεστάτῳ γνώσθαι, ἅτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, πρὸς τούτων λαμβάνειν· τὸν δὲ τῶν ἔργων, πρὸς τοῦ στρατηγοῦ. κἂν ἅτω ποιήσητε, καὶ ταῦτ' ἐθελήσητε· ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρὼν δικαίαν, καὶ μένειν ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ φιλίππου ἀναγκάσετε· ἃ μεῖζον ἀδὲν ἂν γνοίτ' ἀγαθὸν· ἡ πολεμήσετ' ἐξίσου. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι· καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ (ἀνάγκη γάρ, ἀναγκη, πόλλ' ὀκ ἔστ' πολέμῳ γίγνεσθαι τὰ δυσχερῆ) ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν. εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν (δὲ γὰρ ἀνθρώπων γε δεὶς ἂν γνοίτο ἀξιόχρεως τηλικοῦτου πράγματος) ὡς, ἂν ἀρχὴ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πεισθε, δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς πελοῦντων εἰ κεῖν· ἦξε· αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν δία, καὶ πάντας δεοὺς· καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις· τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥᾳθυμίας, δὲ ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας, εἰς δουλείαν πρέσθαι· καὶ ἔγω γε αὐτὸς ἂν πεθναῖμι μᾶλλον, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. ἀμὲν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει· ἐγω· μὴ ἀμύνεσθε· ἅπαντα πρέσθε. εἰ μηδενὶ μὲν ἔτ' δοκεῖ τἀναντίον δὲ πεῖσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γνέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ· τοῖ ἀναδυόμεθα· ἢ τι μελλομένη ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ δι' ἀνάγκη τις ᾖ; ἀλλ' ἐὰν μὲν αἰτῆς ἐλευθέρων

θέρων ἀνθρώπων ἀνάγκλω εἶπαι, οὐ μόνον ἤδη πάρε- A
σιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε. τὼ δὲ τῶν δούλων, ἀπόχεσθαι δήπου μὴ γλυέσθαι δεῖ. Διαφέρει δέ τι; ὅτι ἔσιν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶ γιγνομένων πραγμάτων αἰσχύνη· καὶ μείζω ταύτης, οὐκ οἶδ' ὡ τιν' ἂν εἴποι ἐις· δοῦλω δ', πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος ἀνισμὸς· ἃ μήτε γίνοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. ταῦτα τοίνυν τἄλλα εἰπὼν ἂν ἡδέως, κ' δείξας, ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται· τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ' ἐπιδαύλιον τῶ πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ· ἀθρόους ἀναγκάσας με λέγειν, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν, ὡς ἀγαθὸν· κ' τὸ τρέφειν δ' ὡς ἁμιν μεγάλην, ὡς χαλεπὸν· κ', διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βέλονται· ἐ τοιάυτας λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλεσθε μὲν ὑμᾶς· ἡσυχίαν δ' ἄγειν ποιοῦσιν ἐκείνω, πράττειν ὅ, τι βέλεται. ὁπ δ' τούτων, πολλὴ γίγνεται ἡμῖν μὲν ἡ ὀχλὴ, ἐ τὸ μηδὲν ἧττον ποιεῖν· ἃ δέδοικ' ὅπως μή ποτ' ἐγήσεσθε ὅτι πολλῶ γεγήνασ. τούτοις δ', αἱ χάριτες κ' ὁ μισθὸς ὁ τούτων. ἐγὼ σ' οἶμαι, τ' μὲν εἰρήνην ἄγειν, ἐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπόσμενοι κάθησθε, ἀλλὰ τ' τὰ ξ' πολέμου πράττοντας. ἂν γὰρ ἐκεῖνος πείθῃ, πέ γ' ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα τἀπάρχει. νομίζειν σ' εἶναι χαλεπὰς ἐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν· ἀλλ' ἃ πεπόμεθα, ἂν τοῦτα μὴ ἐθέλομεν ποιεῖν. κ' τὸ διαρπαθήσεσθε τὰ χρήματα. τῷ φυλακικῷ * δύρειν δ' ἧς σωθήσεσθαι κωλύειν· * ἐχὶ τῶ ξ' συμφέροντ' ἀφεστάναι. καί τοι ἔγωγε ἀγανακτῶ, κ' αὐτὸ ξ'το, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυποῦνται ὑμῶν, εἰ διαρπαθήσε· ἀ κ' φυλάττειν, κ' κωλάζειν δ' ἂν ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι· τ' γ' ἐλάσθαι πάντων ἐφεξῆς ἅτοσι φίλιππος ἁρπάζων ἐ λυποῦ· κ' τῶν τ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων. τί πο' ἔν ἐστι τὸ αἴτιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ξ', τ' μὲν, ἅτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταπολεμοῦντα, μηδένα τῶν πώποτε τάττων εἰπεῖν ὡς ἀδικεῖ ἐ πόλεμον ποιεῖ· ἂν γ' μὴ ὀπτερέπῃ, μὴ γ' ποιεῖσθαι ταῦτα σημβαλλόμενος, τάττας τὸν πόλεμον ποιεῖν αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδάξω. ὅπ τ' ὀργιῶ, ὠὶ εἰκὸς ἐστι γίγνεσθαι παρ' ὑμῶν, ἂν τι λυπῆθε τῷ πολέμῳ, εἰς σ' ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτισα τρέψαι βέλονται· ἵνα τάττας κρίνητε, μὴ φίλιππον ἀμυνῆσθε· κ' κατηγορῶσι μὲν αὐτοῦ, μὴ δίκαιον γ' δῶσιν ὧν ποιοῦσιν ὑμῶν. τοῦτ' αὐτοῖς δώσ', τὸ λέγειν, ὡς ἄρα βέλον' πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῶν. κ' τοῦτό ἐστιν ἡ διαβολή. ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι ὁ χράψαντος Ἀθηναίων ἀδικον πόλεμον· κ' ἀλλὰ πολλὰ φίλιππος ἔχει τ' τ' πόλεως, κ' νῦ εἰς καρδίαν πέπομφε βοηθεῖαν. εἰ μού τι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ ποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτ' ἡμῖν. αἰνοήτατος πάντων ἂν εἴη τ' ὅλων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ἀλλ' ἐπιδαὶ ἐφ' ἡμᾶς αὖ σ' ἴη, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ πολεμεῖν ἡμῖν ἐρεῖ, ὥσπερ ὁ σ' ὠρείτας, τ' στρατιωτ' ὅλων ἐν τῇ χώρᾳ· ὁ δὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ ποῆς τὰ τείχη ποησάλειν αὐτ'· ὁ σ' ὀλυνθίοις ἐξαρχῆς, ἕως αὖ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων· ἢ κ' τότε σ' ἀμυνεῖσθε κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; ἐκεῖν, τἄπολοιπον δ' ἀλλοῖον. ὁ γὰρ ἄλλο γ' ὁ δέν ἐστι μεταξὺ ξ' μήτ' ἀμυνεῖσθαι, μήτ' ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι. κ' μὴν, ἐχ ὑπὲρ τ' ἴσων ἡμῖν τε, κ' τοῖς ἄλλοις ἔστιν ὁ κίνδυνος. ὁ γὰρ ὑφ' αὑτῶ τ' πόλιν ποιήσεσθαι βούλ' φίλιππος. ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δ' ἀλλοῖον μὲν ὑμεῖς, ἅτ' ἐβελήσετε, ἅτε μὲν ἐβελήσηλε, ἐπίσασθε, ἄρχειν γὰρ εἰώθειλε. πράγματα δ' αὖτῶ παρέχειν. ἂν καιρὸν λάβῃλε, πλείω τ' ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων δυνήσεσθαι. ὡς ἔν ὑπὲρ τ' ἐσχάτου ὄλου ξ' ἀγῶνος, *ἅτω ποῆσθαι γνώσεσθε, κ' σ' πεπεισμένους αὐτὸς ἐκείνῳ. μισεῖν

liberum hæc maximè necessitas vrget, si res temerè, & cum dedecore administrentur. hac ego maior quæ necessitas sit dicenda, nescio. Seruo autẽ plagæ & corporis excarnificatio: quæ absint ut fiant: & dictu indigna sunt. Quanquam autem reliqua omnia libenter dixissem, & ostendissem, quo pacto vos aliqui magistratuum circũuenire sõleant: cætera missa faciam. Sed cum primùm aliqua mentio fit Philippicarum rerum: quidam surgens dicit, Pace frui quàm optabile est? magnum exercitum alere quàm molestum? Diripere quidam ærarium volunt: aliaq; similia verba, quibus vos remorantur, & illi occasionem præbent, suo arbitratu per ocium quiduis peragẽdi. Ita fit, vt vos ocium adipiscamini, atq; in præsens nihil agatis (quæ vereor, ne vobis aliquando magno constitisse credituri sitis) isti verò gratiam vestram consequantur, & harum rerum mercedem. Ego verò supersiacaneum esse puto, vobis suadere pacem, quibus iam persuasum id est: sed illi suadendum hoc est, qui bellis gerendis occupatur. Cui si persuasum fuerit, in vobis nulla mora est. Molesta verò ducenda sunt, non quæ tuendæ salutis gratia insumpserimus: sed ea quæ feremus, si hæc facere noluerimus. Direptio porrò pecuniæ, di- B *ligenti cura & conseruatione prohibenda est: non neglectu & abiectione vtilitatis. Ego verò Athenienses, hoc ipsum ægrè fero, si pecuniæ direptio (quam vt tueri, sic peculatores punire, penes vos est) quibusdam vestrum est molesta: Philippus autem, qui totã Græciam ordine diripit, & vestro malo diripit, non est molestus. Quæ igitur causa tandem est, Athenienses, cum Philippus ita manifestè bella gerat, per iniuria grassetur, vrbes occupet: vt istorum nemo vnquã dixerit, eum iniustè agere, bellũq; facere: sed vt concitati belli crimẽ illis duntaxat impingant, qui conatibus illius obsistendũ, & libertatis defensionẽ suscipiendã esse suadẽt? Ego docebo. Volunt, si quas è bello molestias caperitis (Necesse enim, necesse est, oriri multas è bello molestias) irã, quam concipere soletis, in eo conuerti, qui vobis vtilissima dicunt: vt hos causam dicere cogatis, non Philippũ vlciscamini: atq; ipsi & accusent, & sua facinora, quæ nunc patrant, impunè ferant. Hoc illud est, quod dicunt, velle quosdam apud vos excitare bellum: hinc illa oritur altercatio atq; interceßio. Ego verò certò scio, Philippũ, cum nemo Athenienſium* C *bellũ decreuisset, tum alia multa, quæ nostra fuerunt, occupasse: tum nunc auxilia misisse Cardianis. Si nos igitur dißimulare volemus, ab eo nos bello peti: mortalium omniũ stolidißimus esset, si ipse id coarguere vellet. Sed quũ nos ipsos inuaserit, quid tum dicemus? Ipse enim se nobiscũ bellum gerere negabit. quemadmodũ & Oritis fecit, cum milites in eorum agro essent: & Pherais, priuſ quam mœnia oppugnaret: neq; cum Olynthijs statim in principio se bellum gerere profeſſus est, donec in ipsorum agrũ duxisset exercitum. Num tum quoq; bellum illos concitare dicemus, qui propulsare vim iubebunt? Hoc igitur superest, vt seruiamus. Nec enim medium quicquam est, si nec vis propulsetur, nec ab hostibus ocium concedatur. Neq; verò nos in pari cũ cæteris periculo sumus. Neq; enim vrbẽ subigere vult Philippus, sed penitus excindere. quia satis intelligit, vos seruire neq; velle: neque si velletis, posse. nam imperare cõsueuistis: atq; occasione oblata, sibi plus negocij posse facessere, quam reliquos homines vniuersos. Proinde sic statuendum est, nobis esse de excidio dimicandum: quique se illi vendiderunt, & odio prosequendi, & in cruciatum abripien-*

Infectatio eorum qui pacis, quæ nulla est, conseruandæ studiũ simulant.

Exaggeratio periculi, & infectatio proditorum.

di sunt. Non enim fieri, nõ fieri potest, vt externi hostes su A perentur: nisi prius domesticos hostes punieritis, qui illi subseruiunt: sed necesse est, vbi in hos, tãquam scopulos quosdam, impegeritis, vt illi vobis anteuertãt. Nam cur eum ita contumeliosè vobis insultare nunc putatis (nihil enim aliud mihi quidem facere videtur, nisi hoc) & cum alios benefaciendo, si non aliud, saltem seducat, vobis iam etiã minitari? Veluti, Thessalos multis datis muneribus, in hanc seruitutem pellexit. Neq; dicendo quisquam consequi potest, quàm varijs artibus miseros Olynthios, data prius Potidæa, multisq; alijs, deceperit. Thebanos etiam nunc ad se allicit, sibiq; obnoxios facit, tradita Bœotia: posteaquam eos magno grauique bello liberauit. Itaque hi omnes dum aliqua commoditate fruuntur: alij iam perpessi ea sunt quæ omnes norunt: alij ferent, quicquid tandem contigerit. At vos, vt quæ perdideritis, taceam: in ipsa pacificatione, quoties decepti, quàm multis spoliati estis? Nónne Phocensibus? nónne Pylis? nónne Thracia, Dorisco, Serrio, Cersoblepte ipso? nónne nunc vrbem Cardianorum tenet, ac cõfitetur? Cur igitur alia ratione illos, nec eodẽ modo vos tractat? Quia in sola nostra vrbe, ex omnibus alijs, impunè hostium commodis patrocinari licet: ac, si quis pecuniam ipse accepit, concionandi potestatem habet, etiamsi vos vestris opibus interim spoliati sitis. Olynthi, causam Philippi agere tutum non fuisset, nisi populus Olynthiorum delinitus esset illo traditæ Potidææ, qua vnà frueretur, beneficio. Non tutum fuisset in Thessalia Philippi causam agere, nisi multitudo Thessalorum, eiectis à Philippo, ipsorum commodo, tyrannis, atq; Pylæa restituta, in societatem beneficiorum & ipsa veniss set. Non fuit Thebis tutum, priusquam Bœotiam illis, deletis Phocensibus, reddidisset. Athenis verò, cum non Amphipolim tantum, & agrum Cardianorum nobis eripuerit, sed Eubœam ita muniat, vt veluti arx sit ad nos excludendos & oppugnandos, & nunc Byzantium inuadat: tutum est dicere pro Philippo. Proinde horum aliqui ex mendicis repentè ditati, ex ignotis atque obscuris celebres sunt facti, & illustres: vos contrà, ex illustribus obscuri, è copiosis inopes. Nam vrbis ego quidem opes in socijs, fide, beneuolentia esse positas existimo: quarum rerum omnium penuria vos laboratis. Quas dum vos negligitis, & vobis eripi sinitis: ille beatus factus est, & magnus, & formidatur ab omnibus & Græcis & Barbaris: vos, humiles & deserti: rerum venalium copijs splendidi: earum apparatu, quæ vos decebant, ridiculi.

Defensio, & commẽdatio sui, per collationẽ cum aduersarijs.

Non autem eodem modo vobis & sibimetipsis quosdam oratores consulere video. Vobis enim quiescendum esse dicunt, etiamsi violemini: ipsi verò apud vos quiescere non possunt, tametsi nemo eis iniuriam faciat. Deinde quisquis suggestum conscenderit, Non vis (inquit) autor fieri, aut periclitari: sed timidus es & mollis? Ego verò audax & importunus atque impudens neque sum, neque fieri velim: fortiorem tamen longè latèq; illis, qui proteruè apud vos publica negocia tractant, me esse existimo. Qui enim, Athenienses, posthabita vtilitate reipub. in iudicium adducit, proscribit, dat, accusat: nulla quidem hæc fortitudine facit: sed quia scit, dum, quæ vobis placeant, loquatur, & nullam reipub. partem vacillantem, quæ creare periculum queat, attingat, se quasi pignus habere suæ salutis & incolumitatis, audax & confidens est. Qui verò publici boni causa crebrò vestris volũtatibus aduersatur, & nihil ad

τε καὶ ἀποτυμπανίσαι. ἀ γάρ ἐστιν οὐκ ἔξω τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πολὺ ἂν οὖν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσαιτε ἐχθρὰς, ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ· ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ περιβόλοις περιπλαίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων. πόθεν γὰρ οἴεσθε νυνὶ αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; ἀφ' ἑνὸς γὰρ ἄλλο ἐμοί γε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο. καὶ οὗτοι μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατῶσι, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον Θετταλὸς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νυνὶ παροῦσαν δουλείαν. ἀφ' οὗ εἰπεῖν δύναιτο ἂν εἷς, ὅστις οὗτος παλαιπόρους ὀλυνθίους, πρότερον δὲ ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, κ' πολλ' ἕτερα. Θηβαίους τε νυνὶ ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς ὥρμηκε δοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ. ὥστε καρπωσίμους πως ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν· οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν· οἵσ' ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πείσονται. ὑμεῖς δὲ, ἐὰν μὲν ἀπεχέρησθε, σωφρονῶ. ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσοι ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεχέρησθε; ἀχὶ Φωκέας; ἀ πύλας; ἀχὶ τὰ ὅλα Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσεβλέπτην αὐτόν; ἀ νυνὶ τὴν πόλιν τῶν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' ἂν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις, καὶ ἀ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἀσέλγεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ λάβοντα χρήματ' αὐτὸν, ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ ὑμῖν· κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἂν δὴ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ φιλίππου· μὴ συνωμοτηκότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων, τῷ ποτίδαιαν καρπώσασθαι. οὐκ ἂν δὴ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ φιλίππου· μηδὲν εὖ πεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν, τῷ σὺν τυράννοις ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοὺς, καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι. ἀ δ' ἂν δὴ ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πλὴν τὴν Βοιωτίαν ἀποδοῦναι, καὶ σὺν Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' ἀθλίως, ἃ μόνον ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου· ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν εὔβοιαν. καὶ νυνὶ δὴ Βυζάντιον παρελόντος· ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. τοὶ γάρ τοι, τούτων μὲν ἔνιοι ἐκ πτωχῶν, ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι. καὶ ἐξ ἀνωνύμων, καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι, καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δὲ τἀναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι. ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμαχίας, πίστιν, εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων ἔσθ' ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τῶν, τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν *τούτων στέρεσθαι· ὁ μὲν, δυσαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν ἕλλησι καὶ βαρβάροις γέγονεν· ὑμεῖς δὲ ἔρημοι καὶ πεπτωκότες· τὰ μὲν τῶν ὠνίων ἀφθονίαν, λάμπροι· τῇ δ' ὧν προσῆκε προσκαθῆσθαι, καταγέλαστοι. ὁ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον πρός τε ὑμῶν, καὶ πρὸς αὐτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν· κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοί δ' ὁ δυνάμενος παρ ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν· ὁ δ' ἐνὸς αὐτοῦ ἀδικοῦντος. εἶτά φησιν ὃς ἂν τύχῃ παρελθών· ὁ γὰρ ἐθέλεις γράφειν; ὁ δὲ κινδυνεύειν· ἀλλ' ἁπλοῦς εἰ καὶ μαλακός. ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν, καὶ βδελυρὸς, καὶ ἀναιδὴς, ὅτ' εἰμὶ, μήτε γνοίμην· ἀνδρειότερον μέν τοι πολλῷ πάντων ἰσαμῶς πολιτευομένων παρ ὑμῖν, ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι. ὅς τις μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρεσβῶν ἃ σώσει τὴν πόλιν, κρίνει, δημεύει, δίδωσι, καταγορεῖ· ὁ δημιᾷ τοῦτ' ἀνδρείᾳ ποιεῖ· ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὐτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν, καὶ πολιτεύεται ἀσφαλῶς· θρασύς ἐστιν. ὅς τις δ' ὑπὲρ τοῦ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασι, κ' μηδὲν λέγῃ πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον ἀεί·

καὶ

καὶ τὴν παιδιὰν ποιεῖται, ἐν ᾗ πολλάκις ἡ τύχη κυρία γίνεται, ἢ οἱ λογισμοί, τούτων δ' ἀμφοτέρων ἑαυτὸν ὑμῖν παρέχει· οὗτος ἐστιν ἀνδρεῖος, καὶ χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτος ἐστιν· ἀλλ' οἱ τῆς παρημεραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες. οὐκ ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλᾶν, ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι· ὥς τ' εἴ τις ἔροιτό με, εἰπέ μοι, σὺ δὲ δή τι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας; ἔχων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν, καὶ χορηγίας, καὶ χρημάτων εἰσφοράς, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας· ἀδὲν αὖ τούτων εἴποιμι· ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων ἀδὲν πολιτεύομαι· ἀλλὰ δυσάμενος αὖ ἴσως. ὥσπερ γὰρ ἕτεροι, κατηγορεῖν, καὶ χαρίζεσθαι, καὶ δημοβοσίαν, καὶ τἄλλα, ἃ τοιοῦτόν ἐστι, ποιεῖν. ἀφ' ἑνὶ τούτων πώποτ' ἐμαυτὸν ἔπαιξα, ἢ δι' ἀπορίαν, ἢ ὑπὸ κέρδους, ἢ ὑπὸ φιλοτιμίας· ἀλλὰ διαμένω λέγων. ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ τῶν ὑμῖν· ὑμεῖς δέ, εἰ πειθοίσθε μοι, μείζους ἂν εἴητε. ἴσως γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπιφθονον εἰπεῖν. ἀφ' ὧν γ' ἐμοὶ δοκεῖ δίκαιον τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύεσθαι εὐδόκιμον, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστεροι· ἀλλὰ σώζεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι· καὶ τὸ βέλτιστον ἀεί, μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν. * ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται ὑπὲρ τούτου δέ, τῷ λόγῳ δεῖ παράγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην. ἤδη τινων πόνος ἦκουσα τοιοῦτον πλέγοντος· ὡς ἄρα ἐγὼ, λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα· ἔστι δὲ ἀδὲν ἄλλο, ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει, καὶ παράζεώς πινος. ἐγὼ δ', ὡς ἔχω πρὸς τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι οὐκ εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον ἀδέν, πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα· καὶ τοῦθ' ὅτι τάχιστον ἔχει τὸν τρόπον· ῥᾳδίως οἶμαι δείξειν. ἴστε γάρ δή που τοῦθ', ὅτι τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος * ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρει, ὡς δεῖ βοηθεῖν, καὶ οὐκ εὐβοίας σώζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντο αὐτούς. καὶ λέγων, εἶπεν ὅτι ὧς· εἰπέ μοι· βουλεύεσθε ἔφη, Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε, καὶ τὰ δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριηρῶν; οὐκ ἀνάξαντες ἤδη πορεύσεσθε εἰς τὸν πειραιᾶ; ἃ καθέλξεται τὰς ναῦς; οὐκοῦν, εἶπε μὲν ταῦτα ὁ τιμόθεος· ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς. ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων, τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰδ' ὁ μὲν, εἶπεν ὡς οἷόν τε τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπε τότε· ὑμεῖς δ' ἀπερράθυμήσατε, καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε· ἆρ' οὖν τῷ γεγονός τι τῶν τότε συμβαίντων τῇ πόλει; οὐχ οἷόν τε. οὕτω τοίνυν καὶ νῦν ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νυνὶ, καὶ νῦν ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα πρὸς ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα * ὅπῃ ἡμῖν λέγεται, πρὸς τοῦ παριόντος. ἐν κεφαλαίῳ δ' ἀλέγω φράσας, βαπτίζεσθαι βούλεμαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν· τὴν ὑπαρχουσαν δύναμιν σωζειν, ἐπανορθοῦσθαι, εἴτι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν· μὴ οἷς ἂν τις αἰτιάσηται, τὸ ὅλον καταλύοντας· πρέσβεις ἐκπέμπειν παντοχοῖ σὺν διδάξοντας, νουθετήσοντας, πράξοντας ὅσα ἂν δύωνται τῇ πόλει. παρὰ πάντα ταῦτα, σὺν ὅπλοις τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ παντοχοῦ· ἵν' οἱ μέτριοι, καὶ δικαίως ἑαυτοὺς παρεχόντες εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ ἑαυτοῖς. κἂν ὅτῳ τοῖς πράγμασι χρῆσθε, καὶ πάσησθε ὀλιγωρήσαντες ἁπάντων. ἴσως ἂν ἴσως καὶ νῦν ἔτι τὰ λοιπὰ βελτίω ἤδοιτο εἰ μέν

A *hil ad gratiam loquitur, sed semper vtilitatem spectat, & eam gerendæ reipub. rationem eligit, in qua Fortuna magis quàm Ratio dominatur: & tamen haud recusat, quo minus vtriusq; à se rationes repetatis: his demũ vir fortis, atq; etiã bonus idem ciuis est: non isti aurę populares captatores, qui breuib. istis obsequijs summa reipub. præsidia perdiderũt. quos ego tãtùm absum vt æmuler, aut dignos repub. ciues esse putem: vt, si quis me roget, Dic mihi, tu verò quid contulisti reipublicæ? Quanquã possem, Athenienses, et trierarchias, & ædilicia munera, & pecuniæ collationes, et captiuorũ redemptiones, & alia similia humanitatis officia commemorare: nihil tamen huiusmodi referam: sed hoc dicam, me ab ista gerendæ reipub. formula prorsus abhorrere. Nam cũ fortassis & ipse, non minus quàm alij, accusare possem, & donare & proscribere, & cætera quæ isti facilitant, facere: nunquã ne ad vnum quidem talium aucupiorum vel voluntate mea me cõtuli, vel spe lucri aut ambitione sum impulsus: sed ea perpetuò dico, quib. ego id consequor, vt minus apud vos autoritate valeam & gratia, quàm alij multi: vos, si mihi auscultaretis, ampliores fieretis. Sic*

B *enim dicere fortasse non inuidiosum est. Neq; mihi videtur boni ciuis esse officium, talia gerẽdæ reipub. artificia excogitare, per quæ statim ego princeps inter vos existerem, vos aliorũ vltimi: sed rempub. vnà cum bonorum ciuium actionib. & gubernatione, augeri atq; amplificari decet, omnibusq; semper non facilima, sed optima dicenda sunt. Nam illò natura suopte nutu fertur: ad hæc boni ciuis doctrina & eloquentia est prouehenda. Iam quendam etiã tale aliquid dicentẽ audiui: Me quidem semper dicere optima: sed quicquid à me profic:sc:atur, verba tantũ esse: cum operib. sit opus reipub. & actione aliqua. Ego verò quid de his sentiã, exponam vobis, neq; dissimulabo. Nõ arbitror vllum aliud opus atq; officium esse consiliarij, nisi vt maximè profutura dicat. & hoc ita esse, me facilè puto probaturũ. Illud enim vtiq; scitis, Timotheũ quondam illum apud vos orationẽ habuisse, de adiuuandis & conseruãdis Eubœensibus, quum eos Thebani oppressum irent: cuius hæc ferè verba fuerunt: Agite verò, deliberatis (inquit) quũ Thebanos in insula habeatis: quæ ratio ineunda, quidue agendũ sit? Non mare implebitis, Athenienses, triremibus? nõ iã surgitis,*

C *in Piræum abituri? non classem in mare trahetis? Hæc Timotheus dixit, vos fecistis: quæ cum vtraq; coniungerẽtur, res cõfecta est. At si is quàm optima, ut tum dixit, dixisset: vos verò ignauia impediti, nõ obtemperassetis: essétne aliquid eorũ actũ, quæ tum ciuitati cõtigerunt? Fieri nõ potest. Sic igitur quicquid vel ego nũc, uel quiuis alius dixerit: res & actiones apud vosmetipsos quæritote: vtilissimũ consiliũ* scienter explicatũ, apud oratorẽ. Sed vbi orationẽ meam in summã & capita quædã redegero, descẽdam. Sic igitur censeo: Conferendam esse pecuniã: & exercitum iam cõparatum, esse conseruandum: atq; si quid non rectè fieri videbitur, corrigẽdum: non ob cuiusuis cauillationes totũ destruẽdum: legatos quócunq; terrarũ esse mittendos, qui doceant, moneant, conficiant reipub. quicquid poterunt. Præter hæc omnia, qui corrupti largitionibus, negocia perfidè corrũpunt, tum puniendi, tũ semper & vbiq; odio habendi sunt: vt moderati homines & boni viri rectè prudenterq; vitã instituisse, tũ alijs, tũ sibimetipsis videatur. Quòd si hãc rationem sequuti, negligere omnia desieritis: bona, bona inquam spes etiam nunc est, cætera melius successura.*

Occupatio: Oratoris esse dare consilium populi, rẽ gerere.

Per oratio per enumerationem.

Verùm si desidebitis, hactenus duntaxat, vt plaudatis, & laudetis orationem, rerum cura susceptа: cum verò gerenda res erit, tergiuersemini: nullam equidem video orationem, quæ sine vestra opera & diligenti cura ciuitatem seruare possit.

LIBANII ARGVMENTVM TERTIÆ in Philippum orationis.

SImplex orationis huius est argumentum. Nam cum Philippus verbo pacem ageret, reuera Athenienses multis iniurijs lacessteret: hortatur eos Orator, vt insurgant, & regem vlciscantur: quòd magnum periculum & ipsis impẽdeat, & omnibus communiter Græcis.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Απλῆ τῦ λόγε τύτε ἡ ὑπόθεσις. φιλίππε γὸ λόγῳ μ̃ εἰρήνλω ἄγονλ@, ἔργῳ ὃ πολλὰ ἀδικῆντ@· συμβελλόμει τοῖς ἀθλωαίοις ὁ ῥήτωρ, ἀναστῶαι, κ) ἀμωύασθαι τ̃ βασιλέα· ὡς κινδωύου μεγάλου κ) αὐτοῖς ὄπκρεμαμένου, κ) πᾶσι κοινῆ τοῖς ἕλλησιν.

DEMOSTHENIS TERTIA IN PHILIPPVM ORATIO, IX. Hieronymo Vuolfio interprete.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Assentatorib. potiss. & calũniatorib. res aduersas acceptas esse referendas.

QVum multa verba fiant, Athenienses, in omnibus ferè concionibus, de iniurijs Philippi, quibus, ex quo pacem fecit, non solùm vos, sed & reliquos Græcos afficit: cumq; omnes, res ipsa confiteri cogat (etsi id quidem non faciunt) necesse esse & conuenire, vt omnes ea tum dicant, tum agant, per quæ eius insolentia reprimatur & puniatur: eò rediisse tamen omnia negocia, & per incuriam prolapsa esse video: vt verear, ne dictu odiosum, verum tamen sit: Si omnes oratores dicere, vosq; decernere velletis ea, per quæ res quàm afflictissimæ fierent: existimare me, statum earum, quàm nunc est, non posse fieri deteriorem. Ac multæ fortasse sunt causæ, cur hæc ita se habeant: neque propter vnum atque alterum vitium res huc redierunt. potissimùm tamen, si rectè consideretis, ij sunt in culpa, qui iucundissima dicere malunt, quàm vtilissima: quorum alij, Athenienses, dummodo, quibus rebus ipsi gloria florent & valent, eas tueantur, nullam futurorum rationem habent: quare nec vos habere oportere putant: alij, eos qui in rerum administratione constituti sunt, criminando & calumniando, nihil aliud faciunt, nisi vt ciuitas ipsa de se pœnas sumat, & ea re occupetur: Philippo autem quiduis & agere, & dicere liceat. Quæ instituta vt vsitata vobis, ita causæ sunt perturbationis & delictorum. Peto autem à vobis, Athenienses, si quid veri liberè dixero: ne propterea mihi irascamini: sed sic potius rem consideretis: vos loquendi libertatem in alijs rebus ita cõmunem putatis esse oportere omnibus in vrbe degentibus: vt & hospitibus & seruis eam impertieritis: et multos apud vos seruos videre est, quiduis loqui liberius, quàm ciues in quibusdam alijs vrbibus: à consulendo autem, omnino eandem repulistis. Vnde id consequimini, vt in concionibus fastidiatis, assentationibus deliniti, et omnia quæ voluptati sunt, audiatis: in rebus autẽ & factis, de extremis iam periclitemini. Quòd si nũc etiã sic affecti estis, non habeo quid dicã. Sin quæ in rem vestrã sunt, sine adulatione audire voletis: dicere sum paratus. Tametsi enim res omnino malè se habent, multaq; per socordiam perierunt: tamen ea, si vos vel nunc officio fungi volueritis, omnes corrigi possunt. Ac mirũ fortasse videbitur quod dicã, sed verum: quod præteritis temporibus fuit pessimũ, id ad futura est optimum.

ΠΟΛΛΩΝ, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, λόγων γιγνομένων, ὀλίγα δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φιλίππ@, ἀφ' ἧς τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, ἀ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ κ) τοὺς ἄλλως Ἕλληνας ἀδικεῖ· κ) πάντων, εὖ οἶσθ' ὅτι, φησάντων γ' ἂν (εἰ κ) μὴ πιθῶσι τ̃το) κ) λέγειν δεῖν κ) πράττειν ἅπασι προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσε) τ̃ ὕβρεως, κ) δίκλω δώσ@· εἰς τ̃το συπηγμένα πάντα τὰ πράγματα κ) προειμένα ὁρῶ· ὡς π σέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δ' ἦ· εἰ κ) λέγειν ἅπαντες ἐβέλοντο οἱ πάντες, κ) χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγματ' ἕξειν· οὐκ ἂν ἡγοῦμαί σ' ὧδέ κ χεῖρον, * ἢ νῦν διατεθεῖσθαι. πολλὰ μὲν δ' ἴσως ἐστὶ τὰ αἴτια, δι' ἃ τοῦτ' ἔχειν κ) σὰρ ἐν ὀλίγοις δύο, εἰς ἅπερ τὰ πράγματα ἀφίκ), μάλιστ' ἄν, εἰ περ ἐξετάζητε ὀρθῶς· εὑρήσετε διὰ τοῦτ' χαλεπώτερον, ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προῃρημένους· ὧν ἔνιοι μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, ἐν οἷς δοκιμάζουσιν αὐτοὶ κ) δίκαια, ταῦτα φυλάττοντες, εὐδαιμονίαν περὶ τ̃ μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν· ἔκοιν' ὀλίγ' ὑμᾶς οἴονται δεῖν ἔχειν. ἕτεροι δ', οὐδ' ὅτι τοῖς πράγμασιν ὀνειδίζουσι κ) διαβάλλοντες· ὀλίγ' ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ παρ' αὑτ̃ δίκλω λήψεται, κ) περὶ τ̃τ' ἔσται· Φιλίππ@ δ' ἐξέσται κ) λέγειν κ) πράττειν ὅ, τι βάλεται. αἱ δ' τοιαῦται πολιτεῖαι, σωτηρίας μὲν εἰσιν ὑμῖν, αἰτίαι δ' τ̃ ταραχῆς κ) τ̃ ἁμαρτημάτων. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, ἐάν τι τ̃ ἀληθῶς παῤῥησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διάθεσθε παρ' ὑμῶν ὀργὴν ὀργέως. σκοπεῖτε γὸ ὠδί. ὑμεῖς τ̃ παῤῥησίαν μὲν τ̃ ἄλλων, ἕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει· ὡς τε κ) τοῖς ξένοις, κ) τοῖς δούλοις αὐτ̃ μεταδεδώκατε. κ) πολλὰς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μ̃ πολείονος ἐξουσίας ὅ, τι βούλον) λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τ̃ ἄλλων πόλεων. ἐκ δ' τ̃ συμβουλεύειν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτ@, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν κ) κολακεύεσθαι, πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούειν· ἐν δ' τοῖς πράγμασι κ) τοῖς γιγνομένοις, περὶ τ̃ ἐλαχίστων ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν δ' ἦν κ) νῦν ἕτω διακείμεθα, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰσὶ δ' ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν· ἕτοιμος λέγειν. κ) γὸ εἰ παύω φαύλως τὰ πράγματα ἔχοντ', κ) πολλὰ προεῖ). ὥμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλθ' ἔτι, πάντα ταῦτ' ἐπανορθώσασθαι, κ) πρὸς δόξαν μὲν ἴσως ἐστὶν ὁ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δὲ τὸ χειρίστην ἐν τοῖς παρελήλυθόσι, πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχειν.

Veniam petit liberæ orationi: suadetque, Philippũ, qui hostilia faciat, pro hoste vlciscẽdũ.

Quid

τὶ

τί ἂν ἐστι τοῦτο; ὅπου ὅτε μικρὸν, ὅτε μέγα ὑμῶν ἕνεκα τῶν δεόντων πιθηλῶν ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπεί γε εἰ παῦθ' ἃ προσήκει πρακτέον ὑμῶν ἔτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ ἡμέρας βελτίω. νυνὶ δ' τῆς μὲν ῥᾳθυμίας, τὴν ὑμετέρας καὶ τὴν ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος· τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἠτιήθητε ὑμεῖς· ἀλλ' οὐ κεκίνησθε. εἰ μὲν ἦν ἅπαντες ὡμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην ὠφελεῖσθαι νομίζειν· οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὴν παρόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὴν ἀμυνούμεθα. ἐπειδὴ δ' ἔστιν ἃ τόπως ἔνιοι Φήσειεν), ὡς τε πόλις καταλαμβάνοιτος ἐκείνῳ, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοι Φῶ, καὶ πάντας αὐθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν ἐνίοις εἰσὶν οἱ πιθηλεῖς τὸν πόλεμον· ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου. ἔστι γὰρ δέος μή ποθ' ὡς ἀμυνούμεθα χράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ καὶ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ, ὃ τῶν πρώτων ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι· εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύεσθαι περὶ ὁτέρου εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ μὲν οὖν ἔστιν ἐξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῦτο (ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξομαι) φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν καὶ τὰ παῦτα λέγοντα χράφειν, καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ. εἰσὶ ἕτεροι τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ δυνάμιν πολλὴν περὶ αὑτὸν, τὄνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ἡμῖν προβάλλεται, τοῖς δ' ἔργοις αὐτὸς πᾶσι πόλεμον χρῆται· τὰ λοιπὰ ἄλλο, πλὴν ἀμυνεῖσθαι; φάσκειν δὴ εἰρήνην ἄγειν εἰ βάλεσθε ὥσπερ ἐκεῖνος· ὃ δὴ φέρομαι. εἰσί τινες τούτων εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰ ἄλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἥξει. πρῶτον μὲν μαίνεται. ἔπειτα δ' ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην ἄγειν λέγει. ἔστο δ' ἐστὶν, ὃ τὰ ἀναλισκόμενα χρήματα ἁπάντων Φίλιππος ὠνεῖται. αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι. ἢν μὲν εἰ μέχρι τούτου θέμενοι μεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν· πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι. ὁδὶ γὰρ, ἂν δῆτα τὰ ἀδικῶν αὐτὸν βαδίζῃ, καὶ τὴν πρεσβείαν· ἔτ' ἐρεῖ εἴπερ οἷς θεὸς τὰς ἄλλας πεποίηκε δεῖ πικμαίρεσθαι. ἔστ μὲν γὰρ ὀλιγοθίοις περιπαράκειτ' ἀσπέχων τὴν πόλεως σώφρων, εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν ὀλιγῳθ' μὴ οἰκεῖν, ἢ αὐτὸν ἐν μακεδονίᾳ· πάντα τὰλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι ποιῆσαι, ἀγανακτῶν, καὶ πρεσβεύσας πέμπων δὴν ἀπολογησόμενος· ἔστο δ' εἰς Φωκέας ὡς θεὸς συμμάχους ἐπορεύετο καὶ φίλους, καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν οἱ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ· καὶ παρ' ἡμῶν ἦλθον πολλοὶ, Θηβαίοις δὲ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. καὶ μοὶ καὶ Φερδὼς, πρώην ὡς Φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν, ἔχει καταλαβὼν καὶ τὰ πλοῦτῳα τοῖς παλαιπώροις ὠρείταις τυπτοῖσι, διαπεπτωκόσιν ἔφη δὴν σφαλιώτατα ποιεῖν καὶ ἀνοσιώτατα κατ' εὔνοιαν. πιθανὸς γὰρ αὐτὸς ὡς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς. συμμάχων δ' εἶναι καὶ Φίλων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἶθ' οἴεσθε, οἱ μὲν δὴ ἂν αὖ αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακὸν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τέτους μὲν ἐξαπατῆσαι ῥᾴδιον μᾶλλον, ἢ πολεμοῦντα βιάσασθαι. ὑμῖν δ' ἐκ προφάσεως πολεμήσειν καὶ τοῦθ' ἕως ἂν ἐθέλητε ἐξαπατᾶσθαι ἐστὶ τοῦτο. καὶ γὰρ ἂν ἀβέλτερώτατος εἴη παντων ἀνθρώπων· εἰ τὰ ἀδικήματα ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλοῦντων αὐτῷ ἀλλ' ὑμῶν αὐτὸν ἀνὰς αἰτιωμένων, καὶ κελεύειν βουλομένων· ἐκεῖνος ἐκλύσας τοὺς ἀλλήλους ἔρωτας ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν ἐφ' αὑτὸν ποιεῖται πρέπειν· καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ μισθοφορούντων δὴν λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλεται ὑμᾶς· λέγοντες, ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει, ἀλλ' ἔστιν, ὦ ποὺς τοῦ δίου, ὃς ἡμῖν εὖ φρό-

Quid igitur id est? Quòd dum vos neque magnum neque paruum quicquam quod oportet, facitis: res malè se habent. Quæ si vobis omni officio fungentibus, in hoc loco essent: ne spes quidē relinqueretur, eas fore meliores. nunc, socordiam vestram & negligentiā superauit Philippus: ciuitatem non superauit: neq; victi vos, imò ne loco quidem moti estis. Quòd si omnes in eo consentiremus: Philippum gerere bellum cum repub. & pacem violare: nihil aliud suasorem dicere & consulere oporteret, quàm quo pacto Philippum & tutissimè & facilimè vlcisceremur. Cum autem ea sint quorundam ineptiæ: vt, vrbes illo occupante, & multa quæ vestra sunt, obtinente, & omnes mortales exagitante: quosdam ferant, in concionibus subinde dictitantes: nostrùm esse quosdam qui bellum excitemus: cautè nobis agendum, & ea opinio minuenda & refutanda est: cum verendum sit, ne quis, vbi scripserit & suaserit, propulsandas esse iniurias: in crimen excitati belli veniat. Ego verò hoc primùm omnium dico & pronuncio: Si ciuitati vel pacem agere, vel gerere bellum licet, idq; in nostra potestate est (vt hinc ordiar) affirmo ego, pacem agendam esse nobis: & postulo, vt is qui hac dicit, decernat & agat, non faciat impostūram. Sin alius, cum arma in manibus habeat, & magnas copias circa se, nomen pacis nobis obijcit, factis belli ipse vtitur: quid reliquum est aliud, præter vltionem? Quod si profiteri vultis, vt ille, vos pacem agere: non refragor. Si quis aūt eam pacem esse putat: per quā ille, cæteris captis omnibus contra nos venturus est: is primùm insanit: deinde pacem vestram erga illum, non illius erga vos, commemorat. Illud autem est quod omnibus suis largitionibus Philippus mercatur, vt, cum ipse bellum vobiscum gerat, a vobis bello non petatur. Verùm si tantiss er contabimur, dum se nobiscum belligerare fateatur: erimus omnium stolidissimi. Neque enim, tametsi Atticam ipsam inuaserit, & Piræeum, hoc dicet: si ex ijs, quæ in alios fecit, coniectura capienda est. Nam & Olynthijs, cum quadraginta ab vrbe stadijs abesset, edixit, alterutrum fieri oportere, vel Olyntho illis excedendum, vel sibi Macedonia. Superiore autem tempore, si quis ei tale aliquid crimini daret, indignabatur, & se per legatos excusabat: & ad Phocenses, tanquam ad socios & amicos est profectus, & legati Phocensium eum proficiscentem comitabantur: & apud nos multi contendebant, eius ingressum non è re fore Thebanorum. Quin & Pheras nuper, vt amicus & socius, in Thessaliam ingressus, occupauit & tenet. Ac postremò miseris illis Oritis dixit, se misisse ad eos ex beneuolentia milites, qui eos viserent. audire enim se, laborare illos, & seditionibus agitari. Esse autem socij & veri amici, huiusmodi adesse temporibus. Putatis igitur eum esse Philippum, qui, cum eos homines, qui nihil ei nocere potuissent, ne verò sibi noceretur, fortasse cauere potuissent, decipere, quàm indicto bello cogere maluerit: vobiscū sit ex professo belligeraturus? idq;, dum vltrò fallimini? Non ita est, Etenim mortalium omnium vecordissimus esset, si dum vos, qui iniurijs afficimini, nihil eum accusatis, sed ciuium vestrorum quosdam culpatis, & mulctare vultis: ipse consopita vestra inter vos lite & contentione, denunciaret, in se arma esse conuertenda, & mercenarijs suis ea verba eriperet, quibus vos differunt, negantes eum gerere bellum cum republica. Verùm, est ne, proh Diuûm fidem, quisquā sanæ

Exempla insidiarum Macedonis.

sanamentis qui vel pacem seruantem, vel bellum secum gerentem, è verbis magis quàm è factis æstimarit? Nemo sanè. Atqui Philippus ab initio, pace recens facta, Diopithe nondum ducente exercitum, neque missis ijs qui nunc in Chersoneso sunt, Serrium & Doriscum occupabat: & Serrij castri & Sacri montis milites eijciebat, quos noster imperator ibi collocarat. At ista agendo quid faciebat? In pacem quidem iurarat. Neque quisquam dicat, Quanti verò ista sunt? aut, Quid ista attinent ad rempublicã? Vtrum ea enim parua sint, aut nulli curæ vobis fuerint: alia erit ea disputatio. Sed iurisiurandi religio & iusticia, siue in paruis, siue magnis in rebus violetur, eandem vtrunq; vim habet. Age iam, cum Chersonesum, quam Rex Persarum omnes q; Græci nostram esse iudicarunt, & milites immittit, & has literas mittit: quid agit? Se belligerare negat. Ego verò tantum absum, vt eum agentem talia, pacem vobiscum factam seruare fatear: vt & Megaris inuadendis, & in Eubœa tyrannide molienda, & nunc in Thraciam prodeundo, & insidijs in Peloponneso comparandis, & quæ facit, omnia cum exercitu faciendo, soluere affirmem pacem, & bellum vobiscum gerere. Nisi B *eos fortasse qui machinas admoliuntur, pacè agere dicatis, donec eas iam ad ipsa mœnia adduxerint. Sed non dicetis. Qui enim quibus ego capiar, ea agit & instruit: is bellum mecum gerit, etsi me nondum vel taculis vel sagittis petat. Quo igitur vos in periculo eritis si quid acciderit? In eo, quòd Hellespontus à vobis alienabitur: quòd is qui vobiscum bellum gerit, Megaris & Eubœa potietur: quòd Peloponnenses cum eo cõspirabunt. Eum igitur qui hanc machinam contra vrbem erigit atque apparat, pacem agere dicam erga vos? Multum certè abest. Nam quo die Phocenses sustulit: ab eõ ego vobiscum eum belligerare statuo. Vos autem, si nunc eum propulsetis: prudenter facturos dico. Sin differetis: id neque cum voletis, facere poteritis. Et vsque adeò ab aliorum consilijs mea discrepant, vt mihi videatur, nec de Chersoneso, nec de Byzantio esse nunc consultandum: sed tum his succurrendum, & præcauendum ne quid eis accidat: & ducibus, qui nunc sunt illic, omnia quibus indigent, mittenda: tum de omnibus Græcis deliberandum, vt in maximo periculo constitutis. Exponam autem vobis, qua de causa rebus ita metuam: vt, si rectè sentio, sententiæ meæ accedatis, & rationem aliquam vestrûm ipsorum saltem, si omnino alios negligitis, habeatis. Sin nugari & mentis affici errore videbor: neque nunc neque in posterum mihi vt sano auscultetis. Philippum igitur magnum è paruo & humili ab initio paulatim esse factum, & Græcos diffidere mutuò, & agitari seditionibus: & multò minus credibile fuisse, tantum eum è tantillo fore, quàm nunc, cum adeò multa intercepit, etiam' cætera subacturum, & reliqua eius generis omnia, quæ commemorare possem, prætermittam: sed illud ei video concessisse mortales omnes, à vobis initio facto, de quo antea semper vniuersa Græca bella extiterunt. Quid igitur illud est? Agere quicquid ei libet, & singulatim quosuis ita concidere, & spoliare Græcos, & inuadere atque opprimere vrbes seruitute. Atqui patroni vos tres & septuaginta annos Græcorum fuistis: patroni item vndetriginta, Lacedæmonij. Fuerunt & Thebanorum extremis hisce temporibus aliquæ vires, post pugnã Leuctricam.*

Magnitudo periculi, & causæ timoris.

Sed

A εὖ φρονῶν, ἐκ τ̃ ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τ̃ πραγμάτων, τ̃ ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ' ἑαυτῷ σκεψαιτ' ἄν; ἁπάντων μὲν οὖν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τ̃ εἰρήνης γεγενημένης, ἔτι Διοπείθους στρατηγοῦντος, ἀδέ τ̃ ἐν Χερρονήσῳ νῦν ὄντων ἁπάντων ἀπεστελμένων στρατιὰν καὶ ἱππικὸν καταλαμβάνει· καὶ σοῦ ἐκ Σερρίου τείχους καὶ ἱερᾶς ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλεν, οὓς ὁ ἡμέτερος στρατηγὸς κατέστησε. καίτοι ταῦτα πράττων, τί ἐπίεις; εἰρήνην μὲν γὰρ ὠμωμόκει. καὶ μηδεὶς εἴπῃ. τὶ δ' ταῦτ' ἐστὶν ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτά ἐστιν, ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτ̃ ἔμελεν ἄλλος ἂν εἶη λόγος ἔτος. τὸ δ' δίκαιον, καὶ τὸ δίκαιον.* αὐτ' ἐπὶ μικρᾶς, αὐτ' ἐπὶ μείζονος ὠφελείας τ̃ αὐτ̃ ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἰὼν εἰς Χερρόνησον, ἅπαντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει, καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ, καὶ ἐπιστέλλει ταῦτα· τί πιεῖς; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν. ἐγὼ δ' τοσούτου δέω ταῦτα πιστὰ ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄχθομαι τ̃ πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην· ὡς τε καὶ μεγάλων ἀπολόμενον, ἐν βοιᾷ τυραννίδα κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ Θρᾴκην παριόντα, καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκοπούμενον, καὶ πάνθ' ὅσα πράττει μὴ τ̃ δυνάμεως πιστὰ, λύειν φημὶ τ̃ εἰρήνην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν. εἰ μὴ καὶ σοῦ τὰ μηχανήματα ἐφίστας αὐτὰς εἰρήνην κρίνει φήσεις, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσεις. ὁ γὰρ, οἷς αὖ ἐγὼ λοιδοροῦμαι, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, ὅτι ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μή πω βάλλῃ, μὴ οὐ τυγχάνῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσετ' ἄν, εἴ τι γήροιτος; τῶν, τ̃ ἑλληνικῶν ὑμῶν ἀλλοτριωθέντων, μεγάρων καὶ τ̃ δυνάμεως τ̃ πολεμοῦνθ' ὑμῖν ἡγεῖσθαι κύριον· τῷ, πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆσαι. εἶτα τ̃ ἓν τὸ μηχάνημα ἐπὶ τ̃ πόλιν ἐφίστας αὐτὰ καὶ κατασκευάζοντα. τῶν εἰρήνην ἄχθομαι ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας· ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτ̃ πολεμεῖν ὑμῖν ὀφείλομαι. ὑμᾶς δ' ἐὰν καὶ ἀμωμώσησθε ἤδη, σωφρονήσειν φημί. ἐὰν δ' ἀναβάλησθε. ἀδὲ τοῦτο ὅταν βούλεσθε, δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέξεται τ̃ ἄλλων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τ̃ συμβαλλομένων, ὥς τε, ἀδὲ δοκεῖ μοι πρὸς χερρονήσου σκοπεῖν, ἀδὲ Βυζαντίου. ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις καὶ διαφθαρῆναι μήτι πάθωσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκεῖ νῦν στρατηγοῖς, πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται, ἀποστεῖλαι· βουλεύεσθαι μέν τοι πρὸ πάντων τ̃ ἑλλήνων, ὡς ἐν κινδύνῳ μεγίσ-
C τῳ καθεστηκότων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ἐξ ὧν ὑπὲρ τ̃ πραγμάτων ἔτω φοβοῦμαι· ἵν', εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μεταλάβητε τ̃ λογισμῶν, καὶ προνοίαι τιν' ὑμῶν γένηται, εἰ καὶ μὴ τ̃ ἄλλων ἄρα βούλεσθε, πείσεσθε.* αὐ δ' ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικρᾶς καὶ παπᾷ τὸ καλαρχὰς ὁ Φίλιππος ἠύξηται. καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτὸν οἱ Ἕλληνες καὶ ὅτι πολλῷ πρόσθεν δοξότερον ἦν τοσοῦτον αὐτ̃ ἐξ ἐκείνου γενέσθαι, ἢ νῦν, οἶδ' ἄλλα πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, προβαλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν δεξαμένους αὐτῷ, ὑπὲρ ὃ τ̃ ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ ἑλληνικοί. τί ἔν ἐστι τοῦτο; τὸ πιεῖν ὃ, μὴ βούλεσθαι, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον ὑπωστιοῦν ἀντέχειν, καὶ λωποδυτεῖν τὰ τῶν ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις, ἁπάντων. καὶ τοι πρόσθεν μὲν ὑμεῖς, ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν ἑλλήνων ἐγένεσθε. πρόσθεν δ', τριάκοντα ἐνὸς δέοντα, Λακεδαιμόνιοι. ἴσχυσαν δέ τι καὶ Θηβαῖοι σοῦ τελευτήσαντος τουτουσὶ χρόνους, μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην.

ἀλλ'

ἀλλ' ὅμως, ὅθ' ὑμῖν ὅτε Θηβαίοις, ὅτε λακεδαιμονίοις, ὁδὶ ἐπώπλε, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, συνεχωρήθη ἅπασι τοῦτο τῶν ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ,τι βούλοιθ', ὁδὶ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' ὄσιν ἀθλιωτάτοις, ἐπιδήλοσιν ἡ μετρίως ἐδόκουν φέρειν, πάντες ὤοντο δεῖν πολεμεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς, μὴ τῶν ἠδικημένων. καὶ πάλιν λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν δυναστείαν τὴν αὐτὴν ταύτην ὑμῖν, ἐπεδήλουν πλεονάζειν ἐπιχειροῦσιν, καὶ πέρας δὲ μετρίου τοῦ καθεστηκότος ἐκείνου, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ σοῦ ἄλλως λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ λακεδαιμόνιοι, ὁδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἠδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων· ὅμως ὑπὲρ ὧν σοῦ ἄλλως ἀδικουμένους ἐωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠήθημεν δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσ' ἐξημάρτηται, ὑπὸ λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ἡμετέροις πατράσιν ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα· ἔλαττον, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι ὧν Φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα ἔτεσιν, οἷς ὅπλα πάλαι, ἠδίκηκε σοῦ ἕλληνας. μᾶλλον δ', ὁδὲ πολλοστὸν μέρος τούτων ἐκεῖνα. καὶ τοῦτο ἐκβεβαιοῦσθαι ῥᾴδιον δεῖξαι. ὅλως μὲν δὴ, καὶ μεβώνας, καὶ ἀπολλωνίαν. καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ὅπου θρᾴκης, εὖ. ἃς ἁπάσας ἔτως ὡμῶς ἀνῄρηκεν, ὥς τε μηδ' εἶναι μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκίσθησαν, εἶναι ῥᾴδιον προσποιεῖσθαι εἰπεῖν· καὶ τὸ φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνῃρημένον, σιωπῶ. ἀλλὰ θετταλία, πῶς ἔχει; ἐχὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν* ἀφῄρηται, καὶ τετρασὶ ἀρχίαις κατέστησε παρ' αὐτοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη δουλώσωσιν; αἱ δὲ ἐν εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται; καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον θηβῶν καὶ ἀθηνῶν; ὁ διαῤῥήδην ἐν ταῖς ὕστεραις γράφει, ἐμοὶ δὲ ἐστὶν εἰρήνη πρὸς σοῦ ἀκέραιον ἐμὲ βουλομένους; καὶ ὁ γράφων μὲν πᾶσι, τοῖς ἔργοις δὲ ὁ ποιεῖ· ἀλλ' ἐφ' ἑλλήσποντον εἴχετο. πρότερον ἦκεν ἐπ' ἀμβρακίαν· ἥλιν ἔχει, ἡλικαὶ τὴν πόλιν ἐν πελοποννήσῳ. μεγάρεις ἐπεβούλευσε πρώην. ὅθ' ἡ ἑλλὰς, ὅθ' ἡ βάρβαρος, πρὸς πλεονεξίαν χωρεῖ τὴν ἀνθρώπου. καὶ τοῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες, ὁ πέμπομεν πρέσβεις, οὓς τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν. ὕτω δὴ κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥς τ' ἄχρι τοῦ τὴμερον ἡμέρας, ὁδὲν ὅτι τῶν συμφερόντων, ὅτι τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα, ὁδὲ συνελθεῖν, ὁδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας ὁδεμίαν ποιήσασθαι· ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον θεωροῦμεν· τὸν χρόνον κερδαίνειν τοῦτον, ὃν ἄλλος ἀπόλυται, ἑκάστος ἐγνωκὼς ὡς γέ μοι δοκεῖ· ἐχ ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν ἑλλήνων σκοπῶν ὁδὲ πράττων. ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ πελοποννησίων, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἢ τινος ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ παύσαντι πόρρω δοκοῦντι νοῦν ἀφεστάναι προσέρχεται· ὁδὲ εἰς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν, κἀκεῖνό γε ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ λακεδαιμονίων, ἠνῴ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς ἑλλάδος ἠδικοῦντο· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον αἷς ὑπελάβετ' ὅτι, ὥσπερ αὖ εἴπις υἱὸς, ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος, διὰ τοῦτο τὶ μὴ καλῶς, μὴ δ' ὀρθῶς· κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο, ἀξιόχρεως μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας· ὡς δ' ὁ πεποίηκεν, ἢ ὡς ὁ κληρονόμος τούτων ὧν πεπόηται ἐποίει, οὐκ εἶναι λέγειν. εἰ δέ γε δεῖ λοιδορεῖσθαι καὶ τὰ μὴ πεποιήκοντα ἀπώλυσε καὶ ἐλυμαίνετο. ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν, καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι. ἀλλ' ὐχ ὑπὲρ φιλίππου, ὧν ἐκεῖνος πέπρᾶκε νῦν ὕτως ἔχουσιν· ὁ μόνον ὐχ ἕλληνες ὅλος, ὁδὲν πεποίηκε καὶ ὁδὲν τοῖς ἕλλησιν· ἀλλ'

A *Sed tamen neq; vobis, neq; Thebanis, neq; Lacedæmonijs vllo vnquam tempore, Athenienses, concessum fuit hoc à Græcis, vt quod libitum esset, ageretis. Neq; multis verbis est opus. Sed & vobis, ac potius illius temporis Athenien sibus, cum quosdam non tractare moderatè videretur, omnes putabant bellum esse inferendum: non modò qui affecti erant iniuria: sed ij etiam, qui nihil queri de eis poterant: & rursus, Lacedæmonijs imperantibus, & eundem quem vos tenueratis, principatum adeptis, cum insolescere cœpissent, & immoderatius instituta vetera conuellerent, omnes bellum intulerunt, ij etiam, qui nihil de eis querebantur. Et quorsum attinet referre cæteros? Quin nos ipsi, & Lacedæmonij, cum ab initio nihil dicere possemus, quo alteri ab alteris violati essemus: tamen propter iniurias, quibus alios affici videbamus, bellum esse gerendum putauimus. Verùm omnia quæ à Lacedæmonijs peccata sunt per triginta illos annos, & à maioribus nostris per septuaginta, minora sunt, Athenienses, ijs, quæ Philippus tribus & decem non totis annis, quibus aliquid esse cœpit, in Græcos com*

B *misit: imò nec minima pars illa sunt horum. idq; paucis ostendi verbis facilè potest. Ac Olynthum quidem, & Methonam, & Apolloniam, & duas & triginta vrbes in Thracia omitto: quas vniuersas adeò crudeliter excidit, vt si accesseris, nec an vnquam habitatæ fuerint, facilè dicas: & gentem tantam Phocensium deletam taceo. Sed Thessaliæ qui status est? Nónne & vrbes & respublicas eis ademit? & Thessaliam in quatuor præfecturas diuisit: vt non singula oppida duntaxat, sed gentes etiam seruirent. Euboicæ porrò vrbes nónne iam tyrannis párent, eaq; in insula vicina Thebis & Athenis? nónne apertè scribit in literis, Mihi verò pax est cũ ijs, qui mihi parêre volunt? Neq; verò hæc scribit, reipsa non exequitur: sed Hellespontum inuadit, & pridem Ambraciam aggressus fuit: Elidem habet, tantam Peloponnesi vrbem: Megaris nuper insidiatus est. neque Græcia, neq; Barbaria hominis auariciam capit. Quæ cum Græci omnes & audiamus, & videamus: non alij legatos mittimus ad alios, non indignamur: sed adeò sumus amentes, atque oppidatim, tanquam fossis interiectis & vallis, separati, vt in hunc vsque diem neq; rationibus nostris consulere quicquam, neque officio vlla ex parte*

C *fungi possimus, neque inire concordiam, neque societatem auxilij & amicitiæ vllam facere: sed incrementa potentiæ Philippi securè negligamus: idq; tempus dum alius perit, vnusquisque in lucro deputare decreuerit, (vt mihi quidem videtur) non de procuranda Græcorũ salute cogitationis aliquid laboris q; suscipiat. Atqui eum, tanquam conuersionem atq; accessionẽ febris, aut alterius mali, etiam in illum qui sibi procul à periculo nũc abesse videtur, inuasurũ: nemo est qui nesciat. Iam illud quoque nostis, quicquid à vobis & Lacedæmonijs Græci perpessi fuerunt: ea saltẽ à germanis Græciæ ciuibus esse perpessos: idq; perinde æstimari potuit, ac si filius natus in ampla familia legitimus, aliquid nõ benè neq; rectè administraret. Is, ob idipsum dignus esset reprehensione & accusatione: sed eũ vt alienũ, aut non hæredem eorum, illa facere, non posset dici. Quòd si seruus aut subditicius ea quæ nihil ad ipsum attinerent, perderet & vastaret, ô Iupiter, quanto id indignius & grauius ferendum esse omnes dicerent? Num verò erga Philippum & eius actiones ita nunc affecti sunt? qui tantum abest vt Græcus sit, Græcisúe vllo modo cõiunctus: vt nec*

Exaggeratio iniuriarum Philippi & oratiæ Græcorum.

vt nec inter Barbaros sit honesto loco natus, sed perditus Macedo, vnde frugi mancipiũ olim nullũ emi potuit. At qua extrema contumelia abstinet? Nónne præterquam vrbes euertit, etiã Pythijs præest, cõmunibus Græcorũ ludis: Quòd si ipse abfuerit, seruos suos mittit certamini præfuturos? Nonne Pylas, & Græciæ aditus tenet? nónne præsidijs & peregrino milite lõca illa tuetur? Nónne etiã in accipiendis Apollinis oraculis prærogatiuã habet, repulsis nobis & Thessalis & Dorienssib & alijs Amphictyonibus: in cuius dignitatis societatẽ nec Græci omnes veniunt? Nónne Thessalis præscribit rationem gerendæ reipublicæ? nónne peregrinos milites ad Porthmum mittit, populũ Eretriensium electuros? nónne alios Oreum, Philistidem tyrannum imposituros vrbi? Sed Græci tamen hæc tolerant: eodemq; modo, quo qui grandinẽ (vt mihi quidem videtur) spectant: optat quisq;, ne in suos agros deferatur: prohibere conatur nemo. Tantum aũt abest vt illatas ab eo Græciæ cõtumelias quisquã vindicet: vt neq; suas quisq; iniurias vlciscatur. hoc enim iam extremum est. Nonne Corinthiorum oppida, Ambraciam & Leucadem, inuasit? nónne Achæis Naupactum ademptam, Aetolis traditurum iurauit? nónne Thebanis Echinum eripuit? An non contra Byzantios nunc ducit exercitum, socios quorum? nónne vestros? Omitto cætera, sed Chersonesi maximam habet vrbem Cardiam. Cum ad hunc modum tractemur omnes: cunctamur, & effœminati sumus, & ad proximos respicimus, alijs alij diffidentes, eo tam apertè nobis insultante. Quid verò facturum putatis eum: qui in vniuersos ita est petulans: vbi nos singulatim omnes subegerit? Quæ igitur causa est harum rerum? Neque enim sine ratione & iusta causa, vel tum adeò alacres erant ad libertatem defendendã omnes Græci, vel nũc, ad tolerandam seruitutem? Fuit tum aliquid, fuit Athenienses, in populi animis, quod nunc non est: quod Persarum opulentiam vicit: quod Græciæ libertatem asseruit: quod neque nauali bus, neque terrestribus in prælijs succubuit. id postquam nunc perditum est, omnia corrupit, & totã Græciam sursum deorsum permiscuit. Quid igitur fuit illud? Nihil multiplex, aut artificiosum: sed vniuersale & perpetuũ odium eorum, qui à dominandi cupidis, aut etiam Græciã corrumpere conantibus, pecuniã accipiebant. Grauissimum crimen erat, si quis acceptorum munerum conuinceretur: eumq; maximis pœnis afficiebant: neq; deprecationi erat, aut veniæ quicquã loci. Proinde occasionem singularũ rerum, quam Fortuna etiam negligentibus contra attentos, & ignauissimis contra strenuissimos sæpè suppeditat, à nemine vel oratore, vel imperatore nũdinari licebat: neq; etiam concordiam inter nos: neq; diffidentiam aduersus Barbaros & tyrannos: neq; denicq; tale quicquam. Nunc tanquam è foro & diuendita sunt hæc omnia: & contrà importata ea, per quæ Græcia & periit, & laborauit. Ea quæ sunt? Admiratio, si quis aliquid accepit: Risus, si confitetur: Venia, si conuincitur: Odium, si quis ista reprehendit: cætera omnia, quæ pendent à corruptelis. Nam & triremes, & multitudo hominum, & pecuniarij reditus, & reliqui apparatus copia, cætera denicq; quibus vrbium vires æstimari solent, nũc omnia multo & plura & maiora sunt, quàm superiori ætate: sed vniuersa hæc inutilia, irrita, manca fiunt per eos qui cauponantur. Ac eum quidem esse nunc statum rerum, ipsi profectò videtis: neq; meo testimonio indigetis

Superio-

Causa ignauiæ est, luxui seruiés auaritia, ad proditionem impellens.

ἀλλ' ὃ δὲ βαρβάρῳ ἐντεῦθεν, ὅθεν καλὸν εἰπεῖν· ἀλλ' ὀλέθρῳ μακεδόνων, ὅθεν ἢ σὶ ἀνδράποδον ἀπῳδαῖον ἀδὲν ἐν ὠ πρότερον ὠνεῖσθαι. καί τοι, τὶ τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; ἢ πρὸς τῷ πόλεις ἀνηρηκέναι, πέμπει μὲν τὰ πύθια, τὸ κοινὸν τῶν ἑλλήνων ἀγῶνα· κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ, ὅμως ἄγειν ἀγωνοθετήσοντας πέμπει. κύκλος ὢ πυλῶν, καὶ τῶν ὅπλ τὰς ἕλλως παρόδων ἐστί. καὶ φρεαρᾶς ⸂ξένοις τὰς τόπους τούτους κατέχει· ἔχει ὢ ⸂ πρὸς πυλαίαν τῷ θεῷ· παρόσους ἡμᾶς, ⸂ θετταλὰς καὶ δωριέας, καὶ τὰς ἄλλους ἀμφικτύονας· ἧς ἀδὲ πᾶσι ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι· μόνοις ὢ θετταλοῖς, ὃν ἵνα χρὴ τρόπον πολιτεύεσθ. πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν, εἰς πυθῶνα, τὸ δ' ἥμισυ συναλοιῦντας τὸ ἱερητείων· τοὺς σὶ ἐπ' ὠρεοῦ, φιλιστίδην τύραννον καταστήσοντας. ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες, ἀνέχονται· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃν περ οἱ πρὸ χάλαζαν, ἐμοὶ γε δοκοῦσι θεωρεῖν. οὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γένεσθαι· κωλύειν ὢ ἀδεὶς ὁπτιχειρῶν? ἀ μόνον σὶ ἐφ' οἷς ἡ ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ ἀδεὶς ἀμύνεται· ἀλλ' ἀσὶ ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ὢ ἀδικεῖται. τοῦτο γὰρ ἤδη τὸ ἔσχατόν ἐστιν. ἀ κρῆν θίων ἐπ' ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ λευκάδα; ὃν ἀ χαιῶν ναύπακτον ἀφελόμενος, ὁμώμοκεν αἰτωλοῖς πρᾶσθώσειν; ἀχὶ ἡμαίων ἔχινον ἀφήρηται; καὶ νυῦ ὅτι βυζαντίους πορθεῖται, συμμάχους ὄντας ἀχ ἡμῶν; ἐῶ τἄλλα. ἀλλὰ χερρονήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν καρδίαν. τοῦτο τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες, μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ πρὸς τὸν πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, ὅτῳ φανερῶς πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντ; καί τι τὸν ἅπαντα ἁπλῶς ὅτῳ χρώμενον, τί οἰεσθε, ἐπειδ' ἂν * καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύκλος γένηται, ποιήσειν; τί ἦν αἴτιον τούτων; ἀ γὰ ἄλλο λόγου καὶ δικαίας αἰτίας ὅτε τὸ θ' ὅτως εἶχεν ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ ἕλληνες· ὅτε νυῦ πρὸς τὸ δουλεύειν; ἰοῦ τὶ τότ', ἰοῦ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐν πᾶσι τῶν πολλῶν ἀμφοίοις, ὃ νυῦ οὐκ ἔστιν· ὃ καὶ τὰ πρόσω ἐκρώτησε πλάτων, καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν ἑλλάδα· καὶ ὅτε ναυμαχίας, ὅτε πεζῆς μάχης ἀδεμίας ἠττᾶτο. νυῦ σὶ ὀπολωλὸς, ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω κάτω πεπίπκε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα. τὶ ἦν ἰοῦ τοῦτο; ἀδὲν μικρὸν ἀδὲ σοφόν· ἀλλ' ὅτι τοὺς πρὸ τῶν ἀρχὴν ἀεὶ βουλομένων, ἢ καὶ ἀμφιθείρην τὴν ἑλλάδα, ῥήματα λαμβάνοντας, ἅπαντες ἐμίσουν· καὶ καλεπώτατον ἰοῦ, τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι καὶ τιμωρίας, μεγίστη τῶν ἐκόλαζον· καὶ πρόφασις ἀδεμία ἰοῦ ἀδὲ συγγνώμη. τὸν οὖ καιρὸν ἕκαστα τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τὸν πρόσεχόντων καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν, κ τῶν παῖτα ἀ προσήκει πράττόντων, πολλάκις πρόσπαίζει· οὐκ ἰοῦ πέσθαι πρός τῶν λεγόντων, ἀδὲ τῶν ὁρατηριούτων, ἀδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιστίαν, ἀσὶ ὅλως τ τοιούτων ἀδέν. νυῦ σὶ ἅπαντ' ὤς περ ἐξ ἀγορᾶς ὀκπέπρατα ταῦτα· αὐτεισῆλθε ἢ αὐτὶ τούτων, ὑφ' ὧν ὀπόλωλε κ νενόσηκεν ἡ ἑλλάς. ταῦτα σὶ ἔστι τίς ζῆλος. εἴ τις εἴληφε λ. γέλως, αὖ ὁμολογῆ. συγγνώμη, τοῖς ἐλεγχομένοις. μῶς, αὖ τούτοις τὶς ἐπιμελ· τἆλλα πάντα, ὅσα ὀκ ⸂ δωροδοκεῖν ἠρτῆσθαι. ἐπὶ τριήρεις γε ⸂ σωμάτων πλῆθος, ⸂ χρημάτων πρόσοδοι, κ τ' ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία. κ τἆλλα, οἷς αὖ τις ἰσχύει τὰς πόλεις κρίνοι, νυῦ ἅπαντα ⸂ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ τ τότε πολλῷ. ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα. ἄχρηστα, ἄπρακτα, αὐένητα ὑπὸ τ πωλούντων γίγνεται. ὅτι σὶ ὕτω τοῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νυῦ ὁρᾶτε δήπου, καὶ ἀδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος.

τὰ

τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις, ὅτι πάναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω· οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων; ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων δείκνυσι; ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο, εἰς φίλιν χαλκῆν γράψαντες, εἰς ἀκρόπολιν· ἐχίνα αὐτοῖς ἦ χρήσιμα (οὐ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν) ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς ἔχητε * ὑποδείγματα καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; Ἄρθμιος φησὶν ὁ πυθώνακτος, ὁ Ζελείτης, ἀτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς καὶ γένος. εἶθ' ἡ αἰτία προσγέγραπται, δι' ἣν ταῦτ' ἐγένετο· ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν Μήδων, εἰς Πελοπόννησον ἤγαγεν, οὐκ Ἀθήναζε. τοῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογίζεσθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποτε ἡ διάνοια τῶν τότε Ἀθηναίων τῶν καὶ πάνυ σπουδαίων; ἢ τί τὸ ἀξίωμα; ἐκεῖνοι Ζελείτην τινὰ Ἄρθμιον, δοῦλον βασιλέως (ἡ γὰρ Ζέλεια ἐστὶ τῆς Ἀσίας) ὅτι τῷ δεσπότῃ Μακεδόνων χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὑτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχὶ μὲν οὖν οὕτωσί τις φήσειν ἀτιμίαν (τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ τοῦτ' ἔμελεν, εἰ τῶν Ἀθηναίων κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν;) ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει· ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις· ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ δίκας· φόνου δικάσασθαι. ἀλλ' ἔλαττόν ἐστι τὸ ἀποκτεῖναι· καὶ ἄτιμός φησι πυθέσθαι. τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. ἐκεῖνοι ἐνόμιζον ἐκείνοις τῆς ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι. ὁ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖτο, ἢ διαφθείρει· μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν. ἐκόλαζον δ' οὕτω σφόδρα ἐπιμωρῶντο, οὓς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας, ὥς τε καὶ σπάνιος εἶναι ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων, εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ Βαρβάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλ' οὐ νῦν. οὐ γὰρ οὕτως ἔχετ' ὑμεῖς, οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὔτε πρὸς τἆλλα· ἀλλὰ τῶν ἥκιστ' αὐτοί. τί γὰρ δεῖ πρὸς πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; καὶ πολλαχοῦ δὲ ἂν οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν, ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες. διόπερ φημὶ ἔγωγε, καὶ σπουδῆς πολλῆς, καὶ βουλῆς ἀγαθῆς, τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. τίνα δ' εἶπω; κελεύετε, καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε; ἐκ τοῦ γράμματείου ἀναγίνωσκε. ἔστι τοίνυν τις ἀπὸ τῆς λόγου ταύτης τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν· ὡς ἄρα οὔπω φίλιππός ἐστι τοιοῦτος, οἷοί ποτ' ἦσαν λακεδαιμόνιοι· οἳ θαλάττης μὲν ἦρχον, καὶ γῆς ἁπάσης· βασιλέα δ' ὑμμαχον εἶχον· ὑφίσαρ δ' ἦσθ' αὐτούς· ἀλλ' ὅμως ἠμύναρο κἀκείνους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δ', ἀπάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πολλοῦ εἰληφότων δήποθεν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον· οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι, καὶ δήπου δεδωκέναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε, καὶ πάντας τοὺς * Ἕλληνας, τέτταρας μηνῶν, ἢ πέντε, τὴν ὡραίαν αὐτὴν, στρατεύεσθαι· καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐμβαλόντας, καὶ κακῶσαντας τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν ὁπλίτας, καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν εἰς οἴκου πάλιν. οὕτω δ' ἐρρᾳδίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς οὐδέν· ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον. νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα τοὺς προδόντας ἀπολωλεκότας· οὐδὲν δ' ἐκ προπετείας οὐδ' ἐκ μάχης γινόμενον. ἀκούετε δὲ Φιλίππου, οὐχὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν, βαδίζειν' ὅποι βέλεται· ἀλλὰ τῷ * ψιλοὺς ἱππέας, τοξότας ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῦσθαι στρατόπεδον. ἐπὰν δὲ τούτοις πρὸς νοσοῦν-

Superioribus autem temporibus contrariam fuisse rationem: ego declarabo: non mea verba proferendo: sed scriptum maiorum nostrorum ostendendo: quod illi in aerea pilam incisum, in arce collocarunt: non vt ipsis vsui esset (nam vel sine illo scripto satis erant prudentes) sed vt vos monimenta & exempla haberetis, quanta res tales solicitudine sint curandæ. Quid igitur ait illud scriptum? Arthmius, inquit, Pythonactis F. Zelites, ignominiosus esto, & hostis populi Athenienſis & sociorum, ipse & genus eius. Deinde causa est adscripta, propter quam id factum est: quòd aurum è Media in Peloponnesum vexit: non Athenas. hoc scriptum illud est. Considerate igitur, per Deos, & cogitate vobiscum, quæ mens fuerit Athenienſium illius temporis, qui talia facerent, quæ ue dignitas? illi Zelitam quendam Arthmium, seruum Regis (Zelea enim Asiæ est oppidum) quòd de domini mandato aurum vexisset in Peloponnesum, non Athenas, hostem iudicarunt & suum & sociorum, ipsum & cognationem eius, & ignominia notarunt. Id verò non est vsitatum quoddam genus ignominiæ. Quid enim Zelitæ illius intererat, si respublica Athenienſi non frueretur? Scriptum igitur hoc non vult. sed cum in legibus capitalibus contineatur, Quarum rerum pœnas non dederit: capitis anquiratur: fas erat eum occidere. &, Ignominiosus, inquit lex, moriatur. Proinde cædis absoluit eum, qui horum aliquem occiderit. Itaque putabant illi, curam sibi salutis Græcorum omnium suscipiendam esse. Alioqui non curassent, si quis in Peloponneso aliquos emeret, aut corrumperet, nisi ita sensissent: neque sic mulctassent, atq; vlti essent, quos accipere munera animaduertissent, vt eos in pilis proscriberẽt. Quæ cum fierent, merito Græcia Barbaro erat formidabilis, non Barbarus Græcis. Nunc aliter. Vos enim non ita animati estis, neque his, neque cæteris in rebus. Sed quomodo? Nostis ipsi. Quorsum enim attinet accusare vos in omnibus? Eadem planè ratio est cæterorum Græcorum omnium: qui nihilo sunt meliores vobis. Quapropter ego assero, & magnum studium, & bonum consilium requirere hæc negocia. Quod? dicam? iubetis? & non irascemini? E tabula recita. Recitatio Tabulæ. Obijcitur autem inepta quædam ratio ab ijs, qui consolari ciuitatem volunt: Philippum nondum esse talem, quales aliquando fuerint Lacedæmonij: qui & mari dominarentur, & terra vniuersa: qui Regem Persarum socium haberent: quibus nihil obsisteret: & tamen illos vltam esse nostram ciuitatem, & non abreptam è medio. Ego verò, cum omnia, vt in vniuersum dicam, magna incrementa cæperint, & hæc veteribus nulla re similia sint: nihil esse magis arbitror, quàm res bellicas, mutatum & auctum. Primùm, audio Lacedæmonios tunc, & omnes cæteros Græcos, quatuor aut quinque menses opportuno belli tempore militasse: actum impressione facta, & hostium agro infestato, legionibus & vrbanis copijs, domum redijsse. Adeo autem fuerunt simplices, vel potius ciuiles, vt ne pecunia quidem quicquam ab vllo redimerent: legitimum quoddam & apertum bellum gerebatur. Nunc videtis vtique proditorum opera, plurima perijsse: nihil instructa acie collatis signis geri. Auditis Philippum, non quia legiones armatas ducit, ire quòlibet: sed quòd ferentarijs, equitibus, sagittarijs peregrinis, tali exercitu instructus est. Quibus dum pollet: cum in eos irruit

Arthmij Zelitæ proscriptiõe, veterũ ueritatem probat.

Nõ tã Philippi metuendã esse potẽtiã, quàm vigilantiã, calliditatem. largitiões.

qui discordia laborant, turbatiq; sunt: quorum nemo pro agri defensione, propter diffidentiam, prodit: adductis machinis illos oppugnat. Vt interim taceam: nihil eum habere discriminis inter hyemem & æstatem: neque vllum illi esse tempus eximium, quod intermittat. Quæ cum omnes sciatis: prouidẽdum vobis, & non committẽdum est, vt bellum in nostram ditionem ingruat: ne, dum ad Laconici belli simplicitatem respicitis, colla frangatis: sed quàm diutissimè antè cauendum: ac rebus gerendis & apparatibus, ne domo se moueat, efficiendum: non consertis manibus decertandum. Nam ad bellum, multæ natura nobis sunt commoditates: modò ea facere velimus, quæ debemus, Athenienses: natura regionis illius: cuius magnam partem hostiliter diripere & infestare poterimus: alia sexcenta. Sed ad prælium melius ille, quàm nos, est exercitatus. Neq; verò solum ita sentiendum est, aut ille belli operibus vlciscendus: sed & animo & cogitatione: quiq; apud vos eius causam agunt, odio prosequendi sunt. Neque enim hostes extra vrbem superari possunt, priusquam eos qui intra vrbem illi operam nauant, puniueritis. Quod, ita me amet Iupiter, alijq; dij, neq; potestis vos facere, neque vultis. Sed in eam stultitiam venistis, aut delirium,, aut nescio quid dicam (sæpè enim illud etiam vereri mihi subit, ne quod numen res agitet) vt conuicij, aut inuidiæ, aut dicterij gratia: quæcunq; vobis causa in mentem inciderit: homines mercenarios (quorum quidam haud negaturi sint se esse tales) dicere iubeatis: & rideatis, si quibus conuicia fecerint. neq; dum hoc graue est, quanquam graue: sed & illud eis dedistis, vt minore cum periculo rempubl. gerant, quàm vestri defensores. Atqui spectate, quanta ex eo mala existant: quòd eos qui tales sunt, audire vultis. Dicam autem ea quæ omnes intelligetis. Erant Olynthi quidam in magistratu, Philippi studiosi, & in omnibus ei rebus obsequentes: quidam optimè sentiebant, & seruitutem à ciuibus depellere nitebãtur. Vtri autem patriam perdiderunt? aut vtri equites prodiderunt, quibus proditis, Olynthus interijt? Philippi studiosi: atq; ij dum vrbe incolumi, eos qui ciuibus suis optimè consulebant, ita calumniabantur, ita criminabantur, vt etiam ad eijciendum Appollonidem populus Olynthiorum impelleretur. Neq; verò apud hos solos ista consuetudo malorum omnium causa fuit, alibi verò nusquam: sed Eretriæ, postquã digresso Plutarcho, & peregrino milite, populus vrbem tenebat, & Porthmum: alij summam rerum ad nos transferebant, alij ad Philippum. his in plerisque, ac potius in omnibus auscultantes miseri & infelices Eretrienses, tandem adducti sunt, vt suos defensores eijcerẽt. Proinde misso Hipponico, socius & amicus eorũ Philippus, & peregrinis mille, muros Porthmi diruit, & tres imposuit tyrannos, Hipparchum, Automedontem, Clitarchum: & postea bis regione expulit, cum iam seruari vellent: missis primùm illis cum Eurilocho militibus: deinde alijs cum Parmenione. Et quorsum attinet agere pluribus? Orei porrò Philippi negocium agebant, Philistides & Menippus, & Socrates, & Thoas, & Agapæus, qui nunc tenent vrbem: & hæc norant omnes. Homo autem quidam Euphræus, qui aliquando hîc apud vos habitauit, hoc efficere conabatur, vt liberi essent, & seruirent nemini. Quibus is iniurijs & contumelijs ab Oritano populo fuerit affectus, multa dici possent. Anno autem ante excidium, proditionis reum fecit Philistidem,

Reprehensio licentię proditorum, & tristia proditionũ exẽpla.

A νοσοῦντας ἐν αὐτοῖς περιπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας, διὰ ἀπιστίαν, ἐξίῃ· μηχανήματ' ἐπιφήσας, πολιορκεῖ. ἔστιν ὦ πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων, ὡς ἀδὲν διαφέρει, ἀσθενῆ ἔστιν ἐξαίρετος ὥρα τις, ἢ διαλείπει. τοῦτο μὲν τοι πάντας εἰδότας, καὶ λογιζομένους, ἃ δεῖ προσθεῖναι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν· μὴ δὴ εἰς τὴν ἀληθειαν τὴν ἔξ τότε πρὸς λακεδαιμονίους πολέμου βλέπουσας, ὀκνεῖν πραγμάτων. ἀλλ' ὡς ὀκνεῖν πλείστου φυλάττεσθαι, τοῖς πράγμασι, καὶ τῶν ἀγοραίων, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσουσιν, σκοπεῖν τας· ἀλλὰ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι. πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήματα ὑμῖν ὑπάρχει, ἂν περ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ποιεῖν ἐθέλωμεν ἃ δεῖ, ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἅπαν ἡ φέρον ἐστὶ πολλὴ καὶ κακῶς ποιεῖν· ἄλλα μυρία. εἰς ἀγῶνα, ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἥσκηται. ἃ μόνον ἂν δεῖ πάντα γινώσκειν, ἀδὲ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμυνέσθαι τοῖς τοῦ πολέμου· ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ, καὶ τῇ διανοίᾳ σοῦ πρὸ ὑμῶν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι· ἐνθυμουμένους, ὅτι ὀκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε, ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ· ὃ μὰ τὸν Δία, B καὶ σοῦ ἄλλως θεούς, οὐ διώσασθε ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφῖχθε μωρίας, ἢ δαιμονίας, ἢ, ὀκ ἔχω τί λέγω (πολλάκις γὰρ ἐμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μήτι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ) ὡς τε λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος ἕνεκ' ἤ τινος αὐτύχητε αἰτίας, ἀνθρώπους μισθωτοὺς, ὧν ἔστ' ἀνάγκη θεῖεν εἶναι, ὡς ὀκ εἰσὶ τοιοῦτοι λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἂν τις λοιδορηθῶσι, καὶ ἀκὶ τοῦτο πω δεινόν, ἐστὶ περ ὂν δ' ἀνόητον· ἀλλὰ καὶ μὴ πλεῖον ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι. καὶ τοι θεάσασθε, ὅσους συμφορὰς διαπεπόρακεν, τὸ τοιοῦτον ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δ' ἔργα, ἃ πάντες εἴσασθε, ἦσαν ἐν ὀλύνθῳ τινὲς ἐν τοῖς πράγμασι, τινὲς μὲν τὰ φιλίππου φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ· τινὲς δ' ὑπὲρ σοῦ βελτίστου, καὶ ὅπως μὴ δουλώσουσιν οἱ πολῖται, πράττοντες. πότεροι δὲ τὴν πατρίδα ἀπώλεσαν; ἢ πότεροι σοῦ ἱππέας πρόδοσαν, ὧν προδοθέντων ὅλωθος ἀπώλετο; οἱ τὰ φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἐῶ ἡ πόλις, σοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντας συνεφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες ἔτως, ὥς τε τ' γ' ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν ὀλυνθίων ἐπείσθη. ἀ τοίνυν πρὸς τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἀλλοθι δ' ἀδαμοῦ· ἀλλ' ἐν ἐρετρίᾳ, ἐπειδή γε ἀπαλλαγῶτες ξ πολιτῶν, καὶ τῶν ξένων, ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν, καὶ τὸν πορθμὸν· εἰ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα· οἷσθ' ὅτι φίλιππον· ἀκθύοντες ἦ τούτων τὰ πολλὰ, μᾶλλον ἦ πάντα οἱ παλαίπωροι καὶ δυσυχεῖς ἐρετριεῖς, τελωνοῦντες ἐπίσθησαν, σοῦ ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν, καὶ δὲ τοι πέμψας ἱππονίκην ὁ σύμμαχος, καὶ φίλος αὐτοῖς φίλιππος, καὶ ξένους χιλίους, τὰ τίχη πρειλε ξ πορθμῷ, καὶ τρεῖς κατέσησε τυράννους, ἵππαρχον, αὐτομέδοντα, κλείταρχον. καὶ μὴ τοῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δὶς ἤδη βουλομένους σώζεσθαι· πρῶτα μὲν πέμψας σοῦ μετ' εὐρυλόχου ξένους· πάλιν δὲ σοῦ μετὰ παρμενίωνος. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν ὠρεῷ, φιλισταίδης μὲν ἔπραττε φιλίππῳ, καὶ μένιππος, καὶ σωκράτης, καὶ θόας, καὶ ἀγαπαῖος. οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν. καὶ ταῦτ' ἤδεσαν ἅπαντες. ὁ φραῖος δὲ τις ἄνθρωπος, καὶ παρ' ὑμῖν πρότ' ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι, καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται, ἔργον τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο, καὶ περιεπλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν ὠρειτῶν· πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. ἐνιαυτῷ ὕστερον τῆς ἁλώσεως, ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν

C

φιλι-

φιλιστείδην, καὶ σὺν μετ' αὐτοῦ αἰωθόμενοι ἃ πράτ-
τουσι. συναφέντες ἦ ἄνθρωποι πολλοὶ, ἐχορηγὸν ἔχον-
τες Φίλιππον, καὶ πυνθανόμενοι παρ' ἐκείνου· ἀπά-
γουσι τὸν Εὔφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον ὡς σωτηρόμ-
τον τῇ πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν ὠρει-
τῶν· αὐτὶ μὲν τῶν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἐπιτυμπανίσαι τοῖς
μὲν, οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα πα-
θεῖν ἔφη, καὶ ἐπέχαιρε. μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν, ἐπ' ἐξουσίας
ὁπόσης ἠβούλοντο, ἔπραττον, ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται,
καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν. τῶν δὲ πολλῶν εἴτις
αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τὸν Εὔφραῖον οἷα
ἔπαθε μεμνημένος. οὕτω δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥς τε ἀ
πρότερον ἐτόλμησεν. οὐδεὶς γὰρ τὰ κακὰ προσδιενλος,
ῥῆξαι φωνὴν, πρὶν Θρᾳκιώσαμένοι πρὸς τὰ τείχη
προσῆσαν οἱ πολέμιοι. τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν, ἠμύνοντο,
οἱδὲ, παρεδίδοσαν. τὴν δὲ πόλεως οὕτως ἀνάξιος αἰσχρῶς
καὶ κακῶς, οἱ μὲν ἄρχουσι, καὶ τυραννοῦσι, σὺν τότε σώ-
ζοντας αὐτοὺς, καὶ τὸν Εὔφραῖον, ἑτοίμους ὄντας ὁπουῦν
πιεῖν, σὺν μὲν σκολιόντες, σὺν δὲ, ἀποκτείναντες. ὁδ'
Εὔφραῖος ἐκεῖνος, ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρ-
τυρήσας, ὅτι καὶ δικαίως ἐκαθαρῶς ὑπὲρ τῆ πολιτῶν αἰθει-
σήκει φιλίππῳ. τί ἂν πότ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, ἢ ἐκ
τὰς ὀλυνθίους, καὶ τὰς ἐρετριεῖς, καὶ τὰς ὠρείτας ἥδιον ποῖς
σὺν ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ σὺν ὑπὲρ ἑαυτῆ;
ὅπερ ἐκ παρ' ὑμῖν· ὅτι, τοῖς μὲν ὑπὲρ ἢ βελτίστου λέ-
γουσιν, ὀδὲ βουλομένοις εἶναι ἐνίοτε ποῖς χάριν οὐ-
δὲν εἰπεῖν. τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν, ὅπως σω
θήσεται. οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται, Φιλίππῳ συμ-
πράξουσιν, εἰσφέρειν ἐκέλευον· οἱ δ' ἀδέν, δεῖν. ἔφα-
σαν πολεμεῖν, καὶ μὴ πιστεύειν· οἱδ' ἄγειν εἰρήνην,
ἕως ἐγκατελήφθησαν. τἆλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἴομαι
πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω. οἱ μὲν, ἐφ' οἷς ἥδη χα-
ρόμενοι τυγχάνουσι, ταῦτ' ἔλεγον. οἱ δ' ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι
οἷς ποσῆσαν ἀπέχθοντο. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελούμενα,
οὐχ οὕτως ἕνεκα ποῖς χάριν, οὔτε δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ
ποιοῦσιν· ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπιδὴ τοῖς ὅλοις
ἠττᾶσθαι ἐνόμιζον. ὀνὴ τὸν Δία, καὶ τὸν Ἀπόλλω, δέδοι-
κα ἐγώγε μὴ πάθητε καὶ ὑμεῖς· ἐπιδὰν εἰδῆτε, ἐκ λο-
γισμῶ μηδὲν ὑμῖν ἐνὸν· καὶ σὺν εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑ-
μᾶς ὁρῶν. ἐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωπέμαι, ἢ γὰρ ἐξεπίτη-
δες, ἢ δι' ἄγνοιαν, εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴ
πόλιν. καίτοι μὴ γένοιτο, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, τὸ πρᾶγ-
ματ' ἐν τούτῳ. τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολα-
κείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππῳ. καὶ ποσέοικε τὰ ὑπὲρ ὑμῶν λε
γόντων πυνθάνεσθαι. καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπολήφασιν ὠ-
φελίαν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου Φίλοις ἐπέτρεψαν αὐ-
τοῦ, τὴν δ' Εὔφραῖον ἐώσουν. καλήν γ' ὁ δῆμος ὁ ἐρε-
τριέων, ὅτι σὺν ὑμετέρας μὲν πρέσβεις ἀπήλασε· κλέ-
πτοντα γὰρ ἐνέδωκεν αὐτόν. δ' ἀλλ' ὑσίγα μαστιγόμενοι,
καὶ σπεβλόμενοι. καλῶς ὀλυνθίων ἐφείσαντο, τὸν, τὸν μὲν λα
θένλιν ἱππάρχον χρυσοστεφάνων, τὸν δ' Ἀπολλωνίδην
ἐκβαλόντων. μωρία, καὶ κακία, τὸ τοιαῦτα ἐλπίζειν· καὶ
κακῶς βουλομένους αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ὧν προσήκει
ποιεῖν ἐθέλοντας· ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων, ἀ-
κροωμένους· τηλικαύτην ἡγεῖται πόλιν εἰκεῖν τὸ μέγε-
θος· ὡς τε μήδ' αὖ ὁτιοῦν ἢ δένον πείσεται, καὶ μὰ ἐκεῖ-
νό γε αἰσχρὸν, ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν, συμβάντος τινός· τις
γὰρ ἂν ὠήθη ταῦτα γενέσθαι; νὴ τὸν Δία, ἔδει γὰρ τὸ, τὸ, ποιῆ-
σαι· καὶ τὸ, καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι. πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν ὀλυν-
θιοι νῦν, ἃ τότε εἰ προείδοντο, ἐκ ἂν ἀπώλοντο. πολλ'
ἂν ὠρεῖτο· πολλὰ φωκεῖς· πολλὰ τῶν ἀπολωλό-
των ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν
σώζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον, ἄν τ' ἔλαττον ᾖ,
τότε

A dem, & gregales eius: animaduersis eorum conatibus. Concitati autem homines multi, & præbitorem habentes Philippum, & consilijs eius instructi, abducunt Euphræum in carcerem, vt reipublicæ perturbatorem. Ea videns populus Oritanus, hunc adeò non adiuuit, illósue in cruciatum egit: vt nec his irasceretur, & illum meritò illa ferre diceret, eiq; insultaret. Deinde illi tantam nacti potestatem, quantam voluerant: id agebant, vt oppidum caperetur: & rem confecerunt. Quod si quis è populo sensisset: tacebat, & erat attonitus, memor quid Euphræo accidisset, adeóq; miserè cum eis agebatur. vt non prius auderet quisquam, tali imminēte malo vocem rumpere, quàm instructa acie ad muros accederent hostes. Tum demum hi oppidum defendebant: illi prodebant. Oppido ita capto, flagitiosè & malè, isti imperant, & tyrannide potiūtur: ijs qui tum & semetipsos & Euphræum defendebant, omniq; fungi officio cupiebant, partim eiectis, partim occisis. Euphræus autem ille semetipsum iugulauit: reipsa testatus, se iure & integrè pro ciuibus restitisse Philippo. Quid nam igitur causæ sit, miramini fortasse, cur & Olynthij, & Eretrienses, & Oritæ magis Philippi defensoribus fauerint, quàm suis? Eadem causa, quæ & apud vos: Quòd ij qui reipubl. consultum volunt, ne quidem si cupiant, quicquam ad gratiam dicere aliquando possunt. Nam res ipsæ vt incolumes sint, prouidēdum est: illi, his ipsis quæ in Philippi commodum agunt, gratiam ineunt. Tributum conferre iubebant: illi nihil. bellum gerendum esse dicebant, & diffidendum: illi pacem agendam, donec circumuenti sunt. Cætera eodem ferè modo omnia, ne singula referā. Alteri igitur ea dicebant, quæ in præsentia delectarent: alteri, quæ ad incolumitatem in posterum retinendam pertinerent: eaq; cum offensione coniuncta. Multa autem vulgus etiam postremò, non tam vel gratiæ causa, vel per ignorationem ferebat: quàm quod cedendum esse temporibus videbatur: postquam se omnino esse impares putabant. Quod idem, ita me amet Iupiter & Apollo, vereor, ne vobis etiam accidat, posteaquam videritis vos consilio nihil proficere. Atq; eos qui vos eò redigūt, non horreo, sed detestor. Aut enim de industria, aut per ignorantiam, in difficultatem adducunt rempublicam. Verùm absit, Athenienses, vt res eò redeant. Mori enim millies præstat, quàm per assentationem Philippo quicquam conficere, & aliquos vestri defensores abijcere. Præclara nunc Oritano populo relata est gratia, quòd Philippi amicis se commiserunt, Euphræum autem impulerunt. Præclara populo Eretriensium, quòd vestros legatos repulerunt, Clitarcho se dediderunt. Seruiunt illi sanè, flagris afficiuntur, & torquentur. Præclarè Olynthijs pepercit, qui vt Lasthenem magistrum equitum creauerunt, sic Apollonidem eiecerunt. Stulticiæ & ignauiæ est talia sperare, atque interim malè consulere, & nusquam officio fungi velle: ijs autem qui hostium causam agunt, audiendis, vrbem tanta magnitudine se incolere existimare, vt extra omne periculum posita sit. Atqui turpe illud est, si quid post acciderit, dicere: Quis verò putasset hæc futura? Hercule verò: illud enim atque illud faciendum fuerat: & hoc & hoc non faciendum. Multa nunc dicere possint Olynthij, quæ tum si præuidissent, non perijssent: multa Oritæ, multa Phocenses, multa quicunq; perierunt. Sed quidnā hæc eis prosunt? Dum nauis est incolumis, siue ea maior siue minor sit:

A desperatione reuocat Athenienses ad vigilātiam & prouidētiam.

tum decet & nautam,& gubernatorem,& omnem virum esse strenuum: vtq; nec de industria, nec imprudens, quisquam eam euertat,prouidere. Nam vbi mare superat, inane est studium. Quare nos quoq; Athenienses,dum sumus incolumes:dum vrbem maximam habemus:dum opportunitates plurimas:dum existimationem honestissimam: quid agamus, iamdudum aliquis in hoc consessu libenter fortassis rogaret? Ego profectò dicam,atq; etiam decernam: vt,si voletis,exequamini. Vbi ipsi in primis vim propulsamus, & instruimur,triremibus,pecunijs, & militibus dico (etenim si alij vniuersi in seruitutem consentiant,vobis certè pro libertate certandum est) hæc igitur omnia vbi instruxeritis,& Græcis declaraueritis: cæteros iam conuocemus,& qui hæc edocturi sint, legatos passim dimittamus,in Peloponesum,Rhodum,Chium, ad Regem Persarum inquam. Neq; enim ab illius rationibus abhorret, ne istum euertere sinamus omnia: vt,si persuaseritis, socios habeatis & periculorum & sumptuum, si sit necesse: sin minus,rem saltem differatis. Quia enim cum viro,non cum cõiunctæ ciuitatis viribus bellum est: ne hoc quidem nullum habet vsum: neq; superioris anni legationes in Peloponesum illæ fuerunt irritæ,quas ego & Polyeuctus optimus ille vir,& Hegesippus, & Clitomachus,& Lycurgus,& alij legati passim obiuimus:neq; accusationes.quibus rebus effecimus,vt ille represso impetu nec Ambraciã inuaderet,nec in Peloponnesum irrueret.Illud autem non dico,si ipsi nihil quod necesse est, pro nobismet ipsis agere velimus, alios esse cõuocandos. Etenim absurdũ fuerit,vt qui ipsi sua deserunt, aliena se curare profiteãtur,& dũ præsentia negligunt,rerum futurarum metum alijs proponant. Non dico hæc: sed Chersonesitanis militibus pecuniã dico esse suittẽdam, & alia quæcũq; postulãt,faciẽda:ipsi autẽ nos instruamur,& fungamur officio primi:ac tũ demũ cæteros Græcos conuocemus,congregemus,doceamus,admoneamus. Hæc sunt ciuitatis tãta præditæ autoritate,quantã vos obtinetis.Sin putatis Chalcidẽses Græciam seruaturos, aut Megarẽses,vos molestias actionũ vitaturos:non rectè putatis. Bene enim cũ illis agitur,si eorũ quisq; mãserit incolumis.Vobis,vobis id est agẽdum: Vobis maiores vestri munus & decus id per multa & præclara & magna discrimina partũ reliquerũt. Sed si vnusquisq; qđ cupit,id requirens sedebit,& hoc spectabit,ne quid sibi laboris capiendum sit:primùm nunquam eos inueniet qui rem gerãt. Deinde metuo, ne omnia quæ nolumus, facere sit necesse.Nã si qui essent,iam olim inuẽti essent, cum quidẽ vosipsi nihil agere velitis.Sed non sunt.Ego igitur hæc dico,hæc decerno: & puto nunc etiã res posse emendari,si hæc fiant. Si quis autem his melius aliquid habet:dicat & suadeat. Quod autem vobis probatum fuerit: id omnes deos precor vt sit ex vsu reipublicæ.

Peroratio, per enumerationem, & exhortationem.

A

B

C

LIBANII ARGVMENTVM QVARTAE in Philippum orationis.

IDem & huius orationis argumentum est,quod præcedentis.neq; quicquam in ea inest amplius aut peculiare, præter illam de concordia rationem. Quũ enim diuites à pauperibus dissentiant:Demosthenes operam dat,vt seditionem compescat: plebi suadens,ne diuitum fortunas publicet: diuitibus,ne lucellum illud quod è publico percipiunt, tenuioribus inuideant. Suadet etiam Athenienssibus,vt regis Persarum per legatos societatem expetant.

DEMO-

τότε χρὴ καὶ ναύτην, καὶ κυβερνήτην, καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς εὐθύμον εἶναι· καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν, μήτ' ἄκων μηδεὶς αὐτὰς ἐπιτρέψῃ τοῦτο, σκοπεῖσθαι, ἐπειδὰν δὲ ἡ θάλαττα ὑπάρχῃ μάτην. ἡ σπουδή· καὶ ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πολλὰς, ἀξίωμα κάλλιστον· τί ποιῶμεν, πάλαι τις ἠδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται. ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ, καὶ γράψω δὲ, ὥστε, ἂν βούλησθε χειροτονήσητε, αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ σῳζόμενοι τριήρεσι, χρήμασι, καὶ στρατιώταις λέγω. καὶ γὰρ, ἂν ἅπαντες ὁμαλῶς ἐλθεῖν ἐθέλητε συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. ταῦτα δὴ πάντα σῳζόμενοι, καὶ πιθόμενοι τοῖς ἕλλησι φανερὰ τὰς ἄλλας ἤδη σῳζακαλοῦμεν· ἢ σοῦ ταῦτα δι δάξοντας σκέμπομεν πρέσβεις πανταχῇ· εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω, ἔδει γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέσθαι, τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι. ἵν' ἐὰν μὲν πείσητε· κοινωνὸς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων, καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἂν τι δέῃ. εἰ δὲ μὴ· χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν. ἐπειδὴ γὰρ ἐστι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ σύμπασι πόλεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος· ἴσθ' ἐτοῦτ' ἄρχῃσον. ἴσθ' ἃ πέρυσι πρεσβεῖαι σταλεῖσαι πρὸς τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι, καὶ καθηγορίαι· ἃς ἐγὼ, καὶ πολύθουκλος, ὁ Βέλπτης ἐκεῖνος, καὶ Ἡγήσιππος, καὶ Κλειτόμαχος καὶ Λυκοῦργος, καὶ οἱ ἄλλοι, πρέσβεις σταλέντες ἐπανήλθομεν· ἃ ἐποιήσαμεν ὅπως ἐκεῖνον, καὶ μήτ' ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ' ἐς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι. ἃ μέν τοι λέγω μηδὲν αὐτοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, σοῦ ἄλλας σταλεῖν. καὶ γὰρ εὔηθες, τὰ οἰκεῖα αὐτοῦ σταθμεμένους, τἀλλότρια φάσκειν κήδεσθαι· καὶ τὰ παρόντα σκοποῦντας, ὑπὲρ τῶν μελόντων σοῦ ἄλλας φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα· ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερρονήσῳ, χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἄλλα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν· αὐτοῦ δὲ σταθμᾶσθαι, καὶ πρῶτος ἀρχὴν ποιῶντας, τότε καὶ σοῦ ἄλλους ἕλληνας συγκαλεῖν, διδάσκειν, νουθετεῖν. ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκην ὑμῖν ὑπάρχει. εἰσὶ γοῦν οἴεσθε, χαλκιδέας τοὺς ἑλλάδα σώσοντας, ἢ μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθε τὰ πράγματα· οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε. ἀγαπητὸν γὰρ, ἂν αὐτοὶ σῴζων τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον. ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο, καὶ κατέλιπον. μὴ πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰσὶ δ' ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν· πρῶτον μὲν, ἐὰν μή πού θ' εὕρῃ σοῦ ποιήσοντας. ἔπειτα δέδοικα, ὅπως μὴ πάντα ὅσα ἃ βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γένηται. εἰ γὰρ ἦσαν, εὖρον αὖ πάλαι, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ὑμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν. ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω, καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα, τούτων γιγνομένων. εἰδέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον. λεγέτω, καὶ συμβουλευέτω. ὅτι δ' ὑμῖν δόξειε, τοῦτ', ὦ πάντες θεοὶ, συνευέγκοι.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΚΑΙ ἔστι ὁ λόγος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ φθάνοντι· καὶ πλέον οὐδὲν, οὔτε ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα. διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν στάσιν· τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν, μὴ δημεύειν τοὺς τῶν πλουσίων οὐσίας· τοῖς δὲ πλουσίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τῶν δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς ἀθηναίους, καὶ πρὸς τὴν περσῶν βασιλέα, περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

ΔΗΜΟ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

DEMOSTHENIS QVARTA IN PHILIPPVM ORATIO, X.

Hieronymo Vuolfio Interprete.

ΚΑΙ πουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πολει· πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐν μικρῷ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως πως ἔχει· ὅθεν ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτατον εἰς τὸ παρὸν, ἢ ὅπως τῆς γνώμης ὑμεῖς ἀφέξεσθε τῶν πεπραγμάτων· καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθε, ἀκούοντες ἤν τι καινότερον. εἰτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, ὁ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται. ἡμεῖς μὲν ἂν ἀσέλγεια, καὶ πλεονεξία. ἢ πῶς ἄπιστος ἀνθρώπους φίλιππος χρῆται; τοσοῦτο τὸ πλῆθος, ὅσον ἀκούετε. ὅτι οὐ κακῶς ταύτης ἐπεῖχον ἅπαντες ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας· οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν εἰ μή τις ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναιτό τις, ὡδὶ λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν, οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν· ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ πείσαντες τῷ λόγῳ. ἆρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκεῖνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἐπιθὰν γὰρ, ὁ μὲν, λαβὼν μετὰ τῶν παραδίζη τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς ἔστιν ἐτοίμως κινδυνεύων, ἡμεῖς δ' καθώμεθα, εἰ μὲν, εἰρηκότες τὰ δίκαια, εἰ δ' ἀκηκοότες· εἰκότως εἶμαι τὰ ἔργα σοῦ λόγοις παρέρχεται. καὶ πρόσεχουσιν ἅπαντες, ἀλλ' οἷς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν αὖ εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμέν, ἐστὶ δὲ τούτων, οὐδὲν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα. οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τοιγάρτοι διεσπάσθη τὸ τῶν εἰς δύο μέρη ταῦτα, τὸ ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι· τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, ὁτιοῦτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι. οἱ τ' ἐκείνης αἱρέσεως, οἱ τυραννίδων, καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ. καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, οὐκ οἶδ' εἴ τις ἔστι τῶν πασῶν λοιπή, πλὴν ἡμετέρα. καὶ κεκρατήκασιν οἱδὶ ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιοῦμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττει. πρώτῳ μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ σοῦ βουλομένους χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τ' δώσοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. δευτέρῳ δὲ καὶ δεύτερον ἐλάττονι τούτου, τῷ δυνάμενον τὰ καλὰ σκοπουμένοις σοῦ ἀναπεπταμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς αὐ αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι. ἡμεῖς δ' οὐ μόνον ἰδίοις * ὑπολειπόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἀλλ' οὐδὲ ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον εἰκάσαιμεν ἂν ἄνθρωποι. εἶτ' οἶμαι (δεῖ γὰρ, ὡς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τἀληθῆ) οὕτω διακεκλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ὑπὸ τούτων· ὥστε τὸν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν, ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ὑμῖν αὐτὶ λέγουσιν. οἱδὶ ὑπὲρ ᾧ σωφρονοῦσι· τινες δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀμείνους μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. δ' χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; ἵνα μὴ δόξω ἀπεχθάνεσθαι, μὰ τὴν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, προαιροῦμαι· ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνη, καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, ἐκ ἀφ' ἑκάστου τ' ἀμελεμένων ποιεῖ

ΚΑΙ πουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πολει· πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐν μικρῷ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως πως ἔχει· ὅθεν ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτατον εἰς τὸ παρὸν, ἢ ὅπως τῆς γνώμης ὑμεῖς ἀφέξεσθε τῶν πεπραγμάτων· καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθε, ἀκούοντες ἤν τι καινότερον. εἰτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, ὁ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται. ἡμεῖς μὲν ἂν ἀσέλγεια, καὶ πλεονεξία. ἢ πῶς ἄπιστος ἀνθρώπους φίλιππος χρῆται; τοσοῦτο τὸ πλῆθος, ὅσον ἀκούετε. ὅτι οὐ κακῶς ταύτης ἐπεῖχον ἅπαντες ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας· οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν εἰ μή τις ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναιτό τις, ὡδὶ λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν, οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν· ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ πείσαντες τῷ λόγῳ. ἆρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἐπιθὰν γὰρ, ὁ μὲν, λαβὼν μετὰ τῶν παραδίζη τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς ἔστιν ἐτοίμως κινδυνεύων, ἡμεῖς δ' καθώμεθα, εἰ μὲν, εἰρηκότες τὰ δίκαια, εἰ δ' ἀκηκοότες· εἰκότως εἶμαι τὰ ἔργα σοῦ λόγοις παρέρχεται. καὶ πρόσεχουσιν ἅπαντες, ἀλλ' οἷς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν αὖ εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμέν, ἐστὶ δὲ τούτων, οὐδὲν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα. οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τοιγάρτοι διεσπάσθη τὸ τῶν εἰς δύο μέρη ταῦτα, τὸ ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι· τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, ὁτιοῦτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι. οἱ τ' ἐκείνης αἱρέσεως, οἱ τυραννίδων, καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ. καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, οὐκ οἶδ' εἴ τις ἔστι τῶν πασῶν λοιπή, πλὴν ἡμετέρα. καὶ κεκρατήκασιν οἱδὶ ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιοῦμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττει. πρώτῳ μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ σοῦ βουλομένους χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τ' δώσοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. δευτέρῳ δὲ καὶ δεύτερον ἐλάττονι τούτου, τῷ δυνάμενον τὰ καλὰ σκοπουμένοις σοῦ ἀναπεπταμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς αὐ αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι. ἡμεῖς δ' οὐ μόνον ἰδίοις * ὑπολειπόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἀλλ' οὐδὲ ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον εἰκάσαιμεν ἂν ἄνθρωποι. εἶτ' οἶμαι (δεῖ γὰρ, ὡς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τἀληθῆ) οὕτω διακεκλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ὑπὸ τούτων· ὥστε τὸν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν, ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ὑμῖν αὐτὶ λέγουσιν. οἱδὶ ὑπὲρ ᾧ σωφρονοῦσι· τινες δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀμείνους μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. δ' χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; ἵνα μὴ δόξω ἀπεχθάνεσθαι, μὰ τὴν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, προαιροῦμαι· ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνη, καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, ἐκ ἀφ' ἑκάστου τ' ἀμελεμένων ποιεῖ

ΟΥΤΟΚΛ

ΔΗΜΟ

VVM & grauibus vos, Athenienſes, & reipublicæ neceſſarijs de rebus deliberare putem: operam dabo vt ea dicam, quæ è republica eſſe arbitror. Quanquam autem peccata non pauca ſunt, neque paruo tempore cumulata, per quæ in hæc mala incidimus: nihil tamen omnium eſt, Athenienſes, in præſentia difficilius, quàm quòd vos animis à rebus gerendis abhorretis: & tantiſper nauatis operam, dum ſedetis, & auditis, vbi quid noui nunciatum fuerit: deinde veſtrûm quiſq; digreſſus, non modò non curat ea, ſed nec meminit. Ac petulantiæ quidem & auaritiæ, qua erga vniuerſos mortales Philippus vtitur, tanta magnitudo eſt, quantam auditis. Eum autem non poſſe coherceri verbis & concionibus, nemo certè ignorat. Etenim ſi è nulla re alia id cognoſci poſſet, ita conſiderandum eſſet: Nos nullo vnquam loco, cum de iure diſputandum fuit, victi, nec iniuriam feciſſe viſi ſumus: ſed omnes vbique ſuperamus, & vincimus oratione. Nunquid igitur propterea illi res aduerſæ ſunt, aut reipublicæ proſperæ? Multum certè abeſt. Cum enim ille ſumptis pòſt armis progreditur, omnes fortunas alacriter in diſcrimen adducens: nos verò ſedemus, poſtquam alij æqua diximus, alij audiuimus: fit, vt facta orationibus anteuertant, & omnes curent non æquitates quaſcunque nos diximus, aut nunc dicemus, ſed ea quæ facimus. Atqui eiuſmodi ea ſunt, vt neminem oppreſſum iniuria, ſeruare poſſint. neque enim plura de ijs dici opus eſt. Proinde cum oppidani in duas haſce ſint diuiſi partes, alij, vt neque vi imperare velint, neque ſeruire cuiquam, ſed in libertate & legibus ex æquo viuere: alij, vt ciuibus imperare cupiant, & alteri parêre, per quemcunque id ſe conſecuturos putarint: ij qui illius ſectam ſequuntur, quiq; tyrannides & principatus concupiuerunt, vbique dominantur: & vrbs in qua conſtanter colatur libertas populi, haud ſcio an vlla ſit reliqua ex omnibus, veſtra excepta: & ſunt, qui illius arbitratu præſunt oppidis, omnibus ijs rebus quibus negocia conficiuntur, ſuperiores, quorum illud primum omnium & maximum eſt, quòd præbitorem habent, ad eos corrumpendos, qui pecuniam accipere volunt. alterum, & nihilo minus hoc, quòd illis copiæ, quibus eorum aduerſarij euertantur, quocunque tempore poſtularint, præſtò ſunt. Nos verò non his modò rebus ſumus inferiores, Athenienſes, ſed nec expergefieri poſſumus, hominibus qui mandragoram, aut ſimile aliquod venenum biberunt, ſimiles. Deinde (vera enim, vt ego iudico, fatenda ſunt) eo vtique pacto in eam calumniam & contemptum venimus, vt qui in ipſis periculis verſantur, partim de principatu vobis contradicant, partim de concilij loco: quidam etiam ſoli potius, quam vobis adiutoribus, ſe defendere decreuerint. Qua tandem gratia hæc dico, & recenſeo. (Neque enim, ita me amet Iupiter, omnéſque dij, odium quæro.) eò, vt vnuſquiſque veſtrûm, Athenienſes, hoc cognoſcat, & videat, quotidianam ſegnitiem & ſocordiam, vt in priuata vita, ſic etiam

Attêtio, & reprehêſio ignauiæ Athenienſium, cum ſe dulcitatis Philippi commemoratione.

Cauſa narrationis.

tiam in vrbibus, non in ijs singulis quæ negliguntur, statim animaduerti, sed in summa rerum occurrere. Videtis Serrium & Dorisçum: hæc enim primùm neglecta sunt post pacem factam, quæ multis vestrûm nec nota sunt fortasse: ea tamen tum neglecta & despecta, perdidere Thraciam & Cersobleptem socium vestrum. Rursus ea negligi cum videret, & nullis defendi vestris auxilijs: subruit Porthmum, & tyrannidem eregionè Atticæ, tanquam vallum, vobis obiecit in Eubœa. Hac neglecta, Megara propemodum capta sunt. nihil curastis, neque commoti estis harum rerum vlla: neq; ostendistis hoc, vos ei hæc non permissuros. Antronas largitionibus cum emisset, non multo pòst Orei potitus est. multa prætereo, Pheras, viam ad Ambraciam, factas Elide cædes, alia infinita. Non enim vt enumerarem vi subactos & iniurijs affectos à Philippo, hæc recensui: sed vt hoc vobis ostenderem, non desiturum omnes mortales vexare, omnia suæ ditionis facere Philippum, nisi quis eum prohibuerit. Sunt autem quidam, qui, priusquam rem perfectè audierint, statim interrogare soleant: Quid igitur est agendum? non vt eo audito, faciant (omnium enim vtilissimi essent) sed vt audiendi molestia liberentur. Dicendum tamen est, quid sit agendum. Primùm, Athenienses hoc certò apud vos statuetis: Philippum bellum gerere cum nostra republica, & soluisse pacem, & maleuolum atq; hostem esse toti vrbi, & vrbis solo: addam etiam dijs vrbanis, qui eũ eradicent: cum nulla re tamen æquè bellum gerere, vt cum forma reipublicæ: neq; per insidias quicquam aliud omnium moliri ac meditari magis, quàm vt eam destruat. idq; necessariò quodammodo, nunc quidem agit. Quod sic intelligetis. Imperare vult: eius rei æmulos & aduersarios solos esse vos existimat. Iniurius est longo iam tempore: idq; ipse sibi est optimè conscius. Quæ enim vestra sunt, ijs vtitur ad omnia cætera defendenda, & tutò tenẽda. Si enim Amphipolim & Potidæam amitteret: ne in Macedonia quidem tutò se manere posse existimaret. Vtrunq; igitur scit, & se vobis insidiari, & vos id animaduertere. Quia verò vos cordatos esse viros putat: iurè se vobis inuisum esse censet. Præter hæc tam multa, cõpertum habet, etsi cæterorum omniũ potiatur, se, dum popularis status apud vos fuerit, nihil firmi habiturum: sed, si quam cladem aliquando acceperit (multæ autem homini accidere possunt) fore, vt qui nunc vi tenẽtur, veniãt, & ad vos confugiãt. Non enim vos estis ipsi ad auariciam & dominatum vi obtinendum à natura bene parati: sed ad impediẽdum alium, quò minus & potiatur, & si ireneat, vt eripiatis: deniq; ad vexandos imperij cupidos, & omnes homines in libertatem asserendos, instructi. Non igitur vult vestram libertatem sibi in rebus aduersis esse formidolosam. In quo non malæ, nec ignauæ sunt eius rationes. Primùm igitur hac de causa hostis reipublicæ est existimandus, & popularis status, irreconciliabilis. Secundo loco certò tenendum, eum omnia quæ molitur atq; apparat nunc, contra nostram vrbem apparare. Neq; enim quisquam vestrûm ita vaecors est, vt Philippum existimet, mala in Thracia (quo enim alio nomine appelles Drongilum, & Cabylen, & Mastiram, & ea quæ nunc tenêre dicitur) hæc inquam eum appetere, & vt ea obtineat, & labores & hyemes & extrema pericula tolerare: Athenienses autem portus, & naualia, & triremes, & argentifodinas, & tantos reditus, & locum & glo-

Consilium 1. Philippũ summa ope oppugnandum, quia insidiator & hostis.

A πιεῖ τὴν αἴσθησιν ὑμῶν· ἀλλ' ὅτι τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπανλᾷ· ὁρᾶτε γέρριον καὶ δορίσκην (ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μὲν τὴν εἰρήνην) ἃ πολλοῖς ὑμῶν ἴσως ἄγνωστά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέν ποτε τότε ἐάσθη ταῦτα δὲ παροφθέντα, ἀπώλεσε θρᾴκην καὶ κερσοβλέπτην, σύμμαχον ὄντα ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν, καὶ δεόμενος βοηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν * κατέσκαψε Πορθμὸν, καὶ τυραννίδα ἀπανλικρὺ τῆς Ἀττικῆς * ἐπέβαλεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. ταύτης ὀλιγωρουμένης, μέγαρα ἐάλω σχεδόν. δεδὲν ἐφρόντισατε, δεῖ ἐπεσκέφθε ἐπ' δεδενὶ τούτων, δεῖ ἐνεδείξασθε τοῦτ' ὅτι δὲν ἀπατρέψετε ταῦτα πιεῖν αὖθις. αὐτοῦνας ἐπρίατο. καὶ μετ' δ πολὺν χρόνον, τὰ ἐν ὠρεῷ πράγματ' ἐλήφθη. πολλὰ μὲν καὶ σχεδὸν παραλείπω, Φέρρας, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν Ἠλίδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία. ἐγὼ γὰρ ἵν' ἐξαριθμήσωμαι οὓς βεβιασμένους, καὶ οὓς ἠδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον· ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, ὅτι δὲ φήσει πάντας μὲν ἀνθρώπους ἀδικῶν· πάντα δὲ ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος Φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἰσὶ δέ τινες, οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους, Β δεῖ ποιεῖν ἃ δεῖ ἐώθασιν ἐρωτᾶν, τί δὲν χρὴ ποιεῖν; ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι (χρησιμώτατοι γὰρ αὐτῆσιν ἀπαντῶν) ἀλλ' ἵνα ἔλεγχος ἀπαλλαγῶσι. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππῳ πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· καὶ κακόνους μὲν, καὶ ἐχθρός ἐστιν ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἑδάφει. πεφθήσωνται, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσθαι. δεδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ δεῖ δ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον δεδὲν τῶν ἀπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσει. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νυνὶ δὲ ποιεῖ. λογίζεσθε γὰρ, ἄρχὴν βάλῃ). τοῦτο δ' αὐτανωνιστὴς μόνος ὑπολείπεται ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον· καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄρτι σύνοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ ἔστιν ὑμετέροις ἔχεται χρῆσθαι· τούτοις ἅπαντα τἄλλα βεβαίως κέκτηται. εἰ γὰρ ἀμφίπολιν, καὶ Ποτίδαιαν ἐφθάρησαν δεῖ αὖ ἐν μακεδονίᾳ μὲν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο. ἀμφότερα δὲν οἶδε, καὶ αὐτὸ ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δεῖ ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὐτὸ ἡγεῖται. ἐφθὸς γὰρ τούτοις τοσούτοις ἔστιν, οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι δὲ γὰρ αὖ ἀπάντων τἄλλων γῆν) κύριος, δεῖ δὲν ἐστ' αὖπω βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε· ἀλλ', ἐὰν πολεμοῦσι πεῖσμα (πολλὰ δεῖ γὰρ ἀνθρώπῳ) ἡξεῖ πάντα τὰ νυνὶ βεβιασμένα, καὶ καταφλέξει) πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι, καὶ καταρχεῖν δέρχομαι εὖ πεφυκότες· ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι, καὶ τὸ ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως δυνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι, δεινοί. δύνασθαι βέλει) τοῖς αὐτὰ καιροῖς πρὸς ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς, οὐδεὶ δ' ἐργῶς ταῦτα λογιζόμενον. πρῶτον μὲν δὴ, τοῦτο δεῖ χάριν ἔχθρον ὀφειλημένην τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀλλάλακτον ἐκεῖνον. δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πρᾶγματεται, καὶ κατασκευάζεται νυνὶ, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐστὶ κατασκευάζεται. δὲ γὰρ οὕτως ἀνόητος ἐστιν ὑμῶν οὐδεὶς, ὡς θ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν θρᾴκῃ κακῶν (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι, δρόγγιλον, καὶ καβύλην, καὶ μάστειραν, καὶ ἀνυνὶ Φασὶν αὐτὸν ἔχειν) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, ἅπερ δ' ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ δεῖ ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν· τῶν δ' ἀθλίων λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριηρῶν, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐργυρείων, καὶ τοσούτων πρόσδων, καὶ τόπου,

καὶ

κ᾽ δόξης (ὧν μήτ᾽ ἐκεί-
νῳ, μήτ᾽ ἄλλῳ γέ-
νοιτο μηδενὶ, χεί-
ρω πεπαιμένῳ τ᾽ πόλιν τ᾽ ἡμετέραν, κυριεύσει) ἀκ ἐπιθυ-
μεῖν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν· ὥσπερ γ᾽ τ᾽ με-
λιττῶν, κ᾽ τ᾽ ὀλυρῶν τ᾽ ἐν τοῖς θρᾳκικοῖς σιροῖς, ἐν τῷ βα-
ράθρῳ χειμάζειν. ἀκ ἔστι ταῦτα· ἀλλὰ κἀκεῖνα ὥσπερ γ᾽
τούτων γέ σοι κύριος, κ᾽ τὰ ἄλλα πάντα πραγματεύ-
εται. ταῦτα χρὴ νῦν ἕκαστον εἰδότα, καὶ γιγνώσκοντα παρ᾽
αὐτῷ, δεῖ μὰ δι᾽ ἃ χρή ψαι κελεύειν πόλεμον τ᾽ τὰ βέλ
τιστα ἅπασι δικαίοις συμβουλεύοντα. τοῦτο μὲν γὰρ ἐστιν
ὅταν πολεμήσετε λαβεῖν * βουλομένων, ἃ χ᾽ ἃ τῇ πόλει
συμφέρει, πράττειν. ὁρᾶτε γάρ, εἰ δι᾽ ἃ πρῶτα παρεσπόν-
δησε Φιλίππῳ, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα (πολλὰ γὰρ ἐστιν
ἐφεξῆς) ἔχρη ψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν, ὅσ᾽ ὁμοίως, ὥσπερ
νῦν, ἃ χρή φουν Θηβαίων ἃ δενὸς πόλεμον, καρδια
νοις ἐβοήθει· οὐκ ἀνηρπασμένῳ ἂν ἦν ὁ ταῦτα χρά-
ψας, ἐξ ἁπάντων ἢ πιῶν ἂν, αὐτὸν καρδιανοις βεβοηθηκέναι; μὴ τοίνυν ζητεῖτε, ὅν τινα, αὖθ᾽ ὧν
Φιλίππῳ ἐξαμαρτάνει, μισήσετε· κ᾽ τοῖς παρ᾽ ἐκείνῳ
μισθαρνᾶσι, * χαπτὰ σεσθαι ὥσθαβαλεῖτε. μηδ᾽ αὐ-
τοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βάλεσθε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς
ἐρίζειν, εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ᾽
ὃν ἐκεῖνος * πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀμυνέσθε· τοῖς μὲν
ἀμυνομένοις ἥδη χρήματα κ᾽ τἄλλα, ὧν ἂν δέων), δι-
δόντες· αὐτοὶ δ᾽ εἰσφέροντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κ᾽ κα
τασκευαζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἱππα-
γωγούς, κ᾽ τἄλλα ὅσα εἰς πόλεμον. ἐπεὶ νυνί γε γέ-
λως ἔσθ᾽ ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι κ᾽ Φιλίππου δὲ
αὐτὸν οἰόμενον, ἁδὲν ἂν ἄλλο, μὰ τὸν Δία, εὐδαιμονεῖν ποιεῖν
τ᾽ πόλιν, ἢ ταῦτα, ἃ νυνὶ ποιεῖτε. ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε,
ὅταν σθάλωσε τὰ πράγματα, ζητεῖτε, δυσχεραίνε-
τε, ἀλλήλους αἰτιᾶσθε. ἀφ᾽ ὅτου γ᾽ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ
διδάξω, κ᾽ ὅπως παύσε), λέξω. ἁδὲν πώποτε, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, τ᾽ πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεξήσασθε, ἃ
δὲ καταπράσσεσθε ὀρθῶς· ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ
διώκετε. εἶτ᾽ ἐπὰν ὑστερήσητε πόλεως. ἕτερον πάλιν
ἐὰν συμβῇ π᾽ σθάλωσε, κ᾽ θορυβεῖσθε. τὰ γ᾽ ἀκ
ἔστως * ἔχει· ἀκ ἐνεστι βοηθείας χρωμένους, ἁδὲν τ᾽ δέον-
των πώποτε πρᾶξαι· ἀλλὰ καταπράσαντας δεῖ δυ-
ναμιν, κ᾽ τροφὴν ταύτην περίσαντας, καὶ ταμίας δημοσί
ους, κ᾽ ὅπως ὅτι τ᾽ τ᾽ * χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστά-
την γένεσθε, ἕτως πιήσαντας τ᾽ μὲν τ᾽ χρημάτων λόγον,
σθάτ᾽ τούτων λαμβάνειν τ᾽ ἢ τ᾽ ἔργων, σθάγ᾽ στρατη-
γὸν κ᾽ μηδεμίαν σεφάσιν δ᾽ πλεῖν ἄλλοσε, ἢ πρὸ πλειν
ἄλλοτι, τῷ στρατηγῷ καταλείπειν· αὖ δ᾽ ἕτω πιήσητε· κ᾽
τοῦτον ἐξελήσητε· ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ
μένειν ὅπου * τὸν αὐτὸν Φίλιππον ἀναγκάσετε· ἢ πολεμή
σετε ἐξίσης κ᾽ ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥσπερ
ὑμεῖς νῦν σωφρόνεσθε τί ποιεῖ Φίλιππος; κ᾽ ποῖ πορευ
εται; ἕτως ἐκεῖνος φροντίσει, ποῖ ποτε ἡ τ᾽ πόλεως ἀπῆρκε
δύναμις; κ᾽ * τὸν φανήσε); εἰδὲ τῷ δοκεῖ τῶν ταῦτα, κ᾽ δ᾽ α
πάνης πολλῆς, κ᾽ πόνων πολλῶν, κ᾽ πραγματείας εἶναι κ᾽
μάλα ὀρθῶς δοκεῖ (ἀνάγκη γάρ, ἀνάγκη πολλ᾽ ἐκ τὸ
πολεμεῖν γίγνεσθαι τὰ δυσχερῆ) ἀλλ᾽ ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ
πόλει μὴ ταῦτα γιγνόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθελῇ ποιεῖν·
εὑρήσει λυσιτελοῦντα, τοῦτο, ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν
γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν (ἀ γὰρ ἀνθρώπων γε ἁδεὶς
ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος) * ὡς ἐὰν
ἄγητε ἡσυχίαν, κ᾽ ἅπαντα πεφήσεται· ἐκ ἐπ᾽ αὐτοῦ ὑ-
μᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει· αἰσχρὸν μὲν, νὴ τ᾽ Δία, κ᾽ πάν
τας θεοὺς κ᾽ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τ᾽ ἐπαρχόντων τῇ
πόλει, κ᾽ τ᾽ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις· τ᾽ ἰδίας ῥᾳθυ-
μίας ἕνεκα, σοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν
πεσεῖσθαι. καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν πεθνάναι μᾶλλον ἂν, ἢ
τῶν τ᾽

A & gloriam (quibus abſit vt vel ille, vel quiſquam alius, vrbe noſtra ſubacta, potiatur) non deſiderare: ſed futurum eſſe, vt hæc vos habere ſinat: propter panicum autem & ſiliginem in Thracijs ſpecubus conditam, in Barathro hybernaturum? Non hæc ita ſunt. Sed & illa, quò his potiatur, & reliqua molitur omnia. Hæc igitur vnuſquiſque ſcire & tenere debet: neque iubere mediuſdius, vt bellum decernat is, qui optimo animo vtiliſſima ſuadet. Id enim * eorum eſt, qui detrectandi belli cauſam quærunt · non qui ea quæ ſint ex vſu reipublicæ, agere decreuerunt· Videtis enim, ſi quis propter ea, in quibus Philippus primùm, ſecundùm, aut tertiùm, fœdus violarat (multa enim ordine ſunt) decreuiſſet, ei bellum eſſe inferendum: is verò æquè vt nunc, nemine Athenienſium bellum decernente, Cardianis opem tuliſſet: an non abreptus eſſet è medio decreti autor, & omnes queſti eſſent, Philippum propter hoc decretum Cardianis opem tuliſſe? Ne igitur quæritote, quem pro Philippi delictis oderitis, & illius mercenarijs dilaniandum obijciatis: neque, ſi bellum ipſi decreueritis, velitis inter vos diſceptare, vtrum id vos feciſſe decuerit, vel non decuerit: ſed quemadmodum ille bellum infert, ita vos propulſate: ijs qui nunc propulſant, pecuniam date, & cætera quibus egent: ipſi autem tributum conferte, Athenienſes, & comparate exercitum, triremes celeres, equos, hippagines, & cætera quæ ad bellum requiruntur. Vt enim nunc res adminiſtramus, ridiculum eſt. Quin ipſum, etiam Philippum, ita me dij ament, optare puto, vt non aliud agat reſpublica noſtra, quàm quæ nunc agitis: ceſſatis, ſumptus facitis, cui res mandetis quæritis, ſuccenſetis, alius alium accuſatis. Vnde autem iſta fiant, ego docebo: & quomodo compeſcenda ſint, dicam. Nihil vnquam, Athenienſes, ab initio rectè inſtituiſtis, aut inſtruxiſtis: ſed euentum ſemper aſſectamini: deinde, ſi ſerius veniſtis, ceſſatis. Rurſus, ſi quid aliud euenerit, inſtruitis vos, & tumultuamini: quum non ita ſit agendum. Neque enim fieri poteſt, vt mittendis auxilijs quicquam rectè vnquam conficiatur: ſed comparandus exercitus eſt, & huic de commeatu proſpiciendum, & publici quæſtores conſtituendi, & ea ratio ineunda, qua quàm accuratiſſimè

B poteſt, pecunia cuſtodiatur. Sic agendum eſt, & expenſi rationes à quæſtoribus reposcendæ: rerũ geſtarum, à duce: neq; naugandi aliò, aut aliquid aliud agendi cauſa vlla duci relinquenda. Quòd ſi ſic feceritis, & hoc volueritis: reuera iuſtam ſeruare pacẽ, & manere domi, ſuoq; contentum viuere Philippum cogetis: aut bellum ex æquo geretis. Et fortaſsis, Athenienſes, fortaſsis, vt vos nunc ſciſcitamini, Quid agit Philippus? quò proficiſcitur? ſic & ille ſolicitus erit, quò noſtræ vrbis copiæ ſe contulerint, quò eruptura ſint? Quòd ſi cui videtur hæc & magni ſumptus, & laboris ingentis atq; occupationis eſſe: omnino rectè videtur. Sed ſi reputet, quæ reipub. pòst

C euentura ſint, niſi hæc facere voluerit: inueniet expedire, vt officiũ vltrò faciamus. Nam ſi quis deorũ ſponſor nobis ſit (neq; enim mortalium vlli tanta de re fides haberi poteſt) eum, ſi vos ocium agatis, & negligatis omnia, non tandem vos ipſos inuaſurum: turpe tamen fuerit (ita me amet Iupiter, omnesq; dij) & indignum vobis, & autoritate ciuitatis, & rerum à maioribus geſtarum gloria, propter veſtrum ocium alios Græcos vniuerſos obijcere ſeruituti. Atq; egomet emori me malim, q̃

II Bellum ab ipſis Atheniẽſib. & decernẽdũ, & gerendum.

III Legiones perpetuò alendæ.

huius consilij esse autorem. Verùm si quis alius id dicit, vobis q̃, persuadet, esto: ne defendite vos, amittite omnia. Sin hoc nemini consultum videtur, sed contrarium præscimus omnes, quò pluribus eum potiri sinamus, eò nos acriorem illum & potentiorem hostem habituros: quid tergiuersamur? quid cessamus? quando, Athenienses, officio fungi volemus? quando, me hercule, necessitas aliqua fuerit? Sed quæ liberorum hominum necessitas dici queat, ea non modò iam adest, sed olim etiam præterijt: at seruilis illa, ne quando ingruat, optandum est. Quid verò interest? Quod ingenuo homini maxima est necessitas rerum gestarum dedecus, eaq̃ maior haud scio an vlla sit: seruo autẽ, plagæ, & corporis cruciatus, quod absit vt fiat & dictu indignũ est. Ac illud quidem, Athenienses ad ea esse segnes & tardos, quæ corporibus & facultatibus præstanda reipublicæ sunt ab omnibus: non probandum est vllo modo. (Neq; verbis est opus) veruntamen excusationis aliquid habet. Sed nec ea quæ audienda sunt, quæq; in deliberationem cadunt, audire velle: id verò meretur omnem reprehensionem. Vos autem nec audire, priusquam res ipsæ adsint, vt nunc: nec vlla de re deliberare soletis per ocium. Sed dum ille se contra vos instruit, idem agere, & vicissim instrui cessatis: & si quis aliquid tale dixerit, ejicitis. Postquam autem perisse, aut obsideri aliquid intellexistis: tum demum auditis, & instruimini. Fuisset autem audiendi tempus, & comparandi sese, tum, cum vos noluistis: rei autem gerendæ, & vtendi apparatu, nunc cum auditis. Itaque his moribus soli mortalium omnium, contrà quam alij solent, factitatis. Nam omnes alij homines ante negocia deliberare solent: vos, post negocia. Quod igitur est reliquum, & olim factum oportuit, sed neq; nunc serum est, id dicam. Nihil omniũ rerum, ad ea negocia quæ instant reipublicæ, perinde est opus vt pecunia. Vltrò autem felicitas quædam nobis offertur: qua si rectè vtamur, fortassis etiam nunc aliquid vtile confici poterit. Primùm enim, quibus Rex Persarum fidem habet, quosque de se bene esse meritos putat: hi oderunt, & bello infestant Philippum. Deinde qui adiutor & conscius fuit omnium Philippi contra Persarum regem instructionum, is abreptus est, & omnem rem non nobis accusantibus Rex audiet, quos propter priuatam vtilitatem verba facere putauerit: sed ex eo qui ipse egit, & administrauit. Quare fides habebitur accusationibus, & ea vestris legatis reliqua erit oratio, qua Rex maximè delectabitur: eum qui vtrosque læserit, communiter esse vlciscendum: dicent, Regi multo fore formidabiliorem Philippum, si nos priores inuaserit. Si quid enim nobis derelictis acciderit: securè in illum esse impetum facturum. Propter hæc igitur omnia, censeo legatos esse mittendos, qui cum Rege colloquantur: & simplicitatem istam deponendam, quæ vobis sæpe detrimento fuit: enimuerò barbarus est, & communis omnium hostis, & reliqua eius generis omnia. Ego enim, cum video esse quosdã, qui illum qui Susis & Ecbatanis degit: metuãt, & reipub. malè velle dicant: qui prius etiam ad rẽpub. nostram erigendam adiutor fuit, & nuper pollicebatur (quod si vos non accepistis, sed senatusconsulto repudiastis, per illum quidem non stetit) de eo autem, qui in foribus adeò, propè in media Græcia crescit, prædone Græcorum, aliud aliquid dicat: demiror, eumq; metuo, quisquis ille sit, cum ipse Philippũ non metuat. Est & alia

IIII Societas Regis Persarum expetenda propter pecuniam.

τῶν εἰρηκέναι βουλοίμην. οὐ μὴν, ἀλλ' εἴτις ἄλλος λέγει, κ̀ ὑμᾶς πείθει· ἔγωμὲν ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρᾶττε. εἰ δὲ μηδεὶς τοῦτο δοκεῖ· γυναικεῖον ἂν πεφίσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐασώμεν ἐκεῖνον γίγεσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ κ̀ ἰσχυροτέρῳ πρὸς ἡμᾶς ἐχθρῷ· τί ἀναδυόμεθα, ἢ τί μέλλομεν· ἡ πότε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐλεύσομεν; ὅταν νὴ δι' ἀνάγκη τίς ἡ; ἀλλ' ἐὰν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην ἔχῃ τοιοῦτον· ἃ μόνον οὐδὴ πάρεσιν· ἀλλὰ κ̀ πέπλαι παρελήλυθε. τὸ γὰρ αἰσχρὸν, ἀποδύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι, δεῖ. διαφέρει γέ τι; ὅτι ἔστιν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη· κ̀ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, ἣν τινα ἂν εἴποι τις. δ' ἄλωσδε, ὦ πληγαὶ, κ̀ ὁ τοῦ σώματος ἀκισμός· ὃ μήτε ἡμῖν, ὅτε λέγειν ἄξιον. τὸ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα οὐκηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι, κ̀ τοῖς ὅλοις πράττειν ἕκαστον· ἔστι μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, ἃ γε πολλὰ δεῖ. ἃ μὴν, ἀλλ' ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μὴ δ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μὴ δ' ὅσα βελτίω ποιήσει, μὴ γε ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν· ὅτ' ἤδη πᾶσιν ὑπιδέχεται καθημερὶ ἀμεῖς τοίνυν ὅτ' ἀκούειν πρὶν αὖ, ὥσπερ νυνὶ, αὐτὰ πυθῆ τὰ πράγματα· ὅτι βελτίονας ποιεῖ ἀδενὸς ἐώθασιτε ἐφ' ἡσυχίας. ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος πράττῃ ἐφ' ὑμᾶς· ἀμελήσαντες δ' ποιεῖν * τοῦτο, κ̀ αὐτοπροφασιάζεσθε, ῥᾳδίως γε ἐάν τις λέγῃ τις, ἐκβάλλετε. ἐπίδοσιν ἢ ἀπόλωλος, ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε· τηνικαῦτ' ἀπροόπτως κ̀ προφασιάζεσθε. δ' ἀκηκοέναι μὲν, κ̀ βεβουλεῦσθαι τὸ καιρὸς, οὗ' ὑμεῖς ἐκ ἠβουλήσθε. πρῶτόν γε κ̀ δεῖ τοῖς παρεσκευασμένοις, νυνὶ ἀκούειν. τοιγαροῦν ἐκ τοιούτων ἐθῶν, μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τἀναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε. οἱ μὲν δ' ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, πρὸ τῶν πραγμάτων ἐώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι· ὑμεῖς δ', μὴ τὰ πράγματα. ὃ δὴ λοιπόν ἐστι, κ̀ πάλαι μὲν ἔδει, διαφέρει δ' ὀδὲ νυνὶ, τοῦτ' ἐρῶ. ὀδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νυνὶ ὑπάρχοντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ τυχημάτων· οἷς, ἂν χρησώμεθα ὀρθῶς· ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα. πρῶτον μὲν γὰρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει, κ̀ διαφέρεται αὐτοῖς· ἔστι μισοῦσι, κ̀ πολεμοῦσι φιλίππῳ. ἔπειθ' ὁ πρᾶτιστον, κ̀ σωτηριῶδες πάντων ὅσα φίλιππος κ̀ βασιλέως ὑφασκιάζεται· ἅπας ἀνάρπαστος γέγονε· κ̀ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς, ἐχ ἡμῶν καθηγουμένων ἀκούσῃ) (οὓς ὑπὲρ ἂν συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο ἂν ἰδίᾳ λέγειν) ἀλλὰ ἂν πράξαιτος αὐτὸς, κ̀ διοικῶν. ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς κατηγορίας, κ̀ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστα ἂν ἀκούσαιτο· ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα, κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ· κ̀ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερος ἔσθ' ὁ φίλιππος· ἂν πρότερος ἡμῖν ἐπίθηται. εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοί τι πείσόμεθα ἡμεῖς· ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἥδη πορεύσεται. ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν· ἥ τις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται· κ̀ πῶς ἀβελτερίαν ἀποθέσθαι, διὰ ταῦτα πολλάκις ἡλαττώθητε· κ̀ δὴ βάρβαρος, κ̀ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρὸς, κ̀ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ γὰρ, ὅταν ἴδω τινὰ, τὸν μὲν, ἐν σάσοις κ̀ ἐν ἐκβατάνοις δεδοικότα, κ̀ κατόψεσθαι εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα· ὃς κ̀ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα· κ̀ νυνὶ ἐπηγγέλλετο (εἰ δὲ μὴ ἐνεδέχοιτ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψηφίσασθε· ἀ τάχ' ἐκείνης αἰτία) ὑπὲρ ἂν δήπου τῶν ὑμῶν ἐγγὺς ἂν τοῦτο, ἐν μέσῃ τῇ ἑλλάδι αὐξανομένην λήσειν τὸν ἑλλήνων, ἄλλοτι λέγοντα. θαυμάζω, κ̀ δεδοικάτον, ὅς τις ἂν ἢ ποτ' ἐγώγ', ἐπίδοιμι ἐχ ὅτι φιλίππου ἐστὶ τοίνυν

τοίνυν τί πρᾶγμα ἕτ' ἄλλο, ὁ λυμαίνεται τ' πόλιν· ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου, καὶ λόγων ἃ προσηκόντων διαβεβλημένον. εἶτα τοῖς μηδὲν τ' δικαίων ἐν τῇ πόλει βλαπτομένοις πιεῖν, προφασιν παρέχετ' καὶ πάντων, ὅσα ἐκλείπει, δέον προσθεῖναι τοῦτο γίγνεσθαι, ὅπου τοῦθ' εὑρήσετε τ' αἰτίαν ἀναφερομένην. ὡς ἐγὼ μὲν φοβοῦμαι λέγειν· ἃ μέν, ἀλλ' ἐρῶ. οἶμαι γὰρ ἔξειν, καὶ ὑπὲρ τ' ἀπόρων τὰ δίκαια, ὅπου τῷ συμφέροντι τ' πόλεως, εἰπεῖν πρὸς τοὺς πόρους· καὶ ὑπὲρ τ' κεκτημένων τοὺς ἀσίτους πρὸς τοὺς ὄπιθεν ἐᾶς· εἰ ἀφελοίμεν ἐκ μέσου τὰς βλασφημίας, ἃς ὅπου τῷ θεωρικῷ πιοῦνταί τινες, ἐχὶ δικαίως· καὶ τ' φόβον, ὡς ἃ φησὶ τοῦτο αὐτὸ μεγάλα τινὸς κακὰ ἃ* ἁδὲν αὖ εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα· ἁδ' ὅ, πρὸς τῇ μᾶλλον αὖ ὅλῃ ὅπαρρώσαι τ' πόλιν. ἅτοσὶ γὰ σκοπεῖτε. ἐρῶ γάρ, ὑπὲρ τ' ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι πρότερον. ἵν' ποτ' οὐ πάλαι παρῆμεν, ὅτ' ἃ προσήει τῇ πόλει πάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα, καὶ ἑκατὸν. καὶ ἁδεὶς ἐστ τ' τριηραρχεῖν δυναμένων ἁδὲ τ' εἰσφέρειν· ὃς τις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντα ἀφ' ἑαυτᾶ πιεῖν. ὅπου χρήματα ἃ περιῆν· ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἐπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετ· καὶ πάντα * ἐπισκεπτέον τὰ δέοντα. μὴ ταύτα ἡ τύχη, καλῶς πράττουσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά· καὶ πεντακόσια ἀντὶ τ' ἑκατὸν τάλαντα γίγνεται, προσέρχεται, ἁδένος ἁδὲν ζημιουμένου τ' τὰς οὐσίας ἐχόντων· ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων. οἱ γὰρ πλούσιοι πάντες, ἔρχονται μεταλαμβάνοντες τούτου· καὶ καλῶς πράττουσι. τί γὰρ πλήττοντες, ἕτερον ἀνταναιρήσομεν ἀλλήλοις; καὶ προφάσεις ζητοῦμεν ἃ μηδὲν τ' δέοντα ποιεῖν; πολλὰ δὲ τ' τύχης βοηθείᾳ γεγονότα, τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν. οὐκ ἔστ' αὖ αἰτιασάμενον ἐγνωκε, ἔστ' ἄλλον ἀξιῶ. ἁδὲ γὰρ ἐν τ' ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ τ' ἐνηλικίαν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακειμένην· ἃ δ' ἔτως ἀγνώμονα, ἁδ' ἄτοπον τ' ὄντων ἁδένα· ὡς τε, εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες, ὅσ' αὖ αὐτὸς· * ἃ φάσκοντα ποιήσειν ἁδὲν ἁδ' αὐτόν. καὶ γὰρ αὖ τοῖς τ' κακώσεως εἵνεκα νόμοις ἔστος τότε ἐνέχομαι. δεῖ γὰρ οἶμαι τοῖς γονεῦσι τ' ὠφελημένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τ' φύσεως καὶ πάλιν ἔ νόμου δικαίως φέρειν, καὶ ἐκόντα ἀποτελεῖν. ὡς περ τοίνυν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου τίς ἐστι γονεὺς· ἕτω συμπάσης τ' πόλεως κοινοὺς δεῖ γονέας τὰς σύμπαντας ἡγεῖσθαι· καὶ προσήκειν τούτους, ἀλλ' ὅπως, ὧν ἡ πόλις δίδωσιν, ἀφελεῖσθαί τι· ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν λιῶ τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντος ἐνδεεῖς ἀφειόφθησονται. τὰς μὲν τοίνυν δ' πόρους ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ, ἁ μόνον ἡγεῖμαι τὰ δίκαια ποιεῖν αὖ, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ. τὸ γὰρ τ' ἀναγκαίων τινὰς ἀποστερεῖν, κοινῇ κακόν ἐστι ποιεῖν πολλοὺς αὐθρώπους τοῖς πράγμασι. τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, καὶ κατηγοροῦσι δικαίως· τοῦτ' ἀφελεῖν αὖ συμβουλεύσαιμι. δίκαι γὰρ ὥσπερ ἄρτι, τ' αὐτὸν τρόπον, καὶ ὑπὲρ τ' δ' πόρων ἀποκινήσας εἰπεῖν τἀληθῆ. ἐμοὶ γὰρ, οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος ἁδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τῷ γνώμῃ (ἧττον ἀθλιωτέων γε οἶμαι, ἀλλ' οὐδὲ τ' ἄλλων) ὡς τε λυπεῖσθαι, ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς πόρους, καὶ τ' ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ πῶς σωτηρίσεται τὸ πρᾶγμα, καὶ πῶς δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ πόρ τ' κοινῶν ἐθῶ, ὅπου τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας· ἃ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν δόξεως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας· ἑτέραν γ' τ' κρύβδην ψῆφον ἔ φανερῶς θορύβου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτέοι, δικαίως ἀλλήλοις τ' πολιτείας κοινωνεῖν· οὗτ μὲν πόρους, εἰς μὲν τ' βίον τ' ἑαυτ' ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας, καὶ πρὸς τούτων μὴ δεδοικότας· εἰς γ' οὗτ κινδυνώδεις, κοινὰ ὑπὲρ τ' σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας· τὰς γ' λοιπὰς,

A & alia res, quæ reipublicæ nocet, iniusta maledicentia, verbisq; non conuenientibus adducta in inuidiam: quæ ijs occasionem, qui nihil æqui agere volunt in republica suppeditat. Denique omnium quæ desunt, cum id ab aliquo fieri oporteat, in eam rem transferri culpam inuenietis. De qua omnino dicere vereor, sed dicam tamen. Puto enim me habiturum, quod ad reipublicæ vtilitatem, & pro pauperibus contra diuites dicam, & pro locupletibus contra egenos: si sublatis è medio conuicijs, quæ propter theatralem pecuniam quidam iniqui dicunt: & timore illo, non sine magno malo posse hoc consistere, omisso, audiueritis: quo nihil maius ad res gerendas conferre, nihil quod totam vrbem magis corroboret, præstare possumus. Sic autem considerate, verùm priore loco de ijs dicam, quos premi apparet inopia. Non ita olim vectigalia nostræ ciuitatis centum & triginta talenta non superabant: & nemo ex ijs erat qui triremi præesse, aut conferre tributum poterat, qui non sua sponte sibi faciendum officium putaret, quòd pecuniæ copia non erat. Nam & triremes instructæ ibant, & pe-
B cunia in promptu erat, & omni officio fungebamur. Post hæc Fortunæ benignitas auxit rempublicam, vt talenta pro centum illis quadringenta redeant, sine vllo diuitum detrimento, sed cum eorum emolumento potius. Diuites enim omnes veniunt in partem eorum: & rectè faciunt. Quî fit igitur, vt id alijs alij exprobremus, & per eam speciem, facere quæ decent, recusemus? nisi fortè auxilium pauperibus à Fortuna oblatam inuidemus: quos nec ipse reprehendo, nec censeo reprehendendos. Neque enim in priuatis familijs adolescentem erga seniores ita affectum esse video, neque adeò vecordem aut ineptum quenquam omnium, vt,
C nisi omnes ea agant quæ ipse agit, se quoque neget acturum esse quicquam. Is enim tum legibus malæ tractationis teneretur. Decere enim censeo, constitutam ab vtraq; stipem, & à natura & à lege, iustè reddi, & vltrò pendi. Sicut igitur vniuscuiusque nostrûm parens est aliquis: sic vniuersæ ciuitatis communes parentes, ciues vniuersi sunt existimandi: atque, adeò non eripiendum eis quicquam est, quod respublica largitur: vt, si horum nihil fieret, eis aliunde prospiciendum esset, ne qua re egerent. Quòd si locupletes in hac sententia sint: eos non modò æqua facturos puto, sed vtilia quoque. Nam rebus necessarijs publicè fraudare aliquos, id efficere est, vt reipublicæ multi malè velint. Inopibus autem suaserim, vt quæ res locupletibus oneri est, & de qua haud iniuria queruntur, eam remouerent. Progrediar autem eodem modo quo dudum, & pro diuitum defensione vera dicere non dubitabo. Mihi enim nemo ita inhumanus, aut crudeli animo esse videtur, nedum Athenienſium, sed nec cæterorum: vt pauperes & rerum necessariarum egenos, capere ista cum videt, ægrè ferat. Sed vbi colliditur res? in quo est difficultas? cum institutum illud à publico ad priuatum trãsferre vident quosdam, & magnum esse statim apud vos eius sententiæ autorem, & (quod ad securitatem quidem attinet) immortalem: atque aliud esse occultum suffragium à manifesto plausu. hæc diffidentiam, hæc iracundiam mouent. Est enim, Athenienses, ex æquo & bono colenda reipub. societas: ita vti diuites vitam fortunasq; suas in tuto collocatas esse putent, deq; ijs non solicitentur: in periculis autẽ, vt pro patriæ salute opes suas in cõmune cõferant. Reliqui, vt cõmunia

V. Discordia pauperum & locupletum tollenda è medio.

munia pro communibus habeant, ijsq; pro portione fruantur: priuata verò, pro propriis possessoris. Sic & parua vrbs magna fit, & magna conseruatur. Quæ igitur ab vtrisq; præstanda esse videantur, hæc ferè sunt. Quo autem pacto ritè fieri queant, distinctius est explicandum. Sunt horum negociorum & perturbationis, multæ iã olim collectæ causæ: quas, si vobis audire cordi est, narrabo. Emoti estis, Athenienses, ex eo fundamento, in quo vos maiores vestri collocarunt: ac præesse Græcis, & legionibus instructis, omnes affectos iniurijs adiuuare. Superuacanei & inanis esse sumptus, persuasum vobis ab ijs est, quorum istæ sunt in republica actiones. ocium autem agere, & nusquam officio fungi, sed singulatim omnia proijcere, & sinere vt alij ea intercipiant, admirabilem felicitatem, & rem nullo cum periculo esse coniunctam putatis. Quæ dum fiunt, alius occupauit eum locum, quem vos tenere oportebat: is felix, & magnus, & multorum dominus euasit: idq; meritò. Rem enim magnam & honorificam, & splendidam, de qua omni tempore maximæ vrbes inter se contenderunt: postquam & Lacedæmonij cladem acceperunt: & Thebani Phocensi bello occupati sunt: & vos negligitis: desertam suscepit. Proinde formido ad alios, multitudo sociorum & magnitudo potentiæ ad eum deuenit: tantisq; & talibus rebus Græci iam circumuenti sunt vniuersi: vt etiam quid consuli debeat, non sit in promptu. Quanquam autem Athenienses, hæres, vt ego iudico, omnibus sunt formidolosæ: nulli tamen omnium in maiore sunt periculo quàm vos: non eò tantùm, quòd vobis Philippus potissimum insidiatur: sed ob illud etiam quòd omnium estis ignauissimi. Quòd si rerum venalium copiam & annonæ in foro vbertatem intuentes, ijs deliniti estis, tanquam extra omne periculum sit respublica: neque conuenienter, neque rectè rem iudicatis. Forum enim & celebrita vel malè vel bene instructa, ex his rebus æstimari queat. Vrbs autem, quam perpetuò Græcis imperare velle, ac vel solam aduersaturam, & libertatis omnium defensionem susceptura censeas: non, ita me Deus amet, è rerum venalium copia & vilitate æstimanda est: sed illud videndum, an sociorum beneuolentia freta sit? an armis valeat? hæc in vrbe considerandæ sunt. Quæ malè se apud vos: & non bellè vniuersa habent. idq; ea ratione intelligetis, si cogitabitis, quando perturbatissimus fuerit Græciæ status? nullum certè tempus hoc fuisse perturbatius, quisquam dicet. Omni enim superiori ætate, in duas has factiones diuisi fuerunt Græci. Lacedæmonios & vos: cæteri autem Græci, partim nobis, partim illis obediebant. Regi verò Persarum per se quidem æquè apud omnes nulla erat fides: sed bello victis sibi adiungendis, tantisper fidem inueniebat, dum horum opes alteris æquasset. Pòst, ijs quos conseruarat, non minus erat inuisus, quàm veteribus inimicis. Nunc verò Rex Persarum omnibus Græcis est coniunctus: nobiscum autem minimè omnium: nisi nũc ex parte correxerimus. Deinde patrocinia multa sunt, & vndelibet conciliantur. etsi autẽ principatum omnes sibi vendicant, desciscunt tamen quidam, & inuident, & diffidunt inter se, secus quàm oportebat: diuulsiq; sunt singuli, Argiui, Thebani, Corinthij, Lacedæmonij, Arcades, nos. Sed tamen, cum in tot partes & tot principatus res Græcorum sint diremptæ: si verum liberè dicendum est: apud horum neminem Curias & prætoria

Reprehensio corrupti status, per quem Philippus creuerit, opibus Atheniensiũ imminutis.

A πᾶς, τὰ μὲν κοινὰ, κοινὰ νομίζοντες, καὶ μετέχοντας τὸ μέρος· τὰ δ' ἑκάστου, ἴδια ἕ κεκτημένους. οὕτω κὰ μικρὰ πόλις, μεγάλη γίγνεται· κὰ μεγάλη σώζεται. ὡς μὲν ἔν εἴποι τις αὖ, ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, πῶτ' ἴσως ἐστίν. ὡς δ' ἔγωιτ' ἂν ἐννόμως, διορθώσασθαι δεῖ. τὰ δὲ παρόντων πραγμάτων, κὰ τῆς παραχῆς, πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια· ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀνῳδὸν ἐστὶν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστε, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον· ἕ τὸ μὲν περίεσθαι τὰ ἑλλήνων· καὶ δ' ὠφελεῖν σωφρονοῦσιν ἔχοντας, πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν· πρόθυμον ἐπιόντα εἶναι, κὰ μάταιον ἀνάλωμα, ὑπὸ τ πάντα πολιτευομένων. τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν, καὶ μηδὲν τ δεόντων πράττειν· ἀλλὰ περιεμένους καθ' ἓν ἕκαστον, πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν· θαυμασίως δ' εὐδαιμονίαν, κὰ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε. ἐκ δ' τούτων παρελθὼν ὅπῃ τὴν τάξιν, ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν, ἕτερος, ἕτερος εὐδαιμόνων. καὶ μέγας, καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως. πρᾶγμα γὰρ ἐντιμον, ἕ μέγα, κ λαμπρὸν, κ πρεῖ ἅ πάντα τὸν χρόνον οἱ μέγιστοι τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς διε-
B φέροντο· λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων· θηβαίων δ' ἀσχόλων, διὰ τὸν φωκικὸν πόλεμον, θλιβομένων· ἡμῶν δ' ἀμελούντων· ἔρημον αὐείλετο. τοιγάρτοι, τὸ μὲν φοβεῖσθαι, τοῖς ἄλλοις· τὸ δ' συμμάχους πολλοὺς, καὶ δυνάμιν μεγάλην ἔχειν, σπανίως προσγέγονε. κ τοσοῦτο πρᾶγμα, καὶ τοιοῦτο ἤδη προέσηκε σὺ ἕλληνας ἅπαντας, ὥς τε μὴ δ' ὅ, τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι. ὄντων δ', ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν· οὐδένες ἐν μείζονι κινδυνεύουσι τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν· εὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ὀφθουλεύειν φίλιππον· ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων δεσπότην αὐτὸν διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τ ὠνίων πληθος ὁρῶντες, καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κ τὴν ἀγορὰν τούτοις κεκλῆσθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δύνῳ τ πόλεως οὔσης. οὔτε προσηκόντως, οὔτ' ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε. ἀγορὰν μὲν γὰρ ἂν τις κ παντήχοι ἐν, ἐκ τούτων, ἢ φαύλως, ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοι. πόλιν δ' οὐ ὑπείληφεν, ὃς ἂν τῶν ἑλλήνων ἄρχειν ἀεί βούληται, μόνῳ ἂν ἀντιπαθεῖν, κὰ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῶναι· ἃ μὰ δι' ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ· ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, καὶ τῆς ὅπλοις ἰσχύει, ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν, ἃ φαύλως ὑμῖν, καὶ οὐ καλῶς ἅπαντ' ἔχει. γνοίητε δ' ἂν, εἰ σκέψασθε ἐκείνως· πότε μάλιστα ἐν παραχῇ τὰ τ ἑλλήνων γέγονε πράγματα; εὑδένα γὰρ χρόνον ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, οὐδ' ἂν εἷς εἴποι. τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διήρητο, τὰ τῶν ἑλλήνων, λακεδαιμονίους, καὶ ἡμᾶς. τ δ' ἄλλων ἑλλήνων, οἱ, μὲν ἡμῖν, οἱ δ', ἐκείνοις ὑπήκουον. βασιλεὺς δὲ, καθ' αὑτὸν μὲν ἅπασιν ὁμοίως ἄπιστος ἦν· σὺν δ' κρατυμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρις ἃ τοῖς ἑτέροις ἐξίσα ποιήσῃ, διεπιστεύετο. ἔπειτ' οὐκ ἦλθον αὐτὸν ἐμίσησαν οὓς σώσας, τ ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. νυνὶ δ', πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς ἕλλησιν οἰκείως ἔχει· κ πάντων ἥκιστα ἡμῖν, αὖ τι μὴ νυνὶ ἐπανορθωσώμεθα. ἔπειτα προφάσεις πολλαὶ, καὶ παντάχοθεν γίγνονται· καὶ τοὺς πρωτεύειν μὲν ἀνιπποιοῦν) ἅπαντες· ἀφεξᾶσι δ' οἱ, καὶ φθονοῦσι, καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐκ ὡς ἔδει· καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, ἀργεῖοι, θηβαῖοι, κορίνθιοι, λακεδαιμόνιοι, ἀρκάδες, ἡμεῖς. ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη, καὶ τοσούτους δυνασείας διῃρημένων τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων (εἰ δεῖ τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας εἰπεῖν) τὰ παρ' οὐδενὶ τούτων ἀρχεῖα καὶ

βουλὰ

βελυτήρια, ἐρημότερα ἂν τις ἴδοι τῶν ἐλλωικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῖν, εἰκότως. ὅτε γὰρ φιλῶν, ὅτε πιστεύων, ὅτε φοβούμενος ἀδεὶς ὑμῖν προσλέγεται. αἴτιον δ' οὐτῶν. οὐχ ἕν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι (ῥᾴδιον γὰρ ἂν ἐμοῦ ἡμῖν μεταθεῖναι) ἄλλα πολλὰ καὶ παντοδαπὰ σκήπτοντες ἡμαρτημένα ἐν χρόνῳ. ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, ἓν εἰς ὃ πάντα γε συνεῖναι, λέξω· δεηθεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τἀληθῆ μὴ παρρησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι. * σκοπεῖσθαι τὰ συμφέροντα ἑκάστῳ τῶν καιρῶν· καὶ μεταλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν· * ὑφ' ὧν κεκλημένοι, τοῖς ἀδικοῦσιν ἀπεχρῶς ἔχετε· ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν· ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ὡς δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ χρὰ φέρειν πόλεμον, ἀλλ' ἀφεὶς ἀθέως ἐᾷ· τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν καὶ τὸ τρέφειν δυνάμιν μεγάλην, ὡς χαλεπὸν καὶ διαφθάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται καὶ ἄλλως λόγους, ὡς * οἴονται, ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν, ἀλλ' ὑμᾶς πείθειν, οἵᾳ πεπραγμένοι κάθησθε· ἀλλὰ τὸν τοῦ πολέμου πρᾶτον. αὐτὸς γὰρ ἐκεῖνος πάθῃ τό γε ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχειν νομίζειν καὶ δεῖ χαλεπὰ οὐκ ὄντα εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν· ἀλλ' ἃ πάσομεθα, αὐτὰ ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν. καὶ τὸ διαφθαρῆναι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύειν· οὐχὶ τῷ συμφέροντος * ἀφιεσθαι. καίτοι ἔγωγε, ἀναγκαῖόν ἐστι τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν εἰ διαφθαρήσεται· ἂν φυλάττῃν, καὶ κολάζειν τοὺς ἀποτίνοντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι· τὴν δ' ἐλλάδα ἅπασιν ἐφεξῆς ὅτῳοῦν φιλίππου ἁρπάζων, ἀλυπεῖ, καὶ ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων. τί ποτ' ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, τὸ μὲν ἅτῳ φανερῶς ἀδικουμένους, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα, ἀδεῖς πώποτε τοῦτον εἶπεν ὡς ἀδικεῖ, καὶ πόλεμον ποιεῖ· τοὺς δὲ μὴ ὑπηρετοῦντας, μὴ δὲ ποιεῖσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας· τούτους πόλεμον ποιεῖν φάσιν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν (ἀνάγκη γάρ, ἀνάγκη, πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι) τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν εἰθισμένοις, ἅπαντες ἀναθεῖναι βούλονται. ἡγοῦμαι γάρ, ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν, ἐκ μιᾶς γνώμης, φίλιππον ἀμυνώμεθ· κἀκείνου κρατήσαντες ὑμᾶς, καὶ αὐτοῖς οὐκ ἐσεσθαι μισθαρνεῖν. ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας, πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε· αὐτοὶ μὲν τούτων καθηγεμόνες ἀμφότερα ἔσεσθε· καὶ παρ' ὑμῖν δόκιμήσειν, καὶ παρὰ ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι· ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ πρᾶξαι τούτων δίκην λαβεῖν. πρᾶξαι τ' ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. αἱ μὲν ἂν ἐλπίδες αἱ τούτων, αὗται· καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτίων, ὡς ἄρα βούλονταί τινες πόλεμον ποιῆσαι. ἐγὼ δ' εὖ οἶδα καὶ ἀκριβῶς, ὅτι ἀρξάντων ἀθηναίων ἀδένος πόλεμον ποιῆσαι· καὶ ἄλλα πολλὰ φίλιππος ἔχει τὴν πόλεως· καὶ νῦν εἰς καρδίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ πρᾶξαι ποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῶν ἐκεῖνον· ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι δρῶσιν τι· τί τ' ἀδικοῦντι πρᾶξαι; ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοῦ ἴῃ· τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνον μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥς περ εὐδὲ ὠρείτας, τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· ἐδὲ φέρειν ἄλλοις πρότερον, πρὶν ἡ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν· ἐδ' ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα πυρίῳ ἔχων· * ἢ δὲ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; ἀκουῶ γὰρ ὑπόλοιπον δ' ἀλλοφύλ' ἐδὲν ἔτι. καὶ μὰ, ἐδὲ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν, καίπερ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕνεκ' ὁ κίνδυνος. ἐ γὰρ ὑφ'

A ria magis deserta videas à Græcorum negocijs, quàm nostratia: meritò. neque enim siue amet, siue confidat, siue metuat, quisquam vos appellat. Causa verò harum rerum est non vna, Athenienses, (nam alioqui facilè mutaremus) sed multa & varia commissa ab omni ævo delicta sunt: quorum singulis omissis, vnum quò omnia tendunt, dicam: precatus à vobis, si vera liberè dixero, ne mihi succenseatis. Quæcunque fuerunt rei gerendæ occasiones, à proditoribus venditæ sunt. atque ocij sanè vos & tranquillitatis participes fuistis: quibus delinitis, dum ijs qui vos lædunt, non grauiter irascimini, alij honores abstulerunt. Ac quæ ad cætera quidem attinent, ea non est exquirere nunc operæprecium: sed vbi aliqua Philippi mentio inciderit, statim quidam surgēs dicit: Non esse nugandum, nec decernendum bellum: atq; ordine collationem instituit: In pace viuere quàm præclarum? &, Magnum alere exercitum, quàm difficile? &, Quidam diripere volunt ærarium: aliasq; fabulas narrant, * vt opinantur, verissimas. Verùm pacem, vt seruetis, non vobis certè est persuadendum, quibus persuasum est: sed illi, qui rei militari vacat. Cui persuasum si fuerit: in vobis sanè mora nulla erit. Molesta autem existimanda sunt, non quæ tuenda salutis causa insumpserimus: sed ea quæ perferemus, nisi hæc facere voluerimus: ac direptio ærarij, inuenta custodia qua conseruetur, prohibenda est, non desertione vtilitatis. Quanquam idipsum iniquo animo fero, si vestrùm quibusdam pecuniæ direptio est molesta: quam vobis & custodire, & peculatores punire licet: Philippus autem Græciam vniuersam ordine sic diripiens, eamq; cum vestro periculo diripiens, non est molestus. Quî fit igitur, Athenienses, vt eum qui tam apertè iniurias facit, & vrbes occupat: nemo vnquam iniustè facere, aut mouere bellum dixerit: qui verò non concedenda, neque negligenda hæc esse suadent, eos bellum facere dicant? Quòd causam secuturarũ è bello difficultatum (necesse enim, necesse est multas oriri è bello molestias) in eos, qui vestra causa optima dicere solent, vniuersi conferre volunt. Censent enim, si vos concorditer vnoq; animo Philippum vlciscamini: & illum superatum iri à vobis, & se, à quo mercedem accipiant non habituros. Sin à primis tumultibus irati aliquibus, ad exercenda iudicia conuertamini: tum se ijs accusandis vtrunq; consecuturos, & laudationem à vobis, & largitionem ab illo: tum vos, ob ea propter quæ ipsi mulctandi essent, pœnas de vestris defensoribus sumpturos. Ac spes quidem istorum hæ sunt. Hinc illud est vt dicant, velle aliquos bellum facere. Egoverò exploratum habeo, cum Athenienſium nemo bellum decreuisset, tum alia multa quæ nostræ vrbis sunt, tenere Philippum, tum nunc auxilia misisse Cardiam. Quòd si nos dissimulare volumus, eum bellum gerere nobiscum: mortalium omnium stolidissimus esset, si id coargueret. Nam si violati negant, quid est violanti faciendum? Sed vbi nos ipsos inuaserit: quid tum dicemus? Ille quidem se bellum gerere negabit: sicut nec Oritis dixit, militibus in eorum agro versantibus: nec Pheræis, priusquam in mœnia faceret impetum: nec Olynthijs ab initio, donec in ipsorum agro cum exercitu adesset: num tum quoq; dicemus, eos qui vim propulsare iubēt, concitare bellum? Proinde illud restat vt seruiamus. neque enim quicquam est tertium. Neque verò nos in ijsdem, quibus aly discriminibus versamur. Non enim subi-

Proditores perstringuntur.

Occupatio, Philippum reipsa bellum indicere: & exaggeratio periculi.

subigere nostram vrbem vult Philippus: non, sed funditus euertere. Satis enim intelligit, seruire vos neque velle: neque si velitis, posse. nam imperare consueuistis. Negocia verò ei facessere, si detur occasio, posse, plura quàm cæteros homines omnes. Quapropter vobis non parcet, si in potestatem suam redegerit. Tanquam igitur de aris & focis decertandum sit, sic statuendum vobis est: & qui se illi apertè vendiderunt, odio prosequendi, & in cruciatum abripiendi. Non enim possunt, non possunt externi hostes superari, antequam domesticos hostes puniueritis. Alioqui nequit fieri, dum in hos tanquam scopulos impingitis, quin sitis illis posteriores. Vnde nam enim putatis, eum nunc in vos esse contumeliosum? Nam quid faciat, si hoc non facit, equidem non video: qui cum alios benefaciendo, si nihil aliud, seducat, vobis iam minatur? veluti, Thessalos multis beneficijs pellexit in hanc seruitutem: neque dicendo quisquam consequi possit, quàm multis rebus infelices Olynthios, data prius Potidæa, multisque alijs, deceperit. Thebanos nunc pellicit, Bœotia eis tradita, posteaquam eos bello magno & difficili liberauit. Proinde hi omnes emolumento aliquo percepto, partim iam ea perpessi sunt quæ omnes sciunt: partim quicquid tandem casus tulerit, ferent. Vobis autim erepta quæ sint, taceo: sed in ipsa pacificatione quantis fraudati estis? quantis spoliati? nonne Phocensibus? nonne Pylis? nonne in Thracia, Doriſco, Serrio, Cersoblepte ipso? nonne Cardiam nunc habet, & consitetur? Cur igitur eo modo cum illis, & alia ratione vobiscum agit? quòd in sola nostra republica inter omnes, impunitas agendæ hostium causæ datur: & si quis pecuniam acceperit, tutò apud vos dicendi potestatem habet, etsi vestris opibus spoliati sitis. Non tutum Olynthi fuisset, causam Philippi agere, nisi beneficij partem aliquam multitudo Olynthiorum è Potidææ fructibus percepisset. Non licuisset in Thessalia causam Philippi agere, nisi ad multitudinem Thessalorum, eiectis à Philippo tyrannis, & Pylæa restituta, beneficij pars peruenisset. Non fuisset Thebis tutum ante redditam Bœotiam, & Phocenses deletos. Sed Athenis, cum non modò Amphipolim & Cardianorum regionem Philippus eripuerit: sed & Eubœam contra nos tanquam arcem munierit: & nunc ad Byzantium accedat: tutum est defendere Philippum. Itaque istorum aliqui è mendicis repentè facti sunt diuites: ex ignobilibus & obscuris, clari atque illustres: vos contra, è claris obscuri, è locupletibus egentes. Vrbis enim opes ego esse existimo, socios, fidem, beneuolentiam: quorum vos omnium estis inopes. Quæ quia negligitis, & ad istum modum res ferri sinitis: vt ille beatus & magnus & formidosus est omnibus Græcis & Barbaris: ita vos deserti & humiles: prosperitate fori & annonæ splendidi: rerum earum quæ requiruntur instructione ridiculi. Non autem eodem modo quosdam oratorum & vobis & sibimetipsis consulere video. Vos enim quiescere iubent, tametsi vos aliquis violarit: quum ipsi apud vos quiescere non possint, nemine eos violante. Quod si quis sine conuicio roget, Dic mihi, quamobrem, cum exploratum habeas Aristodeme (nemo enim talia ignorat) vt priuatorum hominum vitam esse tutam & ociosam, & extra periculum positam: sic eorum, qui versantur in republica criminosam, & lubricam, & quotidianorum certaminum

Proditores quibus fretus Philippus insultet Athenienſibus è medio tollendos.

In Aristodemũ, hominem inquietum, quietis suæ iorem.

A ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν ἔθελει Φίλιππος ἡμῶν, οὐ· ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς ἅττε ἐθελήσετε, ἅτ' ἂν ἐθέλητε δυνήσεσθε. ἄρχειν γὰρ εἰώθατε. πράγματα δ' παρέχειν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τ' ἄλλων ἂν θρώπων ἀπάντων δυνήσεσθε. Μὰ τῶν ὑμῶν ἔχει φείσε), εἴ περ ἐγκρατὴς γένηται. ὡς ἂν ὑπὲρ τ' ἐχάτων ἐσομένου τ' ἀγῶνος ὑμῖν· ἅτω προσήκει γινώσκειν, καὶ οὐ πεπρακότας αὐτὸς ἐκείνῳ φανερῶς, μισεῖν, καὶ δυστυμπανίστους. ἃ γὰρ ἐστιν οὐκ ἔστι τ' ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν αὐτὸς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρός· ἀλλ' ἀναγκη τάττεις, ὥς περ προβόλοις προσπαίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων. ἐπεὶ, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν ἢ τάττε· καὶ οὐ μὲν ἄλλως εὖ ποιῶν, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾷν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη οἷον θετταλοὺς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδείς, ὅσα οὐ τάλαιπώρους ὀλωθίσας, πρότερον δὲς πατίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα. Θηβαίους πανοῦ ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς προδοὺς, καὶ ἀπαλ-
B λάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ. ὥς τε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τάττων πλεονεξίαν· οἱ μὲν, ἤδη πεπονθασιν, οἱ δ' ἤ πάντες ἴσασιν· οἶσθ' ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πείσονται. ὑμεῖς δ' ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; οὐ πύλας; οὐχὶ τὰ ὑπὲρ θράκης; δορίσκον, σέρριον; τὸν κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν καρδίαν ἔχει ὁμολογεῖ; τί ποτ' ἂν ἐκεῖνος τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ποιοῦσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τ' πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ τ' ἐχθρῶν λέγειν δέδοται. καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλὲς ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφηρημένος τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε, οὐκ ἐᾷ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν ὁλωθῷ τὰ φιλίππου, μὴ συνδεπεπονθότων τ' πολλῶν ὁλωθίων τῷ ποτίδαιαν καρπῶσθαι. οὐκ ἐᾷ ἀσφαλὲς λέγειν ἐν θετταλία τὰ φιλίππου, μὴ συνδεπεπονθότος ἅπαντος τ' θετταλῶν, τῷ δουλοῦν τυράννους ἐκβαλεῖν φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἐᾷ ἐν θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν ἢ τὴν βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τὰς φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' ἀθλίοισιν, οὐ μόνον ἀμφίπολιν, καὶ τὴν καρδιανῶν χώραν ἀπεστερημένοις φιλίππου· ἀλλὰ καὶ κατασκευάζουσιν ἡμῖν ἐπιτείχισμα τὴν
C εὔβοιαν· καὶ νῦν ἐπὶ βυζάντιον παρεόντας· ἀσφαλὲς ἐστι λέγειν ὑπὲρ φιλίππου. καὶ γὰρ τοι, τούτων μὲν οὐκ πλουσίων οὔτοι, ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι· καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, εὐδόξοι καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δ', τἀναντίον, οὐκ μὲν εὐδόξων, ἀδοξοι· οὐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δ' τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθ· ὁ μὲν, εὐδαίμων καὶ μέγας, καὶ φοβερὸς πᾶσι τοῖς ἕλλησι καὶ βαρβάροις ἐστίν. ὑμεῖς δ' ἔρημοι, καὶ ταπεινοί. τῇ μὲν καὶ τὴν ἀγορὰν εὐτελία, λαμπροί· τῇ δ' ὧν ποιοῦσι παρασκευῇ, καταγέλαστοι. ἃ τὸν αὐτὸν ἂν τρόπον ποιεῖ τε ὑμῶν, καὶ ποιεῖ αὐτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, καὶν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' οὐ δυνάμενοι παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. καί τοι, λοιδορίας χωρὶς εἴ τις ἔροιτο· εἰπέ μοι, τί δὴ γινώσκων ἀκριβῶς * ἀφιστάμεθα (οὐδεὶς γὰρ τοιαῦτα ἀγνοεῖ) τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον, ἀσφαλῆ, καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀκινδυνον ὄντα· τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων, φιλαίτιον, καὶ σφαλερὸν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν,

ἡμέραν, ἀγώνων καὶ κακῶν μεστὸν. ἀ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα. ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις, αἱρῇ; τί αὖ εἶπας; εἰ γὰρ ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἀν ἔχοις. τοῦτό σοι συγχωρήσαμεν ἀληθὲς λέγειν· ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης ταῦτα ταῦτα ποιεῖς· θαυμάζω τί δήποτε σωτῶ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις, καὶ πονητέον, καὶ κινδυνευτέον· τῇ πόλει δὲ περὶ ταῦτα διὰ ῥᾳθυμίαν συμβουλεύεις. ἀ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινα φαίνεσθαι· τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. καὶ μὴν, ἀδ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ. ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὐτῆς πράττειν· σοὶ δὲ ἐπικίνδυνον, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων * πλέον πρεσβεύσῃ· ἀλλὰ τοὐναντίον· σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ κ' πρεσβεύῃ, δοῦ ἐλάττας ὄντας κινδύνους· τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ νὴ Δία, πατρῴα, καὶ πατρῴα δόξα σοι ὑπάρχει· ἰὼ αἰσχρόν ἐστιν σοι καταλῦσαι· τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα, καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων; ἀλλ' ἀδ' τοῦθ' ὅτως ἔχει. σοὶ μὲν γὰρ ἰὼ κλεπτης ὁ πατὴρ, εἴπερ ἰὼ ὅμοιός σοι· τῇ πόλει δ' ἡμῶν, * ὡς πάντες ἴσασιν οἱ ἕλληνες δ' ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν σεσωσμένοι· ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως, ἀδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' ἑαυτοῦς, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται. πῶς γὰρ ἔστιν ἴσον τούτων μὲν τινας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας, ἑαυτοῦς ἀγνοεῖν· τὴν πόλιν δ' ἡ προσθήκει τῶν ἄλλων ἑλλήνων τέως, καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νυῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ, καὶ ταπεινότητι καθεστέναι; πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι, καὶ πρὸς πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι. καὶ γὰρ ἀλόγου ὀνδείας μοι δοκεῖ τὰ πράγματα, ἅτε νυῦν, ἅτε ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν· ἀλλ' ὅταν ταῦτ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τε δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες ὡς ὀρθῶς λέγεται ἡγώμενοι· τ' λυμαίνεσθαι, καὶ διαφθρέφειν ταῦτα βουλομένων, ἐξ ἴσου κάθησθε ἀκροώμενοι· οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτός. ἴστε γὰρ δήπουθεν ἰδόντες ἀκριβῶς, τὶς μισθοῦ λέγει· καὶ τὶς ὑπὲρ φιλίππου πολιτεύεται· καὶ τὶς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων· ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων πράττητε. ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ μετὰ πάσης παῤῥησίας, ἁπλῶς, δ' νοίᾳ, τὰ βέλτιστα εἰρημένα, ἀ κολακείας, καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης λόγου μεστὸς· δ' ἐγύρλον μὲν τῷ λέγειν πρὸς ποιήσων· τὸ δὲ πράγματα τῆς πόλεως, τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειρεῖν. ἢ ἂν παυσέον τούτων τ' ἐθῶν· ἢ μηδ' ἕνα ἄλλον αἰτιατέον, ἃ πάντα φαύλως ἔχει, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

num & malorum plenam: non quietam & ociosam, sed periculosam amplecteris? Quid respondeas? Nam si (quod optimum dicere posses, id te verè dicere concederemus) te honoris & gloriæ studio ista facere omnia: demiror equidem, cur tibi propter ista facienda esse omnia censeas, neq; vllum vel laborem vel periculum recusandum: reipub. autem sis autor, hæc per socordiam vt amittat? Neq; enim illud dices, te oportere in repub. esse conspicuum: reipub. nullam esse oportere apud Græcos autoritatem. Quin nec illud video, reipub. tutum esse suum agere negociũ: tibi periculosum, nisi te in aliena negocia curiosè ingesseris: Imò contrà tibi ex factis tuis & curiositate, extrema impendere pericula, reipub. ex ocio. At hercule auita & patria gloria te excitat, quam tibi turpe fuerit amittere: respublica verò nullã claritatem & celebritatem accepit à maioribus? Sed ne hoc quidem ita se habet. Tibi quidem peculator fuit pater, siquidem similis fuit tibi: a repub. verò nostra, vt omnes sciunt, Græci bis è maximis periculis, maiorum nostrorum temporibus, sunt liberati. Verùm non æqualiter, neque ciuiliter sua quidam & publica administrant. Quo pacto enim æquum est, istorum quosdam è carcere progressos, semetipsos ignorare: rempub. autem, quæ alijs Græcis hactenus præfuit, & principatum obtinuit, nunc in obscuritate omni & humilitate versari? Etsi autem habeo præterea quæ dicam multa, & de multis: desinam. neque enim penuria verborum vel nunc, vel vnquam aliàs, malus mihi rerum esse status videtur: sed cum vos audiuistis omnia quæ expediunt, & in eo consentitis, ea rectè dici: eos qui interturbare illa & peruertere student, ex æquo in hoc consessu auditis, cum non ignoretis eos. E primo enim aspectu certò scitis, qui mercede concionetur, & quis in repub. Philippo subseruiat, & quis reuera consultum rebus esse cupiat: & quis id agat, vt his reprehensis, re in risum & conuicium versa, nihil ipsi quod ad rem faciat, faciatis. Hæc vera sunt, magna cum libertate, simpliciter, ex beneuolentia, rectissimè dicta: non assentationis & detrimenti & impostura plena oratio: argentum allatura dicenti, reipub. negocia hostibus traditura. Aut igitur à talibus moribus est recedendum: aut depraua-
tio & clades rerum omnium ascribenda nemini, quàm vobis ipsis.

Conclusio grauissima.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΗ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν.

Πειδὴ πολλάκις μὲ πρέσβεις ἀπεστείλαντο, ἵν' ἐμμείνωμεν τοῖς ὅρκοις, καὶ τῆς ὁμολογίας, ἀδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν· ὤμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς. πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων· ἀναγκαῖόν ἐστι πρῶτ' ἁπάντων δηλῶσαι καθαρῶς. πρῶτον μὲν γὰρ νικίου τοῦ κήρυκος ἀπαχθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς· ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν ἐπεπρεσβευσατ' (ὅπερ ἰὼ δίκαιον) ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἰρξαι δέκα μησὶν ὡς δ' ἕτερα παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέγνωτε δήπου ἐν βήματι. ἔπειτα θησέων ὑποδεχομένων τὰς βυζαντίων τριήρεις, καὶ τῶν λησῶν οὐ βουλομένων· ἀδὲν ἐφρόντιζε τῶν σωθησῶν, θαῤῥοῦντων λεγόντων πο-

EPISTOLA PHILIPPI XI. HIERONYMO VVOLFIO interprete.

PHILIPPVS SENATVI POPVLOQUE Athenienſi S. D.

Quum sæpè legatos ea de causa miserim, vt pactis & conuentis staremus, idq; vos nihil moueret: significandum vobis esse duxi, quibus in rebus iniuriam mihi fieri existimem. Ne verò miremini epistolæ prolixitatem. Quia enim multæ conquerendi causæ sunt, necesse est omnes perspicuè explicari. Ac primùm, Nicia caduceatore è mea ditione abrepto, tantum abest vt sontes multaueritis, vt æquum erat: vt eum affectum iniuria decem menses in vinculis etiam habueritis: nostrasq; literas, quas ferebat, pro concione legeritis. Deinde quum Thasii Byzantiorum triremes & piratas quoslibet susciperent: id nihil vobis curæ fuit: quanquam in fœdere perscriptum

Causa scribendi prolixius.

1. Nicias caduceator abreptus.

2. Thasiorũ iniuriæ non prohibitæ.
3. Diopithis violentia.

est, pro hostibus esse habendos, quicunque id faciant. Circa eadem tempora, Diopithes facta in regionem meam impressione, non modò Crobylen & Tiristasin, ciuibus in seruitutem abductis, diripuit: sed & finitimam Thraciam populatus, eoq; violentiæ tandem est prouectus, vt Amphilochum, qui de captiuis redimendis legatus venerat, comprehensum, & in extremam necessitatem adductum, non nisi nouem talentis extortis, dimiserit: & hæc populo approbante fecit. Atqui cùm cæteris omnibus præconem & legatos violare, impium videtur: tum vobis in primis. Certè, quum Megarenses Anthemocritum sustulissent: tanta iracundia populus exarsit, vt eos mysteriis prohiberet: & in monimentum iniuriæ, statuam ante portas erigeret. Quid verò iniquius est, quàm vos ipsos nunc ea facere: quæ

4. Calliæ iniuriæ.

facta ab alijs tam iniquis animis tulistis? Præterea Callias vester imperator, vrbes in sinu Pagasitano sitas vniuersas cepit, vobis fœdere, mihi societate coniunctas. Qui verò in Macedoniam nauigabant, eos omnes hostium loco habuit, & vendidit. Et propter hæc facinora vos eum publicis præconijs ornastis. Quare valde dubito, quid his per vos adyci posset, si palàm mecum bellum gereretis. Nam quum haud occultè dissentiremus: prædones emittebatis: eos qui ad nos nauigabant, vendebatis: aduersarios nostros iuuabatis: regnum meum infestabatis. Ad eam denique iniquitatem & hostile odium progressi estis, vt etiam Persa, missis legatis, persuadere studueritis, vt mihi bellum inferret. id quod maximè quiuis demiretur. Antequam enim is Aegyptum & Phœniciam cepisset, decreueratis, vt si quid nouæ rei moliretur, non minus ego quàm cæteri Græci omnes, aduersus eum accerserer. Nunc verò tanta est odij vestri in me acerbitas, vt de ineunda cum eo contra me societate agatis. Atqui olim patres vestri (vt ego audio) Pisistratidis crimini dabant, quòd Persam ad Græcos opprimendos adducerent: Vos verò ea facere non pudet, ob quæ tyrannos accusare solebatis. Quin præter alia, senatusconsultis vestris inscribitis, mihiq;

5. Legati ad Persarũ regẽ missi.

6. Teræ & Cersoblepræ restitutio.

imperatis, vt Teren & Cersoblepten, quòd Athenienses sint, Thraciæ dominari sinam. Ego verò istos neque pactis de pace contineri memini vnà vobiscum: neque pilis inscriptos: neque Athenienses esse. Illud scio Teren contra vos mecum arma tulisse: & Cersoblepten, quum meis legatis seorsim dare iusiurandum cuperet, à vestris ducibus fuisse prohibitum: qui eum vestræ vrbis hostem declararent. Verùm istuc quomodo æquum aut iustum est, quã è re vestra est, eum vestræ vrbis hostem nominare: quum verò me calumniari vultis, eundem ciuem vestrum dictitare? Et Sitalce occiso, quem ciuitate donaueratis, statim eius interfectorem in amicitiam recipere: & propter Cersoblepten bellum nobiscum suscipere? Præsertim quum vobis exploratum sit, neminem eorum qui talia munera accipiunt, vel leges, vel senatusconsulta vestra quicquam curare. Verùm, si omissis cæteris omnibus, breuiter dicendum est: vos ciuitatem dedistis Euagoræ Cyprio, & Dionysio Syracusio, illorúmque posteritati. Si igitur his qui vtrosque eiecerunt, persuaseritis, vt actis in exilium imperia restituant: à me quoque illam Thraciæ partem recuperate, quam Teres & Cersobleptes tenuerunt. At si victores illorum ne verbo quidem appellandos censetis, mihi verò obturbatis: an non iure optimo vos vlciscar? Ac de his, quanquam plura haberem quæ verè di-

A σῶν πολεμίους εἶναι σφᾶς τοῦτο ποιοῦντας, ἔτι τοίνυν, ὅτε σφᾶς αὐτὸς χρόνος διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, κρωβύλιν μὲν, καὶ τὴν περίσινθον, ἐξωνδραποδίσατο· τὴν δὲ παραυτίκα θρᾴκην, ἐπόρθησε. τέλος δὲ εἰς τοσοῦτον ἦλθε παρανομίας, ὥστε καὶ ἀμφίλοχον μὲν τὸν ἀσκληπιάδου τῶν ἀποσταλέντων πρεσβευτὴν συλλαβὼν, καὶ τὰς ἐσχάτας ἀναγκάσας ὑπισχνεῖσθαι τάλαντα ἑξακόσια, ἀπελύτρωσε τάλαντα τριακόσια. καὶ ταῦτα τῶν δήμων εὖ δοκούντων ἐποίησε. καίτοι τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα, καὶ πρέσβεις καὶ τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν, ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ. καὶ μάλιστα ὑμῖν. μεγαρέων οὖν ἀνθεμόκριτον αἰτούντων, εἰς ἔτος ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυσηρὸν μὲν ἔργον αὐτὰς ὑπομνήματα ἢ τὰς ἀδικίας ἔχειν, ἀνδριάντα δὲ παρὰ τὰς πύλας. καίτοι, πῶς ἂν δεινὸν, ἐφ' οἷς πάσχοντες ἔτως ἐμισήσατε ταῦτα δράσαντας· νῦν αὖτὸς φαίνεσθαι ποιοῦντας; καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγὸς, τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ παγασίτῃ κόλπῳ κατοικεμένας, ἐλάβεν ἀπάσας, ὑμῖν μὲν σπόνδους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας ἔσας. ταῦτα δὲ εἰς μακεδονίαν πλέοντας, ἐπώλει πάντας πολεμίους κρίνων. καὶ Δράτωνα ὑμεῖς ἐπῃνέσατ' αὐτὸν ἐν

B ταῖς ψηφίσμασιν. ὥστε ἔγωγε ἀπορῶ. τί ποτ' ἔστιν καὶ νόητον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν; καὶ γὰρ ὅτε φανερῶς διαφερόμεθα· λῃστὰς ἐξεπέμπετε· ταῦτα πλέοντας ὡς ὑμᾶς, ἐπώλεῖτε· τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε· τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. χωρὶς τοίνυν, εἰς ὅτε παρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσμενείας· ὥστε καὶ πρὸς τὸν πέρσην πρέσβεις ἀπεστάλκατε, πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστα ἀλλοτριοῦσθε. πρὸ μὲν γὰρ ἔλαβεν αὐτὸν αἴγυπτον, καὶ φοινίκην ἐψηφίσασθε, ὡς ἐκείνου νεωτερίζοντος, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ, καὶ σὺν ἄλλοις ἕλλησιν ἅπαντας ἐπ' αὐτόν. νῦν δὲ πάντων ὑμῖν πέλεσι τὰ πρὸς ἐμὲ μίσος· ὥστε πρὸς ἐκεῖνον παραλέγεσθαι πρὸ τοῦ ἐπ' ἐμὲ συμμαχίας. καίτοι, τοπαλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) τοῖς πεισιστρατίδαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγοιτο τὸν πέρσην ἐπὶ σφᾶς ἕλλησας. ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες. ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ γράφετε ἐν

C τοῖς ψηφίσμασιν, ἐμοὶ προστάττοντες, τήρειν καὶ κερσοβλέπτην, ἐὰν θρᾴκης ἄρχειν, ὡς ὄντας ἀβουλοτάτους. ἐγὼ δὲ τούτους, ὅτε τὴν εἰρήνην συνῆγον οἶδα μετασχόντας ὑμῖν. ὅτ' ἐν ταῖς ψήφοις ἀναγεγραμμένους· ὅτ' ἀβουλοτάτους ὄντας. ἀλλὰ τήρειν μὲν, μετ' ἐμοῦ στρατεύομένον ἐφ' ὑμᾶς· κερσοβλέπτην δὲ, τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβευτὰς, ἰδίᾳ μὲν οὐκ ὀμόσαι προθυμούμενον, κωλυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν ἀποφαινόντων αὐτὸν ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι, πῶς ἔστ' ἴσον ἢ δίκαιον· ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πόλεμον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως· ὅταν δ' ἐμοὶ συνεφαντεῖν βούλησθε· πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν; καὶ σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, δίκην ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν· ὑπὲρ δὲ κερσοβλέπτου πόλεμον αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς· καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τοιαῦτα, οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων, οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ δεῖ ταῦτα ταλαιπόρως ἀναλίσκοντα σωτήμως εἰπεῖν· ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν ἀγόρᾳ τῷ κυπρίῳ, καὶ διονυσίῳ τῷ συρακουσίῳ, καὶ τοῖς ἀγόνοις τοῖς ἐκείνων· ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἀκβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν, ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἀπεσταλμένοις· καμίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν θρᾴκην, * ὅσην τήρης, καὶ κερσοβλέπτης εἶχεν. εἰ δὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσουσι μηδὲ ἐγκαλεῖν ἀξιῶτε μηδὲν, ἐμοὶ δ' ἀνοχλεῖτε· πῶς ἂν δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην αὖ; πρὸς μὲν ἂν τούτων πολ-

λὰ λέ-

λὰ λέγειν ἔχων ἔτι δίκημα· ὥϑ' ἀλιπεῖν προαιρῇ μαι. καρϑάνοις δέ φημι βοηθεῖν. γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τ εἰρλώης σύμμαχος· οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν· πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δὲ ἐκείνων. ὥς τε πῶς οὐκ αὖ εἶεν πάντων φαυλότατος, εἰ καταλιπὼν σοὶ συμμάχους, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι, τῶν πάντα μοι τρόπον εὐνοϊκλουμένων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων; εἰ τοίνυν δεῖ μὴ δὲ ξενίσαι ὥϑαλιπεῖν. εἰς τοσοῦτον ἐληλύϑατε πλεονεξίας, ὥς τε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον. τὰ δὲ ἰσωγμότατα, πεπαρρηϑίων φασκόντων δεινὰ πεπονϑέναι· προστάξατε τῷ γραπτῷ, δίκλῳ παρ ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων. οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως, ἢ προσῆκεν· ἐκεῖνοι δὲ εἰρλώης ἅσης, καταλαβόντες ἀλόννησον, ἅτε τὸ χωρίον, ἅτε οὖν * φρουρὰς ἀπεδίδοσαν, πέμψαι ϑ' ὑπὲρ αὐτ ἐμοῦ πολλάκις· ὑμεῖς δ' ὧν μὲν ἠδικήσαν ἐμὲ πεπαρρήϑιοι * τούτων μὲν ἀδικ ἐπεσκήψασϑε· τῶν δ' τιμωρίαν ἀπροβδῶς εὐδόπες συνοφαντεῖτε. καί τοι, τ νῆσον ἅτ' ἐκείνης, ἅτε ὑμᾶς ἀφειλόμην· ἀλλὰ τ λῃστὴν σώφρονα. εἰ μὲν οὖν αὐτοί φατε ὥϑαδ' ἂν σωφρόνως. λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν, εἰ ἦ ἀπόλλων ὑμῶν ἐκεῖνος κατακρατεῖ. τί δεινὸν πεπόνϑατε, λαβόντ' ἐμοῦ. κ τ τόπον τῆς πλείστης ἀσφαλῆ παρέχοντος. τοσοῦτον δέ μοι ποιουμένου σπουδὴν τ ὑμετέρας πόλεως, ὥ διδόντος αὐτῆ τὴν νῆσον. οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν ἦ συνεβούλευον. ὅπως ὑπομένας μὲν τὸ προσηκόμενον, τ ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ· μὴ προσεμένος δὲ τὸ χωρίον, ὑπόπτως ἡῴμαι τῷ πλήϑει. γνοὺς δ' ἐγὼ ταῦτα προκαλέμην κελεύων προῖναι τούτων πρὸς ὑμᾶς· ἵν', εἰ μὲν ἐμὴ γνώμη, παρ ἐμοῦ δοϑῇ τῷ χωρίον ὑμῖν. ἐὰν ἦ ὑμετέρα κελεύῃ· τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντος· ὑμεῖς μὲν ἀ προσίεσϑε· πεπαρρήϑιοι ἦ τ νῆσον κατέλαβον. τί οὖ ἐγκλῶ με ποιεῖν; ἀ δίκλῳ λαβεῖν ὥϑ' ἃ τ ὑπερβεβηκότων τὰς ὅρκους; ἀ τιμωρήσασϑαι τὰς ἀτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; κ γὰρ, εἰ πεπαρρήϑιον λῴδ ἡ νῆσος· τί προσῆκεν ἀπαγγεῖν ἀϑλιωτέρως; ἦ ὑμετέρα· πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσϑε, καὶ παλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν; εἰς ὅτ ἦ προβεβήκαμεν ἔχθρας· ὥς τε βουλόμενος πᾶσι ναυσὶν εἰς τ ἑλλήσποντον ὥϑαβαλεῖν· λῴαγκάσϑην ὧν αὐτὰς ὥϑαπέμψαι διὰ χερρονήσου τῇ στρατιᾷ· τ μὲν κληρούχων, κ τὸ πολυκρότους δόγμα πολεμίων ἡμῖν. ὑμῶν ἦ τοιαῦτα ψηφιζομένων τοῦ ἦ στρατηγοῦ, βυζαντίους τε ὥϑακαλοῦντος, κὴ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πολεμεῖν αὐτοῖς πρόσεστε, αὖ καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα ἦ πράσσων, ὅμως τ πόλεως, κ τ τριηρῶν, κ τ χώρας ἀπεχόμην· ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν, ἢ πάντα. κ διαπεπόλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑπὲρ ὧν αἰτιῶμεϑα ἀλλήλους. καί τοι σκοπεῖσϑε, πότερον κάλλιόν ἐστιν, ὅπλοις, ἢ λόγοις διακρίνεσϑαι; κ πότερον αὐτὰς εἶναι βραβευτὰς, ἢ πίστιν ἄνας ἑτέρους; κὴ λογίζεσϑ' ὡς ἄλογόν ἐστιν ἀϑλιωτέρους, δασίους μὲν κ μαρωνείτας αἰσχύνεσϑαι δίκλῃ ἐρίζοντας διακριϑῶσι λόγοις· αὐτὰς ἦ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασϑαι, δίκλῃ ὧν ἀμφισβητοῦσι τ τρόπον ξένον. ἄλλως τε, κ γιγνώσκοντας, ὅτι νικηϑέντες μὲν, ἀδικ ἀποβαλεῖτε. κρατήσαντες ἦ, λήψεσϑε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα. πάντων δέ μοι δοκεῖ ὥϑαλογώτατον εἶναι, διότι πέμψαντες ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τ συμμαχίας πάσης, ἵν' ὦσι μάρτυρες, κ βουλομένῳ ποιῆσαί πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τ ἑλλήνων· ἀ ἦ τὰς δίκλῃ τούτων λόγους ἐδέξασϑε ὥϑαπ τ πρεσβυτέρων· ἔχον ὑμῖν, ἢ τ κινδύνων ἀπαλλάξαι τὰς δυσχερεῖς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν· ἢ φανερῶς

re dicerẽ: prætermittere tamen ea statui. Cardianis aũt me opitulari profiteor, quũ illorũ socius ante factam pacem fuerim: et vos sæpe à me, neque rarò ab illis orati, venire in iudicium nolueritis. An non igitur essem omniũ hominum nequissimus, si desertis socijs, vestri potius rationem haberẽ, qui omni modo me vexatis: quàm eorũ, qui mihi constanter & semper amici esse perseuerant? Iam, si hoc quoque prætereundum non est, eò insolentiæ veniſtis, vt prius de suprà dictis tantùm me accusaretis: nuperrimè verò, quum Peparethij secum crudeliter actum esse quererentur: vestro duci iussistis, vt me illorum vicem vlciſceretur. quos ego sanè clementius tractaui, quàm commeruerant: quum illi tempore pacis Haloneſo occupata, neque insulam mihi, neque *præsidiarios milites, quos per legatos sæpe repoposcerã, reddidissent. Vos verò iniuriæ mihi ab illis illatæ nullam rationem habuistis, sed tantùm supplicij: cum satis sciatis, me Insulam nec vobis nec illis eripuisse: sed Sostrato piratæ. Quam si vos Sostrato tradidisse ipsi dicitis: piratas in eam misisse fatemini. Sin, vobis inuitis, vi obtinebat: quæ tandem in vos iniuria fuit, eam à me occupari, & locum tutum reddi nauigantibus? Etsi autem vestram vrbem tanti faciebam, vt Insulam ei darem: tamen oratores vestri accipere prohibebant, recipiendam esse consulebant: vt, si quod imperabatur facerem, me alienam obtinere faterer: sin locum illum retinerem, populo suspectus fierem. Quibus ego cognitis, vltrò denunciaui, me de his in iudicio vobiscum disceptaturum, vt si mihi adiudicata esset, vobis à me daretur: sin iudicaretur vestra esse, populo eam redderem. Hæc me sæpe postulante, & vos contempſistis, & Peparethij insulam occuparunt. Quid igitur mihi faciendum fuit? non insligenda pœna fœdifragis? non vlciſcendi, qui tam superbè insultabant? Nam si Peparethiorum fuit insula, quo iure ab Athenienſibus repetita est? Sin vestra, cur non eis irascimini, qui occuparint alienam? Eò porrò progresse sunt nostræ inimicitiæ, vt, cum classem in Helleſpontum perducere cuperem, co actus sim eam per Cherſonesum cum exercitu comitari: quum vestri coloni ex decreto Polycratis bellum nobiscum gererent, & vobis talia comprobantibus & duce vestro Byzantios accersente, & apud omnes missis nuncijs diuulgante, se iuberi à vobis, vt, si daretur occasio, bellum gereret. His modis quũ tractarer: tamen & vrbi vestræ, & triremib. & agro peperci: quamuis pleriſq; potiri possem, vel potius omnibus: & vos ad eas, quæ inter nos essent, controuersias, disceptatione dirimendas, perpetuò prouocaui. Atqui cõsiderate, vtrum honestius sit, verbis an armis lites siniri? & vtrum magis deceat, vt ipsi arbitri simus: an verò vt alijs arbitrium deferamus? Reputate etiã quàm absurdum sit, Thasios & Maronitas litem de Stryme, disceptatione finire cogi ab Athenienſibus: ipsos autem ea de quibus ambigunt, mecũ ad eundem modum non transigere? Præsertim quum sciatis, vos, si succubueritis, nihil amissuros: sin viceritis, potituros his, quæ nunc in nostra manu sunt. Sed illud omnium iniquiſsimum mihi videtur: quòd, cum legatos ex omni sociorum conuentu misissem, vt testes essent: cumq. vellem de Græcis ea vobiscum pacisci, quæ iusta essent: legatorum orationem ne de his quidem admiſistis: quamuis in vestra manu esset, aut eos liberare periculis, qui malè de nobis suspicabantur: aut palàm conuincere, me omnium hominum esse improbiſsimum.

7. Cardianis negatũ ius.

8. Peparethiorũ supplicium & Haloneſus.

9. Nauigatio in Helleſpontum hoſtiliter intercluſa.

10. Detrectatio iuris.

11. Legati repudiati.

bißimum. Ac populo quidem illa erant vtilia, sed è reo-
ratorum non erant. Nam qui vestræ ciuitatis morem
tenent, pacem eis bellum esse, & bellum pacem affir-
mant: quum à ducibus vel patrocinando, vel calum-
niando pecuniam extorqueant: & tum nobilißimis ci-
uibus, tum exterorum celeberrimis conuiciando pro
concione, id captent, vt populares esse videantur. Fa-
cilè mihi quidem esset, si paululum pecuniæ dilargiri
velim, eorum compescere maledicentiam, & efficere
12. Contro uersia de Amphipo li. *vt nos laudibus eueherent. Sed me puderet, vestram*
beneuolentiam ab istis mercari: qui præter cætera tam
confidentes sunt, vt etiam de Amphipoli mouere no-
bis controuersiam non dubitent. pro qua ego me puto
longè dicturum æquiora, quàm istos qui illam sibi ven
dicant. Siue enim eorum fit, qui primi deuicerunt: an
non iure nos illam habemus? quum Alexander auus
noster oppidum illud primus occuparit: vnde etiam de
primitijs captorum Medorum, Delphis auream sta-
tuam dedicauit. Siue hoc aliquis in dubium vocat,
& eorum fieri censet, qui postremi potiantur: hoc etiam
ius penes me est. Expugnatis enim illis, qui vos eie-
cerant, & à Lacedæmonijs ibi collocati fuerant, oppi-
pidum cæpi. Atqui omnes in vrbibus habitamus, vel
à maioribus acceptis, vel bello subactis. Vos autem qui
neque primi potiti estis, neque nunc obtinetis: sed mi-
nimum tempus in illis locis consedistis: vrbem eam ve-
stram esse contenditis: idq́, quum ipsi vrbis possessio-
nem nobis euidentißimo testimonio confirmaueritis. Sæ
pè enim in literis me de ea mentionem faciente: censui-
stis eam iustè à me teneri. Pacem etiam feciſtis, me vr-
bem illam & societatem vestram eâdem pactione obti-
nente. Quæ igitur possessio firmior fieri queat hac, quæ
primùm à maioribus nobis relicta, deinde in re belli de-
nuò nostra facta, postremò à vobis concessa est, qui ven
Indictio belli. *dicare vobis soletis etiam ea, quæ planè ad vos nihil at-*
tinent? Quæ igitur in vobis accusem, hæc sunt. Et quia
vos autores estis iniuriarum: &, propter verecundiam
& æquitatem meam, magis iam rebus meis infesti im-
minetis: & quantum in vobis est, nobis malefacitis:
iure optimo vos vlciscar, dijsq́, testibus inuocatis, ius
meum à vobis consequi studebo.

LIBANII ARGVMENTVM IN ORATIONEM ad Philippi epistolam.

MIserat Philippus ad Athenienses epistolam, qua eos accusabat, & palàm bellum denunciabat. Non amplius igitur orator suadet Athenienſibus, vt bellum gerant (cogebat enim ipsa necessitas) sed confirmat eorum animos ad periculum adeundum: Macedonem facilè posse superari asserens. Exordium consolatione plenum est.

DEMOSTHENIS AD PHILIPPI EPISTOLAM ORATIO, XII. Hieronymo Vuolfio interprete.

Magno animo resistẽdum esse Philippo, & dijs & hominibus inuiso. *PHilippum non pacem feciſſe vobiscum, Athenienſes, sed distulisse bellum: omnes iam cognouistis. Postquam enim Pharsalijs Halum tradidit, & Phocense negocium confecit, totámque Thraciam vi subegit, falsis causis confictis, & iniquis rationibus excogitatis, re quidem ipsa iam*

Φανερῶς ἐξελεγξαι με φαυλόπαιον ὄντα τ̃ ἁπάντων τῷ μὲν οὖ δήμῳ, τῶπε συμφέρε τοῖς ἃ λέγουσιν οὐκ ἐλυσιτέλει. φασὶ γὰρ οἱ τ̃ πολιτείας τ̃ παρ ὑμῶν ἐμπειροι, τ̃ μὲν εἰρήνην, πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τ̃ δὲ πόλεμον, εἰρήνην. ἡ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς, ἢ συνεφαντοῦντας, ἀεί τι λαμβάνειν παρ αὐτ̃. ἔτι δὲ τ̃ πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις λοιδορουμένους. ὅτι δ βήμαλος, ἔστι μὲν ἐκ τ̃ πλήθους δόξαν ὡς εἰσὶ δημοτικοί. ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐστί μοι πᾶσαν τ̃ βλασφημίας αὐτ̃, μικρὰ παύσασθαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τ̃ πρὸς ὑμᾶς εὐνοιαν ἀφαιροίμην τῶν φανοίμην ὠνούμενος. οἱ πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς ἅπαντα τόλμης ἥκασιν· ὥς τε καὶ ὧδε ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν· ὑπάρχης, τ̃ αὐτὰ πεισμένων αὐτ̃, οἶμαι πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἶτα δὲ τ̃ ἐξ ἀρχῆς κεκτῆσθαι τῶν γίγνεσθαι· πῶς δ δικαίως ἡμεῖς αὖ ἔχομεν; ἀλεξάνδρᾳ δ προγόνῳ, πρώτῳ κατασχόντι τ̃ τόπον. ὅθεν καὶ τῶν ἀκροπόλεων μηδὲν ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέθηκεν εἰς Δελφούς. εἶτα τέτων μὲν ἀμφισβητήσεις· ἀξιοῖ δ γίγνεσθαι τ̃ ὕστερον θρομένων κύριος· ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον. ἐκπολιορκήσας δ ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ λακεδαιμονίων ἢ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον· καί τοι, πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τ̃ προγόνων παραδόντων, ἢ κ̃ πόλεμον κύριοι κατασχόντες. ὑμεῖς δ' ἔτε πρῶτοι λαβόντες, ὅτε νῦν ἔχοντες. ἐλάχιστον δ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, αὐτὰ πεῖσθε τ̃ πόλεως· καὶ ταῦτα πίσιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτ̃ βεβαιοτάτην ὑπολαβόντες. πολλάκις δ ἐμοῦ χράφοντος ἐν ταῖς ὑπολαῖς ὑπὲρ αὐτ̃ ἐγνωκάτε δικαίως ἔχειν ἡμᾶς· τότε μὲν τοιησάμενοι τ̃ εἰρήνην ἔχον· νῦν δ' ἐμοῦ τ̃ πόλιν κ̃ συμμαχίαν, ὑπὲ τᾶς αὐτᾶς ὁμολογίας. καί τι, πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κλῆσις, τ̃ τὰ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῶν ὑπὸ τ̃ προγόνων· πάλιν δὲ κ̃ πόλεμον ἐμῆς γεγενημένης· τέλεον δ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν τ̃ εἰσθισμένων ἀμφισβητεῖν, κ̃ τ̃ ἀφ' ὑμῶν προσηκόντων; ἃ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν. ὡς δ παρὼν λόγων, κ̃ Δία τ̃ ἐμοὶ ἀλλαβείαν μᾶλλον ἢ τοῖς πρεσβύταις ἐπιτιθεμένων κ̃ καθόσον ἂν δυνώμεθα κατασιωπώντων· ὑμᾶς ἀμυνῶμαι μ̃ τὸ δίκαιον κ̃ μάρτυρας θεοὺς ποιησάμενος, Δία λήψομαι πρὸς τ̃ καθ' ὑμᾶς.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣ Τ̃ ΦΙΛΙΠΠΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΛΟΓΟΥ.

ΟΦίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολήν, κατηγορῶν αὐτ̃, κ̃ πόλεμον προκηρύττων αὐτοῖς, ἐπεὶ μὴ ῥᾳδίως πείθει τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν, ἀναγκη δ, ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τ̃ κίνδυνον, ὡς ῥᾳθυμότερον λέγων τὸν Μακεδόνα. Τὸ προοίμιον· μέσον θορυβίας.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΛΟΓΟΣ.

ΟΤΙ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ ἐπιθυμεῖ τ̃ εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τ̃ πόλεμον πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν· ἐπειδὴ γὰρ Φαρσαλίοις ἅλον παρέδωκε, καὶ τὰ περὶ Φωκέας διῳκήσατο, καὶ τὴν Θρᾴκην κατεστρέψατο πᾶσαν· οὐτίας οὐκ ὀκνοῦμεν, οὐδὲ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρὼν τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι

πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ, νυῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἔπεμψεν, ὅτι δεῖ μή τε ὀρρωδεῖν ἡμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν, μή τε ἀγωνως αὐτῇ προσκεχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἀλλὰ καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ ναυσὶ, καὶ πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφειδῶς ὁρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον· ἐγὼ παρασκευάζειν διδάσκειν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεοὺς μεγίστους ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχους καὶ βοηθοὺς ἐκείνῳ τοὺς πίστεις ὑπερβάντα, καὶ τοὺς ὅρκους ὑπεριδόντα, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην. ἔπειθ' οἷς πρότερον ἠύξητο, φενακίζων ἀεί τινας, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος, διεργετήσειν ταῦτα πάντα διεξελήλυθεν ἤδη· καὶ γιγνώσκει μὲν ὑπὸ τῶν ἐν Ὀλυνθίοις, καὶ Βυζαντίων, καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχεῖν, ὡς ὀπτῦμαι, προσηκόντων τάττοις τὴν αὐτὴν τρόπον, ὃν περ ὀλιγωθίοις πρότερον. οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν δὲ ἀπόντων, ἀλλ' ἀφ' ἡγεμόνος τὸ συμμάχων προαιρούμενος. ὑποπτεύει δὲ καὶ τὸ Θηβαίων, νίκημαν μὲν φέρειν καὶ πάντων εἰς τὴν ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυκώς. πρὸς δὲ τὴν πρεσβείας τὰς οὐ πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων καὶ τὰ ἐκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος. ὡς τε τὸν αὐτῷ πρότερον φίλων ὄντων, οὐδὲν μὲν νυῦν πολεμεῖν ἀκαπλλάκτως, οὐδὲ δὲ, μηκέτι προθύμους εἶναι συναγωνιστὰς, ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι, καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐτόν. ἔτι τοίνυν (καὶ τοῦτ' ἔστι μικρὸν) οἱ τὴν Ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες ἔναγχος μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσπέμψαντες, ἐκώλυσαν ἑκπολιορκηθῆναι Πέρινθον· νυνὶ δὲ τὰ ἐκθέσεις αὐτοῖς ἐνεστώσης, καὶ τὸν κινδυνώδη πολησίον ὄντα, εἰ χειμὼν ἦσε τὴν Βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν· ἀλλὰ καὶ βασιλέα τὰ Περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν προτρέψουσιν. ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, ὅσον οὐδεὶς οἱ λοιποὶ πάντες. τηλικαύτην δὲ ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥς τε καὶ πρότερον, ὁπότε τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπολεμοῦμεν, ὁπότεροις προσθοιτο, τούτους ἐπὶ κράτειν τῶν ἑτέρων· καὶ νυῦν μεθ' ὑμῶν ἡγούμενος, ῥᾳδίως καταπολεμήσειν τὴν Φιλίππου δύναμιν. πρὸς τούτοις τοίνυν τηλικούτοις ὄντων, οὐκ ἐγὼ μὲν ὡς Διὸς τὴν εἰρήνην πολλὰ προειληφέναι ἡμῶν χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον· ὁρῶ δὲ, ὡς ὅταν μὲν ὑπὸ δυνάμεως τὰ πράγματα συνέχηται, καὶ ταυτὰ πᾶσι συμφέρει τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου· μένει τὰ συνεστῶτα βεβαίως. ὅταν δὲ ἐξ ἀπορίας, καὶ πλεονεξίας, ἀπάτη, καὶ βίᾳ κατέχηται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν. μικρᾶς πρόφασις, καὶ τὸ τυχὸν παίσμα, ταχέως ἅπαντα διέσεισε καὶ διέλυσε. καὶ πολλάκις δὴ ἔγωγε λογιζόμενος, ἐμόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ Φιλίππῳ, πρὸς ὑπεροψίαν ἤκοντα, καὶ δυσμένειαν· ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, ἐμπερισπώμενα καλῶς, ἔχει οἰκείως, ἔχει ὡς οἴεσθ' ὑμᾶς. ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ὁπλῖται ἔχει καὶ χρῆσιν· αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενής ἐστι, καὶ πρὸς τηλικοῦτον ὄγκον πραγμάτων ἀκαταφρόνητος. ἔτι δὲ αὐτῷ ἕστηκε πόλεμος, καὶ τῆς στρατείας, καὶ πᾶσιν οἷς ἂν τις μέγαν εἶναι νομίσαι, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκε. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν φίλιππόν τε, καὶ οὓς δὲ ἐχόμενος. ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς ὁ μὲν, ὅπερ ἐμοὶ δοκεῖ, οἱ δὲ, ἀσφαλείας καὶ αἰτεῖ μὲν ἀεὶ ἔστι τυχεῖν τῶν παρόντων ἀκινδύνως. οἷσί δὲ δεῖ, καταλιπόντες οἴκοι, τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτῶν ὅτου τε, οὐ μὲν πολλοὺς τῶν μακεδόνων, ἐκ τούτων ἂν τις ἴδοι πῶς διάκειται πρὸς τὸ φίλιππον. τοὺς δὲ ἀεὶ αὐτοῦ ὅλας ἐπαίρειν, καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας, δοκεῖτε δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρείᾳ, πειθοῖ δὲ ἐῶς ἂν μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. τοῖς μὲν

A iam olim cum vrbe nostra bellum gerit: nunc autem per missas literas, verbis ipsis confitetur. Ego verò neque potentiam eius vobis expauescendam esse, neque timidè illi resistendum, sed & corporibus & pecunijs & nauibus, &, vt paucis absoluam, rebus omnibus oportere vos ad bellum accingi, docere conabor. Primùm consentaneum est, ô Athenienses, deos nobis firmissimos socios & adiutores esse: quorũ ille religione violata, neglectoq; iureiurando, pacem iniussè soluit. Deinde, quibus rebus eius opes hactenus auctæ sunt, dum semper aliquos decipit, & magnifica quædam pollicetur: his iam defunctus est omnibus. Neque ignorant eius animum Perinthij & Byzantij, eorumq; fœderati: cupere eum eodem modo ipsos tractare, quo prius tractauit Olynthios. Neque Thessalos præterit, hoc ei propositum esse, vt dominus sit, non dux sociorum. Suspectus etiam Thebanis est, quòd Nicæam præsidio tenet, & in Amphictyoniam penetrauit, & legationes è Peloponneso ad se trahit, ipsisq; præsidia sociorum eripit. Proinde qui prius eius amici fuerunt, partim cum eo nunc irreconciliabile bellum gerunt, partim minus alacriter eum adiuuant:

B vniuersi autem suspectum illum habent, & criminantur. Præterea (nec enim in hoc momenti parum est) Asiani satrapæ recens intrò missis conducticijs militibus, expugnari Perinthum prohibuerunt. Nunc verò quum Philippi inimicitias susceperint, &, si Byzantium capiatur, periculum eis impendeat: non ipsi tantùm strenuè nunc nos in bello iuuabunt, sed regi etiam Persarum persuadebunt, vt nobis pecuniam suppeditet: qui tantas opes habet, quantas nec reliqui vniuersi: tantum porrò virium ad nostras hasce actiones affert, vt olim etiam Laconico bello, vtris sese adiunxisset, eos victores redderet. Is igitur nunc etiam vobiscum coniunctus, facilè debellabit Philippi potentiam. Præter hæc quæ tanta sunt, non equidem negabo, eum loca complura, & portus, & eius generis alia gerendo bello vtilia, pacis occasione præripuisse vobis. Illud autem video, quando imperia beneuolentia coalescunt, & eadem omnibus belli socijs expediunt: diuturnam esse concordiam. Quoties verò ex insidijs & auaricia, per impostu-

Extenuatio potentiæ Macedonicæ, & beneuolentiæ.

ram & violentiam obtinentur, id quod ab isto modò fit: parua quapiam occasione, & quantumuis leui

C errato celeriter discuti & dissolui omnia. Atque ego sæpè cogitans animaduerto, non socijs duntaxat, Athenienses, suspectum & inuisum esse iam Philippum: sed priuatum etiam eius imperium, non præclare, neque ita vti decet, aut existimet aliquis, esse compositum. Nam omnino potentia Macedonica additamenti vice nonnihil momenti & vsus habet; ipsa verò per se infirma est: &, si tantæ moli rerum comparetur, despicienda. Præterea ipse eam bellis & expeditionibus, & rebus illis omnibus, propter quas magnus existimari possit, infirmiorem sibi, minusq; fidam reddidit. Neq; verò putare debetis, Athenienses, eadem Philippo & populis eius esse iucunda: sed illud considerate, gloriam illum, hos securitatem desiderare: Quam nec ille sine periculis adipisci potest: & his minimè opportunum est, relictis domi liberis, parentibus, vxoribus, atteri, & in dies pro eo dimicare. Ex quo perspici potest, quomodo vulgus Macedonum erga Philippum sit affectum. Eius porrò familiares & amicos, ac peregrini militis duces, laude quidem florere fortitudinis, sed in maiore metu quàm homines obscuros viuere inuenietis. His e-

nim hostes tantummodo metuendi sunt: illi autem magis ab assentatoribus & calumniatoribus, quàm à prælijs metuunt. Ac illi quidem adiutoribus omnibus, cum hostibus pugnant: hi autem nec minimam in bellis malorum partem sustinent, & seorsim accidit vt regis ingenium expauescant. Ad hæc si plebeius aliquis deliquerit, pœna pro delicti modo ei infligitur: proceres verò tum, cum præclarissimè se gesserũt, maximis cõuicijs & cõtumelijs præter meritum incessuntur. Neque quisquam sanæ mentis fidem his abrogauerit. Eum enim ita gloriæ cupiditate inflammatum esse dicunt hi, quibus familiariter notus est, vt omnia præclara facinora sua esse videri velit: & magis indignetur ducibus & præfectis, qui aliquid laude dignum gesserunt, quàm illis qui prorsus offenderunt. Quisit igitur, si ista vera sunt, vt tam longum tempus in side maneant, nec eum deserant? Quia successus, Athenienses, hæc omnia caligine inuoluunt. Nam secundæ res magnam vim habent ad peccata hominum contegenda, & obumbranda. Sed si quam cladem acceperit, tum in apertum hæc omnia palàm proferentur. Eadem enim harum rerum ratio est, quæ corporum nostrorum. Nam dum aliquis valet, nullum ex malè affectis partibus dolorem sensu percipit. Sin decubuerit: commouentur omnia, siue ruptum sit aliquid, siue luxatum, siue quod aliud membrum perfecta sanitate destituatur. Sic etiam fit in regnis, & quibuslibet imperijs: Dum in bellis victoria potiuntur: eorum mala vulgus non perspicit: Sin alicubi impegerint (id quod ei nunc vsu venturum verisimile est, postquam maius onus quàm sustinere valeat, suscepit) omnes eorum difficultates ab omnibus conspiciuntur. Quod si quis vestrûm, Athenienses, Philippi successus videns, formidabilem eum existimat, & superatu difficilem: is quidem digna sapienti viro prouidentia vtitur. Magna enim vis est in fortuna, ad omnes res mortalium: vel ea potius omnia sibi vendicat. Sed multæ sunt causæ, propter quas aliquis non iniuria nostram felicitatem non minus quàm illius exoptet. Principatum enim à maioribus nos accepimus longo tempore, non ante istum diutaxat, sed vt breuiter dicam, ante omnes Macedoniæ reges: illi Athenientibus vectigales fuerunt, nostra vrbs nemini vnquam omnium mortalium. Præterea tantò plures ad beneuolentiam deorum habemus aditus: quàtò pietatis et iustitiæ perpetuò fuimus studiosiores. Quid igitur ille superiore bello successus maiores habuit, quã nos? Quoniam, Athenienses, (nam liberè vobiscum agam) ille ipse militat, & ærumnas tolerat, & prælijs interest, nec occasionem negligens, nec anni vllum tempus prætermittens. Nos verò (nec enim dissimulabo veritatem) hîc ociosè desidemus, cunctantes semper & decernentes, & scisscitantes in foro, num quid noui dicatur? At quid magis nouum queat eo fieri, quòd Macedo contemnit Athenienses, & illis tales literas mittere non dubitat, quales paulo antè audiuistis? Et is quidem in procinctu habet mercenarios milites, atq; adeò mediusfidius nostrorum oratorum quosdã, qui dum largitiones illius domum recipiunt, non erubescunt Philippo viuere: nec animaduertunt, se et rempub. omnem, & suas priuatas opes exiguo lucello vendere. Nos verò neque vllas ei turbas concitamus, nec militẽ peregrinum alere volumus, nec ipsi militare audemus. Proinde minimè mirũ, cum superiore bello, conditione quàm nos fuisse me-

Occupatio: Philippi mala, aliqua clade accepta, eruptura: nec Athenienſibus fortunam, ſed induſtriam deeſſe.

Mouet odium Philippo, cum reprehenſione ignauiæ & proditionis.

μὲν γὰρ, πρὸς οὗτ' πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος· οἱ δὲ, οὗτ' κόλακας, καὶ οὗτ' διαβάλλοντας αὐτὰς μᾶλλον, ἢ τοὺς μάχας δεδίασι· κἀκεῖνοι μὲν, μὴ πάντων ἀγωνίζονται πρὸς οὗτ' αὐτιπαρατεταγμένοι· τοῖς δὲ καὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν, οὐκ ἐλάχιστον μέρος μένει, καὶ χωρὶς ἰδίας φοβερὰς τὸ τρόπον τὰ τοῦ βασιλέως συμβεβηκεν. ἔτι γὰρ, τὸ μὲν πολλῶν, ἐπιδιὰ ἀμαρτήματα τινὸς, ζημίαν καὶ τιμωρίαν ἔλαβεν. οἷσθ' ὅταν μέγιστα κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σπουδαζόντων καὶ προσκαλακίζοντας αὐτοῦ τὸ προσῆκον. καὶ τότοις, ἀσθ' ὃν εἰς εὖ φρονῶν ἀπιστήσειν. ὥστε γὰρ αὐτὸν φιλότιμον εἶναί φασιν οἱ συνδιατρίψαντες, ὡς τι βούλεται τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἀχθεσθαι τοὺς στρατηγῶν, καὶ τοὺς ἡγεμόνων, τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πράξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι. πῶς οὖν εἰπὲρ ἐστι τοῦτο τοιοῦτο, πῶς ἤδη πολλὰ χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν, ὅτι νυνὶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ κατορθώματα αὐτοῦ, ἀπίσκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις. αἱ γὰρ δυσπραξίαι, δέουσαι συγκρύψαι, καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας εἰσὶ τοῦ ἀνθρώπου. εἰ δέ τι πλαίσει τότ' ἀπερυθρῶς πάντα τοῦτο. συμβαίνει γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ὅταν μὲν ἐρρωμένῃ τις ᾖ καὶ ὑγιαίνῃ τῶν καθέκαστα μορίων. ἐπὰν δὲ ἀρρωστήσῃ, πάντα κινεῖται, καὶ ῥῆγμα, καὶ ἕρπημα, καὶ ἄλλο τῶν ὑπαρχόντων ἢ μὴ τελέως ὑγιεινόν. ὥστε καὶ τῶν βασιλέων καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν, ἐπὰν δέ τι πταίσωσιν (ὃ νυνὶ εἰκὸς πάσχειν ἐκεῖνον μεῖζον φορτίον, ἢ καθ' αὑτὸν αἰρόμενον) γίνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ὁρῶν δυτυχοῦντα, φοβερὸν εἶναι νομίζει. καὶ δυσπολέμητον σφόδρα μὲν ἀνδρὸς ἔχεται παρανοίας. μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον ἢ τὸ ὅλον ἡ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. καὶ πολλὰς μὲν τοι τρόπους, ἔστιν αὖθις ἐχθρὸν τοῦ ἡμετέραν δυτυχίαν, ἢ τοῦ ἐκείνου. ὥσπερ γὰρ τῶν προγόνων ὀκ ἐλαττον ὁ χρόνον παρειλήφαμεν τοῦ ἡγεμονίαν, ἀ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ σπουδῇ φέρουσι, πάντων τῶν ἐν μακεδονίᾳ βασιλεύσαντων. κἀκεῖνοι μὲν Ἀθηναίοις φόρους ἔτεγκαν· ἡ δ' ἡμετέρα πόλις, ἀδενί πω τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. ἔτι γὰρ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτῇ πρὸς τοῦ τῶν θεῶν εὐνοιαν ἔχομεν· ὅσῳ διαπέφευγεν δυσσεβέστερα, καὶ δικαιότερα περὶ ἔχοντες. τί ποτ' οὖν ἐκεῖνον ἐν τῷ πρότερῳ πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (παῤῥησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὁ μὲν αὐτὸς στρατεύεται, καὶ παλαιπωρεῖ, καὶ τοῖς κινδυνώδεις πάρεσιν· ὅτε καιρὸν παρεῖς, ὅτε ὥραν ἔτους παραλέλοιπεν ἀδεμίαν. ἡμεῖς δὲ (εἰρήσεται γὰρ ταληθὲς) ἀδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ, καὶ ψηφιζόμενοι, καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν, εἴ τι λέγεται νεώτερον. καί τοι, τί γένοιτ' ἂν νεώτερον, ἢ μακεδὼν αὐτὸς, παραφρονῶν Ἀθηναίων, καὶ τολμῶν ὑπισχνεῖσθαι τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε μικρῷ πρόσθεν, καὶ τῷ μὲν, ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται. καὶ νὴ Δία πολλοὶ τούτοις τῶν παρ' ἡμῶν ῥητόρων ὧνες οἱ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε λαμβάνοντες, οὐκ αἰσχύνονται φιλίππῳ ζῶντες, ἀσθ' αἰσθάνονται πάντα τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικρᾶς λημμάτων ὑπολῦντες. ἡμεῖς δ', ὅτι τὰ ἐκείνου πραγμάτων ἀδὲν φασιάζειν προσδοκῶμεν, ὅτι ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, ὅτι αὐτοὶ στρατεύεται τολμῶμεν. ὅκουν ἐστὶν ἀδὲν θαυμαστὸν, εἴτι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν τὸν πρότερον πόλεμον, ἀλλὰ

ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν προήκει, A
οὐ πολεμοῦντες, νομίζομεν κρατήσειν ἅπαντα πρά-
τοντες, ἀδεῶς οὐ πλεονεκήσειν μέλλοντας, ὦν, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, χρὴ λαβόντας σύνοιαν, καὶ λογισμὸν ἔχειν,
ὡς ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ φάσκειν ἄχθεσθαι (ἤδη γὰρ
ἐκεῖνος, καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἔργοις
ἐξενήνοχε) μηδενὸς μὲν φείδεσθαι, μή τε τῶν *δημο-
σίων, μή τε τῶν ἰδίων· στρατεύεσθαι δ', ἐάν του καιρὸς ᾖ,
προθύμως ἅπαντας· χρῆσθαι δ' ἑτοίμοις ἀμείνοσιν ἢ
πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβῃ τις ὑμῶν, δι' ὧν οὐ χρὴ-
σῶν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως· ἀφ'
τούτων αὖτε πάλιν ἀναλήψεσθαι, καὶ βελτί-
ω. μὴ δ' ἐνομίσητε ῥᾳθυμοτέρων ὑμῶν ὥσπερ πρότε-
τερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύ-
μως· ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς αἰσχρόν ἐστι, σοὶ μὲν πατέρας
ὑμῶν, πολλοὺς πόνους, καὶ κινδύνους μεγάλους, ὑπο-
μεῖναι λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας· ὑμᾶς δ', μηδ' ὑ-
πὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κεκτήμενοι παρέδοσαν ἡμῖν, ἐ-
θέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι. ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ μακε-
δονίας ὁρμώμενον, ἕτοιμον εἶναι φιλοκίνδυνον, ὡς ὑ-
πὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν, καταπεπρωκότ' παῦ
τὸ σῶμα, τοῖς πολεμίοις μαχόμενον, ἀθλοφόρον ᾖ, οἷς B
πάτριόν ἐστι μηδενὸς ὑπακούειν, ἀπάντων ᾖ κρατεῖν
τοῖς πολέμοις, τύπους ἀφ' μαλακίας, ἡᾳθυμίαν
ἐγκαταλιπεῖν τέ τε τῶν προγόνων ἔργα, καὶ τὰ συμ-
φέροντα τῇ πατρίδ'. ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ
χρῆναι πάντας ἡμᾶς παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τὸν
πόλεμον· παρακαλεῖν δ' οὐ ἄλλους ἕλληνας, μὴ λό-
γοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὸν *ὑπὲρ ἡμῶν συμ-
μαχίαν· ὡς ἅπας μὲν ἐστι λόγος μάταιος τῆς εὐέργε-
σίας ἀμοιρος γιγνόμενος· τοσούτῳ δ' μᾶλλον τοῦ παρ' ἡμε-
τέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ, προχειροτάτας χρῆ-
σθαι τοῖς ἄλλων ἕλλησιν.

se meliore. Hoc potius mirandum foret, si nos, qui nihil facimus quod bellantes decet, putaremus eum superaturos, qui nihil prætermittit quod ad victoriam parandam requiratur. Quamobrem Athenienses, hæc animis infigenda sunt: & cogitandum, ne quidem in vestra esse manu, vt dicatis vos pacem agere. Iam enim ille & bellum indixit, & re ipsa intulit. Proinde nunc, neque publicis neque priuatis opibus est parcendum: sed omnes, cum tempus postularit, promptis animis militare debent, & melioribus ducibus vti, quàm prius. Nemo enim vestrûm in ea esse debet opinione, vti per quos felix reip. status labefactatus est, per eosdem in integrum omnia restitui, & meliora posse fieri putet: neque sperandum, nisi veterem ignauiam vestram abieceritis, alios pro salute & incolumitate vestra strenuè dimicaturos. Considerate potius quàm turpe sit, quum maiores vestri multos labores & magna pericula Laconico bello sustinuerint: vos nec pro his quæ illi iure parta nobis reliquerunt, defendendis, fortiter pugnare velle? Cum iste è Macedonia oriundus adeò nullum recuset periculũ, vt dum pro amplificando imperio cum hostibus dimicat, toto corpore sit conuulneratus: Athenienses quibus patrium est parêre nemini, omnésque armis vincere, hos demum ob molliciem aut socordiam res gestas à maioribus dedecorare, & patriæ deesse vtilitati? Ne verò prolixus sim, affirmo nos omnes Cõclusio. *ad bellum parari oportere, & reliquos Græcos ad coeundam nobiscum belli societatem conuocare, non modò verbis, sed etiam reipsa. Nam cùm omnis oratio inanis est, nisi res ipsa consequatur: tum verò nostris verbis tanto minus habetur fidei, quanto ad dicendum reliquis Græcis expeditiores habemur.*

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΥ.

Ὁ λόγος οὗτος ἐκεῖ φιλιππικὸς ἦν. ἀλλὰ ἁπλῶς συμ-
βουλευτικός. ἐκκλησίαν γὰρ ἀόντων περὶ ἀδικιῶν, περὶ
τῆς θεωρικῶν χρημάτων· παρελθὼν ὁ δημοσθένης πεί-
θει συντάξασθαι αὐτούς, καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα, στρα-
τολογίνους καὶ περὶ ἑλλιμένων ποιεῖσθαι κινδύνους, καὶ συγκρίνει τὰ
νῦν, τοῖς ὅτε περὶ τῶν προγόνων. πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῆς
παλαιᾶς δυναστείας.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ, ΗΤΟΙ Ὁ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ μὲν τῆς παρόδου λέγειν, ἐξ ὧν ἕ-
νεκα τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀ-
θηναῖοι, οὐδέπω μοι δοκεῖ τῶν χαλε-
πῶν εἶναι· ὅτ' ὀλιγωρήσαντα τοῖς νόμοις,
καὶ διδόντι τὰ κοινὰ, δοκιμήσαι παρὰ
τοὺς βλάπτεσθαι ὑπὸ τούτων ἡγουμένους τὴν πό-
λιν. ὅτε σωθέντα καὶ φανέντα, ὡς δεῖ λαμβά-
νειν, χαρήσεσθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν οὖ-
σιν. οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τῷ τῇ πόλει συμφέρον σκο-
πεῖσθε, ὅτ' ἐπαινοῦσιν, οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ παρ-
γμα, ἀλλ' ὡς ἑκάτεροι χρείας, καὶ παρουσίας ἔχου-
σιν. ἐγὼ δὲ, τοῦτο μὲν, ὅτ' αἰσχυνοῦμαι, ὅτ' αἰτιά-
σομαι, ὡς δεῖ λαμβάνειν. παραινῶ μὲν θρασυνεῖν,
καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὅπως τὸ δέον μὲν

ἐστ

LIBANII ARGVMENTVM IN Orationem De republica ordinanda.

ORatio hæc non iam Philippica est, sed suasoria simpliciter. Nam quum Athenienses de theatrali pecunia deliberaturi conuenissent: progressus in medium Demosthenes, suadet, vt ciues in classes distribuantur, & militando atque periculis pro salute Græciæ subeundis, veterem dignitatem recuperent. Ostendit etiam, in comparatione status præsentis cum vetere, quantum à virtute & excellentia maiorum degenerarint.

DEMOSTHENIS XIII. ORATIO SVASORIA, QVAE de Repub. ordinanda inscribitur, Hieronymo Vvolfio interprete.

DE hac pecunia, & ijs de rebus propter quas hæc indicta concio est, neutrum, Athenienses, difficile mihi factu esse videtur, vel obiurgatis illis qui publica distribuunt & largiuntur, laudem apud eos inuenire, qui rempub. per hæc lædi credunt: vel si suffrager illis, & horter ad accipiendum, ijs gratum facere, qui magna inopia premuntur. Neutri enim publico bono considerato, negociũ hoc vel probant, vel improbãt: sed prout quisq; vel egẽt, vel opibus abundant. Ego verò vtrum accipiẽdum sit, nec ne: id neq; suadebo, neque dissuadebo. Moneo tamen vt cogitetis, & ipsi vobiscum meditemini, argẽtum hoc

Monet, vnà cum accipiẽdo etiam officium faciendum, cum quidé suadere se neget sed cõcionem iubeat.

de quo deliberatis, exiguum: consuetudinem vna ino A
lescentem, esse magnam. Quòd si eam rationem inie-
ritis, vt qui officium suum faciunt, ij etiam accipiant:
non solùm non ledetis, sed maximopere iuuabitis tum
rempub. tum vosmetipsos. Sin ad accipiendum, & fe-
stum, & causa qualibet satis erit, de his autem quæ
præterea facienda sint, ne verbum quidem audire vo-
lueritis: prouidete, ne fortè vos, in his quæ nunc re-
ctè fieri censetis, aliquando vehementer errasse iudi-
cetis. Ego autem oportere censeo (ne verò propter id
quod dicam obturbate, sed re audita iudicate) quem-
admodum de accipiendo concionem indiximus, sic e-
tiam de ordinatione reipub. & apparatu bellico indi-
ci concionem: & singulos non modò ad hæc attentè au-
dienda, sed etiam ad alacriter exequenda promptos
esse debere: vt, ô Athenienses, spem fortunæ melio-
ris in vobis ipsis habeatis: neque sciscitemini quid re-
rum iste vel alius gerat. Ac de reditibus quidem ci-
uitatis, & his quæ insuper ex priuato frustra nunc im-
peditis, sociorumq; vectigalibus, vnumquemque ve-
strûm id accipere decere dico, quod æquum est, ætate flo-
rentes, militare stipendium: emeritos, pecuniam ob e-
xercenda iudicia, seu quo alio titulo rem insigniri pla-
cet. Sed ipsi militabitis, neque eo munere cuiquam ce-
detis: quò reipub. vires domesticæ sint, & è ciuibus in-
structæ: vt nec opes vobis desint, & vos officio funga-
mini, & imperator exercitui præsit: & non Athenien-
ses, eadem quæ hactenus, vsuueniant, vt duces in iu-
dicijs vexetis: & hic tandem sit negocij totius exitus:
Iste istius filius, istum accusauit: prætereaq; nihil. Sed
Explicatio quomodo respub. sit ordinãda. quid vobis studio habere debetis? Vt socij non præsidio-
rum metu, sed communicatione vtilitatem inter vos
& ipsos, vobiscum sint coniuncti. Deinde ne duces pe-
regrinis militibus socios vexent ac deprædentur, hostes
ne videant quidem: quarum rerum emolumenta isto-
rum propria sunt, odia & maledicta in totã ciuitatem
redundant: sed vt ciues habeant, quorum opera hostes
eo modo quo nunc socios & amicos affligant. Præterea
multæ res vestram præsentiã desiderant: & præterquã
quòd domestica bella domesticis copijs geri conducit, idẽ
ad alia quoq; negocia est necessarium. Nam si contenti
essetis ocio, securi quomodo cum Græcis ageretur: alia es-
set ea ratio. Nunc principatum, cæterisq; dicendi iuris
potestatem vobis arrogatis: exercitũ aũt qui hæc & in-
tueatur & tueatur, neq; paratũ habetis, neq; parare stu
detis: sed vobis ociosè desidentibus, & dormitantibus, Mi
tylenæi libertatẽ amiserunt: neq; minus Rhodij, nostrûm
nemine prohibente. At hi, dicat aliquis, fuerunt inimici
nostri? Sed odia maiora esse debent, Atheniẽses, in oligar-
chias, pro instituto nostro defendendæ libertatis, quàm
contra liberos populos, quæcunq; inimicitiarum causæ
interceserint. Sed vt eò redeam, vnde digressus sum, af-
firmo, debere vos in ordinem describi, atque ordinem e-
undem esse tum accipiendi, tum faciendi ea quæ decet.
Hisce de rebus prius etiam apud vos disserui, & expli-
caui, quinam ordo inter vos, qui grauem armaturam
Queritur de iniquitate populi: & per occupatio nem sua cõsilia cũquo rundam ora torũ nugis compa rat. geritis, & qui equites estis, & qui horum numero non
continemini, esset ineundus: & vnde communiter o-
mnes liberaliter sustentari possent. Quod verò meũ ani
mum maximè omniũ turbauit, dicã vobis, nec dissimu-
labo. Nam quũ multa & præclara & magna essent ea o-
mnia: nullius è cæteris quisquam meminit: duorum obo
lorũ omnes. Atqui fieri non potest, vt isti maioris precij
sint,

ἐστι τοῦτο, ταῦτ' ἀ βουλεύεσθε μικρόν. τὸ δ' ἔθος, μέγα, ὁ
γίγνεται μὴ τοῦτο. εἰ μὲν οὖν μὴ τοῦ πρᾶξαι ἀ προσή-
κει, καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσασθε· ἀ μόνον ἀ βλά
ψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστ' ὠφελήσετε τὴν πόλιν, καὶ
ὑμᾶς αὐτούς. εἰ δ' ἐστὶ μὲν λαμβάνειν, καὶ ἑορτὴ, καὶ πᾶ-
σαν ἀρκέσει πρόφασις· τοῦ δ' ἃ πρὸς τούτοις δεῖ ποιεῖν,
μὴ δὲ τοῦτ' λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε· ὁρᾶτε μή ποτε, ἃ
νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι νο-
μίσητε. ἐγὼ δὲ φημι δεῖν (καί μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ'
ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκούσαντες κρίνατε) ὥσπερ τοῦ λα
βεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν· οὕτω καὶ περὶ τοῦ σωτα-
χθῆναι, καὶ πρᾶξαι δεχθῆναι, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον,
ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι· καὶ πρᾶξαι ἕκαστον αὐτῶν, μὴ
μόνον τοῦτ' ἀκοῦσαι ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ πρᾶξαι βουλό
μενον· ἵνα, ὦ ἄνδρες ἀθλοφόροι, τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπί-
δας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε· καὶ μὴ τὸν δεῖνα, μὴ δ' τὸν
δεῖνα πυθάνησθε τί πράξει. καὶ τὰ μὲν προσόντα
τῇ πόλει πάντα· καὶ ἀνῶν ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλί-
σκετε εἰς οὐδὲν δέον· καὶ ὅσου ἐκ τῶν συμμάχων ὑ-
πάρχει· λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι, τὸ ἴσον ἕκα-
στον· τοῦτ μὲν ἐν ἡλικίᾳ, στρατιωτικόν· τοῦτ δ' ὥσπερ
τὸν κατάλογον, ἐξεταστικόν, ἢ ὅπως ἂν τις ὀνομάσῃ
τοῦτο· στρατεύεσθαι δὲ αὐτοῦτ, καὶ μηδενὶ τούτου πρᾶγ-
χωρεῖν· ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως οἰκείαν εἶναι,
καὶ κατασκευασμένην ὑπὸ τούτων· ἵν' ὦσπερτε, καὶ
τὰ δέοντα ποιῆτε. καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι τούτης·
ἵν' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθλοφόροι, μὴ πάντα ἄπορα νυνὶ συμ-
βαίνει, τοῦτ στρατηγοὺς κρίνητε. καὶ πρεσβεις ὑμῖν ἐκ
τῶν πραγμάτων, ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα, τὸν δεῖνα εἰ-
σήγαγεν· ἄλλο δὲ οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν χρήσιμα; πρῶ-
τον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ τῷ τὰ αὐτὰ
συμφέρειν ἡμῖν τε κἀκείνοις ὦσιν οἰκεῖοι. ἔπειθ' οἱ στρα
τηγοὶ, μὴ ξένους ἔχοντες, τοῦτ μὲν συμμάχους ἄγω-
σι καὶ φέρωσι, τοῦτ δὲ πολεμίους μὴ δεῖ ὁρῶσιν. ἀφ'
ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι, τούτων εἰσὶν ἴδιαι, τὰ δὲ μίση, καὶ
τὰ ἐγκλήματα, ἐφ' ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν. ἀλλὰ
πολίτας τοῦτ ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοῦτ ἐχθρὰς, οὐ
νῦν τοῦτ συμμάχους καὶ φίλους, ποιῶσι· χωρὶς δὲ τού-
των, πολλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ
παρουσίαν· καὶ αὖθ' ὑπὸ τοῦτ οἰκείας πολέμους οἰ-
κείᾳ χρῆσθαι δυνάμει συμφέρειν. καὶ πρὸς τὰ ἄλλα
πράγματα, ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑ-
μῖν ἀπῆρχεν, καὶ μηδὲν τῶν ἑλληνικῶν ἐπιμελεῖσθαι
ὅπως ἔχει· ἀλλ' ὡς νῦν λόγος ἐστίν. νυνὶ δὲ, πρω-
τεύειν μὲν ἀξιοῦτε, καὶ τὰ δίκαια ὀφείλειν τοῖς ἄλλοις·
τὴν δὲ παῦται ἐποπτεύουσιν, καὶ φυλάξουσιν δυνά-
μιν, ὅτι κατεσκεύασθε, ὅτι πεπράσκασθε· ἀλλ'
ὅτι πολλῆς μὲν ἡσυχίας. καὶ *ἐρημίας ὑμῶν, ὁ μιτυ-
ληναίων δῆμος καταλελυ[illegible]· ὅτι πολλῆς δὲ ἡσυχίας,
ῥοδίων. ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν φαίη τις ἄν; ἀλλὰ μείζω,
χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες ἀθλοφόροι, τὴν πρὸς τὰς ὀλι-
γαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν, ἢ τὴν
πρὸς τὸς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἀδικῆ. ἀλλ' ἵν' ἐκεῖσε ἐπα
νέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς σωτηρίαν, καὶ τὴν αὐτὴν
τε λαβεῖν, καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει, σύνταξιν
εἶναι. διελέχθην δὲ ὑμῖν περὶ τούτων, καὶ πρότερον·
καὶ διεξῆλθον, ὡς ἂν σωτηχθείητε οἵ τε ὁπλῖται,
καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ ὅσοι τούτων ἐκτὸς ἐσε· καὶ ὅπο-
σα τὶς ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. ὁ δὲ μοι πλεῖστ' ἀθυ-
μίαν ἀπάντων παρέχηκεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ
ἀποκρύψομαι· ὅτι πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων
ὄντων τούτων ἁπάντων, τῶν μὲν ἄλλων οὐδενὸς ἂ-
δεὶς μέμνηται· τῶν δυοῖν ὀβολοῖν ἅπαντες. καί τις τὲς
μὲν

μᾶλλον ἔστι πλείονων, ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι. τὰ δ' ἄλλα ἃ μετ' τούτων εἶπον, τῆ βασιλέως ἀξιά ἐστι χρήματων· πάλιν τοσούτους ὁπλίτας ἔχουσαν, καὶ τριήρεις, καὶ ἱππέας, καὶ χρημάτων πόσον, σύντεταγμένα, καὶ παρεσκευάσθαι. τί οὖν, φαίη τις ἄν, ταῦτα νῦν λέγω; ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς (ἐπειδὴ τὸ μὲν ἅπαντας μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσί τινες· τὸ δὲ σωτηρίαν βλῶσαι, καὶ εὐδαιμονίαν θεῖναι, οὐδὲ πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζει) ἐντεῦθεν ἄρξασθαι τῆ παρασκευῆ· καὶ πρόθυμον εἶναι τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφήνασθαι. ὡς ἂν ἔχειν ἔχωσιν. ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε, τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες, ὅταν εἰς χρείαν αὐτὰ ἔλθητε· ἕτοιμα ὑπάρξει. ἐὰν δ' ἀκμὴν ἡγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι· τότε ἀναγκασθήσεσθε σπουδάζειν. ἤδη δέ τις εἶπεν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, ὡς λέγων, ἀχ' ὑμῶν τὰ πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων, εἰ ταῦτα γένοιτο. τίς ἡμῖν ἀπὸ τῶν δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν; ὃς παρελθών, ὑμῶν, ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐνέβλεψε τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα· καὶ σοὶ πρόγονος ἐπαινέσας, καὶ μεταπεμψάμενος, καὶ φυσήσας ὑμᾶς, κατέβη. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν λέγω πεῖσαι, τηλικαῦτ' ἂν οἶμαι τὴν πόλιν παρέξαι ἀγαθά, ὥς τ' εἰ λέγειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι, πολλὰς ἂν ἀπιστίας, ὡς μείζονα, ἢ δυνατόν. ἃ μὲν, ἀδὲ τούτου μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμᾶς σπεύδω. δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν βουλόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ὑμῶν ἀγαθόν, τὰ ὦτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι. διέφθαρται γάρ. ἔστω πολλὰ καὶ ψευδῆ, καὶ παντὸς μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα ἀκούειν συνείθησθε. οἷον (ὅπως δὲ μή τις θορυβήσῃ μοι μηδεὶς, πρὶν ἅπαντα εἴπω) αὐεωξάν τινες πρώην δήπου τὸν ὀπισθόδομον. ἀκοῇ οἱ πάντες ἅπαντες, τὸν δῆμον κατέλυσαν· οὐ νόμος οὐκ ἔτ' εἶναι· τοιαῦτα ἔλεγον. καί τοι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, *σκοπεῖτε, αὐ ἀληθῆ λέγω· οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες ἄξια ἐπίστευν θανάτου. ὁ δῆμος δ' ὁ ἀπὸ τούτων κατέλυσεν. ἀλλὰ πῶς κατέλυσεν, οὐδεὶς λέγει, οὐδὲ παρρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω· ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, φαύλως ἠγμένοι, πολλοὶ, καὶ ἄποροι, καὶ ἄοπλοι, καὶ ἀπαίδευτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γνώσκοντες ἦτε· καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ' ἄλλος μηδεὶς, ὧν αὖ ὑμεῖς ψηφίσαισθε φροντίζῃ· καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέλῃ, μὴ δ' ἐπανορθοῦν· μηδὲ ὅπως παύσεται τοιαῦτα ὄντα παρόντ' ἂν ὑμῖν σκοπῇ· ὃ νυνὶ συμβαίνει. καὶ νὴ Δία, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, ἕτεροί γε λόγοι παρερρύηκασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες· οἷον, ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστιν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δ' οἶδα, ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά. ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν. καὶ διὰ τούτων, ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας ἐγὼ τὸ ψηφίσασθαι, σὺν ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσασθαι νικᾶν· ἀλλ' οἱ μὴ τούτων κρατοῦντες σὺν ἐχθροὶ, καὶ ψηφίσασθ', ἃ ἄλλο ὅ, τι βούλεσθε ποιεῖν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἁδρῶν ἀδικεῖσθαι. δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβερὸς· ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι. εἰ δὲ τῳ δοκῶ μείζους ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λόγους· αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς ἔχειν αὐτῷ δοκῶ. τὴν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον, καὶ τοιούτων πραγμάτων, παντὸς ἐνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνεσθαι δεῖ· καὶ

A sint, quàm duorum obolorum. cætera verò quæ cum his quæ dixi coniuncta sunt, regis Persarum opes æquant: vt vrbs quæ tot probè instructos pedites habet, tot triremes, tot equites, tantos pecuniæ reditus, ordinata & instructa sit. Quid igitur, inquiet aliquis, hæc nunc commemoras? Quia censeo vos oportere (quoniam nonnulli ferendum non putant, vt omnes stipendia mereant: ordinationem verò & institutionem esse vtilem, consentiunt omnes) hinc negocium auspicari, & vnicuiq; dare potestatem, dicendæ his de rebus sententiæ. Sic enim se res habet: Si vobis nunc persuaderi sinetis, vt hæc opportuna esse arbitremini: quū ea necessaria vobis fuerint, in promptu habebitis. Sin vt intempestiua negligetis: quum vtendum illis esset, tum demum ea comparare cogemini. Iam verò quidam, non plebeius homo, sed talis qui disrumperetur si hæc fierent, his ferè verbis: Quid tandem fructus, inquit, è Demosthenis orationibus capimus? Qui progressus, quum ipsi visum est, aures vestras obtūdere solet, cauillando præsentem statum, laudandis quæ maioribus: ac denig; vbi vos concitauit, & inflauit, descendit. Ego verò, si vobis eorum quæ dico persuadere

B aliquid possem: tot me vtilitates allaturum esse reipublicæ putarem, quantas si nunc dicere aggrediar, plerig; fidem eis abrogaturi essent, tanquā maioribus quàm quæ fieri possint. Enimuerò me non parum prodesse reipub. censeo, si vos ad optima quæq; audienda consuefaciam. Oportet enim, Athenienses, vt his qui de ciuitate nostra bene mereri cupit, auribus primùm vestris medeatur. Corruptæ enim sunt. Adeò multa & falsa, & quæuis potius audire, quàm salutaria, consuefacti estis. Veluti (ne verò mihi quisquam obturbet, prius quàm omnia dixero) recluserunt nuper quidam ærarium. oratores igitur omnes pro concione dictitabant, abrogatum esse statum popularem: interijsse leges, & huius generis alia. Atqui, Athenienses, considerate num uera dicam. Hi qui talia faciunt, capite mulctandi sunt illi quidem: neq; tamen popularis status per tales abrogatur. Rursus remos aliquis surripuit: flagellandum, torquendum, vociferabantur omnes, abrogari statum popularem dictitantes. Ego verò quid dico? Ea qui faciat, capite mulctandum, æquè vt illi: sed statum popularē per eos abrogari, nego. Sed is quomodo abrogetur, nemo dicit, aut palàm profiteri audet. ego verò dicam. Si vos, Athenienses, malè educati, multi & inopes & inermes & incompositi, neque eodem modo animati sitis: si neque imperator, neq; quisquam alius decreta vestra curet: si hæc nemo indicare velit, aut corrigere, neque de his malis corrigendis cogitet, aut moliatur quicquam: id quod nunc accidit. Ac meditusfidius, Athenienses, aliæ orationes falsæ ad vos inuectæ sunt, & exitiosæ reipub. vt sunt, In iudicijs vestra salus sita est. &, Suffragio rempub. conseruetis oportet. Ego verò scio ista iudicia priuatis controuersijs inter vos dijudicādis & dirimendis esse cōparata: & ex æquo seruire omnibus: hostes autē armis superā di sunt: & in his consistit salus reipub. Nec enim vestra senatusconsulta efficient, vt nostri eos qui sunt in armis, vincant: sed ij qui hostes armis superant, efficiunt, vt vos & liberè consultare, & quicquid volueritis securè agere possitis. Nā in armis formidabiles, in iudicijs humanos vos esse decet. Quòd si cui grandiora loqui, quàm pro natura aut fortuna mea videor: eū ego rectè sentire censeo. Nam oratio quæ pro tanta vrbe, tantisq; de rebus habetur, semper vno quocunque oratore videri maior,

C & ad

& ad vestram,non ad dicentis dignitatem, propè accedere debet. Cur autem eorum nemo qui à vobis honorãtur,hæc dicat:eius rei causas ego vobis exponã.Nam qui ad comitia creandorum magistratuum,& ad eum ordinem accedunt: seruilem in modum circumeunt, ad eblandiendum suffragiorum fauorem:vnusquisque cupiens imperatorem se designari,non vllum viri fortis facere opus. Quòd si quis etiam talis est, vt aliquid conari audeat: is nunc gloria et nomine vrbis nostræ munitus, eorum qui aduersentur solitudine fretus, vos bona spe duntaxat esse lactandos, neque quicquam aliud agendum:sè verò bonorum vestrorum tanquam hæreditatẽ cernere posse,existimat.idq; verum est.At si per vosmet ipsos egeritis omnia:se vt operum ipsorum,sic & præmiorum quæ illa sequuntur, æquam cum cæteris partem habiturum præuidet. Qui autem rempub.gerunt,& in eo studio versantur, vtilissima dicendi ad vos consuetudine omissa, se cum hisce coniungunt. Ac prius quidem tributim conferebatis: nunc verò tributim rempub. geritis. Orator dux est,& imperator huic obnoxius: & qui partim his, partim illis suffragentur,trecenti. Vos reliqui attributi estis auctarij vice,alij his,illis alij. Ex his igitur rebus hoc consequimini,vt ille ærea statua ornetur,ille sit beatus, vnus atque alter republica potentiores: reliqui testes felicitatis horum sedetis: & vt ignauiæ vestræ indulgere possitis, multas & magnas opes ac gloriam, quæ in vestris manibus sunt, abijcitis,atque istis conceditis. Atqui considerate,quo in loco hæc apud maiores fuerint.Nam quæ agenda sint, non alienis exemplis,sed domesticis vsi,cognoscatis licet. Illi Themistocli,cuius ductu nauale prælium ad Salaminem cõmissum est,& Miltiadi Marathoniæ pugnæ duci,multisq; alijs qui res longè clariores & vtiliores quàm hi nostri duces gesserant, mediusfidius non æreas statuas decernebant, neque supra modum adamabant, neque (vt qui nulla re populo præstantiores essent) exquisitis eos afficiebant honoribus. Etenim nullius illorum facinorum gloria se fraudabant: neque quisquam est qui nauale prælium ad Salaminem Themistoclis esse dicat,sed Athenienſium: aut Marathoniam pugnam, Miltiadis, sed ciuitatis.Nunc verò vulgus ita loquitur:Corcyram capit Timotheus,&,Legionem cecidit Iphicrates,&,Nauale ad Naxum prælium vicit Chabrias.Ipsi enim videmini,propter honorũ magnitudinẽ, quos propterea ducibus decreuistis,rerũ gestarum gloria illis cedere. Quin etiã ciuilia dona vt illi pulchrè largiebantur,sic vos nõ rectè. Peregrina porrò munera quomodo illi distribuebãt?Menoni Pharsalio, qui duodecim argenti talẽta ad bellum gestũ in Eione ad Amphipolim suppeditarat,& ducentos equites,clientes suos,suppetias miserat,non ciuitatẽ decreuerunt,sed immunitatẽ tantùm dederunt: & ante hunc Perdiccæ (qui,quo tempore Barbarus olim Græciã hostiliter inuaserat,rex Macedoniæ fuit,& Barbaros,qui post acceptam cladem Platæis recedebant, deleuit, & regi Persarum integram illam stragem fecit) non decreuerunt ciuitatem,sed immunitatem duntaxat: magnam nimirum & præclaram & venerabilem suam patriam existimantes,& quouis maiorem beneficio.Nunc verò,Athenienses,homines perditos,seruos seruis genitos,accepto tanquam pro alijs mercibus precio, ciues facitis. Et hæc vobis agere visum est,non quòd deterioribus sitis ingenijs quàm maiores vestri:sed quòd illi ipsi de se præclarè senserunt,vobis autem id ereptũ est.

Maiorum exemplis, & veteris reipub.cõmemoratione, & præsentis status vituperatione, populum expergefacere studet.

Neque

A καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι· μὴ τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δὲ ἀληθεῖς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμωμένων τούτους λέγει τὰς αἰτίας· ἐγὼ διέξειμι ὑμῖν. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ ἀρχαιρεσίαν, καὶ ταύτην τὴν τάξιν παρελθόντες· δοῦλοι τῆς δήμου τὸ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχονται· τελεσθῆναι σπουδάζων, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν παρέξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῶν νεῶν μὲν ἡγεῖται, τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τὸν νόμον, τῆς τῶν ἀναπωμένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπίδας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδέν, κληρονομήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν· ὅπερ ἐστίν. αὖ δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα παράθησθε, τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ τῆς ἐκ τούτων τιμῆς ἕξετε. οἱ δὲ πολιτευόμενοι, καὶ ταῦτα ὄντες, τὸ τὰ * βέλτιστα λέγειν ὑμῖν. ἀφέντες, παρεσκευάσαντο πρὸς τούτους, καὶ πότερον μὲν, κατὰ συμμορείας εἰσφέρετε· νυνὶ δὲ, πολιτευόμεθα κατὰ συμμορείας. ῥήτωρ, ἡγεμών, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ. καὶ οἱ βοησόμενοι μεθ' ἑκατέρων, τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι, παρεσκευάσθε, οἱ μὲν, ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους.

B τηλικαύτην ὑμῖν παρεῖται ἐκ τούτων, ὁ δεινὰ χαλκοῦς, καὶ ὁ δεῖνα δαλαίμων, εἷς ἢ δύο ὑπὲρ τὴν πόλιν, οἱ δ' ἄλλοι, μάρτυρες τῆς τούτων δυσαιμονίας κάθησθε· τῆς καθ' ἡμέραν ῥᾳθυμίας, πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν δυσαιμονίαν τούτοις παρέμενοι. καί τοι σκέψασθε ὅπως δὴ τῶν προγόνων τῶν ἔσχεν. οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις, ἀλλ' οἰκείοις, ἐξέστη, * ἃ παρῆκεν παρελθεῖν εἰδέναι. ἐκεῖνοι θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα, καὶ μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον ἐν μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μᾶλλον δ', ἢ χαλκοῦς ἱστασαν, ἐδημηγόρουν· * ἀλλ' ὡς ἐδέν αὐτῶν κρείττους ὄντας ἢ ὑπερετίμων. καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων ἐδενὸς, ὦ ἄνδρες ἀθλωταί, τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτοὺς· ἐδέ ἔστιν ἐδεὶς ὅς μοι ἂν εἴποι τὴν ἐν σαλαμῖνι ναυμαχίαν θεμιστοκλέους, ἀλλ' ἀθλωταίων· ἐδὲ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νυνὶ δὲ οἱ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς κέρκυραν εἷλε τιμόθεος· καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν ἰφικράτης· καὶ τὴν περὶ νάξον νίκην ναυμαχίαν, χαβρίας. δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων προσχωρεῖν τῶν ἡμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, ἃς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων.

C τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς, ἐκεῖνοί τε καλῶς * ἐδίδοσαν καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς. τὰς γ' τῶν ξένων, πῶς; ἐκεῖνοι μένωνι τῷ φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι, πρὸς τὸν ἐπ' ἠιόνι, τῇ πρὸς ἀμφίπολει, πόλεμον, δεκασίοις γ' ἱππεῦσι πεντήκοντα ἰδίοις βοηθήσαντι. οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. καὶ πρότερόν τότε, περδίκκᾳ τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτὲ ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι μακεδονίας, οὐ ἀναχωρήσας ἐκ πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης, διαφθείραντι καὶ τέλειον τρόπαιον ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ· οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον· μεγάλην οἶμαι καὶ λαμπράν, καὶ σεμνὴν τ' αὐτ' πατρίδα ἡγούμενοι, καὶ πάσης μείζονα εὐεργεσίας. νυνὶ, δ' ὦ ἄνδρες ἀθλωταί, φθόρους ἀνθρώπους, οἰκετηρίων εἰκότως, λαμπὴν ὥσπερ ἄλλην τινὰ τῶν ὠνίων λαμβάνοντες, πεποιήκατε πολίτας, ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπεληλύθατε παράξειν, ἐχ ὅτι τὰς φύσεις ἐστὲ χείρους τῶν προγόνων· ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' ἑαυτοῖς παρέσηκε μέγα φρονεῖν, ὑμῶν δ', ὦ ἄνδρες ἀθλωταί, παρῄρηται τὸ

ἐστι

ἔτι δὲ, ὐδέ ποτ' οἶμαι δ'ωατὸν, μικρὰ καὶ φαῦλα
πρᾴττοντας, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν. ὥ-
σπερ ὐδὲ καλὰ καὶ λαμπρὰ πράττοντας μικρὸν καὶ
ταπεινὸν φρονεῖν. ὁποῖ' ἄττα γὰρ αὖ τὰ ἐπιτηδεύματα
τῶν ἀνθρώπων ἦ. τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔ-
χειν. σκέψασθε δὲ ἃ τις κεφάλαια ἀν ἔχοι τῶν πρα-
γμάτων εἰπεῖν πρὸς τῶν τε ἐκείνοις πεπραγμένων,
καὶ τῶν ὑμῖν· αὖ ἆρα ὑμῶν αὐτῶν ἐκ τούτων γε δ'ωη
σεσθε * κρείττους γεγενῆσθαι. ὡς ἐπὶ μὲν τοίνυν καὶ πε-
ντήκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἐκεῖνοι ἐκόντων· πλείω
δὲ ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον·
πολλὰ δὲ καὶ καλὰ, καὶ τείχη, καὶ ναυμαχοῦντες
ἔσχον τρόπαια· ἐφ' οἷς ἐπὶ καὶ νῦν φιλοτιμούμεθα.
καί τι ταῦτα νομίζετε αὐτοὺς ἔχειν, ἐκ ἵνα θαυμάζω-
μεν μόνον ἡμεῖς αὐτὰ, θεωροῦντες· ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώ-
μεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲν δὴ, ταῦ-
τα ἡμεῖς ἅ, ὅσοις ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι,
σκέψασθε εἰ ὠφελήσα. ὁ πολέμ μὲν ἡ χιλία, καὶ
πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τὰς τῶν ἑλ
λήνων ἀπόρους; ἐξανήλωται δὲ οἱ, τὰ ἴδιοι πάντες
οἴκοι, καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει, καὶ τὰ φίλων τῶν συμμά-
χων; οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα·
ἔτι νυνὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ διαπολέμησιν; ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα
μόνον τοῦτ' εἰχε βέλτιον ἡ νῦν, τὰ δὲ ἄλλα χείρους; πολ
λῷ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ὅ, τι βούλεσθε, ἐξετάσωμεν. οἰκοδομή
ματα μέν γε, καὶ κόσμον τῆς πόλεως, ἱερῶν, καὶ λιμέ
νων, καὶ τῶν ἀναλώθων τάφους, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέ-
λιπον ἐκεῖνοι· ὥς τε μηδένι τῶν ὑπαρχόντων ὑπερβο
λὴν λελεῖφθαι πρὸ πολλοῦ τοῦτο, νεώσοικοι, στοαὶ, τἄλ
λα· οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν, ἡμῖν παρέδω
καν. τὰς δ' ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει τότε γεγενέ-
νων, ἕτω μεταξίας, καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀ-
ναλώθους, ὥς τε τὴν Θεμιστοκλέους ἢ Κίμωνος, καὶ τὴν
Ἀριστείδου, καὶ Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν, οἰκίαν
(εἷς ἆρα οἶδεν ὑμῶν, ὁποία ποτ' ἐστὶν) ὁρᾷ τῆς ἔμ γεί-
τονος ἐδὲν σεμνοτέραν ἔσαν. νῦν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ κα
τασκάζεσθαι, καὶ κρήνας, καὶ κοινάματα, καὶ λήρους. ἔ
νιοι δὲ τῶν ἰδιωτευόντων ταῦτ' ἐπιμιμοῦνται (πολλοῦ γε κἀδέω)
ἀλλ' ὑμῖν· εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετε
εἶναι οἰκεῖν, ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπίτροπον γεγενημένοι,
οἱ μὲν, τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς
ἰδίας οἰκίας κατασκευάσασιν· ἐ μόνον τῶν πολλῶν ὑ-
περφανωτέρας. οἱ δὲ, γλῶ σωφρονοῦντες, γεωργοῦσιν,
ὅσῳ ἀδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. τούτων δ' αἴτιον παν
των, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος ἰδ' ἐπότης, καὶ κύριος
ἁπάντων· ἔ ἀγαπητὸν ἰδ' παρ' ἐκείνῳ τῶν ἄλλων ἑκά
στῳ, καὶ ὑμῖς, καὶ ἀρχῆς, ἔ ἀγαθοῦ τινος μεταλαμβά
νειν. νυνὶ δὲ, τἀναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν ἅπαν
τες, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὁ δὲ δῆμος, ὑπη
ρέτου καὶ προθήκης μέρει· καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, αὖ τι
αὐτοῖ μεταδιδῶσι, λαμβάνοντες. θαυμαστὸν, ἐκ τού-
των τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἐστιν, ὥς τε,
εἴ τις ἀναγκοίη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν, καὶ τὰς πρά-
ξεις ἐφεξῆς διέλθοι. ἀδ' αἱ εἰς ἴσως δύσεις τῶν αὐτῶν
εἶναι ταῦτα κἀκεῖνα. οἷον, ἃ πρὸς τοὺς καπηράτους με-
γαρέας ἐψηφίσασθε, ἀποτιμωμένους τὴν ὀργάδα, ἐ-
ξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἃ πρὸς Φλιασίους ὅτε
ἐξέπεσον τὸ ἀνάγκος, βοηθεῖν· μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφα
γεῦσι· τ' ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους πρᾶξαι καλεῖν.
ἅπαντα καλὰ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτα, ἔ δίκαια, ἔ
τῆς πόλεως ἄξια. τὰ ἔργα δ' ἐστὶ τούτων ἀδαμοῦ. σκιὰν
τὴν μὲν ἀπέχθειαν, ἀφεῖ τὰ ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε·
τῶν

A *Neq; verò fieri vnquam profectò potest, vt homines paruis & vilibus occupati rebus, sublimes & generosos spiritus concipiant: quemadmodum vicissim natura non fert, vt præclaris & splendidis negocijs dediti: animos pusillos habeant, & abiectos. Nam qualia hominum studia fuerint, talibus eos animis etiam esse præditos necesse est. Considerate quæso, quæ capita enumerari possint earum rerum quas illi gesserunt, quas vos geritis: an his inter se collatis, vobis ipsis meliores fieri possitis. Illi igitur annos quinque & sexaginta, Græcis volentibus imperarunt, amplius decies mille talenta in arcem congesserunt: multa & præclara, terra marig; pugnantes, tropæa erexerunt, quæ etiam nunc laudi nobis ducimus. Atqui putare debetis, illos ea erexisse, non vt nos illa spectantes tantùm admiraremur: sed vt etiã virtutes eorum, à quibus consecrata essent, imitaremur. Et illi quidem hæc. Nos verò tanta circundati solitudine, quantam videtis omnes, considerate an similia. An non amplius mille & quingenta talenta in Græcorum mendicos frustra profudimus? An non & priuatæ familiæ omnes, & ærarium publicum, & quæ à socijs cõferuntur,*

B *sunt exhausta? An non quos in bello socios nobis adiunximus, hi pacis tempore perierunt? At hæc sola scilicet tunc meliora fuere quàm nunc: cætera verò deteriora? Plurimùm certè abest. Agite consideremus quicquid voletis. Ædificia igitur & ornamenta vrbis, templorum & portuum, & quæ sunt eius generis alia, tot & tanta illi reliquerunt, vt ad eorum excellentiam nihil possit posteritas addere. In conspectu sunt propylæa hæc, naualia, porticus, & reliqua, quibus illi vrbem nobis exornatam tradiderunt. Reliquas verò procerum illius temporis ædes, ita moderatas, & nomini popularis status congruentes, vt si quis vestrũm, Themistoclis, Cimonis, Aristidis, aut Miltiadis, & cæterorum eius ætatis illustrium hominum domos nouit, nihilo vicinis magnificentiores esse videat. Nunc verò, Athenienses, vrbi nostræ satis est, publicè vias munire, fontes extruere, incrustare parietes, & similibus nugis occupari. Neq; verò harum rerum autores reprehendo: nequaquã id facio: sed vos, si his procurandis vos officio functos putatis. Priuatim autem, qui publicũ aliquod munus administrarũt,*

C *partim publicis ædificijs priuatas ædes magnificẽtiores substruxerunt, nedum plebeijs superbiores: partim tot fundos coemptos colunt, quot ne per somniũ quidem vnquam sperauerant. Harũ autem rerum omnium causa est, q olim populus vniuersorũ dominus & autor erat: cæterig; bene secum agi putabant, si is honorẽ, magistratum, aut aliquod aliud beneficium impertiret. Nunc cõtrà fit. Isti omnes opes in sua potestate habent, & istorum auspicijs geruntur omnia: sed populus ministri & additamenti locũ obtinet. Vobis q; satis est id accipere, si quid isti fortè impertierint. Proinde dum hæc fiunt, talis etiã status ciuitatis est, vt si quis decreta vestra legat, et acta ordine percurrat, nemo credere possit eorũdem hominũ esse hæc & illa, veluti sunt, quæ contra Megarẽses, homines nefarios, decreuistis, quum terram consecratã vendicarent & excolerent, exeundũ esse, prohibendum, non concedendum: & de Phliasiis, quũ nuper patria pelleren tur, opẽ ferendã, nõ permittẽdos crudelitati carnificũ: à Pelopõnensibus auxilia, si qui iuuare vellẽt, accersenda. Vniuersã hæc, Atheniẽses, præclara sunt, et iusta, & è dignitate reipublicæ. at factа q̃ sequi debebant, nusquã apparẽt. Inimicitias igitur per senatusconsulta denũciatis,*

nullius

Exhortatio ad recuperandum & tuēdum principatū: & admonitio de oratoribus.

nullius autem rei gerendæ potestatem habetis. Decernetis enim ea quæ vrbe nostra digna sunt: sed viribus caretis ad ea quæ decreuistis exequenda. Ego verò velim (sed in optimam partem accipietis) vos aut minus habere animorum, vestris negocijs agendis contentos: aut maiores vires comparare. Quòd si vos Siphnios, aut Cythnios, aut alios eius esse generis scirem, hortarer ad animos demittendos. Sed cū Athenienses sitis, autor sum vires maiores vt cōparetis. Turpe enim Athenienses, turpe inquā est, eius magnanimitatis ordinē deserere, quē vobis maiores tradiderūt. Imò nec vestri arbitrij est, etiamsi velitis, Græcos vt deseratis. Multa enim ab omni æuo gessistis. Proinde nec veteres amicos proijcere, nec vestris hostibus fidere, aut crescendi copiam dare licet. Denig; idem vobis, quasi lege talionis, vsuuenit, quod his, qui vbi semel apud vos ad gerendā rempublicam accessere, pòst cū vellent, recedere ab eadem non audent. Rempublicam enim inter Græcos gessistis. Caput autem est, Athenienses, horum quæ diximus omnium: Oratores vos nunquam neg; probos facient, neque improbos: sed vos illos tales, quales volueritis. Neque enim vos ad illorum voluntatem vos accommodatis: sed illi vestris cupiditatibus blandiri student. Vos igitur principes esse decet in rebus bonis expetendis. Sic omnia rectè erunt. Aut enim nemo quicquam mali dicet: aut frustra dicet, quum qui auscultent, non sit habiturus.

A τῶν δ' ἔργων, ἀδενὸς κύριοι γίγνεσθε. τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα, θεὸς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε· τῷ δ' ὠάμιν δ' οὐκ ἀκόλουθον, ὧν ψηφίζεσθε, ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμι ἂν ὑμῖν (καίμοι μηδεὶς ὀργισθῇ) ἢ ἔλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας· ἢ μείζω δ' ὠάμιν παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν γὰρ σιφνίοις, ἢ κυθνίοις, ἢ πισὶν ἄλλοις τοιούτοις ἦσι σωφρονεῖν ὑμῖν· ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἄν. ἐπειδὴ δ' ἐστὲ ἀθηναῖοι μείζω τῶν δ' ὠάμιν παρασκευάζεσθαι παραινῶ. αἰσχρὸν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν, λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις, ἐστ' ἔστιν ἐφ' ὑμῖν, ἐστ' ἐὰν ἀποστῶσι τῶν * ἑλλήνων βάληθε. πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται. καὶ οὗτοι μοὶ φίλους οὗτ' ὑπάρχοντας, αἰσχρὸν πρὸς ἐζ· τοῖς δ' ἔστιν ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι πιστεῦσαι, καὶ μεγάλης ἐᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δ', ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνεστ' αὐτοῖς, ὅταν βάλωνται, παύσασθαι· τοῦτο καὶ ὑμῖν προσῆκε. πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς ἕλλησιν. ἔστι δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κεφάλαιον ἁπάντων τῶν εἰρημένων· ἀδὲ ποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες, ὅτε πονηρὰς, ὅτε χρηστὰς ποιήσουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς τοιούτους, οἵοις ἂν βάλησθε. ἃ γὰρ ὑμεῖς, ὧν ὅτι βούλεσθαι, σχάζεσθε· ἀλλ' ὅτι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται. ὑμᾶς οὖν ὑπάρχειν δεῖ, χρηστὰ * βουλευομένους· καὶ πάντ' ἔξει καλῶς. ἢ γὰρ ἀδεὶς ἐρεῖ φαῦλον ἀδὲν, ἢ ἀδὲν οὕτω πλέον ἔσται, μὴ ἔχοντος οὗ πεισομένους.

nullius autem rei gerendæ potestatem habetis. Decernetis enim ea quæ vrbe nostra digna sunt: sed viribus caretis ad ea quæ decreuistis exequenda. Ego verò velim (sed in optimam partem accipietis) vos aut minus habere animorum, vestris negocijs agendis contentos: aut maiores vires comparare. Quòd si vos Siphnios, aut Cythnios, aut alios eius esse generis scirem, hortarer ad animos demittendos. Sed cū Athenienses sitis, autor sum vires maiores vt cōparetis. Turpe enim Athenienses, turpe inquā est, eius magnanimitatis ordinē deserere, quē vobis maiores tradiderūt. Imò nec vestri arbitrij est, etiamsi velitis, Græcos vt deseratis. Multa enim ab omni æuo gessistis. Proinde nec veteres amicos proijcere, nec vestris hostibus fidere, aut crescendi copiam dare licet. Denig; idem vobis, quasi lege talionis, vsuuenit, quod his, qui vbi semel apud vos ad gerendā rempublicam accessere, pòst cū vellent, recedere ab eadem non audent. Rempublicam enim inter Græcos gessistis. Caput autem est, Athenienses, horum quæ diximus omnium: Oratores vos nunquam neg; probos facient, neque improbos: sed vos illos tales, quales volueritis. Neque enim vos ad illorum voluntatem vos accommodatis: sed B *illi vestris cupiditatibus blandiri student. Vos igitur principes esse decet in rebus bonis expetendis. Sic omnia rectè erunt. Aut enim nemo quicquam mali dicet: aut frustra dicet, quum qui auscultent, non sit habiturus.*

LIBANII ARGVMENTVM ORAtionis de Classibus.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ περὶ τῶν συμμοριῶν λόγου.

ORto rumore, Persarum regē expeditionem moliri aduersus Græcos: populus Athenienſis tumultuatur, & cùm conuocare Græcos, tùm bellū ſtatim inferre properat. Demoſthenes autem ſuadet, ne ipſi priores inſurgant: ſed eos expectare iubet, dum Rex noui quid conetur. Nunc enim, inquit, non perſuadebimus Græcis, vt ſocia nobiſcum arma iungant, cum in tuto adhuc ſibi eſſe videantur. Tum verò periculum ipſum eos nobiſcum coniunget. Monet igitur, vt quietè ſe inſtruant, & ad bellum parent. atq; etiam commemorat, quæ debeat eſſe ratio inſtructionis. Vnde περὶ συμμοριῶν oratio eſt inſcripta. Nam apud Atticos *συμμορία* cœtus & ordo eorum eſt, qui munera publica obeunt.

ΦΗμης γενομένης, τὸν περσῶν βασιλέα στρατεύειν ὅτι τοὺς ἕλληνας, ὁ μὲν τῆς ἀθηναίων δῆμος, καὶ κεκίνηται. καὶ συγκαλεῖν ὥρμηται τοὺς ἕλληνας, καὶ τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη. ὁ δὲ δημοσθένης συμβουλεύει, μὴ περιεξανίστασθαι· ἀλλὰ ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γάρ φησιν, οὐ πείσομεν τοὺς ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ' ἀδείας εἶ δοκοῦντας. τότε δὲ αὐτοὺς, ὁ κίνδυνος αὐτοὺς συνήσειται. παραινεῖ τοίνυν, ἡσυχάζοντας συντάξασθαι, καὶ περὶ τὸν πόλεμον παρασκευάζεσθαι. καὶ δὴ, καὶ διέξεισιν ὃν τρόπον ἂν συντάξειεν. ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγέγραπται, συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

DEMOSTHENIS, DE CLASSIBVS ORATIO, XIIII.

Hieronymo Vuolfio interprete.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟριῶν λόγος.

Consulendū potius esse reipublicæ, quá eloquentiam ostentandam.

QVI maiores vestros laudant Athenienses, instituere mihi videntur orationem auditu iucundam, non ea tamen agere quæ illis prosint quos celebrant. Nam cum ijs de rebus dicere conentur, quas mortalium nemo pro dignitate possit explicare: vt ipsi opinionem eloquentiæ consequuntur: sic efficiunt, vt virtus illorum minor videatur auditoribus, quàm putarant. Ego verò laudationem eorum maximam puto ipsum esse tempus: quod cum non exiguum interceſſerit, rebus illorum gestis, maiora nulli alij suscipere gerēda potuerūt. Ipse autē rationē explicare conabor, qua vos optimè instructos fore censeam. Etenim res ita se habet: Si nos omnes, qui verba facturi sumus, eloquētes videamur: nihilo res vestræ, satis scio, erunt meliores. Sed si vnus, quisquis ille fuerit, progressus docere possit, et suadere, quæ instructio, & quan-

ΙΜΕΝ ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, ἐμοὶ μὲν συμφέροντά γε ἐκείνοις, οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν. ὥσθ' ὁ παραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν, ὧν ἀδεὶς ἂν εἰς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ· αὐτοὶ μὲν τὸ δοκεῖν εὖ λέγειν δόξαν ὠφέρουσ'· τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν, ἐλάττω τυγχάνουσαν ὑπειλημμένης τοῖς ἀκούσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μὲν, ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι· ἐμοὶ δὲ πολλῷ χαλεπώτερον, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων, ἀδένας ἄλλους ὠφελήσαντα δεδύνησθαι. αὐτὸς δὲ, πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἂν μοι δοκῇ μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ ἄντως ἔχει. εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν, δεινοὶ φανείημεν ὄντες· ἀδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον ᾠκεῖτο. εἰ δὲ παρελθὼν εἰς ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι, καὶ * πεῖσαι, τί παρασκευὴ, καὶ πόσα, καὶ πό-

ἢ πόθεν παριόντες, χρήσιμοι ἐσμεν νῦν τῇ πόλει· πᾶς ὁ πα A
ρὼν φόβος λέλυται. ἐγὼ μὲν οὖν, εἰ ἄρα οἷός τε ὦ, πρόσθεν
μαι πάντα, μικρὰ πρεσβεύσας ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης περὶ
τῶν πρὸς τὸν βασιλέα. ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων
τῶν ἑλλήνων εἶναι βασιλέα, ὑμᾶς δὲ διὰ ταῦτα παραινέ-
σαιμ' ἂν, μόνους τῶν ἄλλων ὑμᾶς, πόλεμον ποιεῖν αὐτῷ ἄρα-
σθαι. οἶδα γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὁρῶ, κοινοὺς ἀλλήλοις ὄν-
τας φίλους· ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ * ὑ
μῖν αὐτοῖς. ἐκ δὴ τούτων τοιούτων ὄντων, νομίζω συμφέρειν
ὑμῖν, τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου * τηρεῖν, ὅπως δικαία γένηται. πρῶτα μὲν ἀξιοῦν χρή, ἃ πρέπει πάντα, καὶ τοῦτο ὑπο
κεῖσθαι τῇ γνώμῃ, ἡγοῦμαι γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς
Ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο, καὶ σαφὲς, ὡς βασι-
λεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ καὶ συμμαχήσειν, ἐς μεγάλην χά
ριν ἕξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκείνου ἀμυνομέ-
νοις. εἰ δ' ἔτι ἀδήλου τούτου καθεστηκότος, * πρὸς παρα
σκευὴν ἡμᾶς. δέδοικα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προνοού-
μεθα. ὁ μὲν γὰρ ἐπιχὼν ὧν ὥρμηκεν (εἰ ἄρα ἐγχειρεῖν
ἔγνωκε τοῖς ἕλλησι) χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν, καὶ φιλίαν
προσποιήσεται. εἰ δὲ τοῦ ἰδίας πολέμους ἐπανορθώσασθαι
βουλόμενοι, καὶ ὅτου τὸ νοῦν ἔχοντες τὸ κοινὸν ἁπάντων
σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὸ ταραχὴν πιστὴν, καὶ B
τὸ ἀγνωμοσύνην, παραινῶ μὴ προσδεῖσθαι τὸ ὅλην
ἡμῶν. ὁρῶ γὰρ ὄπισθεν τοῖς τε ἄλλοις ἕλλησι καὶ ἡμῖν,
πρὸς τὸν βασιλέα τὸ βούλεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν πολ-
λοῖς ἐνδέχεσθαί μοι δοκεῖ τὸ ἰδίᾳ τὰ συμφερόντων ἑκά-
στοις, τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀμελήσαι. ὑμῖν δέ, οἷς δὲ αὐτὰ
κεμένοις, τοῖς τὰ ἀδικουμένων καλὸν ἐστι λαβεῖν πρό-
τερα τῶν ἰδίων, ἐᾶσαι μένας αὐτὸ ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γε
νέσθαι. ὅπου δ' ἄλλως πως ἔχει, σκεπτέον ἐστὶν ὅπως μὴ
ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γνησόμεθα σὺν ἴσῃ μοίρᾳ ἐκεῖνος
ὃν ἡμεῖς ὑπιόμεθα εἶναι τοῖς ἕλλησι. τὸ δὲ φίλον
αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεσθαι. πῶς ἂν πρόπαν ἔσται;
ἂν ἡμὲν δυνάμεις τὸ πόλεως ἐξηπισμένην, καὶ παρε-
σκευασμένην, πᾶσιν ἦ φανερόν. φαίνοιτο δὲ δίκαια φρο-
νεῖν ὑπὲρ πάντων * προαιρεσθαι. τοῖς δὲ θρασυνομένοις.
ἐς σφόδρα ἑτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω.
ὅτι χαλεπὸν, ὅταν κελεύσῃς δέῃ, δόξαν ἀν
δρείας λαβεῖν, ὅτ' ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ, δεινὸν εἰ-
πεῖν φανῆναι. ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν, καὶ προσῆκον, ὑπὲ
μοὶ τὸν κινδύνων, τὴν ἀνδρείαν ὑπιδείκνυσθαι· ἐν δὲ τῷ συμ
κελεύειν, φρονιμώτερος τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν. ἐγὼ δὲ, ὦ C
ἀνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασι-
λέα, χαλεπὸν τῇ πόλει· τὴν δὲ ἀγωνίαν τὸν οὐ πολέμου, ῥᾴ
διον αὐ συμβαίνειν. ὡσπερ τὰς μὲν πολέμους ἀπαθίας,
ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριηρῶν, καὶ χρημάτων, καὶ τόπων
δεῖσθαι· τοῦτο δὲ ταὐτὸν, ἀφανοῦς ἐκεῖνον ἔχοντα ἡ-
μῶν διάνοιαν. τὰς δὲ ἀφορμὰς, ἀδενὸς ὄντος τῶν ἄλλων ὁρῶ
σομένους, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν. τούτους δὲ ἡμῖν, καὶ τοῖς μεθ'
ἡμῶν κινδυνεύουσι, πλείους ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ
πόλεμον ὡς τοῦτο παραινῶ μήθ' ἑκόντας τρόπῳ πο
τέρους αἱρεθῆναι. ὅπου δὲ τὸν ἀγῶνα, ὀρθῶς φημὶ παρε-
σκευάσθαι ὑπάρχειν. εἰ μὲν γάρ ἑτέρους ἴδοι τις
τρόπῳ δυνάμεως, ᾧ τοὺς βαρβάρους οἷόν τε ἐστὶν ἀμύνα
σθαι, ἑτέρους δέοιτο ᾧ τοὺς ἕλληνας· εἰκότως ἂν ἴσως φανε
ροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγενόμεθα ἀντιπαρόμενοι. ἐπεὶ δὲ πάσης
παρασκευῆς ἐστιν ὁ αὐτὸς τρόπος, ἐν δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κε
φάλαια δυνάμεως. τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δυνα-
σθαι· τοῖς δέοι συμμάχοις βοηθεῖν τὰ ὑπάρχοντ' ἀσφα-
λῶς σώζειν· τὶ τοὺς ὁμολογοῦντας ἐχθροὺς ἔχοντες, ἑτέρους ζη-
τήσειν· ἀλλ' ἃ προσκαλούμεθα μὲν πρὸς τούτους ἀμυ
νόμεθα δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ἀδικεῖν ἡμᾶς ὑπιχνῆται· καὶ νῦν

μὲν

& quanta, & vnde comparata, nunc reipublicæ profutura esse videatur: omnis hic metus euanuerit. Quod ego, si modò potero, dabo operam vt faciam: pauca præfatus apud vos, quid de regio negocio sentiam. Ego existimo communem hostem omnium Græcorum esse Regem Persarum: non tamen propterea suaserim, soli omnium vos vt bellum contra eum suscipiatis. Neque enim ipsos Græcos video communes inter se esse amicos: sed nonnullos magis illi sidere quàm quibusdam suorum. Quæ cum ita sint: è re vestra esse censeo, prouidere, iustum belli initium vt capiatur: vtq; apparentur, quæ conuenit, omnia: & hoc proponatur ad deliberandum. Arbitror enim, Athenienses, Græcos, si declaretur & perspicuum fiat, fore vt Rex ipsos aggrediatur: & adiuturos, & magnam gratiam habituros ijs, qui ante ipsos, & cum ipsis Regem vlciscantur. Quòd si, dum id obscurum etiam est, nos priores arma sumpserimus: vereor, Athenienses, ne hos cum illo coniunctos propulsare cogamur, quibus consultum volumus. Is enim represso impetu suo (si tamen inuadere Græcos instituit) largitionibus aliquos eorum corrumpet, & amicitiam simulabit. Illi priuata bella corrigere volent: & dum hoc animo erunt, communem omnium salutem negligent. In eum autem tumultum & amentiam moneo ne præcipitetis vrbem nostram. Neque enim eandem nobis in regio negocio deliberationem, quam alijs Græcis, esse video: quòd multi illorum mihi videntur priuati alicuius emoluenti caussa, posse negligere alios Græcos. Vobis autem nec affectis iniuria honestum fuerit, eas de sontibus sumere pœnas, vt eorum aliquos à Barbaro subigi patiamini. Quod cum ita sit, prouidendum est, ne & nos bello simus impares: & is quem Græcis insidiari putabamus, ita se insinuet, vt fidus illis esse videatur. Quomodo igitur hæc curanda erunt? Si copiæ reipublicæ delectæ & instructæ, omnibus conspicuæ fuerint: atque apparuerit, nos ijs ita esse fretos, vt nihil iniqui tamen conemur. Ferocibus autem, & nimis expeditè ad bellum impellentibus, illud dico: Non esse difficile, neque quum deliberandum est, fortitudinis opinionem consequi: neque quum periculum aliquod imminet, vehementem oratorem videri. Sed illud & difficile est, & conueniens, in periculis fortitudinem declarare: in deliberando, prudentius alijs dare posse consilium. Ego verò, Athenienses, existimo bellum cum Rege difficile esse reipublicæ: prælium futurum esse facile. Cur? Quia non aliter, vt opinor, fieri potest, quin bella omnia, & triremes, & pecuniam, & loca requirant: quæ omnia penes illã copiosiora quàm apud vos reperio. Prælia verò nulla re alia tantopere video indigere, vt fortibus viris: quos plures vobis, & ijs qui vobiscum hoc periculum adibunt, esse existimo. Bellum igitur, hisce de causis, moneo, ne vlla ratione priores suscipiatis: ad prælium verò vos rectè instructos esse oportere dico. Quòd si alia ratio copiarũ esset, quibus Barbari propulsarentur, alia quibus Græci: deprehẽsum iri fortasse cõsentaneum esset, nos contra illam instrui. Cum aũt omnis instructionis ratio sit eadem, & eadem oporteat esse capita copiarum, vt hostes repelli possint, vt socij defendantur, vt opes nostræ conseruentur: quid, quum habeamus qui se hostes esse fatentur, alios quæritamus? ac non potius & aduersus hos instruimur, & illum quoque vlciscimur, si violare nos instituerit? Agite verò,

Non laceſſendũ, ſed vlciſcendũ eſſe regem Perſarum, inſtructis copijs.

Athenienſes ſine ſuſpicione rupti fœderis, poſſe inſtrui, & eſſe neceſſe fuerit, Græcos ſocios eorum futuros.

rò Græcos nunc ad vos accersite: at si quæ illi iubẽt, non facitis, cum quidam non optimè vobis cupiant, éstne sperandum, quenquam esse obtemperaturum? Quia mediusfidius audient à nobis, Regem Persarum ipsis insidiari, ipsos verò non prospicere? Itáne, vos obsecro, putatis? Ego verò opinor. Sed nondum maior is metus est, quàm dissensionum erga vos, & quorundam inter se. Nihil igitur aliud, quàm nescio quam cantilenam passim canent legati nostri. Tum autem si fortè quæ nos modò censemus, agetis, nemo Græcorum omnium ita fictus erit suis opibus, quin, vbi viderit vobis præsto esse & mille equites, & legiones quot voletis, & naues trecentas, venturus & supplicaturus sit: illis adiutoribus, minimo sè cum periculo incolumem euasurum existimans. Proinde si iam accersetis, supplices: si non auscultarint, frustrati eritis. Sin ipsi vestris copijs instructis, cunctemini: supplices defendetis, neq; dubium est, quin omnes ad vos venturi sint. Ego igitur, Athenienses, & hæc & his similia reputans, nullam orationem cõsidentẽ, aut vanæ prolixitatis exquirere volui: sed quæ nam ratio instructionis & optima & expeditissima esset, considerãdo fui vehementer occupatus. Puto igitur, vobis eam, si & audita & probata fuerit, esse decernendam. Prima itaq; & maxima instructionis pars, Athenienses, hæc est, vt quisq; vltrò alacriter omni officio fungi velit. Illud enim videtis, Athenienses, quæcunq; vnquam vniuersi vos voluistis, & postea quisq; prosequerenda putastis, eorum vos nihil vnquam effugisse. Quæ verò voluistis, pòst autem alius alium respexistis, tanquam ipse nihil, proximus omnia facturus esset: in ijs nihil vnquam promouistis. Quod si vos ita eritis animati atq; incitati, numerum mille & ducentorum dico esse complendum: & octingentis adiunctis, bis mille faciendos. Nam si hunc numerum designaueritis: existimo virginibus orbis, & pupillis, & in colonias abituris, & societatibus demptis, itemq; alijs si qui sunt tenuiores, præstò futura vobis corpora mille et ducentà. Ex his igitur classes viginti censeo designandas, vt nunc sunt, quarum singulæ sexagena corpora contineant. Earum porrò classiũ singulas in quinas diuidi partes iubeo duodenarias: sic, vt tenuissimi quiq; locupletissimis adiungãtur. Et corpora quidem sic ordinãda esse censeo: quod cur censeã, tum scietis, cum totam institutionis rationẽ audieritis. Triremes autẽ quomodo? Omnino trecentas numero triremes designari iubeo: & in viginti partes, quarũ singulæ, naues quindenas contineãt, distribuendas: primæ centuriæ quinq;, & secundæ cẽturiæ quinq;, & tertiæ cẽturiæ quinq; nauibus attributis. Deinde singulis virorũ classibus quindenas naues: classium singulis partibus, ternas triremes attribuendas. Postquàm hæc ita confecta fuerint, iubeo, cum agri nostri æstimatio sit sex mille talentûm, vt & pecuniæ certus ordo ineatur, eam diuidi, & centum fieri partes, quarum singulæ sexagena talenta contineant. Deinde quinquies sexagena talenta singulis magnis classibus attribuenda: eo pacto, vt classes singulæ singulis quinarijs, sexagena talenta reddant: vt si vobis centum triremibus fuerit opus, sumptum sexagena talenta absoluant, & trierarchi sint duodeni: sin ducentis fuerit opus, tricena sint talenta quæ sumptum absoluant, & seni viri triremibus præsint: sin trecentis, vicena sint talenta quæ sumptum absoluant, & quaterni triremibus præsint. Eodem quoq; modo Athenienses, arma-

Ratio instructiõis. 1 Velle fungi officio.

2 Numerus eorum qui triremes instruant.

3 Triremiũ multitudo.

4 Pecuniæ magnitudo.

5 Armamẽta nauium.

μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς τὺς ἕλληνας. ἐαὶ ἢ ἀκελεύωσιν ἅτοι μὴ πιῆτε, ἀχ ἡδέως ὑμῶν ἐνίων ἐχόντων· ὡς χρὴ προσδοκᾶν ἵνά ὑπακόσεσθε; ὅτι νὴ δία ἀκέσονθ' ὑπὲρ ἡμῶν, ὅτι ὀπίσθελὸς βασιλεὺς, αὐτὸς, αὐτὺς ἢ δ' προορᾶν; ὦ πρὸς ϛ θεῶν ὅσα ἐστε ϛτε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι. ἀλλ' ὅπω μείζων ἔτος ἔσθ' ὁ φόβος, τ πρὸς ὑμᾶς ἢ πρὸς ἀλλήλυς ἐνίοις διαφορῶν. ἀδὲν ἂν ἀλλ' ἢ ῥαψῳδήσωσιν οἱ πρέσβεϛς ὡς ἐπὶ τὺς ἕλληνας. τότε ἢ (αὖ ἄρα, ἀνυῶν αὐτὸ μεθ' ὑμεῖς, πράττητε) ἀδεὶς δήπ τ ἁπάντων ἑλλήνων τηλικῶτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσ, ὅς ὅις ὁρῶν, ὑμῖν χιλίυς μὲν ἱππέας ὑπάρχ, ὁπλίτας ἢ, ὅσυς αὖ θέλητε, ναῦς ἢ τριακοσίας· ἀχ ἥξ κ δέησε) μ τούτων ἀσφαλέσατ' αὖ ἡγούμενος σωθῆναι. ἐκὼν, ὁκ μὲν τ καλεῖν ἤδη, τὸ δεῖσθ, κἂν μὴ τύχητε, ἀφαμαρτῖν· ὁκ ἢ ἐμ δ' ὠφελσκάσασθ τὰ ὑμετέρα αὐτ, ὑπαρχεῖν· δεομένυς σωζθῆν, ἐᾶν εἰσθέσθαι πάντας ἥξοντὰς ἐπ. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτά τι, κ τὰ ὠφελησία τούτοις λογιζόμενος, λόγον μὲν ἀδεᾶ ἐθέλομαι θέσθαι, ἐπὶ μάτων ἔχοντα μῆνος ἐξευρεῖν τ μέντοι ὠφελσκῶν ὅπως ὡς ἄριστα, κὴ τάχιστα γνήσε), παύν πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶμαι δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐ τὺς αὖ δρέσκη, ψηφίζεσθαι. ἔστι τοίνυν πρῶτον μὲν τ παρασκευῆς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κ μέγιστον, ἅτω βούλεσθαι τὰς γνώμας * ὑμῶν, ὡς ἕκαστον ἐνόντα, προθύμως ὅ, τι αὖ δέῃ ποιῆσαι· ὀρθῶτ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντις ὑμεῖς ἐβουλήθητε, κ μετεπαίσατε τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσασθε. ἀδὲν πώποθ' ὑμῶς ἐξέφυγεν, ὅσα ἢ ἐβουλήθητε μὲν, μετὰ ταῦτα ἢ ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλυς, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος ἃ πιήσων, τ ἢ ῥᾳδιον πράξοντα. ἀδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγίγνετο. ἐχόντων ἢ ὑμῶν ἅτω κ παροξυνομένων, ἓξ μυριάσιυς ἓ χιλίυς, ἀναπληρῶσαι φημι ῥᾳδίως, κὴ ποιῆσαι διχιλίυς· ὁπλιτασίυς αὐτὺς προσενείμαντας. ἐαὶ γὰρ ἓτ' ἀποδείξητε τὸ πλῆθος· ἡγοῦμαι τ ὑπολήρων, κ τ * ὀρφανῶν, κ τ κληρουχικῶν, κ τ κενοπολικῶν, κ εἴτις ἀδυνάτως ἀφαιρεθήσων, ἔσεσθ χιλία κ μυριάσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ὁκ τοίνυν τούτων οἶμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἰκῆσιν· ὥσπερ νῦν εἰσιν· ἐξηκόντα σώματα ἔχουσαν ἑκάστῳ. τούτων ἢ τ συμμοριῶν ἑκάστῳ διελεῖν κελεύω εἰς πέντε μέρη, κ δώδεκα ἄνδρας αὐτὰ ἀναπληρῶντας πρὸς τ εὐπορώτατον ἀεὶ, τὰς * ἀπορωτάτυς κ τὰ μὲν σώματα, ἅτω φημὶ δεῖν σωτετάχθαι. δι' ὃ ἢ, εἴσεσθε, ἐπὰν ὅλον τ τρόπον τ σωτάξεως ἀκούσητε. τὰς ἢ τριήρεις, πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακοσίας ἀποδείξαντας, κ τ πεντηκοντόρων, εἴκοσι ποιῆσαι μέρη. τ πρώτων ἑκατ πέντε κ τ δευτέρων, ἑκατ πέντε, κ τ τρίτων ἑκατ πέντε, ἑκάστῳ μέρει διδόντας. εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίαν σωμάτων ἑκάστῃ τ πεντηκοντόρων ἑκατόν. τ ἢ συμμορίαν ἑκάστῳ τῷ μέρ σφῶν αὐτ, τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις. ἐπεὰν δ' αὖ ἢ πᾶσα ἅτως ἔχοντα ὑπάρχῃ. κελεύω, ἐπὰν δὴ τὸ τί μημα ἐστὶ τὸ τ χώρας ἐξακισχιλίων τάλαντων, ἵν' ὑμῖν κ τὰ χρήματα ἢ σωτεταγμένα, διελεῖν ἅτω, κὴ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα, ἑκατ μέρη. εἶτα πέντε ἑξήκοντα τάλαντα εἰς ἑκάστῳ τ μεγάλων τ εἴκοσι συμμοριῶν ἀπικληρῶσαι. τ ἢ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν, μίαν ἑξηκοντάταλαντίαν ἀποδοῦναι· ὅπως ἐαὶ μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριηρῶν, τ μὲν δ' ἁπάντων, ἑξήκοντα τάλαντα σωτελῇ, τριήραρχοι δ' ὦσι δώδεκα. ἐαὶ ἢ δέῃ διακοσίων· τριάκοντα μὲν ἡ τάλαντα, τὰ τ δ' ἁπάντων σωτελοῦντα, ἓξ ἢ σώματα τριήραρχοῦντα. ἐαὶ ἢ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ἡ τάλαντα τ δ' ἁπάντων διαλύοντα, τέτταρσι ἢ σώματα τριήραρχοῦντα, τ αὐτ ἢ τρόπ, ὦ ἄνδρες

δρες ἀθλιώτατοι, καὶ τὰ νεῶν ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν A
δεῖ τὰς τριήρεις πληρώσαντας, ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμ
ματος νεῖμαι κελεύω μέρη εἴκοσιν. ἔπειτα τοῖς μεγά
λαις δεῖ πληρῶσαι συμμορίαις μέρος ἓν χρήσιμον ἑκά
στῃ. τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς
μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον. οὓς δὲ δώδεκα οὓς ἐν ἑκάστῳ
τῷ μέρει παῦτ' ἐπιτρέψαντας, τὰς τριήρεις ἃς ἂν ἕκαστοι
λάχωσι, παρεσκευασμένας παρέχειν. τὴν μὲν δὴ ἀπαίτη
σιν, καὶ τὰ σκάφη, καὶ οὓς τριηράρχας. καὶ τὴν τῶν
σκευῶν ἐπιτροπήν, ὅπως ἂν ἄριστ' ἡγεμαι καὶ τοιρι
δεῖαι, καὶ τοξοσκευασίαι. πλήρωσις ἡ κατὰ φύ
σιν ἔσται καὶ ῥᾳδία μετὰ ταῦτα λέγω. φημὶ οὖν στρα
τηγὸς δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκε
ψαμένους, ὅπως ὡς ἐγγύτατα ἀλλήλων, κατὰ τριά
κοντα ὧσι νεώσοικοι. ἐπειδὰν ᾖ ἕτοιμα ποιήσωσι· δύο συμ
μορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις τούτων ἑκάστῳ τοστονεῖ
μαι τῶν τόπων. εἶτ' ἐπιτρέψαι τὰς φυλάς. τὸν δὲ τριή
ραρχον ἕκαστον, καθ' ἕκαστον νεώριον. ἵνα ὧσι συμμο
ρίαι δύο, τριήρεις τριάκοντα, καὶ φυλὴ μία. ὃν δεῖ ἂν ἡ
φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τεῖχα, καὶ τὰς ναῦς, ὡπαύ
τως· εἶτ' ἐπιτρέψαι τὰς τριτῦς· ὅπως ἂν τῶν μὲν ὅ
λων νεωρίων, ἓν ἑκάστῃ μέρος ἡ τῶν φυλῶν· τὸ δὲ μέ B
ρος ἑκάστου τὸ πρῶτον μέρος, ἡ τριτῦς ἔχῃ· εἰδέναι δὲ
δεῖ, πρῶτον μὲν τὴν φυλήν, ὅπου τέτακται· εἶτα τῷ
τριτῦι· εἶτα τριήραρχοι τίνες, καὶ τριήρεις πόσας.
καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλή, δέκα δὲ ἡ τριτῦς ἑκάστη τριή
ρεις ἔχει. ἐὰν γὰρ τοῦθ' ὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ· εἶτα καὶ
παρελίπομεν νεῶν, πάντα γὰρ ἀκριβῶς * πῶς δύναιν
ἂν ῥᾴδιον αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ διορίσαι· καὶ μία σύν
ταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ μέρους ἕκαστον. ὥσπερ δὲ χρη
μάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινος· ἤδη τοδὶ ὀφείλον μὲν
οἶδα λόγον. ὃν μέλλω λέγειν· ὅμως δεῖ εἰρήσεται. τοῖς δέω
γὰρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος τἀληθῆ καὶ τὰ γιγνόμε
να εἰρηκὼς φανήσεσθαι. ἐγὼ φημι χρῆναι, μὴ λέ
γειν νεῖ περὶ χρημάτων. εἶναι γὰρ πόρον ἂν δεῖ, μέ
γαν, καὶ καλὸν, καὶ δίκαιον· ὃν ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν,
ἀσθ' εἰς τοῦθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθα ἡμῖν. ἕτω τολὺ δ'
τοροῦσιν νεῦν * ἀπορήσομεν. ἐὰν δὲ εὑρεῖν ἔστιν. τίς οὖν
ἔσθ' ὅτος, ὁ νεῦν μὲν σὺν ὤν, ὑπάρχων ἢ τότε; αἰνίγ
ματά γὰρ ὅμοιον ἔτό γε. ἐγὼ φράσω. ὁρᾶτε τὴν πόλιν, ὦ
ἄνδρες ἀθλιώτατοι, πάντων τῶν πώποτ' ἐν ταύτῃ χρήματα ἔ
νεστιν ὀλίγα δέω, πρὸς ἅπασας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πό
λεις. ταῦτα δὴ οἱ κεκλημένοι, τοιοῦτον ἔχουσι τὸν νοῦν· ὡς
τ' εἰ πάντες οἱ ἐντεῦθεν λέγοντες, φοβοῖεν, ὡς ἥξει βα
σιλεύς, ὡς πάρεστιν, ὡς ἀχοιόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν· C
μετὰ τῶν λεγόντων. ἴσοι τὸ πλῆθος τάξεις, χρησμῳ
δοῖεν· ἐμόνον ἂν οὐ εἰσενέγκωμεν· ἀλλ' ὅτ' οὖν δείξωμεν,
ὅτ' οὖν ὁμολογήσωμεν κεκτῆσθαι. εἰ μέν τοι τὰ νεῦν δι' ἐ
τῶν λόγων φοβερά, ἔργῳ πραττόμενα οὐθοινοῦ· ὃ
δεὶς ὕτως ἠλίθιός ἐστιν, ὃς ἂς ἀχ ἱκανὸν δοίη, καὶ πρῶ
τος εἰσενέγκοι. τὶς γὰρ αἱρήσεται μᾶλλον αὐτὸς, ἢ τὰ ὄντα
πάντ' ἀπολωλυῖαι· ἢ μέρος τοῦ ὅλου ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοι
πῶν προσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δὴ φημι εἶναι τότε, αὖ
ὡς ἀληθῶς δεῖ. πρότερον ᾖ, οὔ. διὸ μὴ ᾖ ζητεῖν παραι
νῶ. ὅσα γὰρ νεῦν περίεσταθ' ἂν, εἰ προθελοιθε περᾶν·
πλείων ἐστὶ γέλως ἢ μηδενός. φέρε γὰρ ἕκαστος ἡμῶν εἰ
σφέρειν ἐρεῖ; ἑκατὸν ἐξήκοντα τάλαντα ἐρεῖ. ἀλλὰ πεντη
κοσιοῦ τὶς ἐρεῖ; τὸ δίπλεθρον, ἑκατὸν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. καὶ τί ἔτ'
ἐστὶ πρὸς διακοσίας, καὶ χιλίας καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ
χρήματ' ἄγειν φασὶν ἕτοιμοι; ἀλλὰ θῶ, βέλεσθ' δώδεκά
τιν ὑμᾶς εἰσοίσειν; πεντακόσια τάλαντα, ἀλλ' οὐτ'
ἂν ἀνάσχοισθε. ἔτ' ἂν, εἰ καταθείητε, ἄξια ἔτ πολέμου
τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ἄλλα πορίσκευάσασθαι,
τὰ

armamenta etiam quæ nunc ad triremes debentur, æstimari, & ex tabulis omnia distribui iubeo, in viginti partes. Deinde singulis magnis classibus vnam tribui partem, vnicuiq; aptã, quam deinde singulæ classes singulis suis partibus ex æquo diuidant: & duodeni illi in singulis partibus ea exigant: & quas singuli triremes sortiti fuerint, eas instructas exhibeant. Sumptũ igitur, & naues, & trierarchos, & armamentorum exactionem, sic optimè posse cẽseo, et cõparari, & apparari. Vnde autẽ hæc & certò & facilè compleri possint, deinceps dicam. Censeo à ducibus, naualium decem loca esse deligenda, atq; rationem ineundam, vt quàm proximè inter se absint naualia, quorum singula triginta triremium sint capacia. Quod vbi fecerint: binas classes & tricenas triremes horum locorum singulis attribuant: deinde sorti tò tribus introducant, & trierarchos singulos in singula naualia: vt sint binæ classes, triremes tricenæ, & vna tribus. Qui verò locus tribui obuenerit, is trifariam diuidatur, & naues similiter. Deinde trientes tribuum sortiantur: vt singulæ tribus vna pars sint totorum naualium, & singularum partium tertiam partem triens obtineat: vtq; sciatis, si quid erit opus, primùm tribus quo loco stationem habeat, deinde triens. postea trierarchi qui, & quot triremes: ac tricenas triremes vna tribus, denas vnusquisq; triens triremes contineat. Nam si hæc ordine expedita fuerint, etiamsi nunc aliquid prætermisimus (neq; enim facile sanè est, exquisitè reperire singula) id ipsa sibi res inueniet, & vna constitutio tum omnium nauium, tum partium futura est. Iam quod ad pecuniam attinet: & euidentem aliquam parandorum sumptuum rationem: scio equidem incredibile visum iri quod iam dicam: dicetur tamen. Confido enim, si quis rectè consideret, fore vt me solum vera, & ipso euentu comprobanda dixisse appareat. Ego affirmo, nunc non dicendum esse de pecunia, cum commeatus adsit magnus, & præclarus, & iustus: quem, si nũc quæremus, ne tum quidem præstò futurum sentiemus nobis: tantũ abesse, vt iam eum inuenturi simus: sin omiserimus, præstò futurus est. Quis igitur ille est? qui cum nunc non adsit, tum in promptu futurus est? Nam istæ nescio quæ esse ambages videntur. Ego dicam. Videtis, Athenienses, totam hanc vrbem? In hac, pecunia inest, parum abest quin dicam, quæ cum omni aliarum vrbium pecunia conferri possit: quam qui possident, eo animo sunt, vt si omnes oratores eos ita terrerent, venturum esse Regem, adesse, non aliter posse fieri: & vnà cum oratoribus alij totidem vaticinarentur: non modò non conferrent, sed nec proferrent, aut faterentur se habere. At si verborum terrores istos ad rem conferri videret: nemo ita stolidus est, qui non liberaliter daret. & primus conferret. Quis enim malit ipse vnà cum fortunis omnibus interire: quàm partem facultatum pro semetipso & reliquis suis bonis conferre? Pecuniam igitur tum in promptu fore dico, cũ reuera fuerit opus, non prius. Proinde ne quærendam quidem censeo. Quantum enim nunc exigeretis, si institueretis exigere: id magis ridiculũ fuerit, * quàm si nihil omnino esset exactum. Age centesimam iubebit aliquis? proinde sexaginta talenta dicet. Sed quinquagesimam dicet aliquis? duplum. proinde centum & viginti. Ecquid hoc est ad ducentos & mille camelos, quos Regi pecuniam vehere isti dictitant? Sed ponam, velle vos cõferre duodecimam? quingenta talenta. Verùm id vos nec sustinebitis: nec, si numeretis, bello par erit pecunia.

6 Naualiũ ordinatio.

7 Pecuniaria ratio.

Commendat cómoditatẽ tui consilij, & extenuãda regia pecunia, Græcorumq; constantia laudanda, metum ciuibus adimit.

Catera igitur vobis sunt comparanda, pecunia relinquenda nunc suis possessoribus. nusquam enim reip. commodius & honestius custodietur. Cum verò necessitas illa venerit, tum vltrò conferentibus illis, accipienda erit. Hæc & fieri possunt, Athenienses, & factu honesta sunt, & vtilia, & digna quæ Regi de vobis nuncientur: neque per hæc leuis ei terror incutetur. Scit enim, maiores suos à trecentis triremibus, quarum nos centum præbuimus, mille naues subactas amisisse: atque audiet, trecentas triremes vos ipsos instruxisse. Quare non temerè tametsi valde insanieț, inimicitias nostræ vrbis sibi putabit suscipiendas. Quòd si propter pecuniam ei subit efferri animis: id quoque subsidium vestro infirmius reperiet. Is enim, aurum, vt aiunt, vehit: quod vbi distribuerit, requiret. Nam & fontes & putei deficere solent, si quis magnam inde inde copiam simul, & crebrò hauserit: vobis autem agri æstimationem sex mille talentûm subsidio esse audiet, pro cuius defensione pugnaturos esse nos, maiores eius qui in Marathone fuerunt, optimè nouerint. Dum verò superiores erimus: pecunia vtique deficî non poterimus. Ac ne illud quidem, quod nonnulli metuunt, ne, cum pecuniam habeat, magnas peregrini militis copias conducat, verum esse mihi videtur. Ego enim arbitror, contra Aegyptum, & Orontem, & alios Barbaros quosdam, multos fortasse Græcorum velle apud illum merere stipendia: non vt ille horum aliquem capiat: sed vnusquisque, vt opibus aliquibus partis, vrgente inopia liberetur: sed qui reliquam Græciam inuadere velit, nullum Græcum fore arbitror. Quò enim ipse postea se conuertet? In Phrygiam profectus seruiet? neque enim alia de re bellum est cum Barbaro, quàm de agro, de vita, de institutis, de libertate, de talibus rebus omnibus. Quis igitur ita est infelix, vt semetipsum, parentes, sepulchra, patriam, parui lucelli gratia velit amittere? Equidem neminem esse existimo. Imò nec illi expedit, peregrini militis opera Græciæ potiri. Qui enim nos subegerint, iam pridem illo fuerint præstantiores. Neque verò vult, nobis excisis, ipse in aliorum esse potestate: sed omnibus, si fieri possit: sin id fieri non possit, at seruis certè suis imperare. Quod si quis Thebanos cum illo se coniuncturos putat: difficilis quidem est apud vos ea de re oratio. Nam cum eos oderitis: neque verum libenter, neque boni quicquam de eis audietis. Veruntamen eos decet, qui magnis de rebus deliberant, nullam vtilem cogitationem prætermittere vlla de causa. Ego verò existimo, tantum abesse vt Thebani vnquam cum illo Græciam inuasuri sint: vt magna pecunia, si liceret, redempturos putem occasionem, qua vetera in Græcos delicta abolerent. Quòd si quis existimat, Thebanos vsque adeò natura esse infelices: illud vtique intelligetis omnes, si Thebani cum illo faciant, esse necesse, vt eorum hostes stent à Græcis. Ego igitur existimo, hunc ordinem æquitatis, & eos qui cum hoc ordine se coniungent, tum proditoribus, tum

Artificiosa dehortatio, ne Græci Persarũ amicitiam expetant: aut bellum ijs inferãt.

Barbaris fore vniuersis superiores. Quare neque immodicè formidandum, neque committendum esse censeo, vt priores bellum inferamus. Ac ne cæterorum quidem Græcorum vlli meritò bellum hoc formidini esse video. Nam quis eorum ignorat, se, dum illum communem hostem ducentes, inter se consenserunt, magnis opibus floruisse. post quam autem eius amicitia freti, de pri-

τὰ δ' ἄλλα χρήματα νυῦν μὲν ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν, ὅταν δὲ μὴ δὲν ἀν ἐν καλλίονι σώζοιτο τῇ πόλει. ἐὰν δέ ποθ' ὁ καιρὸς ἥκῃ, τότε ἑκόντων εἰσφερόντων αὐτὰ λαμβάνειν. ταῦτα δὴ καὶ δυνατά ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ πρᾶξαι καλὰ, καὶ συμφέροντα, καὶ βασιλεῖ ταῦτ' ἂν ὑμῶν δηλωθῆναι ἀπαγγελθῶσι, μὴ φόβον οὐκ ὀλίγον ἴσως ἂν ἐκείνῳ παρὰ τούτων. οἱ μὲν γε τριακοσίας τριήρεις, ὧν ἑκατὸν παρεχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς προγόνους αὐτῶν χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς. ἀκούσεται δὲ, τριακοσίας αὐτοὺς ὑμᾶς παρεσκευασμένους τριήρεις. ὥς τε μὴ κομιδῇ μὴ δι' εὐήθειαν μαίνοιτο. νομίσαι ῥᾴδιον εἶναι, τὸ τὴν ὑμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν ἄγε δὴ χρήμασιν αὖ πῶς μέγα ἐπέρχεσθαι φρονεῖ· καὶ ταύτῃ ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τὴν ὑμετέραν δέδοικε. μὴ μὲν γε χρυσίον ὡς φασιν ἄγηται τὸ δὴ ἀναλῶσαι, ζητήσει καὶ γὰρ πηγὰς καὶ τὰ φρέατα δηλητηριᾶσαι πέφυκεν, ἐὰν μή τις ἀπ' αὐτὰ ἀθρόα, καὶ πολλὰ λαμβάνῃ. ἡμῶν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον, ἀφορμὴν ἔξει μυρίων ταλάντων ἀκέσασθαι. ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπόντας ἐκείνων ἀμυνούμεθα· οἱ ἐν Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτῶν μᾶλλον· ἀν εἰδεῖεν. ἕως δὲ ἂν κρατῶμεν· οὐκ ἔνι δήπου χρήματ' ἡμᾶς ἐπιλιπεῖν. καὶ μὴν, ὅσῃ γε δύνασθαι, μὴ ξενικὸν πολὺν συνῄσθη) χρήματα ἔχων. ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι ἐπὶ μὲν αὐγοπτον καὶ ὀρόντην, καί τινας τῶν ἄλλων βαρβάρων, πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκεῖνον. ἐχ ἵνα ἐκεῖνον ἕλῃ τινὰ τούτων· ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τινὰ ἕκαστος αὐτῷ κλησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας. ἐπὶ δὲ τὴν ἄλλων ἑλλάδα, ἕλλων ἂν δένα ἂν ἐθέλειν ἡγεμόνα. οἶσι γὰρ αὐτοὺς τρέψει μὴ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθὼν, δουλεύσει· ἀεὶ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας καὶ βίου, καὶ ἐδῶν, καὶ ἐλευθερίας, καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς ἂν ἄτως ἐστὶ δυσυχής, ὅς τις ἑαυτὸν, γονέας, τάφους, πατρίδα, ἕνεκα χέρσου βραχέος πρόεται βουλήσει); ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι. καὶ μὴν, ὅσῃ γε ἐκείνῳ συμφέρει, ξένους κρατῆσαι τῶν ἑλλήνων. οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες· ἐκείνου γε πολλῷ κρείττους εἰσί. βούλῃ δὴ ἐκεῖνος οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς, ἐπ' ἄλλοις εἶναι· ἀλλὰ μᾶλλον μὲν πάντων· εἰ δὲ μήγε, τὴν ὑπαρχόντων δοῦλον ἑαυτῷ νυῦν ἄρχειν. εἰκότως τις οἴεται θηβαίους ἑσπάσθαι μετ' ἐκείνου· ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ἡμᾶς ὁ πρὸς τούτων λόγος, διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς, ὅσῃ ἂν ἀληθὲς ἦ ἔπος, ὅσ' ἂν ἀγαθὸν ἢ πρὸς αὐτῶν ἀκούσαι τε. ἀ μὲν ἄλλα, δι' ἃς πρὸς πραγμάτων μεγάλων σκοπουμένους, μηδένα συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν, διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ δείκνυμι ὅτι δεῖ τὸν ἀπέχειν θηβαίους τοῦ μετ' ἐκείνου ποτ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας· ὡς τε πολλῶν ἂν χρημάτων. εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρᾶσθαι, ἠνέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρὸν, δι' ἃς τὰς πρεσβείας* ἀναλύσων) πρὸς τοὺς ἕλληνας ἁμαρτίας. εἰσὶ ἄρα πάντες πάσῃ τις ἔτως οἴεται φύσει δυσυχεῖς θηβαίους εἶναι· ἐκεῖνό γε δήπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι θηβαίων τὰ ἐκείνου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς, τὰ τῶν ἑλλήνων φρονεῖν. ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ ταύτῃ τῇ τάξιν τοῦ δικαίου, ⁊ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας, τῶν προστάτων κρείττους, καὶ τοῦ βαρβάρου ἐσεσθαι πρὸς ἅπαντας. ὥς τ' ἔτι φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, ἔθ' ὑπαχθῆναι πρότερους ἐνεγκεῖν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν, ἃ δὲ τῶν ἄλλων ἀδένα ἂν εἰκότως ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν, ὅτι ἕως μὲν ἐκεῖνον κοινὸν ἐχθρὸν ὑπέλαμβανον ἀλλήλοις πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι. ἐπεὶ δὲ φίλον αὖ νομίσαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν.

πρὸς

περὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς διωνέχθησαν διαφορῶν· ὅσοι αὖ ἀδὲ καταιρώμεν & εὗρε τοῖς αὐτοῖς, τοσοῦτοι πεπύνθασι κακά. εἰθ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἀλυσιτελῆ, σύμφερόντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει. τοῦτον ἡμεῖς φοβώμεθα; μηδαμῶς· ἀλλὰ μὴ ἀδικῶμεν, ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας. ἐπεὶ, εἰγε ὁμοθυμαδὸν ἰὼν μετὰ πάντων δυηθείη μόνῳ· δοκεῖ ἀδικεῖν αὐ ἡμᾶς ἕνεκα ἐκείνου. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐχ οὕτως ἔχει· φυλάττεσθαί φημι δεῖν· μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ, τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ζητεῖν. ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν, ὑποπτεύοιτ' ἂν εἴη, τοιοῦτό τι πραγματεύεσθαι. πόλεμον δὲ ποιησαμένων πρότερον· εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν, τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. μὴ οὖν ἐξελέγξητε, ὡς κακῶς ἔχει τὰ ἑλλήνικά, συγκαλοῦντες ὅτε οὐ πείσοντες. καὶ πολεμοῦντες, ὅτε οὐ δυνήσεσθε. ἀλλ' ἔχεσθε ἡσυχίας, θαρροῦντες καὶ σωφρονιζόμενοι. καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι τοῖς ὑμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μὰ δία, ὡς λοιδοροῦσιν, ἢ φοβοῦντες, ἢ θορυβοῦντες πάντας οἱ ἕλληνες, καὶ οἱ ἀθλιώτατοι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὅτι, εἰ μὴ τοῖς ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιορκεῖν, ὥσπερ ἐκείνῳ καλόν· πάλαι ἂν ὑμᾶς ἐπ' ἐκεῖνον ἐπορεύεσθε. νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ποιήσαιτε. ὑμῶν ἕνεκα αὐτῶν· εὔχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς, τὴν αὐτὴν λαβεῖν σωφροσύνην ἐκεῖνον, ἣν πάντες οὗτοι πρόγονοι αὐτοῦ. καὶ ταύτ' ἂν δικαίη σκοπεῖν αὐτῷ· οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευσόμενος εὑρήσει. οὐ μέν γε τῶν πρὸς οὗτος ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων, σπουδὴν τὴν πόλιν διαθείμενα, καὶ μεγάλην γεγονυίαν. οὐκ δὲ τῆς ἡσυχίας.* ἰὼν ἥγε πρὸ τούτων, ἀδεμιᾶς τῶν ἄλλων ἑλλωίδων πόλεων τοσοῦτον, ὅσον νῦν ὑπεραίροιεν, καὶ μᾶλλον, ἢ οὗτος ἕλληνας ὁρᾷ δεομένους, ἤτοι τινὸς ἑκουσίου, ἢ ἀκουσίου διαλλακτοῦ. τοῦτον δ' αὐτὸν εἶδεν αὖ φανέντα αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. ὡς τε καὶ γνώμα, καὶ πίστει αὐτῷ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκούειν ἔστιν. ἵνα δή, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, μὴ μακρὰ λέγων λίαν ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλεύω φράσω, ἅπερ ἐμοὶ· δοκοῦσι βούλεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς πολεμεῖν· ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα, καὶ πάντας, ὃς ἀδικεῖν διανοεῖται, δεῖν ἡγοῦμαι· καὶ τῇ δυνάμει φημὶ δεῖν· ἄρχειν δὲ μηδενός, μήτε λόγῳ, μήτε ἔργου ἀδίκου. τὰ δ' ἔργα ἡμῶν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται, σκοπῶμεν, μὴ τοὺς δημηγόρους & ῥήματα & λόγους. κἂν ταῦτα ποιῆτε· καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς ταύτα πράττουσι συμφέροντα πράξετε. ἃ γὰρ ὀργισθήσεσθε αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἁμαρτάντες.

A de priuatis controuersiis inter se contenderunt: tot mala esse perpessos, quot, si quis eos deuouere vellet, vix reperisset? Quem igitur Fortuna & dij immortales tam amicum inutilem, quàm hostem esse conducibilem declarant, cùm nos formidamus? Nequaquam: sed ne faciamus iniuriam, nostra causa, & propter cæterorum Græcorum turbas & diffidentiam. Nam si concorditer, adiuuantibus omnibus, solum illum inuadere liceret: ne iniuriam quidem illi à nobis fieri putarem. Sed cum seres aliter habeat: cauendum censeo, ne ansam regi præbeamus, vt iuris cæterorum Græcorum arbiter esse studeat. Quiescentibus enim vobis suspectus esset, si quid tale moliretur. Sin priores bellum mouerit is: haud iniuria videbitur propter vestras inimicitias, aliorum expetere amicitiam. Ne igitur arguere velitis, quàm corruptus sit Græciæ status, conuocandis eis cum non persuadebitis, & gerendo bello cum non poteritis: sed quieti estote, & imperterriti, & instructi: & nunciari de vobis regi velitis, non quidem certè æstuare omnes Græcos, aut metuere, aut tumultuari, & Athenienses. Longè certè aliter se rem habere. Atque adeò nisi apud Græcos æquè turpe haberetur B mentiri & peierare, vt apud illum præclarum: iampridem vos in illum fuisse impetum facturos. nunc id vos nequaquam facturos vestrapte causa: sed omnes precari deos, vt eadem ipse amentia corripiatur, qua olim maiores eius. Atque hæc si considerare in animũ induxerit: vos nõ negligenter consuluisse vobis inueniet. Neque enim ignorat, è bellis cum suis maioribus gestis, vrbem magnam & felicem esse factam: ex ocio autem quod ante illa tempora egerat, nulla Græcarum vrbium tanto fuisse, quanto nunc, superiorem. Quin Græcos etiam videt pacificatorem requirere vel volentem, vel inuitum. Eum verò semetipsum eis fore intelligit, si bellum mouerit. Quare ea quæ è nuncijs audiet, ei & nota & credibilia erunt. Ne ve- Peroratio. rò, Athenienses, prolixitate orationis vobis nimis sim molestus, capitibus mei consilij expositis, descendam. Instrui vos, & contra certos hostes iubeo: & propulsari etiam Regem, & omnes, si vos lacessere instituerint, ijs copijs oportere censeo: nullius autem iniqui vel facti vel dicti esse autores. Demus operam, vt facta nostra digna sint maioribus, non pro concione habitæ orationes. Quæ si feceritis: & vobisipsis consuletis, & ijs qui contrarium suadent. Nam post illis non irascemini: quod fieret, si nunc impingeretis.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΥ.

LIBANII ARGVMENTVM ORAtionis de libertate Rhodiorum.

ΤΟΝ συμμαχικὸν καλούμενον πόλεμον ἦραντο πρὸς Ἀθηναίους, Χῖοι, καὶ Ῥόδιοι, καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτοῖς ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δ' ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι καὶ τῆς Ἀθηναίων, γείτονες δὲ ὄντες οἱ Ῥόδιοι τῇ Καρίᾳ· πρὸς ἣν ταύτης ὑπῆρχον μάλιστα οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὁ δὲ, κατ' ὀλίγον πως ἐλθὼν & ὑφ' αὑτῷ· ὑπεβούλευε κατὰ τοῦ δήμου ζωωσήσατο· καὶ τὴν δημοκρατίαν τῆς Ῥοδίων ἀφελόμενος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατέδωσε. συμβουλεύει τοίνυν ὁ δημοσθένης, μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῷ Ῥοδίων, συμφέρειν τοῖς ἀθλιωτάτοις τὸ δημοκρατεῖσθαι λέγων τὰς πόλεις. εἰ δ' ἦλθε κήρυκα ὑμᾶς Ῥόδιοι φησιν. ἀλλὰ πρέπον ὅτι ὑμῖν, καὶ ζώουσι, τὸ, καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῆς ἐλλήνων ἐλευθερίας, μὴ μνησικακεῖν ἁμαρτάνουσιν εἰς τὴν πόλιν.

BEllum, quod Sociale dictum fuit, susceperunt aduersus Athenienses Chij & Rhodij & Byzantij: qui cum illis prius paruissent, tunc societatem contra Athenienses inter se fecerant. Cum autem Rhodij Cariæ vicini essent: se apud Mausolum, eius prouinciæ præfectum, gratia valere putabant, Is paulatim apud eos fide sibi conciliata, insidias populo comparauit: & vrbem, libertate Rhodijs erepta, paucorum potentiorum seruituti subiecit. Suadet igitur Demosthenes, eam rem non esse negligendam, sed iuuandum esse populum Rhodiorum: quòd è re sit Athenienſium, vrbes populari parêre imperio. Etsi autem, inquit, Rhodij vos leserũt: tamen vobis & honestum & vsuratum est, eos etiam Græcos, qui vos nonnihil offenderunt, liberare, atque delinquentibus in Rempub. ignoscere.

DEMOSTHENIS, DE RHODIORVM LIBERTATE Oratio, XV. Hieronymo Vvolfio interprete.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ἐλευθερίας λόγος.

Esse è republica Rhodiorum defensionē: neglecto Rege Persārum & Artemisia.

ARbitror oportere vos, Athenienses, tantis de rebus deliberantes, dare liberè dicendi potestatem vnicuique consulentium. Ego verò non putaui vnquam difficile, docere vos quæ optima factu sint (vt enim simpliciter dicam, omnes ea iam antè cognita habere mihi videmini) sed persuadere, vt ea exequamini. Nam cum probatum aliquid, decretumq; est: tantundem ab agendo abest, quantum antequam decerneretur. Est autem illud vnum ex eorum numero, propter quæ dijs immortalibus agendas à vobis esse gratias existimo: quòd, qui non ita olim suapte petulantia impulsi, vos bello petierunt: ij nunc in vobis solis spem suæ salutis habent. Ac gratulatione digna est hæc occasio. Quasi rectè vtemini, fiet, vt eorū qui nostram vrbem calumniantur, maledicta, reipsa & cum bona fama refutetis. Questi enim sunt, sibi nos insidiari, Chij, Byzantij & Rhodij, propterea-que coniunctis viribus postremum hoc bellum nobis intulerunt. Apparebit autem, Mausolum, qui dux & autor eius rei fuit, dum se amicum esse Rhodiorum simulat, libertatem eis eripuisse: Chios & Byzantios, à quibus in societatem adscripti fuerant, cladibus eorum non succurrisse: vos, quos metuebāt, solos omnium, salutem eorum defendisse. Quæ cum conspicientur ab omnibus: efficietis, vt omnes plebeij in ciuitatibus, amicitiam vestram incolumitatis suæ tanquam tesseram esse iudicent. Neque verò vobis vllum maius bonum offerri queat, quàm si omnes vltrò beneuolentia vos absque vlla suspicione prosequantur. Miror autem, cum eosdem video suadere ciuitati, vt pro defensione Aegyptiorum, Persarum regi aduersetur: in causa Rhodij populi eundem illum hominem formidare: cum hos esse Græcos sciant omnes: illos ad illius imperium pertinere. Opinor autem meminisse vestrūm quosdam: cum de regio negocio deliberaretur: me pro concione monuisse primum, ac (nisi fallor) solum etiā, aut certè cum altero: videri mihi, sapienter vos esse facturos: si causam instructionis, non inimicitias, quæ cum eo intercederent, prætenderetis: sed si & aduersus certos hostes vos pararetis: & illum etiam, si vos lacessere institueret, vlciscereminī. Neque verò ego cum hæc dixissem, vobis non rectè dicere sum visus: sed vobis etiam eadem placuerunt. Quod igitur nunc dicam, id orationi tum habitæ consentaneum erit. Ego, si Rex me illic degentem, in consilium adhiberet: idem ei suaderem quod vobis: vt pro sua ditione bellum gereret, si quis aduersaretur Græcorum: quæ verò nihil ad eum attinerent, eorum dominatum vti prorsus non vendicaret. Quòd si omnino decreuistis, Athenienses, quicquid Rex occuparit, anteuertendis & decipiendis oppidorum magistratibus, concedere: non rectè decreuistis, vt ego iudico. Sin tuendæ iusticiæ causa, & bella gerenda, si sit opus, & quiduis perpetiendum esse putabitis: primùm, tantò minus hoc necesse vobis erit, quantò constantius ita sentietis: deinde consiliū & iudicium vestrū probabitur. Iam vt sciatis, neq; me quicquam noui dicere, qui libertatē Rhodijs restitui iubeam: neq; vos, si mihi auscultetis, facturos: rē quādam quæ & facta est, & profuit, vobis in memoriā reuocabo.

ΟΙμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, περὶ τηλικούτων βουλομένους, διδόναι παρρησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλόντων. ἐγὼ δὲ οὐδὲ πώποτε ἠγησάμην χαλεπὸν διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς (ὡς γὰ εἰπεῖν ἁπλῶς, ἅπαντες ἐγνωκότες ὑπάρχειν μοι δοκεῖτε) ἀλλὰ τὸ πρᾶξαι ταῦτα. ἐπεισθεὶς γάρ τι δόξῃ, καὶ ψηφισθῇ τοσοῦτον τὸ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ἐν, ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ, δι' ἃ τὰ αὐτῶν ὕβρισεν ὑμῶν πολεμήσοντας εὐπάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δὲ ἡδῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰ ὑμῖν (ἐὰν ἀρχὴ βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐτοῦ) τὰς πρόξεις τῶν διαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας, ἔργῳ, μετὰ δόξης καλῆς, ἀπολύσασθαι. ἠτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς, Χῖοι, καὶ Βυζάντιοι, καὶ Ῥόδιοι· καὶ διὰ τοῦτα συνέζευξαν ἐφ' ἡμᾶς, τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον. φανήσεται δὲ, ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος· οἱ δ' ἀποδεξάμενοι αὐτοὺς συμμάχους, Χῖοι, καὶ Βυζάντιοι, τοῖς * ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθηκότες· ὑμεῖς δὲ οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας * αὐτοῖς αἴτιοι γεγενημένοι. ὃ δὲ τοῦ ταῦτα ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι· ποιήσετε δὴ πολλὰς ἐν ἁπάσαις τοῖς πόλεσι, τάχ' ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· μεῖζον δὲν αὖ ὑμῖν ἤθελε ἀγαθὸν, ἢ παρὰ πάντων ἐχόντων αὐτοπάτᾳ τυχεῖν διανοίας θαυμάζω δ' ὅτι τὰς αὐτὰς ὁρῶ ὑπὲρ μὲν αἰγυπτίων ταὐναντία πραττειν βασιλεῖ τ' πόλιν πειθομένας ὑπὲρ ᾗ τὰ ῥοδίων δήμος φοβερώτατ' αὐτ' ἄνδρα ὄντα. καί τι δὴ μὲν, ἑλλήνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι· δὴ δ', ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῇ ἐκείνου μεμισθωμένους. οἶμαι δ' ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτε ἠνίκα ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν ἐγὼ πρῶτος παρήνεσα (οἶμαι δὲ καὶ μόνος, ἢ δεύτερος εἰπεῖν) ὅτι μοι σωφρονεῖν αὐ δοκεῖτε, εἰ τὰ πρόφασιν τοῖς παρασκευῆς, μὴ τοῦ πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιεῖσθε ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς δὴ ὑπάρχοντας ἐχθρὰς· ἀμυνοῖσθε δ' κἀκεῖνον, ἐάν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, κ' δοκ ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν· ἀλλὰ κ' ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν λόγος ἔστι μοι τῷ τότε ῥηθέντι· ἐγὼ γὰ εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὅντα μὲ σύμβουλον ποιοῖτο· ταῦτ' ἂν αὖτα παραινέσαιμι, ἅπερ ὑμῖν· ὑπὲρ μὲν τ' ἐαυτῷ πολεμεῖν, ἑαυτὸς ἐναντιοῦσθαι τῶν ἑλλήνων. ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει· τούτων μὴ δ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατε, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται, φθάσας καὶ προκρούσαντός τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, προχωρεῖν, ἃ καλῶς ἐγνώκατε, ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπέργε τῶν δικαίων, καὶ πολεμεῖν, ἂν τούτου δέῃ, καὶ πάσχειν ὅ,τι οὖν ἂν ἱεσθε χρῆναι· πρῶτον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτου, ὅσῳ μᾶλλον ἂν ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα· ἔπειθ' ἃ προσήκει φρονεῖν δόξετε, ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν ἔτ' ἐγὼ λέγω νῦν, κελεύων ῥοδίους ἐλευθεροῦν, ἔθ' ὑμεῖς, ἂν πειθῆτέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς, τὰ, καὶ τῶν συνειλεγμένων, ὑπομνήσω.

B

C

Vos

ὑμεῖς

ὑμεῖς ἐξεπέμψατε τιμόθεόν ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθλωσαῖοι, A
βοηθήσοντα Ἀριοβαρζάνῃ προσχράψαντες τῷ ψηφίσματι· μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. ἰδὼν δ' ἐκεῖνος, τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τῆ βασιλέως· σάμον δ' ἔχοντα τὴν προκαθημένην ὑπὸ Κυπροθεμίδου· ὃν κατέστησε Τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρχος· τῷ μὲν, ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν· τὴν δὲ, προσκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας, ἠλλοτρίωσε. καὶ μέχρι τοῦ τήμερον ἡμέρας, ἀφ' οὗ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦτ' ὑμῖν. ἀ γὰρ ὁμοίως ἅπασι ὑπὲρ τοῦ πλεονεκτεῖν πεπολεμήκασιν αὐτοί, καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλαττοῦνται, μέχρι B
τοῦ δύνασθαι πάντες πολεμοῦσιν. ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν, οὐχ ἅπαντες· ἀλλ' ἐφίενται μὲν, ἑαυτοῖς ἐὰν ἐᾶν δὲ κωλύωσιν. ἀδικήσεσθαι γοῦν ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγοῦνται. ὅτι δὲ ἀνηλωθῶσί μοι δοκεῖ τῇ πρόξει ταύτῃ τῆ νεῶν δρτεμισίᾳ, τοῦ πόλεως ὅσης ἐστὶ τὰ πραγμάτων· μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε, εἴτε ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι ταῦτα, εἴτε καὶ μή. ἐγὼ νομίζω, πρᾶγμα μὲν αἰγύπτιον ἅπασι, ὅσοι ὥρμηκε, βασιλέως. σφόδρα αὖ δὲ τιμισίαν πεπραγμῶσι πρόσοδον αὐτῷ· ἀ τῆ βασιλέως διανοία· ἀλλὰ τῷ βέλτιστον πλησίον αὐτοῦ διαγενέσθαι ἐκεῖνος, μεγάλων εὐεργεσιῶν καταθέντος πρὸς αὐτὸν· ἵν' ὡς οἰκειότατ' αὐτὸν ἔχοι τὸ δέχοιτο. πρᾶγμα μὲν οὖν ὡς λέγω), ἓξ δημαρτήκοτος, οἷς ἐπεχείρησεν· ἡγεῖται τῶν νήσων ταύτην, ὅπερ ἐστὶν, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶναι βασιλεῖ χρήσιμον ἐν τῷ παρόντι. τοῦ δὲ αὐτοῦ ἀρχῆς ἐπιτείχισμα, πρὸς τὸ μηδολιᾶν ἀδιακινεῖν. ὡς τε μοι δοκεῖ, μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν, μὴ φανερῶς αὐτοῦ ἐνδόντας, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν βέλτιον. οἶμαι μὲν ἂν οὐδὲ βοηθῆσαι αὐτῷ. ἀν δὲ ἄρα ἔτι ποιῇ. φαύλως καὶ πακῶς, ἐπεὶ καὶ βασιλέα ὅ, τι μέν ποτε ποιήσει, μὰ δι' ἐμὲ οὐκ ἂν εἴποιμι ἐγωγε, ὡς οἶδα. ὅτι μοί τοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γεγενέσθαι, πότερα αὐτιτιμήσεται τοῦ πόλεως τοῦ ῥοδίων, ἢ οὔ· ταῦτα ἂν ἰσχυρισαίμην. ἀ γὰρ ὑπὲρ ῥοδίων βουλευτέον, ἂν αὐτιποιῆται, μόνον· ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ πάντων τῶν ἑλλήνων· ἀ μοὶ, δοκεῖ ἂν εἰ δι' αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νεῶν ὄντες ἐν αὐτῇ ῥόδιοι, παρήνεσα ἂν ὑμῖν τότε ἐλέσθαι, ἀφ' οὗ εἰ πάντα ὑπῆρχεν τοῦ ὑμῖν ποιήσειν. ὁρῶ γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντες ἀνὰς τῶν πολιτῶν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους. τοὺς οὖν μηδετέροις πιστῶς κεχρημένους, δοκεῖ ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγεμὼν γενέσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτα, C
ἀδέποτ' εἶπεν ἂν, εἰ τῷ ῥοδίων δήμῳ μόνον ἡγεμὼν συμφέρειν. ὅτε γὰρ * προξένων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε ἰδίᾳ ξένων αὐτῶν ἀδεὶς ἐστί μοι. ἀ μὲν, δοκεῖ εἰ ταῦτα ὁμοφότερα ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγεμὼν, εἶπεν ἂν. ἐπεὶ ῥοδίοις γε (εἰ οἷόν τε ταῦτ' εἰπεῖν τῷ σωτηρίας αὐτῶν) συγχαίρω τῶν γεγενημένων. ὅτι δὲ κομίσασθαι τὰ ὑμέτερ' ὑμῖν φρονήσαντες, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασι. καὶ παρὸν αὐτοῖς ἕλλησι. καὶ βελτίοσιν ὑμῖν αὐτῶν, ἐξίσου συμμαχεῖν· βαρβάροις καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖντο, δουλεύουσιν. ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ σωσειλώοχε ταῦτ' αὐτοῖς. εὖ μὲν γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ' εἴποτ' εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν, ὄντες ῥόδιοι. ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἀνοια πόλλοις αἰτία γίγνεται. τύχοι ἄν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο, τοῦτο δὲ, ἀ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγεμὼν, φημὶ δὲ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἄνδρας, καὶ μὴ μνησικακεῖν· συμμισοῦντας, ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπατήθητε· ὧν

Vos Timotheum aliquando cum imperio misistis, Athenienses, opem laturum Ariobarzani, ad decretum hac adiecta clausula: ne fœdus factum cum Rege violaret. Cum autem ille videret, Ariobarzanem palàm desciuisse à Rege, Samum autem præsidio teneri à Cyprothemide, quem Tigranes Regis præfectus eò collocarat: vt illi opem ferendam esse non statuit: ita hanc obsidione cinxit, auxiliôque suo liberauit. Nec in hunc vsque diem bellum propterea vobis illatum est. Nemo enim est qui pari contentione & rapinas & opes suas proprias defendat. Sed pro his quæ de suo auferũtur, omnes summa vi pugnant: de finibus autem propagandis, opibusq; augendis, non item. Appetunt illi quidem aliena, si nemo prohibeat: sin obsistitur, se ab his qui aduersati sunt, læsos esse non putant. Artemisiam porrò, vbi nostra vrbs iam negocium susceperit, ne aduersaturam quidem esse: paucis auditis, considerate, rectè ne ego sic statuam, an secus. Equidem existimo, si Regi omnia quæ instituit, in Ægypto feliciter succederent, Artemisiam valde daturam fuisse operam: vt Rhodum ei traderet: non tam ex beneuolentia erga Regem: quàm vt si ille prope ipsam versaretur: magno beneficio sibi eum obligaret, summaq; beneuolentia deuinciret. Postquam verò ita cum eo agitur, vt dicitur, suisq; conatibus ille frustratus est: existimare, id quod res est, insulam hanc in præsentia Regi ad nihil aliud esse vtilem: sed velut arcẽ esse regni sui: quæ obstet, ne quid ipsa noui moliatur. Quare mihi quidem videtur, malle à vobis eam teneri, à se palàm non traditam, quàm Regem ea potiri. imò ne adiuturam quidem puto: aut, tametsi hoc fecerit, segniter & obiter facturam. Nam de rege, scire me quid is facturus sit: haud equidem affirmarim: sed è republica esse, vti iam cognoscatur, vtrum ille Rhodiorum vrbem sibi vendicaturus sit, an non: id ego affirmarim. Nam si eam sibi vendicarit: non de Rhodijs solum, sed de vobis ipsis, atque adeò de Græcis omnibus, erit deliberandum. Quòd si per semetipsos tenerent vrbem, qui nunc in ea sunt Rhodij: non censerem eorum defensionem suscipiendam: tametsi vobis omnia se facturos pollicerẽtur: quippe quos videam, primùm vt popularem statum euerterent, quosdam sibi ciues adiunxisse: ac re iam confecta, eosdem eiecisse. Cum igitur neutris fidem seruarint, nec vobis eos firmos fore socios putarẽ. Atq; hæc nunquam dixissem, si ea soli Rhodiorum populo prodesse putarem. Neque enim vel publicum vel priuatum cum vllo eorum hospitium mihi est. Ac tametsi horum vtrunque esset: non tamen hæc dicerem, nisi è re vestra esse crederem. Nam Rhodijs (si tamen hæc à defensore salutis eorum dici fas est) ista accidisse gaudeo: qui, dum ius vestrum vobis negant, suam libertatem perdiderunt: cúmque licuisset eis societatem æquo iure cum Græcis & vobiscum, qui illis antecellitis, colere: Barbaris & seruis, quos in arces recepêre, seruiunt. Ac parum abest quin dicã: Si vos eos iuuabitis, hoc illis etiã profuisse. Nam secundis rebus haud scio an vnquam ad sanam mentem, quæ Rhodiorum ingenia sunt, redissent. Sed re ipsa experti atque edocti, multorum malorum amentiam multis causam existere: fieri fortasse potest, vt fiant in posterum prudentiores, & modestiores. Quam ego rem eis non parũ profuturam esse existimo. Dandam autem operam censeo, vt hi viri conseruẽtur, obliterata memoria iniuriarũ. Debetis enim cogitare, vos etiã sæpè multis in reb. ab insidiatorib. esse deceptos:

Per occupationem accusandis Rhodijs, & culpa ab eis in alios transferenda, & emẽdatione promittenda periculoque cum auditoribus communicando, & humanitate laudanda, reconciliare populũ eis studet.

quarum vllius à vobis pœnas exigi, æquum esse negabitis. Quin illud etiam videte, Athenienses: Multa vos bella gessistis contra & Democratias, & Oligarchias: idq; & ipsi nostis. sed quibus de causis aduersus vtrasq; pugnaueritis: id nemo fortasse vestrûm considerat. Quæ igitur illæ sunt? Cum liberis populis aut propter priuatas iniurias, pro quibus satisfacere publicè non potuerunt: aut pro parte agrorum, aut de finibus, aut propter contentionem honoris, aut de principatu bella geritis. Cum potestate paucorum, pro harum rerum nulla, dimicatio est: sed de reipub. forma & libertate. Quapropter ego quidem certe dicere non dubitem, vtilius videri mihi, vt Græci omnes populari statu vtentes, nobiscum belligerent: quàm vt paucorum imperio subiecti, nostram amicitiã colant. Cum liberis enim pacem vos, quandocunq; volueritis, non difficulter esse facturos, arbitror. At cum ijsdem, si paucorum regantur arbitrio, ne amicitiam quidem fidam fore puto. Nullo enim modo fieri potest, vt pauci multis, atq; æuidi imperij æqualitatis studiosis bene velint. Miror autem, si nemo vestrûm existimat, si Chij paucorum potestate regantur, & Mitylenæi, & nunc Rhodij, atq; omnes propè dixerim homines, illius seruitutis iugum subeant, vestram quoque rempub. in aliquo fore periculo: neq; cogitat, passim Oligarchijs institutis, nõ posse fieri, vt populi dominatus apud vos reliquatur. Sciunt enim, nullos alios fore libertatis vindices & assertores. Vnde igitur imminere sibi periculum præuident, eos è medio sublatos volent. Proinde cæteri, qui aliquibus iniuriam faciunt, eorum ipsorum qui læduntur, hostes putandi sunt. rerumpub. autẽ euersores, paucorumq; potentiæ constitutores, communes hostes omnium eorum, quibus libertas cordi est, me quidem autore, iudicabũtur. Deinde æquum etiam est, vt vos, qui populi autoritate ipsi regi vultis, sic in calamitosos populos animati esse videamini: vt alios in vos essè animatos velletis, si quando (quod Dij prohibeãt) tale quippiam accidisset. Nam tametsi dici queat, iurè ita agi cum Rhodijs: vos tamen ratio temporis, malis eorum gaudere non sinit. Quibus enim Fortuna secunda est: hi calamitosis perpetuò rectissimè consulere debent: cum nemo omnium mortaliũ, quid sit futurum, exploratum habeat. Atq; ego sæpè hic apud vos commemorantes quosdam audio: cum nostra vrbs cladem accepisset, autores fuisse quosdam eius conseruandæ. E quibus ego Argiuorum duntaxat in præsentia breuem mẽtionem faciam. Nolim autem vos, quorum celebrata est perpetua in afflictos beneficentia: deteriores hac in parte Argiuis videri. qui cum in Lacedæmoniorũ vicinia habitarent: viderentq; illos terra mariq; dominari: non dubitarunt, nec veriti sunt ostendere suam erga vos beneuolentiam: sed & legatos Lacedæmone profectos, postulaturos, vt ferunt, ad pœnas quosdam vestrorum exulũ, decreuerunt, ni ante solis occasum recessissent, hostium loco habendos. An non igitur turpe fuerit, Athenienses, cum Argiuorum vulgus non metuerit Lacedæmoniorum imperiũ illis temporibus, aut potẽtiam: vos, qui Athenienses sitis, Barbarum hominem, eamq; mulierem formidare: præsertim quum illi sæpè se victos esse à Lacedæmonijs referre queat: vos sæpe viceritis Regẽ Persarũ: victi ne semel quidẽ sitis vel à seruis Regis, vel ab illo ipso? Nam si cubi fortasse Rex vrbe fuit superior: aut Græcorum scelestissimis, & proditoribus inter eos, largitionibus corruptis, aut nulla alia ratione superior fuit.

Ac ne

Α ὧν ἀδ ενὸς αὐτοὶ δίκλω δοῦναι * δίκαιον ἀπ ἔναι φῆσητε. ἐρᾶτε δὲ κἀκεῖνο, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, ὅτι πολλὰς ὑμᾶς πεπολεμήκατε πολέμους, καὶ πρὸς δημοκρατίας, καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας· καὶ τἄπ ἴστε μὲν κ αὐτοί. ἀλλ ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ ὑμῖν ὁ πόλεμος, τἄτ ἴσως ὑμῶν ἀδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστι; πρὸς μὲν τοὺς δήμους, ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, ἃ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι πᾶσι, ἢ περὶ γῆς μέρους, ἢ ὅρων, ἢ φιλοτιμίας, ἢ τῆς ἡγεμονίας. πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων, ἀδ ενὸς. ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας. ὡς τἔγωγε, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους ὑμᾶς ἑλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ἡμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους. φίλους εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας, ἃ καλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρωνεύεσθαι νομίζω ὁπότε βουληθείητε. πρὸς δὲ τοὺς ὀλιγαρχουμένους, ἀδ ὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω. ἃ γὰρ ἔστ ὀπως ὀλίγοι πολλοῖς, καὶ ζητοῦντες ἄρχειν, τοῖς μετ ἰσηγορίας ζῶσι ἠρημένοις, εὖνοι γένοιντ ἄν. θαυμάζω δὲ εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται, χίων ὀλιγαρχουμένων καὶ μιτυληναίων, καὶ νυνὶ ῥοδίων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν, εἰς ταὐτὸν τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρ ὑμῖν πολιτείαν· μὴ δὲ λογίζεται τἄδ ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δὴ ὀλιγαρχίας ἅπαντες συσήσεται, τὸν παρ ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι γὰρ ἀδ ενὲς ἀλλως πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ ἂν ἐπανάξοντες, ὅθεν δὴ, κακὸν αὐτοῖς ἂν τι γένοιτο παρασκῶσι, τάττας ἀνελεῖν βουλήσονται. οὓς μὲν οὖν ἄλλους οὐδ ἀδικουμένους τινας, αὐτ τ κακῶς πεπονθότων, ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή. οὓς δ τὰς πολιτείας καταλύοντας. καὶ μεθιστᾶντας εἰς ὀλιγαρχίαν, κοινὸς ἐχθρὸς παραυτίκα νομίζειν, παίτων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἔπειτα καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, δημοκρατουμένους αὐτούς, τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τ ἀτυχούντων δήμων, οἷα σοὺς ἄλλως ἀξιώσαιτ φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴποτε, ὁ μὴ γένοιτο, τοιῶτό τι συμβαίη. καὶ γὰρ, εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειε ῥοδίους πεπονθέναι· οὐκ ἀληθὴ δεῖ ὁ καιρὸς ἐφηθεῖναι. δεῖ γὰρ οὓς ἀτυχοῦντας, περὶ τ ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι βουλομένους τὰ βέλτιστα· ἐπεὶ δήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις. ἀκήκοα δ ἔγωγε πολλάκις ἐνταυθοῖ παρ ὑμῖν τινων λεγόντων, ὡς ὅτε ἠτύχησεν ἡ πόλις ἡμῶν, σπεύδουσαν ἴσως αὐτὴν σωθῆναι. ὧν ἐγὼ, μόνων ἀργείων ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύτι. ἃ γὰρ ἂν ἡμᾶς βουλοίμην δόξαν ἔχοντας τἄ σώζειν οὓς ἀτυχήσαντας ἀεί, χειρὰς δ ἐργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι· οἱ χώραν ὅμορον τῇ λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους, γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, σὐκ ἀπώκνησαν, ἀ δ ἐφοβήθησαν δῆτ οἰκοῦσιν ὑμῖν ἔχοντες φανῆναι. ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας σὐκ λακεδαίμονα φασὶν, ὡς ἐξαιτήσοντάς τινας τ φυγάδων τ ὑμετέρων· ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δυσμῶν ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν, εἰπὼν ὡς αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, εἰ τὸ μὲν δ ἐργείων πλῆθος σὐκ ἐφοβήθη τὴν λακεδαιμονίων δ ἐχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς, ἀδ ὲ τὴν ῥωμαίων· ὑμεῖς δ ὄντες ἀθλωαῖοι, βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο γυναῖκα φοβηθήσεσθε; καὶ μὲν, οἱ μὲν, ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν ὅτι πολλάκις ἠπίλωσαν ὑπὸ λακεδαιμονίων· ὑμεῖς δ νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα, ἥπηται δ ἐδ ἑ ἅπαξ, ἔτι τ δέλων τἄ βασιλέως, ἔτι αὐτἄ ἐκείνα. εἰ γάρ τοι τι, καὶ κεκράτηκε τῆς πόλεως βασιλεύς· ἢ σὺ πονηροτάτας τῶν ἑλλήνων καὶ πρόδοτος αὐτῶν, χρήμασι πεῖσας, ἢ ἀδαμῶς ἄλλως κεκράτηκε· καὶ

κὴ ὰδὲ ἓν τὸ αὐτῷ σωνελύσχεν. ἀλλὰ μὴν, ὅρησεπε αὐτ A
τὴν τε πόλιν λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, ἓ σφᾶς
τ αὐτῶν βασιλείας κινδυνώδσαντα πρὸς κλέαρχον. καὶ
κῦρον. ὅτ' οὖν ὲκ τῶν φανερῶν κεκρᾴτηκεν, ὅτ' ὀπιβελεῦ
σαι σωενύσχεν αὐτῷ. ὁρῶ δ' ὑμῶν ἐνίους, φιλίππου
μὲν, ὡς ἄρχε ὰδένος ἀξίου, πολλάκις ὀλιγωρῆντας· βασι
λέα δ' ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν, οἷς ἂν προέληται πολεμεῖν,
φοβερμένους. εἰ μὲν τ μὲν, ὡς φαῦλον ὂκ ἀμυνώμεθα,
τῷ δ' ὡς φοβερῷ πᾶν ὑπείξομεν· πρὸς ἵνας, ὦ ἀν
δρες ἀθλιώτατοι, πρᾳταξόμεθα; εἰσὶ δέ τινες οἱ παρ' ἡ
μῖν δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τ ἄλλων πρὸς ὑ
μᾶς. οἷς παραινέσαιμι ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ
ὑμῶν πρὸς οὓς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν. ἵν' αὐτοὶ
τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται πράττοντες. ὡς ἔστιν ἄτο
πον πρὸ τ δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν, αὐτ ὰ δίκαια πρᾶν
τα. ὰ γὰρ ἐστι δίκαιον, ὄντα πολίτην, οὐ καθ' ὑμῶν
λόγους, ἀλλὰ μὴν οὐ ὑπὲρ ἡμῶν ἐσκέφθαι. φέρε γὰ
πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτε ἐν Βυζαντίῳ, ὰδεὶς ἔσθ'
ὁ διδάσκων ἐκείνους, μὴ καπηλαμβάνειν χαλκηδόνα,
ἣ Βασιλέως μέν ἐστιν, ἄχετο δ' ὑμῖς αὐτῶν, ἐκείνοις
δ' ὰδαμόθεν προσήκει; μὴ δ' συληθείαν, πόλιν ὑ
μετέραν ποτὲ σύμμαχον ὖσαν, ὡς αὐτοὺς σωτελῆ B
ποιεῖν· καὶ Βυζαντίους ὁρίζειν τῶν τούτων χώραν πα
ρὰ τοὺς ὅρκους, καὶ τὰς σωθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι
γέγραπται; ὑπὸ μαυσώλῳ ζῶντ@, ὰδὲ τελευτήσαν
τ@ ἐκείνῳ, τῶν δ' ἐρτεμισίαν ὰδεὶς ἔσθ' ὁ διδάξων. μὴ
καπηλαμβάνειν κῶν, καὶ ῥόδον, καὶ πολλὰς πόλεις
ἑτέρας ἑλληνίδας· ὧν καὶ Βασιλεὺς, ὁ ἐκείνων δεσπό
της, ἐν ταῖς σωθήκαις ἀπέφη τοῖς ἕλλησι· καὶ πρὸ ὧν πολ
λοὺς κινδύνους. καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους χρό
νους ἕλληνες ἐποιήσαντο. εἰσὶ ἆρα καὶ λέγοντές τινες ἀμφο
τέροις αὐτοῖς· ἀλλ' οὔτε πειθόμενοι τούτοις, ὡς ἔοικεν, ὂκ
εἰσίν. ἐγὼ δ', δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω καταλῦσαι τ ῥοδίων
δῆμον. ὠμὸν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ὦ· ὅταν εἰς ὰ ποιῆ
σιν ἔτοι, βλέψω, προσήκειν, οἶμαι παραινέσαι καταλῦ
σαι. Διατί; ὅτι πάντων μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, τὰ δί
καια ποιεῖν ὠφελιμώτατον· ὡς ὀχρὸν ὑμᾶς μόνους μὴ ἐθέ
λειν. ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ὰδικεῖν δυνήσον
ται προσκαλουμένων· μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προ
τείνεσθαι μηδενὸς αὐτοῖς καπηλαμβανομένους. ὰδικοσύνῃ,
ἀλλ' ἀνανδρίαν ἡγεῖσθαι. ὁρῶ γὰ ἅπαντας πρὸς τὴν
τοῦ ῥόδου δύναμιν καὶ τῶν δικαίων ἀξιωμένους. καὶ
τοῦδε σύγγραμα τούτου λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον.
εἰσὶ σωθῆκαι διηλαὶ τοῖς ἕλλησι πρὸς βασιλέα ὰς ἐποιή
σατο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα. ὰς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι. κ
μὴν τοῦτ' ὕστερον λακεδαιμόνιοι, τούτοις ὧν δὴ κατηγο
ροῦσι. καὶ τούτοις, ὰχὶ τοῦτα τὰ δίκαια ἀμφοτέροις ὥρι
σεν. τῶν μὲν γὰ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν τοῖς πολιτείαις,
οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν καὶ ἴσην, κ τοῖς
ἀσθενέσι, καὶ τοῖς ἰσχυροῖς. τῶν δ' ἑλληνικῶν δικαίων,
οἱ κρατοῦντες, ὁρίσαι τοῖς ἥττοσι γένοντο. ἐπειδὴ πάντων
ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια, καὶ ποιεῖν ἱκανὰρχει, ὅπως
καὶ πρᾶξαι ταῦτα ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν. ἔσται δὲ
ταῦτα, ἐὰν ὑπολήφθητε κοινοὶ πρόεστάται π παντὸν ἐ
λευθερίας εἶναι. εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον
ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὸ δέον τε, τοῖς μὲν γὰ ἄλλοις ἅπα
σιν ἀνθρώποις εἷς ἀγών ἐστιν ὁ πρὸς τὰς προδήλως ἐχ
θράς. ὧν ἐὰν κρατήσωσιν. ὰδὲν ἐμποδὼν αὐτοῖς κυρίοις
τ ἀγαθῶν εἶναι. ὑμῖν δ', ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, δύο· ὅτός τε
ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις· καὶ πρόσθεν ἕτερος τούτῳ πρότερ@, ἓ
μείζων. δεῖ γὰ ὑμᾶς βουλομένους κρατῆσαι τῶν ταὐτα
τία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν προέσθαι προσηρημένων. ὅταν
δ' μηδὲν ἡ αὐτὰ τούτων ἀκριτὶ τῶν δεόντων ἡγεῖσθαι·
πολλῶν

*Ac ne idipsum quidem ei profuit. Cognoscetis enim cùm per Lacedæmonios vrbis nostræ opes minuissent, eum à Clearcho & Cyro, suo ipsum regno ferè fuisse deiectũ. Itaque neque palàm vicit, neque ei insidiæ profuerunt. Video autem à vestrùm quibusdam Philippum, vt nullius precij hominem, negligi sæpe: Regem autem Persarum, vt potentem hostem, si quid instituerit, formidari. Atqui si nec illum vt contemnendum vlciscemur, & huic vt formidabili omnia concedemus: cum quibus tandem præliabimur? Sunt etiam quidam apud nos, in defendendis apud vos aliorum causis acerrimi: quibus ego hoc solum suaserim, vt vestrum ius apud alios tueri studeant: quò ipsi primi iuris obseruantes videantur. Absurdum enim est, eum de iure apud vos disserere multa, qui ea quæ iusta sunt, ipse negligat: cum iniustum sit, accusandis vobis, non defendendis vobis, paratum ac meditatum esse ciuem. Agite verò, per Deos considerate, cur tandem Byzantij nemo est, qui eos moneat, ne Chalcedonem occupent, quæ & Regis est, & vestra olim fuit, & nullo ab eis iure vendicatur? Néue Selybriam, quæ aliquando societate vobiscum coniuncta fuit, ad suam ipsi iurisdictionem pertrahant? Néue horum agro Byzantij limites constituant contra iusiurandum & fœdus, in quo sui iuris eos esse scriptum est? Cur item nemo fuit, qui *Mausolo vel viuente, vel defuncto, Artemisiam docuerit: Con & Rhodum non esse occupandas, atque alias eius generis ciuitates Græcas: quibus etiam Rex, ipsorum dominus, in fœdere cessit: & propter quas multa pericula & præclara certamina illorum temporum Græci subierunt? Atque vt maximè sint qui vtrisque illis hæc dicant: at qui hisce pareant, vt apparet, non sunt. Ego verò, etiam iustum esse censeo, vt Rhodiorum populus restituatur. Id verò tametsi iustum non esset, cum quæ isti agunt, intueor, suadendum esse opinor, vt reducatur. Cur tandem id? Quoniam, si omnes colere iusticiam instituissent: turpe foret, vos solos ab ea abhorrêre. Cum verò cæteri omnes ita se parent, ius violare vt possint: si soli, ne qui tuendi sint, ius prætendatis: eam ego non iusticiam, sed ignauiã existimarim: cum videã, vt quiq; armati sunt, ita etiã* C *eos ius suum adipisci. Cuius rei exemplum vobis omnibus notum referre possum. Duo fœdera Græci cum Rege Persarum habent: ea quæ nostra vrbs fecit, quæ vniuersi laudant: & post ea Lacedæmonij deinceps, ea nimirum quæ culpant. atque in his non idem ius vtriusque definitum est. Nam priuati iuris in rebus publicis communem æqualemq; vsum dedere leges, tam infirmis quàm potentibus. Græcum autem ius, hi qui rerum potiuntur, imbecillioribus interpretantur & definiunt. Cum igitur hoc vobis relictum sit, vt iusta quæ sunt, & intelligere, & dicendo explicare possitis: elaborandũ est, in vestra potestate vt sit, eadem etiã administrare atq; exequi. Quod tum fiet, si vos communes libertatis omnium esse vindices existimarint. Neq; verò mirũ mihi videtur, officio fungi vobis omnium esse difficilimum. Nam cæteris hominibus vniuersis, vnum certamen est cũ hostib. manifestis: quos vbi vicerint, nihil eis obstat, quò minus securè partis bonis fruãtur. Vobis aũt, Athenienses, duo: cùm hoc quod & cæteris: tum verò accedit alterum, hòc prius & maius, quòd in deliberationibus vincẽdi & hi sunt, qui reipub. aduersari cõmodis apud vos, decreuerunt. Cum igitur per istos nihil absque magno labore confici ritè possit: fit, quod mirum non est, vt mul-*

Perstringit Atheniẽsium ignauiã, & oratorum improbitatẽ, qui tumultuantibus cæteris omnibus, quiescere iubeant Athenienses.

vt multis in rebus erretis, & frustremini. Atque vt multi securè has in repub. partes suscipiant: in causa fortasse potissimùm sunt, quæ à prætoribus suis accipiunt, emolumenta: sed tamen vos etiam reprehendēdi estis. Decebat enim vos, Athenienses, eundem habere animum de ordine reipublicæ, quem de ordine militari habetis, Is igitur quis est? Vos desertorem assignati à duce ordinis, ignominia notandum censetis, & à repub. arcendum. Decet igitur, eos etiam qui ordinem in repub. traditum à maioribus deseruerunt, itaq; se gerūt vt potentiæ paucorum studeant, honore dicendæ apud vos sententiæ priuari. Nunc socios, qui se vobiscum eosdem & amicos & hostes habituros iurarunt, beneuolentissimos existimatis: magistratus autem quos hostibus ciuitatis addictos esse liquidò nostis, eos pro fidelissimis habetis. Sed quod vel in illis accusetur, vel in cæteris vobis reprehendatur, difficile repertu non est. Quibus autem orationibus, aut quibus actionibus ea quæ prauè nunc fiunt, corrigantur, id demum repertu est difficile. Ac de omnibus velle dicere, non est huius fortasse temporis. Sed si ea quæ instituistis, vtili quapiam actione confirmare poteritis: cætera etiam singula se fortasse melius habitura sunt. Ego igitur censeo, vobis harum rerum curam magno & constanti animo suscipiendam: easdemq; pro reipublicæ dignitate conficiendas: vel hac de causa, quòd maiores vestros, & eorum præclara facinora prædicari, atque triumphos enumerari, cum voluptate auditis. Itaque cogitabitis, monimenta illa dedicata esse à maioribus non vt ea miremini, spectantes duntaxat: sed vt eorum qui ea consecrarunt, virtutes imitemini.

A reprehēsione ad cōclusionem transitus.

LIBANII ARGVMENTVM IN Orationem pro Megalopolitis.

LAcedæmonij, quum ad Leuctra Bœotiæ oppidum victi à Thebanis, propter Arcadum defectionem, qui se ad Thebanos contulerant, in magno periculo essent: Athenienſium auxilio conseruati sunt. Pòst, ijs discriminibus propulsatis, recuperataque ex parte pristina potentia, Megalopolim Arcadiæ vrbem inuaserunt: postulata per legatos ab Athenienſibus eius belli societate. Miserunt & Megalopolitæ Athenas, qui auxilium peterent. Demosthenes igitur Athenienſibus autor est, ne vel excindi Megalopolim, vel opes Lacedæmoniorum crescere patiantur: cùm è republica sit, eis terrori non esse Lacedæmonem.

DEMOSTHENIS PRO MEGALOPOLITIS ORATIO, XVI. Hieronymo Vvolfio interprete.

Beneuolētiæ & attētionis captatio.

VTrique mihi peccare videntur, Athenienses, tam ij qui Arcadibus, quàm ij qui Lacedæmonijs patrocinantur. Tanquam enim ab alterutris missi, non nostri ciues sint: apud quos illi vtrique legationem obeunt: sic mutuò se accusant, & criminantur: id quod legatis relinquendum fuit. Eorum enim qui consilium hic pollicentur, officium est, animis neutram in partem inclinantibus, dicere sententias: & sine contentionibus exquirere, quid vobis maximè conducat. Nunc sic equidem existimo, nisi noti essent, Atticeq; loquerentur, fore multos

A πολλῶν ἁμαρτανειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει. ἔστι μὲν γὰρ τοῖς πολλοῖς ἀδεῶς ταύτῃ τῇ τάξει αἱρεῖσθαι τὴν πολιτείας. ἴσως μὲν οὖν ἀπὸ τῶν μισθοδοτῶν αὐτοῖς ὠφέλειαι μάλιστ' ἄπεισι. ἐμοὶ μὲν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὖ τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐχέτω γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως· ἣν περ περὶ τῆς ἐν στρατείᾳ τάξεως ἔχετε. τίς οὖν ἐστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τὴν στρατηγὸν τάξιν τεταχθεῖσαν, ἄτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρὴ τοίνυν καὶ ὃν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑμῶν διαδεδεγμένον λιπόντας, καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς ἀτιμάσαι καὶ συμβεβουλεύθαι ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι. νῦν δὲ τοὺς μὲν συμμάχους οὐκ αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ἕξειν ὑμῖν ὁμωμοκότας, νομίζετε εὐνοϊκωτέρους εἶναι τῶν πολιτευομένων, οὓς ἴστε, σαφῶς οὐκ τὴν πόλεως ἐχθροὺς ἡγημένους. τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ', εἴ τις κατηγορήσαι τούτων, ἢ τῆς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξειε, χαλεπὸν εὑρεῖν· ἀλλ' ἀφ' οἵων λόγων, ἢ ποίας πρᾶξεως ἐπανορθώσεταί τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν. ἴσως μὲν ἄν, καὶ δὲ τοῦ παρόντος καιροῦ τοῖς B τοιούτων λέγειν. ἀλλ' ἐὰν ἃ προήρησθε, διώκητε ἐπικουρῶσαι συμφέρουσα τινὶ πράξει· καὶ τἄλλ' αὖ ἴσως καθεστὼς βέλτιον οἰκεῖ. ἐγὼ μὲν ἂν οἶμαι, δεῖν ὑμᾶς αὐτὰ λαμβάνεσθαι τούτων τὰ πραγμάτων ἐρρωμένως καὶ προθύμως ἄξια τῆς πόλεως. ἐνθυμουμένους, ὅτι χαίρετε ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ οὐ προγόνους ὑμῶν, ἃ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ. καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτα ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, ἐχ ἵνα θαυμάζητε ταῦτα θεωροῦντες μόνον· ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ὑπὲρ τῶν μεγαλοπολιτῶν λόγου.

ΟΤΕ λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ θηβαίων ἐν λεύκτροις τῆς βοιωτίας, εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποστάντων ἀρκάδων, καὶ προσθεμένων τοῖς θηβαίοις· ἀθλιώταιοι σύμμαχοι λακεδαιμονίοις γεγόμενοι. διέσωσαν αὐτούς. ὕστερον δὲ λακεδαιμόνιοι πρὸς κινδυνῶν ἀπαλλαγέντες, καὶ προϊόντες πάλιν εἰς δυνάμιν. ὅτε μεγάλην πόλιν τῆς ἀρκαδίας ἤρχοντο. καὶ τοὺς ἀθλιωτάτους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας, κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ μεγαλοπολῖται πρέσβεις ἀθλιώτατοι, παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν· ὁ τοίνυν δημοσθένης, συμβουλεύει μὴ προέσθαι* αἱρεθεῖσαν μεγάλην πόλιν. μὴ δὲ εἰς ἰσχὺν προελθόντας λακεδαιμονίους· συμφέρειν λέγων τοῖς ἀθλιωτάτοις, τὸ μὴ φοβεραὺς εἶναι τοὺς λακεδαιμονίους. C

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΜΕΓΑλοπολιτῶν λόγος.

ΑΜΦότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, καὶ οἱ τοῖς ἄρκασι, καὶ οἱ τοῖς λακεδαιμονίοις συνειρηκότες· ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, ἐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύουσι, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. λῷστον μὲν, τὸ ἀφιγμένων ἔργον. τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, σκοπεῖν αὖθ' φιλονεικίας, τὸ ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιόντων· νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀθλίως, πολλὰς

πολλὺς αὖ οἶμαι σῦν μὲν, Ἀρκάδας, σὺν δὲ λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ', ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί. πιεζόμεθα γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν, παρὸ τὰ βουλομένων, τῶν δὲ, παρὰ τὰ μεταξύ πῃ ἐγχωρεῖ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ προσμένητε μαθεῖν· χαλεπὰ μὲν ἀφ' ἑτέρου, διαφθεληθέντα δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. ἀ μὲν, ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ * περὶ ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντα. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω. λοιπὸν δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἁπάντων. ἄρξομαι. ἀκριβῶς νομίζω διδάσκειν. ἔχω δὴ ἃ εἰς αὐτὸν εἰπεῖν, ὡς ἀ συμφέρει τῇ πόλει, καὶ λακεδαιμονίοις ἀσφαλεῖς εἶναι, καὶ θηβαίοις τοιούτοι. ἐξ οὗπερ ἐν ὑμῖν καιρῷ τινὶ τῶν πραγμάτων νῦν (εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι) ὡς τε θηβαίοις μὲν ὀρχομενὸν, καὶ θεσπιῶν, καὶ πλαταιῶν οἰκιζομένων, ἀσφαλεῖς γενέσθαι λακεδαιμονίους ἢ, εἰ ποιήσεταί τις ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ μεγάλην πόλιν αἱρήσεται, πολὺ ἰσχυρὸν ἡγήσασθαι. πλεῖόν τι νῦν μὴ πρότερον τοῦτο δὲ γένηται φοβερὸν καὶ μεγάλως ἐάσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ ἡγήσονται, καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πολλοῖς μείζους οἱ λακεδαιμόνιοι ἡγούμενοι, ἢ ὅσῳ σὺν θηβαίοις ἐλάττους συμφέρει ἡγεῖσθαι. ἃ γὰρ ἐκεῖνό γ' αὖ εἴπωμεν, ὡς ἀντιπαλάξαιμεν βουλοίμεθα ἂν τὴν πάλιν λακεδαιμονίοις ἀντὶ θηβαίων· ἀσφαλὲς τοῦτ' ἔσθ' ὃ ἀπασφάλομεν. ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν. ὅτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πολείσης ἀσφαλείας εἴημεν ἀλλὰ νὴ δία, πᾶσι μὲν ἄτοπον δεῖν ἔχειν φήσομεν· δεινὸν δὲ, εἰ πρὸς οὓς παρεσκευάσμεθα ἐν μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἱρησόμεθα; εἶτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία ἐκείνοις, μεθ' ὧν τότε κινδυνεύσομεν; καὶ μοι πᾶσι δοκεῖ. προσθεῖναι * δέ τι τῷ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσι πάντες εἰρηνεύειν ἄγειν, ἀ βοηθήσομεν τοῖς μεγαλοπολίταις· ἀδὲν γὰρ δεήσει. ὥς τε, ἀδοποιῶ ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσεσθαι πρὸς σοῦ * ἀντιπαξαμένους. σύμμαχοι δὴ ἡμῖν, οἱ μὲν, ὑπάρχουσιν ὥς φασιν, οἱ δὲ, προσγενήσονται νικῶσι. καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα; ἐὰν δὲ ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται δεῖν· εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνον βουλεύσεσθαι, εἰ χρὴ μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι λακεδαιμονίοις, ἢ μή· δίκαιον μὲν οὐ, συγχωρῶ δὴ ἔγωγ' ἔσεσθαι, καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς τότε τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων, εἰ δὴ ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι τοιοῦτο ἂν ἔλωσιν, ἴασιν ἐπὶ μεσσήνην. φρασάτω τις ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς μεγαλοπολίταις * τί τόθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν; ἀλλ' οὐδεὶς ἐρεῖ. καὶ μοι, πάντες ἐπίστασθε, ὡς, καὶ παραινούντων τούτων καὶ μή, βοηθητέον. καὶ διὰ σοῦ ὅρκους. οὓς ὁμωμόκαμεν μεσσηνίοις· καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι, κατοικεῖσθαι τοῦτο τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὖ σοῦ, πότερον τ' ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσασθε ἢ μὴ ἐπιτρέπειν ἡμᾶς ἀδικεῖν λακεδαιμονίοις; τὸν ἕτερον μεγάλης πόλεως, ἢ τὸν ἕτερον μεσσήνης; νῦν μέν γε βοηθεῖν δοξετε ἀρκάσι, καὶ τὸν εἰρήνην ἀγαθὸν ἄγειν εἶναι βεβαίαν, ἕτερ ἧς ἐκινδυνεύσατε. τότε δ' εὐδηλοι πᾶσιν ἔσεσθε, ἃ τὰ δικαίᾳ μᾶλλον ἕνεκα μεσσήνην εἶναι βουλόμενοι, ἢ τὰ πρὸς λακεδαιμονίους φόβῳ. δεῖ δ' σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ παρασκευὴν τὰ δίκαια συμφυλάττειν ἢ, ὅπως ἅμα καὶ συμφέρον ᾖ ἔσεσθαι τοῦτο. ἔστι τοίνυν καὶ πιθανὸς τις λόγος παρ' ἀντιλεγόντων, ὡς κομιούμεθ' ἂν ὠφελίαν ὑμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ. εἰ δὴ σοὶ βοηθήσαντας αὖ ἡμῖν, ἐχθρὸς ἐπ' αὐτὸν νῦν κινήσωμεθα, ἀχ' ἕξομεν συμμάχους.

ἐγὼ

A multos, qui eos partim Arcades esse partim Lacones putarent. Etsi aũt video, q̃ difficilè sit optima suadere (nam cũ vos vnà decepti sitis, & alij alia velitis: fit, si quis mediã viã teneat, vosq; rẽ cognoscere grauemini, vt & neutris gratificetur, & in vtrorunq; odia incurrat) verum tamen ipsè malo (si fortè ita ceciderit) ineptus videri, quàm omissis his quæ mihi maximè vidẽtur esse è republica, permittere, vt quidã vos decipiant. Ac cætera quidem postea, si vestra voluntas feret, dicam: nunc verò quid potissimum expedire existimem, exorsus ab his quæ omnes confitentur, docere incipiã. Nemo igitur negabit esse è republica, & Lacedæmonios & Thebanos istos esse infirmos. Nunc autem is rerum status est (si qua modò coniectura ex his quæ sæpe apud vos iactata sunt, capi debet) vt Thebani, si Orchomenus & Thespiæ & Plataæ instauratæ fuerint, infirmi: Lacedæmonij, si Arcadiã sub egerint, & Megalopolim ceperint, de integro potẽtes sint futuri. Videndum igitur est, ne prius hos formidabiles & magnos fieri sinamus, quàm illi attenuati fuerint: néue paulatim Lacedæmoniorum opes multò maiores fiant, quàm quantum Thebanas minui conducit. Neq; enim illud profectò dicemus, malle nos permutatione fãcta, Lacedæmonios habere aduersarios, quàm Thebanos: neq; hoc illud est quod consequi studemus. Id quidem volumus, vt neutri nos vllis iniurijs afficere possint. Hæc enim optima ratio fuerit res nostras in tuto collocãdi. At hercule sic oportere fieri fatebimur: sed non esse committendum dicemus, vt eorum societatem amplectamur, cum quibus ad Mantineam collatis signis pugnauerimus: & nunc ipsos iuuemus contra illos, cum quibus tum commune periculum adierimus? Ego quoq; in hac sententia sum: sed illud etiam mihi requirẽdum videtur, vt alteri quæ æqua sunt facere non recusent. Quòd si omnes pacem agere volent: Megalopolitas nõ inuabimus, nulla postulante necessitate. Itaq; nihil moliemur aduersus eos, qui nobiscum in acie steterunt. Nam & alteri (vt profitentur) iam socij nostri sunt: & alteri nunc nobiscum se cõiungent. & quid exoptemus aliud? At si Lacedæmonij iure violato bellum illis intulerint: equidem si hæc sola quæstio vertetur, vtrum nos Lacedæmonijs Megalopolim condonare debeamus nec ne: nõ repugno (quanquam iniquum id esset) condonemus, neque quicquam illis aduersemur, qui tunc eadem pericula vnà nobiscum adierunt. Sin verò scitis omnes, hac capta eos Messenam aggressuros: dicat mihi aliquis istorum qui Megalopolitis nunc infesti sunt, quid nobis tum suasurus sit? Nemo respondet. Atqui scitis omnes, siue isti suadeant, siue dissuadeant, opem esse ferendam: cùm propter ictum cum Messenijs fœdus, tum quia expedit vt ea vrbs incolatur. Cum animis igitur vestris cogitate, vtrum initium nobis honestius futurũ sit, & humanius, ad cohercẽdas iniurias Lacedæmoniorũ: hôc ne pro defensione Megalopolis, an illud ad Messenam tuendam? Nunc quidẽ Arcadibus opitulari vos, & pacis conseruationi studere, pro qua periclitati estis, & in acie dimicastis apparebit. Tum verò perspicuũ erit omnibus, vos Messenam velle incolumem, non tam æquitatis causa, quàm metu Lacedæmoniorum. Semper autem spectari & agi debent ea quæ iusta sunt: simulq; danda est opera, vt eadẽ etiam expediant. Affertur & talis quædam ratio ab aduersarijs nostris: dandã esse operã, vt Oropũ recipiamus: quòd si eos, qui ad eam rem adiutores alioqui fuissent, abalienauerimus, socij nobis sint defuturi.

Propositio, & esse è republica, nec inhonestum, Megalopolitas conseruari.

Nec propter Oropi recuperationem esse conniuendũ ad Liconum violentiã.

Ego

Ego verò dandam esse operã, vt Oropus recuperetur, & ipse affirmo: sed hostes nobis fore Lacedæmonios, si nunc societatem cum Arcadibus, qui amici nobis esse volunt, coierimus: dictu nefas sólis illis esse puto, qui nobis persuasere, vt Lacedæmonijs periclitãtibus subueniremus. Nam hæc qui dicunt, autores fuere, quum omnes Peloponnenses huc venissent, ductu & auspicijs vestris Lacedæmonios oppugnaturi, vt & illos repudiaremus: qua illi de causa (id quod eis erat reliquum) ad Thebanos se contulerunt: & pro incolumitate Lacedæmoniorum, nõ modò pecuniam conferremus, sed vitam etiam nostram in discrimen adduceremus. Atqui ne vos quidem eos seruare voluissetis, si hoc nobis antè dixissent isti, conseruatos eos, nisi omnem licentiam daretis denuò faciendi quæ vellent, & grassandi, nullam de accepta salute gratiam vobis habituros. Imò etiamsi conatibus Lacedæmoniorum vehemẽter aduersum est, Arcades in societatem nostrã recipi: decet tamen eos maiorem nobis habere gratiã, pro eo quòd in summis ope vestra periculis conseruati sunt: quàm propterea nunc irasci, quòd illorum iniurijs obsistatis. Quo pacto igitur nos ad Oropũ recuperandum non iuuabunt, nisi omnium mortalium ingratissimi esse velint? id quod ego mehercule non video. Iam eos quoq; demiror, qui causam hanc pratexũt, videri nostram ciuitatem, ineunda cum Arcadibus societate, & his agendis, inconstantiæ & perfidiæ opinionem subituram. Mihi enim, Athenienses, contrarium videtur. Cur? quia neminem omnium negaturum arbitror, à nostra vrbe & Lacedæmonios, & prius Thebanos, & postremò Eubœenses conseruatos, & postea in societatem receptos esse. quum quidem vnũ & idem semper spectaret. Illud verò quid nam est? vt oppressos iniurijs erigeret, ac tueretur. Quod si ita est: non iam leuitatis crimen in nobis hærebit: sed in illis, qui pari & æquo iure viuere nolunt: atque apparebit, mutari negocia propter eos qui per iniuriam superiores semper esse student: ciuitatem nostram eandem manere. Mihi verò videntur Lacedæmonij singulari agere calliditate. Nunc enim illi aiunt Eleis quasdam Triphyliæ partes restituendas: Phliasijs Tricaranum: alijs quibusdam Arcadibus patriam reddendam, nobis Oropũ: non vt nostrum queng, id quod suum est habere videant: lõgè alia ratio est. noua enim in eos incessisset ista humanitas. sed vt, dũ omnibus adiutores videantur ad ea recuperanda, quæ singuli sua esse contendunt, ipsis Messenam oppugnaturis, aut omnes eius expeditionis socij, & strenui adiutores sint: aut cum eos suffragatores habuerint in ijs vendicandis, quæ illi sua esse contenderant, nisi parem gratiã ijdem retulerint, iniurij videantur. Ego verò existimo, è nostra vrbe, etiãsi nullos Arcades Lacedæmoniorũ libidini permiserit, Oropũ posse recuperari: et illis (modò æquũ facere velint) adiuuantibus, & cæteris omnibus annitentibus, quibus iniquum videtur à Thebanis aliena detineri. Etsi autẽ hoc nobis certò constaret, nisi Lacedæmonios Peloponnesum subuertere sineremus: nos Oropum capere non posse: optabilius (si dicere liceat) censeo, missum facere Oropum, quàm Messenam & Peloponnesum Lacedæmoniorum obijcere violentiæ. Nec enim hãc dant ratione nobis cum eis esse existimo. Sed vt omittam id, quod in mentem mihi venerat: illud fore opinor, vt multis de rebus periclitemur. Ea porrò quæ Megalopolitas Thebanorum causa contra nos egisse dicũt, absurdum est, nũc accusationis proferre loco: quum

Arcadibus desertis periculũ uenturum ad Athenienses.

A ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν νομίσασθαι ὠρωπὸν, περιῆσθαί φημι δεῖν καὶ αὐτός· τὸ δὲ ἐχθροὺς ἡμῖν ἔσεσθαι λακεδαιμονίους ἢν ποιησώμεθα συμμάχους δεκάδων οὓς βουλομένους ἡμῖν εἶναι φίλους· μόνοις δ' ἔστι εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πείσουσιν ἡμᾶς, ὅτ' ἐκινδύνευον λακεδαιμόνιοι, βοηθεῖν αὐτοῖς. οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες, ἔπεισαν ἡμᾶς, πάντων πελοποννησίων ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιούντων δίκῃ σῶσαι λακεδαιμονίους ἐκείνους· σῶσαι μὲν μὴ προσδέξασθαι (καὶ δίκαιον, ὅπερ λοιπὸν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, δίκῃ ἥκοιεν ἦλθον) πρὸ δὲ τῆς λακεδαιμονίων σωτηρίας, χρήματα εἰσφέρειν, καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύειν, καί τι δεῖ αὖ ὑμεῖς ἐθελήσητε δήπου σώζειν αὖθις, εἰ τἆτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν, ὅ τι βούλοιντο, πάλιν αὖθις ἔσται, καὶ ἀδικεῖν, ἀδεμίαν χάριν ὑμῖν ἕξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς λακεδαιμονίων δίκαιον πράγμασι, τὸ τὰς δεκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι προσήκει δήπου πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ' ὑμῶν, εἰς τὰς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν ἀδικεῖν κωλύοντας νεῖν, ὀργίζεσθαι. ὥς τε πῶς ἀ βοηθήσουσιν ὑμῖν ἐπ' ὠρωπίνῃ
B ἢ, *κἀκείνοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι. ὦ, μὰ τὰς θεάς, ἔγωγε ἀχθόρῳ. ἀναμάζω πάνυ τῶν λεγόντων τὸν λόγον τοῦτον, ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα δεκάδας, καὶ πῶς πορεύσομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει, καὶ ἀδὲν ἔχειν ποιεῖν ἡ πόλις. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἆρα τί; ὅτι τῶν ἁπάντων ἀδέν' αὐτεπιτρεῖν οἶμαι, ὡς ἀ καὶ λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον θηβαίους, καὶ τὸ πλοῦτον ἀβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ μετὰ τῶν συμμάχους ἐποίησατο, ἔν τι καὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ βουλομένη πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδικουμένους σώζειν· εἰ τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει· οὐκ ἔτ' αὖ ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι· ἀλλ' οἱ μὴ θέλοντες τοῖς δικαίοις ἐμμένειν. καὶ φανήσεται τὰ πράγματα ἀφ' τὰς ἀεὶ πλεονεκτεῖν βουλομένας, μεταβαλλόμενα, ἀχὴ πόλις ἡμῶν. δοκοῦσι δέ μοι λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν. νυνὶ γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν, ἠλείους μὲν τῆς τριφυλίας τινα κομίσασθαι φλιασίους δὲ τὸ τρικάρηνον· ἄλλους δ' ἑτέρους τῶν δεκάδων, τινὶ αὐτῶν· καὶ τὸν ὠρωπὸν ἡμᾶς ἀχ ἵνα ἑκάστους ἡμῶν ἴδιόν τι ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν. ἀδὲ ὀλίγου
C δεῖ. ὀψὲ γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γεγονότες εἶεν. ἀλλ' ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν, ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται ταῦθ', ἃ φασιν αὐτῶν εἶναι· ἐπειδὰν ἴωσιν ἐπὶ μεσογείων καὶ αὐτοὶ, συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς ὅτι καὶ βοηθῶσι προθύμως· ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, ὠθεῖν ἂν ἔφασαν ἕκαστοι σφῶν αὐτῶν εἶναι, συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ τινὶ ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω τινὶ πόλιν πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι λακεδαιμονίοις μίαν δεκάδων, ὠρωπὸν αὖ κομίσασθαι, καὶ μετ' ἐκείνων, αὖ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, βοηθούντων· καὶ μετὰ τῶν ἄλλων, τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν θηβαίοις ἐᾶν ἔχειν τὰ ἀλλοτρία. εἰσὶ γάρ τ' εὔδηλον ἡμῖν ἡμῖν, ὅτι μὴ λακεδαιμονίους ἐῶντες τινὶ πελοπόννησον καταστρέψασθαι, οὐχ οἷοί τε ἐσόμεθα ὠρωπὸν λαβεῖν· αἱρετώτερον (εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν) ἡγοῦμαι, τὸν ὠρωπὸν ἐᾶν, ἢ λακεδαιμονίοις μεστοῖσι πρόεσθαι καὶ πελοπόννησον. ἐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι σῶσαι τάττα μόνον ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους. ἀλλ' ἐάσω τόγε ἐπιλῆθον εἰπεῖν μοι, ὠθεῖ πολλῶν δεῖ ἂν οἶμαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι. ἀλλὰ μοὶ, ἃ γέ φασι πεπρᾶχθαι ἀφ' θηβαίους τῆς μεγαλοπολίτας ὑπεναντία πρὸς ὑμᾶς· ἄτοπον νοῦ μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι·

βουλομέ-

βυλομένων ἢ ἡμέας φίλων αὐτῶν, ἵνα τοὐναντίον εὖ
ποιῶσιν ὑμᾶς. βασκαίνῃν, ἢ σκοπεῖν, ἐξ ὅτε τρόπε μὴ
ἡμῆσιν). καὶ μὴ γιγνώσκειν, ὅτι ἕως ἂν ἀπεδαιμόνιοι τού-
τους πρὸς Θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξωσι· τοσούτῳ
πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν, εἰ τοιού-
των συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς πρότερους ἦλ-
θον, ἢ Θηβαίους ἀπεστέρησεν. ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μέν ἐστι *
δυοῖν ἀνθρώπων, βουλομένων ἑτέρων πιθέσθαι τού-
τους συμμάχους. ἐγὼ δ' ὅσοι ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν
τὰς εἰκάσῃ, καὶ τὰς πολλὰς ὑμῶν οἴομαι ταῦτα φήσειν. ὅ-
τι, εἰ λήψονται μεγάλην πόλιν λακεδαιμόνιοι, κινδυ-
νεύσει μεγάλη. εἰ δὲ καὶ ταύτην λήψονται· φημὶ ὑμᾶς
ἕξεσθαι συμμάχους Θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμει-
νον, τὴν Θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς σῴζεσθαι, τῆς δ'
λακεδαιμονίων πλεονεξίας μὴ ὑπερβάλλειν· ἢ νυνὶ ὀκνοῦν-
τας μὴ σῴζειν Θηβαίων σωσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν
πρόσθεν, πάλιν δ' σώζειν αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους, καὶ πρό-
σθεν ἐν φόβῳ καθεσθέντα πρὸς ἡμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἔγω
γε ἀσθενὲς τοῦτο ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν με-
γάλην πόλιν λακεδαιμονίους, καὶ πάλιν ἡμέας μεγά-
λους. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νυνὶ, οὐχ ὑπὲρ ἧς μὴ πεθεῖν τὶ
κακὸν, πόλεμον δραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ ἧς κομίσασθαι τὴν
πρότερον ἀπὸ σφῶν αὐτῶν δύναμιν. ὧν δὴ ὅτ' ἐκείνην εἶ-
χον ὠρέγοντο, πῶς ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες ἢ ἐγὼ,
φοβεῖσθ' αὖ εἰκότως. ἡδέως δὴ αὖ πυθοίμην τῶν λεγόν-
των, τί τε δὴ Θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς λα
κεδαιμονίους, πότερα δὴ ἑκάτεροι μισοῦσι, οὓς δὴ μι-
σοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ξυμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν
λακεδαιμονίων Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων λακεδαι-
μονίους, ἑκάτεροι μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων· ἀδέτεροις ὡς
μαινομένοις πείθεσθαι προσήκει. εἰσὶ ὑπὲρ ἡμῶν φή-
σουσι. τί πέρα δὲ καὶ δεῖ ἑτέρους ἐπαίρεσιν; ἔστι γὰρ, ἔστι
Θηβαίους παπίζειν. ἀλλὰ δὲ λακεδαιμονίους ἰσχυ-
ρὸς καθεστάναι· καὶ πάνυ γε ῥᾴδιον· ὡς δὴ ἐγὼ προφάσομαι
πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ', ὅτι τὰ μὲν δί-
καια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ βάλωνται, μέχρι * τάχα αἰσχύ-
νονται μὴ πράττειν· τοῖς δ' ἀδικοῦσιν, ἐναντίον ταῦτα φανε-
ρῶς· ἄλλως τε καὶ τινες βλάπτων)· καὶ τοῦτο, τὸ λυμαι-
νόμενον πάνθ' εὑρήσομεν. ἐκ τούτων δὴ ἀρχὴ ἅπασιν πάν-
των κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἁπλῶς. ἵνα
τοίνυν μὴ τοῦτο ἐμποδὼν ᾖ), τὸ, τοὺς Θηβαίους σῴζε-
σθαι μικροὺς, τοὺς μὲν Θεσπιάς, καὶ τὸν ὀρχομενὸν, καὶ τὰς
πλαταιάς, κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν· καὶ συμπράττω-
μεν αὐτοῖς, ἐκ τοῦ ἄλλους ἀξιῶμεν. τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ
δίκαιον, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστώσας. τὴν
δὲ μεγάλην πόλιν. καὶ τὴν μεσσήνην, μὴ προώμεθα τοῖς ἀ-
δικοῦσι· μή σ' ὅτι τῇ προφάσει τῇ Θεσπιέων καὶ πλατη-
έων, τοὺς ὅσους ἐκ κατοικημένας πόλεις αὐαιρεθέντας πε-
ριόψωμεν. κἂν ἢ πρόδηλα ταῦτα, ἀδεὶς, ὃς τις ἀ βουλή-
σεται πώποτε Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν. εἰ δὲ
μὴ, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους, εἰ-
κότως, ὅταν ἡγῶνται τὴν ἐκείνων κατοίκησιν ἑαυτοῖς
ὄλεθρον φέρειν. ἔτ' αὖ οὐδὲν πράγματα ἕξομεν αὐτοί.
τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τοὺς μὲν ὅσους πό-
λεις ἐῶμεν αὐαιρεῖν, τὰς δ' αἰτηθείσας ἀξιῶμεν οἰκί-
ζειν· λέγωσι γοῦν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν,
ὡς δεῖ τὰς σήλας καθελεῖν τὰς πρὸς Θηβαίους εἴπερ ἡ-
μέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. οἱ δὲ, φασὶ μὲν
αὐτοῖς οὐκ εἶναι σήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιεῖν
τὴν φιλίαν· τὰς τε βοηθοὺς ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶ-
ναι συμμάχους. ἐγὼ δ' εἰ καὶ μάλιστά εἰσι τοιοῦτοι, ὡδί-
πως ἔχω. φημὶ δεῖν ἅμα τούτους τε ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς
σήλας, καὶ λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην, ἐὰν ἢ μὴ ἐθέ-
λωσι

A *quum autem amici fieri volunt, vt contrà nobis bene faciant, obtrectare, ac omnibus modis dare operam, ne amici fiant: nec animaduertere, quòd fideliores eos fuisse Thebanis ostenderint, eò se maiore supplicio dignos esse, qui nostrā vrbem talibus socijs, cum prius ad nos quàm ad Thebanos venissent, spoliarint. Sed ista nimirum vecordium hominum sunt, qui alijs hos efficere socios volunt. Illud autem, quantum susceptа cogitatione diligenti, coniectura possis assequi, plerosque vestrùm mihi esse assensuros arbitror, si Megalopolim Lacedæmonij caperint, periclitari Messenam. quòd si & hanc expugnarint, dico vos Thebanorum socios futuros. Longè igitur honestius & præstabilius est, vt Thebanorum socios ipsi suscipiamus, & Lacedæmoniorum auariciam reprimamus: quàm vt nunc verentes, ne socios Thebanorum conseruemus, hisce desertis, postea ipsis Thebanis opitulemur, atque insuper de nobis ipsis in metu & periculis simus. Neq; enim nostræ vrbi tutum esse puto, vt Lacedæmonij Magnam vrbem capiant, & rursus magnifiant: quum videam, eos etiam nunc suscepisse bel-*
B *lum, non suæ defensionis causa, sed ob veterem potētiam recuperandam. Quæ verò, dum illam obtinerent, appetierint: ea vos cum magis fortasse quàm ego sciatis, iurè metuetis. Admodum autem ex oratoribus audire velim, qui se & Lacedæmonios & Thebanos odisse dictitant, vtrum vtrique illos quos sanè oderunt, propter vos & vtilitatem vestram oderint: an verò in gratiam Lacedæmoniorum Thebanos, & Thebanorū causa Lacedæmonios vtrique? Quòd si propter illos, dixerint: neutris, vtpote furiosis, obtemperandum est. Sin vestra causa dicturi sunt: cur vltrà quàm sat est, tempusq; patitur, alteros extollunt? Possunt enim, possunt Thebani deprimi, etiamsi Lacedæmoniorum opes non augeantur, & omnino facilius. quo autem pacto: id ego vobis declarare conabor. Vniuersi hoc scimus, omnes, etiamsi iusticiam non curent, erubescere tamen ad tempus, ea quæ iusta sunt non agere: & hominibus iniurijs palàm aduersari, præsertim si qui lædantur. hac re labefactari omnia inueniemus, & hoc principiū esse malorum omnium, quòd homines nolunt ea simpliciter agere quæ iusta sunt. Vt ne igitur hoc impediat, quò minus*
C *Thebanorum opes minuantur: & Thespias, & Plataeas, & Orchomenum instaurari oportere dicamus: eosq; adiuuemus, & alios vt idem faciant, hortemur. Est enim & honestum & æquum, ne vetustas vrbes euersas esse patiamur. Megalopolim autem & Messenam iniurioſis non obijciamus: neq; prætextu Thespiensium & Plataeensium, incolumes vrbes, quæq; habitantur, excindi sinamus. Quòd si hæc promulgata fuerint: nemo erit, quin Thebanos velit alienos agros tādem amittere. Sin minus: primùm hi nobis aduersabuntur, ne illa confici possint: nec iniuria, quum existimabunt illarum vrbium instaurationem excidium sibi allaturam. Deinde nostri conatus erunt irriti. Nam quis tandem erit exitus, si vrbes incolumes excindi sinemus, excisas instaurari postulabimus? Dicunt porrò qui æquissima dicere videntur, oportere Arcades erectas cum Thebanis columnas tollere, si modò nobis constanter socij esse debeāt: alij columnas eis esse negant, sed vtilitatem esse quæ amicitiam conciliet: & eos haberi pro socijs, à quibus adiuuentur. Ego verò si maximè tales sunt, ita sentio: Postulandum esse dico, simul, vt hi statuas tollant, simul, vt Lacedæmonij pacem agant. Vtri autem ita fa-*

cere noluerint:tum scilicet eos adsciscendos, qui dicto fuerint audientes. Siue enim pace cõciliata, Megalopolitæ adhuc Thebanorum societati adhærebunt:omnibus nimirum perspicuũ erit,auariciam & emolumẽta Thebanorum, non æquitatem eos sequi: siue Megalopolitæ socios nos sine fraude facient,& Lacedæmonij pacẽ turbare tamen conabuntur:cælare profectò neminem poterunt,se non de hoc laborare,vt Thessiæ instaurẽtur,sed vt Thebanis hoc bello conflictantibus interim ipsi Peloponnesum subigãt. Demiror autem quosdam qui formidandum cẽsent,si Thebanorum socij Lacedæmoniorum hostes sint: sed si Lacedæmonij illos ipsos euerterint,id formidandum non censent. præsertim cum tẽpus reipsa nos docuerit,Thebanos semper his socijs vti cõtra Lacedæmonios:Lacedæmonios autem,dum eosdem habuere, contra nos illis fuisse vsos. Proinde illud etiam cogitandum censeo: si vos Megalopolitas non receperitis:ijs expugnatis & profligatis,Lacedæmonios statim fore potentes. sin fortè manserint incolumes (sicuti nonnulla iam præter spem euenerunt) firmos Thebanorum socios meritò futuros. si autem eos vos receperitis,salutem suam vobis acceptam relaturos. Verùm euentum & periculi considerationẽ transferamus ab illis,idẽq; negocium in Thebanis & Lacedæmonijs consideremus. Si igitur Thebani,bello,vt debẽt,subacti fuerint:iusto maiores non erunt Lacedæmonij: q̃ Arcades aduersarios in vicinia habebunt. Sin Thebani fortè emerserint, incolumesq; manserint, & non conciderint: saltem infirmiores erunt,postquam hi socij nobis facti,& per nos conseruati fuerint. Quare modis omnib. expedit:vt Arcades neq; deseramus: neq; committamus,si fortè mãserint incolumes,vt aut suis euasisse viribus aut aliorũ opera, ac nõ vestra ope cõseruati esse videãtur. Ego quidẽ, Atheniẽses, deos testor, me neutros vel amare vel odisse priuatim: sed ea dixisse quæ vobis profutura putem:& vos hortor atq; moneo,ne Megalopolitas deseratis, aut omnino vllum imbecilliorem obijciatis violentiæ potentiorum.

A λωσι ποιεῖν ὁπότεροι τῶν παρόντων ἥδη μᾶλλον * ἐθελόντων, ἡμᾶς γίνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς, οἱ μεγαλοπολῖται ἔτι τῶν θηβαίων συμμαχίας ἔξονται. φανεροὶ δήπου πᾶσιν ἔσονται, τὴν πλεονεξίαν τὴν θηβαίων, ἢ τὸ δίκαιον αἱρούμενοι. εἴτε συμμάχους ἀσφάλως ἡμᾶς τῶν μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων, μὴ ἐθελήσουσιν ἄρχειν εἰρήνης οἱ λακεδαιμόνιοι· δῆλοι δήπου πᾶσιν ἔσονται, οὐχ ἵνα θεσσαλοὺς κατοικιδῶσι ποιοῦμενοι τὴν πρόφασιν, ἀλλ' ἵνα ἓξ πολέμου τότε πρὸς * θηβαίοις, τὴν πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωνται. θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν θηβαίων συμμάχους εἶναι δεῖ λακεδαιμονίων ἐχθρούς, φοβοῦνται· εἰ δὲ καταστρέψονται λακεδαιμόνιοι τούτους αὐτούς, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν· καὶ ταῦτ' ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος ἓξ χρόνου, ὅτι θηβαῖοι μὲν τοῖς συμμάχοις δίκαι λακεδαιμονίους ἀεὶ χρῶνται· λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτούς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο. οἶμαι τοίνυν ἔγωγε κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ πρὸς δεξαμένων μὲν ὑμῶν δεῦρο μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς λακεδαιμονίοις δῄους ἔσεσθαι. ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἥδη τι καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξελθόν, βέβαιοι σύμμαχοι θηβαίων δικαίως ἔσονται. ἐὰν δὲ πρὸς δέ ἥδε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς. τὸ δὲ συμβησόμενον ἐκ τοῦ κινδύνου λογισμὸν μεπενεγκόντες, σκοπῶμεν δὴ θηβαίων καὶ λακεδαιμονίων. ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν οἱ θηβαῖοι ὥσπερ αὐτοῦ δεῖ· ἐκ ἔσονται μείζους δ' ἑσόμενοι οἱ λακεδαιμόνιοι, τούτους ἔχοντες αὐλῶνας αὐτοῦ δρυμάδας, ἐγγὺς οἰκοῦντας. ἐὰν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα οἱ θηβαῖοι, ἢ σωθῶσι, ἢ μὴ πέσωσιν· ἀλλ' ἓν ἀσθενέστεροί γε ἔσονται, ἡμῖν συμμάχων γεγενημένων τῶνδε, ἢ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων. ὥστε παντὶ τρόπῳ συμφέρει μήτε πρέσθαι τὰς δρυμάδας, μήτε δι' αὐτὰς, ἂν ἄρα σωθῶσι, πρεσβευομένην δοκεῖν· μὴ δι' ἄλλας τινὰς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς, ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεούς, ἅτε φιλῶν ἀδετέρους, ἅτε μισῶν ἰδίᾳ, εἴρηκα· ἀλλ' ἀνομίζω συμφέρειν ὑμῖν, ἃ παραινῶ, μὴ πρέσθαι μεγαλοπολίτας, μὴ δ' ἄλλων ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

LIBANII ARGVMENTVM ORATIONIS de fœdere Alexandreo.

C QVum Alexander Macedo Messenam Philiadæ tyranni filijs restituisset: accusat eum de fœdere,quod ei cum Athenienſibus & Græcis intercedat,violato.affirmat etiam,Macedones multis alijs in rebus, pactis non stetisse,idq; nõ negligendũ esse censet. Videtur autem hæc oratio falsò tribui Demosthenis. nec enim forma orationis cum alijs Demosthenicis cõuenit:sed ad Hyperidis stylũ propius accedit, cùm in alijs,tũ verbis quibusdã, huic quàm Demosthenis magis vsitatis,veluti νεόπλουτοι,id est noui homines,vel nuper ditati,& βδελυρῶς, id est,improbè,ac petulãter aget.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΛΟΓΟΥ.

Ἀλεξάνδρου τοῦ μακεδόνος καταγαγόντος εἰς μεσσήνην τοὺς φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτᾶται παρ' αὐτοὺς ξυνθήκας εἰ) τοῦτο τὰς * περὶ ἀθηναίους, καὶ ἕλληνας γενομένας. περιβεβλῆσθαι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς ξυνθήκας φησὶ τοὺς μακεδόνας, καὶ μὴ πρέπειν ταῦτα παραινεῖ. ὁ δὲ λόγος, φιλιππίζειν εἰ) δοκεῖ· οὐ γὰρ ἔοικε χρῆσθαι τῷ ἰδέᾳ τοῖς ἄλλοις, τοῖς τοῦ δημοσθένους· ἀλλὰ τῷ ὑπερείδου χαρακτῆρι μᾶλλον πρόσεστι. τά, τε ἄλλα, καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον εἰρημένας, ἢ τοῦ δημοσθένους, οἷον, νεόπλουτοι, καὶ βδελυρῶς ἔστω.

DEMOSTHENIS DE FOEDERE ALEXANDREO ORATIO, XVII, Hieronymo Vuolfio Interprete.

Perstringit oratores, qui fœderis prętextu Alexandri tyrannidem foueant: eiq; resisti ipse iubet.

AEhemẽter, Athenienses,probãdi sunt,qui exhortãtur & iubẽt,vt pactis & conuentis stemus:si ita sentiunt vt loquũtur. liberũ enim populum nihil perinde decere existimo,vt æquitatis & iustitiæ studium. Par igitur est,eos qui hoc tantopere vrgent,non abuti verbis,atq; obstrepere,cum interim

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΛΟΓΟΣ.

Ἄξιον ἀποδέχεσθαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι σφόδρα τῶν τοῖς ὅρκοις, καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν. οἶμαι γὰρ ἐγὼ οὕτω τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν, ὡς ἴσον, καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. δεῖ τοίνυν τὰς λίαν ἐπ' αὐτὸ σπουδαζούσας, μὴ τῷ μὲν λόγῳ καλλιεργουμένους ἀνοχλεῖν, πάντα δὲ

τα ἢ μᾶλλον πράττειν· ἀλλ' ὑπομείναντας νυνὶ τὴν ἐξε-
τασμὸν, ἢ κ τοὐλοιπὸν πᾶσιν ὑμᾶς ἔχειν ὧδε αὐτῶν,
ἢ ὠφελησαι χρήσωνται. ἐὰν συμβουλεύσῃ σοὶ ἀληθέστερα
ὧδε τὰ δικαίων ἀποφαινομένους· ἵνα ἢ ἐκόντες ἀδικού-
μενοι ἀνέχησθε, κ αὐτὸ τοῦτο χαρίζησθε τῷ ἀδικοῦν-
τι· ἢ ὠφελόμενοι ὧδε πλείστων ποιήσασθε τὸ δίκαιον, αἰεὶ
κλήσεως πρὸς ἅπαντας χρῆσθε τῷ συμφέροντι, μηκέτι
μέλλοντες· ἐξ αὐτῆς τῆς σωτηρίας, κ τῶν ὅρκων σκοπου-
μένοις τὸν ὧδε τῆς κοινῆς εἰρήνης, ἔξεστιν ἰδεῖν ἤδη, τίνες εἰσὶν
οἱ ὠφελεθησόμενοι. ὡς ἢ ὧδε μεγάλων σωτήρων διδά-
ξω. εἰ δή τις ἐρωτήσειεν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ
τίνι αὖ μάλιστα ἀγανακτήσητε; εἶπειτ' ἂν οἶμαι πάντες,
εἴτις ἀναγκάζοι αὖ, εἰ ἦσαν κ τὸν νῦν χρόνον οἱ πεισ-
τρατίδαι· κ εἴτις ἐβιάζετο καταγεῖν αὖ τοῦτ' δῆλον· ἁρ-
πάσαντας ἂν ὑμᾶς τὰ ὅπλα, πάντα κίνδυνον ὑπομεῖ-
ναι αὐτὶ τοῦ ὠφελεθέντας· ἢ πεθέντας γε * θελεῖν
αὐτὶ τῶν ἀργυρωνήτων· ἔτι τούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὴν οἰ-
κέτην, ἀδεὲς ἂν ἐκὼν ἀποβλείνειε· τὰς ἢ τυραννευμένους,
ἀκρίτως ἔστιν ὁρᾶν ἀπολλυμένας ἅμα, κ ὑβριζομένους
εἰς παῖδας κ γυναῖκας. ὠφελῆ τοῦτ' ὅρκους τοίνυν κ τὰς
σωτήρας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας, ἀλέξαν-
δρος εἰς μέσην λαγωγὸν τὰς Φιλιάδου παῖδας,
ὄντας τυράννου· ἆρα ἐφρόντισε δικαίου, ἀλλ' οὐκ ἐ-
χρήσατο· τῷ αὐτῷ ἤθει τῷ τυραννικῷ, ὥρμησε φρον-
τίσας ὑμῶν, κ τῆς κοινῆς ὁμολογίας; * ἃ δεῖ δή, εἴ μέν τις
ὑμᾶς παῦσαι διάξοιτο, μάλιστ' ἀγανακτῆσαι κ φυλά-
ξασθαι τὰς ὅρκους· εἰσὶ δ' ἑτέρωθί πως γέγονε ὧδε τοῦτ' ὅρ-
κους· πρώην ὑμᾶς ἔχειν, κ τοῦτ' ὅρκους, μὴ φυλάξασθαι.
κ ἡμῖν μὲν Διακελεύεταί τινας ἐνταῦθοι ἐμμένειν τοῖς
ὅρκοις· τοῖς δ' αὐτὰς ὥτω περιβοήτως ἀνῃρηκόσι, κα-
ταλιπεῖν ταύτην τὴν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἀχ οἷόν τε παῦθ' ὅ-
τως ἔχειν, ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι. κ γὰρ ἔτι
ὠφεσγέγραπται ἐν τῇ σωτήρας, πολέμιον εἶναι, τὸ ἐκεῖ-
να, ἅπερ ἀλέξανδρος, ποιοῦντα, ἅπασι τοῖς τὴν εἰρήνης κοι-
νωνοῦσι, κ τὴν χώραν αὐτῶν, κ στρατεύεσθαι ἐπ' αὐτὸ ἅπαν-
τας. ἐκόντων ἐὰν ποιῶμεν τὰ συγκείμενα, πολεμίων χρη-
σόμεθα τῷ καλαγωγόνῃ. ἀλλὰ γὰρ ἄτοπον αὖ οἱ τυραν-
νίζοντες. ἔτοι. ὅτι πρὶν τὰς σωτήρας γενέσθαι, ἐτυράννουν
μεσηνίων οἱ φιλιάδου παῖδες, διὸ κ καταγὴν τὸν ἀλέ-
ξανδρον αὐτούς. ἀλλὰ καλαγέλασπος ὁ λόγος. τοὺς μὲν ἐκ
λέσβου τυράννους οἶσιν ἐξ αὐτόπτης κ ἑρέσου ἐκβαλεῖν,
ὡς ἀδικήμαλος ὄν[τ]ος κ πολιτόμαλος, οὐκ ὠφέλητον ὁ-
μολογιῶν τυραννήσειλας· ἐν ᾗ μεσήνῃ μηδὲν οἴεσθαι
διαφέρειν. τὸ αὐτὸ δυσχερείας ὑπάρχοις. ἔπεπε κ ἐ-
πιτάττει ἡ σωτήρια οὓς ἐν ἀρχῇ, ἐλευθέρους εἶναι κ
αὐτονόμους τοῦ ἕλλωνας. διὸ, κ πῶς ἂχ ὑπερφέροιμεν,
ἡγεῖσθαι μὲν τὸν σωτήρων τὸ αὐτονόμους εἶναι κ ἐλευθέ-
ρους τὸ δ' εἰς δουλείαν ἄγοντα, μὴ οἴεσθαι τὰ ἐναντία τοῖς
κοιναῖς ὁμολογίαις διαπεπρᾶχθαι; ἐκὼν, ἀναγκαῖ-
όν ἐστιν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, εἴπερ τοῖς ὅρκοις, κ τῇ
σωτηρίας ἐμμενοῦμεν, κ τὰ δίκαια ποιήσομεν, ἐφ' ἃ ὑ-
μᾶς παρακαλοῦσι, καθάπερ ἄρτι εἶπον, λαβοῦσι τὰ ὅ-
πλα, στρατεύεσθαι ὅπου τοὺς ὠφελεθησόμενους, μὴ τοὺ βου-
λομένους, ἢ νομίζετε τὸν μὲν καιρὸν πω ἰσχύειν, κ αὖθ' δι-
καίως τὸ συμφέρον πράττειν· νυνὶ δ' ὅτ' εἰς αὐτὸ τὸ δί-
καιον ἅμα κ ὁ καιρὸς κ τὸ συμφέρον συνδεδράμηκεν,
ἄλλον ἆρα τινὰ χρόνον αὐαμενεῖτε τὴν ἰδίας ἐλευθερίας,
ἅμα κ τὴν τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀναλαβέσθαι; ἐπ' ἄλλο ἢ δί
καιον ἔρχεσθαι, τὴν κ τοὺς σωτήρας. ἔστι γὰρ γεγραμμένον,
ἐὰν τινες τὰς πολιτείας τὰς παρ' ἑκάστοις ἔσας, ὅτε οὗτ
ὅρκους οὔτ' ὠφελὴν τὸν εἰρήνης ὤμνυσαν καλαλύσωσι, πολε
μίους εἶναι πᾶσι τοῖς τὸν εἰρήνης μετέχουσι. σκέψασθε ἢ,
ὦ ἄνδρες ἀθλωαῖοι, ὅτι ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν τῇ πελοποννη-
σῳ,

interim quiduis potius agant: ſed cenſuram ſubire nũc, A
vt in poſterum vos, hac in re dicto audientes habeant:
vel omiſſa contentione, dandi conſilij locum ijs relin-
quant, qui verius de iure pronunciant: vt videlicet aut
vltrò ſuſtineatis iniurias, & hoc ipſum iniuriarum au-
tori condonetis: aut maximi faciendam eſſe iuſticiam
ſtatuatis, & abiecta deinceps omni cunctatione ſic ve-
ſtræ vtilitatis rationem habeatis, vt eo nomine poſſitis
à nemine reprehendi. Si igitur ipſum fœdus, & iuſiuran-
dum de commmni pace datum conſideretur: perſpicuè
cernitur, quinam ſint qui iam illud violarint. Atq; ego
(vt magnis de rebus) compendio vos docebo. Si quis vos
roget Athenienſes, quam ob rem grauiſſimè indignare-
mini: reſpondebitis opinor omnes, ſi quis vos cogeret (ſi
hoc tempore viuerent Piſiſtratidæ) & ſi quis vim face-
ret, vt eos in integrum reſtitueretis: vos correptis armis
quiduis potius periculi ſubituros, quàm vt eos admit-
teretis: aut, ſi vobis id perſuaderi pateremini, pro ære
emptis mancipijs ſeruitutem ſeruituros, & ſeruitutem
eò grauiorem, quòd famulum nemo volens occidit: cum
tyrannide oppreſſos non modò indicta cauſa perimi vi-
deamus: ſed eorum etiam vxores & liberos ad ſtupra
contumelioſè rapi. Alexander autem contra iuſiuran- 1 Philiadę tyranni liberi nullo iure Meſſenam reducti.
dum, in cõmuni pace perſcriptum, Philiadæ liberis, qui
tyranni ſunt, Meſſenam reducendis, nunquid iuſtitiæ
rationem habuit: ac non potius ſuo tyrãnico more vſus,
tum vos, tum pactionem communem pro nihilo duxit?
Neq; verò, ſi quis vobis eam neceſſitatẽ imponat, iniquiſ
ſimis ferre animis oportebit: Sin alibi vſquam iuſiuran
dum vobis datum violetur: boni conſulendũ erit, omiſ-
ſa defenſione fœderis: neq; quũ quidam hic vos incitẽt,
vt fœdus ſeruetis, tanta licentia concedenda illis eſt, à
quibus ita palàm violatum eſt. Hæc enim admitti ne-
quaquã poſſunt: ſi ius exequi velitis. Nam illud etiã in
fœdere eſt adſcriptum, vt pro hoſte habeatur is, qui talia
egerit, qualia ſtudio ſibi habet Alexãder, ab omnibus ijs
qui pace cõprehenduntur: vtq; omnes & regnum eius
& ipſum bello petãt. Quare, ſi ea quæ conuenêre, ſeruare
volumus, hoſtiũ numero habebimus eũ, qui tyrãnos reſti-
tuit. At verò dicent iſti tyrãnorum ſtudioſi, Philiadæ li-
beros propterea, q̃ Meſſenijs, antequam fœdus feriretur,
C *imperarint, reſtitutos ab Alexandro. Sed ridicula eſt il-*
la ratio: quũ Lesbij tyranni ſint eiecti Antiſſa & Ereſo:
damnata ipſa gubernationis forma vt iniuſta, qui ante
fœdus & ipſi dominati ſunt: Meſſenæ tolerãdos eſſe, cum
vtriq; ſit eadem indignitas. Deinde & fœdus, ſtatim
ab initio Græcos liberos eſſe, ſuisq; viuere legibus iubet.
Quid igitur abſurdius, quàm caput de libertate Græco-
rum, principem tenere locum in fœdere: & exiſtimari,
illum, qui eoſdem ſeruitute opprimit, nihil cõmunib. pa-
ctis feciſſe contrarium? Quare neceſſe habemus, Athe-
nienſes, ſi modò fidem ſeruabimus, & iuſticiam colemus,
quò nos iſti vocãt. vt modò dicebã, correptis armis, aſci-
tisq; ſocijs qui volũt, fœdifragis inferre bellum. An verò,
cũ putetis aliquãdo ipſam occaſionem valere, ac ſine iu-
ſticia id quod expediat, cõficere: nũc poſt quã & occaſio,
& ius & vtilitas vnà cõcurrunt, aliud quoddam tẽpus
expectabitis, tum veſtræ, tum reliquæ Græciæ libertatis
vindicandæ? Iam ad aliud iuris caput venio: Scriptum 2 Pellene ſeruitute oppreſſa.
eſt in fœdere, ſi quis reſpublicas apud quoſq; receptas tũ,
cum in pacẽ iurarẽt, abrogauerint, eos ab omnibus ijs ad
quos pertineat pax, pro hoſtibus eſſe habendos. Agitè ve-
rò conſiderate Athenienſes, Achæos qui Peloponne-

sum incolunt liberas habuisse ciuitates. At Macedo nũc Pellenæorum rempubl. abrogauit, eiectis plurimis ciuibus, illorumq; opes seruis tradidit, Cherone palæstrita tyranno imposito, nos verò pacis eius participes sumus, quæ iubet, eos talia qui fecerint, pro hostibus haberi. Quæ quum ita sint, vtrum communibus iussis parebimus, habituri eos pro hostibus: an verò aliquis ex eorum numero, qui Macedoni mercede conducti seruiunt, & in vestram perniciem locupletati sunt, tam erit improbus & perfrictæ frontis, vt id fieri oportere neget? Nec enim horum quicquam eos præterit: sed tanta illorum insolentia est, vt exercitibus tyranni tãquam custodia muniti, vos & iusiurandum violatum seruare hortentur, quasi verò ille periurij etiam dominus sit: & vestras leges vos abrogare cogant, dum & sententijs iudicum damnatos absoluunt: & alia eiusdem generis infinita quæ pugnant cum legibus, committere vos cogunt. nec id mirum est. Nam qui semetipsos in patriæ perniciem vendiderunt, hi fieri nequit, vt leges & iusiurandum curent: sed solis nominibus abutentes, fucum faciunt his, qui non vt iudices, sed fallendi temporis gratia duntaxat, concionibus intersunt: neq; putant hanc tranquillitatem, aliquando fore causam subitæ & magnæ tempestatis. Ego verò iubeo, quemadmodum initio dixi, parere his qui affirmant communia pacta seruari oportere. nisi fortè illud putant, cum dicunt standum esse iureiurando, se non hoc dicere nullam accipiendam esse iniuriam: & neminem animaduersurum opinantur, tyrannides pro democratijs constitui, & respublicas abrogari. Hoc verò cum primis est ridiculum: quum fœdere sit promulgatum, assessoribus, & alijs ad communem custodiam delectis, esse prouidendum, ne in vrbibus ad quas pax attineat, cædes fiant, aut exilia contra leges illis vrbibus vsitatas: néue pecuniæ publicentur, néue leges agrariæ ferantur, néue nouæ tabulæ fiãt, aut serui ad pileum vocentur, nouarum rerum studio: isti tantum absunt, vt quicquam tale prohibeant, vt etiam adiutores sint. Qui an non iure optimo perimentur, cũ tãtas clades in vrbes inuehãt, vt propter earum cladiũ magnitudinem, illis qui tot numero sunt, imperatum sit, ne ad eas cõniuerent? Nunc aliud ostendam, quo solutũ est fœdus: Scriptum est, exulibus non licere progressis ex aliqua vrbe fœderata, infestis armis vllam vrbem fœderatam aggredi. quod si fiat, eam vrbem, è qua profecti sint, fœdere excludendam. At Macedo tam expeditè arma circumtulit, vt nũquam ea deposuerit: sed etiam nunc ea gerens, quantum potest omnia peruagetur: idq; tãto nunc magis quàm prius, vt edicto cùm alios in alias vrbes, tum Pædotribam Sicyonem restituerit. Quare si cõmuni fœderi parendum est, vt isti aiũt: fœdere nostro excludentur vrbes, quæ talia peregerunt. Quòd si vera occultanda sunt: nihil dicere necesse est, Macedonicas eas esse. Sin ministri Macedonis, aduersarij vestri iubere non desistunt, vt quæ cõmunibus pactis cõtinentur, exequamini: pareamus eis, quoniam æqua dicunt: & quemadmodum iusiurandum iubet, excludamus illos fœdere: ac deliberemus, quomodo tractandi sint ij, qui pro dominis sese gerunt, libidinemq; suam sequũtur, & perpetuò vel insidias struunt, vel agunt interdicta, pacemq; communem deridենt. Quam enim ob causam isti negabũt ita esse faciendũ? Num pactionem, quatenus ea reipublicæ nocet, ratã esse volũt: quatenus verò eidem salutaris est, sustulerunt? Nũquid hæc iurè fieri*

3 Pædotriba contra fœdus Sicyone mre stitutus.

A σω, ἐδημοκράτουν τε. τῶν δ' ἐν πολλοῖς νῦν καλῶς λέλυκε τὴν πόλιν ὁ μακεδών, ἐκβαλὼν τοὺς πολίτας τὰς πλείστας τε καὶ οἰκείας, τοῖς οἰκέταις δέδωκε καὶ χώραν τὴν παλαιστήν, τύραννον ἐγκατέστησεν. ἡμεῖς δὲ εἰρήνης μετέχομεν, τῆς πρώτης οὔσης, πολεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς τοῦτο πράττοντας. ἐκ δὴ τούτων, πότερον παθόμενα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι, πολεμίοις αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυρόν τινα, ὃ φάσκων, τούτων τὸν μισθοφορέντων παρὰ τοῦ μακεδόνος τὸν καθ' ὑμῶν πεπολιτευκότων. ὃ γὰρ δὴ λελήθατε αὐτοὺς ὃ δὲν τούτων· ἀλλ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἥκασιν, ὥστε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου σφραγῖσι πεδοῖς, ἐν μὲν τοῖς ὠμοβοεσμένοις ὅρκοις ἐμμένειν ὑμῖν διαμελλόντων· ὡς δ' ὑπορκίας αὐτοκράτορος ὄντος ἐκείνου· τὰς δ' ἰδίας ὑμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι λύειν· τοὺς μὲν κεκλεμμένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἀφεῖναι ἕτερα δ' ἁρπαληθῆναι τοιαῦτα διαζόμενοι τοῦτο νομεῖν. εἰκότως. τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς εἰς τἀναντία τοῖς τῇ πατρίδι συμφέρουσιν, οὐκ ἂν μέλειν νόμων, οὐδὲ ὅρκων· τοῖς δὲ ὀνόμασιν αὐτῶν μόνοις ἀποχρωμένοις, τοῦτο μόνον τὰς παρέργους ἐντυποῦσι, ἀλλ' οὐκ ἐξετασικῶς ἐκκλησιάζουσας, ἢ νομίζουσας, τὴν παροῦσαν ἡσυχίαν, ἀκέσεσθαί τι τῶν παρόντων ἀτόπων καὶ μεγάλων. κελεύω δὲ ἔγωγε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ τοῦτον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς φάσκουσι δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν· εἰ μὴ ἐκεῖνο νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμμενετέον τοῖς ὅρκοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ *μηδὲν ἀδικεῖσθαι δ' ἕνα δὲ οἴεσθαι * αἰσθήσεσθαι, τυράννων αὖ τὴν δημοκρατῶν καθισταμένων, ἢ τὸν πολιτῶν καταλυομένων. τοῦτο δὲ ἐστὶ καταγελαστότατον. ἔστι γὰρ ἐν ταῖς σωφρήκαις· ὑπιμελεῖσθαι σφῶν σωφρόνως καὶ σφῶν ὑπὸ τὴν κοινὴν φυλακὴν τεταγμένους, ὅπως ἐν ταῖς κοινωνούσαις πόλεσι τῆς εἰρήνης, μὴ γίγνωνται θάνατοι καὶ φυγαὶ παρὰ σφῶν κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους· μηδὲ χρημάτων δημεύσεις, μηδὲ γῆς ἀναδασμοί, μηδὲ χρεῶν ἀποκοπαί, μηδ' ἄλλων ἀπολυτερώσεις, ὑπὸ νεωτερισμῶν. οἱ δ', ὁσάτου δέουσι τούτων τι κωλύειν, ὥστε καὶ συγκατασκευάζουσιν. οὓς πῶς ἂν προσήκει ἀποδωλεύειν οἱ τηλικαῦτας συμφορὰς παρασκευάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἃς διὰ τὸ μέγεθος, αὐτοῖς τοσούτοις ὄσι, μὴ πεφορᾶν ἐπέταξεν; ἔτι δ' ἕτερον δείξω τὸ λελυκὸς τὰς σωφρήκας. ἔστι δὲ γεγραμμένον, ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνουσῶν τῆς εἰρήνης, μὴ ἐξεῖναι φυγάδας ὁρμήσαντας, ὅπλα ἀπιφέρειν* ἐπὶ πόλεμον μηδεμιᾷ πόλει τῶν μετεχουσῶν τῆς εἰρήνης. εἰ δὲ μὴ· ἐκποδὼν εἶναι τὴν πόλιν, ἐξ ἧς αὖ ὁρμήσωσιν ὅτοι. ὅτῳ τοίνυν ῥᾳδίως τὰ ὅπλα* ἐπήνεγκεν ὁ μακεδών, ὥστε ἀφεῖτο πώποτε, ἀλλ' ἐπὶ κῳνῶ ἔχων, ὡς ἐπέρχεται καθ' ὁσονοῦν δυνάμει. ποτέρῳ δὲ νῶν μᾶλλον ἢ ποτέρου, ἐγὼ ἐκ προστέγμαλος ἄλλως τι ἐτέρωθι, καὶ τὸ παιδολεκτεῖν εἰς σκευῶνα κατήγαγεν. ἀκουέτω, εἰ δεῖ πείθεσθαι τῇς κοιναῖς ὁμολογίαις. καθάπερ ὅτοί φασιν· ἐκποδοὶ ἡμῖν εἰσιν αὗται αἱ πόλεις, αἱ ταῦτα διαπεπραγμέναι. εἰ μὲν οὖν δεῖ διακρύπτεσθαι τἀληθῆ· ἀδὲν δεῖ λέγειν. ὅτι εἰσὶν αἱ μακεδονικαί. εἰ δ' ἐκ αἰτιᾶσιν οἱ καθ' ὑμῶν τῷ μακεδόνι συνηρέπται, προστάττοντες πράττειν τι ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις· πειθώμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ δίκαια λέγουσι καὶ, καθάπερ κελεύει ὁ ὅρκος ἐκποδόνδους αὐτοὺς ποιήσωμεν βουλόμεθα. πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, ἐν διὰ τέλους, τὰ μὲν, ὑπερβάλλουσι, τὰ δ', πράττουσι, καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης; διατὸ δ' ἃ φήσουσιν ὑπὲρ δεῖν ταῦθ' ὅτως ἔχειν; ἢ τὴν μὲν ὁμολογίαν τιμᾷ τῆς πόλεως ὅσον, βεβαίαν ἀξιοῦσιν εἶναι· τιμᾷ δὲ σώζουσιν, ἃ συγχωροῦσιν; ἆρα γε δίκαια

B

C

γίγνεσθαι;

γίγνεσθαι; κἂν μὲν τι ᾖ πρὸς τὸ ἐχθρῶν καὶ τῆς πόλεως ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο μὲν ἰσχυρὸν ἀεὶ ποιησόμεθα· ἐὰν δέ τι ὑμέτερον ᾖ κατ' ἐκείνων ἅμα καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο διαμαχομένους οὐδὲ ποτε παύσεσθαι οἰησόμενοι δεῖν ἑαυτούς; ἵνα δὲ εἰδῆτε ἔτι σαφέστερον, ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει ποτὲ τῶν ἑλλίων, ὡς ἅμα παρεβητε τι τῶν κοινῇ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἕξουσιν, ὅτι μόνοι ἐξηλέγξατε οὐδὲν τούτων ποιοῦντας· μικρὰ ὑπεραμύνοντι πρὸς αὐτῶν, πολλῶν ὄντων. ἔστι γὰρ ἃ καὶ ἐν τῇ συνθήκῃ, τοῦτο φυλάττειν πολεῖν οὐδὲ μετέχοντας τῆς εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτούς, μηδὲ κατάγειν πλοῖον μηδένα τούτων. ἐὰν δέ τις πρός τινα ποιῇ, πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς μέν, ἐναργέστατα ἴστε τοῦθ' ὑπὸ τῶν μακεδόνων γεγονημένον. εἰς τοῦτο γὰρ ἀφανείας ἦλθον, ὥστε εἰς τένεδον ἀπαντα τὰ ὄντα καταγαγόν· καὶ σκευωρήμενοι ὡς αὐτὰ, ἃ πρότερον ἀφεῖσαν, πρὶν * ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τριήρεις ἑκατὸν πληροῦν, καὶ καθέλκειν δι' ὑμῶν τότε, καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτοῖς ἐπέξαπεμψεν ἐκεῖ. πῶς ἂν οὖν ἀκόπως τοσοῦτον μὲν εἶναι καὶ τηλικοῦτον ἡμαρτημένα ἑτέροις· τοὺς δὲ ἐντεῦθεν φίλους αὐτοῖς, μὴ ἐκείνους ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ' ἡμῖν συμβουλεύειν ἐμμένειν τοῖς ὑπ' ὀλιγωρημένοις; ὥσπερ καὶ τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν, ἐξεῖναι πλημμελεῖν, τοῖς δὲ, μὴ δι' ἀμυνέσθαι. πῶς δ' οὐκ ἄμα παρλωμοῦν ἐκεῖνοι καὶ αἰσθόμενοι ἦσαν, οὔτε τηλικοῦτον παρέβησαν * τὸν ὅρκον, ὃ περὶ ἐλάχιστον ἐποίησεν αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν θάλατταν ἡγεμονίαν; καὶ νῦν ἔτι παραδεδώκασι τοῦτο τὸ δίκαιον ἀνεγκλήτως ἡμῖν, ὅταν βουληθῶμεν πεζῇ. καὶ γὰρ ὅτι ἐπαύσαντο ἁμαρτάνοντες, ἧττον δήπου παραβεβήκασι τὰς κοινὰς ὁμολογίας· ἀλλ' ὀλιγοῦσιν, ὅτι ἐναπολεῖται τῇ ὑμετέρᾳ ῥᾳθυμίᾳ, τῇ δὲ εἰ τὰ δίκαια ἀπολαύειν παραιρημένη καὶ ὑβριστικώτατον συμβέβηκεν, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἅπαντες τὸ πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται· ὅτοι δὲ οἱ νεόπλουτοι μόνοι καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγκάζουσι, τὰ μὲν, πείθοντες. τὰ δὲ, διαζόμενοι· ὥσπερ ἐν ἀδηλήτοις, ἢ μαρωνείταις, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀθλιωτάτοις πολιτευόμενοι. καὶ ἅμα μὲν μικρὰ τὰ ἡμέτερα πράγματα ποιοῦσι, τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἰσχυρά· ἅμα δὲ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς, ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμολογοῦντες εἶναι, διαμελλόμενοι τὸ δίκαιον ἐκ δικαίως διαφυλάττειν· ὡς τῷ συμφέροντί γε πρεσελομένῳ χρῆσθαι, κρατεῖν αὐτῶν πολεμίων ῥᾳδίως δυνηθεῖσαν. εἰκότως δ' αὐτὸ πεπόνθασιν. ἕως μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ τῆς θαλάττης καὶ μόνων, ἀναμφισβήτητος ἦν κυρίοις· τοῖς γε κατὰ γῆν πρὸς τὴν ὑπαρχθσαν δυνάμεις ἔστι πρεσβολὰς ἑτέρας εὑρεῖν· ἄλλως τε καὶ πεπαυμένων ὑπὸ τῆς τύχης τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν στρατοπέδων· καὶ τῶν μὲν, ἐφθαρμένων, τῶν δὲ, ἐξελελεγμένων ἀδένος ἀξίων ὄντων. τὸ μὲν οὖν πρῶτα, πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς πεφρημένοις ὁ μακεδὼν τηλικοῦτον παρέβη. τὸ δὲ ὑβριστικώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν μακεδόνων, τὸ πρώην γεγονὸς ἐστί, τὸ τολμῆσαι εἰσπλεῦσαι εἰς τὸν πειραιᾶ πρὸς τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς συνθήκας. καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτοι, οὐχ ὅτι μία τριήρης ἦν, μικρὸν ἐπανορθωτέον· ἀλλ' ὅτι ἀπόπειρα ἐγένετο εἰ πρόσοψόμεθα· ἵνα δι' ὀλίγων αὐτοῖς ἐγγένηται τοῦτο πρᾶγμα· καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν πεφρημένων. ἐπεὶ ὅτι γε τοῦτο * πρόδυσις ἦν καὶ μικρὸν, εὐθυμοῦμαι ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἰσπλους, κἀκεῖθεν δῆλον. τὸ γὰρ τότε εἰσπλεύσαντα ἐπὶ τῆς νεὼς, ὃν ἔδει δύο μὴ τριήρους ὑφ' ὑμῶν ἀπολωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι * μικρὰ πλοῖα ἐν τοῖς ἡμετέροις

A *fieri videntur? Si quid in iureiurãdo pro hostibus, & contra nostram ciuitatem facit, id perpetuò confirmabũt? Sin aliquid vestrum contra illos simul & iustum & vtile fuerit: illud sibi oppugnandũ esse perpetuò, arbitrabuntur? Vt verò euidentius etiam intelligatis, neminem Græcorum vos vnquam accusaturum esse, de communibus pactis vlla re violatis: sed & gratiam habituros, quòd soli fœdifragos coargueritis: pauca de multis quæ dicenda essent, percurram. Continetur alicubi in fœdere, vt fœderati mare nauigent, & nemo eos prohibeat, neq; qui squam naues eorum exceptet. Sin hæc aliquis violarit, vt ab omnibus fœderatis pro hoste habeatur. Atqui Athenienses, vos euidentissimè scitis, hoc à Macedonibus esse factum. Nam eò violentiæ processerũt, vt omnes naues Põticas Tenedum pertraxerint: ac tergiuersantes, non prius eas dimiserint, quàm vos decreuissetis centum triremes esse complendas, & statim in mare deducendas, & ducem eis Menestheum præfecissetis. An non igitur absurdum est, quum tot ac tantæ delicta sint alterorum: istos illorum amicos à peccando*

B *eos non deterrere: sed suadere nobis, vt pacta vsq; adeò neglecta seruemus? quasi verò in illis & hoc adscriptum sit, ipsis etiam delinquere licere, alteris nec vlcisci iniurias esse concessum? Nónne verò simul & iniquè & stupidè egerunt, qui iusiurandum vsq; adeò violarint, vt minimum absfuerit, quin ob illam perfidiam principatus maris eis iurè eriperetur? atq; adeò nũc etiã ius hoc nobis sine crimine suppeditãt, si vti eo voluerimus. Non enim quod peccare destiterũt, eò minus cõmunia pacta violarunt scilicet: sed beati sunt, quòd interim fruũtur ignauia vestra, quæ suum ius persequi nunquam instituit. Atq; hoc contumeliosissimũ est, quòd reliqui Græci & Barbari omnes, vestras inimicitias metuunt: isti autem noui homines vos eò redigunt, vt ipsi vosmet aspernari cogamini, alia vobis persuadẽdo, alia vi extorquẽdo: perinde ac si cum Abderitis, aut Maronitis, non cum Atheniẽsibus administrandæ reipub. rationem habeãt: qui cum opes vestras extenuent, aduersariorum amplificent: interim non animaduertũt, se cõsiteri vrbem nostram esse insuperabilẽ: dũ hortãtur, vt ius aliter quàm iustum est, custodiamus: vt quæ hostes facilè superaßet, si vtilitatis rationẽ habere voluissẽt. Iurè autem in hac*

C *sententia sunt. Dum enim maris imperium citra controuersiam, idq; solum tenuerimus: ad terrestria pericula propulsanda, facile alia supplementa his copijs, quas in procinctu habemus, inuenire licebit. Præsertim cum fortuna eorum insolentiam depresserit, qui tyrannicorum exercituum custodia muniebãtur: atq; eorum alij perierint, alios res ipsa docuerit esse cõtemnendos. Quod igitur ad naues attinet, in quo momenti plurimum est, id Macedo præter alia suprà cõmemorata, violauit. Sed inter omnia Macedonũ facta cõtumeliosissimum & insolentissimum illud est, quod nuper accidit, cũ ausi sunt contra cõmune fœdus cum ipsis initũ, in Piræeum appellere, & hoc, Athenienses, non quia vna triremis fuit, ideo paruũ ducendum est: sed eos periclitari patientiam nostram voluisse, vt pluribus idẽ facere liceret, statuendum: & vt declararent, sicut etiã in cæteris factum est, se cõmunia decreta non curare. Nam eos ita paulatim irrepere, & nos assuefacere voluisse ad tales accessus perferẽdos, etiã inde perspicitur, q̃ is qui tum nauim appulit (quẽ statim vnà cum triremi perditũ à vobis oportebat) petijt, vt in nostris portub. parua nauigia fabricari liceret.*

4 Naues à Macedonibus exceptatæ & detentæ.

5 Triremis Macedonica in Piræeũ appulsa.

lceret. Nam cui tandē fuit obſcurū eos id cōſilij habuiſſe, vt intra portū ſtatim eſſent potius, q̄ vt in eū appellerēt? & ſi paruula nauigia toleraremus, paulo pòſt triremes quoq; : & ſi primùm paucas, paulo pòſt multas? Nec enim dici poteſt, quū Athenis magna copia ſit lignorum ad naues fabricādas: quæ ligna & è longinquo, & difficulter importātur: in Macedonia, quæ etiā alijs qui volunt, ea viliſſimo precio ſuppeditat, extitiſſe penuriā: ſed arbitrabātur naues ibi ſimul & fabricādas, & in eodem portu implēdas eſſe: quum cōmuni fœdere ſit ſancitū, ne quid tale admittamus: eāq; licētiam indies fore maiorem putauerunt. Vſq; adeò illi nos è ſublimi deſpiciūt, propter noſtrates doctores, qui eis dictāt quid faciēdum ſit. Sic vnà cum iſtis cuiuſdam ineffabilis diſſolutionis & ignauiæ noſtrā vrbē cōdemnant: neq; eā futura prouidere, neq; vnquā cogitare putāt, quomodo tyrannus iſte cōmuni fœdere vtatur, quibus ego, Athenienſes, vos hortor vt pareatis, quēadmodum ego docui: & confirmare poſſim, vt qui hac ætate ſum, nos & iure noſtro citra cuiuſquam reprehēſionem, & occaſionibus ſine vllo periculo vſuros, quæ nos ad proſequendas noſtras vtilitates incitant & vrgent. Nam inſuper etiam cōmuni fœderi adſcriptū eſt, Si participes communis pacis eſſe velimus. at verbum illud, S I V E L I M V S: etiā contrarium cōplectitur, num tandem deſiſtere velimus aliorum ductum & auſpicia turpiter ſequi: an verò ne recordari quidem vllius præclari facinoris, quæ ab antiquiſſimis temporibus plurima nobis præ cæteris omnibus relicta ſunt. Si igitur iuſſeritis, Athenienſes, decernam, vt fœdera iubent, fœdifragis bellū eſſe inferēdum.

Cōcluſio.

HIERONYMI VVOLFII ARGVMENTVM orationis Dinarchi contra Demoſthenem.

QVæ fuerit occaſio Demoſthenī condemnationis & fugæ: in argumento Epiſtolarum eius ex Plutarcho repetiui. Nunc cum Stratocles quidam, eum de acceptis ab Harpalo viginti auri talentis accuſaſſet: Dinarchus (quem quidam hordeaceum Demoſthenem vocant) ſiue alteri hanc orationem ſcripſit, vt tradit Plutarchus, ſiue ipſe delectus à populo accuſator, poſt illum idem argumentum tractat, ac duabus præcipuè rebus probandis occupatur: vna, indicio ſenatus Areopagitici, propter Demoſthenis cauillationes, fidem non eſſe abrogandam: altera, cum conſtet, Demoſthenem dona cœpiſſe contra rempublicam: non ea eius eſſe merita, vt conuicto tanti ſceleris ſit parcendum: ſed atrociſsimum potius ſupplicium, vel exempli cauſa, infligendum: præſertim cum clementia & periculoſa & pernicioſa futura ſit reipublicæ, & ipſe ſeſe capitis condemnarit: id quod vel innocentiæ eius, vel magnæ temeritatis (quæ vix in Demoſthenem cadit) argumentum haberi poteſt. Status coniecturalis eſt. Intentio accuſatoris: Demoſthenem, cum cœperit munera contra rempublicam, eſſe condemnandum. Depulſio rei: Se non cœpiſſe munera. Iudicatio: An munera cœperit Demoſthenes? Accuſator igitur præcipuè nititur indicio ſenatus Areopagitici, vt dictum eſt, cuius grauiſsima habebatur autoritas. Demoſthenes autem eandem eleuat, ac conſpiratione inimicorum ſe oppreſſum eſſe conqueritur. De rei veritate ambigitur. Nam Plutarchus accuſatoribus, Pauſanias Demoſthenī aſſentitur. etſi mihi quidem verior videtur Pauſanias, qui ſuæ ſententiæ non aſpernandum argumentum profert, cum Plutarchus præceptam vulgi, ſæpe temerè, ſæpe malignè iudicantis opinionem, & ſcurrilia æmulorum eius & inimicorum dicteria ſequatur. Sed præſtat ipſius Pauſaniæ iudicium adſcribere, quòd huiuſmodi ferè eſt. Intra Fani ſeptum,

Pauſanias de Demoſthene.

Α ἡμετέροις λιμέσι, πῶς ἀ καλῶ φανὲς * ἰῶ, ὅτι αὐτὴ τῆ εἰσπλεῖν, τὸ σῖτος εὖ δον ἦ) ἐμηχανῶντο; καὶ εἰ λεπὶα πλοῖα ὑπομενῦμεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριήρεις. καὶ εἰ πρῶτον ὀλίγας, μικρῷ ὕστερον πολλάς. ἀ γὰ δή ἐστι γε εἰπεῖν, ὡς ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὄντων τῶ ναυπηγησίμων ξύλων, τῶ πόρρωθεν καὶ μόλις εἰσκομιζομένων· ἐν δὲ τῆ μακεδονίᾳ ὀλιγελοιπότων, τῆ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις * ἐντελέσθαι καθιστημένη, ἀλλ' ὥσαντο ἅμα τε ναυπηγηθήσεσθαι ἐντεῦθε, καὶ πληρώσεσθαι ἐν τῷ λιμένι τῷ προσφορημένῳ· ἐν τῶ κοιναῖς ὁμολογίαις διειρημένου, μηδὲν τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι· καὶ ταῦτα ἐξεῖναι ὀλιγωλέον ἀεὶ ποιεῖν. οὕτω πάντοθεν καλῶς προνενοήκοτες ἐκεῖνοι χρῶνται), ἀλλὰ τὰς ἐντεῦθεν διδασκάλους, τὰς ὑπαγορεύουσας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν. οὕτω δὴ καταγώνασται μὴ τούτων ἀδικήσαντά τινα τῆς πόλεως ἐκλῦσιν ζημίαν· καὶ ὅτε προῖκα τῶν μελλόντων εἶναι, ὅτι λογισμὸν ἀδένα προσαγαγέσθαι, τίνα τρόπον χρὴ τὸν τύραννος τῶ κοινῶς ὁμολογίας. ἃς ἐγὼ διακελεύομαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πείθεσθαι, καθάπερ ἐδίδαξα καὶ * διεβεβαιωσάμην αὖ, ὡς τὴν ἡλικίας ἔχων, ἅμα καὶ τῶ δικαίως ἡμᾶς ἀνεγκλήτως, καὶ τοῖς καιροῖς ἀσφαλεστάταις χρῆσθαι τοῖς ὅτι τὸ συμφέρον καλεπείγουσι. καὶ γὰ ἔστι προσγίγραπται τῶ σωθῆναις· ἐὰν βουλώμεθα τῶ κοινῆς εἰρήνης μετέχειν. τὸ ἦ, ἐὰν βουλώμεθα, ἔστιν ἅμα καὶ τὸ ἐναντίον, εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ, παύσασθαι αἰσχρῶς ἑτέροις ἀκολουθοῦντες, * ἀλλὰ μὴ δῆ ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶ ἐξ ἀρχαιοτάτου καὶ πολείτου, καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώπων ὑμῖν ὑπαρχούσων. ἐὰν ἦν κελεύητε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ σωθῆναι κελεύουσι, πολεμεῖν τοῖς βοιωτοῖς.

Β

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΒΟΛΦΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΕΙΝΑΡΧΟΥ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΝ.

ΤΗν μὲν ἡγουμένην Δημοσθένους τῆς τε καταδίκης καὶ τῆς διὰ ταύτην φυγῆς πρόφασιν, ἐν τῆ περὶ ἐκείνου ὑποθέσει ἐκ τοῦ βίου Πλουτάρχου παρεθέμεθα. Νυνὶ δ' Στρατοκλέους τινὸς κατηγορήσαντος αὐτοῦ, ὡς εἴκοσι τάλαντα παρ' Ἁρπάλου λαβόντος, Δείναρχος (ὅν τινες τὸν κριθίνον Δημοσθένην ὀνόμαζον) τόνδε τὸν λόγον εἴθ' ἑτέρου τῶ ἐγγεγραφέναι (ὡς φησὶ Πλούταρχος) * εἴτ' αὐτὸς ἐλέξε, καθ' ὑπόθεσιν τοῦ δήμου προσελθεῖς, καὶ ἀγωνιζόμενος ἐκείνῳ· δυοῖν δ' ἐν τοῖς μάλιστα φαίνεται ἰσχυριζόμενος. ἑνὶ μὲν, ὅτι διὰ τὰς Δημοσθένους βλασφημίας οὐ δεῖ ἄπιστον ἡγεῖσθαι τὴν τοῦ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς ἀποφάνσιν· ἑτέρῳ δ', ὅτι Δημοσθένους ἐξελελεγμένου δῶρα λαβεῖν τῆς πόλεως, οὐχὶ τοιαῦτά εἰσιν αἱ πρόξεις, ὥστε δὴ τηλικούτῳ τὸ μέγεθος ἀδικήματι ἀλόντα συγγνώμης τυγχάνειν· μᾶλλον δ', εἰς ἑτέραν καλάπληξιν, τὴν μεγίστης τιμωρίας ἀξίαν ὄντ' αὐτὸν προσήκειν· ἄλλως τε καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα πρόσταγμα ὀφθῆναι δυνάμενον καὶ ἐλευθερίας τῆ πόλει χρησαμένην· καὶ αὖτος δ' ἐκείνου, δυνάμενος τὴν τιμωρίαν ἑαυτῶ. ὅπερ, εἰ ὡς ἀληθῶς πέπρακται· μέγα μοι τεκμήριον εἶναι δοκεῖ τοῦ ἄνδρα, ἢ καθ' ὑπερβολὴν παράκολον, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτ' ἀλλόκοτον αὖ τὸν Δημοσθένην εἶναι πρὸς δίκην εἰκότως. ἢ μὲν οὖν κρίσις τῶ λόγω συγγραφική, καὶ ἡ τοῦ κατηγόρου πρόσταξις, ὅπως ἐκλογὰς ἐκ τοῦ δήμου Δημοσθένην ποιήσασθαι, δῶρα λαβόντα καὶ τῆς πόλεως· ἡ δὲ τοῦ φάσκοντος ὑποφάσις, ὅτι οὐκ εἴληφε δῶρα. τὸ δὲ κρινόμενον, πότερον ἔλαβε δῶρα Δημοσθένης ἢ μὴ; ἀμφιζήτητον δ' ὡς προειρήκαμεν, ὁ διώκων ἐν τοῖς μάλιστα τῆ τοῦ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς ἀποφάσει, τὸ μέγιστον ἀποβάλλεται τοῖς ἀδίκοις ἀξίωμα λαβέσθαι· ὁ δὲ Δημοσθένης ταύτῃ μὲν διασύρων ἐκφαυλίζει· ὅτι δὲ διὰ συσκιῆς τινὸς τοῦ ἀπὸ πολλὰ δρωμένων συκοφαντεῖται μεμψιμοιρεῖ· τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς ἄδηλον. ὁ μὲν γὰ πλούταρχος τοῖς κατηγόροις ζωπυρούμενος φαίνεται· παυσανίας δὲ τῷ Δημοσθένει· κἀμοὶγε δοκεῖν, πιθανώτερά ὄντα τὰ παυσανίου, τοῦ καθ' ἑαυτὸν δόξης ἔλεγχον προφέροντος ὑπὸ τῶν τυχόντα. Πλούταρχος δὲ τῆ προκαλειλημμένῃ τοῦ πολλῶν δόξῃ, τοῦ μὲν ἀφρόνως, τὰ δὲ κακοήθως κρινόντων, καὶ τοῖς τοῦ βασκαινόντων καὶ ἐχθρῶν σκώμμασι καὶ βωμολοχίαις ἐπόμενος φαίνεται. ἄμεινον δ' ἴσως τοῦ αὐτῶ παυσανίᾳ προσχάφειν ὅτι κρισιν, ὅτις ὡδί πως χρὴ λέξιν φυσιν.

σὴν τῷ περιβόλῳ δὲ ἐντὸς, καὶ τὸ δημοσθένες μνῆμά ἐστι. καὶ μοι τὸ δυμόριον δεῖξαι μάλιστα δοκεῖ τοῦτο, καὶ ὁμήρου πρότερον, ὡς ἐπὶ βάσκανον· εἰ δὴ ὄμηρον μὲν προδιεφθαρμένον τὸν ὀφθαλμὸν ὅτι τοσούτῳ κακῷ κακὸν δεύτερον πενία πιέζουσα, ὅτι πίσων χλὼ ἠναγκάσθη λέγειν. δημοσθένει δὲ φυγῆς τε ζωπείσης ἐν κρήτῃ λαβεῖν πεῖραν, καὶ ὁ θάνατος ἐγένετο αὐτῷ δίαιος. εἴρηται μὲν ἤδη πρὸς αὐτῶν καὶ ἄλλοις, ἢ αὐτῷ δημοσθένει πλείοσι, ἢ μὴν ἧς χρημάτων ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἀσίας ἤγαγεν ἅρπαλος, μὴ μεταλαβεῖν αὐτόν. τὸ δὲ ὕστερον λεχθὲν, ἐπέξειμι ὁποῖον ἐγένετο. ἅρπαλος μὲν ὡς ἐξ ἀθηνῶν ἀπέδρα, διαβὰς ναυσὶν ἐς κρήτην, ἃ πολὺ ὕστερον, ὑπὸ τῆς δεσποινῶντων ἀπέθανεν οἰκετῶν. οἱ δ' ὑπὸ ἀνδρὸς μακεδόνος παυσανίᾳ δολοφονηθῆναί φασιν αὐτὸν. τὸν δὲ οἱ τῆς χρημάτων διοικητὴν φυγόντα ἐς ῥόδον, φιλόξενος μακεδὼν ζωπέλαβεν· ὃς καὶ αὐτὸν ἔδρᾳ ἀθηναίων ἐξήτησεν ἅρπαλον. τὸν δ' πῦδα τοῦτον ἔχων, ἤλεγχεν ἐς ὃ πάντα ἐπύθετο, ὅσοι τῆς ἁρπάλου τι ἔτυχον εἰληφότες. μαθὼν δ', ἐς ἀθήνας γράμματα ἀπέστελλεν. ἐν τούτοις τοῖς γράμμασι τοὺς λαβόντας παρ' ἁρπάλου κατειθμῆ καὶ αὐτοὺς, καὶ ὁπόσον αὐτῶν ἔλαβεν ἕκαστος, ἐδὲ ἐμνημόνευσεν αἰσχύνῃ δημοσθένους, ἀλεξάνδρῳ τε ἐς τὰ μάλιστα ἀπεχθανομένῳ, καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ προσκρούσας. δημοσθένει μὲν οὖν πρὸς καὶ ἑτέρωθι τῆς ἑλλάδος, καὶ παρὰ τῆς καλαυρείας εἰσὶν ἀνάκτορον. καὶ τοῦτα μὲν ἐν τοῖς κορινθιακοῖς· ἐν δὲ τοῖς ἀττικοῖς ὁ αὐτὸς οὗτος τοντονὶ τὸν τρόπον ἐμνημόνευσεν αὐτοῦ. ἐνταῦθά φησίν, ὅτι καὶ δημοσθένης χαλκοῦς· ὃν ἐς καλαυρείαν ἀθηναῖοι πλοῖ προέπεμψαν νῆσον, ἀνάγκασαν ὑποχωρῆσαι. δεξάμενοι δ' ὕστερον, διώκουσιν αὖθις μετὰ τῶν ἐν λαμίᾳ πληγήν. δημοσθένης δὲ ὡς τὸ δεύτερον ἔφυγε, περαιοῦται καὶ τότε εἰς τὴν καλαυρείαν. ἔνθα δὴ πᾶν φάρμακον ἐτελεύτησε. ἢ μετ' οὐ πολὺ δημοσθένει μὲν ἡ πρὸς ἀθηναίους ἄνοια εὔνοια εἰς τοῦτο ἐχώρησεν· εὖ δέ μοι λελέχθαι δοκεῖ, ἀνδρα ἀφειδῶς ἐπιτείνοντα εἰς πολιτείαν, ἢ πρὰ ἡγησάμενον τὰ τῆς δήμου, μὴ πόλει καλῶς τελευτῆσαι. πολλὰ μὲν ἐν παυσανίᾳ, ὁ δὲ λόγος ὁ παρὼν, οἷονεὶ ὑπόλογός ἐστι τῆς προηγουμένης κατασκευῆς, ἢ τὸ ἐν τοῖς δευτερολογίαις γίγνεσθαι εἰωθὸς, μᾶλλόν γε ἀσχολούμενος πρὸ τὸ δεινῶσαι τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸ τὸ ἀποδεῖξαι· ἢ τὸ διαβάλλειν τὴν ποιότητα τοῦ φεύγοντος. ἐπειδὴ δὲ διὰ μακροτέρων ἐπαγωνίζεσθαι μέλλω τοῖς πρότερον εἰρημένοις· κατ' ἀρχὰς προκαταλημπτικῶς ἀξιοῖ μὴ συγχραίνειν τὴν ἀκρόασιν. παραλαμβάνειν δ' χρῆναι τοῦτον τὸν λόγον, ἢ πρόκεισθαι τοῦ δημοσθένους ὀλιγωρῶν φόβου, τό, τε πῶν τοῖς δυσκολουθητέρας αὖ γλυέσθαι ἕνεκα, ἢ τὸ καταφανὲς γίγνεσθαι ὅτι οὐδὲν ὅπως ἀμέμπτως εἴρηται· ὅτι διαπροέξασθαι τὸ μὴ συκοφαντηθῆναι αὖ ἢ διαβληθῆναι τῷ λόγῳ δυνάμενον. ἐν παῦδα γὰρ οἷονεὶ συκοφαντικῆς πανουργίας ὑπόδειξις ἐμφανίζεσθαί μοι δοκεῖ. τοιαύτη μὲν δὴ ἡ τῆς ζηλοτυπίας βασκανία, τοσαύτη δ' τῶν μίσους ἡ κακοήθεια, ὥστε πονηρὰ δ' ἡ τὸ παρωξυμένῳ τῷ δήμῳ κατηχεῖσθαι ἀπουδὴ, ὡς οὐ διαβολὰς μόνον ψευδεῖς ὥσασ ζωπυρανίζεσθαι ἀλλὰ ἢ τὰ ἀρθότατα συμβεβουλευμένα, ἢ ὡς κάλλιστα διαπεπραγμένα ἢ ἀπαυλίζεσθαι, ἢ ἀπλείσθαι, ἢ παρελείπεσθαι, ἢ κακουργίας πινὸς μιάσμασι ἢ ὑπονοίᾳ καταρυπαίνεσθαι. μάρτυρεῖ γοῦν καὶ αὐτὸς δείναρχος ἐν τῷ κατ' ἀριστογείτονος λόγῳ δημοσθένει καλοκἀγαθίαν, τούτοις τοῖς ῥήμασιν. καὶ δημοσθένει μὲν οὐδεμίαν ᾠήθη δεῖν συγγνώμην ἔχειν, ὅτι δῶρα καθ' ὑμῶν ἐξηλέγχθη λαμβάνων, ἀλλ' ἐπεμωρήσατε ἢ δικαίως· ᾧ εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ πολλάγε ζωίστε χρήσιμα πολιτευομένῳ. ὑμῖν ἄλλ, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰλικρινῶς εἰπεῖν, δοκεῖ μοὶ ταῦτα συμβῆναι δημοσθένει ἢ τὸν μίνω τῶ κρητὸς νόμον, ἐν ᾧ φησὶν,

Εἰ κε πάθοι τὸ κ' ἔρεξε· δίκην' ἰθεῖαν ἠνύοιτο. ἐκεῖνο γὸ καλῆς τε ἢ ὀρθῆς ἐν τῷ πολιτεύεσθαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος προαιρέσεως ἀπολαύομενος, ὡς εἰκὸς. ὅμως μέντοι παυλί ξέω, εἴτε συκοφαντῶν εἴτε φανῶς ψευδόμενός ἐστιν ὅστις ὅτε τὴν ἀντιπολιτευόμενον ἐπειρᾶτο προαγωγεύειν· ἢ τοῦτο πολλάκις ἢ τὰ καινὰ τῆς πόλεως λυμαινόμενον. ὡς δὲ ἡ τοιαύτη δεινότης πρέπουσά ἐστιν ἀνδρώπῳ, ῥήτορι φάσκοντι εἶναι, ὃν φασὶν ἄνδρα ἀγαθὸν ἐπαρκεῖν καλὸν κἀγαθὸν, ὅπερ ἡμεῖς ὄντα τὰ λέγειν· σκεπτέον ἂν εἴη τοῖς τῆς φιλολογίας ἢ τῆς ἀπάτης ἡδομένοις· ἐγὼ δ', ἀναμφισβητήτως ὄντος ὅτι ἡ γλῶττα τῷ ἀνθρώπῳ τῆς πολιτικῆς χάριν ἐδόθη κοινωνίας· ἀξίως ἂν κρίνοιμι τοὺς τοιούτους ἐξοριστοῦσθαι εἰς τοὺς ἐρήμους τῆς νήσων τοὺς τῇ ἐν τοῖς λόγοις δεινότητι, τῇ εἰς τὸ ἀποδεῖξαι τἀληθὲς ἢ φανερώτερον καταισχῦναι πεπτειρμένη, ἐπ' ἀπωλείᾳ τῆς μηδὲν ἠδικηκότων, ἢ σωτηρίᾳ τῆς τὰ μέγιστα ἐξαμαρτόντων δεῖν οἰομένης.

A septum, Demosthenis sepulchrum est, in quo mihi videtur vti in Homero multo antè, quàm iniqua bonis fortuna sit, ostendisse. Neque enim contenta oculis Homerum priuasse, vt priori malo aliud calamitatis genus adderet, inopia oppressum, victum sibi emendicantem, errare per omnes propè terras coegit. Demostheni verò iam natu grādi, exilij experiundi, & cōscisc endæ sibi mortis necessitatem obtulit. Ac de homine quidem multa, cùm ab alijs, tum ab ipsomet dicta sunt: quibus asseueratur, eum non cœpisse vllam eius pecuniæ partem, quam ex Asia attulerat Harpalus. Sed hoc quod posterius dixi, hoc loco commemorabo. Harpalus Athenis fugiens, cum in Cretam classe traiecisset, à seruis, quorum opera vtebatur, occisus est. Sunt tamen qui dicant, Pausaniæ Macedonis eum dolo interfectum, quo tempore eius dispensatorem Rhodum fugientem, Philoxenus item Macedo comprehendit: is nempe, qui & Harpalum ab Athenienſibus sibi dedi postularat. Habita itaque quæstione de ijs omnibus, qui ab Harpalo pecuniam cœpissent, eorum omnium nomina in ijs literis, quas ea de re ad Athenienses dedit, percensuit, quantumq; singuli accepissent. Demosthenis tamen, etsi fuerat Alexander in eum animo offensissimo, & Philoxenus ipse priuatim cum illo simultates exercuerat, nullam prorsus mentionem fecit. Honores certè Demostheni adhuc, & in alijs Græciæ partibus, & apud Calaureæ incolas habentur. Hæc in Corinthiacis, in Atticis porrò idem huiusmodi eius mentionem facit. Ibi Demosthenes etiam ex ære est, quem in Calauream, insulam Trœzeni obuersam, Athenienses exilij causa concedere coegerunt: reuocatumq; paulo pòst, iterum post Lamiacam cladem in exilium miserunt. Quo tempore in eandem insulam reuersus, hausto veneno interijt, &c. & paulo pòst: Huc igitur Demosthenis nimius in patriam amor euasit. Quo mihi illud præclarè dictum videtur, hominem nimis reipublicæ administrationi deditum, & populari aura fidētem, haud vnquam feliciter diem extremum claudere. Hactenus Pausanias. Hæc oratio quasi epilogus est antegressæ confirmationis, vt in secundo loco habitis orationibus fieri consueuit, magis exaggerando quàm probando crimine occupata, personaq; rei criminanda. Sed quia prolixius eandem causam acturus est, initio deprecatur occupatione audiendi molestiam. Adiungendam autem hanc orationem & præponendam epistolis Demosthenis eò censui, vt & hæ facilius intelligerentur: & appareret, nihil esse tam rectè factum, quin malè narrando posit deprauari. Hic enim quasi artificium quoddam calumniandi expressum mihi videtur. Nam talis est æmulationis inuidia, tánta odij maleuolentia, tam peruersum concitato populo gratificandi studium, vt non modò falsæ criminationes congerantur, sed & rectissima consilia, & honestissimæ actiones, vel eleuentur, vel negentur, vel præterean-
C tur, vel aliqua sceleris labe ac suspicione contaminentur. Ipse quidem certè Dinarchus in oratione contra Aristogitonem testatur, Demosthenem fuisse bonum virum, his verbis: Ac Demostheni veniæ nihil esse dādum censuistis, quòd acceptorum contra vos munerum conuictus esset, sed pœnam irrogastis, idq; meritò: quem si non omnia, at pleraque negocia ex vsu reipublicæ administrasse, scitis ipsi. Sed tamen si vera fatenda sunt, affectibus sepositis: videtur hoc Demostheni lege quadam talionis accidisse. Etsi enim is in tuenda rempublica rectum & honestum institutum tenuisse credi potest: tamen quouis modo, etiam per calumniam & manifestum mendacium aliquando aduersarios euertere studuit: eaq; ratione sæpe etiam reipublicæ incommodauit. Quæ artes quàm oratorem deceant, quem bonum virum dicendi peritum definiunt, isti viderint, qui mendacijs & impostur is delectantur. Ego verò, cùm linguam homini propter ciuium consociationem datam esse constet: id genus hominum breuibus Gyaris dignum existimo, qui facultatem dicendi, ad proferendam & illustrandam veritatem comparatam, ad innocentiæ perniciem & scelerum

Dinarchus de Demosthene.

defensionem conuertunt: quod perinde est, ac si accensa candela oculos, quibus illa seruire debet, exurerent, aut pugiones contra magistratus vltionem sicarijs offerrent. Sed videmus tantam extitisse naturæ humanæ deprauationem, vt optimæ quæq; ac præstantissimæ res ad pessimos vsus conferantur. Pleriq; autem oratores ijs ingenijs sunt, vt plurimùm indulgeant odio, inuidiæ, ambitioni, auaritiæ, falsæ populi suorũq; gregalium gratiæ, cum interitu rerum publicarum, & multis priuatorum etiam hominum calamitatibus. Quod cum animaduertissent Romani imperatores: iurisprudẽtiam eloquẽtiæ prætulerunt, ac iusticiæ sacerdotes in eorũ locum, quibus lingua vænalis esset, succedere voluerunt: cõsilio fortasse non malo, sed euentu æquè infelici, vt res ipsa declarat. Quum igitur ab omni ætate accidisse videamus, vt sursum deorsum miscerentur omnia: nos quoq; abusum eloquentiæ intelligere, & verum eius vsum, contra improborum magistrorum consuetudinem, amplecti debemus, idq; cum omnibus alijs faciendum est, tum verò Theologis, qui vulgo etiam contentionis cupidiores quàm veritatis perhibentur, & magis in eo elaborare, vt calumnijs aduersarios deformẽt, quàm vt sese doctrinæ puritate & vitæ integritate commendent, aut suos auditores ad corrigendas falsas opiniones & morum prauitatem emendandam prudenter instruant, & totis eloquentiæ viribus cohortentur. Sed quid hæc ad Demosthenem, aut Dinarchum? aiat aliquis.

DINARCHI CONTRA DEMOSTHENEM ORATIO, XVIII. Hieronymo Vuolsio interprete.

Occupatione deprecatur eiusdẽ rei sæpius audiendę molestiam.

ISte quidem magistratus vester, Atheniensis, cum ipsè capitis sese condẽnarit, si quicquam ab Harpalo accepisse conuinceretur: adeò manifestè conuictus est acceptorum ab ijs munerum, quibus se hactenus aduersari est professus. Cùm autem Stratocles multa verba fecerit, & pleraq; crimina iam occupata sint, ac senatus Areopagiticus ipsius indicij æquas & veras rationes attulerit: de ijs verò quæ restabant, Stratocles sit locutus: & decreta iam quæ ad rem pertinebant, recitarit: relinquitur nobis, Athenienses (tantam præsertim causam agentibus, quanta nulla vnquam oblata est reipublicæ) vti vos ex æquo omnes hortemur, primùm vt nobis reliquis veniam detis, si fortè in quædam ab alijs allata in medium, inciderimus, (Nec enim eò repetemus eadem, vti vos obtũdamus: sed vt ad maiorem iracũdiam concitemini.) Deinde ne commune ius totius ciuitatis negligatis: nec salutem publicam cum Rei eloquentia commutetis. Illud enim videtis, Athenienses apud vos quidem de Demosthene fieri iudicium: apud alios autem de vobis: qui obseruant, quemadmodum patriæ commodis studeatis: atq; vtrum priuatas istorum sordes & improbitatem in vos recipiatis: an verò mortalibus omnibus declaraturi sitis vestrũ in eos odium, qui largitionibus, in reipublicæ fraudem, corrumpuntur: neq; vos inquisitionem istam senatui Areopagitico mandasse, vt delatos absolueretis: sed, vt eius indicio cognito, vos illos, vt eorum facinora merentur, vlciscereminì, id quod nunc vobis in manu est. Nam cum iustum plebiscitum factum sit, omnesq; ciues inuestigare cupiant, qui nam oratores isti sint, qui cum ignominia & periculo reipublicæ pecuniam ab Harpalo accipere non dubitarint: prætereáque tu ipse Demosthenes, ac multi alij decreto hac de re inquiri iusseritis à senatu: instituto maiorum, num qui aurum

Exhortatio iudicũ ab hominum expectatione, ipsorumq; officio.

A εἰομένους καὶ ἀγρήσαντας. παρόμοιον γὰρ ποιῶσιν, ὥσπερ ἂν τοὺς λύχνον ἄψας τις ὠφελῆσαι ἕνεκα, τούτῳ τὰς ὄψεις κάοι μὲν ὅπλα χειρῶν, ἃ ξιφίδια τοῖς ἀνδροφόνοις τις ἐκφυγεῖν αὐλὸς ἕνεκα τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων πιμωρίας παραδιδῷ· ἀλλὰ γὰρ ὁρῶμεν ὅπ ὀλίγου τοσοῦτον πονηρίας ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις μεταπεσοῦσα τυγχάνῃ, ὥστε τὰ κάλλιστά τε πάντα καὶ ἄριστα τῶν ὄντων ὅλη τοῖς πονηροτάτοις ἐγχειρήμασι παραλαμβάνειν. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ῥητόρων τοιοῦτοι, τὰς φύσεις εἰσὶν οἷοι τὰ πολλὰ ὀπτεύειν πρὸς τὸ φθόνῳ, καὶ τῇ δυσμενείᾳ, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ, καὶ τῇ αἰχρокερδείᾳ καὶ τῇ ψευδωνύμῳ θεραπείᾳ τοῦ δήμου τὸ καὶ τῆς διασωτοῦ ὄχλου γε καὶ τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι, καὶ δὴ πολλοὺς καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοῦ δυσχήμας ἀεὶ πίπτειν συμβαίνει. ὅπερ οἱ τῶν ῥωμαίων αὐτοκράτορες καλανοήσαντες, τὸ τῶν νόμων ἀκρίβειαν τοῦ τῶν λόγων δωρεάμενοι θεσπεσιμυκότες φαίνονται, καὶ τοὺς λεγομένους τῆς δικαιοσύνης ἱερέας αὐτὴ τὴν αὐλὰ χρωμένων τῇ γλώττῃ αὐτικαταστήσαντες· ἡ φαύλως ἴσως βεβουλευμένοι, ἀπὸ τυγχάνοις ἂν οὐ αὐλοὶ ὅπερ αὐτὸ ἔδειξέ τε τὸ θέαμα, τὴν θεσπιρίσεως. τυγχάνῃ ὑμᾶς χρὴ, γιγνώσκοντας, ὅτι διὰ παίδος τὰ πάντα κάτω καὶ ἄνω τρέπει), τὰ μὲν ὑπὸ χαραπόμενα θεὶ τοὺς λόγους ἐκ ἀγνοεῖν, τὴν δ' ὀρθὴν τούτων χρῆσιν, ὥσπερ τἐναντίον οἱ πονηροὶ τῶν διδασκάλων ἐπιτίθασιν, ἀσπάζεσθαι. Προσήκει μὲν οὖν τοῦτο ἅπασιν μὲν τοὺς ἄλλους φαύλους θεσπιρυμένους, ἐχθίστους δὲ τοὺς θεολόγους δεῖ) φάσκοντας· καὶ χρὴ δὴ καὶ πᾶς τοῖς πολλοῖς ὑπολαμβανομένους τε καὶ λεγομένους, ὡς σπεύδουσι μᾶλλον θεὶ τὴν φιλονικίαν, ἢ τὴν φιλαλήθειαν· καὶ θεσυργιαίτερον ποιεῖν τὸ θεσπλακίζειν τοὺς ἀντιλέγοντας, ἢ τὰ αὐτοὶ διά τε τὰ κείμενα τῆς διδασκαλίας, καὶ τὸν τῆς ἀναστροφῆς καλοκαγαθίαν, ὑπολήψεως ὑπεκκειμένης, τυγχάνειν· καὶ τὰ ψεύδη τῆς δογμάτων ἐν τῇ ψυχῇ τῇ ἀκροατῇ κατθελεῖν· καὶ διδάσκειν, τίνα τρόπον βελτίους ἂν ἦσθε. Αλλὰ γὰρ τί τοῦτο θεσς δημοδένην ἢ ἀντιαρχὴν; φαίη τις ἂν δικαίως.

ΔΕΙΝΑΡΧΟΥ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΣ.

Μὲν δημαγωγὸς ὑμῖν ὦ ἀθλιωτάτοι καὶ θανάτῳ τετιμημένος ἑαυτῷ ἐαν ἐξελεχθῇ ὀπισθῶ ἐληφὼς παρ' ἁρπάλου· ὅτος φανερῶς ἐξελήλεγκται δῶρα εἰληφὼς θεὸ τούτων, οἷς ἐναντία πράττειν ἔφη τὸν ἅλλον χρόνον. πολλῶν δὴ τοῦ στρατοκλέους εἰρημένων καὶ τῶν πλείστων θεσκαλειλημμένων κατηγορημάτων, καὶ θεὶ μὲν αὐτῆς τῆς ἀποφάνσεως, τῆς ἐξ ἀρείου πάγου βουλῆς, δικαίας καὶ ἀληθεῖς ἀποδείξεις εἰρηκύας· ὅπὶ δὲ τῶν ἀκολούθων τούτοις στρατοκλέης εἰρηκότος, καὶ τὰ ψηφίσματα ἀναγνωκότος ἤδη τὰ ὅπὶ τούτων· ὑπόλοιπον ἡμῖν ὦ ἀθλιωτάτοι (καὶ ταῦτα ἀγωνιζομένοις ἀγῶνα τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδεπώποτε γέγονε τῇ πόλει) κοινῇ πᾶσιν ὑμῖν θεσκελεύεσθαι, πρῶτον μὲν ἡμῖν τοῖς λοιποῖς συγγνώμην ἔχειν, αὖ τ' αὐτῶν ἑνίοις θεπίπληξιν. (ἀηδὲς ἵνα ἐνοχλῶμεν ὑμᾶς, ἀλλ' ἵνα ὀργίζησθε μᾶλλον παροξυνόμενοι, δι' ὃπὶ τ' αὐτῶν ἐρῶμεν) ἐπὶ τὰ μὴ θεῖεσθαι τὰ κοινὰ τ' πόλεως ἁπάσης δίκαια, μὴ δὲ τὴν κοινὴν σωτηρίαν αὐτικαταλλάξασθαι τ' τῶν κρινομένου λόγων. ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἀθλιωτάτοι, ὅτι θεσὶ μὲν ὑμῖν, δημοσθένης οὗτος κρίνεται, παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοις, ὑμᾶς· οἱ σκοποῦσι τινά τρόπον γνώμην ἔχετε περὶ τῆς πόλεως συμφερόντων, καὶ πότερον τὰς ἰδίας τούτων θωροδοκίας καὶ πονηρίας ἀναδέχεσθε εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς· ἢ φανερὸν πᾶσιν ἀνθρώποις πιήσετε, διότι μισεῖτε τοὺς τῆς πολιτείας δῶρα λαμβάνοντας· καὶ οὐχ ἵν' ἀφῆτε, ζημίαν θεσπράξαι τῇ ἐξ ἀρείου πάγου βουλῇ· ἀλλ' ἵνα ἀποφηνάντων τούτων, ὑμεῖς τιμωρήσησθε τ' ἀδικημάτων ἀξίως. νυνὶ δὲ τοῦτ' ἐφ' ὑμῖν ἐστι. ψηφισαμένου γὰρ τοῦ δήμου δίκαιον ψήφισμα, καὶ πάντων τ' πολιτῶν βουλομένων εὑρεῖν, τίνες εἰσὶ τ' ῥητόρων οἱ τολμήσαντες ὅπὶ διαβολῇ καὶ κινδύνῳ τ' πόλεως χρήματα θεδὲ ἁρπάλου λαβεῖν· καὶ θεὸς τούτοις ψήφισμά τι γράψαντες, ὦ δημόσθενες, σὺ καὶ ἑπόμενοι πολλῶν (εἶεν τοῦ βουλοῦ θεὶ αὐτῶν· ὡς αὐτῇ πάτριόν ἐστιν, εἴ τινες

ἐλήφασι

ελήφασι παρὰ Ἁρπάλου χρυσίον, ζητεῖ ἡ βουλή. ἐκ ὧν τῶν παρακλήσεων μαθεῖν τὸ δίκαιον. ἐδὲ τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς πίστεως τῆς πρὸς αὐτὴν, ἧττον σπουδάζουσα βουλομένη· ἀλλ' (ὅπερ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀρεοπαγῖται εἶπον) πρόροῦσα ἡ βουλή, ὦ ἄνδρες, τῶν τούτων ἰσχυρῶν τῶν ἐν τῷ λέγειν καὶ πράττειν. οὐκ οἰομένη δεῖν δεδεμίαν ὑπολογίζεσθαι τοῦ μὴ αὐτῆς ἐρουμένων βλασφημιῶν, εἴ τις μέλλοι τῇ πατρίδι αὐτῆς αἰτίαν μοχθηρὰν καὶ κίνδυνος ἔσεσθαι. τούτων ἦν ὡς ἐδόκει τῷ δήμῳ καλῶς καὶ συμφερόντως πεπραγμένων, αἰτίαν νῦν καὶ προκλήσεις καὶ συκοφαντίαι παρὰ Δημοσθένους ἦκουσιν· ἐπειδὴ ὕστερος ἀποφαίνει εἴκοσι τάλαντα ἔχων χρυσίου. καὶ ἡ τῶν ἐκπεσουσίας φόνων ἀξιόπιστος ἔσται βουλὴ τὸ δίκαιον καὶ ἀληθὲς διϊδεῖν· καὶ κυρίας δικάσαι τὰ ὄντα σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἑκάστου τῶν πολιτῶν· καὶ τοῖς μὲν βιαίως θανάτῳ τελευτηκόσι βοηθῆσαι. οὗ γὰρ παρανόμου τινὸς ἐν τῇ πόλει διαπεπραγμένους ἐκβαλεῖν, ἢ θανάτῳ ζημιῶσαι· νῦν ὅτι τοῖς καὶ Δημοσθένους ἀποφασμένοις χρήμασιν, ἄκυρος ἔσται καὶ δικαίως· ναὶ καὶ ψευστὴ δὴ βουλὴ Δημοσθένους· τοῦτο γάρ ἐστιν ὑπερβολὴ καὶ πράγματος. σὲ κατέψευσαι καὶ δημάδην; καθ' ὧν ἃ ἦ τἀληθῆς εἰπεῖν, ὡς ἔοικεν, ἀσφαλές ἐστιν; οἷ πολλὰ πρότερον τῶν κοινῶν ἐκείνη ζητεῖν προσετάξατε, καὶ διὰ τὰς γνωμένας ζητήσεις ἐπηνέσατε; οὓς δ' ἡ πόλις ἅπασα ἠδύνατο) αἰσχύνασθαι τὰ δίκαια πρᾶξαι· καὶ τότε ἡ βουλὴ ψευδεῖς ἀποφάσεις πεποίηκε; ὦ Ἡράκλες. διὰ τί οὖν ἐν τῷ δήμῳ σωθεῖσα χώρας, ὦ δημοσθένες, ἐὰν ἀποφήνῃ καὶ σὺ ἡ βουλή, θανάτου ἑαυτῷ τὰ ζημίας; καὶ διὰ τί πολλὰς αὐτῆς πόλεις σὺ τῆς βουλῆς ἰσχυριζόμενος ἀποφάσεσιν· ἡ πῶς νῦν ἐλθὼν ὁ δῆμος, ἢ τίσι προστάξας ζητεῖν τὰ ἀφανῶν καὶ μεγάλων ἀδικημάτων, εὕρει τὰ ἀληθείαν, τὸ μὲν δὴ σωθὲν πρότερον τὸ ἀκριβῶς εἶναι πιστὸν, σὺ καταλύεις ὁ δημοτικὸς εἶναι φάσκων· ὦ τῶν σωμάτων φυλακὴν ὁ δῆμος ἀποκαταστήσας ἔδωκεν· ὦ τὴν πολιτείαν δὲ δημοκρατίαν πολλάκις ἐγκεχείρηκεν, ὃ διαφυλάκειν τὸ οὖν σῶμα βλασφημεῖν ἐπὶ αὐτῷ μέλλοντος πολλάκις, ὡς σὺ φῄς, ὅτι βουλόμενον· ὃ φυλάττει τὰς ἀπορρήτους διαθήκας, ἐν αἷς τὰ πόλεως σωτήρια κεῖται. δίκαια μὲν οὖν δίκαια πρόπαν γε πανταχῇ τὸ πρόσθριον. εἰρήσεται γὰρ ἃ γινώσκω. δυοῖν γὰρ θάτερον ἔχρῃν αὐτοὺς, ἢ καὶ τὴν πρώτην ζήτησιν τὴν ὑπὲρ τῶν τριακοσίων ταλάντων τῶν περὶ Δαρεῖον παρόντων ζητεῖν, καθάπερ συνέταξεν ὁ δῆμος· ἵνα τότε δόξῃ καὶ δίκαιον ἦν εἶναι τοῦτο, καὶ τὴν μεμισημένων ἐκείνην τὰ χρήματα. φανερῶν γενομένων, καὶ τῆς περὶ θηβαίους προδοσίας ἐξελεγχθείσης, ἣν ὅτε προδέδωκεν· ἀπηλλάγμεθα τοῦτον δημαγωγὸν, δίκαιον ἀξίαν δόξης· ἢ, εἰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐβούλεσθε δημοσθένει συγχωρεῖν, καὶ πολλοὺς ἐν τῇ πόλει τοιούτους καθ' ὑμῶν διορθοῦσθαι εἶναι· τὸν περὶ τῶν νῦν ἀποφασμένων ζήτησιν χρημάτων μὴ προσδέχεσθαι, πεῖραν ὑμῶν ἐν τοῖς πρότερον ἀληθότας· ὅπου γε ἦν καλῶς καὶ δικαίως τὰ ἀποφάνσεως τὰ καὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων νῦν γεγενημένης, καὶ τὸν ἐξ ἀρείου πάγου βουλῆς, οὔτε τὰ δημοσθένους, οὔτε τῶν δημάδου δυνάμιν ὑπομενούσης, ἀλλὰ τὸ δίκαιον αὐτὸ καὶ τἀληθὲς προῦργιαίτερον πεποιημένης· ἀδὲν ἦττον εἰσέρχεται δημοσθένης, περί τε τῆς βουλῆς βλασφημῶν, καὶ ἐπὶ ἑαυτοῦ λέγων, οἷς πιθανῶς καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα χρήσεται λόγοις, ἐξαπατῶν ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ θηβαίους ὑμῖν ἐποίησα συμμαχους. ἔκ. ἀλλὰ τὸ κοινῇ συμφέρον ἀμφοτέραις ἐλυμήνω τὰ πόλεσιν, ὦ δημοσθένες· ἐγὼ παρέσχε πάντας εἰς χαιρώνειαν. ἔκ, ἀλλὰ ἔλιπες μόνος αὐτὸς τὴν ἐκεῖ τάξιν. ἐγὼ πολλὰς ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρέσβευσα πρεσβείας. ἐφ' οἷς ἔκ οἶσθ' ὅ, τι ποτ' ἂν ἐποίησε, ἢ τίνας ἂν εἶπε λόγους, εἰ σωθεῖσα κατορθώσειν αὐτῷ ἅπασι βέλτιστον· ὅτι τοῖς τοιούτοις

A aurum ab Harpalo acceperint, inquirit senatus. Neque verò is ex istis cohortationibus, ius illud didicit: neq; veritatem & fidem suã in tua causa perdere voluit: sed (vt & ipsi Areopagitæ dixerunt) eo, quòd senatus, istorum, cùm verbis faciendis, tum rebus gerendis, potentiam prospexit: neq; cõmittendum cẽsuit, vt vllius contra se iaciẽdi maledicti metu, patriæ suæ vllum crimen aut periculum crearetur. Hæc cum populi iudicio rectè atq; vtiliter acta essent: nunc querelæ & prouocationes atq; calumniæ à Demosthene afferuntur: posteaquam indicatum est, eum viginti auri talenta accepisse. Is ergo senatus, cuius grauis est autoritas in verè perquisitis & rectè diiudicandis cædibus consultò factis: qui potestatem habet, cùm de corpore & vita cuiusq; ciuis pronunciandi, tum violenta morte peremptis opitulandi: eos autem qui aliquid interdictum legibus in vrbe cõmiserunt, vel eiiciendi, vel capite plectendi: is ergo nunc indicio de pecunia contra Demosthenem facto, ius suum atq; autoritatem amittet? Quid ni? falsò enim præiudicio senatus Demosthenẽ oppressit. Et quid addi queat ad istam impudentiam? Te scilicet ac Demadem mendacio oppressit, in quos, vt res declarat, nec vera dicere tutum est? qui prius multa publica negocia ei inquirenda mandastis: factasq; inquisitiones laudastis? & quos vniuersa ciuitas cogere non potest, vt ea quæ æqua sunt, faciant, contra eos senatus falsum indicium fecit? O Iupiter. Cur ergo in concione capite dare pœnas non recusabas Demosthenes, si te senatus detulisset? Cur tu multos sustulisti indicijs senatus nitens? Quò se nunc populus conuertat, aut quibus inquisitionem obscurorum & magnorum facinorum mandet ad comperiendam veritatem? Nam id concilium quod prius fide dignum habitum est, tu qui te popularẽ perhiberi postulas, euertis: cuius fidei populus vitam ciuium commisit: cui rempublicam & libertatem sæpe custodiendam tradidit: quod tuum corpus, vt se nunc conuicijs incesseres scilicet, defendit, sæpè, vt tu ais, insidijs appetitum: quod arcana pacta conseruat, in quibus sita est salus reipublicæ. At iurè hoc, iurè quodammodo accidit concilio. Nec enim dissimulabo sententiam meam. Decuit enim eos, aut prius de trecentis talentis à rege Persarum allatis, inquirere, quemadmodum populus constituerat: vt tum ista bellua supplicio affecta, & ijs qui pecuniam illam partiti erant, cognitis, & proditione, qua Thebanos iste perdidit, in lucem prolata, isto populi duce liberati essemus, pro merito mulctato: aut si vos ista condonare Demostheni voluissetis, quò multi in vrbe existerent, qui contra vos munera caperent, hanc indicatæ iam pecuniæ inquisitionem non suscipere, vt qui prius, quibus animis essetis, periculum fecissent. Quippe cum indicio nunc adeò rectè & iustè contra istum & cæteros facto, senatus Areopagiticus neq; Demosthenis neq; Demadis opes formidarit: sed maiorem æquitatis & veritatis rationem habuerit: nihilominus Demosthenes circumeat, & senatum insectans, & semetipsum iactans ijs verbis, quibus statim insolenter apud vos vtetur decipiendi gratia, cùm se effecisse dicet, vt Thebani societatem vobiscum inirent. Non, sed id quòd æquè ciuitati vtriq; expediebat tu corrupisti Demosthenes. Se omnes ad Chæroneam in aciem eduxisse. Non, sed solus illic acie excessisti. Se multas pro vobis legationes obijsse. quibus elatus, equidem nescio quid egisset, aut quæ verba fecisset, si consilia eius successum habuissent, qui ad tales

Refutatio, senatui potius quàm Demosthenni credendum esse.

Accusat senatus lenitatem, ad removendam calũniæ suspicionem.

Elevatio meritorũ Demosthenis.

calami-

Exẽpla ſeueritatis iudicum in claros viros.

calamitates & tanta mala conflanda totum orbem terrarum peragrarit? Et tamen præmia ſibi maxima decerni poſtulat, vt & in patriæ fraudem munera capiat, & contra populum quiduis & dicat & faciat impunè. Ac Timotheo quidem, qui Peloponneſum claſſe circumuectus eſt: qui Lacedæmonios nauali ad Corcyram prælio ſuperauit: qui Cononis filius fuit, à quo Græcis libertas reſtituta eſt, à quo capta Samus, Methone, Pydna, Potidæa: & præter has aliæ viginti vrbes: nihil apud vos iſta profuerunt: neque talia beneficia cum iudicio tum conſtituto, & iureiurando, quo dato ſuffragia ferebatis, commutaſtis: ſed centum talentis mulctaſtis: quòd ipſe fatebatur, ſe à Chijs & Rhodijs pecuniam accepiſſe: impurum autem iſtum Scytham (nec enim temperare mihi queo) quem non vnus vir, ſed totus ex Areopago ſenatus, facta inquiſitione, pecuniam contra vos habere indicauit: quem eſſe mercenarium & captatorem munerum contra rempublicam declarauit, & harum rerum conuicit: eum non vlciſcemini? in eum exempla non edetis? quem non modò regium aurum accepiſſe conſtat: ſed rempublicam eſſe depeculatum, & nunc ne ab Harpalo quidem allata pecunia abſtinuiſſe? Enimuero quam meritorum Timothei partem conſtituunt Demoſthenis legationes Thebis obitæ? aut quis non deridet vos, qui audire iſta non graueminì, ſi conferat eas actiones, quibus iſte gloriatur, cum Timothei & Cononis beneficijs? Sed non decet cum quiſquilijs iſtis eos comparari, qui res pro vobis & republica noſtra & maioribus dignas geſſerunt. Quare ſenatuſconſulto de Timotheo exhibito, reuertar ad orationem de iſto inſtitutam. Recita. Senatuſconſultum. Talis fuit ille ciuis, Demoſthenes, qui iurè & veniam & gratiam inueniſſet à ſuis ciuibus: qui non dictis, ſed factis multa officia reipublicæ præſtitit: qui idem ſemper inſtitutum vſq; ad obitum tenuit: non vt tu crebris mutationibus cælum terræ miſcuit: neq; tantas remunerationes à populo flagitauit, vt ſuperior eſſet legibus: neq; poſtulauit, vt qui iurarunt ſe ex legibus pronunciaturos, peierarent: ſed & condemnari voluit, ſi iudicibus viſum eſſet. qui non excuſationes temporum attulit: neq; aliud ſenſit, aliud pro concione dixit. Non occidetis, Athenienſes, ſceleratum iſtum hominem, qui præter alia multa & magna peccata, etiam Thebanorum vrbem euerti paſſus eſt, cum à rege Perſarum trecenta talenta ad eorum conſeruationem accepiſſet? Nam cum Arcades in Iſthmum veniſſent, atq; Antipatri legatos re infecta dimiſiſſent: & infelicium Thebanorum admiſiſſent, qui mari ægrè ad eos peruenerant ſupplices, & caduceos oleaginos, vt aiebant, geſtantes: dicturi apud Arcades: Thebanos non eo animo res nouas moliri, quòd Græcorum amicitiam deſertam vellent, aut Græcis aduerſaturi eſſent: ſed quòd Macedonum in ſuam vrbem violentiam diutius tolerare non poſſent, neq; perpeti ſeruitutem & contumelias, quas hominibus ingenuis fieri viderent. Quibus cum opem ferre Arcades parati eſſent, adducti miſericordia malorum quæ audierant ac declaraſſent, ſe corporibus Alexandrum propter tempora ſequi coactos, voluntatibus autem cum Thebanis & Græcorum libertate fuiſſe coniunctos: eorumq; dux Aſtylus venalis eſſet, vt & Stratocles narrauit, & decem talenta poſtularet ob adducenda Thebanis auxilia, ac legati ad iſtum veniſſent, quæ aurum regiũ habere ſcirẽt: & orarent atq; obteſtarentur, vt pe-

Cõtentio actorum Demoſthenis & Timothei.

Criminatur Demoſthenẽ excidij Thebanorum.

A πιάτοις ἀτυχήμασι, καὶ κακοῖς ἅπασιν ἐπεληλυθὼς τὴν οἰκουμένην· ὅμως ἀξιοῖ δωρεὰς αὐτῷ δεδόσθαι τὰς μεγίστας, λαμβάνειν δωρεὰν τὴν παλαίδος, καὶ λέγειν ἐν πράττειν τὴν τῆς δήμου, ἃ αὐτὸν βούλοιτο. ἐν τιμοθέῳ μὲν, ὦ ἀθηναῖοι, πελοποννησίων μὲν ναυμαχίαν νικήσαντα λακεδαιμονίους, καὶ κόνων ὑεῖ, τὸν τῆς ἑλλάδος ἐλευθερώσαντος, καὶ σάμον λαβόντος, καὶ μεθώνην, καὶ πύδναν, καὶ ποτίδαιαν, καὶ πρὸς ταύταις ἑτέρας εἴκοσι πόλεις, οὐκ ἐπιτήσεται εὐπόλογον· ἃ γὰρ τῆς τότε σωτηρίας κρίσεως, ἀδὲ τῶν ὅρκων, οὓς ὁμωμοκότες ἐφέρετε τὴν ψῆφον, αὐτικατηλλάξασθε τὰς τοιαύτας εὐεργεσίας· ἀλλ' ἑκατὸν τάλαντα ἐζημιώσατε. ὅτι χρήματ' αὐτὸν ἔφη παρὰ χίων εἰληφέναι, καὶ ῥοδίων. τὸν δὲ κατάπυστον τοῦτον καὶ σκύβαλον (ἐξάγαμαι γὰρ) οὐκ ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ πᾶσαν ἐξ ἀρείας πάγου βουλὴν ζητήσαι ὅστις φανεῖ, χρήματα ἔχειν καθ' ὑμῶν· καὶ ὃς ἂν φανεῖ) μισθαρνῶν καὶ δωροδοκῶν καὶ τὸν πόλεως· καὶ ταῦτα ἐξελήλεγκε) τοῦτον οὐ μωρησάμενοι παράδειγμα ποιήσετε τοῖς ἄλλοις; ὃς οὐκ ἐκ τῶν βασιλικῶν μόνον εἰληφὼς χρυσίον φανερός ἐστιν· ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως κεχρηματισμένος· ὁ νῦν ὢν B τὸν ὑπὸ ἁρπάλου κομισθέντα χρημάτων εἰς τὴν πόλιν ἀποδεχόμενος· καί τοι τί μέρος ἐστὶ τῶν ὑπὸ τιμοθέου πεπραγμένων ἀγαθῶν, ἃς δημοσθένης ἐπρέσβευσεν εἰς θήβας πρεσβείας; ἢ τίς ἂν αὐ κατηγελάσειεν ὑμῶν, τῶν τοσούτων ἀκόντων, αὐτιθεὶς, ἐφ' αἷς ἕστηκε σεμνύνεται πράξεσιν, ἐκείνας ἃς τιμόθεος ὑμᾶς καὶ πόνων ἀνηρέτησεν; ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τοῦτο τὸ κάθαρμα ἀφορμᾶν δεῖ, τὰς ἀξίας καὶ τῆς πόλεως, καὶ τῶν προγόνων ὑπὲρ ὑμῶν πράξεις παραχόμενος ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ τιμοθέῳ γενομένῳ, πάλιν ἐπὶ τὰς ἐπὶ τούτοις λόγους βαδιοῦμαι. λέγε. ψήφισμα. Ὁ τοίνυν, ὦ δημόσθενες, πολίτης ὃς δικαίως ἂν καὶ συγγνώμης καὶ χάριτος ἐτύγχανε παρὰ τῶν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμπολιτευομένων· ἀλόγοις, ἀλλ' ἔργοις μεγάλα τῇ πόλει ἀγαθὰ ποιήσας· καὶ διαμένων ἐπὶ τῆς πολιτείας· καὶ ἐκ ἄνω καὶ κάτω μεταβαλλόμενος ὥσπερ οὗ, ἐπελαύνησεν· ὁ τηλικαῦτας τὴν δῆμον αἰτήσας δωρεὰς, ὥσπερ τῶν νόμων δεύτερον· ὁδ' οἰόμενος δεῖν τοὺς ὁμωμοκότας καὶ τοὺς νόμους οἷσπερ τὴν ψῆφον, δημιορκεῖν, ἀλλ' ὑπομένειν καὶ κρίνεσθαι, ἐδόξατε τοῖς δικασταῖς· * καὶ ὁ καιρὸς λέγων, ὁδ' ἑπέρα φρονῶν καὶ δημηγορῶν· ἐκ ἀποκλινεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, τὸν μιαρὸν τοῦτον ἄνθρωπον; ὃς τοὺς ἑπέρους πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἁμαρτήμασι, καὶ τὴν θηβαίων πόλιν τοσοῦτον ἐν ἀνάστατον γενομένην, τριακόσια τάλαντα λαβὼν, εἰς τὴν ἐκείνων σωτηρίαν, παρὰ δὲ περσῶν βασιλέως. καὶ δεκάδων ἡκόντων εἰς ἀθήνας καὶ τὴν μὲν παρ' αὐτοῦ πρεσβείαν, ἀπρακτον ἀποστεῖλαι τὴν· τὴν δὲ θηβαίων τὴν παλαιπώρων τοσοῦδε ἐξαμένων· οἵκτου γάλατος μόλις ἀφικοῦτο τοὺς ἐκείνους· ἱκετηρίαν ἔχοντες, C κηρύκια συμπεπλεγμένα, ὡς ἔφασαν, ἐκ τῶν ἄλλων· ἐρωτῶντες τοὺς δεκάδας· ὅτι ἀ τοὺς ἑλλῆνας φιλίαν θηβαῖοι διαλῦσαι βουλόμενοι, τοῖς πράγμασιν ἐπανέσχε, δὲ ἐναντίον τῶν ἑλλήνων δὲν πράξοντες· ἀλλὰ τὰ περ αὐτοῖς ὑπὸ τῶν μακεδόνων ἐν τῇ πόλει γενόμενα φέρειν ἀκέπι δυνάμενοι· δὲ τὴν δουλείαν ὑπομένειν, δὲ τοὺς ὑπερῃφανοῦντας. εἰς τὰ ἐλεύθερα σώματα γινομένας. οἷς ἐπιμῶν γενομένων τῶν δεκάδων βοηθεῖν, καὶ ἐλεησάντων ἐφ' οἷς ἠκουσε κακοῖς· καὶ φανερὸν ποιησάντων, ὅτι τοῖς μὲν σώμασι μὴ ἀλεξανδρᾷ, διὰ τοὺς καιροὺς, ἀκολουθεῖν δυνάμενα καζοῦλο· τῇ δ' ὑνοίᾳ μὴ θηβαίων, καὶ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ὄντων· καὶ ὃ σφαλησόμενον αὐτῶν ἀσύλου, ὠνίου ὄντος, ὥσπερ καὶ σφατοκλῆς εἶπε, καὶ δέκα τάλαντα αἰρουμένους, ὥστε ἀγαγεῖν τὴν βοήθειαν τοῖς θηβαίοις· καὶ τῶν πρεσβευτῶν ὡς τοῦτον ἐλθόντων· ὃν ἤδεσαν ἔχοντα τὸ βασιλικὸν χρυσίον· καὶ δεομένων, καὶ ἱκετεύοντων δεῖσθαι

δοῶαι πὶ χρήμαθα εἰς τ̃ τ̃ πόλεως σωτηρίαν· ἐκ ἐτόλ
μησεν ὁ μιαρὸς ἕτος, κ̀ ἀσεβὴς, κ̀ αἰσχροκερδὴς, ὃπο τ̃
πολλῶν χρημάτ̃ ὧν εἶχε, δέκα μόνον τάλαντα δοῦναι·
τοσούτας ὁρῶν ἐλπίδας ὑποβαινούσας εἰς τ̃ θηβαίων σω
τηρίαν· ἀλλὰ πρεπόδεν ἑτέρας δόντας τοῦτο τὸ ἀργύρι
ον, ὥσπερ κ̀ στρατοκλῆς εἶπεν, ὑπὲρ ζ̃ πάλιν ἀπελθεῖν οἴ
καδε τοὺς ἐξελήλυθότας ἀρκάδων, κ̀ μὴ βοηθῆσαι τοῖς
θηβαίοις. ἆρ ὑμῖν δοκεῖ μικρῶν κακῶν, ἢ τ̃ τυχόντ̃ ὅλη
τῇ ἑλλάδι αἴτιος γεγονὼς δημοσθένης, κ̀ ἡ τούτ̃ φι
λαργυρία; ἢ πρόσηκεν αὐτ̃ ὑφ' ὑμῶν ἐλέου τινὸς τυγ
χάνειν, τοιαῦτα πεπραγμένον· ἀλλ' ἐ τ̃ ἐσχάτης τιμω
ρίας, κ̀ ὑπὲρ τ̃ πρότερον γεγενημένων ἀ
δικημάτων ἀκούσον) τ̃ κρίσιν, ὦ ἀθλιώτατοι, τ̃ ὑφ' ὑμῶν
ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ γεγενημένῃ πάντες ἂν ἄνθρωποι θεω
ρήσειαν ὑμᾶς τοὺς κρίνοντας ὅπως χρῆσθε τῷ τοιαῦτα
διαπεπραγμένῳ· ὑμεῖς ἔσθ' οἱ διὰ πολλῷ τ̃ ὑπὸ τούτου
πεπραγμένων ἀδικημάτων ἐλάττω, μεγάλας δ' ἀπα
ραιτήτους συμφοράς συμπεπεισθήτε τιμωρίας. ὑμεῖς μέν ναι
μὲν τ̃ μυλωθρὸν ἀπεκτείναλε, διὸν παῖδα ἐλεύθερον ἐκ
πεπλωμένης ἔχοντα ἐν τῷ μύλωνι. θεμίστιον δ' τ̃ ἀφιδναῖον,
διότι τ̃ ῥοδίαν κιθαρίστριαν, ὕβρεσεν ἐλθοῦσαν εἰς, ἀνά
τῷ ἐζημιώσαλε· δ' ὑβριστὴν δ', διότι τ̃ ὁλιωθίαν παῖδα
σκίλλαν ἔσησεν ἐπ' οἰκήματος· δρακ̃ δ' τοῦτον τ̃ πρόδοτην,
παῖδες κ̀ γυναῖκες αἱ θηβαίων, ὅτι τὰς σκιλλὰς τ̃ βαρ
βάρων διενεμήθησαν· πόλις ἀσυγκλήτων κ̀ συμμάχων,
ἐκ μέσης τ̃ ἑλλάδος αἰρήπασεν· ἀρᾶται κ̀ ἀπείρε) τὸ
θηβαίων ἄστυ, τ̃ κοινωνησάντων ἡμῖν ζ̃ πρὸς φίλιππον
πολέμου. δρᾶτ' ἀκ φημι κ̀ ἀπείρεται, κ̀ ἐκ ἠλέησέ φημι ὁ
μιαρὸς ἕτος, πόλιν οἰκτρῶς ἀπολλυμένην ἅτως, εἰς ἣν ἐ
πρέσβευσεν ὑφ' ὑμῶν ἀποσταλείς ἧς ὁμόσπονδος κ̀
ὁμοτράπεζος πολλάκις γέγονεν· ἣν αὐτὸς φησι σύμμα
χον ἡμῖν ποιῆσαι· ἀλλὰ πρὸς οὓς δ' τυχοῦσας πολλά
κις ἦλθε, τούτους ἀτυχοῦσας πρόδεδωκε· κἀκεῖνοι, ὡς
οἱ πρεσβύτεροι λέγουσι, καλαλελυμένης τ̃ δημοκρα
τίας τ̃ περ ἡμῖν· κ̀ συνάγοντος ἐν θήβαις θρασυβούλου
τοὺς φυγάδας, εἰς τ̃ φυλῆς κατάληψιν κ̀ λακεδαιμονί
ων ἰσχυόντων κ̀ ἀπαγορδόντ̃, μηδένα ἀθλιωτάων ὑπο
δέχεσθ', μηδ' ἐκ πέμπειν ὅμως σωσέπραττον τῷ δήμῳ
τ̃ καθοδον· κ̀ τὸ πλάκις ἀνεγνωσμένον παρ' ὑμῖν ἔψη
φίσαντο ψήφισμα· μὴ πρεσβεύειν. ἑαύτ̃ς ὅτι πλα δ' τ̃
χώρας τ̃ ἀθλιωτάων ἔχων πρόθυ). ἕτος ζ̃ ὁ κοινὸν αὐτ̃
τοῖς συμμάχοις, ὡς αὐτίκα φήσι, παρέχων, ὀδὲν πλέ
τον ἔπραξεν. ὀδὲ τ̃ χρημάτων ὧν ἔλαβεν εἰς τ̃ τούτων
σωτηρίαν ὀδὲν ἠθέλησε προέσθαι. ὧν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες,
μνησθέντες, κ̀ τὰ ἀτυχήματα τὰ γενόμενα διὰ τὰς προ
δοσίας θεωρήσαντες· ἐν τ̃ ὁλιωθίων κ̀ θηβαίων συμφο
ραῖς, ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ὀρθῶς νυνὶ βουλεύεσθε. ἐ τοὺς
δωροδοκεῖν ἐθέλοντας κ̀ τ̃ πατρίδος, ἀνελόντες, ἐν ὑ
μῖν αὐτοῖς, κ̀ τοῖς θεοῖς τὰς ἐλπίδας τ̃ σωτηρίας ἔχετε.
μάνως γὰ οὕτως, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, μόνως κ̀ τὰς ἄλ
λας πείσετε βελτίους· ἐὰν τοὺς ἐνδόξους τ̃ πονηρῶν ἐξε
λέγξαντες, κολάσητε τ̃ πονηρίας ἀξίως. τοὺς μὲν γὰ τυ
χόντας τ̃ κρινομένων, ὅταν ἁλῶσιν, ὀδεὶς οἶδεν ὀδὲ ζη
τεῖ πυθέσθαί τι πεπόνθασι. τοὺς δ' ἐνδόξους πάντες πυν
θάνονται· κ̀ τοὺς δικάζοντας ἐπαινοῦσιν, ὅταν τὸ δίκαιον
μὴ σφόνται τ̃ τ̃ κρινομένων δόξαις. ἀνάγνωθι τὸ
ψήφισμα τὸ θηβαίων. λέγε τὰς μαρτυρίας. ἀνάγνω
σκε τὰς ἐπιστολάς. ψήφισμα. Μαρτυρία. Επιστολαί.

Μισθωτὸς οὗτος ὦ ἀθλιώτατοι, μισθωτὸς οὗτός ἐστι πε-
λαμός· ἕτος ἐκ ὁ τὴν πρεσβείαν τὴν σφετέραν τῷ φιλίππου πορθουμένῳ, ὡς ἡμᾶς ἐκ θηβῶν καλέσας, κ̀ τὰ λυθῆναι τὸν
πρῶτον πόλεμον αἴτιος γενόμενος. οὗτος φιλοκράτει συναινεθεὶς τῷ γράψαντι πρὸς φίλιππον εἰρήνην,
διὰ τοῦτ' ὑμεῖς ἐκεῖνον ἐξεβάλετε· κ̀ ζῶντα τοῖς πρέσβεσιν ἐμισθώσατο τοῖς μετὰ αὐτιπάτρου δεῦρ' ἐλθοῦσιν, ἀναλαμ
βάνων αὐτούς, κ̀ τὸ κολακεύειν τοὺς μακεδόνας, πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσάγων. μὴ ἀφῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι,
μὴ ἀφῆτε

A ut pecuniã illã ad ciuitatis suæ salutẽ cõferret: recusauit nefarius iste atq; impius & sordidus de magna pecunia quã habebat, decẽ tantũ talẽta dare: cũ quidẽ videret tantã spẽ salutis Thebanorũ affulgêre: nec obstitit quo minus aliꝫ darẽt illud argẽtũ (vt & Stratocles dixit) quo Arcadica expeditio domũ reuerteretur, nec opẽ ferret Thebanis. Nũqd videtur vobis paruorũ malorũ ac vulgariũ vniuersæ Græciæ autor extitisse Demosth. & eius auaritia? nũ deberi ei venia à vobis, his factis, ac nõ potius vltimũ suppliciũ, ob iniurias tã recẽtes q̃ veteres illas? Audiẽt iudiciũ, Atheniẽses, hoc die à vobis facturũ omnes homines, spectabũt vos, iudices, quo pacto tractaueritis hominẽ tã facinorosum. vos estis q̃ ob delicta, istius iniuryꝫ multo leuiora, magna supplicia nullis mitigati depcationib. influxeritis: vos Menonẽ molitorẽ occidistis, qđ ingenuũ puerũ Pellæneũ t̃ pistrino habuisset: vos Themistiũ Aphidnæũ, q̃ initiꝫ Eleusiniꝫ Rhodiã citharistriã violasset, capite mulctastis: Euthimachum itẽ, q̃ puellã Olynthiã pstituisset: ob istũ verò proditorẽ liberi & vxores Thebanorũ in tabernacula Barbarorũ

Iterum infamiæ, & seueritatis iudices cõmonefacit.

B sunt distributæ. Vrbs finitimorũ & fœderatorũ è media Græcia est abrepta. Aratur & cõseritur vrbs Thebanorũ, q̃ nobiscũ vnà bellũ Philippo intulerunt. Aratur inq̃ & cõseritur, nec misertus inq̃ est impurus iste ciuitatis adeò miserabiliter pereũtis, in quã legatus à vobis missus est: cuius sacris & mẽsis sæpe interfuit: quã ipse ait sua opera sociã vobis esse factã. Verũ ad quos rebus secũdis sæpe est, pfectus: eos reb. aduersis deseruit. Illi (vt seniores narrãt) abrogata nostra libertate, & Thrassybulo exules colligẽte ad Phylẽ occupandã: quãuis Lacedæmonij rerũ potirẽtur, & quẽquã Atheniẽsiũ recipi vetarẽt, aut dimitti: tamẽ adiutores populo fuerũt ad patriã recuperandã, et sæpe recitatũ apud vos decretũ fecerũt: nõ esse cõiuendũ, si quis armatus regionẽ Atheniẽsiũ trãsiret. Iste autẽ, qui (vt mox gloriabitur) se cõmunẽ præbet socijs, nihil simile fecit: neq; quicquã eius pecuniæ quam ad illorũ salutẽ procurandã acceperat, amittere voluit.

Amplificatio à cõditiõe & meritis Thebanorum.

Admonitio & exaggeratio à qualitate personæ.

Quorũ vos, iudices, recordati, præsertim, cum, quæ mala proditionis sint, in Olynthiorũ & Thebanorũ calamitatibus spectaueritis: uestræ incolumitati nũc ipsi rectè cõsulite: ac largitionũ contra patriã auidis è medio sublatis, in vobis ipsis & dijs immortalibus spem salutis collocate. Sola enim hac ratione, Athenienses sola hac ratione alios etiã corrigetis: si principes improborũ conuictos ita puniueritis, vt eorũ meretur improbitas. Nã si qui vulgares rei condẽnentur, id nemo rescisciꝫ, neq; etiã scire auet, quid eis acciderit: de illustrib. aũt omnes sciscitãtur, & laudãt iudices, vbi ius & æquũ reorũ gloriæ nõ cõdonarint. Recita decreta Thebanorũ. Dic testimonia. Lege literas. Decretũ, Testimonia, Literæ. Mercenarius iste est. Atheniẽses, mercenarius iste est, iam olim.

C Iste est qui legationẽ à Philippo proficiscentẽ, ad nos Thebis vocarit, & primi belli deponendi autor fuerit: iste cũ Philocrate consilia contulit, qui pacẽ decreuit cũ Philippo faciendã, ob quã vos illũ eiecistis: & bigas legatis conduxit, qui cũ Antipatro huc profecti erant: & excepit eos, & Macedonibus assentãdi consuetudinẽ, primus in vrbẽ introduxit. Ne absoluite, Atheniẽses, ne dimittite

Criminatur Demosthenẽ, vt Philippi proditorẽ.

μὴ ἀφῆτε

impunitum hominem, cuius nomine vrbis cæterorúmque Græcorum clades sunt inscriptæ: palàm cõuictum acceptorum contra rempublicam munerum: neq; cum vos fortunæ benignitas in melius prouehat, atque alteram patriæ pestem vrbe eiecerit, istum autem vobis occidendum tradiderit, omnibus vtilitatis rationibus ad uersamini: sed omnem actionum vrbis auertite. atque in istos duces, euentus aduersos conuertite. Ad quod

Excitat vt inutilẽ & intelicem ciuem.

enim tempus reponetis istum, quo eum vobis vsui futurum existimetis? Est ne vestrum, aut circumstantis coronæ quisquam, qui dicere possit, quæ iste vel priuata vel publica negocia, vbi tractanda suscepit, non euerterit? Nònne iste Aristarchi domum ingressus, cui Nicodemi cædes, vt nostis omnes, crimini dabatur, suis consilijs Aristarchum maxima cum infamia vrbe eiecit? Is igitur tali amico vsus est Demosthene, vt existimet istius accessum non aliud fuisse, quàm malum quendam genium, & ortarum calamitatum ducem atq; autorem. Nonne cum populo suadere cœpit, quod vtinam nũquam factum esset (nam priuata eius acta omittam: tempus enim prolixitatem orationis non patitur) boni quidem, vt omnino dicam, reipublicæ nihil contigit: in periculis verò & malis & ignominia tota Græcia, non tãtum nostra vrbs versata est? & cum plurimæ ei, dum cõciones habuit, occasiones oblatæ fuerint. omnes nobis vtiles occasiones neglexit? quibus porrò tẽporibus bonus ciuis, & reipub. studiosus aliquid gerendum suscepisset, ijs tantũ abfuit vt magistratus iste, qui se mox vobis vtilem fuisse dicet, actionem aliquam proferret, vt eos etiam qui aliquid quod è re vestra esset, gerebant, sua fortuna oppleuerit. Proficiscebatur Charidemus ad Persarum regẽ, cum quidem prodesse vobis non verbis, sed re ipsa cuperet, & priuato suo periculo vestrã & reliquorũ Græcorum salutẽ procuraret. Cum autem iste in foro obãbulans verba faceret, seq; rerum gerẽdarum socium ascisceret: sic eas Fortuna inuertit, vt contraria eorũ, quæ expectabantur, euenirent. Soluit hinc Ephialtes: ac oderat ille quidem istum, sed tamen actionum socium habere cogebatur. Etiam hunc ademit Fortuna reipub. Euthydicus populi commodis inseruire decreuerat. Huic se amicũ esse Demosthenes professus est: is

Ignauus in occasione rerum gerendarum.

perijt. Quæ cum vos videatis, & sciatis multò melius quàm ego, non cõsideratis? nõ cogitatis ipsi vobiscum de præteritis futura cõiectantes, nullum istius esse vsum, nisi vt inimicis adiumẽto sit ad aliquid aliud mali contra rempub. cõparandum? quale illud fuit apud Caprã, cum & Lacedæmonij omnes cum exercitu exissent, & Achæi atq; Elæi se cum eis coniunxissent, & X. M. peregrinorum militum in procinctu essent, & Alexander in India esse diceretur, & Græcia vniuersa ob singularum vrbiũ proditores, iniquo animo rerum illarum statum patiẽs, aliquod vrgentiũ malorum remediũ optaret. Iis ergo tẽporibus Demosthenes quis fuit, cõsulendi decernẽdiq; autoritate præditus, qui sistatim dicet, hũc statum odio esse dignũ? Nũquid (nã omitto cætera discrimina) aliquid decreuisti de his discriminibus? consuluisti? pecuniã suppeditasti? vllã vel paruã operã ijs nauasti, q̃ cõmunẽ salutẽ defensuri erãt? Nihil penitus. Sed circũibas nugigerulos instruẽs, & tuopte ingenio literas cõfingebas. * *& cum reip. infamia auro de digitis suspẽso obambulabat, delicias faciens in publicis malis: & lectica deferebatur via Piræensi, pauperibus inopiam opprobrans. Et iste vobis ad futuras occasiones vtilis erit. qui*

A μὴ ἀφῆτε τ̃ ὄπὶ τοῖς τ̃ πόλεως, κ τ̃ ἄλλων ἐλλιῶν ἀτυχήμασιν ὄπιγεγραμμένον, ἀλιμώρητον, ἐλημένον ἐπωτοφόρῳ δ ὦρα ἔχοντα κατὰ τῆς πόλεως, μηδ ἐ τῆς ἀγαθῆς τύχης ἡμᾶς ὄπὶ τὸ βέλτιον ἀγάσης, κ τὸν μὲν ἕτερον τ̃ τὼ παλεῖδα λελυμασμένων ἐκ τῆς πόλεως ἐκβεβληκίας, τ̃τον δ ὑμῖν ἀποκεῖναι ὠφελιμάσης· αὐτοὶ τοῖς πᾶσι συμφέρασιν ἐνεκλιωθῆτε· ἀλλὰ μεταιωνίσασθε τὰς τῆς πόλεως πράξεις, εἰς τ̃ύτους οὗ ἠγεμόνας τὰς ἀπὸ τυχίας τρέψαντες, εἰς ποῖον γ̃ καιρὸν ἀποθήσεσθε τ̃τον, ὑπολαβόντες χρήσιμον ὑμῖν αὐτοῖς ἔσεσθ; ἔχοι τὶς ἂν εἰπεῖν ἢ ὑμῶν, ἢ τ̃ παρεληκότων, εἰς ποῖα ἔτος πράγματα εἰσελθὼν ἢ ὄφελμα, ἢ κοινὰ, ὁκ ἂν ἀπαγαφεν; ἀκ εἰς μὲν τ̃ Δεισταρχου οἰκίαν εἰσελθὼν, συμβαλόσας, τ̃ νικοδήμου φόνον καλῶς πεπραχαθέντα, ὃν ἴσε πὼν πς, ἐξέβαλε τ̃ ἀρίσταρχον ὄπὶ τ̃ αἰσχίστης αἰτίαις· κ τοιότῳ φίλῳ δημοσθένει χρήσασθαι, ὡστε κακοδαίμονα αὐτῷ τ̃τον, κ τ̃ γεγενημένων συμφορῶν ἠγεμόνα νομίσαι παρελθεῖν; ἀκ ἐπιδὴ τῷ δήμῳ συμβουλεύειν ἠξίωσε, ὡς μή ποτε ὤφελεν (ἀφήσω γὰρ αὐτὰ τὰ ὄφελη. ὁ γὰρ χρόνος ἀκ ὄπιδέχεται μακρολογεῖν) ἀγαθὸν μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν οὐδὲν γέγονε τῇ πόλει· ἐν κινδύνοις δ ἐκ κακοῖς κ̃ ἀδοξίᾳ πᾶσι ἕλλασι, μόνον ἡ πόλις καθέστηκε; κ πλείστοις καιροῖς ἐν τ̃ δημηγορίαις χρώμενος, ἁπλῶς ἀφῆκε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν καιρούς; κ ἐν οἷς τὶς ἂν φιλόπολις ἀνὴρ, ἐκ κηδεμὼν παρέλετο πράξαι· τοσοῦτον ἐδέησεν ὁ δημαγωγὸς ὁ χρήσιμος αὐτίκα φήσων ὑμῖν γενῆσθαι, πρᾶξιν τινὰ παραφέρειν· ὥστε κ τὰς πράτονλας ὑπὲρ ὑμῶν τι, τ̃ ἑαυτῶ τύχης ἀνέπλησεν. ἀπῆρε χαιρήσαντος τοὺς τῶν περσῶν βασιλέα, χρήσιμος ὑμῖν ἐ λόγοις, ἀλλ' ἔργοις βουλόμενος γενέσθαι· κ τοῖς ἰδίοις τοῖς αὐτὸ κινδυνεύουσιν ὑμῖν κ τοῖς ἄλλοις ἕλλησι βουλόμενος τὴν σωτηρίαν παρασκευάσαι, παρεὼν δ ἔτος κ τὴν ἀγοράν, ἐλογοποίησε, κ τ̃ πραττομένων εἰσεποίει κοινωνὸν αὐτόν. οὕτω δὴ κατέστρεψεν ἡ τύχη ταῦτα. ὡς πέναντία γίνεσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις. ἐξέπλευσεν ἐφιάλτης, μισῶν μὲν τ̃τον, ἀναγκαζόμενος δ τ̃ πραγμάτων κοινωνεῖν. ἀφέλετο κ τ̃τον ἡ τύχη τ̃ πόλεως. διὸ δικαίως παρῃρεῖτο τὰς ὑπὲρ ἐ δὴ μυ πράξεις· ἔφη τούτῳ δημοσθένης φίλος εἶναι, ἔτος ἀπώλετο. κ ταῦθ' ὑμεῖς ὁρῶν τες καὶ ὄπισταμένοι πολὺ βέλτιον ἢ ἐγὼ, κ λογίζεσθε κ σκοπεῖσθε παρ' ὑμᾶς αὐτούς, πυνθανόμενοι τὰ μέλλοντα ἐκ τ̃ γεγενημένων, ὅτι C οὐδὲν ἔτος χρήσιμος· ἀλλ' ἢ τοῖς ἐχθροῖς κ τ̃ πόλεως συ ζῆσαι καλῶς κωλύειν ἑτέραν. οἵα ἐπ' αἰγὸς πλῶ μοῖς ἐγένετο, ὅτε λακεδαιμόνιοι μὲν ἅπαντες ἐξεστράτευσαν, ἀχαιοὶ ἢ κ ἠλεῖοι τ̃ πραγμάτων ἐκοινώνουν, ὑπῆρχον δὲ ξένοι μύριοι, ἀλέξανδρος ἢ ὡς ἐλέγετο, ἐν ἰνδοῖς ὤν. ἡ δὲ ἑλλὰς ἅπασα ὄφελος ἂν ἑκάστη τ̃ πόλεων ποθὸ τας, ἀχθομένη τοῖς παροῦσι πράγμασιν, ἠσμένει μ̃ βολόν τινα τ̃ κακῶν τ̃ παρεληκότων· νυνὶ δ' ἂν ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς δημοσθένης τις ὤν, ὁ τοῦ συμβουλεῦσαι κ γράψαι κύριος, κὴ φήσων αὐτίκα δεῖν μισεῖν τὰ καθεστῶτα πράγματα (ἐῶ γὰρ τοὺς ἄλλους κινδύνους) ἐγράψάς τι παρὰ τουτῶν κινδύνων; συνεβούλευσας; ἐπόρισας χρήματα; μικρὸν τι χρήσιμον ἐγένου τοῖς ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας πράττουσιν; εὐδοτιμῶ. ἀλλὰ παρεὶς καπασκευάζων λογοποιοὺς, κὴ παρ' ἑαυτ̃ γράφων ὄπιστολάς. * κὴ καταμαχῶν τὼ τῆς πόλεως δόξαν, χρυσὸν ἐκ τῶν δακτύλων ἀναψάμενος παρεπορεύετο, τυφῶν ἐν τοῖς τῆς πόλεως κακοῖς, κ ὄπὶ φορείου καπακομιζόμενος τὼ εἰς παιραιᾶ ὁδόν· κὴ τὰς τῶν πενήτων ἀποριας ὀνειδίζων. οὕτω καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας ὑμῖν καιροὺς ἔσε χρήσιμος, παρε-

πάντας οὐ παρελυθήτας; τοιούτων, ὦ δέσποιν' Ἀθηνᾶ, καὶ ζεῦ σῶτερ, συμβούλων καὶ ἡγεμόνων ὤφελον τυχεῖν οἱ πολεμήσαντες τῇ πόλει, καὶ μηδέποτε βελτιόνων. οὐκ ἀναμνήσεσθε, ὦ ἄνδρες, τὰς τῶν πρεσβυτέρων πράξεις; οἱ μεγάλων καὶ πολλῶν κινδύνων καταλαμβανόντων τὴν πόλιν, ἀξίως τῆς πατρίδος, καὶ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας, καὶ τῆς δόξης τῆς δικαίας, ὑπὲρ τοῦ δήμου συμφερόντων ἐκινδύνευσαν; ὧν τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐκείνους, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, Ἀριστείδην καὶ Θεμιστοκλέα, οὓς ὀρθώσαντας τὰ τείχη τῆς πόλεως. καὶ τοὺς φόρους εἰς ἀκρόπολιν ἀνενεγκόντας παρ' ἑκόντων καὶ διδομένων τῶν ἑλλήνων. ἀλλὰ παντὶ τὰ μικρὸν πρὸ τῆς ἡμετέρας ἡλικίας γεγενημένα ὑπὸ κεφάλου τοῦ ῥήτορος, καὶ θρασύνωνος τοῦ ἐρχιέως καὶ ἡλιοδώρου Φορμισίου, καὶ ἑτέρων ἀνδρῶν ἀγαθῶν. ὧν ἐνίων ἔτι καὶ νῦν ζῇ τὰ σώματα. τούτων δὲ οἱ μὲν φρουρουμένης ὑπὸ λακεδαιμονίων τῆς καδμείας, βοηθήσαντες τοῖς εἰς θήβας κατιοῦσι τῶν φυγάδων, τοῖς ἰδίοις κινδύνοις, ἠλευθέρωσαν πόλιν ἀσυγκέρασταν, καὶ πολὺν χρόνον διαλύσασαν. οἱ δὲ πείσαντες ἐξελθεῖν ὑμῶν τοὺς προγόνους, κεφάλαιον τοῦτο ψήφισμα γράψαντος, ὃς ἀκαταπλαγεὶς τὴν λακεδαιμονίων δυναμιν, οὐδὲ λογισάμενος ὅπως ἀμόνον τὸ κινδυνεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ γράφειν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀσφαλές ἐστιν, ἔγραψεν ἐξεῖναι βοηθήσαντας Ἀθηναίοις τοῖς κατελθοῦσι τῶν φυγάδων θήβας. οἱ ἐξελθόντων ἐκεῖ τῶν ἡμετέρων πατέρων, ὀλίγαις ἡμέραις ἐξεβλήθη ὁ τῶν λακεδαιμονίων φρούραρχος, ἠλευθερώθη θηβαῖοι, διεσπάσθη ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα ἄξια τῶν προγόνων. ἐκεῖνοι ἦσαν ἐκεῖνοι, ὦ ἀθηναῖοι, ἄξιοι σύμβουλοι καὶ ἡγεμόνες ὑμῶν καὶ τοῦ δήμου· μὰ δι' ἃ τὰ τοιαῦτα κινδυνεύσαντες, οἱ μὲν πεπαίκασι μηδὲν, μηδὲ πεφύκασιν ἀγαθὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως τῶν δὲ αὐτῶν ἀσφάλειαν τηροῦντες, καὶ παύοντες ἀργυρολογουμένους, καὶ πεπαικότας τὴν πόλιν ἀδοξοτέραν ἑαυτῶν, καὶ νῦν ἐλλιμενίσαι δῶρα καθ' ἡμῶν εἰληφότες παρὰ βασιλέως ὑμᾶς, καὶ ἀξιοῦσι. τοιοῦτοι γεγενημένοι, οὐδὲ τὴν ἑαυτῶν πλεονεξίας ἀφαλέλλφν. οὐκ ἐχρὴ τεθνεῶναι, καὶ τὸ ἑαυτῶν ψήφισμα, πολλοὺς τοιούτους ἀφ' ὑμῶν πραγμένους. οὐκ αἰσχύνεσθε, ἄνδρες ἀθλιωτάτοι, τὴν καὶ δημοσθένους τιμωρίαν ἐκ τῶν ἡμετέρων λόγων μόνον ἡγούμενοι δεῖν κρίνειν; οὐκ ἴστε τοῦτον αὐτοὶ δωροδόκον ὄντα, καὶ κλέπτην, καὶ προδότην φίλων, καὶ τῆς πόλεως ἀνάξιον, καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ δῶρα τούτου τυχεῖν γεγενημένον; ἀπὸ ποίων ψηφισμάτων ἔστιν, ἢ ποίων νόμων, οὐκ εἴληφεν ἀργύριον; εἰσί τινες ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἐν τοῖς τριακοσίοις γεγενημένων, ὃς ἐπειδὴ ἔστη τὴν τριηραρχικὸν νόμον. ἀναφέρεται τοῖς πλησίον, ὅτι τρία τάλαντα λαβὼν μετέγραφε καὶ μετεσκεύαζε τὸν νόμον καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν· καὶ τὰ μὲν ἐπώλει, ὧν εἰλήφει τὰ πλείω· τὰ δὲ λοιπὰ ὀμνύων οὐκ ἐβεβαίου; εἰπάτω μοι πρὸς θεῶν, ὦ ἄνδρες, ποῖα ἔστιν οἰεσθε γράψαι Διφίλῳ τὸν πρυτανεύοντα σίτησιν, καὶ τὸν εἰς τὴν ἀγορὰν ἀναθησόμενον εἰκόνα; ἢ τὸ ποιῆσαι πολίτας ὑμᾶς Χαιρέφιλον καὶ Φείδωνα, καὶ Πάμφιλον, καὶ Φίλιππον καὶ πάλιν Ἐπιγένη, καὶ Κόνωνα τοὺς τραπεζίτας; ἢ τὸ χαλκοῦς ἐν ἀγορᾷ καταστῆσαι Βηρισάδην, καὶ Σάτυρον, καὶ Γοργίππον, τοὺς ἐχθίστους τυράννους; παρ' ὧν αὐτῷ χίλιοι μόδιοι ἕκαστον, πυρῶν ἀποστέλλουσι· τῷ δ' ὅπου καταφύγῃ αὐτὸν φήσουσι εἶναι; ἢ τὸ γράψαι πανοπλίτην ἀθλιώτατον εἶναι, τὸν μὲν αὐτῷ πολίτης καταδυλωσάμενον, τὴν δ' εὐβοίας ἕλης μιᾶς ἅπαντας ἀδελφοὺς καλλίστῳ προδότῃ φιλίππῳ γεγενημένον, οὐ κἂν ἐῶσιν οἱ νόμοι τὴν ἀθηναίων χώραν πατεῖν· εἰ δὲ μή, τοῖς αὐτοῖς ἔνοχον εἶναι κελεύουσιν, οἷς πῦρ, αἴ τις τὸ φυγόντων ἐξ ἀρείου πάγου κατίοι, καὶ τὸν ὅστις ὁ δημοκλὴς ὑμέτερον ἔγραψε πολίτην εἶναι. περὶ τούτων οὐ

A *qui omnes superiorum temporum neglexit occasiones? Vtinam ô domina Minerua, & seruator Iupiter, huiusmodi consultores & duces ciuitatis hostibus contigissent, & nunquam meliores. Non in memoriam reuocabitis res gestas maiorum, qui cum multa magnáque pericula vrbem oppressissent, è dignitate patriæ & suæ libertatis & honestæ opinionis pro publica vtilitate dimicarunt? Quorum veteres illos commemorare prolixum fuerit, vt Aristidem & Themistoclem, qui mœnia ciuitatis erexerunt, & tributa in arcem retulerunt, quæ Græci sponte & volentes conferebant. Sed ea quæ paulum supra nostram ætatem à Cephalo oratore gesta sunt, & Thrasone Erchiensi, & Heliodoro Phormisio, atque alijs viris præstantibus: quorum etiam num quidam in viuis sunt. Nam horum alij cum Cadmea præsidio Laconico teneretur, auxiliati exulibus Thebas reuertentibus, suis periculis vrbem finitimam, & longo iam tempore seruientem liberarunt: alij persuaserunt nostris maioribus, vt expeditionem susciperent, senatusconsulto à Cephalo facto, qui non perterritus Lacedæmoniorum potentia, neque* B *ratione habita incerti expeditionum euentus & periculosæ pro republica decernendi aleæ, iussit Atheniensis suppetias ire exulibus, qui Thebas occuparant. Egressis igitur illuc patribus nostris, intra paucos dies Laconici præsidij dux eiectus est, Thebanis libertas restituta, vrbs nostra rem gessit maioribus dignam. Illi fuerunt Athenienses, illi fuerunt digni vobis & populo, senatores atque duces, non mediusfidius istiusmodi vulpeculæ: qui cum pro vtilitate reipublicæ neque egerint, neque acturi sint quicquam, securitati suæ consulentes, atque vndique argentum facientes, & cum nunc comperti sint acceptæ contra vos pecuniæ, vos decipiunt, atque his rebus gestis suam auaritiam laudi ac præsidio sibi esse oportere censent: quos quidem occidi oportet ex ipsorum decreto, cum olim talia perpetrarint. Non pudet vos existimare, Athenienses, ex solis verbis nostris iudicium esse de Demosthene faciendum? Non scitis ipsi, eum esse captatorem munerum & peculatorem, & amicorum proditorem, & vrbe indignum, cùm ipsum tum fortunam eius extitisse? de quibus iste decretis, de quibus legibus nummos non accepit? Sunt quidam in prætorio, qui in trecentorum numero fuerunt, cum legem ferret trierarchicam. Non dicetis assessoribus vestris, vt tribus talentis acceptis, eam transcripserit & reconcinnarit singulis concionibus, atq; alia uendiderit accepto precio, alia cum vendidisset, non confirmarit? Dicite mihi per Deos, num putetis eum Diphilo gratis victum in Curia decreuisse, & statuam in foro collocandam? aut vobis autorem fuisse donandæ ciuitatis Chariphilo, Phidoni, Pamphilo, Philippo, atque iterum Epigeni & Cononi mensarijs? aut æreas statuas in foro erigendas Berisadi, Satyro & Gorgippo, odiosissimis tyrannis? à quibus ei quotannis mille frumenti modij mittuntur, qui statim se nullum habere confugium dicet. aut Taurosthenem fecisse Atheniensem, qui & ciues suos seruitute oppressit, & totam Eubœam Philippo cum fratre suo Callia prodidit? quem leges agrum Atheniensium ingredi non patiuntur aut eadem teneri pœna iubent, qua eum, qui* *à senatu Areopagitico actus in exilium, in vrbem reuertitur. Et hunc popularis iste homo vestrum ciuem esse iussit. Harum ergo rerum testes vobis sunt*

Deprimit Demosthenis existimationem collatione.

Acta Demosthenis auariciæ sordibus contaminat.

citandi, vti de cæteris, quos iste hospites & Athenienses esse iussit? Nunquid proh diuûm fidem, putatis, eum qui argento accipiendo delectetur, auri viginti talenta repudiasse? aut minuta munuscula acceptasse: tantam pecuniæ vim esse aspernatum? aut Areopagiticum senatum, post semestrem inquisitionem, nomina Demosthenis Demadis & Cephisophontis per iniuriam ad vos detulisse? Multi, iudices, multi ciuium & aliorum Græcorum, vt & prius dixi, obseruant vos, quo pacto hanc causam disceptaturi, atque vtrum aliorum etiam corruptelas in iudicium adducturi, an verò sine metu accipiendi munera contra vos potestatem daturi sitis. An ea quæ prius firma & rata putabantur, nunc ob Demosthenis hanc causa dictionem, autoritatem omnem sint amissura, quem ob alias administrationes suas periisse oportebat. qui caput suum omnibus execrationibus quæ in vrbe facta sunt, obstrinxit: qui Furiarum numen, cæterorúmque deorum quos in Areopago obtestari moris est periurio violauit: qui singulis concionibus, diris est, deuotus: qui munera cepisse contra rempublicam est compertus: qui & populo & senatui verba dedit contra execrationem, cum alia sentiat, alia dicat: qui priuatim Aristarcho atrocia & contraria legibus consilia dedit? qui tandem, si qua est iusta in periuros & sceleratos vindicta, sicut est, pœnas dabit, eásque hoc ipso die. Audite, iudices, execrationes. Execrationes. Tamen Demosthenes ad mentiendum, & absurdissima quæque dicenda ita paratus est, adeò frontem perfricuit, nec demonstratæ veritatis, nec execrationis vllius rationem habens, vt de me quoque dicere non dubitet, vt audio, me quoque prius ab hoc senatu condemnatum, rem facere omnium absurdissimam, vt ipse ait, qui prius contra senatus huius indicium causam dixerim, nunc verò ei patrociner, seq; accusem de facto isto indicio. In quo ille rem non factam concinnat, & apud quosdam mentiri audet. Vt igitur, vbi se ad istam rationem conuerterit, non patiamini, sed certò sciatis, senatum meum nomen non detulisse, neq; delaturum fuisse: sed ab vno homine improbo, & apud vos pœna affecto, iniuriam mihi esse factam: paucis me audite: post iterum istum aggrediar. Necesse habet Senatus Areopagiticus duobus indicia omnia referre modis. Quibus istis? vel suo consilio facta inquisitione, vel ex mandato populi. Præter hos nullus alius est. Quòd si tu, nefaria bellua, dicis, populo mandante Senatum inquisisse ac detulisse nomen meum ostendito plebiscitum, & qui mei fuerint accusatores delatione facta: quemadmodum nunc vtrunque factum est, tum decretum quo inquisiuit Senatus, tum accusatores delecti à populo, è quibus nunc iudices maleficia audiunt. quæ si vera fuerint, mori nõ recuso. Sin Senatum ipsum suopte consilio me detulisse dicis: testes producito ipsos Areopagitas, quemadmodum ego eos producam, vt constet me non esse delatum. Eum autem hominem, atque improbum proditorem, qui per mendacium, vt tu quoque, & me & Senatum violauit, lesæ maiestatis reum feci, & apud quingentos ciues conuici, eum opera sua Timocli contra me locata, id fecisse: atque vltus sum ope illius temporis iudicũ. Cape tu mihi testimonium, quod prius etiã in iudicio, cum causa ageretur, exhibui iudicib. neq; id quisquã ciminatus est tanquã falsum: id ergo proferam.

Recita

Ab expectatiõe hominum.

Cõgeries criminum.

Confutatio, se ab Areopagitis non esse condemnatum.

A ἢν μάρτυρας ὑμῖν δεῖ καλεῖν, ἢ τοῦτ' ἄλλων ὅσους ἔστι γέγραφε πεποιηκέναι τοὺς Ἀρεοπαγίτας, οἴεσθε αὐτὸ δεγόμενον μὲν χαίρειν λαμβάνοντα χρυσίον δ' ἄπειρα τάλαντα οὐκ ἂν λαβεῖν; ἢ κἂν μικρὸν μὲν δωροδοκεῖν, ἀθρόον δ' οὐκ ἂν ποτε δέξασθαι τοσοῦτον λῆμμα; ἢ τὸν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὸν δημοσθένη, καὶ δημάδην, καὶ κηφισοφῶντα, ζητήσαντας ἐξ ἀρχῆς, ἀδίκως εἰς ὑμᾶς παρενηνέχθαι τὰς διαφάσεις; πολλοί, ὦ ἄνδρες, πολλοὶ τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον, θεωροῦσιν ὑμᾶς, πῶς τοῦτον δικάσετε τὸν ἀγῶνα· καὶ πότερον εἰσαγωγίμους καὶ τὰς τῶν ἄλλων διαφοδοκίας ποιήσεται; ἢ αὖθις ἐξέσται δῶρα λαμβάνειν παθ' ὑμῶν, καὶ τὰ πρότερον διαπεπραγμένα κύρια καὶ βέβαια εἶναι, νῦν ἀπιστεῖ μὲν τῷ δημοσθένει κρίσιν ψηφίσεται; ὃν οὐκ τῶν ἄλλων πρόσκοπον ὄντα πολλοῖς καὶ πονηροῖς τῶν πολιτευομένων αὐτῷ· ὃς ἀπώσας τὰς ἀρὰς τὰς ἐν τῇ πόλει γενομένας, οὐκ ἐφ' ἑκάστοις, ἀπειθῶς μὲν τοῖς σεμνοῖς θεοῖς ἐν δρεσι πάγῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, οὓς ἐκεῖ διόμνυσθαι νόμιμόν ἐστι, κατάρατ' δὲ καθιεράσιν ἐκκλησίαν γενομένην, ἐξελήλεγκεν· δῶρα κατὰ τῆς πόλεως εἰληφώς· ἐξαπατῶν ὑπὲρ τοῦ δήμου καὶ τῶν βουλῶν πρὸς τοὺς θεούς· καὶ ἕτερα μὲν λέγων, ἕτερα δὲ φρονῶν· ἰδίᾳ δὲ συμβουλεύων δεινὰς καὶ παρανόμους συμβουλὰς οὐκ αὖθις ἄπειρ ἐστί πω δίκαια τιμωρία κατὰ τῶν ὀμοίρκων καὶ πονηρῶν, ὡς πέρ ἐστι, δῶτ' δίκαιον ἔστ' ἐν ᾗ τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἀκούσατε αὐδρες δικασταὶ τὰς δρας. Ἀρξ. Ἀλλ' ὅμως, ἄνδρες δικασταὶ ὥτω δημοσθένης τῷ ψεύδεσθαι, καὶ μηδὲν ὑγιὲς λέγειν, ἑτοίμως χρῆται, καὶ ὥστε αἰσχύνης, ὅτι ἐλέγχει, ὅτι δρᾶς αὐτῷ μέλει, ὥς τι καὶ παρ' ἐμοῦ τολμήσει λέγειν, ὡς ἀκήκοα, ὡς ἄρα κἀμοῦ κατέγνω πρότερον ἡ βουλὴ καὶ ποιᾶ παίτων ἀτοπώτατον, ὡς ὅτος φησι, πότερον μὲν ἐναντίον τῇ τῆς βουλῆς ἀποφάσει ἀγῶνα ἀπολογούμενος· ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, νυνὶ δὲ συνηγορῶν αὐτῷ, κατηγορῶν τότε πρὸ τῆς γεγενημένης ἀποφάσεως· πρᾶγμα κατασκευάζων ἀγενημένον, ἀλλὰ ψεύδεσθαι πρὸς ἅπαντας τολμῶν. ἵν' οὖν, ἐὰν δύνηται ἐν τῷ λόγῳ· μὴ ἀπιστεῖσθε αὐτῷ. ἀλλ' εἰδῆτε ἀκριβῶς, ὅτι ὅτ' ἐμὲ ἀπέφυγεν ἡ βουλή, ὅτ' ἐμέλλησιν· ἠδικῆσθαι ὑφ' ἑνὸς ἀνθρώπου πονηροῦ, καὶ δίκαιον δεδωκότος παρ' ὑμῖν· ἀκούσατέ μου βραχέα. ἔπειτ' δὴ τοῦτον πάλιν βαδιοῦμαι. ἀνάγκη τοῦ βουλῶ, ὦ ἄνδρες, τοῦ ἐξ ἀρείου πάγου καπὰ δύο τρόπους ποιεῖσθαι τὰς ἀποφάσεις πάσας. τίνας τούτους; ἢ τοῖ αὐτοῦ προελομένου καὶ ζητήσαντος. ἢ τοῦ δήμου προσέχαντος αὐτῇ. χωρὶς τούτων οὐκ ἔστιν ὅν τινα τρόπον ποιήσειεν. εἰ μὲν τοίνυν φῂς, ὦ μιαρὸν σὺ θηρίον, τοῦ δήμου προσέχαντος καὶ ζητήσαντος τοῦ βουλῶ, δεῖξον μὲν ποιησάσθαι τοῦ ἀποφάσει· δεῖξον τὸ ψήφισμα, καὶ τίνες ἐγένοντό μου κατήγοροι, γενομένης τῆς ἀποφάσεως, ὥσπερ νυνὶ ἀμφοτέρα γέγονε· καὶ ψήφισμα, καθὸ ἐζήτησεν ἡ βουλὴ καὶ κατήγοροι χειροτονήσαντος καὶ δήμου, παρ' ὧν νυνὶ οἱ δικασταὶ πάθημα πεπαθόντων. κἀγὼ ἡ τούτου ἀληθῆ· ἀποθνήσκειν ἕτοιμός εἰμι. εἰσὶ αὖτ' προελομένου ἀποφῆναί με φῆς ὦ δύσχρη μάρτυρας οὗτ' ἀρεοπαγίτας, ὥσπερ ἐγὼ παρέξομαι, ὅτι ἂν ἐφάνθλω. τ' καπεψευσάμενον μὲν τι καμοῦ καὶ τ' βουλῆς, ὥσπερ οὐ κ πονηρὸν προδοτὴν εἰσηγείλας, κ ἐξελέγξας ἐν πεντακοσίοις τ' πολιτῶν, ὅτι μισθώσας αὐτὸν τιμοκλεῖ καπμοῦ ταῦτ' ἔπραξεν. ἐτιμωρησάμην μ τῶν τότε δικασταίτων. λάβε μοι σὺ τ' μαρτυρίαν, ἵν' κ πρότερον παρεχόμενον μαρτυρομένου τοῖς δικασταῖς. καὶ ἀδεὶς ἐπισκήψαι ὡς ψευδῆ ἔστι, ἵν' κ νυνὶ παρέξομαι.

B

C

λέγε

λέγε τὴν μαρτυρίαν. Μαρτυρία. Εἶτ' ἀδεινὸν, ὦ ἀθη- A
ναῖοι, εἰ, ὅτι μὲν εἷς ἀνὴρ ἔφησε πιστίας, ἀρεοπαγίτης ὤν,
ἀδικεῖν με, καταψευδόμενος κἀμοῦ καὶ τῆς βουλῆς· ἰσχυ
σεν αὐτὸ τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας μᾶλλον· καὶ διὰ τὴν ἀσθε-
νειαν τὴν τότε καὶ τὴν ἐρημίαν τὴν ἐμὴν, ἧς ἤδησαν αἱ
κατ' ἐμοῦ ψευδεῖς γενόμεναι καταπυκναί. ἐπειδὴ δὲ
τἀληθὲς ἅπασι τοῖς ἐξ ἀρείου πάγου βουλῆς ὁμο-
λογεῖται, δημοσθένην εἰληφέναι εἴκοσι τάλαντα χρυ-
σίου καθ' ὑμῶν καὶ πᾶσι παρεπικρότει, ἀδικεῖν, καὶ ὁ δη-
μαγωγὸς ὑμῖν, ἐν ᾧ τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν, ἐπιστο-
φόρῳ χρήματα λαμβάνων εἴληπται· νυνὶ τὰ νόμιμα
πέπεισθην, καὶ τὰ δίκαια, καὶ τἀληθῆ ἀσθενέστερα ἡγήσε-
σθαι τῶν δημοσθένους λόγων ἰσχύσαι μᾶλλον τοῦ ἀληθέως
ἢ ταῦτά τε ῥηθησόμενα καὶ τὰ συνέδρια διαβολὴ· ὡς
ἄρα πολλοὺς ἡ βουλὴ ἀποπέφαγκεν ἀδικεῖν τὸν δῆμον·
οἱ ἀποπεφυγασιν, εἰσελθόντες εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἡ
βουλὴ ἐπ' ἐνίων τὸ πέμπτον μέρος ἀπετίμησε τῶν ψή-
φων· τοῦτο ἦν ὅπου γίνεσθαι, ῥᾳδίως ἅπαντες μαθήσε-
σθε. ἡ βουλή, ὦ ἄνδρες, ζητεῖ τὰ πεπραχθέντα ὑφ' ὑμῶν,
καὶ τὰ γεγραμμένα παρ' αὐτὴν ἀδικήματα ἐχ ὡς ὑμεῖς
(καί μοι μὴ ὀργισθῆτε) δικάζειν ἐνίοτε εἰώθατε τῇ συ-
γνώμῃ πλέον, ἢ τῷ δικαίῳ ἀπανθμοῦντες. ἀλλ' ὡσπερ B
τὸ ἔνοχον ὅπου τοῖς ζητουμένοις ἀποφαίνει, καὶ τὸ ὁμοιο-
σὸν ἠδικηκότα τὰ πάτρια· νομίζουσι τὸν τοῖς μικροῖς
συνεθιζόμενον ἀδικεῖν· ἔπειτα τὰ μεγάλα τῶν ἀδικημά-
των δυσχερέστερον προσδέχεσθαι. διόπερ τὸν παρ' αὐτῆς
ἀποστερήσαντα τὸ ναῦλον τὸν πορθμέα ζημιώσασι, πρὸς
ὑμᾶς ἀπέφυγε. πάλιν τὸν τὸν πεντεδραχμίαν, ὃν τῷ τὸ
μὴ παρεῖναι ὀνόματι λαβεῖν ἀξιώσαντα, καὶ τῶν ὑμῖν
ἀπέφηνε καὶ τὰ μεῖζον ἐξ ἀρείου πάγου τολμήσαν-
τα ἀποδοῦναι τῷ τὰ νόμιμα, τὸν αὐτὸν τρόπον ζημιώσα-
σι ἐξέβαλε. τούτους ὑμεῖς κελεύοντες, ἀφήκατε· καὶ τὸν ἐξ
ἀρείου πάγου βουλῆς καταγνώσκοντες ψεύδεσθαι· ἀλλα
τῇ συγγνώμῃ μᾶλλον, ἢ τῷ δικαίῳ προσθέμενοι, καὶ τὴν
τιμωρίαν μείζω νομίζοντες εἶναι τῆς ὑπὸ τῶν κεινομέ-
νων γεγραμμένης ἁμαρτίας. ἦπου ἄρα ἡ βουλὴ, δημοσθέ-
νες, τὰ ψευδῆ ἀπέφηνεν; ἀλλ' οὐ που. τούτους μέν τοι, ὦ ἄν-
δρες, καὶ τοιούτους ἑτέρους ἀδικεῖν παρ' ἑαυτὴν ἀποφυγό-
σης τὴν βουλῆς, ὑμεῖς ἀφήκατε. πολύευκτον ἦν τὸν κυδαν-
τίδην, εἰ δήμῳ προσαγαγόντα ἐρήσεσθαι τὴν βουλὴν, εἰ συ-
νεισέρχεται τοῖς φυγάσιν εἰς μέγαρα, καὶ ἐρήσεσθαι ἀποφῆ-
ναι πρὸς ὑμᾶς· ἀπέφηνεν ἡ βουλὴ σωθέναι. κατη-
γόρησε εἰλέσθε καὶ τοῦτον νόμῳ· εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστή- C
ριον· ἀπελύσατ' ὑμεῖς ὁμολογοῦντες πολύευκτον βαδί-
ζειν εἰς μέγαρα ὡς τὸν νικοφάνην. ἔχειν γὰρ τὸν αὐτοῦ μητέ
ρα τοῦτον. ἆρ' οὖν ἂν ἄτοπον ἢ δεινὸν ἐφαίνετο παθεῖν ὑ-
μῖν, τῷ τὸ μητρὸς αὐδρὶ διαλεγόμενος ἠτυχηκότι· καὶ
σωφρόνων, καθόσον δυνατὸς ἦν, ἀπεσχημένῳ τῶν πα
τρῴδος. αὕτη δημόσθενες τὴν βουλῆς ἡ ἀποφασις· οὐκ ἐ-
ξηλέγχθη ψευδὴς οὖσα. ἀληθινὴς γὰρ αὐτὴ οὖσης, ἔδοξε
τοῖς δικασταῖς ἀφιέναι τὸν πολύευκτον. τὸ μὲν γὰρ ἀληθὲς,
τῇ βουλῇ προσελάχθη ζητεῖν· τὸ δὲ συγγνώμης ἄξιόν φη
μι, τὸ δικαστήριον εἶναι. διὰ τοῦτο τοίνυν οὐ πιστευτέον
τῇ βουλῇ ὅτι τῶν γινομένων ἀποφάσεων, ἐπειδή σε καὶ σὺν
μὴ σοὶ τὸ χρυσίον ἔχοντας ἀποπέφαγκεν εἰκὸς μὲν τ'
αὐ εἶναι. δεῖξον γὰρ τοῖς δικασταῖς οὐ δημόσθενες τὰ νυνί.
ὡς τούτων τι τῶν ἡμαρτηκότων ὅμοιόν ἐστι τοῖς σοῖς ἀδικη-
μασι· καὶ ὡς τε δῶρα λαμβάνειν καὶ τῆς πατρίδος συγ-
γνώμης ἐστὶν ἄξιον, ὥστε ἀποφυγεῖν αὖ πάλιν τού-
τοις εἰκότως. ἀλλ' οἱ νόμοι περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀδικημά-
των, τοῖς δεσπόταις λόγον αἰτήσουσιν, διπλοῦν τοῦ βλά-
βους ὀφείλειν κελεύουσι. περὶ δὲ τῶν δωροδοκησάντων, δύο
μόνον τιμήματα πεποιήκασιν, ἢ θάνατον· ἵνα τούτοις τυ-
χὼν

Recita testimonium. Testimonium. Num verò graue nō est, si, eò quòd vnus vir Pistias ex Areopagitarum numero, me perperā egisse dixit, cum & contra me et contra se natum mentiretur, mendacium veritatem superasset, atque ob imbecillitatem eo tempore & solitudinem meam falsè ille cōtra me machinationes valuissent: nunc, cum rei veritas apud omnes Areopagitas in confesso sit, & constet, Demosthenem viginti auri talenta in fraudem vestram accepisse, eóque facto deliquisse, & magistratum illum, in quo quidam spem collocatam habent, euidenter deprehensum sit, corrumpi largitionibus, instituta illius concilij, & veritas, eloquentiæ Demosthenis cedent: & calumnia quam contra senatum illum Demosthenes afferet, veritate plus valebit? Dicet enim, senatum detulisse multos, vt in populum iniurios, qui in iudicio sint absoluti: ac senatum in quibusdam quintā suffragiorū partem non tulisse. Hoc verò quo pacto fiat, facilè omnes cognoscetis. Senatus inquirit ea quæ mandata sunt à vobis, & apud se commissa facinora: non vt vos (neque verò mihi irascamini) dijudicare interdum soletis, misericordiæ potius quàm iustitiæ rationem habentes: sed simpliciter eum defert, qui inquisitione tenetur, & quomodocunque patria instituta violauit: existimans, fore vt is qui paruis in rebus delinquere assuenerit, facilè ad maiora facinora impellatur. Eáque de causa collegam suum, qui portitorem naulo fraudarat, multatum apud vos detulit. Rursus eum etiam, qui quinque drachmas nomine absentis postularat, apud vos detulit: eum item qui portionem Areopagiticam contra maiorum morem vendere non dubitarat, eodem modo multatum eiecit. Eos vos causa cognita absoluistis: non quòd mendacij senatum argueretis: sed quia humanitatis potius quàm summi iuris rationem ducebatis: quodq; supplicium admisso à reis facinore grauius putabatis. Nunquid ergo Demosthenes falsum indicium fecit senatus? Non vtique. Hos igitur & alios similes, vt iniurios à senatu delatos, vos absoluistis. Polyeuctum porrò Cydanthidem, cum populus inquirere senatum iussisset, vtrum Megara se ad exules conferret, atque re explorata deferre apud vos: indicauit rem ita se habere. accusatores delegistis ex legibus, in iudicium venit: vos absoluistis, quamuis confiteretur Polyeuctus se itare Megara ad Nicophanem, cui mater sua nupta esset. Nihil igitur vobis absurdum aut graue committere visus fuit, si cum matris suæ marito colloqueretur calamitate conflictato, & patria priuatum pro sua virili parte sublenaret. Hoc, Demosthenes, senatus indicium non est falsitatis conuictum: sed cum verum esset, tamen iudicibus placuit absoluere Polyeuctum. Nam senatui quidem mandatum fuerat, exquirere verum: id verò iudices venia dignum esse censuerunt. Propterea igitur senatui de factis indicijs non est credendum, posteaquam te & gregales tuos aurum habere indicauit? Iniquum profectò fuerit. Ostendito enim, tu Demosthenes, in hac causa, eorum qui deliquerunt facinus aliquod tuis esse simile iniurijs: aut venia dignum esse, capere munera contra patriam, eóque te iure ab istis absolutum iri? Verùm leges in alijs pecuniariæ rationis iniurijs duplum rependere iubent. In eos autem qui largitionibus corrupti sunt, duas duntaxat mulctas constituerunt: vel mortem, vt hoc supplicio nummarius ille affectus, alijs e-

Dissimilitudo eorū qui à senatu delati, à iudicib. absoluti sunt.

Trāslatio causæ.

Lex de largitionib.

xemplo esset: aut decuplam accepti muneris mulctam, vt ea res ijs qui ab illo facinore non abhorrerent, nihil emolumenti afferret. An verò hoc quidem dicere non institues: sed illud, sic accidisse, vt cæteri omnes ea confiterẽtur, qui à senatu delati essent, rectam fuisse inquisitionem: tu verò solus eandem refelleres? At verò tu solus eorum omnium qui vnquam delati sunt, vltrò postulasti hos iudices & quæsitores: & ipse contra te decretum scripsisti, & populum fecisti testem pactionis tuæ, & capitale in te supplicium statuisti, si retulisset senatus, te quicquam eius pecuniæ accepisse, quam Harpalus in nostram regionem attulisset. Enimuerò prius scripsisti, tu Demosthenes autoritatem habere senatum Areopagiticum contra hos & cæteros Athenienses, patrijs legibus puniendi eius, qui patria instituta violasset: atque etiam commisisti huic senatui & tradidisti totam ciuitatem: quem statim dices esse Oligarchicum. atque ex senatusconsulto tuo ciues duo sunt interfecti, pater & filius, traditi ei qui fossæ præest, ex edicto tuo: vnus ex Harmodiana familia in vincula est coniectus. Torserunt Antiphontem, & occiderunt hi, senatus indicio adducti. Tu Archinum ciuitate eiecisti, proditionis insimulatum ex senatus indicio & pœna: contra te verò, idque cum ipse decretum scripseris, id decretum abrogas. Atqui vbi ista aqua aut vsitata sunt? Testabor seueras deas, Athenienses, & locum quem illæ tenent, & heroes nostræ regionis, & Mineruam Vrbanam, cæterosque deos, qui regionem nostram & vrbem sortiti sunt, vos non puniuisse eum, qui contra patriam aliquid accepit, à populo vobis traditum: qui violauit & corrupit vrbis felicitatem: qui suis consilijs effecit, vt quasi hostili vallo patria circundaretur: quem inimici & malcuoli patriæ, viuere vellent, exitio fore patriæ existimantes: qui verò nostris rebus consultum volunt, & mutata fortuna sperant res ciuitatis fore meliores, persoluto factis digno supplicio, perditum cupiunt, & hoc à dijs immortalibus votis exoptant: cum quibus ego vnà vota facio, vt patriam conseruent, quam in periculo versari video salutis, liberûm, vxorum, existimationis, bonorum cæterorum omnium. Quid enim dicemus, Athenienses, ad eos qui circumstant, egressi prætorio, si, quod absit, istius præstigijs fueritis decepti? quibus quisque vestrûm oculis, domum reuersus, patrios lares audebit intueri? Si & proditorem, qui primus in suas ædes intulit aurum ex corruptela acceptum, absolueritis: & id concilium, quod apud omnes mortales grauissimum habetur, nihil veri vel exquirere vel inuenire statueritis? Quam verò (cogitate ipsi vobiscum) quam spem habituri simus, si quod periculum patriam inuaserit, vbi munerum contra patriam acceptationem tutam feceritis: id verò concilium, cui patriæ salus in eiusmodi periculis committitur, autoritate priuaueritis? Quid verò (ponamus enim hæc) si ex decreto Demosthenis missis legatis Alexander aurum ab Harpalo in nostram regionem allatum repetiuerit: & præter factum iam senatus indicium seruos ad vos miserit, qui nunc ad eum se contulerunt: atque ex ijs postularit vos audire veritatem: quid per Deos dicturi sumus? Tu bellum scilicet decernes Demosthenes, quando superiora quoque bella ritè administrasti?

Vrget Demosthenis de senatu contra semetipsum præiudicium.

Obtestatio per cõgeriem.

A periculo patriæ.

χὼν τ ζημίας ὁ λαβὼν, ωρ ἑνὸς ψήφισμα γρ(ν)ῆ τῆς ἄλλοις· ἢ δεκαπλῆν ζ ἐξ ἀρχῆς λημμα(ι)ῶ· τὸ τίμημα τ δῶρων, ἵνα μὴ λυσιτελὲς ἢ τῆς τοῦτο τολμῶσι ποιεῖν. ἢ τοῦτο μὲν οὐκ ἀπιχειρήσ(ε)ις λέγειν, ὅτι ἢ τ πρoτέρων ἀποφαν θέντων ὑπὸ τ βυλῆς, τοῖς μὲν ἄλλοις ὡμολογηκέναι συμβεβηκεν, ἀξιόπιστον εἶναι τ τ βυλῆς ζήτησιν. σὺ δὲ μόνῳ τοῖς παρ αὐτ λῶν αντιπῶ ξ; ἀλλὰ μόνος σὺ τ πώποτε ἀποπ(ε)φασμένων, ἠξίωσας ἐκὼν σεαυτῶ τούτ κριτὰς καὶ ζητητὰς γρ(ν)έσθαι. καὶ ἕρας ψας κ ζ σαυ ζ τὸ ψήφισμα· καὶ τ δῆμον ἐποίησω μάρτυρα τ ὠμολογημένων· ὁρισάμεν(ο)ι σεαυτῷ ζημίαν εἶναι θάνατον, ἐὰν ἀποφύγῃ ἡ βυλὴ τ χρημάτων εἰληφότα ἢ τ ἀπὸ τ χώραν ὑπὸ ἁρπάλ κομισθέντων· ἀλλὰ μὲν πρότερον ἔρας ψας σύ, ὦ δημόσθενες, κ ζ πάντων τούτων κ ζ τ ἄλλων ἀθηναίων, κυρίαν εἶναι τῶν ἐξ ἀρείου πάγου βυλῶν, κολάσαι τ ωρ σοῦ νόμους παραμελοῦντα, χρωμένων τοῖς πατρίοις νόμοις· καὶ παρέδωκας σὺ κ ζ ἐπιχείρησις τ πόλιν ἅπασιν ταύτην, ὧν αὐτίκα φήσεις ὀλιγαρχικὴν εἶναι· καὶ πιθανᾶσι κ ζ τὸ σὸν ψήφισμα δύο τ πολιτῶν, πατρὸς καὶ υἱὸς ωρ ἑνὸς ἀποθανόντες τῷ ὑπὸ τῷ ὀρύγματι· ἐδέθη τ ἀφ' ἁρμοδίου γεγονότων εἰς κατὰ τὸ σὸν πρόσταγμα. ἐσπέλωσαν αὐτὸν καὶ ζ ἀπέκλεισαν ζ ὑπὸ τῆ τ βυλῆς ἀποφάσ(ε)ι πεισθέντες· ἔξεβαλες σὺ δρχίνον ἐκ τ πόλεως ὑπὸ προδοσίας, κατὰ τὰς τ βυλῆς ἀποφάσεις, καὶ τιμωρίας κ ζ σεαυτῷ, κ ζ ταῦτα χράψας ὁ αὐτὸς τὸ ψήφισμα ἀκυροῖς; κ ζ πρὸ τῶν δικῶν, ἡ νόμιμά ἐσ(τ)ι· * μαρτύρομαι τὰς σεμνὰς θεὰς ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τ τόπον ὃν ἐκεῖναι κατέχουσι, καὶ σοῦ ἥρωας σοῦ ἐγχωρίους, καὶ τὴν ἀθηναῖαν τὴν πολιάδα, καὶ σοῦ ἄλλους θεούς, οἱ τ χώραν καὶ τ πόλιν ἡμῶν εἰλήχασιν· ὅτι ζ δῆμος ωρ ἑνὸς ἐδώκοτ(ε) ὑμῖν οὐκ ἐπιμωρήσασθε τ εἰληφότα τι κ ζ τῆς πατρίδ(ο)ς· τ λελυμασμένον καὶ ἐφθαρκότα τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν· τ πεκεχαρακωμένῳ ωρ ἑνὸς ἐδώκοτα τ πατρίδα, τῆς αὐ ζ συμβυλίαις· ὃν οἱ μὲν ἐχθροὶ καὶ κακόνοι τ πόλεως ζῆν ἂν βόλοιντο, συμφορὰν ἡγούμενοι τῆς πόλεως εἶναι· ὅσοι δὲ εὖνοι τοῖς ἡμετέροις πράγμασι, καὶ μεταπεσούσης τ τύχης, ἐλπίζουσιν ὅτι τὸ βέλτιον αὖ τι τ πόλεως πράγματα ἐλθεῖν, τὴν ἀξίαν δίκην δόντα τ πεπραγμένων, ἀπολωλέναι βόλονται, κ ζ ταῦτ' ἄχον) τοῖς θεοῖς· οὓς κἀγὼ συμπαρακαλῶ, σῶσαι τ πατρίδα, κινδυνευούσαν ὁρῶν ὑπὲρ σωτηρίας, ὑπὲρ παίδων, ὑπὲρ γυναικῶν, ὑπὲρ ἀρχῆς, ὑπὲρ τ ἄλλων ἀγαθῶν ἁπάντων. τί γὰρ ἐροῦμεν ὦ ἀθηναῖοι πρὸς σοῦ πρεσβευτὰς, ἐξελθόντες ἐκ ζ δικαστηρίου, ἐὰν (ὁ μὴ γένοιτο) ωρ ἑνὸς κρυβῆτε ὑπὸ τ τούτ γοητείας; τίσιν ὀφθαλμοῖς ἕκας(τ)ος ὑμῶν τ πατρῴαν ἑστίαν εἰσελθὼν ἰδεῖν τολμήσ(ε)ι, ἀπολελυκὼς μὲν τ πρόδοτον, τ πρῶτον εἰς τ * ἴδιον εἰσενεγκάμενον τὸ δεδωροκημένον χρυσίον, κατεγνωκὼς δὲ μηδὲν ἀληθὲς μὴ ἂν ζητεῖν μήθ' ὁρίσκειν τὸ ωρ ἑνὸς πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι σεμνότατον νομιζόμενον σωτήριον; τίνας δὲ ὦ ἀθηναῖοι (σκοπεῖτε γὰρ πρὸς ὑμᾶς αὐτούς) τίνας ἐλπίδας ἕξομεν, ἐὰν κίνδυνός τις καταλάβῃ τ πόλιν, τὸ μὲν δῶρα λαμβάνειν κ ζ τ πατρίδος, ἀσφαλὲς εἶναι πεπιστευκότες· τὸ δὲ τ φυλακὴν ἔχον σωτήριον τ πόλεως ἐν τοῖς τοιούτοις κινδύνοις, ἀδόκιμον κατασκήσαντες; τὸ δὲ (πιθώμεν γὰρ τοῦτο) ἐὰν κ ζ τὸ ψήφισμα, τὸ δημοσθένους, ἀπαιτῇ πέμψας ἡμᾶς ἀλέξανδρος τὸ χρυσίον, τὸ κομισθὲν εἰς τ χώραν ὑπὸ ἁρπάλ, κ πρὸς τῷ γεγονέναι τ τ βυλῆς ἀποφάσιν, σοῦ * παῖδας καταπέμψῃ πρὸς ἡμᾶς, σοῦ νῦν ὡς ἑαυτ αἰσχυνομένους· κ ζέτ ἀξιοῖ πιθανέσθαι τ ἀληθῆ ἡμᾶς, πρὸς θεῶν ὦ ἄνδρες τί ἐ-

τὶ ἐρῶμεν χράψεις σὺ δημόσθενες πολεμεῖν ἡμᾶς, ἐπὶ δὴ κ̓ σοῦ πρότερον πολέμας καλῶς διώκησας; κ̓ πότερόν ἐστι δικαιότερον, αὖ ταῦτα δόξῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀθηναίοις, εἰς τ̓ πόλεμον ὑπάρχειν μ̓ τ̓ ἄλλων κ̓ τὸ ὧδε σὸ χρυσίον· ἢ σοῦ μὲν ἄλλας ἀπὸ τ̓ ἰδίων κτημάτων, ἕκαστον εἰσφέρειν κ̓ καταχωνδεύειν τ̓ ἴδιον κόσμον τ̓ γυναικῶν, κ̓ τὰ ἐκπώματα, κ̓ πάντα τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἀναθήματα τ̓ θεῶν, ὥσπερ ἔφηθα σὺ χράψων, αὐτὸς εἰσενεγκὼν πεντήκοντα δραχμὰς, ἀπὸ τ̓ οἰκίας τ̓ ἐν πειραιεῖ, κ̓ τῆς ἐν ἄστει; πόσῳτον γὰρ κ̓ τ̓ ἑτέραν εἰσφορὰν εἰσενηνοχὼς, εἴκοσι τάλαντα ἔχεις. ἢ πολεμεῖν μὲν χράψεις· ἀποδιδόναι δ̓ κ̓ τὸ γεγραμμένον ὑπὸ σὸ ψήφισμα κελεύσῃ ἀλεξάνδρῳ τὸ κεκτημισμένον χρυσίον; ἀκῶν ὑπὲρ σὸ τ̓ δῆμον ἀποδιδόναι δεήσει. κ̓ ὧδε τοῦτ̓ ἐστὶ δίκαιον, ἢ κοινὸν, ἢ δημοτικὸν, σοῦ μὲν ἐργαζομένους, εἰσφέρειν, σὲ δ̓ ἀφαιρεῖσθαι; κ̓ σοῦ μὲν φανερὰν κεκλῆσθαι τ̓ οὐσίαν, κ̓ ἀπὸ ταύτης εἰσφέρειν σὲ δ̓ πλείω ἢ πεντήκοντα κ̓ ἑκατ̓ τάλαντα. τὰ μὲν, ἐκ τ̓ βασιλικῶν, τὰ δ̓, ἐκ τ̓ ἀλεξάνδρου χρημάτων εἰληφότα, μηδὲν φανερὸν ἐν τῇ πόλει κεκλῆσθαι· ἀλλὰ διεσκευάσθαι πρὸς τ̓ δῆμον, ὡς ἀποστησόμενα τοῖς ἑαυτῷ πολιτευομένοις; κ̓ σοῦ μὲν νόμους προλέγειν τῷ ῥήτορι κ̓ τῷ στρατηγῷ, τ̓ ὧδε δ̓ δήμου πίστιν ἀξιοῦντι λαμβάνειν, παιδοποιεῖσθαι κ̓ σοῦ νόμους· γὼ ἐντὸς ὅρων κεκλῆσθ̓· πάσης τὰς δικαίας πίστεις ὧδε καταβεβλημένον, ὅτως ἀξιοῦν πρόσεσθαι δ̓ δῆμον· σὲ δ̓ τ̓ πατρῴαν γῆν πεπρακέναι, σοῦ δ̓ ἀγεννημένους ὑμᾶς σαυτῷ προσποιεῖσθαι ὧδε σοῦ νόμους, τ̓ ἐν ταῖς κρίσεσιν ἕνεκα γινομένων ὅρκων; ὑπιστάμενοι δ̓ ἄλλοις στρατεύεσθαι λιπόντα αὐτ̓ τ̓ κοινὸν τάξιν. ὦ ἀθλιώτατοι ὧδε τί οἴεσθε τὰς πόλεις τοτὲ μὲν, εὖ, τοτὲ δ̓, φαύλως πράττειν; παρ᾽ ἑτέρου δ̓ ἢ σοῦ εὑρήσετε ἄλλο, πλὴν σοῦ συμβάλλοντος, κ̓ σοῦ ἡγεμόνος. ὑπολέψατε γὰρ ὑπὸ τ̓ θηβαίων πάλιν. ἐκρύετο πόλις· ἐκρύετο μεγίστη, καί τινων τυχοῦσα ἡγεμόνων κ̓ στρατηγῶν; ἅπαντες ὁμολογήσουσιν πρεσβύτεροι, παρ᾽ ὧν περ κἀγὼ σοῦ λόγους ἀκούων ἐρῶ, ὅτε πελοπίδας, ὡς φασὶν, ἡγεῖτο ἱερὸς λόχος, κ̓ ἐπαμεινώνδας ἐστρατήγει, κ̓ οἱ μ̓ τούτων· τοτὲ τ̓ ἐν λεύκτροις μάχῃ ἐνίκησεν ἡ τ̓ θηβαίων πόλις· τότε εἰς τ̓ ἀπόρρητον νομιζομένην εἶναι λακεδαιμονίων χώραν εἰσέβαλον. κατ᾽ ἐκείνους σοῦ χρόνους, πολλὰ κ̓ καλὰ διεπράξαντο ἔργα· μεσοῦντα τετρακοσιοστῷ ἔτει κατῴκισαν δεκάδας, αὐτονόμους ἐποίησαν· ἔνδοξοι ὧδε πᾶσιν ἦσαν. ὥστε δ̓ αὖ τἐναντίον παθεῖν κ̓ ἐφρενηβηκότας ἀναξίως διεπράξαντο; ὅτ̓ ἐδωροδόκει μὲν λαμβάνων χρήματα ὧδε φιλίππου τιμόλαος ὁ τότε φίλος· ὅθεν ἦν τοῖς ξένοις τοῖς εἰς ἀμφισσαν συλλεγεῖσι, πρόξενος ὁ θεοδότης ἐγένετο· ὅτε ἡγεμὼν τ̓ φάλαγγος κατεστάθη θεαγένης, ἄνθρωπος ἀτυχὴς, κ̓ δωροδόκος, ὥσπερ ἅπας. τότε δὲ τρεῖς γε ἀνθρώπους, οὓς εἶπον, ἅπασα ἡ πόλις μ̓ τ̓ ἐλλήνων ἁπάντων ἀπώλεσε κ̓ συνδιεφθάρη. ἃ γὰ ψεῦδός ἐστιν, ἀλλὰ κ̓ λίαν ἀληθές, τὸ σοῦ ἡγεμόνας αἰτίους ἁπάντων γίνεσθαι, κ̓ τ̓ ἀγαθῶν, & τ̓ ἐναντίων τοῖς πολίταις, θεωρήσατε δὴ πάλιν κ̓ ὅθ̓ τ̓ ἡμετέρας πόλεως, τ̓ αὐτ̓ τρόπον ἐξετάσαντες πότε ἡ πόλις ἡμῶν ἦν μεγάλη κ̓ ἔνδοξος παρὰ τοῖς ἕλλησι, κ̓ τ̓ προγόνων ἀξία, μετά γε τὰς ἀρχαίας ἐκείνας πράξεις. ὅτε κόνων, ὡς οἱ πρεσβύτεροι λέγουσιν, ἐνίκησε τ̓ ἐν κνίδῳ ναυμαχίαν. ὅτε ἰφικράτης ἀπώλεσε τ̓ λακεδαιμονίων μόραν· ὅτε χαβρίας ἐν νάξῳ κατεναυμάχησε τὰς λακεδαιμονίων τριήρεις. ὅτε τιμόθεος τ̓ ἐν κερκύρᾳ ναυμαχίαν ἐνίκησε. τότε. ὦ ἀθλιώταιοι, τότε, οἱ μὲν πρότερον ὄντες λαμπροὶ ὧδε σοῦ ἡγεμόνας λακεδαιμόνιοι, κ̓ ὑπὸ τοῖς ἐκείνων ἤθεσι τραφέντες, πεπαιδευμένοι πρὸς τὼ

A *nistrasti? Vtrum porrò aequius est, si idem cæteris etiam Athenien-sibus visum fuerit, nos habere præter cætera etiam id aurum quod penes te est, ad bellum: an vt alij, de suis quisque possessionibus, tributum conferant, & mundum muliebrem conflent, & pocula, & omnia nostræ ditionis donaria (id quod tu in decreto tuo posuisti) cum ipse de aedibus in Piræeo atque in vrbe tuis quinquaginta drachmas contuleris. Cum enim priore exactione tantum pependeris: viginti talenta habes. An verò bellum non decernes, sed ex decreto tuo allatum aurum Alexandro reddi iubebis? ergo pro te reddere populum oportebit. Atqui vbi istud iustum aut aequum aut populare est, vt ij qui opus faciunt, conferant: tu rapias? vt alij manifestas opes possideant: tu cũ vltra centum quinquaginta talenta, partim ex Persicis, partim ex Alexandri negocijs acceperis, nihil manifesti in vrbe possideas, sed tuas opes à populo remoueris, vt qui actis tuis diffidas? Cum leges & oratori & imperatori edicant, si fidem à populo haberi sibi velit, vt liberos suscipiat, & fundum intra limites possideat, & omnibus æquis pignoribus depositis, sic demùm præesse populo instituat: vt tu patrios fundos vendideris, & non natos tibi liberos contra leges adoptes, propter ea sacramenta quæ in iudicijs exiguntur? vt alios militare iubeas, cum communes ipse ordines deseruerit? Qua de causa putatis, Athenienses, vrbes aliàs secundis rebus, aliàs aduersis vti? nihil reperietis aliud, quàm senatores & imperatores. Intuemini Thebanorum ciuitatem. fuit vrbs, fuit maxima, duces nonnullos & imperatores habuit. Omnes fanè fatentur seniores, è quibus & ego hæc quæ refero, audiui. Cùm Pelopidas, vt aiunt, sacræ cohortis dux esset, & Epaminondas imperator, eorũmque collegæ: tum Leuctricam pugnam vicit vrbs Thebanorum: tum in agrum Lacedæmoniorum, qui vastari posse non putabatur, impressionem fecerunt: illis temporibus multa egregia facinora ediderunt: Messenam quadringentesimo anno post excidium instaurarunt: Arcades in libertatem vindicarunt: apud omnes gloria floruerunt. Quando rursus humiliter, & non vt eorum animi magnitudinem decebat, se gesserunt? Cum munera captaret, ac pecuniam acciperet à Philippo Timolaus, istius amicus: & peregrinis militibus aduersus Amphissam conscriptis Proxenus proditor ille præesset: cum dux phalangis creatus esset Theagenes, homo infelix & corruptus vt iste. Tum per tres homines quos dixi, vniuersa ciuitas vnà cum Græcis omnibus perijt atque interijt. Neque enim falsum, sed nimis verum est, duces causam esse ciuibus omnium & bonorum & aduersorum. Spectate idem in nostra quoque ciuitate, eodémque modo inquirite. Vrbs nostra quando fuit magna & illustris apud Græcos, & digna maioribus post antiqua illa facinora? cum Conon, vt seniores nouerunt, nauali ad Cnidum prælio vicisset: cum Iphicrates Lacedæmoniorum legionem cæcidisset: cum Chabrias Lacedæmoniorum triremes ad Naxum superasset: cum Timotheus nauali pugna Corcyræ victor extitisset. Tum, Athenienses, tum Lacedæmonij, qui prius ob duces splendidi fuerant, illorúmque moribus educati: humiles ad vrbem nostram venerunt, salutem à maio-*

Adimit Demosthenī benevolentiam & ēducium ergà populũ: & tales magistratus perniciosos esse ciuitatibus, exemplis ostendit.

B

C

ribus noſtris expetentes : populus autem ab illis abrogatus, per eos qui tum ciuitati noſtræ conſulebant, iterum dux Græcorum factus eſt: iure opinor. quippe qui & tales duces eſſet nactus, quales modò dixi: & ſenatores haberet Archinum & Cephalium Colyttenſem. Sola enim hæc & ciuitatis & gentis ſalus eſt, habere gubernatores bonos, & ſenatores cordatos. Quamobrem Athenienſes hæc vos intuentes & conſiderantes, decet non mehercule diutius Demoſthenis ſordes & infelicitatem perpeti, neque in eo ſpem habere ſalutis, aut putare vos penuria bonorum virorum & cordatorum ſenatorum laboraturos : ſed ſumpta maiorum veſtrorum iracundia, eo, qui euidenter compertus eſt peculatus & proditionis, qui pecunijs in vrbem allatis non abſtinet, qui in grauiſſimas calamitates vrbem coniecit, occiſo, Græciæ peſtem vrbe exterminare, ac pati fortunam vrbis immutari, atque expectare, ſi hæc fiant, fore vt melius cum republica agatur. Audite, Athenienſes, illud etiam decretum, ſcriptum à Demoſthene, quod, turbata republica poſt Chæronenſem pugnam, fecit popularis iſte : & oraculum quod allatum eſt Dodona, à Dodonæo Ioue. Perſpicuè namque vobis olim prædixit, cauendos eſſe duces & ſenatores. Recita oracului in primis. Oraculum. Recita ergo pulchrum decretum iſtius. Decreti pars. Popularis nimirum eſt, qui ſe, nempe virum fortem & animoſum, inter armatos referat, quos verò ciuium ipſe improbarit, ad opus faciendum abire iubeat, & ſi quid aliud ipſi factu commodum videatur, id ſcribat eſſe faciendum. Recita reliqua. Reliquum decreti. Auditis iudices, abire iubet decretum delectos legatos. Poſtquam autem iſte audiuit, poſt Chæronenſem pugnam, Philippum in agrum noſtrum impreſſionem facturum: ipſe ſibi legationem decreuit, vt ex vrbe aufugeret : octo talentis publicæ pecuniæ conuaſatis, nullâque habita ratione inopiæ tum vrgentis: cum cæteri omnes de ſuo largirentur ad tuendam ſalutem noſtram. Talis eſt conſiliarius iſte veſter: ac duas has ſolas peregrinationes per omnem ætatem ſuſcepit, poſt pugnam, cum ex vrbe aufugit, & nunc ad Olympiam, poſteaquam cum Nicanore, fretus feſti ſolennitate, colloqui voluit. Conſultum profectò fuerit, huius fidei vrbem credere, & committere vos periculum adituros : qui quando cum reliquis contra hoſtes pugnandum fuit, ordinibus deſertis domum refugit: quando autem domi pugnandum fuit, vnà cum cæteris ipſe ſuo ſuffragio legatus deſignatus exceſſit, atque ex vrbe aufugit. Cum porro legatio de pace obeunda eſſet, negauit ſe vel altero pede vrbe exceſſurum. Cum autem Alexander exules reuocare diceretur, & Nicanor Olympiam veniſſet : legatum ſacrificulum ſenatui ſeſe obtulit. Talis iſte eſt: in prælijs cuſtos adium : inter eos qui domi manent, legatus : inter legatos fugitiuus eſt. Recita etiam decretum de inueſtigatione pecuniarum, quod retulit Demoſthenes ſenatui Areopagitico de ſeſe & vobis: vt ijs inter ſe collatis, videatis Demoſthenis deſperationem. Decretum. Túne iſtud ſcripſiſti Demoſthenes? ſcripſiſti, inficias ire non potes. Data eſt ſenatui authoritas ex edicto tuo? data eſt. Perempti ſunt homines ciues? perempti ſunt. Ratum contra illos decretum tuum fuit? refragari nullo modo potes. Age

Iterum cõcitat iudices.

Demoſthenem vt ignauum & proditorẽ perſtringit.

Demoſthenem iterũ decreto ſuo vrget.

denuò

A τ πόλιν ἡμῶν ἦκον, δεόμενοι τ σῳζειν τ προγόνων ἡμῶν σωτηρίας. ὁ ἢ καταλυθεὶς ὑπ' ἐκείνων δῆμος, λῦσαι τότε μὲν ἡγεμόνας παρ' ὑμῶν συμβούλους· πάλιν ἡγεμόνων ἐπὶ τ ἐλλιώνων· δικαίως οἶμαι, στρατηγῶν μὲν τοιούτων τετυχηκὼς, οἵων εἶπον ἀρτίως. συμβούλους δ' ἔχων ἀρχῖνον, καὶ κέφαλον τ κολυτέα. μία γὰρ αὕτη σωτηρία καὶ πόλεως καὶ ἐθνους ἐστὶ, τὸ προσκεῖσθαι ἀνδρῶν ἀγαθῶν, καὶ συμβούλων ἀγαθαίων τυχεῖν. Διόπερ, ὦ ἀθλιώταιοι, δεῖ ταῦθ' ὑμᾶς ὁρῶντας, καὶ λογιζομένους, μὴ μὰ δία τὸν πάλαι χρόνον τ δημοσθένους δωροδοκίας καὶ ἀτυχίας κοινωνεῖν, μὴ δ' ἐν τούτῳ τὰς ἐλπίδας τ σωτηρίας ἔχειν, μηδ' εἴεσθ' ἀπορῆσαι ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ συμβούλων ἀγαθαίων· ἀλλὰ τ τ προγόνων λαβόντας ὀργὴν, τ ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπτοντι εἰλημμένον καὶ προδότῃ τ σὸν ἀπέχοντα τ εἰς τ πόλιν ἀφικόμενον χρημάτ τ τ εἰς τὰς δεινοτάτας ἀτυχίας ἐμβεβληκότα τ πόλιν· τ τ ἑλλάδ ὅλεθρον ἀποκλείσαντας, ἐξόρισον ἐκ τ πόλεως ποιῆσαι, καὶ μεταβαλέσθαι τ τ πόλεως τύχην ἐᾶσαι· καὶ προσδοκῆσαι, τούτων γνωμῶν βέλτιον πράξειν. ἀκούσατε, ὦ ἀθλιώταιοι, κἀκείνου ψηφίσματος, ὃ γράφαντος τοῦ δημοσθένους· ὃ, τεταραγμένης τ πόλεως μὴ τ ἐν χαιρωνείᾳ μάχην, ἔγραψεν ὁ δημοσθένης· ἐστ· καὶ τ μαντείας, τ ἐλθούσης ἐκ δωδώνης, παρὰ διὸς τ δωδωναίου, σαφῶς γὰρ ὑμῖν πάλαι προεῖρηκε φυλάττεσθαι σοῦ ἡγεμόνας, καὶ τοὺς συμβούλους, λέγε τ μαντείαν πρῶτον. Μαντεία. Λέγε δὴ τὸ καλὸν ψήφισμα τοῦτο. Ψήφισμα μέρος. Δημοτικός γε, ὁ Διὰ τάφων, ἐὰν μὲν ἐπιδῇ ἀνδρείως καὶ εὐψύχως ἐστὶν, ἐν τοῖς ὅπλοις μένειν· οὓς δ' ἂν αὐτὸς ἀποδοκιμάσῃ τ πολιτῶν, οὗτοι τὰ ἔργα ἀπιόντας. καὶ ἐάν τι ἄλλο τούτῳ δόξῃ οὗτος ἐπιτήδειον εἶναι, τοῦτο ποιεῖν. λέγε τὰ λοιπά. Τὸ λοιπὸν δ' ψήφισμα. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀπιόντας φησὶ τὸ ψήφισμα τὰς ἡρημένας πρεσβείας. ἐπιδὼν ἤκουσε μὴ τ μάχην τ ἐν χαιρωνείᾳ, φίλιππον εἰς τ χώραν ἡμῶν μέλλειν εἰσβάλλειν. αὐτὸς ἑαυτ πρεσβευτὴν καταστήσας, ἵν' ἐκ τ πόλεως ἀποδρᾷ· συσκευασάμενον τῆς διοικήσεως ὅλῳ πάλαι τὰ, ὃ δὲν φρονῶν τ τότε παρὼν ἀποδημίας· λοιπὸν εἰ ἄλλοι πάντες ἐκ τ ἰδίων ἐπεδίδοσαν εἰς τ ἡμετέραν σωτηρίαν. πιστὸν ὑμῖν ὁ σύμβουλος, καὶ δύο ταύτας μόνας ἐν τῷ βίῳ δημοσθένης πεποίηται ἀποδημίας, κατὰ B τ μάχην, ὅτι ἀπεδίδρασκεν ἐκ τ πόλεως· καὶ νυνὶ εἰς ὀλυμπίαν, ἐπεὶ νικάνορι συνῆλθε τ δεκαθετηρίδος ἐν τυχεῖν ἐβούλετο. ἄξιόν γε τούτῳ πίστιν δοκαταθέσθαι τ πόλιν, καὶ δοκεῖ τρέψαι κινδυνεύειν μέλλοντας, ὃς, ὅτε μὲν ἔδει μάχεσθαι μὴ τ ἄλλων τοῖς πολεμίοις, λιπὼν τ τάξιν, ᾤχετο ἀπιών οἰκαδε. ἐπειδὴ ἦλθε πρεσβήκων οἴκοι κινδυνεύειν μὴ τ ἄλλων· πρεσβευτὴν αὐτὸς αὑτ προβαλλόμενος, ᾤχετ' ἐκ τ πόλεως ἀποδρᾶς. ἐπειδὴ ἦ πρεσβεύειν ἔδει περὶ εἰρήνης· οὐκ ἂν ἔφασκεν ἐκ τ πόλεως ἐξελθεῖν, * ἀδὲ τ ἕτερον πόδα. ἐπειδὴ ἦ σοῦ φυγάδας ἀλέξανδρον ἔφασαν κατάγειν, καὶ νικάνωρ εἰς ὀλυμπίαν ἦκεν δεκαθέωρον αὑτ ἀπέδωκε τῇ βουλῇ. πιστὸς ὅτος, ἐν μὲν τοῖς προτάξεσιν, οἰκουρός. ἐν ᾗ τοῖς εἴσω μένουσι πρεσβευτὴς· ἐν ᾗ τοῖς πρεσβευταῖς, δραπέτης ἐστί. λέγε δὴ καὶ τὸ περὶ ζητήσεως τ χρημάτων ψήφισμα, ὃ ἔγραψε δημοσθένης τῇ ἐξ ἀρείᾳ πάγῳ βουλῇ, περὶ αὐτοῦ τε καὶ ὑμῶν· ἵνα προσβλέψαντες, εἰδῆτε τὸν δημοσθένους δόλον. Ψήφισμα. Ἔγραψας σὺ τοῦτο δημόσθενες; ἔγραψας, οὐκ ἔστιν αὐτὸ πεῖν. ἐβούλετο ἡ βουλὴ κυρία προσέξαντος; ἐβούλετο, πυθέσθαι τῶν πολιτῶν ἄνδρες; πυθέσθαι κύριον ἦν τὸ σὸν ψήφισμα κατ' ἐκείνων, ἀσυμφώνων αὐτεῖπεῖν. λέγε δὴ πάλιν, ὃ δημοσθένης

δθείης κ᾽ δημοσθένης ἔγραψε. πρόσεχετε, ὦ ἄνδρες. εὗρηκε δημοσθένη. τί δεῖ πολλῶν λόγων; ἀποφαγκεν, ὦ ἀθλιώτατοι. τὸ μὲν οὖν δίκαιον λῶ ὑφ᾽ ἑαυτῷ κελεύσαν, ἵνα θᾶττον ἀποθνήσκῃ. ἐπειδὴ δ᾽ εἰς τὰς ὑμετέρας ἦκει χεῖρας, οὐ τοῦτ᾽ ἐστὶν ὃ δῆμος συνειλεγμένος καὶ οὐχ ὁμωμοκότας πείθεσθαι τοῖς νόμοις, καὶ τοῖς ὑμῶν ψηφίσμασι, τί ποιήσετε; πρόσεσθε τὸν πρὸς τοὺς θεοὺς ἀσέβειαν, καὶ τὰ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις δίκαια νομιζόμενα; μὴ, ὦ ἀθλιώτατοι, μὴ. αἰσχρὸν γὰρ καὶ δεινόν, ἑτέρους μὲν ὑπὸ τοῦ δημοσθένους ψηφισμάτων, αὐτὸν δὲ ὑπ᾽ οὐδενὸς τούτων χείρους, αὐτὸν δὲ τρόπον τινὰ ἡδικηκότας ὅσα περ ἄλλους, ἀπολωλεκέναι τυγχάνοντι καταφρονοῦντα ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, ἀτιμωρήτων περιιέναι ἐν τῇ πόλει, αὐτὸν ὑφ᾽ ἑαυτῷ καὶ τοῦ ψηφίσματος ὃν ἔγραψεν ἁλόντα. τοῦτο τὸ συνέδριον, ὦ ἀθηναῖοι, καὶ ὁ αὐτὸς τόπος καὶ ταὐτὰ τὰ δίκαια, ὁ αὐτὸς ῥήτωρ, ἐκείνοις τε αἴτιος ἐγένετο τῶν συμβαινόντων κακῶν, καὶ τοῦ αὖθις γενέσθαι συμβησομένων· ἐπέτρεψεν ὁ αὐτὸς οὗτος ἐν τῷ δήμῳ συνεδρίῳ τούτῳ κελεῦσαι ταὐτὰ, μάρτυρας ὑμᾶς πεποιημένος· ἔθετο συνθήκας μετὰ τοῦ δήμου, γράψας δ᾽ ψήφισμα καθ᾽ ἑαυτοῦ παρὰ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, ἢ πάντων τῶν ἐν τοῖς γράμμασι δικαίων φύλαξ τῇ πόλει καθέστηκε. διὸ καὶ θέμις ὅσιον ὑμῖν ἐστὶ τούτους ἀκύρους ποιεῖν· καὶ δεῖ τοὺς θεοὺς ὁμωμοκόσι παρὰ ταύτης τῆς κελεύσεως, τὰς αὐτῶν τῶν θεῶν πράξεσιν ἐναντίαν τῷ ψηφον ἐνεγκεῖν. κελεύσαντος Ποσειδῶνος ἀποτυχόντα τοῖς ὑπὲρ Ἀλιρρόθιον πρὸς Ἄρη γνωμένοις ἐνέμεινεν· αὐτὴ αἱ σεμναὶ θεαὶ τῇ πρὸς ὁρέστην ἐν τούτῳ τῷ συνεδρίῳ κελεύσαντι γνωμένῃ, καὶ τῇ τότε ἀληθείᾳ συνοίκους ἑαυτὰς εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον κατέστησαν. ὑμεῖς δὲ τί πείσεσθε οἱ πάντων εἶναι φάσκοντες εὐσεβέστεροι; τὸ δὲ συνεδρίου γνώμῃ ἄκυρον κατασήσετε τῇ δημοσθένους ἐπιχειρήσαντες πονηρίᾳ; οὐκ ἐὰν σωφρονῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι. ἃ γὰρ πρὸς μικρῶν καὶ τῶν τυχόντων ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ δικάζετε· ἀλλὰ πρὸς σωτηρίας τῆς πόλεως ἁπάσης. καὶ πρὸς τούτοις, περὶ δωροδοκίας ἔθους πονηροῦ, καὶ πράγματος ἀλυσιτελοῦς, καὶ παύσεις ἀνθρώπους ἀπολωλεκότος. εἰ μὲν γὰρ καθόσον ἐστὶ δυνατὸν ἐκβαλεῖτε ἐκ τῆς πόλεως καὶ ποιήσετε τοὺς ῥᾳδίως καθ᾽ ὑμῶν χρήματα λαμβάνοντας· σωθησόμεθα θεῶν βουλομένων. εἰ δ᾽ ἐπιτρέψετε τοῖς ῥήτορσι πωλεῖν ὑμᾶς αὐτούς· πρόσθεν τὴν πόλιν ἀνατραπεῖσαν ὑπὸ τούτων. ἔγραψεν αὐτὸς ἐν τῷ δήμῳ δημοσθένης ὡς δηλονότι δίκαιόν τε πράγματος ὄντος, φυλάττειν ἀλεξάνδρῳ τὰ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀφικόμενα μὴ ἀργύριον χρήματα. ὅτου οὖν, ὦ ἄριστε. εἰ γάρ μοι φυλάξομεν, ἐὰν συμμὲν εἴκοσι τάλαντα λαβὼν ἔχῃς ἰδίᾳ; ἕτερος δὲ πεντεκαίδεκα; δημάδης δὲ ἑξακισχιλίους; τίς σοι σαφὴς; ἕτεροι δὲ ὅσου δή ποτε ἀποφασκόντων εἰσί, τέτταρα γὰρ τάλαντά ἐστι καὶ ἑξήκοντα ἤδη εὑρημένα* ὧν οἴεσθε ταῦτα τοῖς πᾶσιν ἀναθεῖναι; καὶ πότερα κάλλιον ἐστι, πρὸς δὲ δικαιότερον, ἅπαντ᾽ ἐν τῷ κοινῷ φυλάττεσθαι, ἕως ἂν δίκαιον ὁ δῆμος βουλεύσῃ, ἢ τοὺς ῥήτορας, καὶ τῶν στρατηγῶν ἐνίους διαπράκτορας ἔχειν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τὸ μὲν ἐν τῷ κοινῷ φυλάττειν, παρὰ πάντων ὁμολογούμενον εἶναι δίκαιον· τὸ δὲ τούτους ἔχειν, μηδὲν ἂν εἰ πεῖν ὡς ἔστι καλῶς ἔχον. Πολλὰ δ᾽ ἔστιν ἐρεῖν καὶ παντοδαπὰ λόγου, ὦ ἄνδρες, καὶ ἃ δὲ πώποτε τοὺς αὐτοὺς. ὁρᾶ γὰρ ὑμᾶς τὰ πάντα χρόνον, ἐλπίσι κεναῖς καὶ ψευδέσι λόγοις ἐξαπατημένους ὑφ᾽ ἑαυτοῦ. καὶ μέχρι τούτου μνημονεύοντας τὰς ὑποσχέσεις, μέχρις ἂν ῥηθῶσιν. εἰ μὲν οὖν ἔτι δεῖ τὴν πόλιν τὸν δημοσθένους πονηρίας καὶ ἀτυχίας ἀπολαύειν, ἵνα πλέον κακοδαιμονῶμεν (οὐδὲ γὰρ ἔχω τἄλλο εἰπεῖν) σκληρὸν ἂν εἴη τοῖς συμβαίνουσιν. ὅσοι δ᾽ ἔτι κηδόμεθα τοῦ πατρίδος, καὶ τοὺς πονηροὺς καὶ δωροδόκους μισοῦμεν· καὶ

denuò id recita, quod Demosthenes contra Demosthenem scripsit. Animaduertite Athenienses. Inuenit Demosthenem: quid multis verbis est opus? detulit eum, Athenienses. Id igitur ius in seipsum statuit, vt statim occideretur. postquam autem in vestras manus venit, qui pro populo conueniistis, qui vos legibus & plebiscitis obtemperaturos iuraſtis, quid facietis? Negligetis Deorum immortalium religionem, & ea quæ à mortalibus omnibus sacrosancta habentur? Absit Athenienses, absit. Turpe enim fuerit, atque iniquum cum alij per Demosthenis decreta nihilo isto deteriores, neque tot facinoribus constricti perierint: istum qui & vos & leges contemnit, indemnem in vrbe obambulare, à semetipso & decretis suis condemnatum. Hoc concilium Athenienses, hic ipse locus, hæc iura, idem iste orator & illis autor fuit malorum illorum, & eorum quæ deinceps contingent: idem ipse pro concione huic concilio iudicium de se permisit: vobis testibus adhibitis: pactum fecit cum populo, scripto senatusconsulto contra sese, idque apud Matrem deorum depo- B suit: quæ omnia iura in literas relata custodit reipublicæ. Quare nefas vobis erit id pactum abolere: aut cum Deorum numen in hoc iudicio iuraueritis, contrarium ipsis Deorum actis ferre suffragium. Neptunus iudicio victus, in causa Alirrothij contra Martem, acquieuit: seuerę Deæ ipsæ apud factam in hoc concilio contra Orestem cognitionem, eiusque veritatem habitare deinceps voluerunt. vos autem quid agetis, qui vos omnium religiosissimos perhiberi vultis? Concilij sententiam irritam facietis, secuti Demosthenis improbitatem? Non, si sapitis, Athenienses. Neque enim paruis aut vulgaribus hodie de rebus iudicatis: sed de salute totius ciuitatis, atque etiam de corruptelæ praua consuetudine & re pernicioſa, quæ que mortalibus omnibus exitio fuit. Quòd si quantum potestis, vrbe eijcietis & cohercebitis eos, qui temerè contra vos munera acceptant: incolumes erimus dijs volentibus. Sin oratoribus permittetis, vt vosmetipsos vendant: per vestram incuriam vrbs ab eis euertetur. Ipse Demosthenes pro concione autor fuit pecuniæ cum Harpalo in Atticam allatæ, Alexandro custodiendæ. Sic ergo, dic mihi vir optime, eam custodiemus, si tu priuatim viginti talenta teneas, alius quindecim, Demades sex mille stateres aureos: alij tantum, quantum ex indicio relatum est? Nam talenta sexagintaquatuor iam comperta sunt, * quorum culpam in istos conferendam censetis? Vtrum porrò honestius est, atque etiam æquius, omnia in ærario asseruari, donec populus id statuat quod æquum sit: an vt oratores & ducum quidam ea direpta teneant? Ego enim existimo constare inter omnes, æquum esse vt publicè custodiantur: nemini autem rectum videri, vt ab istis teneantur. Multa iste dicet, Iudices, & varia, nec vnquam eadem. Videt enim vos omni tempore spe vana & falsis orationibus à se fuisse deceptos: & tantisper pollicitationum meminisse, dum dicuntur. Verum si vrbem adhuc Demosthenis improbitate atque infelicitate frui oportet, vt diutius iratos deos habeamus (neque enim aliud quod dicam reperio) boni consulendum erit quicquid euenerit. Sin patriam adhuc curamus, atq; improbos & largitionibus inhiantes odimus,

C

Nullã Demosthenis misericordiã tribuẽdam esse cõtendit.

& aduerſæ fortunæ auguria auertere ac mutare volumus: non moueri, vos debebitis, Athenienſes, nefarij iſtius impoſtoris deprecationibus nec admittendæ ſunt querelæ & fuci iſtius. Satis enim & dicta & facta & fortunam eius periclitati eſtis. Et quis veſtrûm adeò confidens eſt, Athenienſes, quis adeò incogitans, quis adeò rudis rerum & antè & modò geſtarum: vti ſperet, eum, per quem ex tanta felicitate ad tantam infamiam vrbs deiecta eſt, quacunque de cauſa, aut caſu (omitto enim hoc) nunc poſtquam præter cæteras difficultates, & vrgentia nos pericula, etiam vrbanæ corruptelæ acceſſerunt, & turpi crimine omnes conflictamur, vt ne eam pecuniam quæ priuatim penes quoſdam eſt, populus habere putetur: tum demum iſtum ſuis conſilijs & belli adminiſtratione vos

Inconſtantiam obijcit Demoſtheni.

conſeruaturum? Nam prætereo cætera quæ inconſtanter agendo & imprudenter concionando perfecit, dum aliàs ſcribit & vetat, ne quem Deum exiſtimemus præter eos qui ſunt nobis traditi à maioribus: aliàs dicit, non debere populum contendere cum Alexandro de cæli honoribus. Cum autem in iudicium veſtrum adducendum ſe præuidet: Callimedontem læſæ maieſtatis reum facit, quaſi is Megaris cum exulibus colloquia habeat, opprimendæ reipublicæ ergò: eámque actionem ſtatim eueſtigiò tollit. In concione porrò nuper conuocata adduxit atque inſtruxit falſum delatorem, quaſi naualibus inſidiæ fierent, cum quidem ea de re nihil decerneret: ſed huius iudicij cauſa, crimina conflaret. Horum enim omnium vos ei teſtes eſtis. Præſtigiator iſte eſt, iudices, & homo nefarius, neque natura ciuis, neque actionibus & machinationibus ſuis. Nam quæ triremes ſunt ab iſto ædificatæ ciuitati, vt ſub Eubulo: aut quæ naualia iſto rempublicam gubernante facta ſunt? Quando iſte vel ſenatuſconſulto vel lege ordinem equeſtrem emendauit? Quas copias vel pedeſtres vel nauales comparauit, cum quidem poſt pugnam ad Cheronæam commiſſam talia tempora inciderent? Quis ornatus Mineruæ in arcem ab iſto eſt allatus? Quod ædificium Demoſthenes extruxit, vel in mercatu veſtro, vel in vrbe, vel alibi in regione? Nemo certè vſquam oſtendet. Eum ergo, qui bellicis in rebus fidem non ſeruauit: qui in vrbanis adminiſtrationibus nullam operam nauauit: qui non obſtitit, quò minus aduerſarij ciuitatis omnia confecerint quæ voluerunt: qui ſeſe immutauit, & populi cauſam deſeruit: eum vos conſeruabitis? Non, ſi ſani eritis, & rectè tum vobis tum reipublicæ conſuletis. Amplectimini potius bonam fortunam, quæ vobis vlciſcendos obtulit oratores, qui ſuis ſordibus vrbem humilem reddiderunt: & cauete, quemadmodum vos Deorum immortalium oracula ſæpè monuerunt, tales duces & ſenatores. Audite ipſum oraculum. Recita tu oraculum. Oraculum. Quomodo igitur eodem animo futuri ſumus? quomodo conſentiemus omnes de reipublicæ cõmodis, ſi duces & magiſtratus, accepta pecunia, patriæ vtilitatem neglexerint? & vos quidem populus vniuerſus in periculum adducemini de ſolo ciuitatis, & aris atq; focis, & vxoribus ac liberis? iſti autem inter ſe recõciliati, in concionibus quidem alij alios conuicijs proſcindent, ac de induſtria exagitabunt: priuatim autem agẽt eadem, decipientes vos qui verbis eorum facilimè creditis? Quid enim eſt oratoris popularis, & infeſti ijs, qui rempublicã concionib. & decretis oppugnant?

Iterum vt inutilem magiſtratum cauillatur.

Oraculum contra oratores interpretatur.

aut

A καὶ μεταπωνίσασθαι τὴν τύχην. καὶ μεταλλάξασθαι βουλόμεθα. πρωτέον ἐστὶν ὑμᾶς αὐτὰς, ὦ ἀθηναῖοι, τῆς τοιαύτης ἀρᾶς καὶ γόητος τούτου δεήσεσιν, οὐδὲ προστέον τοῦ οἰκίου, καὶ τοῦτο φενακισμὸς τούτου. ἱκανὼ γὰρ εἰλήφατε πεῖραν αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων, καὶ τῶν λόγων, καὶ τῆς τύχης. τίς ὅστις εὐελπίς ἐστιν ὑμῶν, ὦ ἀθηναῖοι, τίς ὅστις ἀλόγιστος. τίς τὰ προγεγενημένων, καὶ νῦν ἐνεστηκότων πραγμάτων ὅστις ἀπόρος, ὅστις ἐλπίζει, τὴν ἐκ τοσούτης δυσδαιμονίας, εἰς τοσοῦτον εὐδοξίαν καταστήσουσι τὴν πόλιν, δι᾽ ἣν ἕνα δήποτε αἰτίαν ἢ τύχην (ἐῶ γὰρ εἶναι) νῦν ἐπιδὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπορίαις, καὶ τοῖς προεστηκόσιν ἡμᾶς κινδύνοις, καὶ ἡ τῆς ἐξ αὐτοῦ τῆς πόλεως δωροδοκία προσγέγονε, καὶ πρὸ αἰσχρᾶς αἰτίας κοινῇ πάντες ἀγωνιζόμεθα, καὶ πρὸ τοῦ μὴ δοκεῖν τὰ ἴδια παρόντα κοινῇ τῆς δημοσίας ἔχειν· τηνικαῦτα συμβουλεύοντα καὶ πολεμοῦντα ἕτερον σώσειν ἡμᾶς; ἐῶ γὰρ τἄλλα ὅσα μεταβαλλόμενον ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ δημηγορῶν ὀρθὲν ὑγιὲς διαπεπλεκε- καὶ τότε μὲν γράφων καὶ ἀπαγορεύων, μηδένα ἄλλον νομίζειν θεὸν, ἢ τοὺς παραδεδομένους. ποτὲ δὲ λέγων, ὡς δεῖ τὸ δῆμον ἀμφισβητεῖν τῶν οὐρανίων ὑμῶν ἀλεξανδρῳ. ὅταν δὲ μέλλῃ κριθήσεσθαι παρ᾽ ὑμῖν, καλλιμέδοντα εἰσαγγέλλων σωιέναι ἐν μεγάροις τοῖς φυγάσιν ὑπὸ B καταλύσαι τὸν δῆμον. καὶ τούτου τὴν εἰσαγγελίαν οὐδεὶς παραχρῆμα ἀναιρούμενος. ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τῇ πρώτῃ γενομένῃ προσιὼν καὶ κατασκάζων ψευδῆ μεμυθευκὼς, ὡς ὑπὸ βουλομένων τῶν νεωρίων, καὶ ταῦτα τῶν γραφῶν μὲν οὐδὲν, αἰτίας δ᾽, ἕνεκα δὲ παρόντος ἀγῶνος, διδασκάζων. τούτων γὰρ ἁπάντων ὑμεῖς οὗτοι μάρτυρες ἐστέ. γόης ὅτος ἀνδρες ἀθηναῖοι, καὶ μιαρὸς ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ὅτε τῷ πόλει τῆς πόλεως πολίτης, ὅτε τοῖς πεπολιτευμένοις αὐτῷ καὶ πεπραγματευμένοις. πῶς γὰρ τριήρεις εἰσὶ κατεσκευασμέναι διὰ τοῦτον, ὥσπερ ὑπὸ εὐβούλου, τῇ πόλει; ἢ ποῖοι νεώσοικοι, τούτου πολιτευομένου, γεγόνασι; πότε ὅπλα ἢ διὰ ψηφίσματος ἢ νόμου, ἐπηνώρθωσε τὸ ἱππικόν; τίνα κατεσκεύασε δυνάμιν, πλὴν τῶν καιρῶν διαφθειρομένων μὴ τὴν ἐν χαιρωνείᾳ μάχην, ἢ πλοῦν. ἢ ναυτικόν; τίς αὐλὼν ἐκ τῆς θεοῦ κόσμος εἰς ἀκρόπολιν ὑπὸ τούτου, τί κατεσκεύακε δημοσθένης οἰκοδόμημα ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ. ἢ ἐν τῷ ἀγορᾷ. ἢ ἄλλοθί που τὸ χώρας; ὀρθὸς ἂν ὀδαμοῦ δείξειεν. ἔπαπε τὸν μὲν ἐν τοῖς πολεμικοῖς τάξεσιν ἄπιστον γεγενημένον· ἐν ᾧ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν οἰκονομίαις ἄχρηστον· πρεσβευόμενόν τε C τὸν ἀποδιδομένους ἅπαντα διαπεπραγμένους ὅσα ἐβούλήθησαν· μεταβεβλημένον ἢ αὐτὸν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ δήμου πράξεις ἐγκαταλελοιπότα. ἕτερον πρὸς ταῦτα βέλεσθε; οὐκ, ἐὰν σωφρονῆτε, καὶ καλῶς, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ τῆς πόλεως βουλήσεσθε, ἀλλὰ δέξασθε τὴν ἀγαθὴν τύχην, ἣ πιμωρίσασθαι παρέδοκε τῶν ῥητόρων τοὺς τὴν πόλιν, διὰ τὴν αὐτῶν δωροδοκίαν, πεπωκότας· καὶ φυλάξασθε, καθάπερ οἱ θεοὶ προφήκασιν ὑμῖν ἐν ταῖς μαντείαις πολλάκις, τοὺς τοιούτους ἡγεμόνας καὶ συμβούλους. ἀκούσατε δὴ αὐτοῦ τῶν μαντείας. λέγε σὺ τὴν μαντείαν. Μαντεία. Πῶς ἂν μίαν γνώμην ἔχομεν, ὦ ἀθηναῖοι, πῶς ὁμονοήσομεν ἅπαντες ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφερόντων, ὅταν οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ δημαγωγοὶ χρήματα λαμβάνοντες, προδῶσι τὰ τῶν πατρίδος συμφέροντα; καὶ ὑμεῖς μὲν ὁ δῆμος ἅπας κινδυνεύῃ περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἱερῶν τῶν πατρῴων, καὶ παίδων, καὶ γυναικῶν, οἱ δὲ διηλλαγμένοι πρὸς αὐτοὺς, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις λοιδορῶνται, καὶ προσκρούσουσιν ἀλλήλοις ἐξεπίτηδες· ἰδίᾳ δὲ πολλὰ πράττουσιν, ἐξαπατῶντες ὑμᾶς, τὰς ῥᾳδίως πειθομένους τοῖς τούτων λόγοις; τί γάρ ἐστι ῥήτωρ δημοτικὸς καὶ μισθοῦ- νος τοὺς κατὰ τῆς πόλεως λέγοντας, καὶ γράφοντας;

ἢ τὸ

ἢ τί φασὶ σοῦ πρὸ ὑμῶν γεγωνημένους, ὦ δημοσθένες A
καὶ πολύευκτε, διαπελᾶν πιθανούς; καὶ παῦται ἐφ' ἱκανὸς δεῖ
νῦν τὸν πόλιν προεστηκότα. ἃ κέλευεν αὐτούς; οὐκ
εἰσαγγέλειν; ἃ γράφεσθαι παρανόμων; ἔστιν οὗ ὅτι μὲ
ποιήκατε τούτων ὑμεῖς οἱ φάσκοντες τὸν δῆμον κήδεσθαι,
καὶ τὴν σωτηρίαν ὑμῖν ἐν τῇ τούτων εἶναι ψήφῳ; γέγρα
πταί σοι ψήφισμα, δημόσθενες, πολλῶν ὄντων καὶ ὠ
νῶν παρανόμων, ὧν δημάδης γέγραφε; κεκώλυκας
μίαν προῆξιν, ὧν ἐκεῖνος προσελόμενος καὶ ὃν δῆμον πε
πολίτευσαι; ἀσθενῆ ὑπενόει. εἰσηγγελκας τὸν νόμον τὸ τοῦ δή-
μου ψήφισμα, καὶ οὐ νόμους πολλοὺς διαπεπραγμένους;
ἀδικεῖ πώποτε. ἀλλὰ προεῖδες αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν
στάντα. καὶ τὸν ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως κεκοινωνηκότα
τοῖς ἁρμοδίῳ καὶ ἀριστογείτονος ἀπογόνοις. ἔπειτα πρὸ
τῶν θυοίας τοῦ σῆς ὁ δῆμος ἔλαβε πεῖραν ὅπως τοῦ ῥή
τορος βοηθειαν καὶ δώσαμεν ἐξεπεζομένην εἴδομεν; ἢ
ἐνταῦθα φήσει εἶναι δεινοί, εἰ μὴ διακρύσετε τούτους, ἀεὶ
λέγοντες, ὡς οὐκ ἔστιν ἔχω τὸν πατρίδα ὑμῖν ἐξελθεῖν·
οὐκ ἔστιν ἄλλη καταφυγή, χωρὶς τῶν ὑμετέρων θυοίας.
φανερὸς ἐγὼ γεγωνημένους αὐτοπράττοντας καὶ λόγῳ
καὶ ἔργῳ τοῖς καὶ τὸν δήμον διαφθειροῦσιν ψηφίσμασιν·
ὥστε πείθειν τούτους, λέγοντας, ὡς οὐκ ἔστιν ὑμῖν ἀδεμία
σωτηρία χωρὶς τοῦ μὴ τὸν δήμον βοηθεῖας ὑμεῖς δὲ, B
ἐν τοῖς ἔχω τὰς ἐλπίδας ἔχετε, ἀμιλλώμενοι ταῖς κολα
κείαις πρὸς οὓς ὁμολογοῦντας ὑπὲρ ἀλεξάνδρου πράτ
τειν, καὶ δωρεὰν ἀληθινὰν μὴ τὸν αὐτὸν, ὧν περ νῦν ἀπο
πέφαγκεν ὑμᾶς ἡ βουλή. καὶ συμπάντων τῶν ἑλλήνων
ἐναντίον διειλεγμένος νικάνορι, καὶ κεχρηματικὼς
ἐν ὀλυμπίᾳ πρὸς ὧν ἐβουλήθης, ἐλεεινὸν νῦν σεαυτὸν κα
τασκευάζεις, προδότης ὢν καὶ δωροδόκος· ὡς ἀτιμε
λησομένους τούτους τῆς σῆς πονηρίας, καὶ ἃ δώσων δίκην
ὑπὲρ ὧν εἴληψαι πεπικρώς. τοσούτῳ πολυπρότερος δὴ
μάδης, ὡς θ' ὁμὲν προειρηκὼς ἐν τῷ δήμῳ τὸν αὐτὸν τρό
πον, καὶ τὴν ἀπόνοιαν, καὶ ὁμολογῶν λαμβάνειν καὶ λήψεσθ·
ὅμως δὲ τετόλμηκεν αὐτοῖς δεῖξαι τὸ πρόσωπον. δεῖ ἐ-
ναντίαν τῇ τοῦ βουλῆς ἀποφάσει, λέγειν ἠξίωσε. καί τι οὐκ
ἔγραψεν ἐκεῖνος πρὸς αὐτοκυέλαν εἶναι τὴν βουλὴν, καὶ
θανάτου ἀζήμιον. ἐὰν ἀποφανθῇ χρήματα εἰληφώς.
σὺ δ' ἔτω σφόδρα πιστεύσας τοῖς σαυτοῦ λόγοις, καὶ κα
ταφρόνησας τοῦτων ἀληθείας, ὡς τι πείσειν οἴει τοὺς
δικαστὰς, ὡς μόνον σοῦ κατέψυξεν τὸ συνέδριον· καὶ μό
νον οὐκ, εἰλήφοτα σε τὸν χρυσίον ἀποπέφαγκεν, καὶ τὶς
αὖ τοῦτο πειθανὸς ἔρρητο. ὦ ἀθλιώτατοι, τί μέλλετε πιεῖν.
παρελήφατε γὰρ τοῦ δήμου τὸ πρᾶγμα τὸ γεγω C
μένον ἤδη. πάντες δὲ ἕνεκα τῆς καὶ τοῦ ἐνόχων ὄντων
τοῖς ἀποφάσεσι, δημοσθένης εἰσάγει πρῶτος, κατηγο
ρήκαμεν ἡμεῖς ἀδενὶ καταχαριζόμενοι τῶν κοινῶν δι
καίων. πότερ' ἀμελήσαντες τῶν γεγωνημένων ἁπάντων, ἀ
φήσετε τὸν πρῶτον εἰσεληλυθότα πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὸ δίκαια
τὸ τοῦ δήμου καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ ἀρείου πάγου δό
ξαντ' εἶναι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις, τοῦθ' ὑμεῖς
κύριοι πάντων λύσετε, καὶ τὸν πονηρίαν αὐτοῦ τῶν τούτων
ἀναδέξεσθε; ἢ πᾶσιν ἀνθρώποις τοῦτο δείγμα ἐξοίσετε
κοινὸν ὑπὲρ τοῦ πόλεως, ὅτι μισεῖτε οὐ προδότας, καὶ
οὐ χρημάτων ἕνεκα, προεμένους τὰ τοῦ δήμου συμφέ
ροντα. ταῦτα γὰρ ἅπαντά ἐστιν ἐφ' ὑμῖν νῦν καὶ πεντακό
σιοι καὶ χίλιοι ὄντες, τῶν ἁπάσης τοῦ πόλεως σωτηρίαν ἐν
ταῖς χερσὶν ἔχετε, καὶ ἡ τήμερον ἡμέρα, καὶ ἡ ὑμετέρα ψῆ
φος, πολλὴν ἀσφάλειαν τῇ πόλει κατήσει, τὰ δίκαια ὑ
μῶν ἐφελόντων κρίνειν. ἢ μοχθηρὰς ἐλπίδας ποιήσετε
πάντας ἔχειν, τοιούτους ὑμῶν ἕνεκα καθιστάντων. ἃ κατακλη
κλέον ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, ἃ μὴ προεῖδον, ἐὰν σωφρο
νῆτε, τοῖς δημοσθένους ἐλέοις τὸν κοινὸν καὶ δικαίαν ὑπὲρ τοῦ
πόλεως

aut quid aiunt ætate vestra superiores, Demosthenes & Polyeucte, studio perpetuò habuisse? idque cum eo tempore nulla clades rempub. vrgeret? nõ sè mutuò accusasse? non maiestatis læsæ criminatos esse? non violatarum legum fecisse reos? Est verò horum quicquam quod feceritis vos, qui vos curare populum profitemini? qui salutem vestram in horum suffragio dicitis esse collocatam? scripsisti tu decretum Demosthenes, cum multa atrocia & contraria legibus Demades decreuisset? prohibuisti aliquam actionem, quam ille susceptam contra populum administrauit? Nullam penitus. Maiestatis reum feciſti eum, qui contra plebiscitum & leges multa perpetrauit? Nunquam prorsus: sed æream ei statuam in foro erigi passus es, & pari honore victus in curia cum Harmodij & Aristogitonis posteris frui. Deinde vbi populus beneuolentiæ tuæ periculum fecit? vbi oratoris auxilium & vim declaratam vidimus? An ibi vos disertos esse dicetis, vbi hos deceperitis: cum subinde dicatis, non licere vobis egredi patria: non vobis vllum esse confugium, nisi ad horum beneuolentiam? Oportebat vos apertè, dictis & factis, aduersatos decretis contra populum scriptis, sic demum postulare uobis fidem haberi ab his, cum dicitis, vobis nullam salutis spem esse reliquam extra populi auxilium. At vos in exteris spem habetis, cum contentione quadam assentationis aduersus eos, qui se Alexandri negocium agere constentur: & dona ab ijsdem accepistis, ob quæ senatus modò vos detulit. Cum coram omnibus Græcis cum Nicanore sis collocutus: et Olympiæ, quibus de rebus voluisti, responsa acceperis: nunc miserabilem te facis, homo proditor & corruptus: quasi istius rationem habituri sint tuæ improbitatis, tuq; pœnas non daturus sis eorum facinorum, in quibus es deprehensus: tanto Demade audacior, quòd ille cum iam explicasset pro concione mores suos atq; desperationem: ac profiteretur, se & accipere & accepturum esse: tamen faciem eis suã ostendere non ausus fuit, neq; senatus delationi contradicendum putauit: tametsi ille se autoritati senatus per decretum non commisit, neq; pœnam capitis in se statuit, si, vt qui pecuniam accepisset, à senatu deferretur. Tu verò vsque adeò fretus fuisti eloquentia tua, & horum bonitatem cõtempsisti: vt te persuasurum putares iudicibus, concilium contra te solum dixisse falsum, ac te solum detulisse, cum aurum non acceperis. Et quis ista credat? Videte Athenienses quid facturi sitis. Accepistis à populo rem iam confectam. Demosthenes supplicij causa, in eos qui delatione tenẽtur, constituti, primus in iudiciũ adducitur. Nos accusauimus, iure publico nemini condonato. Vtrum neglectis ijs quæ acta sunt omnibus, dimittetis eum, qui primus ad vos ingressus est: & quæ tum populo, tum Areopagitico senatui, tũ omnibus hominibus æqua visa sunt, ea vos, quorum omnis est autoritas, tolletis, atq; ipsi improbitatẽ istorum in vos recipietis? an verò mortalibus omnibus cõmune exemplũ proponetis vestri in proditores odij, atq; in eos qui pecuniæ causa vtilitatẽ populi neglexerũt? Hæc enim omnia nunc penes vos sunt: vos mille quingenti numero totius ciuitatis salutẽ in manibus habetis: hæc dies vestrúmque suffragium aut in magna securitate rempublicam collocabit, si ita vt æquum est pronunciare voletis: aut efficietis, vt spem omnes malam concipiant, si tales mores introduxeritis. Non percelli debetis Atheniẽses: neq; cõmiseratione Demosthenis, si sapitis, cõmunis & æqua vrbis

Patriæ studium profiteri, & hostibus esse tretum insimulat Demosthenẽ.

Collatio cũ Demade exaggerãdi causa.

Cõmonefacit iudices officij sui.

Commiserationem iterum excludit.

vrbis noſtræ defenſio eſt amittenda. Nemo enim ve- A *ſtrûm coegit iſtum pecuniam alienam, in veſtram fraudem, accipere, qui per vos pecuniæ plus ſatis poſſidet: neque cauſam dicere de confeſsis criminibus, cum ſuo decreto ſe capitis condemnarit: ſed ſuperioris eius vitæ inſitæ ſortes & improbitas, hæc in caput eius conuerterunt. Nolite igitur moueri ploratu eius & lamentationibus. Multò enim æquius fuerit miſereri regionis noſtræ, quam iſte his factis in pericula conïcit: quæ vos ex ſe natos obſecrat, liberis atque vxoribus veſtris productis, vt & proditorem vlciſcamini, & ſe tueamini: pro qua maiores noſtri, multis egregijs præliis commiſsis, eam vobis liberam tradiderunt: in qua multa illuſtria exempla relicta ſunt virtutis defunctorum. Hanc intuentes, Athenienſes, & patria quæ in hac fiunt ſacrificia, & monumenta maiorum, cordatos iudices ſuffragia ferre decet: & cum Demoſthenes vos decepturus & ſeducturus, commiſerationem mouebit, & lachrymabit: vos vrbis corpus intuentes, & partam ei olim gloriam, conferte, vtrum vrbs per iſtum facta ſit miſerabilior, an* B *verò per vrbem Demoſthenes? Reperietis enim iſtum, ex quo ad rempublicam acceſsit, ſplendidum eſſe factum, & pro ſcriptore orationum & Cteſippi ac Phormionis cauſidico, multis alijs ciuibus locupletiorem: ex obſcuro, & nulla patria maiorum gloria ornato, illuſtrem: vrbem autem aliter affectam, quàm pro dignitate ſua & gloria maiorum. Itaque repudiata miſericordia & impoſturis iſtius, ſanctum & iuſtum ferte ſuffragium: & quid patriæ, non quid Demoſtheni conducat, conſiderate. Hoc enim eſt bonorum iudicum officium. Quòd ſi quis aſcenderit Demoſtheni patrocinaturus: cogitate, eum hominem, ſi non ſit obnoxius futuris delationibus, malè velle reipublicæ: qui nec contra populum munera acceptantes, pœnas dare ſinat: & communem corporum veſtrorum cuſtodiam, quæ Areopagitico eſt concilio commiſſa, abrogari velit, & confundi totius iura ciuitatis. Sin orator aut imperator, ex ijs, qui expectatum contra ſe indicium fide carere volunt, ei patrocinabuntur: non vobis auſcultandum erit illorum orationi: ſed ſciendum ab omnibus iſtis mutuas tradi operas, in* C *Harpalo & recipiendo & dimittendo. Exiſtimantes igitur, Athenienſes, contra vos, iſtos omnes aſcendere, communes hoſtes legum & totius ciuitatis: ne approbetis eos, ſed accuſationis capita diluere iubetote: neque etiam iſtius ipſius inſaniam, qui eloquentia ſua magnopere fretus eſt: quem vbi conſtiterit vobis, acceptare munera: quò magis vobis fucum fecit, eò magis eum pro dignitate veſtra & vrbis vlciſcimini. Alioqui vno ſuffragio, vnóque iudicio, omnibus ijs, qui vel delati vel deferendi ſunt, abſolutis, in voſmetipſos & populum corruptelam eorum transferetis, ac poſt, eos qui abſolnerunt, accuſabitis, cum accuſando nihil proficietis. Ego, quantum ad meam accuſationis partem attinet, opem tuli: cæteris rebus neglectis omnibus præter ius & vtilitatem veſtram: rei-pub. non defui: non plus gratiæ tribui, quàm à populo decreto mihi muneri: quo eodem animo vt & vos ſitis, peto, atque alijs accuſatoribus aquam trado.*

Patronos Demoſthenis repudiat.

Commẽdatio ſui officij.

DEMO-

ἀπόλεως ἀπολογίαν. ἅδεις γὰρ ὑμῶν ἀνάγκαζε τὸν. τὰ μὴ προσήκοντα χρήματα λαμβάνειν καθ' ὑμῶν, τὸ πολλῷ πλείω τ' ἱκανῶν σ' ὑμᾶς ἕτερα κεκλημένον· ἀσ' ἀπολογεῖσθαι νῦν ὑπὲρ τ' ὁμολογημένων ἀδικημάτων, χρᾶψαντα καθ' ἑαυτ' θανάτου τ' ζημίαν. ἀλλ' ἡ ἐκ ἄλλα βία ἔμφυτος αἰσχροκερδεία & πονηρία, ταῦτα εἰς τ' κεφαλὴν αὐτῷ τέτραφε. μὴ γὰρ ἄχθεσθε αὐτ' κλαίοντος & ὀδυρομένῳ. πολὺ γὰρ ἂν δικαιότερον ἐλεήσετε τ' χώραν, ἣν ἅτος καθίησιν εἰς τοῦτ' κινδύνους πιαῦτα πράττων· ἢ τοῦτ' ἐξ αὐτ' γεγυμνασμένους ὑμᾶς ἱκεσίαις παρασκευαζόμενα τὰ ὑμέτερα τέκνα & γυναῖκας, πιμωρήσασθαι τ' προδότην & σώζειν ἑαυτ'. ὥσπερ ἧς οἱ πρόγονοι καλὰς & πολλὰς κινδύνους ὑπομείναντες, ἐλευθέραν ὑμῖν αὐτ' παρέδοσαν. ἐν ᾗ πολλὰ & καλὰ παραδείγματα λελειμμένα τ' τ' πολυτησαύτων ἀρετ'. εἰς ταῦτα βλέποντες, ὦ ἀθλιωταῖοι, & τὰς ἐν αὐτῇ γινομένας πατρίους θυσίας, & τὰς τ' προγόνων ἥκας, φέρειν δεῖ τοῦτ' εὖ φρονοῦντας τ' ψῆφον· & ὅταν δημοσθένης ἐξαπατᾶσθαι βουλόμενος, & παρακρουόμενος ὑμᾶς οἰκτίζηται, & δακρύῃ· ὑμεῖς εἰς τὸ τ' πόλεως σῶμα ἀποβλέψαντες, & τ' πρότερον δόξαν αὐτῇ ὑπάρξασαν αὐτίθετε, πότερον ἡ πόλις ἐλεεινοτέρα διὰ τοῦτον γέγονεν. ἢ διὰ τ' πόλιν δημοσθένης; εὑρήσετε γὰρ τοῦτον μὲν λαμπρὸν ἐξ ἧς προτεληλυθῆν εἰς τὸ πολιτεύεσθαι, γεγυμνασμένον, & αὐτὶ μὲν λογοχαρᾶ & μισθ' τὰς δίκας λέγοντος, ὥσπερ κτησίππου, & Φορμίωνος, ἑτέρων & πολλῶν πλουσιώτερον ὄντα τ' ἐν τῇ πόλει. αὐτὶ δ' ἀγνῶτος & ἀδεμίαν πατρικὴν δόξαν παρὰ τ' προγόνων παραλαβόντος. οὐδ' ὄχον γεγυμνασμένον. τ' ἣ πόλιν οὐκ ἀξίως ἐκαν τ' ἀδ' ἐ τ' προγόνων δόξης διακεισόμενον. ἀφέντες ἂν οὖν ἐλέγχους, & οὐ φενακισμοὺς οὐ τάτου, τ' ὁσίαν & δίκαιαν φέρετε ψῆφον· & σκοπεῖτε τὸ τῇ πατρίδι συμφέρον, μὴ τὸ, δημοσθένει. ἔστι γὰρ ἐκ καλῶν καγαθῶν δικαστῶν ἔργον. & ὅταν ἀναβαίνῃ τὶς συνηγορήσων δημοσθένει, λογίζεσθε ὅπως ὁ ἄνθρωπος, εἰ μὲν μὴ σύνοχος ὢν τῆς μελλούσης ἀποφάσεσιν ἀναβαίνει, κακόνους ἐστὶ τῇ πολιτείᾳ, & οὐ διὰ τῶ δήμου δῶρα λαμβάνοντας, & βουλόμενος δίκλω δῆναι, & τ' κοινὰ τ' ὑμετέρων σωμάτων φυλακὴν, ἐφ' ᾗ ἥκετε) τὸ ἐναρέῳ πάγῳ συνέδριον καταλυθῆναι βούλεται, & συγκεχύσθαι πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει δίκαια. εἰ γ' ῥήτωρ ἢ συνηγόρος, οἱ τ' καθ' αὐτ' πεπεισμένῳ ἀποφάσιν ἄπιστον βουλόμενοι γενέσθαι, συνηγορῶσιν· & πεφυκὸς ὑμῖν ἐστὶ τῆς τούτων λόγοις, εἰδότας, ὅτι ἐκ πάντων τούτων γίνεται συνεργία πρὸς τ' ἁρπάλου κατάπλουν & τ' ἄφεσιν. νομίσαντες οὖν, ὦ ἀθλιωταῖοι, καθ' ὑμῶν πάντας τούτους ἀναβαίνειν & κοινοὺς ἐχθροὺς εἶναι τ' νόμων & τ' πόλεως ἁπάντων· μὴ ἀποδέχεσθε αὐτ'. ἀλλὰ κελεύετε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τ' κατηγορημένων· μηδ' ε τ' αὐτοῦ τούτου μανίαν, ὃς μέγα φρονεῖ ὅτι τῷ δήμῳ λέγει. & ἐπεὶ δ' αὖ φανερὸς ὑμῖν γέγονε διὰ τοῦτον ἀποδοκῶν ἐπὶ μᾶλλον ἐξελήλεγκ') φενακίζων ὑμᾶς· πιμελήσασθε ὑμῶν αὐτ' & τ' πόλεως ἀξίως. εἰδ' ἐ μὴ, μιᾷ ψήφῳ, καὶ σὺν ἀγῶνι, πάντας τοῦτ' ἀποπεφασμένους, & τοῦτ' μέλλοντας ἀφέντες, εἰς ὑμᾶς αὖ τοῦτ' & τ' δῆμον τ' τούτων διαδοκίαν τρέψετε, & ὕστερον ἐγκαλεῖτε τοῖς ἀφεῖσιν, ὅτι ἀδὲν ἔσται πλέον ὑμῖν. ἐγὼ μὲν οὖν ὅσον εἰς τὸ μέρος τὸμὸν τ' κατηγορίας ἥκει. βεβοήθηκα τἄλλα πάντα παρεὶς τῶν πολλῶν δ' δικαίως & τὸ συμφέρον ὑμῖν· οὐκ ἐγκατέλιπον τ' πόλιν· & χάριν πεπραγματέραν τ' τῷ δήμῳ χειροτονίας ἐπεισάμην. ἀξιῶν δ' & ὑμᾶς τ' αὐτ' γνώμην ἔχειν, παραδίδωμι τὸ ὕδωρ τοῖς ἄλλοις κατηγόροις.

ΙΕΡΩ-

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΒΟΛΦΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ.

ΑΡπαλος ἦκων ἐξ Ἀσίας εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑποδρὰς Ἀλεξάνδρου, αὐτῷ τὰ πεφευγότα χρήματα ζωγρηθὰς πονηρᾷ δι' ἀσωτίαν, κἀκεῖνον ἤδη χαλεπὸν ὄντα τοῖς φίλοις διὰ τοιαῦτα· κατέφυγε πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων μετὰ τῶν χρημάτων, καὶ τῶν νεῶν ἑαυτὸν παραδούς. Δημοσθένης δ' αὐτῷ τὸ πρῶτον ἐν τοῖς μάλιστα ἐναντιωθείς, ὕστερον δὲ (ὡς ὑπώπτευσε) κύλικι κάλλιστα εἰργασμένῃ καὶ ὄγκοσι παλαίστοις διαφθαρείς· κλαιόντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν τὰ ἑαυτῶν συμβουλεύειν, δι' ἃ καλῶς εἶχεν καὶ παιδιᾶς χάριν τὸ τραχήλου κατελιξάμενον, δείσαντα ὡς ὑποκεκομμένης αὐτῷ τῆς φωνῆς. οἱδ' ἀφυεῖς χλευάζοντες ἔλεγον, ὡς οὐκ ὠδῆς ζωάγχης, ἀλλ' ὡς ἀργυράγχης ἁλῶφθαι εὐπλοίᾳ τὸν δημαγωγόν. καὶ μὴν τοῦτο τὸ ἔγκλημα, εἴτ' ἀληθὲς, εἴτε πεπλασμένον ὄζειν (ὅπερ πεισανίας δι' ἐλέγχου ἀκριβοῦς καταφρονήτω, ζωισεάων πειρᾶται) δημοσθένης τῆς τε τῶν ἐχθρῶν συκοφαντίας ἀπηνθεὶς, καὶ τὸ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς αὐτῷ καταψηφισαμένης, εἰς τὸ δεσμωτήριον παρεδόθη: κἀκεῖθεν ἀπόδρα τὸν μὲν λαθὼν, τῶν δὲ λαθεῖν ἐξουσίαν διδόντων. ἐν δὲ τῇ φυγῇ ταύτῃ ἐφόδια παρὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῷ παρὰ δοκίαν λαβὼν, καὶ θαρρεῖν παρακληθεὶς, βαρύτερον ἔπι τοῖς συμφοραῖς ἔνεγκε, διότι ὑπολίποι πόλιν ἐχθροὺς τοιούτους ἔχουσαν, οἵους ἐν ἑτέρᾳ φίλους εὑρεῖν ἐράδιόν ἔσται. καὶ πρῶτον μὲν εἰς τροιζῆνα ἦλθεν· εἶτα δὲ τοῖς τε τῶν μακεδόνων βίαν, καὶ τοῖς τῶν τροιζηνίων ἀδικίαν δείσας, ἐν καλαυρείᾳ τῇ νήσῳ ἱκέτης ἐν τῷ ποσειδῶνος ἱερῷ ἐναθέζετο. ἔκαὶ τούτας τὰς ὑπηρεσίας ζωίχαρμος, πολὺ μᾶς ἢ δυεῖν, πρὸς τοῖς βουλοῖς καὶ τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων· τῇ μὲν ὡς διοικήσεως τῆς πόλεως παρανεῦσαι· τῇ δὲ, ὥσπερ ἑαυτὸν καὶ τῶν φίλων ὑπολογόμενος, πολλῷ μὲν ζωὶ ἀξιώματι, ἐκ δὲ δεινῆς ἐλεεινολογίας ὥσπερ τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ· τῇ δὲ κατὰ τῶν βλασφημούντων εἰς αὐτὸν ὑποτεινόμενος. ἐγκέφησαι δ' ὡς οἴμαι καὶ τυτοῖ τὸν ἐνιαυτὸν, ἢ ὁ πολὺς παρέτερον ἢ ὁ αὐτὸς, ὁ πάντων εἰπεῖν δυνατώτατος ῥήτωρ, ἔτος ἄγων τῆς ἡλικίας δεύτερον καὶ ἑξηκοστὸν ἀπόλετο, φάρμακον πιὼν καὶ οἷονεὶ κύκνειόν τι ᾆσμα κατελείφθησαν· ὅτως γε ἰδέαι τυγχάνουσι, ὥστε μηδένα αὖ ὅτως ἀπαίδευτον εἶ) δοκεῖν, ὃ μὴ τερπόμενον αὐτοῖς ᾗ συμπαθείας πλέος. τῇ ἐμῇ γοῦν ψυχῇ ὄζειν ὃ τοσοῦτον ἐμπεσεῖσι πάθος, τάσε τῆ τύχης ἀπειρεσίας, καὶ τῆ τῆ ἀχαριστίας ὡσπερ ζωλοῖ τῇ πολυκεφάλῳ ἐκείνῃ θηρίοις τὰς διαφερούσας ἐπ' ἀρετῇ τῆ πολιτῇ, καὶ πλεῖστα τῆ παρρησίᾳ δυ πεποιηκότας ἀναλογιζομένῃ. ὥστε μόγις κατασχεῖν δακρύων. ἀρξεπίπτω δ' ἐν τῷ μεταφράζειν ἐχρησάμην ἐν λακωνικίᾳ τυπωθέντι, σφαλμάτων ἐκ ὀλίγων, ὥσπερ καὶ τὸν δεινάρχου λόγον φιλοζαφίας γέμοντα, ἐκκαθήρας. ἔστι δ' ἃ καὶ τὰ τῶν ἀναγνωσομένων κρίσει ἐδεῖ διηρέτην· ὅπερ ἐγὼ καὶ μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῖδε ἅπασι πανταχῇ καὶ τοῦτο ποιῶν διατελέσω· τὰ μὲν ἐγνωσμένων ἐμοὶ ἀπόδοσις μεταδιδοὺς· τὰ δ' ἀμφισβητούμενα, ἢ καὶ ἀγνοούμενα μανθάνειν ἐφιέμενος καὶ διδάσκεσθαι παρὰ τῶν πλέω πεπραγματευμένων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α' ΠΕΡΙ ΤΗΣ ὁμονοίας.

ΑΝτὸς δεχομένῳ ἀγαθαί λόγῳ ἢ ἔργῳ ἀπὸ τῶν θεῶν ὑπολαμβάνω πεφυκέναι πρῶτον ἄρχεσθαι. εὔχομαι δὴ τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις, ὅ, τι τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων ἄριστόν ἐστι, δοῦναι τοῖς, βουλομένοις τῷ δήμῳ καὶ νῦν εἶς τὸ ἔπειτα χρόνον, ἐμοὶ μὲν ὅτι νῦν ἐλθεῖν εἰς νοῦν ποιῆσαι, τοῖς δὲ ἐκκλησιάσασιν ἀθηναίων ἐλέσθαι. εὐξάμενος δὲ ταῦτα, τὸ ἀγαθῆς ἐπινοίας ἐλπίδα ἔχων ἐν ἐμαυτῷ τῶν θεῶν τάδ' ἐπιστέλλω.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗμῳ χαίρειν.

ΠΕΡΙ μὲν τῆς ἐμῆς οἴκαδε ἀφίξεως, ἀεὶ νομίζω πᾶσιν ὑμῖν ἐσεσθαι βουλεύσασθαι. διόπερ νῦν οὐδὲν περὶ αὐτῆς γέγραφα. τὸν δὲ παρόντα καιρὸν ὁρῶν, ἐλομένων

[DEMOSTHENIS EPISTOLÆ, XIX.

ARGVMENTVM EPISTOLARVM per Hieronymum Vuolfium.

QVum Harpalus, homo luxuriosus, ob conscientiam scelerum, & metu sæuitię Alexandri, ex Asia cum ingenti pecunia supplex Athenas confugisset: Demosthenes primùm illi asperrimè aduersatus, pòst (vt suspicio fuit.) calice præstantis artificij & viginti talentis auri delinitus, cum ad sententiam pro concione dicendam à populo vocaretur, lana & fascijs collo diligenter obuoluto, manu significauit, se angina laborare: vbi festiui quidam homunculi reclamarunt, non anginam eam, sed argentanginam esse. Sed id crimen siue verum fuerit, siue falsum (id quod Pausanias non leui sanè argumento conatur ostendere) Demosthenes factione inimicorum & præiudicio senatus Areopagitici oppressus, in carcerem conijcitur: è quo alijs ignorantibus, alijs conniuentibus, elapsus profugit. in qua fuga, cum etiam ab inimicis præter expectationem viatico instructus, bene sperare iuberetur: magis etiam lamentari cœpit, quòd eam cogeretur vrbem relinquere, in qua tales haberet inimicos, quales in alia nulla amicos reperturus esset. Primùm igitur Trœzenem se contulit: postea Macedonum violentiam, & Trœzeniorum imbecillitatem veritus, in Calauria insula supplex in Neptuni fano sedit, atque ibi has epistolas (vna atque altera excepta) scripsit, ad senatum populumq; Athenienſem: in quibus eos partim de ratione gubernãdæ reipublicæ monet: partim suam & amicorum causam, magna grauitate agit, non sine miserabili fortunæ suæ deploratione: partim in maledicos inuehitur. Sunt autem eo, nisi fallor, anno, aut certè non multo antè, quo homo eloquentissimus, ætatis secundo & sexagesimo, hausto veneno perijt, scriptæ ac relictæ, tanquam cygnea quædam cantio: itaque suaues, vt neminem tam inhumanum esse putem, quem non cum commiseratione quadam delectent. Me quidem sic nonnullis in locis afficiunt, humanæ conditionis miserias, & ingratissimos animos beluæ illius multorũ capitum erga præstantissimos quosque viros, & optimè de patria meritos, cogitantem, vt vix possim tenere lachrymas. Exemplari Parisienſi vsus sum, quod non paucis locis vt & Dinarchi mendosissimam orationem, correxi: quædam etiam loca lectoris iudicio fuerunt committenda, id quod & feci hactenus vbique, & perpetuò sum facturus, vt quæ comperta habeo, candidè impertiam: quæ dubia & suspecta, discere cupiam, & cognoscere è doctioribus.

DEMOSTHENIS EPISTOLAE SEX, HIERONYMO Vuolfio interprete.

DE CONCORDIA, EPIstola prima.

Solennis precatio.

OMnis & dicti & facti grauioris principia ducenda mihi videntur à dijs immortalibus. Precor autem deos deásque omnes, vt, quod Athenienſi populo vtilissimum est, & populo bene cupientibus, id & nunc & posthac mihi veniat in mentem scribere, & Athenienſium concioni decernere. Hac precatus, cum spe, mihi diuinitùs aliquid bonum venisse in mentem, sic scribo.

DEMOSTHENES SENATVI POPVLOQVE S.

Dissimulãter, hic suã causam agit: ciuesq; officij sui & in repub. gerenda, & in Græcia defendenda monet.

VOd de meo in patriam reditu, semper omnibus vobis deliberandi copiam fore puto: nunc de eo nihil scripsi. cum verò videam hoc nunc esse tempus, quo vos, si recta consilia sequamini,

*mini, simul & gloriam & salutem & libertatem adipisci possitis, non modò vobis, sed & reliquis vniuersis Græcis: sin erraueritis, deceptiue fueritis, non facilè posse eandem occasionem recuperari: duxi meam, quam de hisce haberem opinionem, in medium esse proferendam. Difficile quidem est per literas pertexere consilium. Multa enim vos anterem cognitam soletis interpellare. Ac dicenti facilè est, quid velitis, animaduertere: quódque ignoratur, rectè explicare. Libello autem nullum tale adiumentum suppetit contra tumultuantes. Si tamen audire voletis cum silentio, & expectabitis, dum rem omnem cognoueritis: spero dijs propicijs, quanquam breues hæ literæ sunt fore vt appareat, me & optimo studio ea conari pro vobis quæ deceant, & quæ vobis expediant perspicuè declaraturum. Neque verò eo consilio hasce ad vos dedi literas, quasi vobis desint oratores, aliiue, qui impræmeditati, quicquid in mentem inciderit, dicant. Sed quæ per experientiam, & vt in gerendis rebus versatus, habeo cognita, ijs expositis, dicendi in publico studiosis vberem eorum quæ esse putem è Repub. materiam suppeditare: vulgo optimorum consiliorum delectum, facilem reddere volui. Ac cur hanc epistolam scribere instituerim, hæc sunt. Primùm omnium Athenienses, vos concordes esse propter communem ciuitatis vtilitatem oportet, ortásque in prioribus conuentibus missas facere dissensiones. Deinde consentientibus animis omnes, alacriterque, quicquid decretum fuerit, adiuuare. Nihil enim constanter simplicitérque agere, non modò est indignum vobis, & animi parum generosi: sed summo etiam cum periculo coniunctum. Iam nec illud vobis ignorandum est, ea quæ per se ad statum rerum vestrarum tuendum satis nō sunt, si ad reliquas copias adiungantur, effectura, vt multò facilius omnia consequamini. Quæ igitur illa sunt? Neque ciuitati vlli, neque vllis viris, qui cuiusque vrbis vetera instituta defenderunt, irascendum est: sed delenda potius ex animis memoria iniuriarum. Nam istiusmodi metus efficit, vt qui se fœderatis, in manifesto periculo versantibus, necessarios esse sciunt, opem ijsdem promptissimè ferant: qui metu isto liberati, omnes fient mitiores: in quo non parua est vtilitas. Ac oppidatim proclamare talia, stultum fuerit, imò ne fieri quidem id potest. Sed prout vos cum ciuibus vestris egisse viderint: ita efficietis, vt quisque cum cæteris etiam actum iri expectet. Proinde censeo, neque ciuitatem, neque ducem, neque oratorem, neque plebeium quenquam eorum, qui antehac eum defendisse statum, qui tum fuit, visi sunt, à quoquam vllo modo vel taxandum, vel obiurgandum: sed concedendum esse hoc, omnes ciues ea egisse, quæ oportuerit, postquam benignitate deûm conseruata republica, vobis licitum est, de integro, vestro arbitratu deliberare: & cogitandum, quemadmodum in naui, cum hi velificatione, illi remigatione vtendum censent, dici ab vtrisque omnia propter salutem tuendam: * id verò prælatum esse consilium, quod cum deorum voluntate congruerit. Quòd si de præteritis ad hunc modum statueritis: & fidem inuenietis apud omnes, & officio bonorum virorum fungemini, & res vestras non parum erigetis: & eos qui in vrbibus aduersati vobis fuerunt, eò redigetis, vt aut consilia mutent omnes, * aut omnino aliqui esse in culpa ipsi videantur. Quæ igitur*

μένων μὲν ὑμῶν τὰ δέοντα ἅμα δόξαν καὶ σωτηρίαν, Α
καὶ ἐλευθερίαν δυνάμενον κλήσασθαι ἀ μόνον ὑμῖν, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν Ἕλλησιν· ἀγνοησάντων δὲ ἢ πα
ρακρουσθέντων. ἀ ῥάδιον αὖθις τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν·
ὡήθην χρῆναι τῇ ἐμαυτοῦ γνώμῃ ὡς ἔχω περὶ τού-
των εἰς μέσον θεῖναι. ἔστι μὲν οὖν ἔργον, ἐξ ἐπιστολῆς ἐμ-
φῆναι συμβουλήν. πολλοῖς γὰρ εἰώθατε ἅπασιν ὑμεῖς
πρὸ τοῦ προφῆναι μαθεῖν. λέγοντι μὲν οὖν ἐστιν αἰ-
σθέσθαι τί βούλεσθε· καὶ διορθώσασθαι τἀγνοούμενον, ῥά-
διον. τὸ δὲ βιβλίον οὐδεμίαν ἔχει βοήθειαν τοιαύτην
πρὸς τοὺς θορυβοῦντας. ἀ μὴν ἀλλ', ἐὰν ἐθέλητε ἀκοῦ
σαι σιγῇ, καὶ προμένητε ταῦτα μαθεῖν· οἶσμαι, σὺν
θεοῖς εἰρήσθαι, καίπερ βραχέων τῶν γεγραμμένων ὄν-
των αὐτῶν τι φανήσεσθαι μετὰ πίστεως δύνοιας τὰ δέοντα
περὶ ὑμῶν προφέρων· καὶ τὰ συμφέροντ' ὑμῖν ἐμφα-
νῆ θείναι. ἐχ ὡς ἀπόρων τῶν δὲ ὑμῶν ῥητόρων, ἀφ' ἑ
τῶν αὐτῶν λογισμοῦ ῥαδίως ὅ, τι ἂν τύχωσιν ἐροῦντες,
ἔδοξέ μοι τῇ ἐπιστολῇ πέμπειν· ἀλλ' ὅσα τυγχά-
νω δι ἐμπειρίαν καὶ τὰ παρηκολουθηκέναι τοῖς πρά-
γμασιν εἰδώς· ταῦτ' ἐβουλήθην τοῖς μὲν προειρημένοις
λέγειν ἐμφανῆ ποιήσας. ἀφθόνως ἀφορμὰς ὧν ὑπο Β
λαμβάνω συμφέρειν ὑμῖν δεινῶν· τοῖς δὲ πολλοῖς ῥα
δίαν τὴν τῶν βελτίστων αἵρεσιν καταμῆναι. ὧν μὲν οὖν
ἕνεκα ἐπῆλθέ μοι τῇ ἐπιστολῇ χρᾶφειν ταῦτ' ἐστι.
δεῖ δὲ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἁπάντων
πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὁμόνοιαν εἰς τὸ κοινῇ συμφέρον τῇ
πόλει πραγματεύεσθαι· καὶ τὰς ἐκ τοῦ πρόσθεν ἐκκλησιῶν
ἀμφισβητήσεις ἐᾶσαι. δεύτερον δὲ πάντας ἐκ μιᾶς
γνώμης τοῖς δόξασι προθύμως συναγωνίζεσθαι. ὡς τὸ
μηδὲν * μήθ' ἁπλῶς προφέρειν, ἀ μόνον ἐστὶν ἀνά-
ξιον ὑμῶν καὶ ἀγῶνες· ἀλλὰ καὶ μεγίστους κινδύνους
ἔχει. δεῖ δὲ μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ἃ καθ' αὑτὰ
μὲν οὐκ ἔστιν αὐτάρκη καταρχὴν πράγματος προσε-
θέντα δὲ τῇ δυνάμει, πολλῷ πάντ' ἐκπεραι-
τέρω ὑμῖν ποιήσει. τίνα οὖν ἐστι ταῦτα; μήτε πόλει
μηδεμιᾷ, μήτε τῶν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων συνηγωνι-
σμένων τοῖς καθεστηκόσι μηδενί, μήτε πικρᾶναι δεῖ, μήτε
μνησικακεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος φόβος τοὺς συνειδότας αὐ-
τοῖς, ὡς ἀναγκαίοις δοῦσι τοῖς συνεστηκόσι, κίνδυνον ἔχοντι
πρόδηλον, προθύμως συναγωνιεῖσθαι ποιεῖ. ἀφεθέντες
δ' ὑπ' ἐκείνων τούτων πάντες, ἢ πρότερον ἡσυχάσουσι. ἔστι
γὰρ, ἃ μικρὰν ὠφέλειαν ἔχει. καὶ μὴν δὴ πόλεις τοιαῦται δή-
θεις πολέμων· μᾶλλον δ' ὑπὸ δυνατῶν. ὡς δ' αὐ- C
τοῖς αὐτοῖς ὀφθῆτε χρώμενοι· τοιαύτην καὶ κατὰ τῶν
ἄλλων προσδοκίαν παρέξετε ἑκάστοις. φημὶ δὲ
δεῖν μήτε πόλει, μήτε στρατηγῷ, μήτε ῥήτορι,
μήτ' ἰδιώτῃ μηδενὶ, τῶν τὰ πρὸ τοῦ γεγενημένων συ-
νηγωνίσθαι τοῖς καθεστηκόσι, μήτε μέμφεσθαι μήτ' ἐ-
πιτιμᾶν μηδένα μηδὲν ὅλως· ἀλλὰ συγχωρῆσαι πᾶ-
σι τοῖς ἐν τῇ πόλει πεπολιτεῦσθαι τὰ δέοντα· ἐ-
πειδήπερ οἱ θεοὶ, καλῶς ποιοῦντες, σώσαντες τὴν
πόλιν, ἀποδεδώκασιν ὑμῖν ὅ, τι ἂν βούλησθε ἐξ
ἀρχῆς βουλεύσασθαι, καὶ νομίζειν, ὥσπερ αὖ ἐν πλοίῳ
τῶν μὲν ἰσίῳ, τῶν δὲ κώπαις ἀποφαινομένων κομί-
ζεσθαι, λέγεσθαι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων ἅπαντα ἐ-
πὶ σωτηρίᾳ· * γελᾶσθαι δὲ τὴν χρείαν πρὸς τὰ
συμβαίνοντα ἀπὸ τῶν θεῶν. ἐὰν οὖν τοῦτον τὸν τρό-
πον περὶ τῶν παρελημυθότων ἐγνωκότες ἦτε· καὶ
πᾶσι ἥδεσθε· καὶ καλῶν, καὶ ἀγαθῶν
ἀνδρῶν ἔργα πράξετε· καὶ τὰ πράγματα ὠφε-
λήσετε οὐ μικρῶς· καὶ τοὺς ἐναντιωθέντας ἐν ταῖς πό-
λεσιν, ἢ μεταγνῶναι ποιήσετε πάντας· ἢ κομιδῇ τι-
νας αὐτοὺς αἰτίους * καταλειφθῆναι. μεγαλοψύ-

χως

χως πίνυν καὶ πολιτικῶς τὰ κοινῇ συμφέροντα πρά- A
ττ· καὶ τ* ἰδίων μέμνησθε. παρακαλῶ δ' εἰς τοῦτο, ἐ
τυχὼν αὐτὸς τοιαύτης φιλανθρωπίας παρ' ἐνίων· ἀλ-
λὰ ἀδίκως καὶ στασιαστικῶς εἰς τὸν ἕτερον χάριν πρό
θεις. ἀλλ' ἐγὼ τὸν ἰδίαν ὀργὴν ἀναπληρῶν, τὸ κοι-
νῇ συμφέρον οἶμαι δεῖν βλάπτειν· ἔτι μίγνυμι τὰ ἰδίας
ἔχθρας, εἰς τὰ κοινῇ συμφέροντα ἐδὲν· ἀλλ' ἐφ' ἃ σοὶ
ἄλλος παρακαλῶ· ταῦτα αὐτὸς οἶομαι δεῖν πρῶτος
ποιεῖν. αἱ μὲν οὖν παρακλαὶ, καὶ ἃ δεῖ φυλάξα-
σθαι, καὶ ἃ πράττων τις ἂν κατ' ἀνθρώπινον λόγισμον
μάλις' ἂν κατορθοῖ, σχεδόν εἴρηταί μοι. τοῖς δὲ καθ'
ἡμέραν ἐπιστατῆσαι, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα συμ-
βαίνουσιν ὀρθῶς χρῆσθαι, καὶ γνῶναι τὸν ἑκάστου και-
ρὸν, καὶ κρῖναι, τί τῶν πραγμάτων ἐξ ὁμιλίας δυ-
ατὸν προσαγαγέσθαι, καὶ τί βίᾳ προσδεῖται· τῶν
ἐφεστηκότων στρατηγῶν ἔργον ἐστί. διὸ καὶ χαλεπω-
τάτην τάξιν ἔχει τὸ συμβουλεύειν. τὰ γὰρ ὀρθῶς
βουλευθέντα καὶ δοκιμασθέντα σοὶ πολλῇ πραδῇ
κ' πόνῳ, πολλάκις τῷ σοῦ ἐπισκοποῦντας ἄλλως χρή-
σασθαι, διελυμαίνθη. νῦν μὲν τοι παύσ' ἔξειν καλῶς εὖ
πίζω. καὶ γὰ εἴ τις ὑπαίληφεν ἀτυχῆ τὸν ἀλέξαν-
δρον, τῷ παύτα κατορθοῦν. ἐκεῖνο λογισάσθω, ὅτι πράτ B
των καὶ πονῶν, καὶ πολμῶν, οὐχὶ καθήμενος, ἀτυχεῖ.
νῦν πίνυν τεθνεῶτος ἐκείνου, ζητεῖ νὰς ἡ τύχη μεθ' ὧν
ἔσται. τούτους ἢ ὑμᾶς δεῖ γενέσθαι. τοὺς τε ἡγεμόνας, δι' ὧν
ἀνάγκη τὰ πράγματα πράττεσθαι, ὡς ἄνδρας ἐπὶ τὰς δυνάμεις ἐφίστε· καὶ ὅ,τι ποιεῖν αὐτὸς ἕκαστος
ὑμῶν δυνήσεται καὶ βουλήσεται, τοῦτο πρὸς αὐτὸν εἰπάτ-
τω, καὶ ὑποσχέσθω, καὶ τοῦθ' ὅπως μὴ ψεύσεται, μήθ'
ἑξαπατῆσθαι μηδὲ πειθοῖ παρακρουσθεὶς φήσας,
ἀναδύσεται, ὡς τοῦ σύδειαν ὧν ἂν ἐλλείπηθ' ὑμεῖς, οὐχ
ἁρήσεται σοῦ ἀναπληρώσαντας· ἐδὲ τὸν αὐτὸν ἔχει κίν-
δυνον, πρὸς ὧν ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ὅπως ἂν βούλησθε πρᾶ-
ξαι, μεταβουλεύεσθαι πολλάκις, καὶ πρὸς ὧν ἂν ἐνστῇ
πόλεμος. ἀλλὰ ἡ περὶ τούτων μετάγνωσις ἥτια τῆς
προαιρέσεως γίγνεται· * μηδὲ ποιήσητε τοῦτο μηδὲν·
ἀλλ' ὅ,τι πρόξετε· ἡνιαίως καὶ ἐτίμως ταῖς ψυχαῖς,
τοῦτο χειροτονεῖτε. καὶ ἅπαξ ψηφίσησθε, τὸν δία τὸν
δωδωναῖον καὶ σοὺς ἄλλους θεὺς, οἳ πολλὰς καὶ κα-
λὰς καὶ ἀγαθὰς, καὶ ἀληθεῖς ὑμῖν μαντείας ἀνῃρήκασιν, ἡγεμόνας ποιησάμενοι, καὶ παρακαλέσαν-
τες, καὶ κατὰ τῶν νικητηρίων ἅπασιν αὐτοῖς εὐξάμε-
νοι, μετὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης ἐλευθεροῦτε σοὺς ἕλ- C
λωας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΚΑΘΟΔΟΥ.

β'.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.

ΝΟΜΙΖΟΝ μὲν ἀφ' ὧν ἐπολιτευόμην, οὐχ ὅπως μηδ' ἐν ἀδικῶν τοιοῦτ' ἠξιοῦσθαι· ἀλλὰ καὶ μέτρια αὖ ἐξα-
μαρτὼν συγγνώμης τεύξεσθαι. ἐπειδὴ δ' οὕτω γέγονεν· ἕως μὲν ἑώρων ὑμᾶς, ἐδεμιᾶς ἀποδεί-
ξεως φανερᾶς ἀλ' ἐλέγχου γιγνομένου παρὰ τῆς
βουλῆς, πρὸς τὰ ταύτης ἀπόῤῥητα καταψηφιζομέ-
νους ἁπάντων· οὐδὲν ἔλαττον παρεχωρεῖν ὑμᾶς ἡ-
γούμην, ἢ ἐμαυτὸν ἀποστερεῖσθαι, στέργειν ἡγούμην. τὸ γὰρ οἷς αὖ ἡ βουλὴ φησιν σοὺς ὁμωμοκότας δικα-
στὰς προσίεσθαι, μηδεμιᾶς ἀποδείξεως ῥηθείσης·
τῆς πολιτείας παρεχωρεῖτο σοῦ. ἐπειδὴ δὲ, καλῶς
ποιοῦν-

*Xistimabam, pro meis in Rempublicam meritis, me non modò insontem, nō ita tractatum iri: sed mediocrium etiã peccatorũ, si quam forte culpam contraxissem, veniam impetraturum. Postquam verò ita accidit: dum videbã à vobis, nullis criminibus per senatũ apertè demonstratis & probatis, ex istorũ arcanis consilijs condemnari omnes: non minus vos de vestro iure concedere, quàm me fraudari existimans: ferendũ æquo esse animo putaui. Nam ijs assentiri iuratos iudices, quæ senatus sine vlla probatione affirmarit: de reipublicæ iure concedere fuit. Quia verò

Querela de iniquitate aduersariorum: & suorum in rempublicam meritorum cõmemoratione, reditum sibi cõficere studet.

k iam,

igitur è Republica sunt, eã magnis animis & ciuiliter administrate, & priuatarũ rerum recordamini. Atque hæc ego moneo, non eandem humanitatem expertus apud nonnullos: sed per iniuriam & seditionem, in aliorum gratiam quasi propinatus. Verùm nec priuatæ explendæ iracundiæ gratia, reipublicæ cõmodis nocendum puto: neq; vllam priuati odij partem publicis vtilitatibus admisceo: sed ad quæ alios adhortor, ea mihi primo esse facienda censeo. Quæ igitur præparanda, quæq; cauenda sunt, & quibus agendis (quantum quidem humano consilio prouideri potest) prosperrimo vti successu posse videamini: ferè à me est explicatum. Quotidianis autem negocijs præesse, & casibus subitis rectè vti, & cuiusque rei intelligere occasiones, & iudicare quæ res benignitate verborum obtineri possint, quæ item vi extorquendæ sint: ducum officium est, qui rebus administrandis sunt præfecti. Qua etiam de causa durissima est dicendæ in concilio sententiæ prouincia. Nam rectè consulta, & magno studio laboréque probata, sæpe propterea corrumpuntur, quòd ij qui ea in mandatis habent, aliter exequuntur. Nunc tamen bene successura esse omnia spero. Nam si quis Alexandrum eò fortunatum putat, quòd ei prosperè successerunt omnia: is illud reputet, eum agendo & laborando, & audendo, non desidendo, fuisse fortunatum. Posteaquam igitur nunc mortuus est: fortuna quærit aliquos quibus adsit: ij vos esse debetis, & duces, per quos geri necesse est, quàm bene uolentissimos copijs præficere. Quodq; vnusquisque vestrũm facere poterit & volet: id ad seipsum dicat & promittat: caueatq; ne fallat, neq; tergiuersandi gratia, sibi data esse verba, non persuasum esse, causetur. Quicquid enim vos neglexeritis: id qui resarciat, neminem inuenietis. Neque idem periculum est in ijs rebus, quas tum cum voletis, agere licebit, consilia sæpe mutare: & in ijs, propter quas bellum erit gerendum. Sed in huiusmodi rebus sententiæ mutatio non est aliud, quàm consilij & instituti clades. Ne verò tale quippiam committite: sed quicquid acturi estis, id generosis & paratis animis decernite, & vbi semel decreueritis, ductu & auspicijs tũ Dodonei Iouis, tum reliquorum deorum, qui multa vobis & præclara & bona & vera oracula reddiderunt, illorumq; ope implorata, votisq; pro victoria ijs omnibus nuncupatis, adiutrice fortuna propicia libertatem Græcis restituite.

DE SVO REDITV, EPISTOLA SECVNDA.

DEMOSTHENES SENATVI Populoque S.

iam,pro vestra prudentia,eum principatum,quem in se A
natu quidam sibi parare conabantur,animaduertistis,
& in iudicandis causis argumenta spectastis,istorumq;
arcana,digna esse reprehensione deprehendistis: decere censeo (si quidem id vestra etiam voluntas feret) me quoque ita restitui in integrum, vt q restituti sunt,qui in simili crimine fuerunt:ne solus ego falsum ob crimen patria,fortunis,& coniunctissimorum consuetudine caream. Iurè autem vobis,Athenienses,salus mea curæ fuerit: cùm quòd nulla vobis à me orta iniuria,ita sim tractatus:tum propter vestram apud exteros existimationem. Neque enim putetis,si nemo vobis in memoriam redigit ea tempora,eásque occasiones,quibus ego maximas vtilitates attuli Reipub. reliquos etiam Græcos ignorare,aut oblitos esse rerum à me pro vobis gestarum. Quas ego nunc duabus de causis scribere vereor singulatim:tum quòd inuidiam reformido:contra quam in veritate orationis præsidij nihil est:tum quòd multa & indigna illis rebus,propter reliquorum Græcorum ignauiam,nunc tolerare cogimur.Summatim verò illiusmodi ea sunt,quæ pro vobis ego suscepi: vt & o- B
mnibus felicitas,virtusq; vestra admirationi esset: & ego summorum à vobis præmiorum spem propositam haberem. Cum verò ineuitabilis illa quidem,sed iniqua fortuna,non ex æquitate,sed pro sua libidine,susceptum pro libertate Græcorum,quod vos gessistis,bellum dijudicasset: nec reliquo tempore meam erga vos beneuolentiam non abiecì:nec eam vlla re mutaui,non gratia,non spe,non diuitijs,non potentia,non securitate: quanquam videbam omnia hæc ijs contingere,qui contra vos rempublicam gerere vellent. Quòd verò in multis & magnis rebus,quibus mihi iurè gloriari licet,maximum existimarim,non dubitabo scribere ad vos:cum Philippus inter eos qui ab omni æuo memorantur,solertissimus fuerit,ad hominum voluntates comitate & affabilitate sic sibi deuinciendas,vt ad nutum paratos haberet: & largitionibus omnes,quorum aliqua esset in Græcis vrbibus autoritas,corrumpendos:me solum ab horum neutro esse victum.id quod etiam nunc vobis gloriosum est: quanquam sæpè congressus & collocutus sim cum Philippo ijs de rebus,propter quas vos me legatum mittebatis:& magnam pecuniam,quam ille offerebat,repudiasse: quarum rerum conscij multi etiam hodie viuunt: quos quid de vobis iudicare consentaneum sit,cogitate. Quòd enim talem ita tractastis: id meæ quidem calamitati scilicet tribuetur,sceleri nequaquam: vestræ autem iniquitati: quam infamiam consilij mutatione delebitis. Iam ea quæ dixi omnia,minora puto,continente & quotidiana reipublicæ administratione:in qua ita me gessi,vt neq; vlli iracundiæ,neque simultatibus,neq; iniusto quæstui,vel publico vel priuato seruierim: neq; vllum vnquam vel ciuem,vel hospitem sim calumniatus,neq; contra vos priuatim facultate mea vsus: sed si quid opus esset,publicè pro vobis in procinctu steterim. Quod cum natu grãdiores norint:æquum est,vt iunioribus concionem aduersus Pythonem Byzantium habitam,indicetis: cum adductis Græcorum legatis adfuit,iniurias nostræ vrbis ostensurus: & contrarium eius quod sperarat,expertus,recessit: vbi ego solus oratorum illius temporis,vestram causam defendi. Omitto,quot legationes pro vobis obierim: in quibus omnibus nullum vnquam vel minimum detrimentum cæpistis. Ea enim,ô Athenienses,
in Re-

ποιεῖσθε,ἤδησθε τὴν δωρεάν, λῦπαι τῶν ἐν τῇ βουλῇ καπεκλάζοντο ἑαυτούς·ἢ πρὸς τὰς ἀποδείξεις τοὺς ἀγῶνας κρίνετε·τὰ δ' ἀπόρρητα τούτων,ἄπιτιμήσεως ἄξια ἡγήκατε.οἶμαι δεῖν.ἐὰν καὶ ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, τὰ ὁμοίας τυχεῖν σωτηρίας τοῖς τῶν ὁμοίων αἰτίων πατυχηκόσι.καὶ μὴ μόνον, δι' αἰτίαν ψευδῆ, τῆς πατρίδος, καὶ τῶν ὄντων, καὶ τῆς τῶν οἰκειοτάτων συνηθείας ἀποστερηθῆναι. εἰκότως δ' ἂν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, μέλοι τῆς ἐμῆς σωτηρίας.ἀ μόνον κ' τοῦτο,ὅτι ἀδικῶν ὑμᾶς ἀδικῶν, τοιαῦτα πέπονθα·ἀλλὰ καὶ τῆς πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἕνεκ' ἀδοξίας.μὴ γὰρ, εἰ μηδεὶς ὑμᾶς ἀναμιμνήσκει τοὺς χρόνους μηδὲ τοὺς καιροὺς ἐν οἷς τὰ μέγιστ' ἐγὼ χρήσιμος λῦ τῇ πόλει, τοὺς ἄλλως ἑλλήνας ἀγνοεῖν νομίζετε.μήδ' ἐπιλελῆσθ' τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ὑπὲρ ὑμῶν·ἃ ἐγὼ δυοῖν ἕνεκα νῦν ὀκνῶ γράφειν καθ' ἕκαστον·ἑνὸς μὲν, τὸν φθόνον δεδιὼς, πρὸς ὃν ἀδύνατον ἐστι πρᾶγμα παλῃῇ λέγειν· ἑτέρου δὲ, ὅτι πολλὰ καὶ ἀναξία ἐκείνων ἀφ' τῶν ἄλλων ἑλλήνων κακίαν νῦν πράττειν ἀναγκαζόμεθα.ἐν κεφαλαίῳ δὲ, τοιαῦτ' ἐστὶν ἐφ' οἷς ἐξηπατῶμαι ὑπὲρ ὑμῶν ἐγὼ, ὥσθ' ὑμᾶς μὲν ἐπ' αὐτοῖς ὑπὸ πάντων ζηλοῦσθαι·ἐμοὶ δ' ἐλπίδα τῶν μεγίστων δωρεῶν προσδοκᾶσθαι παρ' ὑμῶν.τῆς δὲ ἀναγκαίας μὲν, ἀγνώμονος δὲ τύχης, ἀλλ' ὡς δίκαιον ἦν ἀλλ' ὡς ἐβούλετο κρίνασης τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγῶνα, ὃν ὑμεῖς ἠγωνίσασθε· ἀδὲ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἀπέστω τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας, οὐδ' ἀντηλλαξάμην ἂν τὴν ταύτης οὐδενὸς, ἀ χάριν, οὐκ ἐλπίδας, ἀ πλοῦτον, ἀ δωρεάν, οὐκ ἀσφάλειαν. καί τοι παῖτα ταῦθ' ἑώρων ὑπαρχοντα τοῖς καθ' ὑμῶν βουλομένοις πολιτεύεσθαι. ὁ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων ἐφ' οἷς εἰκότως ἐπερχεταί μοι παῤῥησιάζεσθαι, μέγιστον ἡγοῦμαι, οὐκ ὀκνήσω γράψαι πρὸς ὑμᾶς·ὅτι ἐν ἅπαντι τῷ αἰῶνι τῶν μνημονευομένων ἀνθρώπων δεινοτάτου γεγενημένου Φιλίππου, καὶ δι' ὁμιλίας πεῖσαι πρόσεχειν αὐτῷ τὸν νοῦν ὡς βούλοιτο, καὶ διαφθεῖραι χρήμασι σχεδὸν ἐν ἑκάστῃ τῶν ἑλληνίδων πόλεων γνωρίμους·ἐγὼ μόνος ἀδετέρου τούτων ἡττήθην·ὃ καὶ νῦν ὑμῖν φιλοτιμίαν φέρει· πολλὰ μὲν ἐντυχὼν Φιλίππῳ καὶ διαλεχθεὶς, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἐπέμπετε πρεσβεύοντά με· πολλῶν δ' ἀποχόμενος χρημάτων, διδόντος ἐκείνου· ἃ τῶν σωθέντων ἔτι πολλοὶ ζῶσιν. οὓς τινα γνώμην ἔχειν περὶ ὑμῶν εἰκὸς, λογίσασθε. τὸ γὰρ τῷ πιστῷ τοῦτον τὸν τρόπον κεχρῆσθαι, ἐμοὶ μὲν αἰ, εὐσεβεῖ, ὅτι φανεὶς συμφορὰ κακία δὲ ἀδεμία· ὑμεῖς δὲ ἀγνωμοσύνῃ, λῦ τῷ μεταγιγνῶναι λύσητε. πάντα τοίνυν τὰ προειρημένα ἐλάττω νομίζω τῆς συνεχοῦς καὶ καθ' ἡμέραν πολιτείας, ἐν ᾗ παρεῖχον ἐμαυτὸν ἐγὼ πολιτευόμενον οὐδεμιᾶς ὀργῆς οὐδὲ δυσμενείας οὐδὲ ἀδίκου πλεονεξίας οὔτε κοινῆς οὔτε ἰδίας προϊσάμενος· οὐδὲ συκοφαντήσας οὐδένα πώποτε οὔτε πολίτῶν οὔτε ξένον· οὐδὲ καθ' ὑμῶν ἰδίᾳ δεινὸς ὢν. ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν, εἴτε δεήσειεν, ἐξεταζόμενος δημοσίᾳ. εἴδοιεν δ' ἂν οἱ πρεσβύτεροι καὶ λέγειν τοῖς νεωτέροις ἐξὸν δίκαιοι τῷ πρὸς πύθωνα τὸν βυζάντιον ἐκκλησίαν·ὅτε οὐ πόρρω τῶν ἑλλήνων ἦλθε πρεσβεῖς ἔχων, ὡς ἀδικηθοῦσαν δεῖξων τὴν πόλιν. ἀπῆλθε δὲ ταναντία τούτων πάντων, μόνου τῶν τότε ῥητόρων ἐξετάσαντος ἐμοῦ τὰ ὑπὲρ ὑμῶν δίκαια, καὶ ἐὰν πρεσβείας, ὅσας ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρεσβευσα. ἐν αἷς ἀδὲν ἡλαττώθητε πώποτε οὐδὲ καθ' ἓν. ἐπολιτευόμην γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθλιώταιοι, ἀχ ὅπως ἀλλήλων
ὑμεῖς

ὑμεῖς πεελυθήνθε σκοπῶν, οὐσ' ἐφ' ἑαυτῷ ἀκο-
νῶν τῷ πόλιν· ἀλλ' ἀφ' ὧν δόξαν καὶ μεγαλο-
ψυχίαν ὑμῖν ὑπάρξειν ἐνόμιζον, ἐφ' οἷς ἅπασι μὲν, μά-
λιστε δὲ τοῖς νέοις ἄγαθὸν μέ πεοσήκει, καὶ σκοπεῖν
μὴ μόνον τὸν ξυνηθήσοντα πρὸς χάριν παύτ' ἐν τῇ
πολιτείᾳ (τούτου μὲν γὰρ οὐδέποτ' ἔσ' ἀπορῆσαι) ἀλ-
λὰ καὶ τὸν ἐπ' εὐνοίᾳ, πεελ ὧν αὖ ἀγνοῆτε, φράσοντα. ἔτι γίνωσ' ὠφελεῖπω πολλὰ, ἐφ' οἷς ἕτε-
ρῳ, καὶ μηδὲν ἄλλο χρήσιμῳ γεγονὼς, δικαίως
ἂν ἠξίουν τυγχάνειν σωτηρίας, χορηγίας καὶ τιμη-
ραρχίας, καὶ χρημάτων ἀποδόσεις ἐν πᾶσι τοῖς καιρ-
οῖς· ἐν οἷς ἐγὼ φανήσομαι, ἃ μόνον αὐτὸς ἐξεπασμέ-
νῳ πρῶτῳ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἄλλους πρακκελη-
κώς. ὧν ἕκαστον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λογίσασθε, ὡς ἀ-
ναξίων ἐστὶ τῆς πεοιεχηνίας νῦν ἐμοὶ συμφορᾶς. ἀφ' ὁ-
σων σ' ὄντων, ἀπορῶ τί πρῶτον ὀδύρωμαι τῶν πα-
ρόντων κακῶν; πότερον τὴν ἡλικίαν, ἐν ᾗ φυγῆς ἀπει-
κινδύνου πειρᾶσθαι, παρ' ἐμοῦ καὶ πρὸ τὴν ἀξίαν.
ἀναγκάζομαι; ἢ τὴν αἰσχύνην, ἐφ' ᾗ κατ' ἰδέαν ἐ-
λεγχον ἔτ' ἀποδιδύναι ἀλοὺς ἀπόλωλα; ἢ τὰς ἐλπί-
δας, ὧν ἁμαρτῶν, ὧν ἑτέροις πεοσῆκε κεκληρονό-
μηκα κακῶν; ἔτε γὰ ἔγωγε τῶν ἁρπάλου φίλων φα-
νήσομαι γεγονὼς ἔτε ἐφ' οἷς, ἐπολιτεύθην πρότερον, δί-
κην ὀφειλων δοῦναι· ἔτε τῶν ἐφ' οἷς ἐκεινόμην ἐξε-
λεγχθέντων, τῶν τε γεγραμμένων πεελ ἁρπάλου μόνα
τε ἐμοὶ πεπραγμένα ἀνέγκλητον πεποίηκε τὴν πόλιν. ἐξ ὧν πάντων δῆλόν ἐστιν, ὅτι κακῷ τινι ληφθεὶς
καὶ σὺκ ἀδικήμασι, τῇ πρὸς ἅπαντας σοῦ ἐν τῇς αὐ-
τοῦ ὀργῇ πεπτώκα ἀδίκως, τῷ πρῶτος εἰσιέ-
ναι. ἐπεὶ τί τῶν δικαίων σὺκ εἶπον ἐγὼ, τῶν σεσωκό-
των σοῦ ὕστερον κεκνομένους; ἢ τίνα νῦν αὖ εἰπεῖν ἔ-
χοι τις; οὐ γάρ ἐστιν οὐδείς. τὰ γὰρ μὴ γενόμενα σὺκ
ἔστ' ποιῆσαι γενέσθαι. ἀλλὰ πεεὶ μὲν τούτων παύο-
μαι, πολλὰ χρήφειν ἔχων. τὸ γὰρ μηδὲν ἐμαυτῷ
συνειδέναι πέφυκά μοι δεδωκεν, εἰς μὲν ὠφέλειαν ἀ-
σθενὲς ὄν· εἰς δὲ τὸ μᾶλλον λυπεῖσθαι, πάντων ὀδυ-
νηρότατον. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦντες, πᾶσι τοῖς ἐν
τῇς αἰτίας διήλλαχθε καὶ ἐμοὶ Διαλλάγητε, ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, οὔτε γὰρ ἠδίκηχ' * ὑμᾶς οὐδὲν (ὡς
ἴσασιν οἱ θεοὶ καὶ ἥρωες) μαρτυρεῖ δέ μοι πᾶς ὁ πρό-
σθεν παρελήλυθὼς χρόνῳ· ὃς δικαιότερον ἂν πι-
σθοιτ' ὑφ' ὑμῶν, * τῆς ἀνεξελέγκτου νῦν ἐπενεχθέ
σης αἰτίας· οὔτ' ἐγὼ χείρις ὢν οὔτ' ἀπιστότερος φα
νήσομαι τῶν Διαβληθέντων. καὶ μὴν τὸ ἀπελθεῖν
σὺκ ἂν εἰκότως ὀργὴν πρός με ποιήσειεν. οὐ γὰρ ἀ-
πεγνωκὼς ὑμᾶς, εἶτ' ἑτέρωσε βλέπων οὐδαμοῦ μετέ-
στην. ἀλλά πρῶτον μὲν τοὐναντίον τῆς εἰρκτῆς χαλε-
πῶς τῷ λογισμῷ φέρων. εἶτε Διὰ τὴν ἡλικίαν σὺκ
ἂν οἷός τ' ὢν τῷ σώματι τὴν κακοπάθειαν ὑπενεγ-
κεῖν. ἔπειτ' οὐσ' ὑμᾶς ἐνόμιζον ἀδουλεῖν ἔξω με πε-
πηλακισμοῦ γένεσθαι· ὃς οὐδεν ὑμᾶς ὠφελῶν, ἐμὲ
ἀπώλλυεν. ἔπειθ' ὅτι γε ὑμῖν πεοσεῖχον τὸν νοῦν,
καὶ οὐδέσιν ἄλλοις· πολλὰ ἂν ἴδοιτε σημεῖα. εἶσε
γὰρ πόλιν ἦλθον, σὺκ ἐν ᾗ μέγιστα πράξειν αὐτὸς ἔ-
μελλον· ἀλλ' εἰς ἣν καὶ σοῦ προγόνους ἐλθόντας ἤ-
δειν, ὅπε ὁ πρὸς τὸν πέρσῃ καταλάμβανεν αὐσοῦ
κίνδυνος· καὶ παρ' ᾗ πλείστην εὔνοιαν ὑπάρχου-
σαν ὑμῖν ἠπιστάμην. ἔστ' δὴ τροιζήνιόν αὖτη· ἣ μάλι-
στα μὲν οἱ θεοὶ καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς διανοίας ἕνεκα, καὶ
τῆς πρὸς ἐμὲ εὐεργεσίας, εὖνοι πάντες εἴησαν. εἶ-
τα σωθεὶς ὑφ' ὑμῶν, δυνηθείην ἀποδοῦναι χά-
ριτας. ἐν τε πάντῃ πινῶν ὡς ἐμοὶ χαριζομένων, ἐ-
πιτιμᾶν ὑμῖν τι πειρωμένων * τῇ κατ' ἐμὲ ἀγνοίᾳ.
ἐγὼ

A *in Republica ratio mea fuit, non vt vos alios alij vincere retis, aut vt ciuitatem contra semetipsam acuerem: sed ad ea vos incitaui, vnde gloriam, & magnanimitatis opinionem relaturos vos arbitrarer. Quæ cùm omnes, tum verò adolescentes admirari debent: nec eum requirere solùm, qui captator auræ popularis, vulgiq; cupiditatum administer omnium in republica sit (talium enim nulla vnquam penuria futura est) sed eum etiam, qui bono studio vestra errata reprehendat. Quin & alia multa prætereo, propter quæ alius, qui nullam aliam nauasset operam, iurè suæ salutis haberi rationem postularet: vt ædilitia munera, vt triremium instructiones, vt largitiones pecuniarias, omnibus necessarijs temporibus: quibus me non modò primùm succurrisse cõstabit: sed alios etiam esse adhortatum. Quorum singula cogitate, Athenienses, quàm ea calamitate indigna sint, quæ me oppressit. Cum verò plurimis nunc in malis versèr: quid primùm deplorem dubito. Vtrum ætatem, qua periculosum exilium experiri præter consuetudinem et dignitatem cogor? an ignominiam, quòd*

B *nullius criminis conuictus & reus peractus, damnatus perij? an spem, qua frustratus, hæreditatem eorum malorum, quæ alijs debebantur, cepi? Neque enim ego vel Harpali amicus fui: vel propter priora mea acta in republica pœnas dare debeo: cum & ea quorum accusabar, probata non sint: & ex omnibus de Harpalo factis decretis, sola ea quæ ego egi, ciuitatem omni crimine liberarint. Ex quibus omnibus perspicitur: me temporibus circumuentum, non scelerum damnatum, iniustè eam, qua in omnes reos vti soletis, iracundiam experiri, propterea quòd ego primus in iudicium veni. Nam quid ego æqui pro mea defensione non attuli, ex ijs quæ postea cæteros reos conseruarunt? aut quid amplius vel nunc dicere quisquam possit? Nemo certè. Nam quæ facta non sunt, ea facta vt sint, efficere nemo potest. Sed de his quanquam scribere multa possem: desino, quod innocentiæ conscientiam, experientia me docuit, ad iuuandum paruas habere vires: ad augendum autem animi dolorem, omnium esse acerbissimam. Postquam verò per vestra sapientia reis omnibus reconciliati estis: & mihi reconciliamini, ô Athenienses. Neq; enim (testor deos & heroes) vlli vestrûm iniuriam feci: & mihi omnis anteacta vita mea testimonio est: cui meritò plus fidei haberetur à vobis, quàm isti crimini: quod nunc in me*

C *cõiectum illud quidem est: sed probatum & demonstratum non est: neq; me pessimum, aut minimæ fidei esse inter eos, quos calumnia impetijt, deprehẽdetis. Iam ob discessum meum iurè irasci mihi non potestis. Neq; enim ideo abij, quòd aut de vobis desperarem, aut vspiam aliò respicerẽ: sed primùm carceris ignominiam animo ferebã grauiter: deinde propter ætatem, afflictionem illam corporis perpeti nõ poterã. Deniq; & vos non nolle putabã, illã contumeliã me effugere: quæ neq; vos quicquã iuuabat, & me perdebat. Me autem vestri, neq; cuiusquã alterius, fuisse studiosum: multis indicijs deprehendetis. Nam & in vrbem me contuli, non in qua me splendidissimè victurũ confiderem: sed quò etiam maiores nostros, Persici belli discriminibus circumuentos, venisse sciebã: & quam vobis esse benuolentissimam intelligebam. Est autem ea Trœzeniorũ: cui precor vt dij potissimùm immortales, tum ob benuolẽtiam erga vos, tum ob collata in me beneficia, bene velint omnes: deinde vt & ego à vobis conseruatus: gratiam referre possim. In qua cum*

quidam gratificandi mihi studio, vos*ob istũ in me admissum errorem, reprehendere conarentur: ego summa qua me decuit æquitate, vos defendi. Eamque ob causam in primis factum esse arbitror, vt mihi honos publicè haberetur. Cum verò hominum beneuolentiam, insignem quidem illam, sed vires *in præsentia esse minores cernerem: digressus in Neptuni templum, in Calauria, me contuli: non modò quòd propter numinis religionem me ibi tutiorem fore spero (nec enim id exploratum habeo. Nam quæres in aliorum potestate sitæ sunt, ex spem tenuem & obscuram periclitanti suppeditant) sed eò etiam, quòd hinc quotidie patriam intueor: in quam tantæ mihi sum beneuolentiæ conscius, quantam vtinam à vobis consequar. Ne igitur, Athenienses, diutius etiam his malis angar, ea mihi decernitote, quæ iam alijs quoque nonnullis tribuistis, vt neque indignum vobis aliquid mihi vsueniat: neque alys supplicare cogar: id quod nec vobis honestum esset. Nam si vestra iracundia placari mihi nulla ratione potest: mori me præstiterit. Iurè autem hoc animo esse me, neque sine re hæc iactare, credetis. Nam & vestram autoritatem subij: & iudicium nõ detractaui: vt neque veritatem indefensam desererem: neque vestrũm quisquam in me potestatem non haberet: sed, vt vestro arbitratu de me statueretis. Arbitrabar enim, eos qui omnia in me ornamenta contulissent, etiam erga me (si ita vellent) delinquendi habere potestatem oportere. Quia verò iusta fortuna, ita vti decuit, iniusta superata, bis vobis ijsdem de rebus statuendi facultatem dedit: propterea quòd nihil in me, cui mederi non liceat, statuistis: seruatote me, & quæ tum vobis ipsis, tum me digna sunt, decernitote. Nihil enim à me perperam & sceleratè factum reperietis: neque me commeritum, vt vel dignitate, vel vita spolier: sed & multitudinis ita esse studiosum, vt qui maximè (ne quid inuidiosum scribam) & pulcherrima ex his qui adhuc viuunt, pro vobis gerenda susceperisse, maximáque è meis æqualibus beneuolentiæ erga vos indicia reliquisse. Neque verò quisquam vestrũm putet, Athenienses, me vel ex imbecillitate animi, vel vlla alia turpi de causa, per totam epistolam lamentari. Nam ego nunc ijs conflictor rebus (quod vtinam esset aliter) eo modo, quo quisque talibus in malis sibi indulget: vt doloribus & lachrymis, & patriæ vestríque desiderio, & ærumnarum mearum consideratione. Quæ omnia mihi querelas eliciunt: quæ si cum æquitate reputabitis: in nullis meis vestrarum rerum administrationibus, vel molliciei vel timiditatis argui me posse, reperietis. Et hæc hactenus ad omnes vos: priuatim verò cum ijs qui me lacessunt, coram vobis uolo disputare. Nam ea, in quibus vestræ ignorationi subseruierunt, propter vos ab eis facta sunto: neque ego accuso quicquam. Postquam verò cognouistis vos, illa cuiusmodi sint: si, vt reliquos missos faciunt, ita & me quiescere sinent: rectè facient. Sin exagitare me instituerint: peto, vt vos omnes opem mihi feratis: neq; committatis, vt istorum odia plus valeant, quàm vestra beneuolentia. Valete.

DE LY-

A ἐγὼ πᾶσαν δ' ὀφημέραν ὥσπερ ἐμοὶ προσῆκε παρεισχόμην. ἐξ ὧν καὶ μάλιστα νομίζω παύτας ἀγαθοὺς εἶναι, δημοσίᾳ με τιμᾶσθαι. ὁρῶν δὲ τὴν μὲν ἄνοιαν τῶν ἀνδρῶν μεγάλην, τὴν δὲ εἰς τὸ θεῖον δυσμένειαν καταδεεστέραν· μεταλθὼν εἰς τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν ἐν Καλαυρίᾳ, κάθημαι· οὐ μόνον τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα, ἀλλὰ διὰ τὸν θεὸν ἐλπίζω μοι ὑπάρχειν (οὐ γὰρ εὖ οἶδά γε. ἀ γὰρ ἐφ' ἑτέροις ἐστὶν ὡς ἂν βούλωνται πρᾶξαι, λεπτὰ καὶ ἄδηλον ἔχει τῷ κινδυνεύοντι τὴν ἀσφάλειαν) ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν πατρίδα ἐνθένδε ἑκάστης ἡμέρας ἀφορῶ· εἰς ἀλλὰ τοσούτων εὔνοιαν ἐμαυτῷ συνοίδα, ὅσης παρ' ὑμῶν εὐχόμαι τυχεῖν. ὅπως οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηκέτι πλείω χρόνον τοῖς παροῦσι κακοῖς συνέχωμαι. ψηφίσασθέ μοι τοῦτο καὶ ἄλλοις δίκην ἤδη· ἵνα μήτε αἰσχρὸν ὑμῶν μηδὲν μοι συμβῇ· μήτε ἱκέτης ἑτέρων ἀναγκασθῶ δεήσεσθαι. ἀδὲ γὰρ ὑμῖν τοῦτο βέλτιστ' ἂν καλόν. ἐπεὶ εἴγε μοι τὸ πρὸς ὑμᾶς ἀμάλλακτα ὑπάρχειν ἔθηκαν με χρεῖττον ἐμοῦ. εἰκότως δ' εἴ μοι πιστεύοιτε ταύτην τὴν ἀμφοτέραν ἔχειν, καὶ μὴ αὐ μάτην θεασάσθε. καὶ γὰρ ἐμαυτοῦ κυριώτερον ὑμᾶς ἐποίησα· καὶ τὸν B ἔφυγον τὸν ἀγῶνα· ἵνα μήτε προδῶ τὴν ἀλήθειαν, μήτ' ἄκυρον ὑμῶν ἐμοῦ μηδὲν ᾖ ποιήσαντος. ἀλλ' ὅ, τι βέλτιστε, τούτῳ χρήσασθε· παρ' ὧν γὰρ ἁπάντων καλῶν κἀγαθῶν ἔτυχον· τούτους, ὥμην δεῖν ἔχειν καὶ ἁμαρτεῖν, εἰ βούλοιντο, εἰς ἐμέ. ἐπεὶ δὲ, καλῶς ποιοῦσι, ἡ δικαία τύχη τῆς ἀδίκου κρατήσασα, ἃ τοῖς τῶν αὐτῶν ἀπέδωκεν ὑμῖν βουλεύσασθαι, τῷ μηδὲν αἰσχύνειν ψηφίσασθαι περὶ ἐμοῦ. σώσατέ με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ψηφίσασθε καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἄξια καὶ ἐμοῦ. ἐπ' οὐδενὶ γὰρ τῶν πεπραγμένων ἠδικηκότα με δίκην, οὐδ' ἀτιμητέον ἄτιμον εἶναι, οὐδ' ἀπολωλεκέναι· ἀλλὰ καὶ εὔνοιαν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ πρὸς μάλιστ' ὁμοίως (ἵνα μηδὲν ἀπίθανον γράψω) καὶ πολλῆς πεπραγματευμένον τῶν νυνὶ ζώντων ὑπὲρ ὑμῶν· καὶ μέγιστα ὑπάρχοντά μοι κατ' ἐμαυτὸν σύμβολα διανοίας πρὸς ὑμᾶς. μηδεὶς δ' ὑμῶν ἡγείσθω με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μήτε ἀνανδρίᾳ, μήτε ἄλλῃ πρόφασί φαύλῃ μηδεμιᾷ παρ' ὀλίγα τὴν ἀπολλὼν ὀδύρεσθαι. ἀλλ' ἃ τοῖς παροῦσιν ἕκαστος ἀφόβως χρῆται. ἐμοὶ δὲ τῶν παρόντων (ὡς μήτ' ὠφελεῖ) λύπαι, καὶ δάκρυα, καὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑμῶν πόθος, καὶ ὧν πέπονθα λογισμός· ἃ παύεσθαι ποιεῖ μοι ὀδύρεσθαι, ἃ σκοπουμένοις δικαίως, ἐν οὐδενὶ τῶν πολιτευομένων ὑπὲρ ὑμῶν ὅτι μαλακίαν, ὅτι ἀνανδρίαν προσοῦσαν δίκην ἔτι μοι. πρὸς μὲν δὴ παύτας ὑμᾶς τοσαῦτα, ἰδίᾳ δὲ τοῖς ἐμοὶ προσκρούουσιν, ἐναντίον ὑμῶν βούλομαι διαλεχθῆναι. ὅσα μὲν γὰρ τοῖς ὑφ' ὑμῶν ἀγνοηθεῖσιν ὑπηρετοῦντες ἐποίουν· ἐγὼ δὲ ὑμᾶς αὐτοῖς πεπρᾶχθαι, καὶ οὐδὲν ἐγκαλῶ. ἐπειδὴ δὲ ἐγνωσθ' ὑμεῖς οἷα ταῦτ' ἐστὶν· ἐὰν μὲν ὥσπερ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἐῶσι, καὶ ἐμοὶ συγχωρήσωσι· καλῶς ποιήσουσιν. ἐὰν δ' ἐπηρεάζειν ἐγχειρῶσιν· ὑμᾶς ἀξιῶ μοι βοηθεῖν ἅπαντας· καὶ μὴ κυριωτέραν τὴν τῶν ἐχθρᾶν τῆς παρ' ὑμῶν χάριτος μοι γενέσθαι. δύ-

ναμαι.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΩΝ.

γ'.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.

ΠΕΡΙ μὲν τῶν κατ' ἐμαυτὸν, ἃ μοι πρὸς ὑμῶν ἐνόμιζον δίκαιον εἶναι γνέσθαι, τῇ βουλῇ ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς· ὑπὲρ ὧν, ὅταν ὑμῖν δοκῇ, τότε συγχωρήσετε. περὶ δὲ ὧν νυνὶ ἐπέσταλκα, βουλοίμην ἂν ὑμᾶς μὴ παριδεῖν· μηδὲ πρὸς φιλονεικίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ δίκαιον ἀκοῦσαι. συμβαίνει γάρ μοι, καίπερ ἐκπεδὼν διατρίβοντι, πολλῶν ἀκούειν ὑμῖν ὀνειδιζόντων ὑμῖν ὅτι περὶ τοὺς περὶ Λυκοῦργον παῖδας γιγνομένοις. ἐπέσταλκα μὲν οὖν αὐτὴν τὴν ἀπιστολὴν, καὶ τῶν ἐκείνῳ ζῶντι πεπραγμένων ἕνεκα. ὧν ὑμεῖς ἅπαντες ἐμοὶ παύσετε ἐν αὐτῇ δικαίως ἔχοντες χάριν, εἰ τὰ προσήκοντα βούλοισθε ποιεῖν. ἐκεῖνος γὰρ αὐτὸν ἐν τῇ περὶ τὴν διοίκησιν μέρει τάξας τῆς πολιτείας τὸ κατηρχὰς· καὶ περὶ τῶν ἑλλ-
B λωικῶν, καὶ συμμαχικῶν οὐδὲν εἰωθὼς γράφειν· ὅτι καὶ τῶν δημοτικῶν εἶναι προστατουμένων οἱ πολλοὶ κατέλιπον ὑμᾶς· τότε τῆς τοῦ δήμου προαιρέσεως προσήνεγμεν ἑαυτόν· οὐχ ὅτι δωρεὰς καὶ προεδρίας ἐκ τούτων ὑπῆρχε λαμβάνειν (δῆτα γὰρ τῶν ἐναντίων πάντα τὰ τοιαῦτα ἐγίγνετο) οὐδ' ὅτι πάντων ἀσφαλεστέραν τὴν προαίρεσιν οὖσαν ἑώρα, πολλοὺς γὰρ καὶ προδήλους εἶχε κινδύνους, οὓς ἀναγκαῖον ἦν ὑπομένειν τὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου λέγειν, καὶ πράττειν προαιρούμενον) ἀλλ' ὅτι δημοτικὸς καὶ φύσει χρηστὸς αἰεὶ ἦν. καίτοι παρὼν ἑώρα οὐ μὲν βοηθήσαντας ἂν τῷ δήμῳ, ἀσθενεῖς ὄντι τοῖς συμβεβηκόσιν ὄντας· οὐ δὲ ταὐναντία πράττοντας, κατὰ πάντα ἐῤῥωμένους. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἧττον ἐκεῖνος
C εἶχετο τούτων, ἃ συμφέρειν ἡγεῖτο τῷ δήμῳ, καὶ μετὰ παῤῥησίας καὶ λέγων καὶ πράττων ἃ προσῆκεν ἦν φανερὸς. ἐφ' οἷς εὐθὺς ἐξητεῖτο ὡς ἅπαντες ἴσασιν. ἐπέσταλκα μὲν οὖν αὖ (ὥσπερ εἶπον ἐν ἀρχῇ) καὶ διὰ τὴν ἐκείνου χάριν. ἐμοὶ δὲ καὶ ὑμῖν νομίζων ξυμφέρειν τὰς πρὸς τοὺς ἔξω γιγνομένας ὑπὲρ τιμητὰς εἰδέναι πολλῷ προθυμότερον πρὸς τὸ πέμψαι τῇ βουλῇ εἶχον. παραιτοῦμαι δὲ οὐκ ἰδίᾳ πρὸς ἐκεῖνον ἔχοντας δυσκόλως, ὑπομεῖναι παληξῆ, καὶ τὰ δίκαια ἀκοῦσαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τῷ ὑπὲρ τῶν περὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ γεγραμμένων, φαύλην δόξαν ἡ πόλις λαμβάνει. οὐδεὶς γὰρ τῶν ἑλλήνων ἀγνοεῖ, ὅτι ζῶντα Λυκοῦργον ἐθαυμάσατε ὑμεῖς εἰς ὑπερβολὴν, καὶ πολλῶν αἰτιῶν ἐπενεχθεισῶν ὑπὸ τῶν φθονούντων αὐτῷ, οὐδεμίαν πώποτε εὗρεν ἀληθῆ. οὕτω σφ' ἐπιστεύετε αὐτῷ, ὡς δημοσίᾳ πάντας ἡγεῖσθε· ὥστε πολλὰ τῶν δικαίων ἐν τῷ φῆσαι Λυκοῦργον ἐκείνου· καὶ τοῦθ' ὑμῖν ἐξήρκει * ἃ γὰρ αὖ καὶ τοῦτον μὴ δοκεῖν ὑμῖν. νυνὶ τοίνυν ἅπαντες, ἀκούοντες τοῦ υἱέως αὐτοῦ δεδέσθαι· τοὺς μὲν πεπονθότας ἐλεεῖτε· τοῖς παισὶ δ' ὡς οὐκ ἀξίοις πάσχουσιν ἀχθόνται· ὑμῶν δ' ὑπολαμβάνουσι πικρῶς, ὡς οὐκ ἂν τολμήσαιμι γράφειν ἐγὼ. ἃ γὰρ ἄχθομαι τοῖς λέγουσι, καὶ αὐτὸς λέγω, καθόσον δύναμαι βοηθῶν ὑμῖν, τοῦτο ἄρχει μὲν δ' δῆλον ὑμῖν ποιῆσαι, ὅτι πολλοὶ μέμφονται, συμφέρειν ὑμῖν νομίζων εἰδέναι, γέγραφα· ὅσα μέν τοι λοιδορίας χωρίς ἐστιν ὧν λέγουσί τινες, καὶ ἀκηκοέναι συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμαι, τοῦτο δηλώσω. οὐδεὶς γὰρ ὑπώλαβεν ὡς ἄρα ἠγνόηκατε καὶ διεψεύσθητε τὰ ἀληθείας περὶ αὐτοῦ

τὰ

DE LYCVRGI LIBERIS, EPISTOLA tertia.

DEMOSTHENES SENATVI Populoque S.

QVAE meis in rebus iurè à vobis tribui mihi putarem, superioribus exposui literis: quæ, cum vobis videbitur, mihi concedetis. hæc autem de quibus nunc scribo, non negligi à vobis, neque aduersandi, sed æquitatis studio, cognosci velim. Contingit enim mihi, quanquam peregrè degenti multos audire, qui vos ob ea quæ Lycurgi liberis acciderunt, reprehendant. Ac literas hasce misissem propter res etiam ab eo viuente gestas: de quibus æquè mecum omnes, si voletis officio fungi, gratiam ei habebitis. Qui vt primùm ad Rempublicam accesserat, in curatione vectigalium vrbanorúmque munerum se collocauit: de statu Græciæ ac sociorum nihil scribere solitus. cum verò eorum etiam, qui præ se populi studium ferebant, plerique vos deseruissent: populi partibus se addixit: non quòd inde munera & reditus capere liceret (nam aduersæ factioni hæc omnia proposita erant) neque quòd has partes magis extra periculum esse videret (multa enim & manifesta pericula res habebat: quæ ei, qui populi autoritatem dicendo agendóque tueretur, adire necesse erat) sed quòd natura popularis & vir bonus fuit. Quanquam autem coràm videbat, tam eos qui populo opem ferre cuperent, propter acceptam cladem esse infirmos: quàm aduersarios viribus ab omni parte suffultos: nihilominus tamen ipse in ea quæ populo commodarent, incumbebat: ac posteà strenuè palàm & dicebat & agebat ea quæ conueniebant. Ob quæ statim, vt omnes norunt, ad supplicium deposcebatur. Scripsissem igitur, vt, principiò dixi, & in illius gratiam: sed tamen cum & vobis expedire putem, vt conuicia quæ apud exteros in vos dicuntur, sciatis: multo magis ad literas mittendas sum incitatus. Peto autem, vt qui priuatim illi iniqui sunt, vera & æqua de eo audire non grauentur. Nec enim, Athenienses, ignorare debetis, existimationi vrbis, ex his quæ in eius liberos facta sunt, labem aspergi. Nemo enim Græcorum ignorat, vos viuenti Lycurgo summos honores habuisse: cúmque ei plurima crimina ab eius inuidis impingerentur, nullum vnquam verum deprehendisse: tantam autem fidem habuisse, & præ omnibus popularem iudicasse, vt de multis causis è sola Lycurgi affirmatione sententiam ferretis: eaq; vobis satis esset. Id quod minimè fecissetis, nisi vobis visus fuisset homo integerrimus. Nunc igitur omnes, qui filios eius in vinculis esse audiunt, & defunctum miseratur, & liberorum eius, vt cum quibus iniquè agatur, vicem dolent: Vos verò tam acerbè insectantur, vt ego scribere non ausim. Nam ea quæ inuitus audio, & propter vos defendendos, quantum possum, refuto: eatenus vt vobis iudicem, multos esse à quibus reprehẽdamini, quòd scitu vobis esse vtilia iudicabã, scripsi. Quæ verò sine conuicio à quibusdã dicũtur, & auditu fore vtilia vobis arbitror, significabo. Nemo vos per errorẽ & ignoratione veri, ita de ipso Lycurgo statuere existimat.*

Lycurgi liberos, viri de repub. præclarè meriti cũ æquitatis causa, tum ad vitandã infamiam, contra iniurias improborum esse defendendos: cũ præsertim è populi sit, gratiam referre benemeritis.

*Nam & longum temporis ſpacium, quo exploratus, nihil vnquam contra vos vel cogitare vel agere iniuſtum deprehenſus eſt, & illud, quòd mortalium nemo vllis alijs in rebus vos ſtuporis arguit: merito iſtam tollit ignorantiæ ſuſpicionem. Reſtat igitur, quod omnes haud frugi hominum eſſe dicant, vt tantiſper cuiuſque curam, dum eius vobis vſus eſt, agere videamini: pòſt, nullam rationem habeatis. Quam enim aliam vos defuncto gratiam relaturos conſentaneum eſt, cum eius liberos & exiſtimationem læsi videamus? quæ ſola, vt in tuto collocentur, etiam morientibus omnibus curæ ſunt. Iam nec illud bonorum virorum eſt, vt iſta pecuniæ gratia facere videantur: id quod neque magnitudini animi veſtræ, nec reliquo vitæ inſtituto congruere apparebit. Nam ſi vobis illi, tanti ab alijs redimendi eſſent, è veſtro ærario deprompta pecunia: id vos omnes cupidè facturos exiſtimarem. * De eo verò quod per calumniam & ex inuidia factum ſit, non habeo quid ſtatuam: niſi prorſus acerbè inſectari & proturbare populares homines inſtituiſtis. Quod ſi ita eſt: neque rectè, neque vtiliter facere decreuiſſis. Miror autem, ſi nemo veſtrûm cogitat, turpe eſſe, vt populus Athenienſis, ſapientiæ doctrinâque opinione præſtans omnibus, ad quem in calamitatibus, tanquam ad commune aſylum confugi ſolet, Philippo inhumanior videatur: qui (vt in poteſtate regia educatum probabile eſt) a nemine admonitus, tamen cum ſecundiſſima fortuna vſus eſſet, humanitatis ſe maximè eſſe memorem oportere cenſuit: ab ijs qui aduerſus ipſum in acie ſteterant, & cum quibus de ſumma rerum depugnarat, qui & cuiates eſſent, neque perquirere, neque prodere auſus. Etenim, vt apparet, non vt plerique veſtri oratores, eadem in omnes eſſe veluſta vel honeſta putabat: ſed ratione habita dignitatis etiam, talia concludebat & decernebat. Vos autem, qui eſtis Athenienſes, & liberali doctrina perpoliti, quæ ſtupidos etiam efficere tolerabiles putatur: primùm, quod omniũ iniquiſſimum eſt, quarum rerum patrẽ accuſant quidam, eò eas filios in vincula conieciſtis. Atque ita agere perinde eſſe dicitis, ac ſi æqualitatem in ponderibus aut menſuris quæreretis: & non de virorũ inſtituto vitæ & ratione reipublicæ conſultaretis. In qua quidem inquiſitione, ſi bona & popularia & ſtudio Reipublicæ iuuandæ ſuſcepta Lycurgi acta videbuntur: non modò nullo affici malo, ſed quibuſuis à vobis ornari beneficijs eius liberos, æquum eſt. Sin contraria: illum dum viueret, pœnas dediſſe oportuit: hos verò, ne ſic quidem propter obiecta patri à quibuſdam crimina, per iracundiam plecti. Omnibus enim omnium delictorum quaſi meta eſt obitus. Quòd ſi hoc eritis animo, vt aliqui populi ſtudioſis irati, ne cum mortuis quidem in gratiam redeant, ſed inimicitias etiam ad liberos vſque propagent, tradantq; poſteris: populus autem, cuius cauſam quique populares agunt, dum horum opera vtitur, beneficiorum memineriſt, poſtea floccifaciat: nihil erit miſerius, quàm populi tueri partes. Quòd ſi Mærocles reſpondet, hæc argutiora eſſe quàm quæ intelligat: ſe verò eos, vt ne effugerent, in carcerem compegiſſe: quaritote ex eo, cum Taureas & Patacus & Ariſtogiton, atque ipſe in carcerem traditi, non modò vincti non fuerint, ſed & conciones habuerint: cur iſtam æquitatem non perſpexerit? Sin ſe tum magiſtratu qui-*

A πῦ λυκούργου. τό, τε γὰρ τοῦ χρόνου πλῆθ@, ὃν ἐξετ-
αζόμεν@ οὐδὲν πώποθ' ὑφεῖθ' ὑμᾶς ὅτε φρο-
νῶν οὔτε ποιῶν ἄδικον· καὶ τὸ μηδένα ἀνθρώπων εἰς
μηδὲν τῶν ἄλλων ἀναισθησίαν ὑμῶν καταγνῶναι, εἰ-
κότως ἀναιρεῖ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας σκῆψιν. λέ-
πεται τοίνυν (ὃ πάντες ἂν εἶναι φαῦλον ἀνθρώπων
ἔργον φήσαιεν) τὸ ὅσον αὐ χρῆσθε χρόνον, τοσοῦτον ἑ-
κάστου φροντίζειν δοκεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα μηδένα ἔ-
χειν λόγον. εἰς τί γὰρ τῶν ἄλλων χρὴ προσδοκᾶν
τῷ πτηλοῦτηκότι τὴν παρ' ὑμῶν εὐεσθαι χάριν· ὃ-
ταν εἰς σοὺς παῖδας, καὶ τὴν δ' δοξίαν, ταύτην ἀ-
ρᾷ τις γιγνόμενα; ὧν μόνων καὶ πλουτῶσι πάσιν
ὅπως ἕξει καλῶς, μέλει. καὶ μὴν οὐδὲ χρημάτων
ποιεῖν ἕνεκα ταῦτα δοκεῖν, τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν
ἐστιν. οὔτε γὰρ τῆς μεγαλοψυχίας οὔτε τῆς ἄλλης
προαιρέσεως τῆς ὑμετέρας, ἀκόλουθον ἂν φανείη.
εἰ γὰρ ὑμᾶς λύσασθαι παρ' ἑτέρων ἔδει, δέντας ἂν
τῶν προσιόντων τὰ χρήματα ταῦτα· πάντας ἂν ἡ-
γεῖσθαι προθύμους εἶναι. ὁ δὲ λόγω καὶ φθόνῳ γέ-
γονεν οὐκ ἔχω τί καταγνῶ· εἰ μὴ ὅλως πικρῶς καὶ
παροξυνόδως ἔχειν πρὸς σοὺς δημοτικοὺς ὡρμήκατε.
B εἰ δὲ τοῦτ' ἐστὶν· οὐτ' ὀρθῶς, οὔτε συμφέροντως βουλεύεσθαι ἐγνώκατε. φαιμάζω δ' εἴ τι μηδεὶς ὑμῶν ἐν-
νοεῖ, ὅπι τῶν αἰσχρῶν ἐστὶ, τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων
τὸν σωτῆρα καὶ παιδείας πάντων προέχειν δοκοῦν-
τα· ὃς καὶ τοῖς ἀτυχήμασιν ἀεὶ κοινὸν ἔχει καταφυ-
γεῖν· ἀγνωμονέστερον φαίνεσθαι Φιλίππου· ὃς εὐσυ-
βέτητ@ ὢν εἰκότως, πραφεὶς τ' ἐν ἐξουσίᾳ· ὅμως ὤε-
το δεῖν ἰδίᾳ δ' τύχῃ, μάλιστα τότ' ἀνθρώπινα πρᾶτ
των φαίνεσθαι· καὶ σοὺ θ' ἁλόντας, πρὸς οὓς
πρὸ τῶν ὅλων διεκινδύνευσε, σὺν ἐτόλμησε σῶσαι, τὸ τίνων καὶ τίνες εἰσὶν ἐξετάσας. καὶ γὰρ, ὡς ἔοι-
κεν, ἀχ' ὁμοίως τῶν παρ' ὑμῖν ῥητόρων ἐνίοις, οὐτε
δίκημα εἶναι πρὸς ἅπαντας τὰ αὐτὰ οὔτε καλὰ ἡγεῖ-
το· ἀλλὰ τὴν τῆς ἀξίας προθήκην συλλογιζόμε-
ν@, τὰ πιστ' ἐπέκρινεν. ὑμεῖς δ' ὄντες ἀθηναῖοι,
καὶ παιδείας μετέχοντες· ἢ καὶ σοὺ ἀναισθήτους ἀ-
νεκτοὺς ποιεῖν δοκεῖ γίνεσθαι· πρῶτον μὲν, ὁ πά-
ντων ἀγνωμονέστατόν ἐστι, πρὸς ὧν τὸν πατέρα αἰτιῶν-
ταί τινες σοὺ ὑμεῖς δεδέκατε. εἶτα τὸ ταῦτα ποιεῖν ἴ-
σον φατὲ, ὥσπερ ὑπὲρ σταθμῶν ἢ μέτρων τὸ ἴσον σκο
πούμενοι· ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ αἰδρῶν προαιρέσεως καὶ πο-
λιτείας βουλεύομενοι· ἐν οἷς ἐξετιζομένοις, εἰ μὲν
C χρηστὰ καὶ δημοτικὰ καὶ ἐπ' ὄνοια τὰ λυκούργου
πεπραγμένα φαίνεται· μηδενὸς κακοῦ, ἀλλὰ καὶ
παίτων τῶν ἀγαθῶν σοὺ παῖδας αὐτὰ δίκαιόν ἐ-
στι τυγχάνειν πρὸς ὑμῶν. εἰ δὲ ταύτια τούτων· ἐ-
κεῖνον ὅτ' ἔζη, ἔδει δίκην διδόναι. τούτους δὲ μήδ'
οὕτως, ἐφ' οἷς ἐκείνῳ τὶς ἐγκαλεῖ, τυγχάνειν ὀργῆς.
πᾶσι γὰρ παίτων τῶν ἁμαρτημάτων ὅρ@ ἐστὶ
πλοῦτή. ἐπεὶ εἰ οὕτως ἔξεπε, ὥσθ' οἱ μὲν ἀχθεσθέν-
τες τὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ δήμου πολιτευομένοις, μηδὲ
πρὸς πλουτήσαντας διαλλαγήσονται· ἀλλὰ καὶ τοῖς
παισὶ τὴν ἔχθραν διαφυλάξουσιν· ὁ δ' δῆμ@, ὥ σωσα
γωνίζεπε τῶν δημοτικῶν ἕκας@. μέχρι τε παρόντος
χρήσθαι μνημονεύσ τὰς χάριπας, μὴ ταῦτα δὲ μηδὲν
φροντιεῖ· εὐδὲν ἀβλιώτερον ἔσται τε τὴν ὑπὲρ τε δήμου
τάξιν ἀρεῖσθαι. εἰ δὲ μοιροκλῆς ἀποκέκρινεπαι, ταῦτα μὲν
σοφώτερα καθ' ἑαυτὸν εἶναι· ἵνα δ' μὴ ἀποδρῶσιν, αὐ-
τὸς αὐσοὺ δῆσαι· ἐρωτήσατ' αὐτὸν, λύκα παρέας, καὶ
πάπακος, καὶ ἀριστογείτων, ἃ αὐτὸς, εἰς τὸ δεσμωτήριον
ἐμβαθοθέντες, ἃ μόνον οὐκ ἐδέθεντο, ἀλλὰ καὶ ἐδημηγό
ρουν· τὶ δήπατ' οὐχ ἑώρα τὰ δίκαια ταῦτα; * εἰ δὲ μὴ φή

σει τότ' ἄρχειν, οὐδὲ λέγειν ἔκ τε τῶν νόμων αὐτῷ πρόσηκεν· ὥστε πῶς ἴσον ἐστὶ σοὶ μὲν ἄρχειν, οἷς μηδὲ λέγειν ἔξεστι· σοὶ δὲ δεδέσθαι, ὧν πολλὰ χρήσιμος ὑμῖν ὁ πατὴρ ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω συλλογίσασθαι. εἰ μὴ τοῦτο δεῖξαι δημοσίᾳ βούλεσθε, ὅτι βδελυρία, καὶ ἀναίδεια, καὶ προαίρεσις πονηρίας ἐν τῇ πόλει ἰσχύει, καὶ δι' ὧν σωθῆναι πλείω προσδοκίαν ἔχει· κἄν τι συμβῇ χαλεπὸν τοῖς τοιούτοις, ἀπόλυσις γίγνεται. ἐν δὲ προαιρέσει χρηστῇ, καὶ βίῳ σώφρονι, καὶ δημοτικῷ προελέσθαι ζῆν, σφαλερόν· κἄν τι ἡμῖν πταῖσμα, ἄφυκτον ἔσται. ἔτι τοίνυν τὸ μὲν μὴ δίκαιον εἶναι, τῶν ἐναντίαν δόξαν ἔχειν * ὧν περ ζῶντος εἶχετ' ἐκείνου· καὶ τὸ τῶν τεθνηκότων ἢ τῶν παρόντων πλείω ποιεῖσθαι λόγον δίκαιον εἶναι· καὶ ταῦτα τοιαῦτα ἐάσω. * ὧδε γὰρ πᾶσι γε ὁμολογεῖσθαι ταῦτα ὑπείληφα. ὅσοις μὲν τῶν πατρικὰς εὐεργεσίας ἀπεμνημόνευσας τῶν ἄλλων· ἡδέως ἂν εἶδοιμι ὑμᾶς καὶ πολλῶν ἑτέρων ἀπογόνοις ἀποδιδόντας. ἐγὼ δ' ὡς ἀτιμῶν δὲ ταῦτα παρῳώγηκα καὶ τοσούτου δέω τοῦτο ποιεῖν, ὥστε συμφέρειν μᾶλλον τῇ πόλει τὰ τοιαῦτα κρίνω. πρόσκαιρα δὲ ταῦτ' ἂν πάντες ἐκ τούτων δημοτικοὺς εἶναι. ὁρῶ· πάντας, ὅτι καὶ ἐν τῷ καθ' ἑαυτοῦ βίῳ τῆς προσηκούσης αὐτὸν τιμωρίας ὁ φθόνος ἀντίσχη· τοῖς γε πᾶσιν ὑπάρχει τὰ προσήκοντα πρὸς ὑμῶν κομίσασθαι. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον μᾶλλον δὲ καὶ αἰσχρόν, τῶν μὲν ἄλλων τισὶ, καὶ παλαιῶν ὄντων τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐγίγνοντο χρήσιμοι καὶ δι' ὧν ἀκούετε τὰς εὐεργεσίας, οὐκ ἐξ ὧν ἑκάστοτε ὑπέλαβον φόβους, ὅμως τῶν δικαίων εὐνοίαν ἀπολαβεῖν· λυκούργῳ δ' οὕτως ὑποπεσόντος καὶ τῆς πολιτείας, καὶ τῆς παλαιότητος γενομένης, μήσ' εἰς ἃ καὶ τοῖς ἀγνώμοσι, καὶ ὑφ' ὧν ἠδικεῖσθε, ἕτοιμοι τὸν ἄλλον ἦτε χρόνον εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν· μήσ' εἰς τοῦθ' ὑμᾶς αὐτὰς ὁμοίους παρέχειν; καὶ ταῦτ' εἰς σοῦ παῖδας αὐτοῦ γιγνομένης τῆς τιμωρίας· οὓς κἂν ἐχθρὸς, εἴπερ μετρίως ἔχῃ, καὶ λογισμὸν ἔχων, ἐλεήσαι. θαυμάζω τοίνυν καὶ τοῦτ' εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ, ὡς οὐδὲ τοῦτο συμφέρει τῇ πολιτείᾳ φανερὸν γιγνόμενον· ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις τισὶ κτησαμένοις φιλίαν, καὶ κατορθοῦσιν ἐν πᾶσι πλεονεκτεῖν ὑπάρχει· κἂν ἀτυχήσωσί τι, ῥᾴδιας εἶναι τὰς λύσεις· τοῖς δ' εἰς τὸν δῆμον ἀναρτήσασιν ἑαυτοὺς, οὐ μόνον κατὰ τἄλλα ἐλαττον ἔχειν ὑπάρξει· ἀλλὰ καὶ τὰς συμφορὰς βεβαίας τούτοις μόνοις τῶν ἄλλων μένειν, ἀλλὰ μὴν ὅτι τοῦθ' οὕτω γίνεται, ῥᾴδιον δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν λάχητι τῷ μελανόπου, ἀλῶναι μὲν ὁμοίως ἐν δικαστηρίῳ συμβαν, ὡς καὶ νῦν τοῖς λυκούργου παισὶν· ἀφεθῆναι δὲ παῦτὸ ὄφλημα, ὅτι σείλαντ' ἀλεξάνδρου; καὶ πάλιν, μνησιβούλῳ τῷ ἀχαρνεῖ ἁλῶναι μὲν ὁμοίως, καταγνόντα αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου, ὥσπερ καὶ τῶν λυκούργου παίδων· ἀφεῖσθαι δὲ καλῶς ποιοῦντι. ἄξιον γὰρ ἀνὴρ· καὶ οὐδεὶς ἂν ὅτι τούτοις τοὺς νόμους ἔφη καταλύεσθαι. τῶν νῦν βοώντων, εἰκότως. οὐ γὰρ καταλύοντο εἴπερ ἅπαντες οἱ νόμοι τῶν δικαίων ἕνεκα, καὶ σωτηρίας τῶν χρησῶν ἀνθρώπων τίθενται· καὶ μήτε ἀϊδίους τοῖς ἀτυχήσασι καθιστάναι τὰς συμφορὰς συμφέρει, μήτ' ἀχαρίστους ὄντας φαίνεσθαι. ἀλλὰ μὴν εἴγε πῶδ' οὕτως, ὅπερ ἂν φήσαιμεν, ἔχειν συμφέρει· ἃ μόνον τοὺς νόμους οὐ καταλύετε, ἡνίκα ἐκείνους ἠφίετε· ἀλλὰ * καὶ τοὺς βίους ἐσώζετε τῶν τοὺς νόμους θεμένων ἀνθρώπων, λάχητα μὲν πρὸς χάριν δεηθέντ' ἀλεξάνδρου ἀφέντες· μνησιβουλον δὲ τῇ τοῦ βίου σωφροσύνῃ σώσαντες. μὴ

A tu quidem esse functum dicet: sed orationes in publico non habuisset: idque permissum sibi fuisse legibus: æquum esse qui potest, vt magistratu fungantur hi, quibus verba facere non licet: illi verò in vinculis teneantur, quorum de vobis sæpe bene meritus fuit pater? Ego quidem hæc coniungere & concludere non possum: nisi hoc publicè vultis ostendere: & vecordiam, & impudentiam, & affectationem improbitatis in ciuitate valere, & maiorem habere spem incolumitatis: ac, si quid secus acciderit, tales absolui: meliorem autem tueri partem, vitámque modestam & popularem instituere, periculosum esse: ac si quid erretur, nullam veniæ spem esse propositam. Ad hæc non esse iustum omnino, aliter quam de viuente sentire, deceréque, vt defunctorum potius quàm viuentium rationem habeatis, & quæ sunt eius generis, omnia missa faciam: * quòd ea in confesso esse apud omnes existimo. Sed quàm multos ob paterna beneficia honorastis: tam multis etiam aliorum posteris similem referri gratiam vellem. Neque verò hæc quòd reprehenderem attuli: à quo tantum absum, vt eam rem maximè esse è republica dicam. Incitatis enim omnes ista ratione ad populum colendum: quippe qui videant, tametsi viuentibus obstet inuidia, quò minus honores meritos consequantur: suis tamen liberis dignapræmia esse apud vos reposita. An non igitur absurdum, atque adeò turpe est, vos quibusdam alijs, licet, ex quo vsui fuerunt, multum temporis intercesserit, iudicio de illorum beneficijs ex fama, non ex ijs quæ vidistis, facto, tamen iustam beneuolentiam constanter tribuere: Lycurgum autem, qui nuper adeò & reipublicæ præfuit, & vitam cum morte commutauit, ne in ijs quidem vos, quæ superiori tempore hominibus perditis quoque, & in vos iniurijs tribuebatis, misericordia dico & humanitate, similes eósdemque experiri: præsertim cum in eius liberos supplicium redundet, quorum etiam hostem (si moderatus sit, & mente vtatur) misereseeret. Quin illud etiam demiror, si quis vestrûm hoc ignorat, non esse è republica, palàm fieri, eos qui aliorum quorundam amicitiam sibi adiunxerunt: & cum res prosperè cedunt, in omnibus esse meliore conditione: & cum fortuna restarit, facile periculis liberari: cum his verò qui toti à populo pendent, non modò alijs in rebus peius agi: sed solis etiam his firmas permanere calamitates. Atque hoc ita fieri, ostendi facilè potest. Quis enim vestrûm ignorat, accidisse vt Laches Melanopi filius similiter iudicio vinceretur, vt etiam nunc Lycurgi liberi? Sed propter Alexandri literas omne debitum ei esse condonatum? Et rursus Mnesibulum Acharnensem æquè conuictum, & iudicum sententia damnatum, ac Lycurgi liberos: esse tamen (quod equidem gaudeo) vt merebatur, absolutũ? Neq; quisquam istorum qui nunc clamitant, propterea leges euerti, queri potuisset: idq; meritò. nec enim euertebantur, cum omnes leges propter æquitatem & salutem bonorum & frugi hominũ ferantur: cumq; nec calamitates effici immortales, nec ingratos videri expediat. Atqui si hæc ita, vt pronũciamus se habere cõducit: nõ modò leges nõ euertebatis, cũ illos absolueretis: sed vitã etiam ciuiũ, quorũ leges autoritate sanciũtur, defendebatis, Lachete ad preces Alexandri absoluto, Mnesibulo propter vitæ frugalitatem & modestiã conseruato.

B

C

Ne igitur ostendite, vtilius esse externas parare amicitias, quàm populi fidei semetipsum committere: neque præstare, ignoto alicui esse notum, quàm rempub. ex vtilitate populi administrare. Nam vt is qui suadet aliquid, aut magistratu fungitur, placeat omnibus, fieri non potest. Tamen si quis populi rebus ex animo consultum cupit: dignus est qui seruetur. Quod nisi fiet: docebitis omnes, alios potius esse colendos, quàm populum: & cauendum esse, ne quis aliquid vtile vobis gessisse intelligatur. Omnino autem commune probrum est, Athenienses, & totius ciuitatis calamitas, quòd Inuidia plus valere apud vos, quàm Gratia, putatur: cum præsertim illa morbus sit, hæ in deorum numerum referantur. At nec Pytheam prætermittam, qui pro suggesto duntaxat popularis est: postea verò paratus ad omnia, quæ vobis aduersantur. Quem, dum vestras in gerenda republica, & concionibus habendis partes tuebatur, quis nescit vt seruum agitari, & peregrinitatis accusari solitum, propéque vænundatum ab istis, quibus nunc inseruiens orationes illas contra me scripsit? Postquam autem ipse nunc ea facit, propter quæ tum alios criminabatur: ita esse locupletem, vt & duas meretriculas alat, quæ ad tabem eum vsque, optimæ sanè mulieres, redegerunt: & quinque talenta mulctæ nomine facilius nunc soluerit, quàm olim totidem drachmas soluere potuisset: & præter hæc à vobis non modò admissum ad gubernacula ciuitatis, (quod commune probrum est omnibus) sed & patria Jacra Delphis pro vobis fecisse? Quod si talia & tanta exempla viderint omnes, de quibus nemo est quin populi deligere & tueri partes perniciosum esse iudicet: vereor ne aliquando nulli futuri sint, qui causam vestram tueantur: si præsertim alios naturæ debitum, & fortuna, & ætas fistulerit, vt Nausiclem, vt Charetem, vt Diotimum, vt Menestheum, vt Eudoxum, prætereáque Eudemum, & Ephialtem, & Lycurgum: alios ipsi proieceritis, vt Charidemum & Philoclem, & me: quibus vos nec ipsi vllos vestri esse studiosiores putatis. Si verò quosdam æquè studiosos: non inuideo. Vellem autem, si vos ita vt æquum est, eos tractabitis, neque ita vt nos, malè mulctabitis: eos esse posthac quamplurimos. Sin talia, qualia nunc, exempla edideritis: quis est qui se toto animo in istum ordinem dare velit? Qui quidem simulent, vt hactenus, sic etiam deinceps, non deerunt. Absit autem, vt eorum animi sic palàm conspiciantur, vt istorum, qui quæ tum palàm insiciabantur, ea nunc ita agunt, vt neminem vestrûm vel metuant, vel reuereantur. Hæc igitur cogitanda sunt, Athenienses: neque vel beneuoli negligendi, vel ijs qui ciuitatem ad acerbitatem sæuitiémque impellunt, auscultandum. Nam hic rerũ status multò magis beneuolentiam & humanitatem flagitat, quàm tumultus & simultates: quas quidã in immensum exaggeratas vsurpantes, contra vos operam locant, ad ea negocia conficienda, quæ dij prohibeant, ne ad exitum perducantur. Si quis autem vestrûm hæc cauillatur: is est magna vecordia refertus. Qui cum ea facta esse videat, quæ nemo futura metuebat, & olim etiam facta sunt, cum populus per homines insidiatores impulsus, eos à quibus defendebatur, suspectos habere atq; odisse cœpit, nũc esse futura non putat: nónne insanit? Hæc, si ades-

A μὴ τοίνυν τὸ κτήσασθαι τῷ ἔξωθεν φιλίαν λυσιτελέστερον δείκνυτε· ἢ τὸ τῷ δήμῳ τῷ αὑτὸν καταπιστεῦσαι ἑαυτόν. μηδὲ τῳ τῶν ἀγνώτων εἶναι κρεῖττον, ἢ τοῖς πολλοῖς ὑμῖν τὰ συμφέροντα πολιτευόμενον γιγνώσκεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πᾶσι ἀρέσκειν τὸν συμβουλεύοντα, καὶ τὰ κοινὰ πράττοντα, ἀδύνατον. ἐὰν δέ τις ἐπ' εὐνοίᾳ ταὐτὰ τῷ δήμῳ τοῖς φρονῇ· δίκαιός ἐστι σώζεσθαι. εἰ δὲ μή· καὶ θεραπεύειν ἑτέρους μᾶλλον ἢ τὸν δῆμον, ἅπαντας διδάξετε· καὶ φεύγειν τὸ τῶν ὑμῖν συμφερόντων ποιοῦσθαί τι γνώσεσθε. ὅλως δὲ κοινόν ἐστιν ὄνειδος, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅλης τῆς πόλεως συμφορά, τὸν φθόνον δοκεῖν μεῖζον ἰσχύειν παρ' ὑμῖν, ἢ τὰς τῶν εὐεργεσιῶν χάριτας· καὶ ταῦτα, τοῦ μὲν νοσήματος ὄντος· * τῶν δὲ, τοῖς θεοῖς ἀποδεδειγμένων. καὶ μὰ οὐδὲ τὸν Πυθέαν παραλείψω, τὸν μέχρι τῆς παρόδου δημοτικόν· μετὰ ταῦτα δὲ ἕτοιμον εἰς τὰ καθ' ὑμῶν πάντα. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τοῦτον, ὅτι μὲν τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πάλαι ἔχων εἰς τὸ πολιτεύεσθαι παρῆλθε, ὡς δοῦλον ἐλαυνόμενον, καὶ χράφλων ξενίας φεύγοντα, καὶ μικροῦ πραθέντα ὑπὸ τούτων, οἷς νῦν ὑπηρετῶν, σοῦ κατ' ἐμοῦ λόγους ἔγραφεν, ἐπειδὴ δὲ ἃ κατηγόρει τότε τῶν ἄλλων, νῦν αὐτὸς πράττει· εὐπορουῦτα μὲν οὕτως, ὥστε δύ' ἔχειν ἑταίρας, εἰ μέχρι φθόης, καλῶς ποιοῦσιν, προπέμφασιν αὐτόν. πάλαι τάλαντα δὲ ὀφλόντα ῥᾴδιον σκτίσαι ἢ πάλαι δραχμὰς * ἀπέχεσθαι πέρυσι. πρὸς δὲ τούτοις πρὸς ὑμῶν τοῦ δήμου, οὐ μόνον τῆς πολιτείας μετειληφότα (ὃ κοινὸν ὄνειδός ἐστιν ἅπασιν) ἀλλὰ καὶ θύοντα ὑπὲρ ὑμῶν τὰς * πατρῴους θυσίας ἐν Δελφοῖς. ὅταν οὖν τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα πᾶσιν ἰδεῖν ἢ παραδείγματα· ἀφ' ὧν ἀλυσιτελὲς προελέσθαι τὰ τοῦ δήμου πᾶς τις ἂν κρίναι· φοβοῦμαι μήποτ' ἔρημοι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐρούντων γένησθε. ἄλλως τε ὅταν τῶν δημοτικῶν οὓς μὲν ἡ καθήκουσα μοῖρα, καὶ ἡ τύχη, καὶ ὁ χρόνος παραιρῆται· οἷον ναυσικλέα, καὶ χάρητα, καὶ διότιμον, καὶ μενεσθέα, καὶ εὔδοξον, ἔτι δὲ εὐδήμον, καὶ ἐφιάλτην, καὶ λυκοῦργον· οὓς δὲ ὑμεῖς προήσθε, ὥσπερ χαρίδημον, καὶ φιλοκλέα, καὶ ἐμέ· ὧν ἑτέρους εὐνουστέρους οὐδεὶς αὐτοὺς νομίζετε· εἰδ' ὁμοίους ἴσως, οὐ φθονῶ. βουλοίμην δὲ ἂν ἅπερ ὑμεῖς δικαίως αὐτοῖς προσοίσεσθε. καὶ μὴ ταῦτα ἅπερ ὑμεῖς πείσονται· ὡς πλείους αὐτοὺς γνήσεσθαι. ἀλλ' ὅταν γε τοιαῦτα, οἷα τὰ νῦν παραδείγματα σκέπτηται. τίς ἐστιν ὅστις εἰς παντὸς τὴν τάξιν ἑαυτὸν γνησίως ὑμῖν ἐθελήσει δοῦναι; ἀλλὰ μὴν τῶν γε προαποιησομένων οὐκ ὀλιγωρήσετε. οὐδὲ γὰρ πρότερον. μὴ γένοιτο δὲ ἰδεῖν ἐξελεγχθέντας αὐτοὺς ὁμοίους ἐκείνοις, οἳ φανερῶς ἀεὶ τότε ἠρνοῦντο, νῦν πολιτευόμενοι δι' ἕνα ὑμῶν οὔτε δεδίκασιν, ἔστε αἰσχύνονται. ἀρχὴ λογίζομένοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μήτε τῶν εὐνοϊκῶν ὀλιγωρεῖν· μήτε τοῖς παράγουσιν εἰς πικρίαν καὶ ὠμότητα τὴν πόλιν, πείθεσθαι. πολὺ γὰρ μᾶλλον εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας τὰ παρόντα πράγματα δεῖται ἢ πρόφασις, καὶ δυσμενείας. ὧν ὑπερβολῇ χρώμενοί τινες ἐργολαβοῦσι καθ' ὑμῶν, εἰς ὑποδοχὴν πραγμάτων, ὧν ψεύσεται αὐτοὺς ὁ λογισμός. εἰ δέ τις ὑμῶν ψεύσεται τοῦτο, πολλῆς ἐστιν εὐηθείας μεστός. εἰ γὰρ ἃ μηδεὶς ἂν ἤλπισεν, ὁρῶν γεγενημένα, ἃ καὶ πρότερον γέγονε, τὸ δήμου πρὸς σοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας ὑπ' ἀνθρώπων ἐγκαθέτων διαβληθέντος, νῦν μὴ ἂν οἴεται γενέσθαι· πῶς οὐ πεπόφωται; πῶτα δὲ εἰ

δ' εἰ μὲν παρὼν.λέγων αὐ ὑμᾶς ἐδίδασκον. ἐπειδὴ A
δ' ἐν τοῖς πιστοῖς εἰμὶ, ἐν οἷς, εἴτις ἐμοῦ κατέψευσται
ἐφ' οἷς ἀπόλωλα, ἠξίουτο, χρέαν ἐπέστελλα· πρῶτον
μὲν καὶ πλεῖστον λόγον ποιούμενον ἔμοιγε καλῶς καὶ ξυμ-
φέρον ὑμῖν· δεύτερον δ' ὅπως τὴν αὐτὴν εὔνοιαν, ἣν
περὶ ζῶντα Λυκοῦργον εἶχον, δίκαιον εἶναι νομίζω καὶ
περὶ τοῦτον παῖδας αὐτοῦ φαίνεσθαι ἔχων. εἰ δέ τῳ πα-
ρέσκηκεν ὡς πολύ μοι περὶ ἐμαυτοῦ πεφροντικότων· ὀκνῶ μὴ ἀπαντήσομαι πρὸς τοῦτον εἰπεῖν, ὅτι τῶν συμφε-
ρόντων ὑμῖν, καὶ ἔμοιγε μηδενὸς ἐλάττων φίλων ἐγκαταλιπεῖν,
ἐμοὶ ὡσαύτως τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας φροντίζω. ἔκοιμι
δ' ἂν ἐπιδεικνύμενος ταῦτα ποιῶ· ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτὴν ἀπο-
δεῖξιν καὶ προαίρεσιν καὶ ταῦτα κἀκεῖνα μιᾶς γνώμης πρά-
γματά ἐστιν. ἔστιν δέ μοι τοιαῦτα, οἷα τοῖς κακόνοις,
νοσοῦσιν ὑμῖν ἐπιγίνοιτο. καὶ δεῖ μὲν τάχιον ἰκανά. ἡδέως
δ' ἂν ὑμῖν τὸν ἐπ' εὐνοίᾳ καὶ φιλίᾳ μέμψιν ποιησάμενον, νῦν μὲν ἐν κεφαλαίῳ· μικρῷ δ' ὕστερον δι' ὁπι-
σθοδρομακρᾶς, ἐὰν περ ἐγὼ ζῶ, προσδοκᾶτε· ἂν μὴ
τὰ δίκαια γίγνηται μοι παρ' ὑμῶν πρότερον. οἵτινες
(ὃ τί ἂν εἰπὼν μηδ' ἁμαρτεῖν δοκοίην, μήτε ψευσά-
μενος) λίαν ὀλίγωροί, ἄτε δοῦλοι ἄλλως ἢ δι' ὑμᾶς αὐτοὺς
αἰσχυνόμενοι, ἐφ' οἷς δρισταγόραν ἀφείκατε, ὁπὶ τούτοις B
δημοσθένη ἐκβεβληκότες. καὶ ἀπὸ τοῦ τολμῶσι μηδὲν
ὑμῶν φροντίζειν, μὴ λαβεῖν παρ' ὑμῶν, ἐξουσίαν ἔχειν,
ταῦτ' ἀποδόντες ἐμοί, ἵνα οἷός τε ὦ τὰ ὀφειλόμενα εἰς
πρᾶξας, καὶ δοῦλος ἐρανίσας, τὰ πρὸς ὑμᾶς. διοικῆ-
σαι· καὶ μὴ χῆρας καὶ φυγὴν ὑπὲρ χειρὸς τῶν ὑπὲρ ὑ-
μῶν πεπονημένων ἔχων, κοινὸν ὄνειδος τῶν ἀδικη-
σάντων ὑπὲ ξένης πρέπειν ὁρῶμαι. βουλόμενος δέ μου
ἐν μὲν ὑμετέρᾳ χάριτος καὶ μεγαλοψυχίας τάξει
τὸ οἰκαδέ μοι ἄφιξιν ἡδέως· ἐμαυτῷ δὲ λύσιν τῆς γεγο-
νυίας ἀδικαίως βλασφημίας πορίσασθαι· καὶ μόνον
αἰτιοῦντος ἄδειαν, ὅσονπερ χρόνον εἰς τὴν ἔκλυσιν δεδώ-
κατε ταῦτα μὲν ἀ συγχωρεῖτε· ἐρωτᾶτε δὲ (ὡς ἀπαγ-
γέλλεται πρὸς ἐμέ) τίς οὖν αὐτὸν κωλύει παρεῖναι, καὶ
τοῦτα πράττειν; τὸ ὑπίσχεσθαι αἰσχύνεσθαι, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ τὸ ἀναξίως τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πεπολιτευμέ-
νων πράττειν· καὶ τὸ τὰ ὄντα ἀπολωλεκέναι διὰ τύ-
χας, ἵνα μὴ διαπλᾶ καταθῶν), ἃ σκηνὴ ὠνιαντο ἀπλᾶ·
ὅτι, ἐπειδὴ ὑπερεάψασθαι τὴν ἀρχὴν τὰς κατα-
βολὰς· παρ' ὧν, μετὰ μὲν τῆς ὑμετέρας εὐνοίας ἀφι-
κόμενος, μέρος, εἰ καὶ μὴ πᾶν, ἴσως ἀνακομισαίμην, ὥστε μηδὲν ἀχρημονεῖν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. ἂν δ' C
ὡς οἱ ταῦτα λέγοντες ἀξιοῦσί με, ἔλθω· ἅμα ἀδοξίαν,
καὶ ἀπορίαν, καὶ φόβον σωιέξομαι. ὧν ἀδὲν ὑμεῖς συλ-
λογίζεσθε· ἀλλὰ ῥημάτων μοι καὶ φιλανθρωπίας
φθονοιοῦντες (ἂν ἄτω τύχῃ) δι' ὑμᾶς ἀπολεῖσθε ἀ-
πολούμενον. οὐ γὰρ ἂν δεηθείην ἄλλων ἢ ὑμῶν. καὶ τί-
τε φήσετε δεινὰ πεπονθέναι με (ἀκριβῶς οἶδα) ὅτε
ὅτ' ἐμοὶ πλέον οὐδὲν, οὐδ' ὑμῖν ἔσται. ἃ γὰρ χρήμα-
τα γ' εἶναί μοι προσδοκᾶτε. ἔχω τῶν φανερῶν, ὧν* ἀ-
φίεμαι· καὶ τὰ λοιπὰ βέλομαι σωσαγαγεῖν, ἐὰν μοι
μὴ φιλονεικῶς. ἀλλ' ἀνθρωπίνως δῶτε, *τὰ μὲν τού-
τοις ἀσφαλῶς εἶναι. καὶ μοὶ δὲ παρ' Ἅρπάλου με
λαβόντα δείξετε. οὔτε γὰρ ἠλέγχθην, οὔτ' ἔλαβον.
εἰ δὲ τἀφανὲς ἀξίωμα τῆς βουλῆς, ἢ τὸν ἄριστον πά-
γον προσβλέπετε· τῆς Ἀριστογείτονος πρίστως ἀνα-
μνησθέντες, ἐγκαλύψασθε. οὐ γὰρ ἔχω τούτου
πρότερον πρόσαγμα τοῖς τοιαῦτ' ἐξημαρτηκόσιν εἰς ἐμέ. οὐ γὰρ δήπου τοῖς αὐτοῖς γε λόγοις
ὑπὸ τῆς αὐτῆς βουλῆς ἀποφανθέντα ἐκεῖνον
μὲν ἀφεῖσθαι δίκαιον εἶναι φήσετε. ἐμὲ δὲ ἀ-
πολωλέναι. οὐχ οὕτως ὑμεῖς ἀλογίστως ἔχετε.

ἔτε

si adessem, coràm vobis explicarem. Postquam verò mecum ita agitur, vt cum eo velim agi, cuius mendacijs effectum est, vt ego perierim: per literas vestri & honoris & commodi ratione in primis habita significaui. Secundo loco æquum esse censeo, vt qua beneuolentia Lycurgum viuentem sum prosecutus: eandem erga eius quoque liberos præ me feram. Si cui verò fortasse in mentem venit, mihi multum esse ocij à rebus meis: illi ego respondere non dubitem, me de vestra vtilitate, & omnium amicorum defensione non minus esse, quàm de mea salute solicitum. Nulla igitur curiositate hæc facio: sed vt idem studium, idémque institutum teneo, sic & hæc & illa pari animo suscipio. Ocij verò tantum mihi superest, quantum illis qui vobis malè volunt, superesse velim. Ac de his quidem satis. Velim autem pro beneuolentia & amore meo nunc breuiter queri vobiscum: id quod paulo pòst per longas literas, quas (si vixero) à me expectabitis, faciam: nisi prius à vobis ius meum fuero consecutus. quos (ô quid dicam, vt neque errare, neque mentiri videar) nimium negligentes, neque aliorum neque vestri ipsorum pudet: ob ea Demosthenem eiecisse, propter quæ Aristogitonem indemnem dimisistis: quæ que ijs qui vos floccifacere audent, non accepta à vobis, tenere licet, ea non dare mihi, vt & ære alieno redacto, & liberalitate amicorum sublcuatus, vobis satisfacere possim: vt ne senectutem & exilium mercedis loco pro meis vestra causa exantlatis laboribus accipiens, commune probrum eorum qui me lesere iniuria, peregrè in hominum conspectu versèr. Quum autem ego velim vestro beneficio, & pro magnitudine animorum vestrorum, ab exilio domum reuocari, eáque infamia quæ me immerentem obruit, liberari: fidémque publicam non diutius petam, quàm quantum mihi temporis ad soluendam mulctam præfiniuistis: & hæc denegatis, & interrogatis, vt mihi renunciatur. Quis ergo me prohibeat venire, & hæc agere? Quòd vereri didici, Athenienses, & longè alia fortuna sum, quàm mea in vos & rempublicam facta merebantur: & quod rei familiaris propter quosdam iacturam feci, ne illi duplum soluere cogerentur, cum simplum non possent, satisdare initio pro mea facilitate pollicitus. A quibus adiutrice vestra beneuolentia reuersus, partem saltem, si non totum, recuperarem: vt reliquum vitæ tempus citra dedecus exigere liceret. Quòd si verò ita, vt isti, qui iactant talia, iubent, venero: simul & ignominia & inopia, & metu conflictabor. quorum vos nihil consideratis: sed verba & humanitatem mihi inuidentes, me vestra culpa (si fors ita tulerit) interire sinetis: neq; enim alijs quam vobis supplex esse possum. Ac tum, sortem meã, satis scio, miseraturi estis, cum querelæ neq; mihi neq; vobis quicquam proderunt. Nam alias opes, præter eas quæ notæ, & ereptæ mihi sunt, habere ne me expectetis. Reliquias igitur, si, omissa contentione id pro humanitate vestra mihi tutò facere concesseritis, conquiram. Neq; enim ab Harpalo me aliquid accepisse ostendetis: nam neq; conuictus sum, neq; accepi. Si verò senatus obscuram autoritatem, aut vicum Martium intuemini: iudicij de Aristogitone facti recordati, erubescite. non enim aliud habeo leuius, quod mandem ijs qui ad istum modum in me deliquerũt. Nec enim ijsdem rationibus vtiq; ab eodem senatu promulgatum, illum dimitti æquum esse dicetis, Me verò interire. Non adeò vos incogitantes estis.

Neque

Nũc suam causam agit: cuius quidé præclara fundamenta, iacta sunt in defensione liberum Lycurgi.

Neque enim mereor : neque dignus , neque illo deterior sum . Infelicem quidem esse me , vestra causa , consiteor . Quis enim infelicem me esse neget , cui ad mala cætera id quoque accedit , vt cum Aristogitone me comparem , præsertim perditum cum incolumi ? Neque hæc iracundè à me dici putetis (neque enim ego vobis irasci queam) sed vt suspiria dolentibus , sic affectis iniuria conquestiones leuamenti aliquid afferre solent . Nam vobis quidem tam bene cupio , quàm vos mihi optarim : & hoc in omnibus rebus & declaraui , & declarabo . Nam initiò statim animum induxi meum , quisquis ad rempublicam accesserit (modò bonus ciuis esse velit) eum sic erga omnes ciues affectum esse decere , vt liberos erga parentes : vt eos quidem quàm æquissimos experiri optet : sed quicunque fuerint , ferat æquo animo . Ita enim vinci præclarum est , & à prudentibus victoria conueniens existimatur . Valete.

Excusat ve hemẽtiam orationis.

ADVERSVS THERAMENIS MALEDICTA. EPIstola quarta.

DEMOSTHENES SENATVI populoque S.

Theramenis maledicta reiectione & infelicitatis crimen oraculis, & collatione cum aliorũ fortunis, diluit, & hominem flagitiosum modestè recriminatur.

*AVdio de me Theramenem quum alia dixisse contumeliosa , tum verò exprobrasse infelicitatem . Eum igitur ignorare , conuicio , quo nulla eius cui fit , declaretur improbitas apud homines cordatos nihil profici : non miror . Nam & in vita confidentem , & non naturam ciuem , & à puero in prostibulo educatum * nescire hæc , quàm intelligere , facilius credi potest . Cum eo igitur , si quando rediero , & mansero incolumis , disputare conabor de ipsius & in me & in vos contumelijs : eúmque spero me , quamuis ab omni verecundia sit alienus , modestiorem effecturum . Vobis autem publici boni causa volo per literas , quæ hisce de rebus dicenda habeo , significare . Quæ vobis diligenter animaduertenda sunt , vt , mea quidem sententia , non tantùm auscultatione digna , sed etiam memoria . Ego vestram vrbem omnium vrbium fortunatissimam existimo , & dijs charissimam . Et hæc testari de vobis , & Iouem Dodonæum , & Dionen , & Pythium Apollinem perpetuò : & obsignare insuper , Bonam fortunam esse in vrbe vestra . Iam quæ de futuris rebus significant dij , ea eos prædicere perspicuum est : à præteritis autem petitas appellationes , rebus quæ facta sunt , tribuere . Ego autem quæ apud vos egi in republica , ex ijs sunt quæ iam præterierunt , ob quæ dij vos felices nominarunt . Quo igitur pacto æquum est , vos qui paruistis felices dici : eum verò qui suasit , contrarium cognomen sortiri ? Nisi quis hoc fortasse dixerit , communem felicitatem , cuius ego fui suasor , deos esse qui nominent , quibus mentiri nefas est : priuatum autem conuicium , quo in me vsus est Theramenes , hominem audacem , & impudentem , & rationis etiam expertem iactasse . Nec, verò solum è deorũ oraculis , bonam esse , qua estis vsi , fortunam reperietis : sed ipsis etiam euentibus , modò rectè iudicare libeat , confide-*

ὅτι γὰρ ἄξιος, ὅτι ἀπιτήδειος, ὅτι χείρων ἀτυχὴς μέν τοι δι' ὑμᾶς ὁμολογῶ. πῶς γὰρ οὐκ ἀτυχὴς, ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ πρὸς δεξιγένεια ἐμαυτὸν ἐξετάζειν συμβαίνει· καὶ τοῦτ' ἀπολωλότι πρὸς σωτηρίας τετυχηκότα; καὶ μή με ὑπολαμβάνετε ὀργίζεσθαι τοῖς λόγοις τούτοις. ἐγὼ γὰρ ἂν πάθοιμι τοῦτο πρὸς ὑμᾶς ἐγώ. ἀλλ' ἔχει τινὰ τοῖς ἀδικουμένοις ῥᾳστώνην τὸ λέγειν ἃ πάσχουσιν, ὅπερ τοῖς ἀλγοῦσι τὸ ᾄσθεσθαι. ἐπεὶ τῇ γε διανοίᾳ ὅτως ἔχω πρὸς ὑμᾶς, ὡς ὑμᾶς ἂν βέλτιστα πρὸς ἐμέ. καὶ τοῦτ' ἐν πᾶσι πεπίηκα καὶ ποιήσω φανερόν. ἔγνωκα γὰρ ἐξ ἀρχῆς παντὶ τῷ πολιτευομένῳ προσήκειν, ἅπερ ἡ δίκη καὶ πολίτης, ὥσπερ οἱ παῖδες πρὸς τοὺς γονέας, οὕτω πρὸς ἅπαντας τοὺς πολίτας ἔχειν· εὔχεσθαι μὲν ὡς βέλτιστα τυγχάνειν φέρειν δὲ τοὺς ὄντας ἐμμελῶς. ἡ γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις ἥττα, καλὴ καὶ προσήκουσα νίκη τοῖς εὖ φρονοῦσι γίνεται. Εὐτυχεῖτε.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΘΗΡΑΜΕΝΟΥΣ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.

ΑΚΟΥΩ πρὸς ἐμοῦ θηραμένην ἄλλους τε λόγους βλασφήμους εἰρηκέναι, καὶ δυσχέρειαν προφέρειν. τὸ μὲν οὖν τοῦτον ἀγνοεῖν, ὅτι λοιδορίας, ἢ μηδεμίαν κακίαν καθ' ὅτου λέγεται δάκτυσιν ἀδεεῖς ὄφελος παρ' εὐφρονοῦσιν ἀνθρώποις, ἐχθαυμάζω. τὸ δὲ θρασὺ μὲν τῷ βίῳ, μὴ πολίτην δ' ὄντ' φύσιν, ἐν ἐργαστηρίῳ δὲ τεθραμμένον ἐκ παιδός, *αἰδῆ ἀνεσταλμένῃ τοιούτων, ἧλον τερον ἴσως, ἢ μὴ σωισόναι. τάττω μὲν οὖν, ἐὰν ἀφίκωμαί ποτε καὶ σωθῶ πεφεύσομαι διαλεχθεῖσα, πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς ὑμᾶς παροινεῖ. καὶ νομίζω, καί περ ἐδὲν μετέχοντα τοῦ αἰσχύνεσθαι, μετριώτερον αὐτὸ ποιήσειν. ὑμῶν δὲ κοινῇ συμφερόντως ἕνεκα, βέλομαι δι' ὀλίγων, οὓς περὶ τούτων ἔχω λόγους, δηλῶσαι. οἷς παλαιὸν νοῦν προσέχοντες ἀκούσεσθε. οἶμαι γὰρ αὐτοὺς οὐκ ἀκοῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ μνήμης ἀξίους εἶναι. ἐγὼ τὴν πόλιν τὴν ὑμετέραν εὐτυχεστάτην πασῶν πόλεων ὑπολαμβάνω καὶ θεοφιλεστάτην, καὶ ταῦτα οἶδα καὶ τὸν δία τὸν δωδωναῖον, καὶ τὴν διώνην, καὶ τὸν ἀπόλλω τὸν πύθιον ἀεὶ λέγοντας ἐν ταῖς μαντείαις, καὶ προστιθέντας ὑμῖν, τὴν ἀγαθὴν τύχην ἐν τῇ πόλει εἶναι τῇ παρ' ὑμῖν, ὅσα πίνυ περὶ τῶν ἀπόντων δηλοῦσιν οἱ θεοί, δῆλον ὡς προλέγουσι. τὰς δὲ ἀπὸ τῶν παρεληλυθότων προσηγορίας, ἀπὸ τῆς γεγονυίας πράξεσι τίθενται. ἃ πίνυ ἐγὼ προλίπευμαι παρ' ὑμῖν, τῶν ἤδη γεγενημένων ἐστίν, ἀφ' ὧν εὐτυχεῖς ὑμᾶς προσηγορεύκασιν οἱ θεοί. πῶς οὖν δίκαιον, σὲ μὲν πεισθέντας εὐτυχεῖς ὀνομάζεσθαι· τὸν δὲ πείσαντα τῆς ἐναντίας προσηγορίας τυγχάνειν; πλὴν εἰ τοῦτό τις εἴπῃ, τὴν μὲν κοινὴν εὐτυχίαν, ἧς ἐγὼ σύμβουλος. θεοὺς δὲ λέγοντας εἶναι, οἷς οὐ θέμις ψεύδεσθαι· τὴν δ' ἰδίαν βλασφημίαν, ἣ κατ' ἐμοῦ κέχρηται θηραμένης, θρασὺν καὶ αἰσχρὸν καὶ οὐδὲ νοῦν ἔχοντ' ἀνθρωπον εἰρηκέναι. οὐ πίνυ μόνον τῆς τῶν θεῶν μαντείας ἀγαθὴν οὖσαν εὑρήσετε ἣ κέχρησθε τύχην· ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων θεωροῦντες, ἂν ἐξετάζητε

τάζητε ὀρθῶς. ὑμεῖς γὰρ εἰ μὲν ὡς ἄνθρωποι τὰ πράγματα βούλεσθε θεωρεῖν εὐτυχεστάτην εὑρήσετε ἀφ' ὧν ἐγὼ συνεβούλευσα τὴν πόλιν γεγενημένην. εἰσὶ δὲ τοῖς θεοῖς ἐξαίρετοι κτήσεις μόνοις, τούτων ἀξιοῦσθε τυγχάνειν· ἀδυνάτων ἐφίεσθε. τί οὖν ἐστὶ θεοῖς ἐξαίρετον, ἀνθρώποις δ' οὐ δυνατόν; ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν ἐγκρατεῖς ὄντας, κυρίους εἶναι καὶ αὐτοὺς ἔχειν, καὶ δοῦναι τοῖς ἄλλοις· φλαῦρον δὲ μηδὲν μηδέποτε ἐν παντὶ τῷ αἰῶνι μήτε παθεῖν μήτε μελλήσαι· καὶ μὴν ὑποκειμένων τούτων, ὥσπερ προσήκει σκοπεῖτε τὰ ὑμέτερα αὐτῶν πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἐστὶν ἀγνώμων, ὅστις ἂν ἢ τὰ λακεδαιμονίοις συμβεβηκότα, οἷς οὐδὲν ἐγὼ συνεβούλευον· ἢ τὰ πέρσαις πρὸς οὓς ἀδὲ ἀφικόμην πώποτε· αἱρετώτερα φήσειεν εἶναι τῶν ὑμῖν παρόντων. καὶ ἐὼ καππαδόκας, καὶ σύρους, καὶ τοὺς τὴν ἰνδικὴν χώραν κατοικοῦντας ἀνθρώπους ἐπ' ἐσχάτων γῆς οἷς ἅπασι συμβέβηκε πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθέναι καὶ παθεῖν. ἀλλὰ νὴ δία τούτων μὲν ἄμεινον ὑμᾶς πράττειν ἅπαντες ὁμολογήσουσι· θεσσαλῶν δὲ καὶ ἀρκάδων καὶ ἀργείων χεῖρον, ἢ τινων ἄλλων, οἷς ἐν συμμαχίᾳ συνέβη γενέσθαι Φιλίππῳ; ἀλλὰ τούτων καὶ πολὺ βέλτιον ἀπηλλάχθητε· οὐ μόνον τῷ μὴ δεδουλῶσθαι (καίτοι τί τηλικοῦτ' ἕτερον;) ἀλλὰ καὶ τῷ σοὶ μὲν πάντες αἴτιους εἶναι δοκεῖν τῶν τοῖς ἕλλησι κακῶν συμβεβηκότων διὰ Φιλίππου καὶ τῆς δουλείας, ἐξ ὧν εἰκότως μισοῦνται. ὑμᾶς δ' ὁρᾶσθαι σωτῆρας τῶν ἑλλήνων καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ πόλεσι, καὶ χώραις, καὶ πᾶσιν ἠγωνισμένους· αὐτῶν εὐκλειαν εἰκὸς ὑπάρχειν, καὶ χάριν ἀθάνατον παρὰ τῶν τὰ δίκαια βουλομένων πρᾶξαι. ἀκήκοα δ' ἀφ' ὧν ἐγὼ συνεβούλευσα, τὸ μὲν αὐτὸς αὐτοῖς ἄρεσαι πάντων τῇ πόλει συμβέβηκε· τῶν δὲ συνηγωνισμένων, ὑπερόπτεραν εἶναι πρέπει. τοιγαροῦν δικαίως τούτοις οἱ θεοὶ τὰς μὲν μαντείας τὰς ἀγαθὰς ὑμῖν διδόασι, τῷ δ' ἄδικον βλασφημίαν εἰς κεφαλὴν τῷ λέγοντι τρέπουσι. γνοίη δ' ἄν τις, εἰ προέλοιτο ἐξετάσαι τὰ ὑπὸ τῶν δεύματα ἐν οἷς ζῇ. ἃ γὰρ ἂν κατεράσαιτό τις αὐτῷ, ταῦτ' ἐκ προαιρέσεως ποιεῖ. ἐχθρὸς μέν ἐστι τοῖς γονεῦσι, φίλῳ δὲ παυσανία τῷ πόρνῳ· καὶ θρασύνεται μὲν ὡς ἀνήρ, πάσχει δὲ ὡς γυνή· καὶ τοῦ μὲν πατρὸς ἐστι κρείττων, τῶν δ' αἰσχρῶν ἥττων· οἷς δ' ὑπὸ πάντων δυσχεραίνεται, τούτοις τὴν διάνοιαν ἀγάλλεται, αἰσχρορρημοσύνῃ καὶ τῷ διηγεῖσθαι ταῦτ' ἐφ' οἷς ἀλγοῦσιν οἱ ἀκούοντες. ὁ δ' ὡς ἀφελὴς καὶ παρρησίας μέσος ὢν πάσχει. καὶ ταῦτα οὐκ ἂν ἔγραψα, εἰ μὴ κινῆσαι τὴν ὑμῶν μνήμην τῶν προσόντων αὐτῷ κακῶν ἠβουλόμην. ἃ γὰρ ἂν εἰπεῖν αἴ τις ὀκνήσει, καὶ γράψαι φυλάξαιτ' ἄν. οἶμαι δὲ κἂν ἀκέσαντας δυσχεραίνειν ταῦτα διὰ τούτων γὰρ ἀναμνησθεὶς οἷόσ ἐν ἕκαστος ὑμῶν πολλὰ, καὶ δεινὰ, καὶ αἰσχρὰ πύθῃ προσόντα. ὥσ' ἔμοιγε μηδὲν ἀναισθήτως εἰρῆσθαι· καὶ τοῦτ' ἂν ὑπόμνημα τῶν ἑαυτοῦ κακῶν ὀφθέντα πᾶσιν εἶναι. εὐτυχεῖτε.

considerati. Vos enim, si vt homines, negocia considerare vultis: felicissimam è meis consilijs vrbem esse factam, reperietis. sin, quæ dij soli eximia tenent, vos consequi postulatis: ea quæ fieri nequeunt affectatis. Quid igitur dij eximium, hominibus negatum habent? vt bona omnia in sua manu & potestate teneant: eáque tum seruare ipsi, tum donare cæteris possint: vtque mali nihil ab omni æuo vel passi, vel passuri sint. Iam his iactis fundamentis, quemadmodum decet vestrum statum considerate, & cum cæterorum fortuna conferte. Nemo enim ita vaecors est, qui vel quæ Lacedæmonijs acciderè, quibus ego nihil cõsului: vel quæ Persis, ad quos ego nunquam perueni: isti vestro statui dicat anteferenda. Omitto Cappadoces, & Syros, & Indicæ regionis homines, in vltimis terris habitantes: quibus omnibus vsu venit, vt multa & acerba & grauia sustinerent. At Hercule felicius agi vobiscum, quàm cum hisce omnibus, fatebuntur omnes: deterius autem quàm cum Thessalis, & Arcadibus, & Argiuis, & quibusdam alijs, quibus accidit vt Philippi societatem colerent? At minore quàm hi ipsi etiam incommodo recessistis: non eò tantùm, quòd non seruijstis (quo quid maius fieri queat?) sed ob illud etiam, quòd istis omnibus, clades à Philippo illatæ Græcis, & oppressio libertatis, imputatur. Vnde meritò in odio sunt: vos autem pro salute Græcorum, & corpora & opes & vrbem & agros in discrimen adduxisse constat. Vnde consentaneum est, & vos florere gloria, & apud homines æquos & gratos gratiam inisse immortalem. Fuit igitur hic meorum consiliorum euentus, vt vestra vrbs ex his quæ restiterunt, prosperrima fortuna vtatur: illis quæ Philippum adiuuerunt, gloria præstet. Proinde ob hæc dij vobis bona illa oracula reddunt: iniquum autem maledictum in conuiciatoris caput retorquent. Quod ita intelligetur, si quis eius quotidianæ vitæ consuetudinem spectare instituerit. Nam quæ illi impreceris, ea ipse de industria facit, qui parentes odio, Pausaniam pædiconem amore prosequatur: qui insolenter se vt virum iactet, cum muliebra patiatur: patre superior, turpitudine inferior: qui earum rerum propter quas illum omnes auersantur, obscæna commemoratione suum ipse animum oblectet: iisque narrandis recreetur, quæ nauseam audientibus moueant. Neque tamen, vt homo simplex atque ingenuus, desistere potest. Hæc ego non scripsissem, nisi commouere vestram, qua comprehensa latent eius flagitia, memoriam voluissem. Nam quæ dictu parum verecunda sunt: ea nec satis honestè scribi possunt. Atque vel hæc vobis arbitror auditu fuisse molesta. His enim admonitus vnusquisque vestrûm, multa eius & atrocia & fœda flagitia meminit. Fit igitur, vt nec ego quicquam turpe dixerim: & iste, quoties in publicum prodierit, suarum fœditatum omnibus monimentum exhibeat. Valete.

AD

AD HERACLEODORVM EPISTOLA QVINTA.

ΠΡΟΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΟΝ Ε.

DEMOSTHENES HERACLEODORO S.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΩ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Petitio, ne amicũ oppugnes.

QVAE mihi Menecrates nunciauit, ijs ego nec tribuere fidem, nec abrogare possum. Dixit enim, Epitimum ab Arato & delatum, & abductum esse in carcerem: te verò causam agere, & omnium esse acerrimum eius hostem. Te igitur per Iouem hospitalem omnésque deos obtestor, ne quam mihi molestiam & dolorem parias. Præterquam enim quod Epitimi salus mihi curæ est, & quòd, si quid ei accideret, magnum mihi ipsi malum dari videretur, túque eius calamitatis autor ei esses: puderet me etiam eorum qui conscij sunt, quid ad omnes homines de te dixerim, confisus me vera loqui: re non quidem è familiaribus congressibus comperta, sed quòd te & autoritate præditum, & eruditionem B amplexum esse videbam: eam præsertim quæ in schola Platonis traditur: quæ omnino ab auaricia & violentia, cæterisque callidis aucupijs abhorret: ad summam autem bonitatem & iusticiam omnia refert. Qua doctrina qui eruditus est, huic, ita me dij ament, non colere simplicem veritatem, & in omnes esse benefico, nefas esse duco. Quin illud etiam molestissimum mihi esset, si magno beneuolentiæ erga te quasi impetu concitatus, mutare sententiam, ac alio in te esse animo cogerer. Quibus igitur in rebus me despectum & neglectum esse putem, etsi non dixero, eas tamen ita se habituras putato. Quòd si nos ideo contemnis, quod nondum è principibus sumus: cogita te quoque olim adolescentem, & ea qua nos ætate modò sumus, fuisse, & consilijs atque actionibus tuis ad tantum fastigium ascendisse: id quod nobis etiam contingere poterit. Nam recta quidem voluntas adest: cui si fortunæ benignitas suffragetur, res ipsa confici queat. Nihil autem melius collocari potest rectè tributo officio: quod & tu nobis præstare debes: neque ab vllo vecorde vel abduci in deterius, vel vinci velis: C sed illos tute in tuam perducito sententiam: itáque te gerito, vt ne quid è pactis & conuentis nostris desideretur: vtque Epitimus periculis eripiatur & liberetur. Adero autem & ipse eo tempore, quod tu tempestiuum esse dixeris. Id igitur mihi per literas significa, vel etiam pro amicitia impera. Vale.

ΟΥΘ' ὅπως χρὴ πιστεῦσαι, οἷς ἀπήγγειλέ μοι Μενεκράτης, ἔθ' ὅπως ἀπιστῶ, ἔχω. ἔφη γὰρ Ἐπίτιμον ἐνδεδεῖχθαι μὲν καὶ ἀπῆχθαι τῷ Ἀράτῳ· σὲ δ' ἀγωνίζεσθαι, καὶ ἁπάντων αὐτῷ χαλεπώτατον εἶναι· δέομαί σ' ἤδη σου πρὸς διὸς ξενίου, καὶ πάντων τῶν θεῶν, μή με καταισχύνης ἀηδεῖ καὶ δεινῷ μηδενὶ πρᾶγμα παρεσχηκέναι. εὖ γὰρ ἴσθι χωρὶς τοῦ μέλειν μοι τῆς Ἐπιτίμου σωτηρίας, καὶ νομίσαι μεγάλῳ ἂν συμφορᾷ, εἴπ τι παθοι, καὶ τούτου σὺ συναίτιος εἶναι· αἰσχύνομαι δ' ὑμῖν τοὺς λόγους, οὓς ἐγὼ περὶ σοῦ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἔλεγον, πεποιθὼς ἐμαυτὸν ἀληθῆ λέγειν· οὐκ ἐκ τοῦ παρατετυχέναι σοι, πεῖραν ἔχων· ἀλλ' ὁρῶν, ὅτι δόξης Ἐπιτυγχάνων, καὶ παιδείαν ἀπεδέχου· καὶ ταῦτα τὴν δύναμιν τῆς πλάτωνος Διατριβῆς, ἥπερ ἐστίν, ὡς ἀληθῶς, τῶν μὲν πλεονεκτημάτων, καὶ τῶν περὶ ταῦτα σοφισμάτων ἔξω· τοῦ βελτίστου δὲ καὶ τοῦ δικαιοτάτου παιδευτικήν. ἧς μὰ σοῦ θεὸς τῷ μεταλαμβάνοντι μὴ ἔχει ἀψεύδειν. καὶ πρὸς ἅπαντας ἀγαθῷ εἶναι οὐχ ὅσιον ἡγοῦμαι. γένοιτο δ' οὖν μοι κἀκεῖνο τῶν χαλεπωτάτων· εἰ ἄρ' ὡρμηκὼς ἐμαυτὸν δι' οἰκείως ἔχειν σοι, τὴν ἐναντίαν γνώμην μεταλαβεῖν ἀναγκασθείην. ἃ δὴ ὑπολαμβάνω παρεωρᾶσθαι κἀμὲ παρενακιδᾶν, κἂν μὴ φῶ, νόμιζε ἅπαντες ἔχειν. εἰ δὲ ἡμῶν καταφρονήκατε, ὅτι τῶν πρώτων οὐκ ἐσμέν πω· λογίσαι, ὅτι καὶ σὺ τότ' ἦσθα νέος, καὶ τὴν ἡλικίαν εἶχες, ἣν ἡμεῖς νῦν. οὐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν καὶ πράττειν γεγήρασιν ἡλικιῶται. καὶ ἡμῖν δὲ τοῦτο συμβαίη. τὸ μὲν γὰρ εὖ βούλεσθαι πάρεστι. τῆς δὲ τύχης συλλαμβανούσης, καὶ τἄργον ᾖσεται· αὖ. καλὸς οὖν ἔσται, χάρις δικαία, ἣν καὶ σὺ πείσαι πρὸς ἐμὲ καὶ μηδέν', ὑφ' ἑνὸς τῶν εὖ φρονούντων χεῖρον ἄγου, μηδὲ ἡττῶ· ἀλλ' ἐκείνους μὲν ἄγε ὅπῃ τὰ σοὶ δοκοῦντα καὶ πράττε ἔστω, ὅπως μηδενὸς τῶν ὁμολογηθέντων στερηθῶμεν· ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν ἥκητε σωτηρία τῆς καὶ ἀπαλλαγὴ τῶν κινδύνων. παρέσομαι δὲ εἰς τὸν χρόνον κἀγώ, καθ' ὃν σὺ φῂς, καιρὸν εἶναι. χρᾶψας δέ μοι πέμψον, ἢ καὶ ὡς φίλῳ ὑπίστελλε. εὐτύχει.

DEMOSTHENES SENATVI POPVLOQVE S. Epistola VI.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ ΧΑΙΡΕΙΝ. ς'.

De literis nunciatoris, & tabellario.

EDditæ sunt ab Antiphilo literæ senatui sociorum, bona quidem expectare volentibus, scriptæ commodè, sed quæ Antipatri ministris multos & difficiles sermones suppeditent: qui acceptis ab Antipatro literis ad Dinarchum, Corinthum missis, omnes Peloponnesi vrbes ijs sermonibus impleuerunt, quos in illorum capita dij conuertant. Cum verò huc peruenisset iste qui nunc adest, cum meo tabellario, literas ferente à Polemæsto ad Epi-

ΗΛΘΕΝ ἐπιστολὴ παρ' Ἀντιφίλου πρὸς τοὺς τῶν συμμάχων συνέδρους, τοῖς μὲν εὐλογιζομένοις ἀγαθὰ προσδοκᾶν, ἱκανῶς γεγραμμένη· τοῖς δ' ὑπηρετοῦσιν αὐτοῖς πρὸς πολλοὺς καὶ δυσχερεῖς ἀπολείπουσι λόγους. οἱ παραλαβόντες τὰ παρ' Ἀντιπάτρου γράμματα πρὸς Δείναρχον εἰς Κόρινθον ἐλθόντα, ἁπάσας τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις τοιούτων λόγων ἔπλησαν, οἵων εἰς κεφαλὰς αὐτοῖς τρέψειαν οἱ θεοί. ἀφικομένου δὲ πρὸς ὑμᾶς τουτουὶ καὶ παρ' ἐμοῦ φέροντος γράμματα πρὸς ὑμᾶς πολεμίως πρὸς

πρὸς τ̀ ἀδελφὸν Φίνικον, ἄνδρα ὑμῖν ἔυνουν, καὶ ἐμοὶ φίλον, κακείνῳ πρὸς ἐμὲ ἀγαγόντ@· ἀκούσαντί μοι ἃ ἔλεγεν, ἐδόκει πρὸς ὑμᾶς αὐτὸν ἀποστεῖλαι· ὅπως πάντα σαφῶς ἀκούσαντες τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ γεγονότα, ἅ τε ἐμὲ τὴν μάχην παρεσκευημένον τότε, εἰς τὸ παρὸν θαρρῆτε· καὶ τὰ λοιπὰ τῶν θεῶν θελόντων, ἃ βέλεσθε ἔχειν ὑπολαμβάνητε. ἔυτυχεῖτε.

A *ad Epinicum fratrem, virum vestri studiosum, & mei amantem, atq; ab illo ad me perductus esset: ego audito nuncio, eum ad vos mittendum censui: vt perspicuè rebus omnibus, quæ in castris acciderunt, ex eo qui tum prælio interfuit, auditis: & in præsentia bonis animis sitis, & reliqua, dijs benefortunantibus talia fore, qualia vultis, expectetis. Valete.*

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΒΟΛΦΙΟΥ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

ΟΤι Αἰσχίνης, μὴ ἐλῶν κτησιφῶντα, μᾶλλον δ' Δημοσθένην, ἔ κατηγόρει· μηδὲ τὸ πέμπτον μέρ@ τ̀ ψήφων μεταλαβὼν τὴν ἀπμίαν ἐ φέρων, τὰς μὲν ἀδίκους ἀπέλιπεν· εἰς δὲ ῥόδον μετῴκησεν· παντί πως γνώριμος. ἐπεὶ τοίνυν τυγχάνει τὰς ἐπιστολὰς σχεδὸν ἁπάσας γράψας, πᾗ μὲν τοῖς φίλοις τὰς τε ὑποδημίας, καὶ τἄλλα τὰ καθ' αὑτὸν, ἐδήλωσε· πᾗ δὲ τὰ τῶν ἐχθρῶν ὀλιγαρεκαίαν ἠμαύρατο· πᾗ δ' ἐν τοῖς ἀθηναίοις ὑφ' ἑαυτῷ ὡς μηδὲν ἐξαμαρτόντος, ἀπολογούμεν@, καὶ ξυμβουλῶν γνώσιμα ἔχειν, καθόδου τυγχάνειν ἐφίεται.

B

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΤΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ.

ά.

ΦΙΛΟΚΡΑΤΕΙ.

ΑΥσαντες ἐκ μακυχίας ἑσπέρας λαμπρῷ σφόδρα σκίρωνι περὶ μέσην ἡμέραν, κατήχθημεν εἰς * νηρησσὸν τὴν κείων. καθίσαντες δ' ἡμέρας ἐννέα (σκαιὸς γὰρ λιὼ ὁ ἄνεμος) εἶτα πάλιν λύσαντες, ἅμα τῇ ἕῳ εἰς δῆλον ἤλθομεν. δήλιοι δ' ἐνόσων λοιμώδη πυρετόν. τὰ μὲν πρόσωπα ὠχρότατοι ἦσαν λευκήν, καὶ τὰς τρίχας λευκοὶ ἐγένοντο· ὁ δὲ τράχηλος αὐτῶν, καὶ τὰ στέρνα αὐχώδη. πυρετοὶ δ' οὐκ ἐγίγνοντο. ὀδύναι δὲ ἀλγηδόνες μεγάλαι, ἐν δὲ τὰ κάτω μέρη παρῆλλαττεν ἐδέν. πῶς τε δ' * ἐπύθοντο μετὰ μῆνιν Ἀπόλλωνος αὐτοῖς συμβεβηκέναι, τὸν φθίσαντα ἐν τῇ νήσῳ τινὸς τῶν ἐπιφανῶν, ἐ πρότερον εἰωθός. ἐπὶ τούτῳ ἂν πρόσθαλλεν αὐτοῖς τὸν θεὸν τὸν νόσον ταύτην ἐπελάμβανον. ἡμεῖς δὲ ὥσπερ ὦν τι ἔθνος ἀλλόφυλον, ἢ νῆσον ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ ἀφιγμένοι, καὶ ἰδόντες ἑξαίφνης χρῶμα ποικίλων ἀνθρώπων, νυκτὸς ἀποφεύγοντες ὡχόμεθα· θωυμαζόμενοι ἀλλήλων τ̀ τὸν πέρον, εἰ τὸ χρῶμα ἔχοι ἕκαστος, οἷον ἐκόμιζεν οἴκοθεν, καὶ τὰς τρίχας. ζάλη δὲ καὶ ἄνεμ@ ἐξώρης ἐμπεσὼν, ἀπήνεγκεν ἡμᾶς ὑπὲρ κρήτην, πλησίον ψαμαθοῦντος. ὡς δ' ἐν ἀπόπλῳ ἦμεν ἤδη, αὖτις πνεῖ πνεῦμα λιβυκόν. εἶτα πνεύσαντος ἡμῖν ἀπαρκτίου, πάλιν ἐφερόμεθα, πέντε νύκτας ἐν θαλάττῃ γενόμενοι· ἐν αἷς προσίσχομεν ἀθρόων· ἵνα μάθωμεν μὴ πλυπραγμονεῖν, εἴτις ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι καλὰ τοῖς νόμοις ἢ μὴ, στεφανοῦται. κακεῖθεν τεττάρσιν ἡμέραις, ἀφικόμεθα εἰς δῆλόν τι τῆς ῥοδίας· ὅπου νοσοῦσί μοι σωέβη τὸν περὶ τὸ ἄθμα νόσον. ὡς δὲ δῃμόναντός μου αὐτόθι, οὐκ ἐνεδίδου ἡ νόσ@· διέπλευσεν εἰς ῥόδον· κἀν ἐδέξατο ἡμᾶς δμενῶς ὁ τόπ@. δύτυς γὰρ, ὡς διέβλω, πολὺ ῥᾴων ἐγρόμην. κἀγὼ πωτὶ μὲν εἴχομέν σοι πάσης δῃπελλειν. τὰ δ' ἄλλα ὡς ἂν ἕκαστα συμβαίνοι, δηλώσομεν. δύτυχει, κἀμὲ μὴ πρόσπερου μήτε τοῖς πλέον σοῦ μήτε τοῖς ἔλαττον δυναμένοις.

Ἐπίσταλεν

C

AESCHINIS ORATORIS EPISTOLE XII. Hieronymo Vuolsio interprete. XX.

ARGVMENTVM.

NOtum est, Aeschinem ob iudicij ignominiam, quo accusatum Ctesiphōtem, vel Demosthenē potius, reum non peregerat, quinta suffragiorum parte nō accepta, cessisse Athenis, ac Rhodum se contulisse. Vbi has epistolas ferè omnes scripsit: in quibus partim amicos de itineribus & statu rerum suarum certiores reddit, partim inimicorum insolentiam retundit, partim innocentiam suam apud Athenienses quos monet, vt temerarijs belliis abstineant, defendit, vtq; ab eis in patriam reuocetur, petit.

B

EPISTOLAE AESCHINIS ORATORIS.

I. AD PHILOCRATEM.

CVm ex Munichia vesperi soluissemus, circa meridiem serenissimo Scirone flante, ad Nereſſum, Ceiorum oppidum, appulimus. Ibi nouem dies ob aduersum ventum desedimus: pòst rursus profecti sub auroram, Delum peruenimus. Sed Delij pestilenti quodam morbo laborabant. Nam facies eorum albugine opplebantur, capilli etiam candescebant: collum autem & pectus intumescebat. cæterùm nulla febris accedebat, neque etiam dolores magni, neque partes corporis inferiores quicquam mutabantur. Hæc* audierant ex Apollinis ira sibi accidisse, quòd vir quidam illustris, contra morem veterem, in insula sepultus esset. Ea igitur de causa Deum sibi morbum illum immittere putabant. Nos autem quasi ad gentem aliquam peregrinam, aut in exteri maris insulam peruenissemus, & subitò varium hominum colorem vidissemus: noctu aufugimus, alius alium inter nauigandum scisitantes, vtrum eum colorem & capillum quem domo quisq; attulisset, retineret? sed tempestas exorta, & ventus impetuosus, nos supra Cretam prope Psamathuntem abstulit: quem locum cum iam in conspectu haberemus: restat ventus Libycus. Deinde cum septentrio nobis spiraret, rursus ferebamur, quinq; noctes in mari versati, quibus Athronæ appulimus: vt disceremus non curare, si quis in sua patria siue secundum siue contra leges corona donaretur. Atq; inde quatuor diebus in nauale quoddam Rhodium peruenimus, vbi in morbum & difficultatem spirandi incidi. Quo in loco dum manebam, cum morbus nihil leuaretur, Rhodum traieci: ac placidè nos vrbs excepit. Statim enim vt eo transieram, multò melius habere cœpi. Atq; hæc hactenus habuimus, quæ tibi scriberemus: cætera porrò vti quæq; acciderint significabimus. Felix sis: & caueas velim, ne quem te vel potentiorem vel imbecilliorem offendas.

Navigatio & deliaca pestis.

Scripsit

II. AD CTESIPHONTEM.

Exprobrat inimico reconciliato inconstantiam, eúq; moderationis admonet.

Scripsit nobis Nicostratus, auunculus noster, te cùm sibi non mediocriter insultare, tum mihi exprobrare quam propter te accepi calamitatẽ. Ego verò miror quid tibi acciderit, vt nobiscum domo egreßis, tam multa colloquereris, vt credere, te nihil eorũ quæ dixisses, simulaße: intuens primùm calamitatẽ meam, quam non incredibile putabam inimicis etiam esse miserabilem: deinde vultum tuum tristem, & penè lachrymabundum. Itaq; necessariorum nostrorũ quibusdã mandaui, si qua re egerent, vt te accederẽt, eosq; quiduis impetraturos esse promisi eis, atq; ipse etiam sæpè ad te scripsi, ijs de rebus quas Athenis cõsequi cupiebã. Nunc verò nobis, qui tibi iã impedimẽto non sumus, qui nec tibi nec cuiquã Athenienſium obturbamus, insultas: nulla vel fortunæ vel vllius humanitatis habita ratione: atque post victoriam certamen renouas contra nos, qui & patria excidimus, & dignitate priuati sumus, & ciuitate & ciuibus & amicis. Ac quæ in me absentem conuicia dicis ea probabile est tibi quidem aliquid & inuidiæ & odij paritura: non secus ac si mortuum aliquem insectareris, in vrbe adeò leni & humana: ego verò propterea nihilo deterior existimabor, qui absens à te malè audiam. Calamitosior quidem & miserabilior haberi queam: vt, qui olim nihilo vobis inferior fuerim, nunc autẽ nullam pro me vocem edere, ac ne audire quidem posßim conuicia. Iam senem moderatum exagitare, qui nullam vltionis spem habet, vt qui spem omnem in vobis ipsis adhuc habeat, qui eũ ne ipsi quidem amplius conseruare posßitis· nònne turpe est? Ne feceris, obsecro te, ne feceris Ctesiphõ, neq; si maximè nobis molestius esse studes, neq; vllis malis nostris satiatus es, isto piaculo te liberosq; tuos obstrinxeris: quos ea spe alis, vt senectutis tuæ imbecillitas in eorum præsidio conquiescat. Memento potius. ne Aeschinem quidem huc se redactum iri vnquam putasse, nec multos alios, qui maiorem etiam in sua patria autoritatem habuerunt, & splendore me ac te superarunt.*

III.

Cõsolatur exilium exemplo clarorum virorum.

Omnes alij qui per iniuriam exulant, aut reditum à ciuibus precantur: aut frustrati eo, patriæ maledicũt, vt quæ iniquè secum egerit. Ego verò postquàm in calamitatẽ actis in republica meis indignam incidi, & dum alios accuso, ipse sum condemnatus: molestè fero equidem, vti par est: sed nihil prorsus succenseo. Neque enim adeò vaecors ego sum: vt ex qua vrbe Themistocles, qui Græciæ libertatem asseruit, pulsus est: atque vbi Militiades, ob exiguum debitum senex in carcere mortuus est: ei vrbi Aeschines Atrometi filius exulans succensendum esse arbitretur, si quid sibi Athenis vsitatum acciderit. Imò potius ego hoc iurè præclarum duco, me cum illis apud posteros in ignominia esse: & dignum habitum qui similem cum eis fortunam experirer.

IIII.

Cleocratis cuiusdam, hospitis sui genus & prudentiã laudat.

Posteaquam percontari tibi libet de Cleocrate: quis sit Cleocrates, audi. Desines enim gratis inquirere: neque abibis, priusquam longam audieris narrationem. Nam genere quidem inter omnes Græciæ viros non est obscurissimo: si de Ariphrone, qui est à Demageto oriundus, perconteris, quem magnus etiam extollit Pindarus. Sed vide ne ridiculus fias, si quaras, quis sit Pindarus. Nam id scriptum te arbitror

Β. ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΙ.

Ἐπέσχλεν ἡμῖν νικόστρατος, ὁ τοῦ μητρὸς θεῖος, ὡς ἐπηρεάζοις μὲν εἰς αὐτὸν ἀ μετρίως· ἐμοὶ δὲ ὀνῄδιζοις τὴν διὰ σέ μοι συμβᾶσαν συμφοράν. ἐγὼ δ' θαυμάζω, τί παθὼν ἐξιὼν μὲν οἴκοθεν ἡμῖν πᾶσα διελέχθης, ὥστε πεῖθεσθαί με, μηδ' ἄλλως φρονεῖν βλέπων πρῶτον μὲν εἰς τὰ ἐμὰ ξυμφορά· ἣν ἐκ ἀπεικὸς ἦν, καὶ σοὶ ἐχθρὰς ἐλεεῖν καὶ ἐλάμβανον· ἔπειτα δ' καὶ εἰς τὸ πρόσωπον σκυθρωπὸν ὄν. καὶ ὁμοίως δ' ἐδακρυμένῳ. ὡς ἐγώγε καὶ ἐπέσκηψα ἐνίοις τῶν παρόντων ἡμῖν εἴ τι δέοιντο, παρεῖναί σοι, καὶ μηδενὸς ὑστερῆσαι ὑπεχόμην αὐτοῖς. εἶτ' αὐτὸς δ' ἐπέσχλα πολλὰ ὧν ἐχρημάτιζον ἀθλιώτατοί μοι γενέσθαι πολλάκις. νυνὶ δ' ἐκ ἐμπόδων ἐστὶ ἔτι ἔσεσθαι ἡμῖν, ὅτι διανοχλεῖσί σοι, ὅτι ἄλλῳ τινὶ ἀθλιωτάτων ἐπηρεάζεις, ὅτι εἰς τὴν τύχην ἀποβλέπων, ὅτι εἰς ἄλλό τι τῶν ἀνθρωπίνων. ἀλλ' ἐπαγωνίζῃ ἔτι καὶ σκεπτόμενος τὸ πατρίδος καὶ ἀπεστερημένους ὑπὲρ πατρίδος, καὶ πόλεως, καὶ πολιτῶν, καὶ φίλων, καὶ ὅσα μὲν εἰς ἐμὲ λόγῳ ἐβλασφήμεις. σοὶ μὲν ἴσως φίλοις ἀνῆπται εἰκότως καὶ φθόνος καὶ μῖσος· ὥσπερ ἄνεμος πνεῦμα τῶν πνευμάτων ὑπὲρ Βάλλοιο βλασφημεῖν, ἐν ἄτῃ χρῆσθαι καὶ φιλανθρώπῳ πόλει. ἐγὼ δ' ἐκ ἂν δι' ἃ τοῦτο φαύλως ἔχειν νομισθείην, ἀπὸν ὑπὸ σῶν λοιδορούμενος ἀτυχέστερος μέν τοι καὶ ἐλεεινότερος ἴσως νομισθείην. καὶ πρὶν μὲν ἦν ἡδέως ἐνθυμούμην· νυνὶ δ' ἀδεμίαν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ φωνὴν ἐκπέμπω, ἀλλ' ἀδεῶς ἀκούων λοιδορούμενος δι' ὑμᾶς. τὸ δὲ γέρουλα ὀπιθάκης ὑβρίζεσθαι· μηδεμίαν ἐλπίδα ἔτι ἔχοντα δ' ὠνήσεσθαί πρὸς ἀμυνόμενος· ὅσῳ τε σύμπασαν ἐλπίδα* ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἀκμὴν ἔχῃ, τοῖς μηδὲ αὐτὰς σώζειν ἔτι δυναμένοις· πῶς ἐκ αἰσχρὸν ἐστιν; ἀλλὰ μὴ πρὸς Διός, μὴ σύγε, ὦ κτησιφῶν, μηδὲ εἰ τὰ μάλιστε ἡμᾶς ἀναιρεῖν βάλῃ· καὶ εἰ μὴ πρόσθεν μηδὲν τῶν ἡμετέρων κακῶν, μίασμα τοῦτο μὴ προσθῇς σαυτῷ πρὸς τοῖς παροῦσιν ἃς τρέφεις, βοηθὸς ἔσεσθαί σοι δηλονότι τοῦ ἥρωος σὺ προσδοκῶν, καὶ μέμνησο ὅτι ἀδὲ αἰσχίνης εἰς τοῦτό πρὸς ἀφίξεσθαι ἤλπισεν· ἀδ' ἄλλοι πολλοί, καὶ ἔτι μᾶλλον ἀκμάσαντες ἐν τῇ ἑαυτῶν πατρίδι, καὶ πολὺ λαμπρότεροι ἐμοῦ τε καὶ σοῦ ἡγούμενοι.

γ.

Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὅσοι φεύγουσιν ἀδίκως, ἢ δεόμενοι τῶν πολιτῶν ὅπως ἐπανέλθωσιν· ἢ διαμαρτόντες τούτου λοιδοροῦσι τοὺς ἑαυτῶν πατρίδας, ὡς φαύλως αὐτοῖς προσφερομένας. ἐγὼ δ' ἐπείπερ αἰσχίως ὧν ἐπολιτεύσιμην ἠτύχησα· καὶ κατηγορῶν ἄλλων, αὐτὸς ἑάλων· ἄχθομαι μέν, ὥσπερ εἰκὸς ἐστιν· ἀγανακτῶ δ' οὐδέν. ἃ γὰρ ἔτως ἐγώγε ἠλίθιός εἰμι· ὥστε ἐξὸν πόλεως ὀθεμιστοκλῆς, ὃς τὴν ἑλλάδα ἐλευθερώσας, ἐξηλάθη· καὶ ὅπου μιλτιάδης, ὅπι μικρὸν ὤφλε τῷ δημοσίῳ, γέρων ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἀπέθανε· ταύτην τὴν πόλει, αἰσχύνην τὴν ἀτρομήτου φεύγοντα, ἀγανακτεῖν ὀφεῖλον δεῖν· εἴπερ τῶν εἰωθότων ἀθηναίοις ἔπαθον. ἀλλ' ἐγώγε καὶ λαμπρὸν εἰκότως νομίσαιμ' ἂν αὐτὸ ἡγεῖσθαι, τὸ μετ' ἐκείνων ἐν* ἀδοξίᾳ τοιᾷδε τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις, καὶ ἄξιος τοῦ ὅμοια παθεῖν ἐκείνοις γεγονέναι.

δ.

Ἐπειδή σοι δοκεῖ πυνθάνεσθαι τοῦ κλεοκράτους· ὅστις ἐστὶν ὁ κλεοκράτης, ἄκουε. παῦσαι γάρ* οὐ πρέπει πολυπραγμόνων, οὐδ' ἄπει πρὶν μακρᾶς ἀκοῦσαι διηγήσεως. τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον ἐστιν ἀπάντων ἀνδρῶν ἑλλήνων οὐκ ἐν ἀφανεστάτοις· ἀρίφρονα τὸν ἐκ δαμαγήτου εἶπου πυνθάνοιο, ὃν καὶ ὁ μέγας αὔρει πίνδαρος. ἀλλ' ὅπως μὴ γέλωτα ὀφλισκάνῃς ζητῶν ὅστις ἐστὶν ὁ πίνδαρος. τοῦτο μὲν γὰρ οἶμαι ὅτι

ὅτι καὶ ϖοτὲ μαντίᾳ τῷ γραμματιϛῇ ἅμα ἐμοί ϖοτε ἔμαθες τὸ γράμμα, καὶ εἰ μηδενὸς ἕπ τ ϖοτὲ μαντίᾳ μνημονεύεις, ἐν γὰρ τ ἐκκλησίαις μελανίππῳ ἑκαστε ἀκούϛ λέγοντος· αἰ, τε λιπαραὶ καὶ ἀοίδιμοι, ἑλλάδος ἔρεισμα ἀθῆναι· καὶ ὅτι πινδάρε ϛ θηβαίε τὸ ἔπος τῦτό ἐστι λέγοντος· καὶ ὅτι ἐζημίωσαν αὐτὸν θηβαῖοι τοῦτο ποιήσαντα τὸ ἔπος· οἱ δὲ ὑμέτεροι ϖρόγονοι διπλῶ αὐτῷ τὴν ζημίαν ἀπέδοσαν· μετὰ δ εἰκόνι χαλκῇ τιμήσαι· καὶ ἦν αὐτὴ καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι, ϖρὸ τῆς βασιλείε ϛοᾶς, καθημένε ἐν θρόνῳ καὶ λύρᾳ ὁ πινδάρε, διάδημα ἔχων. καὶ δπιτῶν γονάτων αὐλιγμένον βιβλίον. ἤτις δὴ ὁ πινδάρε δαμάγητον ἄδει ἐκεῖνον, εἰς ὃν ἀνατείνϛ τὸ κλεοκράτες γένος· λέγϛ δέπε ὁ αὐτὸς πινδάρος, καὶ τὰ ϖρὸ τῆς Διαγορείας, καὶ τὰ ϖρὸ τ ϖρεσβύτιν, ἧς τὸ μηλρῶον αὐτε γῆρος ἅπτε). εἰ μὴ σφόδρα ἠδδν ϖοιητῶν ὑπερφρονα ὄντα σε, καὶ τὰ ἀγορραῖα ταῦτα, καὶ τὰ ἀπολέσοντα ἡμᾶς δπιτηδεύματα μᾶλλον ϖροτρέποντα, κἂν ἀποχρῆν ὑπελάμβανόν σε ϛομνῆσαι μόνον τὰ ϖρὸ τῆς Διαγορείας, εἰπὼν ἔπη πινδάρε. νῦν ᾗ οἶδα ὅτι μάτην σοι ταύτην τὴν λύραν λέξομεν, δοκεῖ δέ μοι αὐάγκη εἶναι διηγήσασθαί σοι τὸ διήγημα τῦτο. ἄξιον γὰρ ἀκοῦσαι, εἰ καὶ μὴ ϖροσῆκε κλεοκράτ. λέγεται γὰρ ϖόλε γυνὴ ϖρεσβύτις ὀλυμπάσι παρελθοῦσα εἰς τὸ στάδιον, εστέναι τέ ἅμα τοῖς ἀνδράσι, καὶ θεάσασθαι τὰς ἀγωνιζομένας. δπισταμένων δ αὐτῇ τῶν ἑλλανοδικῶν, ὅτι ἐτόλμησε ϖαρελθεῖν εἰς τὸ στάδιον· δποκρίνασθαι· τίνι γὰρ ἄλλῃ τῦτο γυναικὶ δέδωκε καυχήσασθαι ἄτως ὁ θεὸς; ὅτι καὶ ϖατέρα καὶ τρεῖς ἀδελφοὺς ὀλυμπιονίκας ἔχοι, καὶ ἦγον ἐϖ' ὀλύμπια ἄγοι; ταύτης δὲ τ ϖρεσβύτιδος καὶ τῦτε δ γῆρως δϖορρώξ ἐστιν ὁ κλεοκράτης· ὡς ἔστι μᾶλλον ϖάντων ἢ αὐτὴ ϖυθέσθαι, καὶ ϖλείω μὲν ἃ βέλομαι λέγειν· ἵνα μὴ, ἃ μὴ ϕύσαι σοι, ὅϖερ ἠξίωσας, ὅσης ἐστὶν ὁ κλεοκράτης βέλεσθαι μόνον, ἀλλα καὶ ἐγκεκωμιακέναι αὐτὸν, ὅϖερ καὶ θρασύμαχον τὸν ξένον, σωτετάχθαι, καὶ δϖοτίνειν τῶν τῦτο τ χάριν τῷ λαμπρῶς ἑστιᾶσθαι δοκῶ. τοσῦτο μὲν τοι εἴϖοιμ' ἄν, ὅτι ἡ ϖρεσβύτις ἐκείνη, εἰ τὸν ἐγγόνε τὸν κλεοκράτη, ϖολὺ ἂν μᾶλλον δπὶ τῦτο, ἢ δπὶ τοῖς ϖέντε ὀλυμπονίκαις ἐσεμνύνετο.

ε.

Ὁ μὲν ἰκλιάδης, ὦ μάλις, ἐϖεϖόιθεις, ὅτε ὅτε ἀφίγμεθα εἰς ῥόδον, ϖαρὼν ἔτυχεν, ἀλλὰ ϖοτὲ λίνδον ὠ· ὅτε ἐϖανελθὼν εἰς ῥόδον, ϖοιτῶς ἡσμένισεν ἡμᾶς· ἔξω δὴ τῦ τὰ κοινὰ τῶνδε ϖροσδέξαι λέγειν, εἴ τινων χρήζομεν. ὁ δὲ κλεοκράτης ἁδέ, μὰ τὰς θεὰς, δπισεῖλαί σοι δωσάμενος ἂν αὐτάρκως, τῷ ὑϖερβολῇ τῆς φιλανθρωϖίας, ὅϖῃ κέχρηται ϖοτὲ ἐμέ. καὶ γὰρ οἰκίαν ϖαρεσκεύασέ μοι δημοσίᾳ δοθῆναι, καὶ χωρίον ἐν καμείρῳ· καὶ αὐτὸς δὲ ἔϖεμψεν ἡμῖν τὰ δϖιτήδεια καὶ εἰς ϛιαυτὸν ἄφθονα, ϗκ ἐμοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ τβύραντι καὶ ὀπλισίᾳ· καὶ τὰ μὲν ἄλλα εἰ καὶ ϕαυλότερα τῶν ἀθλώντων, ὥϖερ ἔλαιον καὶ μέλι· ἀλλ' οἷον ϖαρόντων ἁδὲν ἂν τῶν ϛκεῖ δεηθείημεν· οἶνόν γε μὴν καὶ ϖολὺ ἀμείνω ϛ ϖαρ' ὑμῖν· ϛ ϛκροβίλε ἅμα καὶ ἀλδόρων καὶ ἀρωμάτων ϖεϖοιημένα ἐν τύϖοις τραγήματα· ὧν καὶ ϖέϖομϕάσι. ταῦτα δ' ἡμῖν ἔϖεμψε, καὶ ϖυρῶν μεδίμνους, ὅσους ἐγὼ ϗχ ὅϖως ἐμαυτὸν ἀλλὰ καὶ ϖάντας κωθωκίδας * Μαρκεῖν ἂν ἡδυάμην. καὶ ϖολλὰ δὲ ἄλλα ϖρὸς τύτοις, ἃ χρὰ ϕὴν αἰσχύνομαι· ἵνα μή τινα δηλοῦν ἐμοὶ μικρολογίαν δόξω. τὸ μὲν γὰρ τὰ μικρὰ ϖάνυ ὑϖερασπάζεσθαι, μικρολογίας μέντοι ἶναί ϕημι καὶ ἀϖειροκαλίας· ϕιλοϕρονημάτων δ καὶ μικρῶν ϖάνυ ἐγωγε ἠϖᾶσθαι ὁμολογῶ. ϖαρέχει δ' ἡμῖν, καὶ ἄλλα καλλίω συῶνε ἀχρίων, καὶ δορκάδων

A tror aliquando vnà mecum apud Mantiam literatorem didicisse: & si nihil iam Mantianæ doctrinæ meministi, in concionibus certè Melanippum subinde dicētem audis, Beatæ & celebres Græciæ propugnaculum Athenæ: atque addentem, Pindari esse hoc carmen: ob quod factum à Thebanis mulctatus fuerit: maiores autem nostros duplam ei reddidisse mulctam, præterquam quòd eum ærea statua ornarint, quæ quidem etiam vsque ad nostram ætatem ante regiam porticum fuit: Pindarus cum veste & lyra sedens, diadema gerens, & in genubus complicatum libellum habens. Is igitur Pindarus Demagetum illum celebrat, ad quem refertur Cleocratis genus. Mentionem facit etiam idem Pindarus, Diagoriorum & aniculæ quam maternum eius genus attingit. Quòd nisi compertum haberem, te poetarum esse contemptorem, & circumforanea ista studia, quæ nos perdiderunt, magis complecti: satis esse putassem, te admonere tantum Diagoriorum, recitatis Pindari versibus. Nunc scio nos frustra tibi lyram illam recitaturos. Itaq; necessarium mihi videtur, eam tibi rem narrare. Est enim audire operæ precium, tametsi nihil ad Cleocratem attineat. Memoriæ proditum est, senem olim mulierem Olympiæ in stadium progressam, & viris astitisse, & spectasse certamina. Cum autem Græcorum iudices eam appellassent, cur ausa esset in stadium progredi? respondisse: Cui verò alteri mulieri Deus hanc gloriæ prærogatiuam dedit? Nam ego & patrem habeo, & tres fratres, qui Olympia vicerunt, & filium ad Olympia duco. Huius igitur anus, & huius stirpis germen est Cleocrates: idq; ex omnibus potius quàm ex ipso cognosces. Ac plura dicere nolo: ne non solũ indicare tibi quod voluisti, quis nam sit Cleocrates, sed & laudationem eius instituisse videar, vt Thrasymachus hospitis sui, & hanc ei referre gratiam pro splendido conuiuio. Illud tantum dico, si anus illa hunc Cleocratem nouisset, magis eo fuisse gloriaturam, quàm quinq; illis Olympiæ victoribus.

B

V.

C Iuliades, quo maximè confisus fuisti, neque quum Rhodum venissemus, adfuit, sed Lindi fuit: neq; Rhodum reuersus, admodum nos humaniter accepit, nisi quòd vulgaria ista nunciari iussit, si qua re egeamus. Cleocrates autem quàm insigni erga nos vsus sit humanitate, ita me Deus amet, scribendo satis consequi non possum. Effecit enim, vt ædes mihi publicè darentur, & fundus Camiri. atque ipse etiam misit nobis commeatum qui vel in annum sufficiat: non mihi tantum, sed & Theutranti, & Oplistiæ. qui quidem etsi minus lautus sit quàm Atticus, veluti mel & oleum: talis tamen est, vt hoc instructi, illum non requiramus. Vinum autem vestrati multo præstantius, & bellaria confecta ex nuce pinea, farina & aromatibus: de quibus etiam tibi aliquid misi. Hæc nobis misit: & tot frumenti medimnos, vnde non me tantũ, sed omnes etiã Cothocidas sustentare possim. ac multa etiam alia præterea, quæ scribere pudet, ne minuta quædam consectari videar. Tametsi enim res perexiguas maximi facere, pusillitatis cuiusdam & insciticæ esse puto: tamen vel tenuissimis humanitatis officijs me deuinciri fateor. Suppeditat nobis etiam exoticorum aprorum

Cleocratis in se hospitalitatem prædicat, & de exilij molestia conqueritur.

& caprearum delicias. Præterea & ipse quotidie nobiscum est, suáque nos impertit sapientia, quæ nostram excellit. Nam quæ ego accepto malo didici, ea ille antequam accipiat malum, sua sapientia præcauet, & non vt vacordes, experientia magistra. Neq; enim capessit rempublicam. Ac quantum ad Cleocratem attinet nullam aliam ciuitatem, homines alios nullos desidero: sed admodum mihi placet mea calamitas: ac vitæ principium videtur Atheniensis reipublicæ effugium: & hoc statu vsq; adeò delector, vt (id quod Sophoclem iam senem de alia quadam voluptate dixisse ferunt) efficiat, vt voluptate reipublicæ gerendæ, tanquam rabioso cane liberatus mihi videar. Vnde cum ratio dominatur, ter quaterq; beatum me iudico ob hoc exilium. Cum autem vicissim in mentem venit, non tantùm amicorum, quos istic habeo, sed & cognatorum & concionis, & Colytti (quo in loco V & XXXX annos habitaui) & Alesichorÿ, & colloquiorum, quæ ibi tecum & cum Philino habuimus: sanguis omnis in aliũ viscerum locum refluit: ac mihi aliquando & conuicia quæ Demosthenes in me dixit, iucundissima videntur: & dicteria, quibus præter Ctesiphontem nemo vnquam arrisit. Sed modus esto lachrymarum nostrarum. Tu verò felix sis, neq; omnia duntaxat munera publica, sed & Leptinem fugito: quòd & nobis infensus est, & alioqui talis, vt eum vicisse nihil splẽdoris, ab eo superatum esse ignominiæ plurimum habeat. atque in primis moneo, vt eius congressus fugias. Sin casu in eum incideris, atque ille in nos aliquid dixerit: operam dato vt taceas, si potes, & rideas. Verùm ille quidem satis graues pœnas dat, vt qui & risu & odio omnium dignus habeatur. Tu verò, nisi mare penitus extimescis, ad nos aliquando venito, factaq; nobis tui videndi copia domum reuertitor.

A δορκάδων τῶν πέραθεν ἀπολαύσματα· ἔτι δ' ἐκ αὐτὸς ἡμῖν σώζεσιν ἐσημέραι, καὶ μεταδίδωσι τῆς αὑτῶ σωφίας· ἣ σοφωτέρα ἢ καθ' ἡμᾶς ἐστιν. ἃ γὰρ ἐγὼ παθὼν ἔμαθον ἀχθῶ· ταῦτα πρὶν παθεῖν φυλάττεται σοφία· καὶ ὀχ, ὥσπερ οἱ ἄφρονες, πείρᾳ διδασκόμενος. ε γὰρ πλεῖστ' ἔβλαψε κλεοκράτη, ἀπέμοιγε πόλεως ἄλλης, ἀπὸ δὲ ἀνθρώπων ἐπιθυμῶ· ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀσμενίζω τῇ συμφορᾷ· καὶ ἀρχὴ δοκεῖ μοι τοῦ βίου ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς αὐτόθι πολιτείας. καίτοι μὲν ἀπεραίνεται τὰ παρόντα· ὥσθ' (ὅπερ φασὶ σοφοκλέα ἤδη γέροντα ὑπέρ ἄλλης ἡδονῆς εἰπεῖν) ὥσπερ κυνὸς λυττῶσης ἀπηλλάχθαι δοκεῖν τῆς τοῦ πολιτεύεσθαι ἡδονῆς. ὧ ὅταν ὀνῶμαι ἐπικραλῇ, τρισευδαίμονα ἔγωγε ἐμαυτὸν τῆς φυγῆς, ἣν φεύγω, φαίνομαι. ὅταν δ' αὖ πάλιν ὑπέλθῃ μοι λογισμός τε καὶ γνώμη τῶν αὐτόθι οὐχ ἑταίρων μόνον, ἀλλὰ καὶ συγγενῶν, καὶ ἐκκλησίας, καὶ κωλυπλοῦ. ἐν ᾧ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ὤκησα, καὶ τὰ ἀληθιχωρείου, καὶ τῶν ἐκεῖ μοι μετ' αὐτοῦ καὶ φιλίνου διατριβῶν γιγνομένων· μεταῤῥεῖ ἅπαν τὸ αἷμα ἄλλοσε πως τῶν σπλάγχνων πάλιν· καί μοι δήποτε καὶ λοιδορίας αἷς ἐλοιδορέμην ὑπὸ δημοσθένους ἥδιστα δοκοῦσι· καὶ σκώμματα, ἐφ' οἷς ἀδεὴς ἔζων κτησιφῶν ἐγέλασε ποτέ. ἀλλὰ γὰρ ἄλις μὲν ἡμῖν δακρύων. σὺ δ' εὐτυχοίης, καὶ μὴ μόνον τὴν πολιτείαν ἀπέσω, ἀλλὰ καὶ λεπτίνου φεῦγε· ὅτι πρὸς ἡμᾶς ἔχει φιλαπεχθημόνως· καὶ ὅτι τἄλλα τοιοῦτός ἐστιν, ὥστε τοῦτόν μὲν μηδένα λαμπρότερον ποιεῖ· ἡττᾶσθαι δὲ ἀδοξότατον· καὶ μάλιστα μὲν παραινῶ, φεῦγε τὰς μετ' αὐτοῦ διατριβάς. εἰ δ' αὖ συνέλθοις ἐκ τύχης, καὶ καθ' ἡμῶν λέγοι τι· πειρῶ σιωπᾶν, ὡς ἰσχύς, ἐγελᾶν. ἀλλ' ὁ μὲν δίδωσιν ἀποχρῶσαν δίκην, τὸ πᾶσιν ἀνθρώποις καταγέλωτος εἶναι δοκεῖν ἅμα καὶ μίσους ἄξιος. σὺ δὲ, εἰ μὴ πάνυ φοβῇ τὴν θάλατταν, ἀφίκεσθαι παρ' ἡμᾶς ποτὲ, καὶ τῶν ἐμῶν σαυτὸν ἡμῖν ἰδεῖν, ἐπανήκοις πάλιν.

VI.

Commendatio hospitis.

ARisto, qui has tibi literas reddit, primus nos Rhodi excepit. profectus autem est Athenas ob negocium senis cuiusdam affinis sui, pecuniam redacturus à Charmola mensario. Eum igitur humaniter excipias velim. Est autem minimè delicatus, & nobis dignus. cui cæteris etiam in rebus operam nauabis: vt intelligat, se hominem excepisse, amicis non planè destitutum: sed Athenis nomen adhuc aliquod, & memoriam Aeschinis extare.

ε'.

ΑΡίστων ἔστω, ὁ κομίζων σοὶ τὴν ἐπιστολὴν ὁ πρῶτος ἐστιν ἡμᾶς ὑποδεξάμενος ἐν ῥόδῳ. πλεύσας δ' ἀφίκετο κατὰ χρείαν κηδεστοῦ γέροντος, ἀργύριον εἰσπράξων παρὰ τοῦ παραπεζίτου χαρμόλα· σκόπει δὲ ὅπως αὐτὸν δέξῃ φιλοφρόνως. ἔστι δὲ κομιδῇ βαυσὴς τὴν διαίτην, καὶ πρέπων ἡμῖν. ᾧ καὶ τἄλλα συμπράξεις ὡς μάθῃ, ὡς ὑπερτελῶς ἔρημον φίλων ὑπολαβεῖν· ἀλλ' ἔστι τοῖς ἀβλώπεσιν αἰσχύνου λόγος καὶ μνήμη.

VII.

SENATVI POPVLOQVE.

Conuicia Melanopi refutat, & reditum expetit.

AVdiui quæ Melanopus apud vos dixerit, vestramq; probaui humanitatem. Melanopo autem me non modò reuersum ad vos dignam acta eius vita gratiam relaturum arbitror: sed quamuis patria carens adhuc, tamen vt par sim fortasse, operam dabo. Nam ego Melanope, secundum leges hac me calamitate esse vsum fateor: accidisse mihi tamen hoc leges defendenti, atq; id agenti, ne quis contra eas corona donaretur. Aduersus igitur in gerenda republica casus communis mihi est cum Themistocle & Aristide & multis alijs, quorum summus in vrbe splendor fuit. Illud autem quod iam mater tua tibi præest, qui non ita pridem inter sexuiros fuisti, & pater tuus ter in carcerem coniectus est, tu autem bis mille drachmis venundatus, florem ætatis tuæ vnà cum Timarchi gregalibus adolescentibus prostituisti: hæc tibi non iam esse cõmunia cũ Themistocle & Aristide iusto existimo.

ζ'.

Τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ.

ΕΠυθόμην τὰ ῥηθέντα μελανώπῳ πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὴν μὲν ὑμετέραν ἀπεδεξάμην φιλανθρωπίαν. μελανώπου δὲ σὸν ἐπανελθὼν μόνον πρὸς ὑμᾶς νομίζω τοῖς βεβιωμένοις αὐτῷ πρέπουσαν ἀποδώσειν χάριν· ἀλλὰ τυχὸν ἔτι καὶ τῆς πατρίδος ἐστερημένος, ὅμως δοκοῦσι πειράσομαι. ἐγὼ γάρ, ὦ μελανώπου, καὶ μὲν τοὺς νόμους ὁμολογῶ τούτῳ κεχρῆσθαι τῇ συμφορᾷ· φημὶ μέν τι βοηθῶν τούτοις τοῖς νόμοις πεπονθέναι. καὶ ὥσπερ τὸ μηδένα στεφανοῦσθαι παρ' αὐτοῖς ἀγωνιζόμενος. ἐμοὶ μὲν οὖν τὸ δεδυσχερᾶναι πολιτευομένῳ κοινὸν ἐστι πρὸς θεμιστοκλέα καὶ ἀριστείδην, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν λαμπροτάτων ἐν τῇ πόλει γενομένων. σοὶ δὲ, τὰ μέχρι μὲν νῦν καὶ πρώην δεσμοθετοῦντι, ἤδη σε προεσκέναι τὴν μητέρα, τοῖς δ' ἐμπεσεῖν τὸν πατέρα σοῦ εἰς τὸ δεσμωτήριον· σὲ δὲ πραθέντα δισχιλίων δραχμῶν, τὴν ἀκμὴν συνηπωρηκέναι τοῖς περὶ τίμαρχον νέοις· ἃ κοινὰ ταῦτ' εἶναι πρὸς θεμιστοκλέα καὶ ἀριστείδην τὸν δίκαιον ὑπολαμβάνω.

ἀλλὰ

ἀλλὰ μελανώπῳ μὲν αὖθις, ἐὰν ὑμῖν ποτὲ δόξῃ, Δαμαλέξομαι παρών. νυνὶ δὲ τῆς μὲν εὐνοίας, ἣν ἀπόντι μοι παρείχεσθε θορυβοῦντες καὶ μὴ θέλοντες ἀκροάσασθαι τῶν λοιδορούντων ἡμᾶς· πολλὴν χάριν ἔχω. δικαιότερον μέντοι κἀμοῦγον. ἐμαυτὸν ἐάσαι πρὸς τοὺς λοιδορεῖν λέγειν, ψηφισαμένους, ἃ πολλάκις πολλοῖς ἤδη ἐψηφίσασθε, τὰ μέγιστα ἁμαρτεῖν εἰς ὑμᾶς. εἰ δὲ μή· τὸ γε δεύτερον αὖ δεηθείην, αἰσχέσθαι, πολὺ μᾶλλον τῶν λοιδορούντων ἡμᾶς, ἢ χαρίσεσθαι δοκοῦντας, ὅτι τῶν βλασφημούντων οὐκ ἀκροᾶσθε μείζω τὴν ὑποψίαν τῶν δυναμένων λέγεσθαι ποιεῖν.

ή.

Σὺ μὲν ἀδέπω κἀνῦν ἀφῖξαι πρὸς ἡμᾶς· ἀλλὰ κἀνόσους, κἀδίκας, κἄπαντα μᾶλλον τὰ μὴ βέλεσζ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς, αἰτίας, νικίας ἢ ἀφίκτην πάλαι κἀνδρωνίδας. εἰ μὲν οὖν νῦν γε σὺν Φιλίνῳ (πυνθάνομαι γὰρ αὐτὸν ἐξιέναι) διεγνωκὰς ἀφικνεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς· τάχα ἂν εἴη σοὶ ἔτι ἀπολογία, καὶ λυθείη ὁ πόλεμος. εἰ δὲ ἁδὲ σὺν ἐκείνῳ διεγνωκὰς ἐξιέναι· σὺ μὲν ὑπισχνεῖ ἥξειν πάντως ἡμῖν ἀφίξεσθαι· ἐγὼ δὲ ἅπαξ ἀπιάσομαι.

θ.

Περαιωθεὶς ὑπὸ φύσεων, ἡσυχάσας ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἀχὺ τῶ ὀργίας, ἀλλ' ὅλα μηκυνόμενα ἔδοξεν ἤδη τὸ ἄδημα νόσος· ὡς τὴν νύκτα ἐνέδωκε, κἀῤῥᾴων ἐγενόμην· βαδίσας εἰς τὸ ἄμμιον, ἐπεῖδον τὰ χωρία· καὶ μοι ἔδοξε καλὰ μὲν ἄλλως, κἀποικίλα εἶναι τὰ χωρία. καὶ γὰρ ἐλαιῶν ἦν, καὶ πολλὰ φυτὰ, καὶ ἄμπελοι συχναὶ, καὶ πόαρμα πλείονα, καὶ νομὴ καλή· ἐπαύλιον δὲ ἁδεμέτριον· ἀλλὰ πάντα ἐρείπια. ἐδέξατο δ' ἡμᾶς ὁ μυρωνίδης φιλανθρώπως σφόδρα. τὰ μέν τοι χωρία δυοῖν ταλάντοιν ἐπριάμην. καὶ νῦν ἐπαύλιόν τι μηχανῶμαι τοιοῦτον, οἷον ἂν μηχανώμην ἐγὼ κεκτημένῳ βραχέα. καὶ μέλλων ὅμως οἰκεῖν ἐνθάδε, μὰ τὰς θεὰς ἀχ ἡδέως ὑπὸ τῇ σεμνῇ τῆς ἐμαυτοῦ πόλεως· καὶ μάλιστα τοιαύτης, ἐν ᾗ δύναιτο αὖτις ἥσσον ἀλγεῖν ὑπολαμβάνων οἰκεῖν.

ί.

Ὁ δὲ κίμων οἷα κατὰ πόλιν ἑκάστῳ καὶ αἰσχαλὸν ἡμᾶς δέδρακεν, ἀκήδως, ἀνόμως φερόμενος ἀδενός, ὅτε κατὰ θέαν εἰς ἴλιον ἀφικόμην τῆς τε γῆς καὶ θαλάττης· καὶ ἃ μὲν εἶδον αὐτόθι χρᾶφειν, ἐπεὶ σκέτλιόν ἐστιν ἀφθονον, σιωπήσω. δέος εἰκὰ γὰρ μὴ ποιητικῆς λαβόμενος φλυαρίας, ἀπροκαλδέσθαι δόξω. τὰ δὲ κίμωνος ἔργα, καὶ τὴν ἀκρασίαν, ἅσσ' ἔστι μοι δέκα μὲν γλῶσται, δυσαίμιλλα ἀρκέσαι λέγων. Δαπανησόντων γὰρ ἡμῶν πολλὰς ἡμέρας ἐν ἰλίῳ· καὶ μὴ πληρωμένων τὰς θέας τῶν περγάμων (ἦν δέ μοι γνώμη μένειν ἕως ἅπαντα διέξελθω τὰ ἐν τῇ ἰλιάδι ἔπη, πρὸς αὐτοῖς ἑκάστοις ὑποθέμενος τὰ ἔπη ἐπὶ γεγραμμένα) ἐμπίπτει ἡμέρα, ἐν ᾗ πρῶτον τὰς γάμους οἱ πλεῖστοι τῶν θυγατέρων· ὅσων ὑπισχνεῖται ὁ νόμος ποιεῖν, καὶ ἡ ὥρα. ἐχθὲς δὲ συχναὶ αἱ γαμούμεναι. νενόμισται δὲ ἐν τῇ τρωάδι γῇ, τὰς γαμουμένας παρθένους ὑπὸ τὸν σκάμανδρον ἔρχεσθαι, καὶ λουσαμένας ἀπ' αὐτοῦ, τὸ ἔπος τοῦτο ὥσπερ ἱερόν τι ὑπολέγειν· λάβε μοῦ σκάμανδρε τὴν παρθενίαν· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις καλλιρόη ὄνομα πόρθεν μεγάλη· πατρὸς δὲ τῶν ὑπερφανῶν, ὅτι τὸν πολεμιὸν ἤνεγκε λουσομένη. καὶ ἡμεῖς ἅμα τε τοῖς οἰκείοις τῶν γαμουμένων, καὶ τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, πόῤῥωθεν τὴν ἑορτὴν καὶ τὰ λουτρὰ τῶν παρθένων, ἢ θέμις τοῖς ἐξωτέρω ὁρᾶν, ἐθεώμεθα. ὁ δὲ καλὸς κἀγαθὸς κίμων ἐγκρύπτεται εἰς θάμνον τοῦ σκαμάνδρου· καὶ σέφει ἑαυτὸν δόναξιν. ἦν δὲ

A *Sed cum vobis aliquando visum fuerit, denuò coràm cum Melanopo agam. Nunc autem vobis de beneuolentia, quam absenti mihi præstitistis, cum obturbaretis, & audire nolletis eos, qui nobis maledicebant: magnam habeo gratiam. æquius tamen & melius fuerit, me ipsum sinere respondere conuiciatoribus, ijs decretis, quæ sæpe multis iam decreuistis, qui maxima in vos peccata commiserunt. Sin minus, secundo loco vos oratos volo, vt potius maledicos nostros audiatis: quàm gratificandi specie conuiciatoribus non audiendis, grauioris iniuriæ faciatis suspicionem, quàm quæ dici verecundè possit.*

VIII.

TV quidem hactenus non peruenisti ad nos: sed morbos & iudicia & quæuis potius causaris, quàm non veniendi ad nos voluntatem. Nicias verò pridem venit, & Andronides. Quòd si nunc saltem cum Philino (Audio enim eum abiturum esse) ad nos proficisci decreueris, fortasis adhuc aliqua tibi defensio relinquetur, bellumq; hoc componetur, B *sin ne cum illo quidem exire decreueris: tu quidem subinde scribes te venturum: ego verò semel duntaxat molestè feram.*

De cessatione amici queritur.

IX.

CVm ad Physcum traiecissem, ac diem illum quiescuissem non ex ignauia, sed quòd spirandi difficultas ingrauescere videbatur: vt noctu id malum remisit, atq; ego melius habere cœpi: fundos inspexi, ac illi quidem mihi pulchri ac varij sunt visi. Nam & oliuetum est, & multæ arbores, & vites crebræ, & sata plura, & pascua pulchra: domicilium verò nullum, vel mediocre, sed rudera omnia. Excepit nos Mironides valde humaniter. Fundos igitur duobus talentis comparaui: & nũc tale domicilium molior, quale ego re tenui moliri queam, quiq; hic habitaturus sum, non ita me dij ament æquo animo, ciuitate mea priuatus, præsertim tali, in qua si quis se habitaturum existimaret, minus dolere posset.

De prædij emptione.

X.

CImon vt in qualibet vrbe & littore nobiscum egerit, nullius necessitudinis, nullius legis habita C *ratione, cum ad Ilium peruenì, spectandæ & terræ & maris causa: quæq; ibi viderim, quoniam vberem suppeditare materiam videntur: scribere supersedebo. Vereor enim ne poeticis nugis instituendis ineptire videar. Cimonis autem facinora & immodestiam, non mihi si cẽtum sint linguæ, dicere possim. Nam cum multos Ilij dies versaremur, & spectaculo Pergamorum non satiaremur: mihiq; in animo esset, manere, donec omnes Iliadis versus ad ea contulissem, de quibus illi facti essent: incidit dies qua plerique periclitantur coniugia filiarum, quas lex & ætas nubere sinit. Fuerunt autem complures nupturæ. & moris est in Troiana terra, nupturas virgines ad Scamandrum ire, ex eoq; lotas, verba hæc tanquam sacrum quiddam recitare: CAPE MEAM SCAMANDER VIRGINITATEM. Inter alias igitur virgo quædam nomine Callirrhoe, procera, & illustri patre nata, ad fluuium venit lauandi gratia. Nos vnà cum cognatis nupturarum & cæteris turbis eminus festum & lauacra virginum, quatenus fas nobis externis erat, spectabamus. At bonus iste Cimon se occulit in frutice Scamandri: atq; arundinibus coronat.*

Quærelæ de Cimonis cuiusdam comitis furi petulantia.

Instruxerat autem nimirum de die strategema illud, atq; insidias contra Callirrhoem. Cum autem lauaretur, & de more verba illa pronunciaret, vt posterius cognoui: CAPE MEAM SCAMANDER VIRGINITATEM: prosiliens è fruticibus Scamander Cimon: Libēter (inquit) accipio, & sumo Callirrhoen Scamander: & multa in te conferam beneficia. Hæc cum diceret, simulq; abripuisset puellam, se occultat: nō tamen res etiam occultatur: sed cum quatriduo pòst pompa esset Veneris, & recens nuptæ ei põpæ interessent, nos quoque illam spectabamus. Sponsa autem Cimonem conspicata, vt nullius mali sibi conscium, vnà mecum spectantem, honorē ei præbuit: & nutricem intuita, Vides (inquit) mea nutrix, Scamandrum, cui virginitatem dedi? quo illa audito, exclamat: itaq; facinus diuulgatur. Vt verò domum ingredior, prehendo Cimonem, & ita cum eo ago vti par est, vocans nefarium, & dicens per eũ perijsse nos, Is verò nihil ea re perterritus, neq; verecundatus ob ea quæ fecerat: fabulas narrare cœpit prolixas: vndiq; eos cōnumerans, qui cruciatu digna commiserant. Nam & in Magnesia idem circa Mæandrum fluuium, aiebat, esse factum à quodam indigena adolescente, ex quo etiam hodie Attalum pugilem pater, inquit, non suum sed Mæandri esse filium, persuasum habet, eaq; de causa illum adeò carnoso & robusto esse corpore. Cum verò multis acceptis plagis, viribus destitutus abit: fluuium ei indignatum ait, quòd eum patrem non proclamasset. Cum igitur succumbit, non ei deest excusatio. Et circa Epidaurum rursus eodem modo Carionem aiebat Musicum præstultitia credidisse, puerum ex adultero natũ esse filium Herculis. Ego verò, Non procreaui puerum, inquit, sed collocutus semel sum cum puella iam exoleta, lauantem cum vna anicula conspicatus. Praterea mihi videtur, inquit, * vt res Ilienses prorsus terribiles & tragicæ sunt, nobis etiam aliquid esse* perferendum, & tanquã in Comœdijs, circa Scamandrum patrẽdum aliquid. Tum ego nihil aliud nisi, quo tandem euaderet tanta impudentia expectans, lapis penè factus sum: adeò mihi res incredibilis videbatur. Ille verò tertium etiam Apollinis & Bacchi adulterium tentaturus erat scilicet: donec ego vidi turbam ad ianuam accedẽtem. tum, Hoc illud est, inquam, combustum nos aduenium: & statim per posticum ad Melanippidem confugi. Inde vesperi ad mare prorsum versum. Deinde ad hospitium eo vento appulimus, quem nemo nauigans toleret, nisi qui Cimonium piaculum fugiat. Talia quum perpessus sim, ea tibi scribenda esse duxi, vt qui grauius etiam quàm ego ipse laturus esses. Tu verò, vt arbitror, affatim ridebis.*

A ἦν δὲ αὐτῷ δηλαδὴ τὸ στρατήγημα τοῦτο καὶ ὁ λόχος * ἐξ ἡμέρας ὅτε τὴν καλλιρόην διῆρπασε. λουμένης δὲ καὶ τὸ αὐτὸς ἔπος, ὡς μετὰ ταῦτα ἐπυθόμην, λέγουσης· λάβε μου σκάμανδρε τὴν παρθενίαν, ἐκ δρυῶν ἐκ τῶν θάμνων ὁ σκάμανδρος κίμων· ἡδέως, ἔφη, δέχομαι, καὶ λαμβάνω καλλιρόην, σκάμανδρος ὢν· καὶ πολλὰ ἀγαθὰ ποιήσω σοι. ταῦτα ἅμα λέγων, καὶ ἁρπάσας τὴν παῖδα, ἀφανὴς γίνεται· οὐ μὴν καὶ τὸ πρᾶγμα ἀφανὲς γίνεται· ἀλλὰ τιτθαρσιν ὕστερον ἡμέρας πομπὴ μὲν ἦν ἀφροδίτης· ἐπόμπευον δὲ αἱ νεωστὶ γεγαμημέναι· καὶ ἡμεῖς τὴν πομπὴν ἐθεώμεθα. ἡ δὲ νύμφη ἰδοῦσα τὸν κίμωνα, ὡς μηδὲν αὐτῷ κακὸν συνειδότα ἅμα ἐμοὶ θεώμενον· προσεκώμησε· καὶ ἀποβλέψασα πρὸς τὴν τροφὸν· ὁρᾷς ἔφη, τίτθη, τὸν σκάμανδρον, ᾧ τὴν παρθενίαν ἔδωκα. καὶ ἡ τίτθη ἀκούσασα, ἀνέκραγε, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔκπυστον γίνεται. ὡς δὲ οἶκαδε εἰσήρχομαι, καταλαμβάνω τὸν κίμωνα, ᾗ οἷα ἦν εἰκὸς, ὀργιζόμενα, καλῶν ἀνόσιον, κἀδικοῦντα ἀπολωλεκέναι λέγων ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐδέησεν, οὐδὲ ἠρυθρίασε τοῖς πεπραγμένοις, ἀλλὰ μύθους ἐπελάβετο λέγειν μακρούς, τοὺς ἀπὸ τῶν τροχῶν ἄξια ἀργασμένους καταμεμετρημένους. καὶ γὰρ ἐν μαγνησίᾳ τοῦτον περὶ μάιανδρον τὸν ποταμὸν ἔφη γεγονέναι, ὑπό τινος τῶν ἐκεῖ νέων. ἀφ' οὗ καὶ ἐπὶ σήμερον ἄπαλον τὸν ἀθλητὴν ὁ πατὴρ ἔφη ἐκ ἐαυτοῦ εἶναι, ἀλλὰ ζ μαιανδρίου εἶναι πείθεται. καὶ διὰ τοῦτον αὐτὸν ἕτω πάνυ νομίζει σαρκῶν τε καὶ ῥώμης εὖ ἔχειν. ἐπεὶ δὲ πολλὰς λαβὼν πληγὰς ἀπεπήδησεν ἐξίοι, τὸν ποταμὸν αὐτῷ νεμεσῆσαι λέγει, ὅτι νικήσας οὐ πατέρα ἀνηγορεύσεν αὐτόν. οὐκ ἄρ' ἀπορεῖται ἡμῖν ἀφορμὴν πρὸς φάσεως. καὶ ποτὲ ἐπιδάμενον ὁμοίως πάλιν *, καρίωνα ἔφη τὸν μουσικὸν ὑπ' ἀληθείας πεπαῖσθαι, ὅτι ἡρακλέους εἴη τὸ ὀκ μοιχὸν ἡγούμενον αὐτῷ παιδίον. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπαιδοποιησάμην, ἔφη, ἅπαξ δὲ διελέχθην παιδὶ ὑπερώρῳ πη ἤδη, καὶ λεγομένην αὐτὴν μοῦσαν εἶδον. ἢ ἄλλως ἢ δοκεῖ μοι, ἔφη *, ὡς μοι παντάπασι τὸ ἐνιλιῶ τραγικὰ ἢ φοβερὰ ἦ παθεῖν δεῖν τι καὶ ἡμᾶς, καὶ οἷον ἐν κωμῳδίαις, ὥστε τὸν σκαμανδρον ἐργάσασθαι. κἀγὼ μὲν ἄλλο ἀδέν, ἢ πῖ λήξῃ ἡ τοσαύτη ἀναισχυντία, προσμένων, λίθινος ὑπὸ ἀπιστίας ἐγενόμην, ὁ δὲ ἐμὲ καὶ τελέως ἀπόλλων καὶ διονύσου μοιχείαν ἐπάιζων, ἕως ἰδὼν ἐγὼ ὄχλον προσιόντα τῇ θύρᾳ, τοῦτ' ἐκεῖνο, ἔφην, καταπεφεύσεσθαι ἡμᾶς πάρεισι, καὶ δι' ὀπισθοδόμου τινὸς ὁδοῦ πρὸς μελανιππίδην φεύγων ᾠχόμην. ἐκεῖθεν δὲ ἑσπέρας ἐπὶ θάλατταν εἰς τέρμεσσθεν, εἶτα οὖς τὸν ξενῶνα ἀνέμῳ κατήχθημεν· ὃν μηδεὶς ἂν ἄλλος ἢ φεύγων τὸ κίμωνειον ἄγων ὑπομένειν πλέων. τοιαῦτα μὲν παθὼν, δεῖν σοι γράψαι, ὡς καὶ ἐμοὶ σχετλιάσοντι μᾶλλον, ὥμην. σὺ δὲ αὖ ἱκανῶς οἶμαι γελάσας.

B

C

Lijs de rebus quibusuis, prius etiam, ad vos mihi scribendum esse putabam (neq; enim id quoque, ei, cui vestram rempublicam calamitas ademisset, ereptum arbitrabar) sed dare consilia, & negocijs alienis implicari: non paruæ incontinentiæ mihi esse videbatur in eo: qui administratæ reipubl. tam graues dedisset pœnas: nisi cum & res postularet, & vos peteretis. Alioqui ne familiariũ quidem aliquibus facile esse suadere existimabã, nedum ciuitati: & vobis esse alios qui reipublicæ, dicendo agendoq;, consulere possent. reliqui

XI. SENATVI POPVLOQVE Athenienſi.

Excusat & defendit acta sua in republica, & à studio nouarum rerũ propter imbecillitatem, Athenienses deterret.

ιά.

Τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων.

Τὰ μὲν ἄλλα δεῖν ὑμῖν ὑπισχνεῖσθαι, ὥστε ὧν ἠβουλόμην καὶ πρότερον ὠόμην. ἃ γὰρ ἀφῃρημένη γε τύχη τῶν παρ' ὑμῖν, ὑπελάμβανον. συμβουλεύειν δὲ καὶ πολυπραγμονεῖν, ἃ μικρᾶς ἐμοιγε ἀκρασίας ἐφαίνετ' ἔργον εἶναι, δεδωκότι τηλικαύτην δίκην τῆς πολιτείας· πολλοῦ ἔτι δεῖ καλόντων ὑμῶν· ἄλλως δὲ μὴ ῥᾴδιόν πισι τ' ὑπισχνεῖσθαι, ἐχ ὅτι πόλει συμβουλεύειν ὠόμην· ὑμῖν τε ἐώρων ἄλλως εἶναι καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυναμένους τὰ καινὰ, κατὰ

καπίλιπον γὰρ οὐκ ὀλίγους. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν πεφνᾶσι πολλοὶ δὲ ἠτυχήκασιν ὥσπερ ἐγὼ· πεπίεσται δὲ ἡ πόλις εἰς ἐρημίαν τῶν πολιτευομένων· ἀκούω δὲ οὓς μὲν αὐτοὺς παρόντας, οὓς δὲ καὶ δι' ἀπιστολῶν κινεῖν τὰ τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων· ἕτοιμός εἰμι, τὰ δοκοῦντα τῇ πόλει συμφέρειν, ὡς μόνως ἔξεστί μοι, δι' ἀπιστολῶν λέγειν. εἰ δὲ καὶ νῦν τὰ μακεδόνων φρονεῖν ἐρᾷσί με, καὶ ψευδεσβείας γράφοντάς τινες λέγοντα με δίκην ἢ προδοσίαν τῆς ἑλλάδος· ἕτοιμός εἰμι καὶ ῥάδου καὶ γῆς ἀπόσης ἑλλινίδος πρῶτον φεύγειν, ἐὰν βούλωνται· καὶ πρὸς τὸν ἐν πέρσαις ἀπέρχομαι καὶ μήδοις βασιλέα. καὶ τοι τὰ περσῶν τε καὶ μήδων οὐδεὶς ἔφη με ποτὲ φρονεῖν, καὶ πάντων ἥκιστα δημοσθένης. ἀλλ' ὅσ' ἐκεῖσε παύσομαι γράφων, ἃ τῇ πόλει δόξῃ συμφέρειν, οὐ χαριζεσθαι μέλλων ὑμῖν, ὥσπερ ἄλλοι τινες· ἀλλ' ἐλευθέρως νουθετῶν. εὖ γὰρ ἐπίσταμαι χρὴ, ὅτι τῶν πολιτευομένων οἱ μᾶλλον δημοτικὴν ἢ χαριζεσθαι θέλοντες ὑμῖν δοκεῖν· ὅτοι καὶ μάλιστα πρὸς ἡδονὴν λέγουσι· τὴν ὑπὸ πρόφασιν παῤῥησίας ὁδὸν τοῦ κολακεύειν ἑλόμενοι. καὶ γὰρ αὕτη τίς ἐστι τοῦ χαρίζεσθαι πολίτης καὶ ἡγεμόσι πολὺ κακουργοτέρα πρόφασις· ὑπὸ ὑποδίζοντες τινες ἀδήλησι καὶ πείσαντες ἐμοῦ παρ' ὑμῖν (ὅτω γάρ με χρὴ λέγειν) καὶ νῦν, ὅσον ἐφ' ὑμῖν, πεφυσιωμένους μὲν ὑμῶν τὴν ὀλιγωρίαν, ὡς σὺν ἐθελόντων ἄρχειν τῆς ἑλλάδος, πρότερόν τε δὲ ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν, ὡς δυναμένους, ὑμᾶς δὲ, μετὰ τοῦ δοκεῖν δίκαιοι γεγονέναι, δυνάσθαι τῶν ἑλλήνων ἄρχειν, νομίζεσθαι θέλειν μᾶλλον· ἢ μετὰ τοῦ μένειν ὑμῶν τὰς προθυμίας, ἐνδεῖσθαι τῆς δυνάμεως. πυνθάνομαι γὰρ, τελευτήσαντος ἀλεξάνδρου, πρότερόν τινας ὑμᾶς, καινοτέρων ἅπτεσθαι πραγμάτων. ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἂν ταῦτα συμβουλεύειν ὑμῖν. ἃ μετὰ ταῦτα συμφέρει. οὐ γὰρ ἠγνόουν, μὰ τὸν δία καὶ σοὺ ἄλλως θεὸς ὅτι λαμπρόν ἐστι τὸ τοῖς μὲν βαρβάροις ἀεὶ πολεμεῖν, σοὺ δὲ ἕλληνας ἐλευθεροῦν, καὶ ταῦτα καὶ σοὺ πατέρας ἡμῶν προσηλομένους. ἀλλ' εἰς μὲν τὸ βουλεύεσθαι τάχρα πίστει, τῇ γνώμῃ ἱκανὴν ἕξειν· εἰς δὲ τὸ δύνασθαι, καὶ τύχης ἀγαθῆς ὑμᾶς δεομένους. προσήκειν ἦν μεμνῆσθαι καὶ ὑμᾶς ὑποδιδάσκοντας, ὅτι ἀθλοφόροις μὲν ὁπισέλλομεν· ἀθλοφόροις δὲ, σὺν οἷς θεμιστοκλῆς ἐπολιτεύσατο· ἀλλ' οἱ τὰς μὲν γνώμας ἐκείνων ἀ χείρους εἰσὶ· τὰς δὲ πρὸς σοὺ πολέμους ἀφορμὰς οὐχ ὁμοίας ἔχουσιν. ἐπεὶ δότωσαν μὲν ἡμῖν τριακοσίας τριήρεις, οἱ τὰ τῆς ἑλλάδος ἄξια χράφοντες ὑμῖν· δότωσαν δὲ τεσσμύρια τάλαντα ἀργυρίου, καὶ χρυσίου ἀπέφθου χιλιοχίλια· δότωσαν δὲ ἀνδρῶν ἐν ἥβῃ νέων τοσοῦτον πλῆθος, ἤδη γεγυμνασμένων ἐν ὅπλοις· καὶ μηκέτι συμβουλεύετωσαν. αὐτοὶ γὰρ εἰδήσομεν ἀχρὴ πράττειν, δυνάμενοι τὰ δόξαντα πράττειν· μηδὲ ψευδεῖτωσαν, μᾶλλον ἐπαινοῦντες ἡμῶν σοὺ προγόνους τε καὶ τὴν χώραν· ὅτι ἐγένοντο ἐν αὐτῇ καὶ ὅθεν αὐτῆς· καὶ ἐγένοντο ἐν αὐτῇ οἱ θεοί. ἐπεὶ, πύθεσθε αὐτῶν, τί ἐν τῇ περὶ χαιρώνειαν μάχῃ τὴν πόλιν ὤνησε τῶν ἀθλοφόρων, ὅτι ἀρης πρὸς ποσειδῶνα ὥσπερ ἀλιρρόθιν ἐν δείῳ πάγῳ ἐκέλευε; ἀλλ' οἱ πρὸς ἀντίπατρον ἢ ὅς τις ἄλλος μακεδόνων βασιλεὺς ἱκανοὶ ἐσμὲν ἀγωνίσασθαι· τοῦτο χρὴ σκοπεῖν· κἂν ἱκανοὶ ὦμεν· ἀγαθῇ τύχῃ ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, ὑπὲρ ἐλευθερίας σοὺ ἕλλωας· εἰ ἢ τάττα μὲν ὀλιγωρήσομεν, κωλακεύόμενοι δὲ * ἡττηθησόμεθα· πῶς ἀ μὴ δοκῶν ἑαυτοῖς αἴτιοι γεγονέναι τ συμφορῶν (ὁ μόνον ἀζ) θαμυθίαν ἔχῃ τοῖς κακῶς πράττουσιν) ἀπυχήσομεν;

ἔτι

A *reliqui enim non paucos. Sed quia eorum alij obierunt: multi simili mecum calamitate sunt conflictati: & respublica, eorum à quibus gubernetur, penuria laborat (audio autem quosdam per literas turbare statum ciuitatis) iam non recuso, ea quæ mihi è republica esse videntur, qua sola ratione licet, per literas explicare. Quod si me nunc etiam facere cum Macedonibus dicunt, & falsæ legationis, aut Græciæ proditæ etiam absentem aliqui accusant: paratus sum vltra & Rhodum & vniuersam Græciam fugere, si volent, & ad Persarum & Medorum regem proficiscar: etsi me tare à Persis & Medis nemo vnquam dixit, & omnium minimè Demosthenes. sed ne ibi quidem ea scribere desistam, quæ vrbi profutura videbuntur: non gratificaturus vobis, vt alij quidam, sed liberè monitu-*
rus. Sciendum enim est, eos magistratus, qui magis obiurgare vos, quàm gratiam vestram aucupari videri
volunt, maximè ad gratiam loqui: delecta ea assentandi via, quæ sub velamento libertatis delitescat.
Nam hæc est gratificandi ciuibus & ducibus via mul-
B *to malicioſior: quam ingressi quidam Athenis, me & adhuc apud vos superstite (sic enim mihi dicendum est) & nunc, quantum in vobis est, mortuo, vestram culpant ignauiam, vt qui nolitis imperare Græciæ: & ad principatum adhortantur, vt quem obtinere possitis. Vos verò malle debetis cum opinione ignauiæ videri Græcis imperare posse: quàm retenta vestra alacritate, viribus destitui. Audio enim, Alexandro defuncto quosdam exhortari vos ad rerum nouarum studium. Ego verò ea me vobis suadere vellem, quæ in posterum prodessent. Neque enim ignorabam (testor Iouem Optimum maximum, cæterosq; deos) magnificum esse, Barbaros perpetuò oppugnare, & Græcos in libertatem vindicare: & hoc patrum etiam nostrorum fuisse institutum. Verùm, vt optima quæque velitis, id in vestris animis esse situm: vt autem exequi etiam possitis, secunda etiam fortuna vobis esse opus. Existi-*
mabam igitur, vos quoque meminisse oportere, nos, etsi
ad Athenienses scribamus, ad eos tamen scribere A-
thenienses, non apud quos rempublicam Themistocles
administrauit, sed ad eos, qui, cum animis nihilò sint
C *illis inferiores, non eadem habeant ad gerenda bel-*
la facultates. Nam qui Græcia digna scribunt: dan-
to vobis trecentas triremes: danto triginta millia
talentûm argenti, & auri puri puti tria millia: dan-
to virorum ætate & robore florentium tantam mul-
titudinem, in armis iam exercitatorum: & suadere desinunto (ipsi enim sciemus quid sit agendum, vbi ea quæ probata nobis fuerint, exequi poterimus) neque nugas aguntо, frustra laudandis maioribus nostris, & regione: illos in ea & pro ea fuisse natos: etiam Deos in ea esse ortos. Rogate eos, quid in Chæronensi pugna vrbi Athenienſium profuerit, quòd Mars suam causam cum Neptuno in Areopago disceptarit? Enimuerò illud considerandum est, an ad prælio decertandum cum Antipatro, aut quouis alio Macedonum rege iustas vires habeamus? Quod si erit: dijs approbantibus, sumptis armis Græcos in libertatem asseramus. Sin hoc quidem neglexerimus, assentationibus autem inducti, superati fuerimus: qui fieri poterit, vt in calamitatem non incidamus? præterquam quòd nosmetipsi in mala coniecisse videbimur, quæ sola res in miserijs nullã consolationem habet.

Est autē & reipublicæ & viri sapientis officium, de statu rerum pro ratione horum tēporum deliberare. Audacia verò, ad res quas gerendas suscipias, ex veteri potentia concipere, qua olim magna præditus fueris: id perinde esse videtur, ac si quis sæpe Olympiæ victor, post ubi cōsenuerit, adhuc nomen suum profiteatur, & scribas euocet, eosq; roboris non quod iam habet, sed quod olim habuit, commonefaciat. Est etiam consideratu dignum, cuiusmodi ea sint, quæ ab eis dici audio, quàm noua & mirabilia: dum nos concordes esse iubent, tanquam id magnum rebus gerendis afferat adiumentum. Quasi verò vos ignoretis, id quidē cuiuis vrbi siue bellum gerenti, siue pacem agēti esse optimum: illud autem nobis spectandum esse, non an bellum suscepturis cōcordia sit ineunda (nam concordes esse nos siue bellum gerentes, siue quiescentes, omnibus de causis oportet) sed an iustas vires habeamus, si & bellum gerere & concordes esse voluerimus: vt scimus omnes. Quoad autem nō ostenderint, nec quos bellū gesturi exercitus habituri simus, nec quam pecuniæ copiam: sed Mineruam belli vadem nobis dederint: statim eos nihil ab insanis differre existimabimus. Ac illum quidem, vt merebatur, homo nimirum mentis errore affectus, iurè repudiastis: isti autem contenti esse debent, si nihil mali patiantur: dum absurdas excogitant orationes, & ne reliquias quidem vllas vobis superesse sinunt: sed has etiā ijs inuident, qui fungi officio cupiunt: donec Thebanorum exēplo republica administrata, regionem nostram in ouium pascua conuerti, vrbē euerti coegerint: Nec enim eò quòd res malè se habent, prouidendum non est, ne deteriores etiā fiant.

XII. SENATVI POPVLOQVE Athenienſi.

Agit & hic causam suam & liberūm: ac ceteros oratores, Demosthenē præsertim, perstringit.

EGo ad rempublicam accessi, annos tres & triginta natus: cùm mehercule non tertias actitare partes didicissem, vt Demosthenes dicebat, sed illud comperietis, me & scribendi liberaliter, & mediocris doctrinæ, & eiusmodi orationum rationem habuisse, quas haberi Athenis deceret: atq; eas non ad calumniam contulisse: neq; vlli ciuium, accepta pecunia, periculum creasse: neque etiam contumelias vendidisse: sed prorsus contumelijs non affectum fuisse: neq; causam contumeliæ mihi faciēdæ vlli suppeditasse: ac ne in iudicium quidē vllum ciuē adduxisse, extra solum Timarchum. Neq; iactō apud vos, me cum permultas apud vos pecunias accipere potuissem, non accepisse: sed, vt conueniebat, pœnas legibus sumpsisse. Post etiam Ctesiphontem, multa ab eo perpessus, multa item à Demosthene, violatarum legum reum feci: iustissimo, ô Dij immortales, iudicio. Neque verò mirum est, Demosthenis eloquentiam & legibus vestris & verbis meis fuisse superiorem. Illud autem, non exiguum fortasis apud vos argumentū extitit benè gestæ à me reipublicæ: quòd ne Demosthene quidem accusante, illorum criminum, quorum ille me reum fecerat (cum quidem ijs ob quæ nunc exulo longè grauiora essent) fuerim condemnatus. Post hanc autem calamitatem, me penitus non vobis duntaxat sed omnibus etiam Græcis notum esse factum opinor. Quis enim nescit, homines vt mortuos, ita etiā patria exulantes, qui, & quibus moribus fuerint, maximè cognosci? Nam & quæ prius ipsi contegebant, ea illis è medio sublatis perspicuè cernuntur: & omnes inimici multò

A ἔτι δ' ἐκ πόλεως κὴ ἀνδρὸς δ φρενοῦσθ' ἔργον, πρὸς τὰς παρούσας ἀφορμὰς ὑπὲρ τῶν παρόντων βουλεύεσθαι. τὸ δὲ τὴν μὲν τόλμαν εἰς τὰ πράγματα *, οἷς ἀπιχορηγεῖ ἐκ τῆς παρ' ἐνιαυτοῦ, ἔχειν, τὴν δὲ ἰσχὺν πάλαι ποτ' ἐσχηκέναι μεγάλην· ὁμοιόνυμα φαίνεται, ὥσπερ ἂν εἴ τις ὀλυμπιάσι νικήσας πολλάκις, ὕστερον γέρων ὢν ἀποπεφάσθαι ἔτι, καὶ προκαλοῖτο * τὰς αὐτοπεράφους, αὐαμιμνησκόμενος ἧς ἔσχηκεν, οὐ τῆς παρούσης δυνάμεως. ἄξιον δὲ καὶ ἀλεγχθῆναι αὐτὰς πυνθάνομαι, λογίσασθαι μεθ' ὑμῶν, ὡς * καινὰ καὶ θαυμαστὰ * ὄσον εἰς ἃ βούλονται τῇ πράξει συλλαβεῖν δυνάμενα φάσκειν ὑμᾶς ὁμονοεῖν· ὥσπερ ὑμᾶς οὐκ ἀπισκεμένους, ὅτι τοῦτο μὲν πάσῃ πόλει καὶ πολεμεῖν καὶ εἰρηνεύειν βουλομένῃ κράτιστόν ἐστιν. ἡμᾶς δὲ οὐ τοῦτο δεῖ σκοπεῖν, εἰ ὁμονοητέον πολεμοῦσιν (ὁμονοητέον γὰρ καὶ πολεμοῦσι, καὶ μή. παντὸς ἕνεκα) ἀλλ' εἰ βουλομένοις πολεμεῖν καὶ ὁμονοεῖν, ὡς ἴσμεν ἅπαντες, αὐτάρκης ἐστὶν ἡ δυνάμις; ἕως σ' ἂν μήτε * συστρατείας πολεμοῦντες ἔξομεν, μήτε χρημάτων πόρος φανήσεται· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἔχουσι διάθεσιν πολέμου·
B μηδὲν διαφέρειν αὐτὰς αὐτίκα τῶν ἐμπλήκτων νομίσωμεν. ἀλλ' ἐκεῖνον μέν, ὥσπερ ἦν ἄξιος, ἀπολωλεκέναι τὴν διάνοιαν ὤν, κατελύσαμεν εἰκότως. τοῖς δὲ δοκοῦσι τὸ μηδὲν παθεῖν κακὸν ἀπροσδόκητος λόγους μελετῶσι, καὶ μηδὲ λείψανον ἐᾶσιν ὑμῖν τὰ τῶν πραγμάτων· ἀλλὰ κ' * τούτων φθονῶσι, πρᾶξαι ἃ δεῖ βουλομένοις, ἕως ἂν τὸ δικαίων πολιτεύσωνται πολίτευμα, μηδὲν ὑμῶν ἡγεῖσθαι τὴν χώραν, καὶ καθαρὰν τὴν πόλιν ἀναγκάσωμεν. οὐ γὰρ, εἰ κακῶς ἔχει τὰ πράγματα, διὰ τοῦτο μηδὲν ὅπως μὴ χεῖρον ἔξει, φρονιστέον.

ιβ'.

Τῇ βουλῇ κὴ τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων.

ΕΓὼ προσῆλθον τῷ πολιτεύεσθαι, γεγονὼς ἔτη πεῖσα καὶ τριάκοντα, μὰ δι' ἃ τεττταγωνιστεῖν μαθὼν ὡς δημοσθένης ἔλεγεν· ἀλλὰ καὶ γράφειν ἐλευθερίως, καὶ παιδείας φροντίσας τὰ μέγιστα, κὴ λόγων, οἵους λέγειν ἐν ἀθλώσαις ἔπρεπε. καὶ τούτοις οὐκ εἰς συκοφαντίαν γυμνάσας· οὐδέπω τῶν πολιτῶν δίκῃ δικασάμενος διρεθήσομαι, λαβὼν δρύμεον· οὐδὲ εὔβρεις ἀποδόμενος· ἀλλ' οὐδὲ εὐβελθὴς ὅλως, οὐδὲ ἀφορμῇ προπλακισμὸς ἀδικῶν· οὐδὲ εἰς δίκην τινὰ τῶν πολιτῶν καταστήσας, ἔξω πρώρχα μόνα. κὴ οὐκ ἀλαζονεύομαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς πολλὰ πάνυ λαβεῖν ἐξὸν μοι χρήματα, μὴ λαβών· ἀλλ', ὡς ἦν προσῆκον, δίκῃ τοῖς νόμοις λαβών. κὴ μή πῶς πέλιν κτησιφῶν φλλὰ μὲν ὑπ' αὐτοῦ παθών, πολλὰ δὲ τοῦ δημοσθένους πανόμων ἐγραψάμην, δικαιοτάτῃ. ὦ θεοί, χρὴ φήν. κὴ οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ κὴ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, καὶ τῶν ἐμῶν λόγων ἡ δημοσθένους δεινότης κρείττων ἐγένετο. ἐφαίνη ἴσως, ἐφ' οἷς κατηγορήθην πρότερον ὑπὸ δημοσθένους, πολὺ μείζοσι δηλονότι τούτων ἔσι, δι' ἃ νῦν ἔκπεπτον· ἀ μικρὸν εἰς ὑμᾶς δεῖγμα τοῦτο τὸ καλῶς ἐμὲ πολιτεύεσθαι· ὅτι οὐδὲ δημοσθένους καθηγορεῖν τοῖς ἐμοῖς μὴ ἦ ταύτῃ τῇ συμφορᾷ κὴ τέλεον καταφανὴ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν, οὐχ ὅπως μόνοις ὑμῖν, ἐμαυτὸν οἶμαι γεγονέναι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι ὥσπερ ἀποθανόντες οἱ ἄνθρωποι, ἅτε κὴ φθέγγοντες ἐκ τῶν πατρίδων, τότε δὴ κὴ μάλιστα, τίνες κὴ οἵοι τὰς τρόπους ἐγένοντο, διαδείκνυσι; κὴ γὰρ ἃ σιωπῶν κρυπτὸν αὐτοῖς πρότερον· ἐκ μέσου γιγνομένων αὐταφαίνεται καθαρῶς. αἰτιᾶται γὰρ πολὺ

πολὺ μᾶλλον τῶν ἐχθρῶν ἕκαστος αὐτὸς, ὁδὲν αὐ-
τὰ φεύγειν δυναμένους· οἱ δὲ δὴ φεύγοντες ὅτι τοιαύτης
αἰτίας, ὡς τὰ τῶν πολεμίων ἀεὶ προαιρούμενοι· παν-
τελῶς δεικνύουσι καὶ τὰς τρόπους, καὶ τὰς ἐν τῷ πολι-
τεύεσθαι ἡμένας αὐτοῖς γνώμας καταφανεῖς. καὶ γὰρ ὅ-
πως φέρουσι τὰς συμφορὰς, καὶ ὡς διάκεινται πρὸς τὰς
ἑαυτῶν πατρίδας, ἐξετάζοντι σαφῶς, ἆρ' ἂν ὡς καὶ φι-
λίππῳ προδοὺς τὴν ἐμαυτοῦ πατρίδα, καὶ ὑβρίσας πρε-
σβεύσας τοιαῦτα κατὰ τῆς πόλεως. ὡς δὴ ἱεραπρέπους μα
κεδόνας· ἐπεὶ δὴ τάχιστα φεύγων παρ' ὑμῶν ὡχόμην·
πρὸς ἀλέξανδρον ἀπηλλάγην, χάριν τε ὧν παρεχό-
μην αὐτῷ, κομιούμενος. καὶ προμηθείας δηλονότι τυγχά-
μενος παρ' αὐτοῦ; καὶ ἐκ ἔοθ' ὅπως ἐκ ἐώρων τὰ μὲν ἐν
βοιωτίᾳ πανδοκεῖα δημάδην ἔχοντα· καὶ χωρία ζευ-
γῶν εἰκοσινδρύηλα· καὶ χρυσοῦς ἔχοντα φιάλας. ἡγήμονα
δὲ καλλιμέδοντα τὸν μὲν ἐν πέλλῃ, τὸν δὲ ἐν βερροίᾳ, καὶ
δωρεὰς ἅμα εἰληφότας, καὶ γυναῖκας δὲ πρεπεστάτας
γεγαμηκότας· καὶ μὴν οὐδὲ πρὸς ἡβαίους, οὐδ' εἰς θετ-
τολίων ὡχόμην παρ' ὑμῶν· οὐδὲ πρὸς ἄλλους τινάς, παρ'
οἷς ἢ λοιδορεῖν ἔδει με τὴν πατρίδα τὴν ἐμὴν, ἢ λοι-
δορουμένην αὐτὴν ἀκούειν· ἀλλ' εἰς ῥόδον ἀφικόμενος,
ὅτε μὰ τὸν δία δυσμενῶν ὑμῖν, ὅτ' ἄλλως φιλαπεχθη-
μόνων ἀνθρώπων πόλιν. τὸ μὲν γὰρ ἄγχιστα τῶν ἑαυτῶν
πατρίδος ἐσάναι, κατηρωνευομένων ἔμοιγε τὴν συμφο-
ρᾶς ἦν μᾶλλον, ἢ σεσῳσμένων εὐδοκεῖ τὴν πόλιν, ὡς πρόσω-
πάτω γὰρ μᾶλλον αὐτῆς ἐχρῆν ἀπέναι· καὶ μηδὲν ἐν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ὑπόμνημα ἔχειν, ὃ τὴν γνώμην ἀμύξει.
ἐγὼ γὰρ οὐδὲ ἐν παιδὶ μείνας *, ἐν ῥόδῳ, φανείην ἂν· ἀλλὰ
τῆς στρατιᾶς ἐλόμενος τὸ μικρὸν φρούριον ἄμμον, κἀν-
ταῦθα πριάμενος χωρία τοσούτων παλαιτῶν, ὅσων εἰ-
κὸς ἦν τὸν φιλίππου μὲν πρότερον, εἶτ' ἀλεξάνδρου μι-
σθωτὸν ὕστερον γενόμενον, καὶ φωκεῖς προδόντα, καὶ τὸν ἐλ-
λήνων ἐλάττονα μακεδόσι, κἀθήμενον μετ' ἐπαθροι-
πόντων ἐν παιδὶ καὶ δυοῖν μόνοιν γνωρίμων, καὶ τοῦ μητρὸς
ἢ τρίτον ἔχοντα καὶ ἑβδομηκοστὸν ἔτος, ἔπλευσε σὺν ἐμοὶ,
μεταδώσων τοῦ δι' ὑμᾶς μοι συμφορᾶς γενομένης, καὶ μετὰ
γυναικὸς ἣ σωζέπεσί μοι, κωλύουσα· αὐτὴν δὲ πα-
τρὸς, καὶ μένειν ἴσως ἀναγκαζόντων τῶν νόμων· τὸν τρόπον
τῆς πόλεως μᾶλλον ἢ τοὺς νόμους θαυμαζομένην· καὶ μὴ τριῶν
παίδων ἀπόντων καὶ νῦν τοῦ ἑαυτῶν συμφορᾶς ἐπαισθο-
μένων, ἀδέσποιναν αὐτῆς ὁ θεὸς ἔθηκε γενομένοις πα-
τρίδα τὴν ἀθηναίων πόλιν, οἵαν δὴ δόξης γενόμε-
νοι ἀφήρηνται· καὶ ἕτεροι μὲν, ὡς ἔοικε, τοὺς ἑαυτῶν παῖ-
δας, τοὺς ἢ ἐν βοιωτίᾳ γενηθέντας, ἢ ἐν αἰτωλίᾳ, πρὸς
ὑμᾶς πέμπουσι τῆς αὐτόθι παιδείας μεταδώσοντας. οἷς δὲ
πάντα ταῦτα τῆς φύσεως ἐπήρξεν, ἀδημοσιήτῳ πα-
τρὸς ὄντι· ἀδ' ἐπ' αἰτίας αἰσχρᾶς ἑαλωκότος· φεύ-
γουσιν ἐπιεικεῖς, καὶ τρέφονται πένητες ἐν ἐρημίᾳ τε καὶ
φυγῇ πατρῴᾳ. καὶ ὡσεὶ μὲν τῶν λυκούργου παίδων δη-
μοσθένης ὑμῶν ἐπεμέλει, καὶ δεῖται, καλῶς ποιῶν, χαρί-
ζεσθαι τὸ πατρῷον αὐτοῖς ὤφλημα. καὶ ὑμεῖς ἀδὲν ἄλλ' ἢ
ἀθηναίων ἔργον, ἐλεήσαντες αὐτοὺς καὶ χαρισάμενοι, ἐποι-
ήσατε. ἔστι γὰρ ὀργισθεῖναι ῥᾳδίως ὑμῖν ἔθος ἐστὶ καὶ καθίστα-
σθαι πάλιν. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ παίδων οὐκ αὖ
ὑμᾶς πείσαιμι, δεόμενος ὥς μοι μὴ μόνον ἐν ὀρφανίᾳ
τραφῶσιν, ἀλλ' ὀρφανοὶ ἅμα καὶ φυγάδες ὦσιν, ἔτε ἀ-
δικήσαντες, παῖδες ὄντες, ἀλλ' ἀδὲ ἄλλως ἑαλωκότες·
τὰ μὲν τοι τῶν ἑαλωκότων πάνυ πεπονθότες. * εἶτα τε-
λευτήσαντες ἀναμνήσθητέ μου, καὶ χαρίσασθε τὰς
δεήσεις, νῦν προσέχοντες ἡμῖν. ἀλλὰ καὶ πράξατε,
ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ πείσθητε, τί σωτήριον ὑμῖν
αὐτοῖς, καὶ μέτρια ποιοῦντες, ἀ γὰρ ἂν δὴ τὸ τρόπον ἀπο-
σῴητε, καὶ καταλύσητε τὴν τῆς πόλεως δόξαν, ἣν ὅτι

χρη-

A *multo magis eos criminantur, cum iam se defendere non possunt. Qui autem ob id crimen exulant, quasi hostium commodis perpetuò studuerint: omnino & mores & consilia in gerenda republica sua euidenter demonstrant. Neque enim quo pacto calamitates ferant, & vt erga patriam sint affecti, vlla ratione celare possunt. Nunquid ergo, vt qui patriam meam Philippo prodiderim, & in reipublicæ fraudem mala fide legationem obierim, quippe Macedonum cultor, vt primùm à vobis eiectus abij, ad Alexandrum me contuli: vt & gratia pro meritis ab eo mihi referretur, & rationibus meis consuleretur? Neque verò non videbam, Demadem cauponas Bœotias tenere, & fundos X X boum iugis arare, & aureas habere phialas: Hegemonem autem & Callimedontem, alterum Pellæ, alterum Berrhææ cùm munera accepisse, tum matronas honestissimas, vxores duxisse. Neque etiam à vobis ad Thebanos aut in Thessaliam abij, aut ad alios quosdam, apud quos mihi conuicia in patriam aut dicenda, aut ab alijs audienda essent: sed Rhodum sum profectus, in hominum vrbem, qui nec vobis inimici sunt,*
B *nec inimicitiarum appetentes. Nam proximè patriam consistere, mihi videbatur eorum esse, qui calamitatem quasi eluderent magis, quàm æquo animo ferrent: cum quàm longissimè ab ea multo magis discedendum fuerit: neque vllum in oculis habendum monimentum, quod animum cruciaret. Ac ne Rhodi quidem mansi: sed delegi Stereæ paruum quoddam castellum Ammon, ibique emi prædia tot talentis *, duobus videlicet, quot emi ab eo consentaneum erat, qui olim Philippi, pòst Alexandri mercenarius fuerat: quique Macedonibus & Phocenses & Græcorum prodiderat libertatem. Hic sedeo cum septem famulis, & duobus duntaxat sodalibus: & matre, quæ anno ætatis tertio & septuagesimo nauigauit mecum, particeps futura inslictæ mihi per vos calamitatis: & cum vxore, quæ vnà mecum ex vrbe excessit, prohibente eam patre, & legibus fortasse manere cogentibus: magis gnara morum ciuitatis, quàm legum: & cum tribus liberis, qui ne nunc quidem suam calamitatem intelligunt, nec qualem sibi nascentibus*
C *patriam dij dederint Athenienſium ciuitatem, & quali statim vt nati fuerant, sint vrbe priuati. Ac alij quidem, vt video, suos liberos vel in Bœotia vel in Aetolia natos ad vos mittunt, vt vestra disciplina erudiantur. Quibus verò hæc à natura tributa fuerant: cum patris essent, non populi beneficio in vrbem ascripti, aut ob turpia facinora condemnati: hi exulant adhuc infantes, & in paupertate educantur, in solitudine & exilio paterno. Ac de Lycurgi liberis ad vos scribit Demosthenes, & rectè facit, qui paternum eis debitum condonari petat: & vos nihil aliud egistis nisi quod Athenienses decebat, ac miserti eorum condonastis. Vestri enim moris est, facilè & irasci & redire in gratiam. Ego verò à vobis impetrare non potero, si pro meis orem, non modò ne in orbitate alantur: sed ne simul & orbi sint & exules: cum nihil peccarint, quippe pueri: neq; alia ratione sint cõdẽnati: & perpessi tamẽ oĩa q̃ cõdemnatis vsu veniũt. Tandẽ recordamini mei Atheniẽses: et p̃cib. meis benignè locũ date, nũc nostri rationẽ habẽtes. Agite ergo Atheniẽses, cõcedite ea q̃ vestri moris sunt, et moderatione vtimini. Neq; à vestris morib. recedetis, neq; gloriã vestrã destruetis, quam*

bonitatis

bonitatis & humanitatis nomine, maiorẽ q̃ cæteræ vrbes omnes, estis cõsequuti: neq; plus valeat Melanopus: q̃ vobis obstat: quò minus vestrã bonitatẽ & humanitatẽ imitemini, q̃ qui vos adhortatur, & is quidẽ non Aeschines (nequaquam mediusfidius. neq; enim ego satis aut virium aut facundiæ habeo, ad persuadendum patriæ meæ, præsertim cum nunc meam causam agere videar) sed ciuitatis mos, & antiquum vestrum nomen, & maiorum consuetudo: quæ pluris faciẽda est scilicet quàm Melanopus, qui ea flagitat quæ vobis sunt indecora.

DEMOSTHENIS EXORDIA CONCIONUM, LXV. Hieronymo Vuolsio interprete.

AD LECTOREM.

MIrari nemo debet, tantum abesse nostræ ætatis homines, quantumuis ingeniosos, ab excellentia veterum oratorum. Nam vt de ratione discendi peregrinas linguas difficilima, quæ nobis magnam ætatis partem intercipit, taceamus: quotusquisq; tam continenter viuit, tanto studio se exercet, vt cùm de alijs plerisq;, tũ verò de Demosthene memoriæ proditum est? Ac alia quidem admirabilia de illius exercitationibus & declamationibus apud Plutarchũ legere licet, Sed ex his etiam progymnasmatis (quæ ideo προοίμια δημηγορικὰ inscribũtur, quòd accõmodata essent ijs orationibus, quæ in frequenti Athenienſis populi conuentu haberẽtur) satis apparet, eũ tanquam arcũ, sic animũ ad omnes publicorũ negociorum occasiones intẽtum habuisse, domiq; per ocium difficilimã oratoriæ dictionis partem (principijs enim inuentis, reliqua deinde sua sponte propemodum sequuntur) esse meditatũ. Vnde id consecutus est, vt iam bis mille ferè annorum spacio nemo extitisse putetur, qui vel eloquentia vel sapientia cum eo conferri mereatur. Sic Cicero etiam lib. 16. ad Atticum: De gloria, inquit, librum ad te misi, & in eo procœmium id est quod in Academico tertio. Id euẽnit ob eam rem, quod habeo volumen procœmiorum: ex eo eligere soleo, cum aliquod σύγγραμμα institui, &c. Et ad Pętũ lib. 9 Ipsa illa si qua fuit in me facultas orationis, nisi me ad has exercitationes retulissem, exaruisset, & Plato in Menexeno εἰσὶν, inquit, ἐκάστοις τ῀ ῥητόρων λόγοι προεσκευασμένοι. Hæc propter adolescentes adscribo, vt tantorum virorum exemplis incitati, repudiatis inanium voluptatum pernicioſis illecebris, in ea studia summa animorum contentione incumbant, quæ delectationes puriores, & fructus honesti nominis vberrimos parere possunt. Est autem hoc opusculum tantò legẽdum diligentius, quantò plus studij quàm in reliquis orationis partibus, oratores in exordijs ponere solent, quę fundamentis ædificiorum rectè comparantur: & cum, autore Pindaro, ἀρχομένου ἔργου πηλωγὲς εἶναι τὸ πρόσωπον oporteat: elaborata & expolita esse omnia consueuerunt. Etsi autem dubitari video de autore huius opusculi Procœmiorum: mihi tamen causa esse non videtur, cur alijs ascribantur: tum quòd neque à stylo Demosthenis abhorrẽt: tum quòd inter illas eius exercitationes numerari possunt, de quibus in hanc sententiam Plutarchus scribit:

Quin

A χρησότητι μείζω καὶ φιλανθρωπία πάντας ἔχον, ἢ τὰς ἄλλας πάσας ἣν πόλεσιν. ὥσθ' αὐ μελάνωπ@ ἱκανοὺς πλείους, κωλύων ὑμᾶς μιμεῖσθαι τὴν ἑαυτῶν χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν, ἢ πρᾳκαλῶν, ἐκ αἰσχίνης (ἀδαμῶς μὰ τὰς θεάς. ἐγὼ γὰρ αὐτάρκης, ὥσθ' * ὑπὲρ ἐμοῦ πείθην ἔγωγε τὴν πατρίδα τὴν ἐμὴν ἁμάλιστα νῦν, ἐμαυτοῦ χάριν πείθην δ' οκῶν) ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως τρόπος, καὶ τὸ πάλαι ὑμῶν ὄνομα, καὶ τὸ τῶν προγόνων ἦθος· ὧ ἀναγκαιότερον δήπουθεν, ἢ μελανώπῳ καθ' ὑμῶν δεομένῳ προσέχειν.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΟΛΦΙΟΣ ΠΕΡΙ τῶν δημοσθένους προοιμίων.

ΟΤΙ θαυμάζειν ἄξιον τῶν ἐφ' ἡμῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς δοκιμωτάτους πόσον λείπεσθαι τῆς τῶν παλαιῶν ῥητόρων δεινότητος τῆς ἐν τοῖς λόγοις. καὶ οὐ λέγω νυνὶ ὡς δυσχερές ἐστι τὸ ἐκμανθάνειν τὰς ξένας τῶν διαλέκτων, τῶν ἀρχὴ τελαχίστην ἡμῖν τοῦ βίου μέρος ὑφαρπάζουσαν· ἀλλὰ τίνα τ῀ πάντων ἄξιον τ῀ νυνὶ κατά τε ἐγκράτειαν καὶ τὸ φιλόπονον προσβαλεῖν πολλοῖς τε ἑτέροις καὶ δὴ καὶ δημοσθένει εἴπερ ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτὸ μνημονευόμενα; καὶ ἄλλ' ἄπαμεν θαυμάσια τ῀ αὐτοῦ γυμνασίων περὶ καὶ μελετῶν, ἐκ τῶν προσβεβλημένων ἐστὶν ἀναλαβεῖν. ἐκ τούτου δὲ, τοῦ τῶν δημηγορικῶν προοιμίων συντάγματος ἐπιγραφομένου, διότι τοῖς ἐν ταῖς τῶν ἀθλητῶν λεχθησομένοις ἐκκλησίαις τῶν λόγων ἐπιτήδεια ἦν, δῆλον, ὅτι ψυχὴν οἰκεῖον τόξον ἀεὶ εἰς πάντας τοὺς καιροὺς τ῀ πολιτικῶν πραγμάτων ἐντεταμένην εἶχε, καὶ οἰκοθεν καὶ σχολὴν τὸ δυσχερέστατον τοῦ λόγου μέρος (προοιμίου γὰρ εὑρεθέντος τὰ λοιπὰ σχεδὸν αὐτόματα ἀκολουθεῖ) ἐμελέτησεν. ὅθεν γε τοῦτο προσεγράφετο τῷ ἀνδρὶ, ὥστε δισχιλίων σχεδὸν ἐτῶν μηδένα μήτ' ἐπὶ φρονήσει μήτ' ἐπὶ λόγου δεινότητι μείζονος αὐτοῦ ὑπολαμβάνειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ κικέρων τῆς τῶν πρὸς ἀττικὸν ἐπιστολῶν ις', τὸ μὲν περὶ δικλείας φησὶ βιβλίον προσπεμψάσθαι σοι· ἔνεστι μέντοι τοῦτο προοίμιον τὸ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν κατ' ἀκαδημιακὰς συζητήσεων. σωσίβιος δὲ ἐπιγέγραπται· ἔχω γάρ σύνταγμα προοιμίων, ἐξ οὗπερ ἐκλέγειν εἰώθει συγγράμματί τῳ ἐπιχειρήσας. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς πᾶσαν γραφὴν ἐν τῷ δ' βιβλίῳ φησὶν οὕτως πως. αὐτὴ δ' ἐκείνη ἡ δύναμις, εἴ τιν@ ἄρα μέλει ἔχον, τοῦ λόγου, εἰ μὴ ἂν ἐπὶ τὰ γυμνάσια ταῦτα ἐξ ὑπαρχῆς ἀπέκλινα, ἐξήραντο ἄν. ἔτι δὲ καὶ πλάτων τῶν ἐν μενεξένῳ. εἰσὶν ἐκάστοις (φησὶ) ῥητόρων παρεσκευασμένοι λόγοι. ταῦτα δὴ τῶν νεωτέρων ἕνεκα παρεθέμην, ὅπως ἂν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν χρώμενοι τοῖς πρόσθεν ὑπομνήμασι καὶ τὸ ὀλέθριον τῶν κενῶν ἡδονῶν δέος ἀπολυθέντες, περὶ ἐκείνας τῶν διατριβῶν πᾶσαν προθυμίαν ψυχῆς καὶ παντὶ σθένει ἀποδάσωσι, τὰς καὶ τέρψιν εἰλικρινεστέραν, καὶ καρπὸν δικλείας πλουσιώτατον φέρειν δυναμένας. ἐστὶ δὲ τὸ παρὸν βιβλίον τοσούτῳ μείζονος ἄξιον ἀποδῆναι· ὅσῳ πλείονος ἡ τὰ λοιπὰ τοῦ λόγου μέρη ἐπιμελείας οἱ ῥήτορες τὰ προοίμια ἀξιοῦσιν· εἰκότως δήπου τ῀ ὑποθέσεσι καὶ θεμελίοις τῶν οἰκοδομημάτων. δεῖν γ' οὖν πίνδαρον, ἀρχομένου ἔργου πηλωγὲς εἶναι τὸ πρόσωπον· διαπεπόνηται καὶ ἐξηκρίβωται ἅπαντα. οἶμαι γὰρ ἀδεμίαν εἶναι πρόφασιν ὅστις μὴ ἐπιχειρεῖ φέσθαι δημοσθένους τὸ τῶν προοιμίων σύνταγμα, καὶ τι ἐκ ἀγνοῶν, ὅτι ἀμφισβητεῖται ὑπό τινων. ὅτε γὰρ, ὅτι ἐκείνου χαρακτῆρος ἀπάδει· καὶ τῶν ἐκείνου προγυμνασμάτων θεία τις ἂν, περὶ ὧν πλάτωνος ὡδί πως γράφει· ὃ μὴν

δ μὴν ἀλλὰ κ̓ τὰς πρὸς τὰς ἐκτὸς συνδρομὰς, κ̓ λόγους, κ̓ ἀσχολίας, ὑποθέσεις ἐπιεῖτο τῷ φιλοπονεῖν, ἀπολλαγεὶς γὰρ αὐτῶν πέρισσε, καὶ βαινεν εἰς τὸ μελετητήριον· κ̓ διεξῆει πάσας πράξεις ἐφεξῆς, κ̓ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογισμούς. ἔπι δ̓ τοὺς λόγους, οἷς παρέτυχε λεγομένοις, ἀναλαμβάνων εἰς ἑαυτὸν, εἰς γνώμας αὐτῆς, κ̓ πρόθεσιν ἐπανορθώσεις τε πάντοδαπὰς κ̓ μεταφράσεις ἐκαινοτόμει τ̓ εἰρημένων ὑφ̓ ἑτέρου πρὸς ἑαυτὸν ἢ ὑφ̓ αὑτῷ πάλιν πρὸς ἄλλον. ἃ μὲν ἀλλ̓ ὀλίγον ἡμῖν διαφέρει τις ὁ εἴτε συλλέξας εἴτε συγγράψας, αὐτὸ μόνον τὸ βιβλίον, ὡς ἔστι, χρῆσθαι ἂν εἴη κ̓ καλόν. ἐστὶ μὲν γὰρ οὖν ἃ τὴν αὐτὴν τ̓ λόγων ἐνίοις ἀρχὴν ἂν εἴη λαβεῖν τις. ὅθενπερ ἄλλοις ἐπέλθοι οἱοιτοῦν, ὅπη πρέποι ἂν ἑνὶ γένοιτο· ἀλλ̓ ἐὰν διὰ πλειόνων ἀναγνῷ, τριῶν ἢ τὸ πλεῖστον τεττάρων ἐξαιρεθέντων, ὀλίγων τε πάνυ γνωρίμων τ̓ ἐκ μέσου τῶν τ̓ λόγων προσληφθεισῶν, ἅπαντα καινὰ οὐδαμοῦ εὑρήσει· ἐνεστι γὰρ κ̓ εἰς ἅπαντας, προοιμίοις. ὅταν βραχέσι λόγοις ἐοικότα. καταλαβὼν γὰρ ἐν τῷ ἀρχετύπῳ ἔστιν ἃ δύο ἢ κ̓ τρία πεπημένα κ̓ συγκεχυμένα· ἐκ ὧν ἐκ νησε χωρίζειν τὰ τῆ τ̓ πραγμάτων ἀκολουθίᾳ ἀλλήλων ἐκ ἐχόμενα. ὅπερ, ἂν μὴ βουλόμενῳ τῷ εἰπεῖν, ἔστος μὴ τοσαύτης δυσκολίας σπάσαι πάλιν, μεθ̓ ὅσης ἐγὼ διηρθρωκὼς τυγχάνω. καθάπερ γὰρ ἐμαυτῷ τ̓ ἐμοὶ, ἕτῳ κ̓ τ̓ ἄλλων ἑκάστῳ τ̓ ἰδίαν γνώμην ἀπερεμπόδιστον ὑπάρχειν δίκαιον, ἄλλως τε κ̓ πράγματος ἀμεγάλης ἀπορίας ὄντος ἀξίου. κἀκεῖνο γ̓ ὑπομιμνήσκειν πέφυκα, ὅπη ἡ ὑπὸ ἰωάννου βερνάρδου φηλικιανοῦ ἐνέτυχον ἐκδοθεῖσα τύπωσις, ἡ ἐν πολλοῖς ὀρθώτερον ἔχουσα τῆς παῤ ἄλδῳ, ὠφελλαγμένην ἐχέτω τοῦ τάξιν τ̓ τε κατ̓ ἄλδον κ̓ τ̓ ὕστερας ἐρβαγίου· ἥπερ ἐγὼ τὸ πρῶτον τ̓ ἑρμηνείαν ἐκδοὺς, ἅτε κατ̓ ἐκεῖνο κομιοῦ ἑτέρων αντιγράφων ἀκριβῶν ἠκολούθησα. δέχεται γ̓ ἡ ὠφελλαγὴ ἐκ μὲν ἃ κβ καθάπερ ἡμεῖς διηρήκαμεν, κ̓ φηλικιανὸν γ̓ μ̓ προοιμίου, ὅπερ ἡ δέχη ταυτη· εἰκ̓ τ̓ ἄλλον χρόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδενὶ συμπολιτευόμενος μέχρις ἐκείνου· οἶμαι πάντας μὲν ὑμᾶς, ὦ ἀ. ἀ, ὁμολογῆσαι, ὅτι δεῖ τὴν. κ̓ τὰ λοιπὰ ὁπότερα γ̓ τούτων βελτίων ἢ ὀρθοτέρα· οὐκ ἀποφαίνομαι, ἃ πολὺ γε δεῖ φέρον· ἠβουλόμην γ̓ ἀρχετύπου ἂν ἡμᾶς ἧττον διεφθαρμένου πολλαχοῦ πεπυσθαι. διόπερ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ ταύτῃ (καίπερ οὐκ ὀλίγα τῇ μὲν διὰ βραναγνώσεως ἑτέρων αὐτιγράφων, τῇ δ̓ ἐξ ὀξόχων εἰκασμῶν ἐκ τῆς δημοσθένους φράσεως εἰκαζομένων, ἃ προπετῶς ἐκκορθώσας τὰ κ̓ φανερώτερα ποιήσας) τὸν ὅπη οἷόν τε ἀναγνώστην μεμνῆσθαι βούλομαι ἂν ἀριστοτέλους παραινοῦντος, ὅτι πεπαιδευμένου ἐστὶν, ὅπη τοσοῦτον τεκμήρασθαι ζητεῖν καθ̓ ἕκαστον γένος, ἐφ̓ ὅσον ἡ τ̓ πράγματος φύσις ὑπὸ δέχεται. τ̓ γὰρ ὑποκειμένης ὕλης βέλτιον ἂν τυχόντες, κ̓ τὸν πόνον ἂν τὸν ἡμέτερον αὐτῶν ἐστιν ἃ ἀπηκριβωμένον ἂν μᾶλλον ἀπηλεύσαμεν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΡΟΟΙΜΙΑ
δημηγορικά.

ά.

Εἰ μὲν πρὸ κομιοῦ τινος πράγματος ὁ παρὼν τίθετο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λέγειν ὑπισχνοῦμαι ἂν, ἕως οἱ πλεῖστοι τ̓ εἰωθότων, γνώμην ἀποφανοῦμαι. εἰ μὲν ἤρεσκε τί μοι τῶν ῥηθέντων· ἡσυχίαν ἂν ἦγον. εἰ δὲ μὴ· τοῦτ̓ ἂν κ̓ αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δ̓ ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν ἅπαντες πρότερον, πρὸ τούτων νυνὶ σκοπεῖται· ἡγοῦμαι κ̓ πρῶτος ἀναστὰς, εἰκότως ἂν μετὰ τούτους δοκεῖν λέγειν. εἰ μὲν οὖν εἶχε καλῶς τὰ πράγματα, οὐδὲν ἂν ἔδει συμβουλεύειν. ἐπειδὴ

A Quin & è cõgressibus aliorũ, & sermonibus & negocijs, argumenta & occasiones studij petebat. Domum enim reuersus, statim in tablinum suum descendebat, & cùm ipsa negocia ordine recensebat, tum eorũdem defensiones. Atq; etiam orationes quas audierat, animo complectens, in sententias & periodos redigebat: & omni ratione corrigere, nouoq; & alio genere sermonis explicare conabatur, tum ea quæ ad ipsum alius, tum quæ ad alium ipse dixisset, &c. Sed parũ refert quis sit siue autor siue collector, modò ipsum opus, vt certè est, vtile sit & elegans. Sunt quidem nonnulla quorum idem esse, quod quarundam orationum, initium videatur: vnde fortasse primo aspectu putes cram ben tibi repetitam apponi. sed si pellegeris, tribus aut ad summum quatuor exceptis, paucisq; sententijs quæ medijs ex orationibus excerptæ sunt, noua esse omnia deprehendes. Ac nonnulla in his sunt, quæ non tam exordia, quàm breues oratiunculæ videri queant. Cum autem in Græco e- B xemplari bina nonnunquam, aut terna confusa haberentur, mihi religio non fuit ea distinguere, quæ rerum ipsa series non coniungeret. Quod factum si cui displicet, is eadem facilitate compingat licebit, qua ego diremi. Vt enim mihi meum, sic suum cuique iudicium, in re præsertim momenti haud ita magni, liberum esse decet. Illud etiam admonendum est, Venetæ Io. Bernardi Feliciani editionis, quæ multa correctiora habet quàm Aldina, ordinem esse in hoc libello diuersum ab Aldino & vetere Heruagiano: quem ego prima editione, cum aliũ codicem eo tẽpore non haberem, secutus fui, ab eo exordio, quod ex nostra distinctione XXII, & in editione Veneta XL. est, & sic incipit, Si etiam superiori tempore nullis addicti partibus: vsq; ad illud, Arbitror vos, Athenienses, illud assensuros esse, &c. Vter sit verior aut melior, non pronuncio, & parum refert. illud autem vellem, exemplar habere nos multis in locis emendatius. Quare in hac conuersione (quanquam complura loca, partim collatione exemplarium, partim sagaci diuinatione ex phrasi De- C mosthenica, citra temeritatem correxi & illustraui) lector æquus, id quod præcipit Aristoteles, meminerit, esse hominis eruditi, eatenus in vnoquoque genere rationem exquisitam postulare, quatenus rei natura patiatur. Si enim proposita materia fuisset melior, noster quoque fortasse labor alicubi non ita salebrosus videretur.

XXI. EXORDIVM I.

SI de nouo quopiam negocio indicta concio esset, Athenienses: cõtinuissem me, dum maxima pars eorum qui dare consilium solent, sententias dixisset. Quorum si quæ rationes mihi placuissent: quieuissem: sin minus: tum & ipse quæ sentio, dicere conatus essem. Sed quia, quibus de rebus isti sæpe antea verba fecerunt, de illis nunc deliberatis: arbitror me, quamuis primus surrexerim, posse tamen videri meritò dicere post istos. Quod si præclarus rerum status esset: consultare superuacaneũ foret. Exordium primæ Philippicæ.

Cum

Cum verò, vt vniuersi videtis, multum in eis difficultatis insit: vt ipsa negociorum conditio patitur, sic dare consilium, quod mihi rectißimum videbitur conabor. Primùm igitur illud statuendum est: nihil eorum quæ bello gerendo occupati factitabatis, deinceps vobis esse faciendum: sed omnia contraria potius. Nam si illa ratio pernicioſa fuit: consentaneum est, diuersam fore meliorem. Deinde existimandum est: non eum qui vobis aut nihil, aut exigua mãdet, rectè dicere (videtis enim, dum tales spes & orationes cupidè audiuntur, in summum discrimen venisse rempublicam) sed eum, qui neglecto assentandi studio, ea quæ opus sunt, & per quæ susceptum dedecus aboleamus, factámq. iacturam resarciamus, suadeat. Nam si quidem ita comparatum esset, vt quemadmodum molestæ orationes prætermitti, sic etiam res ipsæ quæ molestiam pariunt, prateriri possent: omnino esset ad gratiam concionandum. Sin verborum blanditiæ cum rebus haud congruentes, perniciem afferunt: turpe est sibi ipsum fucum facere, & extrema demum vrgente necessitate, ea suscipere, quæ iam olim vltrò confecta esse oportebat.

Particulæ aliarum orationum.

II. EXORDIVM.

*NOn idem statuere possum Athenienses, cum Reip. nomen è vobis audio, & cum video quomodo vestrum quidam eius defensores tractare soleant. Rẽpublicam enim, id quod nostis omnes, democratiam nominatis, sed quosdam, qui huic cõtraria dicunt, libentius à nonnullis audiri animaduerto. Cuius rei miror causa quæ sit. Nunquid eos hæc sine mercede dicere putatis? At oligarchiarũ, quos isti defendũt, domini, * tacẽtibus etiam plus darent. Nunquid hæc potiora creditis? Præstare igitur vobis Oligarchia Democratiæ videtur. Nunquid eos viros meliores iudicatis? Quis verò, qui contra receptum Reipublicæ statum conciones habeat, probus à vobis existimari iurè potest? Reliquum igitur est, errare vos, dum in ista sententia sitis. Quæ plaga vobis cauenda est, Athenienses: vt ne aliquando ansam detis insidiatoribus: ac tum demum errasse vos intelligatis, cum id vobis nihil iam proderit.*

Reprehensio populi pernicioſis oratoribus auscultantis.

III. EXORDIVM.

NOn in eo quo nos vellemus, Athenienses, loco esse omnia, neq. apud vosipsos, neq. apud socios: minimè fortasis est mirandum. Multa enim fortunæ fluctuantis, incertæq. arbitrio reguntur: causæq. plures existunt, cur non omnia ex animi sententia mortalibus eueniant. At nullam esse prorsus populi autoritatem, sed illius aduersarios dominari: hoc & mirandum est Athenienses: & meo quidem iudicio, si qui rectè cogitent, formidoloſum. Ac totius quidem orationis hoc mihi principium est.

Cõsolatio fortunæ, & reprehensio negligentiæ.

IIII. EXORDIVM.

*MAgnis opibus, Athenienses, rationem, qua perſpicuum fiat, qui in illis rebus optimum factu sit, de quibus nunc deliberatis, omnes vos præstaturos arbitror. Quod cum ita sit: officij vestri est, vt vos * ipsi libenter audiatis eos, qui vobis consultum volunt. Nec enim, si quis vtile aliquid meditatus attulerit: id solum audire atq. accipere licebit: sed illud etiam vestræ felicitatis esse puto, vt multa vtilia dictu, subitò quibusdam in mentem veniant. Ex omnibus igitur deligere id facile fuerit, quòd maximè vobis expediet.*

Exordium primæ Olynthiacæ.

Æquum

A ἐπειδή σ' ὡς ἅπαντες ὁρᾶτ', ἔχει δυσκολίαν· ὡς ἐκ τοιούτων πειράσομαι συμβουλεύειν ἃ πρήξειν εἶναι νομίζω. πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ· ὡς ἅ δ' ἐν ὧν ἐπιεῖτε ὄντι τῷ πολεμεῖν ὄντες, τἄλοιπ' οὐ πρακτέον ἐστίν· ἀλλὰ πάντα τἀναντία. εἰ γὰρ ἐκεῖνα φαῦλα πεπόηκε τὰ πράγματα· τἀναντία αὖ βελτίω ποιῆσαι. ἔπειτα νομιστέον, ἀφ' ὅσα ἂν ὑμῖν, ἢ μηδὲν ἢ μικρὰ πρόσθοι, τοῦτον ὀρθῶς λέγειν (ὁρᾶτε γάρ, ὡς ἐκ τῶν τοιούτων ἐλπίδων καὶ λόγων εἰς πᾶν προῆλθε μοχθηρίας τὰ πράγματα) ἀλλ' ὅς ἂν, τὸ χαλεπὸν εἰδὼς, ἃ δεῖ, καὶ δι' ὧν πεισόμεθα αἰσχύνην ὀφλισκάνοντες, καὶ ζημιούμενοι, ταῦτα λέγῃ. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς εἰ μὲν ὅσα ἂν τῷ λόγῳ τις ὑπερβῇ, λυπῆσαι μὴ βουλόμενος, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται· δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, αὐτὴ μὴ προήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται· αἰσχρόν ἐστι φενακίζειν ἑαυτόν· καὶ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης πρᾶξαι ταῦτα, ἃ πάλαι ἐβουλόμεθα προεῖπε πρᾶξαι.

β'.

B Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραίσχετύμοι, ὅταν τὸ, τῆς πολιτείας ὄνομα ὑμῶν ἀκούσω· καὶ ὅταν τὸν τρόπον, ὃν πρόσφορον τῇ πόλει τινὲς ὑμῶν τοῖς ὑπὲρ ταύτης λέγουσιν, ἴδω. πῶς μὲν γὰρ πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἅπαντες ἴστε, ὀνομάζετε· τῶν δὲ τἀναντία ταύτῃ λεγόντων σφόδρα ἡδέως ἀκούοντας ὁρῶ. ὃ καὶ θαυμάζω, τίς ποτε ἡ πρόφασις. πότερον πρέπειν λέγειν ταῦτ' αὐτοῖς οἴεσθε; ἀλλ' οἱ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὑπὲρ ὧν ἅπτοι λέγουσι, κύριοι, καὶ πλείω * σιωπῆς μᾶλλον ἂν δοῖεν, ἀλλὰ βελτίω ταῦτ' εἶναι τῶν ἑτέρων ὑπειλήφατε; βελτίων ἄρα ὑμῖν ὀλιγαρχία δημοκρατίας φαίνεται. ἀλλ' αὐτοῖς εἶναι βελτίους ἡγεῖσθε; καὶ τίς ἂν ὑφ' ὑμῶν χρηστὸς νομίζοιτο εἰκότως, ἐναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ δημηγορῶν; ἀκοὴν λοιπὸν ἁμαρτάνειν ὑμᾶς, ὅταν ἅτινα ἔχητε τὼ γνώμω. τοῦτο τοίνυν φυλάττεσθε μὴ πάσχειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ὅπως μή ποτε τοῖς βουλομένοις λαβεῖν δώσετε· εἶτα τότε αἰσθήσεσθε ἡμαρτηκότες· νῦν δ' ὁποῖ' ὑμῖν πλέον ἔσται.

γ'.

C Τὸ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ πάνυ ὡς ἂν ἡμεῖς βουλοίμεθα, ἔχειν, μήτε παρ' αὐτοῖς ὑμῖν, μήτε παρὰ τοῖς συμμάχοις· ἴσασιν ἅπαντες. πολλῶν γὰρ τὸ τῆς τύχης αὐτόματον κρατεῖ. καὶ πολλαὶ προφάσεις, ἂν μὴ πάντα κατὰ γνώμην συμβαίνῃ ἀνθρώποις οὖσι. τὸ δὲ μήθ' ὁποῖ' ἐπιλαμβάνειν τὸν δῆμον, ἀλλὰ τοὺς αὐτῆς ἀδίκους παύειν· τοῦτο καὶ θαυμαστὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φοβερὸν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω. ἡ μὲν γὰρ ἰσχὺς παντὸς ἐστιν αὐτῇ μοι τῷ λόγῳ.

δ'.

ΑΝτὶ πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων, εἰ φανερὸν ἦν τὸ μέλλον σωισόμην, τοιοῦτον ὑμῖν τυγχάνετε σκοπουμένοις, οἷμαι πάντας ὑμᾶς ἐλέσθαι. ὅτε τοίνυν ὅπῃ ἔχει πρόσκειται βουλομένοις ἀκούειν ὑμᾶς * αὐτοῖς τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσπουδασμένον ἥκει τις, ἔστ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐπελθεῖν ἂν εἰπεῖν· ὡς ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὼ τὰ συμφέροντα ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.

Ego

ε.

Ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθληταί, δίκημον· ἐπειδὴ ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ἐλέσθαι τῶν ῥηθέντων ὅ, τι ἂν βούλησθε, ἀπάντων ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ πολλάκις συμβαίνει τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τοῦτο μὲν μὴ λέγειν ὀρθῶς, ἕτερον δέ τι. ὅκ μὲν οὖν τοῦ θορυβεῖν, τάχ' ἂν δυοχεράναντες πολλῶν χρησίμων ἀποστερηθείητε. ὅκ ἂν δὲ μετὰ κόσμου καὶ σιγῆς ἀκοῦσαι, μετὰ καλῶς ἔχοντα ἅπαντα πυήσετε· κἂν δοκῆ τις παραλείπειν, παραλείψετε. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν φθάνοιμι λέγειν ἅ τι ἐώ· ἀλλὰ μακρολογεῖν ἅτ' ἂν, εἰ τἄλλον εἰώθην χρόνον, νῦν ἂν ἐχρησάμην τούτῳ. ἀλλὰ ἃ συμφέρειν ὑμῖν νομίζω· ταῦτα, ὡς ἂν δύωμαι διὰ βραχυτάτων, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς.

ς.

Ὁρῶ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθληταί, πάντα πάσι πρόδηλον ὄν, ὅς τε ἂν ἀκούσητε λόγους ἡδέως, καὶ πρὸς οὓς ὅκ οἰκείως ἔχετε. ἃ μὲν οὖν ἄλλα, τὸ μὲν λέγειν ἅ τις οἴεται χαριεῖσθαι τῶν προαιρουμένων βουλομένων εἶναι νομίζω· τὸ δὲ ὑφίστασθαι, πρὶν ὧν πέπεικεν ἑαυτὸν συμφέρειν τῇ πόλει, κἂν θορυβηθῶσι, κἂν ἄλλοι βάληται ὑμεῖς ὑπομένειν εὖνοι καὶ δικαίου πολίτου τοῦτο κρίνω. βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς εἰ καὶ μηδὲν δι' ἐκεῖνο γ' ὑπομεῖναι σοὺς λόγους ἀμφοτέρων, ἵν' ἐὰν μὲν ὀρθότερον φανῇ τις λέγων ὧν ὑμεῖς ὠρμήκατε χρῆσθε τούτῳ. ἂν δ' ἀπολειφθῇ, κ' μὴ δι' ὠθηθῆναι δι' αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ δι' ὑμᾶς, ὅκ ἐθέλοντας ἀκοῦσαι, τοῦτο πεπονθέναι δοκῇ. ἔτι δ' εἰ δὲ πάθοιτ' ἂν ἀνδὲς τοσοῦτον, εἰ πολλὰ ἴσμεν καὶ ληροῦντα, ἀκούσετε· ἢ εἰ τῶν δεόντων τὸ λέγειν ἔχοντά ἐστιν, εἰπεῖν κωλύσετε. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ δοκιμάζειν ὀρθῶς ἅπαντ' ἐστὶ, μηδὲν οἷός τ' πρότερον γιγνώσκειν, πρὶν μαθεῖν. ἄλλως τε καὶ σοφιστάς, πολλάκις ἤδη πολλὰς μετεγνωκότας. ἂν τοίνυν ὑμεῖς τοῦθ' ὑπάρξητε νῦν πεπεισμένοι, οἶμαι μὴ βραχέων λόγων καὶ αὐτὸς ἂν ἅ τι λέγειν εἰκότως δόξειν· καὶ ὑμῖν τὰ βέλτιστα φανεῖσθαι λέγων.

ζ.

Πολλῶν, ὦ ἄνδρες ἀθληταί, λόγων εἰρημένων πρὸ πάντων τ' * συμβεβηκότων· ἀδὲν ὑμᾶς νῦν ὁρῶ ὄντας ἐγκυτέρω τοῦ, τί πρακτέον ἄρηται, ἢ πρὶν εἰς τ' ἐκκλησίαν ἀναβῆναι. αἴτιον δ' τούτου πάντ' ὅπερ οἶμαι δ' κακῶς ἔχειν τὰ ὅλα. ἃ γὰρ παραινοῦσιν ὑμῖν ὑπὲρ τ' παρόντων οἱ λέγοντες, ἀλλ' ἑαυτ' κατηγορεῖσι, καὶ λοιδοροῦσι. ὡς μὲν ἐγὼ κρίνω σωφρονίζοντες ὑμᾶς ἀνδρικρίστους, ὅσων εἰσὶν αἴτιοι κακῶν, ἀκοῦσαι, ἵν' ἂν πᾶ ἄρα εἰς ἀγῶνα καθιστῶσι· μηδὲν ἡγούμενοι καὶ νὸν ἀκοῦσαι· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ὠργισθε πολλάκις. πρεσβύτεροι δικασταὶ δ' κρίνειν γίγνεσθε τ' πεπραγμένων αὐτοῖς. τ' μὲν οὖν αἰτίαν, δι' ἣν τοῦτο πείσουσιν, ἴσως ἀνόητον ἀκριβῶς ζητεῖν εἶη ἂν ἐν τῷ παρόντι. ὅπῃ δ' ὑμῖν ἀρχὴ συμφέρει, διὰ τοῦτο σκοπῶ. ἐγὼ δ' ἅτε κατηγορήσω τήμερον ἀδένος· ἅτε ὑποσχήσομαι τοιοῦτον ἀδέν, ὃ μὴ θαυμάζειν ποιήσω. ἀλλ' ἃ βέλτιστα μὲν τοῖς πράγμασι, συμφέροντα δ' τοῖς βουλομένοις ὑμῖν ἡγοῦμαι· ταῦθ' ὡς ἂν δύωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπών, καταβήσομαι.

η.

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες ἀθληταί, τὰς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι περιαιρεῖσθαι κεχαρισμένον· οὐ μὰν συμφέροντά γε ἐκείνοις οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν. δεῖ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες λέγειν, ὧν ἐσὶ αὐ τῖς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ· αὐτοὶ μὲν τὸ δύασθαι λέγειν δόξαν ἀφέρουσι. τ' δ' ἐκείνων ἀρετ' ἐλάττω τ' ὑπομνήσεως ποιοῦσι φαίνεσθαι τοῖς ἀκούσι. ἐγὼ δ' τῆς

A

ν.

Aequum est, Athenienses: cum penes vos sit, ex his quæ dicuntur eligere quod maximè probatis: omnes audiri. Etenim sæpe vsuenit, vt idem homo in alio erret, in alio rectè sentiat. Tumultuando autem, & celeriter fastidiendo, fieri potest, vt multis vtilibus consilijs fraudemini. At si modestè taciteq; audietis: tum officio planè fungemini: tum si quis delirare videbitur, eum negligetis. Ego verò multa verba facere neque soleo: neq; si hactenus solitus fuissem, nunc facerem: sed quæ vobis profutura existimem, ea, quàm à me fieri breuissimè poterit, vobis explicabo.

Non fugiendæ audiendi molestia.

νι.

Quum nemini prorsus obscurum esse videam, quibus orationibus vel delectemini, vel offendamini: tamen ea dicere quæ iucunda fore videātur, impostorum esse reor. ab his autem quæ Reipublicæ profutura esse persuasum habeas, etiamsi auditores obturbaturos, aut quiduis aliud facturos scias, non depelli: id ego & boni & cordati ciuis officium esse iudico. Ego verò vos, si non propter quicquam aliud, ob illud saltem vtrorumq; orationes audire velim: vt, si quædam quis rectius quàm impetus vester & cupiditas fert, diceret, eius consilium amplecteremini. Sin destitueretur ingenio, neq; sententiam animi sui explicare posset: vt id ei sua, non vestra culpa, qui audire nolitis, accidisse videretur. Deinde non tanta molestia afficeremini, si quem multa nugantem audiretis: quanta, si quem, qui opportunum aliquid dictu haberet, prohibeatis. Ac principiū quidem est rectè probandi omnia, vt ne quid antea vos tenere putetis, quàm cognoueritis: cum præsertim sciatis, sæpe iam multos consilia mutasse. Quòd si nunc vobis hæc persuasa fuerint: fore puto, vt paucis verbis & ipse dicere aliquid iurè videar, & me vobis optimè consulère appareat.

Esse vtile, vt qui fideliter monent, tolerentur.

νιι.

Quanquam, Athenienses, multa verba facta sunt *ab omnibus ijs qui consilia dederunt: vos tamē nunc nihilo propius ab eius inuentione quod agendum sit, abesse video, quàm priusquam in cōcionem ascendissetis. Cuius rei causa, opinor, est eadem, quæ est, vt summa Reipub. laboret. Nec enim de propositis rebus vos monēt oratores: sed se inuicē accusant et proscindūt: quò (vt ego quidē iudico) cōsuefacti extra iudiciū quās tas clades inuexerint, audire: si quando in ius vocētur (cum vos nihil audire noui putetis: sed ea tantùm, quæ sæpe vos commouerint) de facinoribus eorum clementius pronuncietis & iudicetis. Ac ista qua de causa faciant, stultitiæ fortasse fuerit, indagare curiosius in præsentia. Sed quia vobis non expediunt, ideo ea reprehendo. Ego verò nec accusabo quenquā hodie, neq; tale quicquam pollicebor, quod non eueſtigiò probem: neq; denique illos vlla ex parte imitabor: sed quæ tum conficiēdis rebus aptissima, tum deliberantibus vobis vtilia existimo: his quàm breuissimè explicatis, desistendam.

Perstringitur mutuæ oratorum accusationes.

νιιι.

Qui maiores vestros laudant, Athenienses, oratiōnē illi quidem instituere mihi videntur iucundam auditu: non tamen eorum quos celebrant seruire commodis. Aggressi enim res, quas explicare dicendo pro dignitate nemo queat: ipsi quidem eloquentiæ laudem reportant: sed ijdem efficiunt, vt de illorum virtute, concepta apud auditores opinio minuatur. Ego verò iam

Exordium orationis de classib.

rò maximam virtutis eorum laudem tempus esse puto: quod cum interea non exiguum sit elapsum: rebus tamen illorum gestis maiora nulli alij suscipere potuerũt. Ego autem operam dabo, vt rationem explicem, qua mihi optimè posse instructi esse videamini. ita enim se res habet: tametsi nos oratores omnes, eloquentes videamur: nihilo tamen res vestras meliore loco fore satis scio. Sed si quis (quisquis ille fuerit) in medium progressus, docere et persuadere posit, quis apparatus, et quãtus, & vnde cõparatus, Reip. sit profuturus: omnis hic metus repelletur. Idq; ego (modò virib. nõ destituar) facere conabor: pauca præfatus apud vos qd de regio negocio sentiã.

A τῆς μὲν ἐκείνων δόξης μέγιστον ἔπαινον ἡγοῦμαι τὸν χρόνον· ἃ πολλὰ γεγένηται, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων ἂν δόξαιεν ἄλλοι πολλοὶ ἐξαυτῆς δεδυνῆσθαι. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἂν μοι δοκῆτε μάλιστα δύνασθαι συμβουλεύειν. καὶ γὰρ ἔτως ἔχει. εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ λέγοντες δεινοὶ φαινόμεθα, ἐν δὲ καὶ τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον ἂν ἔχοι. εἰ δὲ παρελθὼν ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι, καὶ πίστιν, τίς παρασκευὴ, καὶ πόσοι, καὶ πόθεν πορισθέντες χρήσιμοι ἔσονται τῇ πόλει· πᾶς ὁ παρὼν λελύ) φόβος. ἐγὼ δ' ἔτοιμος, ἂν ἀρέσκοιός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ πρεσβεύσων ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης πρὸς τὸν πρὸς τὸν Βασιλέα.

IX.

Exordium orationis Megalopolitanæ.

VTriq; mihi peccare videntur, Athenienses, tã qui Arcadibus, quàm qui Lacedæmonijs sunt patrocinati. Tanquã enim ab alterutris missi, non ciues vestri sint, apud quos illi vtriq; legatione fungũtur: sic inuicẽ accusant & criminantur. Quod legatorũ quidẽ officium fuerit: æquis aũt animis de rebus dicere, & vestram vtilitatẽ sine æmulatione cõsiderare decebat eos, qui sibi ex hoc loco dandi consilij autoritatem sumunt. Nunc nisi noti essent, & Atticè loquerentur: equidem fore multos opinor, qui alios illorũ Arcades, alios Lacones esse putarent. Ego verò haud sum nescius, suadere optima quàm difficile sit. Nam cum vos vnà in fraudẽ illecti sitis, & alij aliter sentiatis: si quis media oratione sua viã tenere instituerit, eamq; vos cognoscere nolueritis: fiet vt & gratum faciat neutris, & in crimẽ veniat apud vtrosq;. Malo tamen (si fortè id vsu mihi venerit) ineptus videri: quàm his quæ è Republica esse puto, dissimulatis, cõmittere, vt à quibusdã decipiamini. Ac cætera quidem (si vestra voluntas feret) postea dicam. nunc verò quid potissimum expedire existimẽ, exorsus ab his quæ ipsi confitentur, docere incipiam.

Β.

ΑΜΦότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, ἀλλ' ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς ἀμφοτέρους πρεσβεύοντες, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ὃ μὲν οὖν ἔτος τὰ ἀφιγμένων ἔργον. τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἀλλὰ φιλονεικίας· τοῦθ' ὁρᾶν συμβουλεύειν ἀξιοῦντων. νυνὶ δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτὸ ἀφέλοιτο τὸ γιγνώσκειν, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀτιμάσειε· πολλοὺς ἂν οἶμαι σοῦ μὲν δοκεῖν κάδας, σοῦ δὲ λάκωνας αὐτοὺς εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δὲ οἶδα μὲν, ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί. σωνέχηπαι μόνων γὰρ ὑμῶν, καὶ τὸ μὲν τῷ τι, τὸ δὲ τῷ τι βουλομένων· ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν· καὶ ταῦθ' ὑμεῖς μὴ προμάνητε μαθεῖν· χρήσιμα μὲν ἂν δ' ἑτέροις διαβεβληκόσι) ἢ πρὸς ἀμφοτέρους. ἐμοὶ δ' ἀλλ' αἰρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς (ἂν ἄρα ἔτο πάθω) δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρὰ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, πρέσβεις ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὕστερον (ἐὰν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ) λέξω. ὅπως δ' ἂν τὰ ὁμολογούμενα ὑπ' αὐτῶν, ἄρξομαι ἀφελίσας νομίζω διδάσκειν.

X.

Stultaverborum cura cum negligentia rerum.

CVm non in eadem sententia sim, in qua sunt eorũ plerig, qui verba fecerunt, surrexi ad dicendum, Athenienses: & tamen ne hos quidem arguerim, ex improbitate optimis contraria dixisse. Sed illud in causa esse videtur, q; plerig, neglecto rerũ iudicio, verba quæ dicturi sunt, spectare solent: quorũ copia instructi alacriter ad concionandũ prosilire solent. in quo non rectè sentiunt: neq; cum animis suis cogitant: cum multa res longo tẽpore ab omnibus gestæ sint, &, propter tempora, quædam inter se contrariæ: si quis prioribus præteritis posteriores dicat: eũ nihil aliud acturũ, nisi vt (quo facto nihil est facilius) se ipse imprudens fallat. Qui igitur eo animo ad dandum consilium venerunt, mihi videntur ea esse orationũ suarum laude contenti, si eloquentes videatur. Ego verò eum decere existimo, qui de publicis negocijs dare consiliũ instituit, illud potius spectare: vt ea quæ decreta fuerint, prosint, quàm vt subitæ orationes placeant. Decet enim ad eloquẽtiæ laudẽ vtilis alicuius rei actionem accedere: ne in præsentia tantùm, sed semper ea quæ dicta fuerint, se præclarè habeãt.

Γ.

ΟΥχὶ ταυτὰ γιγνώσκων ἁπάντων τῶν ἀρηκότων, αἰσθόμενος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀ μὲν οὖν δὲ τούτοις ἀπιστοῦμαι κακίᾳ ταὐναντία τοῖς βελτίστοις εἰρηκέναι, ἀλλ' ὅτι πολλοὶ ἂν τὰ πράγματα κρίνειν ἀμελήσαντες, οὐ λόγους σκοπεῖν οὓς ἔρῶσιν, εἰώθασι. καὶ τούτοις ἀφθόνως ἐντύχωσιν· ἐρίμους δημηγορεῖν νομίζουσιν. οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκότες. ἀδὲ λογιζόμενοι παρ' ἑαυτοῖς, ὅτι πολλῶν πράξεων ἐν πολλῷ χρόνῳ πᾶσι πεπραγμένων· καὶ διὰ οὐ κομιοῦς ἐνίων ὑπεναντίων αὐτῶν· αὖ τὰς πρότερας τοῖς ὑστεραίοις, τὰς ὑστέρας λέγειν, λήσειν τὸ ῥᾴδιον τῶν ἔργων πιθῶν, αὐτὸν ἐξαπατῶν. οἱ μὲν οὖν ὕτω διακείμενοι τῷ συμβουλεύειν, δοκοῦσί μοι, τὴν δόξαν τῶν ῥηθέντων ἔτ' ἀσφαλῆ λέγειν δόξαν γιγνομένην αὐτοῖς, ἱκανὴν φιλοτιμίαν ἡγεῖσθαι. ἐγὼ δὲ νομίζω χρῆναι τὸν πόλει περὶ πραγμάτων ὁτιοῦν παρακαλοῦντα συμβουλεύειν, μᾶλλον ὅπως τὰ δόξαντα σωθήσεται σκοπεῖν· ἢ ὅπως οἱ πρόσκαιρα λόγοι χάριν ἕξουσι. δεῖ γὰρ τοῖς μὲν τοὺς λόγων ἀποδοκιμάσαι συμφέροντας ἵνα ἔργα πράξῃ πρότερον. ἵνα μὴ νυνὶ μόνον, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ῥηθέντα καλῶς ἔχῃ.

XI.

Omnibus dicẽdi potestas danda.

SI scitis, Athenienses, quid de rebus istis factu sit optimũ: peccatũ est, eas ad deliberandũ proponere. Nam quæ ipsi ante auditas sententias tanquã optima probatis: quorsum eisdem audiẽdis frustra obtũdi attinet? Sin consideratis & deliberatis, quasi ex his quæ dicẽtur statuendũ sit: non rectũ est, si qui velint, eis non facere dicẽdi potestatẽ. Sic enim fit, vt ab alijs si quid vtile excogitarunt,

ΙΑ'

ΕΙ μὲν ἐγνώκατ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί βέλτιστον ὂν τυγχάνει πρᾶξαι πρὸς τὰ παρόντων ἁμάρτημα τὸ συμβουλεύειν προσῆκεν, ἀλλ' οὐκ ἂν πρὸς ἀκοῦσαι, δοκιμάζειν συμφέρειν. τί δεῖ ταῦτα ἀκούοντας μάτην ἐνοχλεῖσθαι; εἰ δὲ σκοπεῖτε καὶ βουλεύεσθε, ὡς ὀκτὼ ῥηθησομένων δοκιμάσαι δέον. οὐκ ὀρθῶς ἔχει τὸ κωλύειν οὓς βουλομένους λέγειν. ὥσπερ μὲν τὸ ὅλως δοτέον

ρεῖσθαι

ρεῖσθε ἐκ ἔ ἔτο πιεῖν, εἴ τι χρήσιμον ἐνεθύμηθητε· σὺν σὶ ἀφέντας ἃ τυγχάνουσιν ἐγνωκότες, ὧν ὑμᾶς ἐδεῖτο μεῖν οἴονθ', ταῦτα πιεῖτε συμβουλεύειν. ἔστι γὰρ ἁμαρτάνειν μὲν βουλομένων, τὸ σωναναγκάζειν τ παρόντα ἃ βέλεσθε λέγειν. βουλομένων γ', ἀκούσαντας ἃ γιγνώσκει, σκοπεῖν· κἂν μὲν καλῶς ἔχῃ, χρῆσθε. λέγω γὰρ ταῦτα, σὐκ ἐναντία τοῖς ὑμῖν δοκοῦσι μέλλων παραινεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο εἰδώς, ὅτι ἂν μὲν μὴ θελήσητε τ αὐτὰ λεγόντων ἀκοῦσαι, ἐξαπατηθέντας φήσουσιν ὑμᾶς· ἂν σὲ ἀκούσαντες μὴ πεισθῆτε· ἐξελεγχθέντες ὕστερον χρήσεσθε τοῖς χείροσι παραινοῦσι.

ιβ'.

Οἶμαι πάντας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γιγνώσκειν, ὅτι κεκλημένοι ἥκετε σήμερον ἐπὶ δίκαις τ ἀδικούντων· ἀλλὰ βουλευσόμενοι περὶ τ πραγμάτων. δεῖ τοίνυν τὰς μὲν κατηγορίας * ὑπερθέσθαι πάσας· καὶ τότ' ἐν ὑμῖν λέγειν, καθ' ὅτι πέπρακεν ἕκαστος ἑαυτ', ὅταν ἴδιαι κρίνωμεν. εἰ δέ τις τι χρήσιμον, ἢ συμφέρον εἰπεῖν ἔχοι, ἔξεστιν οὗτος ἀποφαίνεσθαι. τὸ μὲν γὰρ κατηγορεῖν, τ πρὸς πεπραγμένοις, ἐγκαλούντων ἐστί· τὸ δὲ συμβουλεύειν, περὶ τ παρόντων καὶ γενησομένων προτίθεται, ἀκούειν δὲ λοιδορίας δὲ μέμψεως ὁ παρὼν καιρὸς· ἀλλὰ συμβουλῆς εἶναί μοι δοκεῖ. διὸ παιρήσομαι φυλάξασθαι, ὁ τάχιστα δύναμαι, μὴ παθεῖν αὐτὸς συμβουλεύσας ἢ ἀκριτίσας νομίζω περὶ τ παρόντων.

ιγ'.

Ὀργὴ δοκεῖ αὐτιπεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω, ὡς ἐ κακὴ πολίτης, καὶ φαύλη τ γνώμην ἀνδρός ἐστιν· ὅτῳ μὲν μισεῖν, ἢ φιλεῖν τ δίκαι πρὸς πρόσωπον· ὥστε δ' τῇ πολὺ βέλτιστα μηδὲν φροντίζειν· ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἐπήρειαν, τὰ δὲ πρὸς φιλονεικίαν δὴ μηγορεῖν. ἃ πᾶσιν ἔνεστι τ δικαζομένοις. ἐγὼ δὲ τάχιστ μὲν οἶδ' ὅτι πάντων ἥδιστ' ἂν εἰ μὴ τοιαῦτα πράγματα βέλτιον ἦν· ἐπεὶ πάλιν αὐτίκα δὴ μάλα ἐὰν ἀπέλθητε, ὁμοίως ἕκαστος ἐρεῖ τὰ δέοντα. ἐν δὲ τῷ περὶ τούτων σκοπεῖν

A cogitarũt, eo vos omnino priuemini: alij omissis his quæ in animo habebant, ea suadeant, quæ vos cupere opinantur. Est aũt eorum qui errare volunt, adigere oratorem ad ea quæ vos vultis dicenda: deliberantiũ, audire quæ eius sit sententia: eaq; si recta sit, vti. Dico autẽ hæc, non quòd his quæ vobis placent, contraria suadere velim: sed quia illud scio, si contradicentes audire noletis, eos dicturos, vos esse deceptos. Sin audieritis, & assensi nõ fueritis, mox apparebit eos deteriora dedisse consilia.

XII.

Aliud deliberationis tempus, aliud accusationis.

ARbitror omnes vos, Atheniẽses, intelligere, vos hodie conuenisse non vt vllũ maleficũ puniatis: sed vt de negocijs istis deliberetis. Accusatiões igitur omnes differendæ sunt, ac tũ apud vos dicendum cõtra eum, quẽ sibi vnusquisq; oppugnandum censebit, cum iudiciũ de aliquo faciemus. Quòd si quis vtile aliquid dictu, aut conducibile habet: id nunc pronunciet. Nam accusare eorũ est, qui res gestas culpant: consilij verò capiendi deliberatio, de rebus præsentibus aut futuris instituitur. Proinde non conuicij aut reprehensionis hoc tempus, sed audendi consilij mihi esse videtur. Dabo igitur
B operam, ne ipse id committã, in quo alios reprehendo: & vt quæ in præsentia factu vtilissima censeo, suadeam.

XIII.

Oratorũ licẽtia maturè coherceda.

NEminem negaturũ opinor, Athenienses, improbi & maleuoli esse hominis, sic aliquem ex magistratibus vel amare, vel odisse, vt neglecta reipub. vtilitate, conciones partim ex odio, partim ex æmulatione habeat. quæ quidam conscenso suggestu faciũt. Ego verò his tantùm dicam, eos videri mihi, etsi tale aliquid fecerunt, non summum peccatũ commisisse: sed illud esse grauissimum, quòd præ se ferunt, se nunquã etiam aliter facere paratos esse. Vobis autem suaserim, ne abiecta vestri cura satis id esse putetis, sumere de istis pœnas, vbi vobis visum fuerit: nisi etiam eis obsistatis summis viribus: & quemadmodũ de Repub. deliberãtes decet, priuatis contentionibus sublatis, quid publicè maximè profuturũ sit, consideretis. Cogitandũ enim est, neq; vnũ, neq; omnes simul magistratus, sublatarum legum, quarum vobis cura commissa est, satis graues pœnas dare posse.

XIIII.

Non orator, sed oratio spectanda.

C FOrtassis inuidiosum, Athenienses, quibusdã esse videatur, si quis homo rudis, & vnus è vestro numero, post alios suasores, qui & diuturnitate gestæ olim Reipublicæ, & autoritate qua valẽt apud vos, excellũt, progressus dicat, videri sibi eos non modò non rectè dicere, sed nec propè abesse à rectè sentiendo. Verùm ego vsq; adeò me vobis vtiliora quàm istos dicturũ opinor: vt nõ dubitem, ea quæ dixerunt omnia, nullius esse precij asserere. Existimo aũt vos etiam rectè facturos, si non dicentem sed ipsa consilia spectetis. Decet enim, Athenienses, vestram beneuolentiam, non quibusdam velut hæreditariam, sed ijs qui optima quoq; tempore dicunt, paratam esse.

XV.

Imago ignauiæ vulgi in exequendis ijs quæ sciunt oportere fieri.

VEllem vos, Athenienses, attentè audire ea quæ dicã. Nec enim parua res agitur. Ego miror quî tandem fiat, vt priusquam in concionem ascẽdatur, cuicunq; vestrûm aliquis obuius fiat, is ita promptè possit dicere, quo pacto res fieri possint meliores: atq; iterũ, statim vbi discessistis, quisq; differat, quid agi conueniat. Cum verò in publicis conuentibus illis ipsis de rebus deliberandum est, vos illis aures præbeatis, qui quiduis

potius dicunt, quàm ea quæ ad rem faciunt. Itáne Athe-
nienses vnusquisq; vestrûm & quid deceat intelligit,
& aliorum rationes recensere potest: nemo verò ijsdem
faciendis gratificabitur? & priuatim, vt ipse quæ optima
sunt, quisq; cupidè facturus videatur, alios reprehendit:
publicè autem ea decernere dubitat, quibus adducamini,
vt omnes debita & necessaria Reip. munera obeatis? Quòd
si nullum vnquam tempus fore putatis, quod istam dissi-
mulationem interrumpat: nõ obsto, quò minus eandem
rationem teneatis. Sin ipsa negocia magis ac magis ap-
propinquare cernitis: prouidendum est, ne cominus cum
illis sit conflictandũ, quæ diu antè præcaueri possunt: &
ij qui nunc à vobis contemnuntur, pòst malis vestris
gaudeant.

XVI.

Grata quã vtilia dicere, difficilius est.

DE statu Reipublicæ Athenienses, quanquam is nõ est
qualem esse oportebat, non omnino mihi videtur esse
difficile quærere, quid faciendũ esset vti corrigeretur.
quo autem pacto de his rebus apud vos sit disserendum,
id multas magnasq; habere puto difficultates: non quin
ea quæ dicentur, intellecturi sitis: sed quòd ita multa &
falsa, & quiduis potius quàm rebus vtilia consuefacti
mihi videmini audire: vt metuã ne optimè nunc consu-
lenti, quod odiũ vestrũ in impostores vertendũ erat, id
suscipere contingat. Video enim vos sæpè nõ autores
rerũ odisse: sed eos, qui de ijs postremi dixerunt aliquid
apud vos. Quanquã aũt hæc omnia tã accuratè cogito:
tamen opinor, me cæteris omissis omnibus, de ipsis his
rebus, quæ optima esse iudicẽ, dicturum esse.

XVII.

Ne quicquã sapit, qui sibi nõ sapit.

VEllem vos, Athenienses, qua erga omnes alios vti
soletis humanitate, eadem etiã erga vosmetipsos vti.
Nunc maior vestra est dexteritas in malis aliorum cor-
rigendis: quàm in ijs quæ vobis ipsis eueniũt, prouiden-
dis. Fortassis autem aliquis dixerit, hãc summam esse
laudem nostræ ciuitatis, quòd nullius emolumenti
priuati gratia, multa pericula propter ipsam iusticiam
vltrò adierit. Ego verò & rectam esse eam de ciuitate
opinionem existimo, ac probo: & illud etiam prudentium
hominum officium esse puto, vt eãdem solicitudine res
vestras priuatas, qua alienas, curetis: vt non humani
solum, sed cordati etiam videamini.

XVIII.

Oratio & ad captum auditorũ, & ad rei naturam accommodanda.

FORtassis, Atheniẽses, cum decet, qui vos aliqua de re
monere velit, sic dicere conari, vt et vos perferre pos-
sitis: aut certè, omissis alijs verbis omnib. illa de quibus
deliberatis, suadere: idq; paucissimis verbis. Nec enim
orationum penuria res vestras omnes cæpisse detrimẽta,
cernere videmini: sed ob hoc, quòd alij suapte causa
concionantur, & Reipublicæ præsunt: alij, qui nõdum
hoc de se specimen præbuerunt, magis eloquẽtiæ laudem
captant, quàm in id studeant, vt suis orationibus Reipu-
blicæ consulatur. Ego verò, ne quod alijs faciendum es-
se dico, id ipse negligere videar, ac de alijs quàm de his
ob quæ surrexi, verba faciam: præteritis reliquis omni-
*bus, *quæ probem explicabo.*

XIX.

Nihil decernẽdum ante rem probè cognitam.

AEquum mihi esse videtur, Athenienses, vt attente
audiatur is, qui se vobis & æqua & vtilia esse ea de
quibus deliberemus, ostensurum polliceatur. Ego igitur
me id facturum opinor haud difficulter, si vobis perexi-
guum quiddam persuaderi sinatis: ne vnusquisque
vestrûm quæ his de rebus sentit, ea omnia

πεῖν ὄντις, καὶ συνειλεγμένοι, πάντα μᾶλλον ἢ τοῦτο λεγόντων τινῶν ἀκούετε; ἀφ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γνῶναι μέν ἐστιν ἑκάστῳ τὰ δέοντ' ὑμῶν, καὶ τἄλλων εἰπεῖν ὀλίγιστα· πολλῶν δ' αὐτὸς ἕκαστος οὐ χαρεῖται· καὶ ἰδίᾳ μὲν ὡς ἕκαστα αὐτῶν ἐπιμελῶς τὰ βέλτιστα πράττειν δόξων, τοῖς ἄλλοις ὀλιγωρεῖ. κοινῇ δ' ὠλαβεῖται τὰ πλεῖστα ψηφίζεσθ', ἐξ ὧν ἐν τῷ λειτουργεῖν, τὰ τ' καθηκόντων ἅπαντες ἀφαιρεθησόμενοι ἔσεσθε, ἐμὲ μὲν τοίνυν μηδένα καιρὸν εἶναι δεῖν, ὃς εἰσῶ τὰ εἰρωνείας ἀφίξεται τοῦτο· καλῶς ἂν ἔχοι τοῦτον τὸν τρόπον ἀφανῆ. ἃ δ' ἅπαντα ὁρᾶτε ἐκ τοῦ ἐναντίου πεπραγότα· δεῖ σκοπεῖσθαι, ὅπως μὴ πλησίον αὐτοῖς μάχησθε, ἃ πόρρωθεν ἔξεστι φυλάττεσθαι. καὶ τοὺς νῦν πεισθέντας, ἐφ' οἷς ἂν πύθησθε.

ιε'.

ΠΕρὶ μὲν τῶν παρόντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραγμάτων τὴν πόλιν καὶ περὶ σοῦ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὡς ἔστιν· ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ τοῦ καλεπῶς ἔχειν ζητῆσαι, τί ἂν ἡμῖν πρᾶξις βέλτιον ποιήσειεν. ὅπως δ' ἐγὼ περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ αὐτῶν· ἔστω παμπόλλου δυσχολίαν ἔχειν νομίζω. ἐγὼ γὰρ ὡς ἐ* σωησόμενον, ὅ μοι αὐτὸς λέγῃ· ἀλλ' ἔστω πολλὰ καὶ ψευδῆ, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα τοῖς πράγμασι σωνειδυῖά μοι δοκεῖτε ἀκούειν· ὥστε δέδοικα, μὴ τῷ τὰ νῦν βέλτιστα εἰπόντι, λοιπὸν τοῖς ἐξηπατημένοις ποσῆκεν ἀπέχθειαν ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν, τούτων ἀπενέγκασθαι συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὑμᾶς πολλάκις ἐκ τοῦ αὐτίους τῶν πραγμάτων μισοῦντας, ἀλλὰ τοῦ ὑστάτους τοῖς αὐτὰ εἰπόντας τι πρὸς ὑμᾶς. ἐμοὶ μὲν οὖν ἀλλὰ καὶ περὶ ἄτοπος ἀκριβῶς ταῦτα λογιζόμενος, ὅμως οἶμαι πάντα παρεῖς τἆλλα τοῖς αὐτὰ εἰπόντι ἀκρίτως νομίζω, λέγειν.

ιζ'.

ΕΒουλόμην ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πρὸς τοῦ ἄλλους ἅπαντας εἰώθατε προσφέρεσθ' φιλανθρωπίᾳ, τοιαύτῃ κἀμὲ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς χρῆσθαι, νυνὶ δ' ἀμείνους ἐσὲ τὰ τ' ἄλλων δεινὰ ἐπανορθοῦν, ἢ τ' ὑμῖν αὐτοῖς συμβαινόντων φροντίζειν. ἴσως μὲν σοὶ αὐτὸ τοῦτό τις ἂν φήσαι μέγιστον ἐπαινον φέρειν τῇ πόλει. τὸ μηδενὸς ἕνεκα κέρδους ἰδίᾳ, πολλοὺς κινδύνους ὑπὲρ αὐτῶν ξ' δικαίως προσηρῆσθαι. ἐγὼ δ' οὐ τοιοῦτο τὸ ἀληθὲς τ' δόξαν εἶναι νομίζω κ' τ' πόλεως, καὶ βούλομαι, κακεῖνο δ' ὑπολαμβάνω σωφρόνων ἀνθρώπων ἔργον εἶναι, ἴσως προνοεῖσθαι τ' αὐτοῖς οἰκείων, ὅσων τοῖς τ' ἀλλοτρίων προεῖσθαι ἵνα μὴ φιλανθρωποι μόνον, ἀλλὰ καὶ νοῦν ἔχοντες φαίνησθε. ιη'.

ΙΣως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσήκει τῷ βουλομένῳ τι* πειρασεῖν ὑμῖν, οὕτω πρᾴως λέγειν, ὡς κ' δυνήσεσθε ὑπομεῖναι. εἰ δ' μὴ. τοτ' ἀφέντα τοῦ ἄλλους ἅπαντας λόγους, περὶ αὐτ' ὧν σκοπεῖτε, συμβουλεύειν κ' πῶς ὡς ἀφ' βραχυτάτων. ἐγὼ γὰρ εὐθέως μοι δοκεῖτε λόγον, ὁρᾶν δὲ νῦν τὰ πράγματα πάντα λελυμασμένα. ἀλλὰ τῷ τοῦ μὲν ἑαυτ' ἕνεκα δημηγορεῖν, κ' πολιτεύεσθ'. τοῦ δ', μή πω τότε δεδωκότας πεῖραν, μᾶλλον ὅπως εὖ δέξεσ· λέγειν. πρᾳδάζειν δὲ πῶς ἔργον ἐξ ὧν λέγουσί τι συμφέρον πραχθήσεσθαι; ἐγὼ δ' ἵνα μὴ λάθω τἀναντίον ἃ φημι δεῖν αὐτοὺς ποιῶν, ἧττον πλείω περὶ τ' ἄλλων λέγω, ἢ περὶ ὧν αὐτὸς ἐρῶν, ἀφεὶς τἆλλα πάντα* ἃ πρᾳνῶ, καὶ δὴ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.

ιθ'.

ΔΟκεῖτέ μοι δικαίως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέχειν τ' νοῦν, εἴ τις ὑποχοιτο ὑμῖν παντὰ δίκαια κ' συμφέροντα δείξειν ὄντα, ὑπὲρ ὧν βουλεύομαι ἐγὼ πίνυν οἶμαι ἔτι πιθήσθ' ἀ χαλεπῶς· ἂν ὑμεῖς

βραχύ

βραχύ μοι πειθῆτε παύσω μὴ παύθ' ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης ὑμῶν περὶ τῶν παρόντων, ὀρθῶς ἐγνωκέναι πεπείσθω. ἀλλ' ἐὰν ταῦτά μου σύμβαίνῃ λέγεσθαι, σκοπείτω παύτα ὑπομένας ἀκοῦσαι. εἶτ' ἐὰν ὀρθῶς εἰρῆσθαί μου δοκῇ, χρήσθω. ἀγαθὸν ἡγοῦ ὑμέτερον ἔσεσθαι τῶν χρησομένων τὸ κατορθωθέν, εἰ πρὸς ὑμᾶς εἰπόντος. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ σκοπεῖν ὀρθῶς ἐστι, μὴ βεβουλεῦσθαι πρὶν ἐξ ὧν δεῖ βουλεύσασθαι, ἀκοῦσαι. ἀγαθὸν γὰρ ὁ αὐτὸς καιρὸς, εἶτα τρόπος, τοῦ διηκριβῶσαι τὰ δοκοῦντα, καὶ τοῦ σκέψασθαι τί πρῶτον δοκεῖ συμφέρειν.

κ'.

Μεθ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, παρελήλυθα βουλόμενος, πότερον χρὴ με λέγειν, ἢ μή. δι' ὃ δοκεῖ αὐτὸς τοῦτ' ἀπορῶ κρῖναι. φράσω πρὸς ὑμᾶς. ἀναγκαῖον εἶναί μοι δοκεῖ, τῷ μήθ' αὑτῷ, μήτε ἄλλοις χαρίσασθαι βουλομένῳ· ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν εἰπεῖν ἃ πέφυκεν ἄριστα συμφέρειν, καὶ σωφρονεῖν ἀκαλῶς λέγουσιν ἀμφότεροι· καὶ τἀναντία, ἀντιπεῖν ὅσα μὴ δίκαια ἀξιοῦσιν. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ὑπομένετε ἀκοῦσαι, ταῦτ' ἀμφότερα διὰ βραχέων· πολλῷ βέλτιον αὖ πρῖν τι λοιπῶν βουλεύσασθε. εἰ δὲ μή, μαθεῖν ἀποσείησθε. ὑμοῖτ' αὖ ἐμοὶ μήθ' ἑτέρους ἀδικοῦντι πρὸς ἀμφοτέρους διαβεβλῆσθαι. ἔστι γὰρ ἐμοὶ δίκαιος εἰμὶ παθεῖν. ἐὰν μὲν οὖν κελεύητε ἕτοιμός εἰμι λέγειν. εἰ δὲ μή, καὶ σιωπᾶν ἔχει μοι καλῶς.

κα'.

Καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, καὶ συμφέρον ὑμῖν ἡγοῦμαι, τὰς μὲν αἰτίας καὶ τὰς κατηγορίας ὅταν βουλεύεσθε, δεῖν παραλιπεῖν περὶ τῶν παρόντων ἃ λέγειν, ὅ τι βέλτιστον ἔμοιγε ἡγεῖται. ὅτι μὲν γὰρ πάντων αἰτίων ὅλων κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, πάντες ἐπιστάμεθα, ἐξ ὅτου ἡ πρότερα βελτίω διώκαιτ' ἂν ἡμῖν δίκαιος. ὅτου δὲ συμβουλεύσαι ἔργον εἰπεῖν. ἔπειτ' ἐγώγε νομίζω καὶ κατηγόρους εἶναι τῶν ἀδικούντων χαλεπούς, καὶ τοὺς ἐν ταῖς πράξεσι καιροῖς ἐξετάζοντας τὰ πεπραγμένα, ὅτ' ἀδεμίαν δώσουσι δίκην. ἀλλὰ σοὶ ταῖς τοιαύταις συμβουλαῖς ἀπηχθέντες, ἀφ' ἃ βέλτιον τὰ παρόντα ἡμῖν ἂν. ἀφ' οὗ τούτοις ἐφ' ἡσυχίας καὶ παρ' ἐκείνων ἐγένοιτ' ἂν ὑμῖν δίκη λαβεῖν. σοὶ μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας ἀφιέρωσ ἡγοῦμαι· ἃ δ' ἂν οἶμαι συνενεγκεῖν περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι, τοσοῦτον ἀξιώσας μόνον, ἂν ἄρα τι μέμνημαι τῶν πεπραγμένων, μὴ κατηγορίας μέ ἕνεκα ἡγεῖσθε λέγειν· ἀλλ' ἵνα δείξας ἃ τότε ἡμάρτετε, νῦν ἀποτρέψω τοῦτο παθεῖν.

κβ'.

Εἰ καὶ τἄλλον χρόνον, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, μηδενὶ συμπολιτευόμενοι, τοσούτῳ ἤγομεν ἡσυχίαν, ὅσῳ περ ἐν τῷ παρόντι· ὅτε τὰ νῦν ἂν γεγενημένα συμβῆναι νομίζω. τί τε ἄλλων οἶμαι πολλὰ βέλτιον ἂν ὑμῖν ἔχειν. νῦν δ' ὑπὸ τῶν ἐνίων ἀπελγίας ὅτε παρελθεῖν, ὅτε εἰπεῖν, ὅθ' ὅλως λόγου τυχεῖν ἐστιν. ὅθεν συμβαίνει πολλὰ, καὶ ὀργὴ ἀπιτήδεια ἴσως. εἰ μὲν ἂν δεῖ τοῦτο πυθέσθαι, καὶ μὴ σκοπεῖν ὅ, τι χρὴ ποιῆσαι, καὶ φάσκειν οἷά περ νυνὶ βούλεσθε. ψηφιεῖσθε, ἅπερ* ἐκ τῶν παρελθυθότων χρόνων, καθέλκειν τριήρεις, ἐμβαίνειν, εἰσφέρειν. πάντα ταῦτ' ἤδη· ἃ τριῶν ἡμερῶν, ἢ πέντε (ἂν σιωπηθῇ τὰ περὶ τῶν πολεμίων, καὶ ὀκνῶσιν ἡσυχίαν ἐκεῖνοι) πάλιν ἀκεῖν καιρὸν εἶναι πρᾶξιν ὑπολήψεσθε. ὅπερ, ἡνίκα ἐν Ἑλλησπόντῳ Φιλίππου ἠκούσαμεν, συνέβη. καὶ πάλιν ἡνίκ' εἰς Μαραθῶνα τριήρεις αἱ ληστρίδες προσέσχον· ὡς γὰρ ἂν χρήσαιτό τις, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι καλῶς δ' ἂν μὴ πυρεσκασμένῃ· ὅτως ὑμεῖς εἰώθατε τῷ βουλεύεσθαι χρῆσθαι ὀξέως. δεῖ μὲν βουλεύεσθαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας, πιεῖν δὲ τὰ δόξαντα μὴ ταχέως· καὶ λογίσασθαι δεῖ ὅτι,

A mnia se rectè sentire persuasum habeat: sed si præter ea dici aliquid contigerit, vt consideret, atque audire omnia ne grauetur. Deinde si quid rectè dictum videbitur, vtatur. Quicquid enim prudenter explicatum fuerit, non minus vestrum qui vsuri estis, erit, quàm illius qui id dixerit. Fundamentum quidē certè legitimæ deliberatiōis hoc est, vt ne decernatur, priusquà ea ex quibus decreta pendent, audita fuerint. Neq; enim tempus idem, neq; ratio est, & cōprobandi ea quæ visa fuerint, et considerandi* quid in primis profuturū esse videatur.

XX.

VObiscum Athenienses prodij ad deliberandum, an mihi dicendum esset, nec ne. Quamobrem autem id statuere nequeam, vobis explicabo. Necesse habet is qui nec sibi, nec alijs blandiri, sed pro vobis dicere quæ maximè profutura persuasum habet, instituit: & ea comprobare, quæ vtrig, rectè dixerunt, contraq; refellere si qua iniusta postulāt. Quòd si vos vtraq; hæc audire dignemini paucis: multò rectius reliquis rebus consuletis. Sin ante cognitionem resilietis: vsu mihi veniet, vt in neutros iniurius, apud vtrosq; in crimē veniam: B in quo iniquè mecum agetur. Proinde si iubetis, dicere sum paratus: sin minus, etiam tacere non recuso.

Tacere præstat, quàm inuitos & reipub. negligentes obtūdere.

XXI.

ETiustum, Athenienses, & vtile arbitror, vt crimina & accusationes, cum deliberandum est, quisq; omittat: & propositis de rebus id dicat, quod optimum esse ducit. Nam quosdam esse in causa, vt res malè se habeant, omnes scimus. Quo pacto autem emendari queant, id explicare cōsulentis officium est. Deinde, mea quidem sentētia, acres delinquentiū accusatores sunt, non qui talibus temporibus in acta inquirunt, cum illi nullas pœnas dabunt: sed qui tale consiliū dare poterūt, per quod incommoda hæc propulsentur. Horum enim opera per ocium & de illis sumere supplicium poteritis. Ac alia quidem verba omnia superuacanea esse censeo. Quæ autem ad deliberationem hanc profutura putem, ea dicere conabor, si prius hoc tantùm postulauero: si cuius fortè facti mentionem fecero, ne id accusandi studio me dicere putetis: sed vt ijs, quæ tum perperam egistis, indicandis, caueam, ne in similes clades incidatis.

Ea duntaxat dicenda, per quę in præsentia reipub. cōsulatur.

XXII.

C SIetiam superiore tempore, Athenienses, nullis addicti partibus & studijs, ita tranquilli fuissemus, vt in præsentia sumus: nec ea quæ nunc facta sunt, euentura fuisse opinor, & caterarum rerum multæ in loco meliore vobis essent. Nunc petulātia quorundam facit, vt nec prodire, nec perorare, atque adeò ne inchoare quidem liceat orationem. Qua ex re multa existunt, eaq; haud fortassis opportuna.* Quòd si ista percontanda sunt, & non considerandum quid agi conueniat, ve strisq; cupiditatibus nunc obsequendum: decernetis ea quæ & superioribus temporibus, instrui classem, conscendi, tributa conferri, omnia ea fieri iam oportere, quorum agendi perendie, aut post quinq; dies, si rumores bellici sopiantur, & hostes quiescant, rursus iam non esse occasionem putabitis. id quod, cum in Hellespontо esse Philippum audiremus, accidit: ac denuò, cum piraticæ naues ad Marathonem appulissent. Quàm enim quispiam, Athenienses, probè instructo vteretur exercitu, tam vos consilijs vtimini celeriter. Est autem & lentè deliberandum: & quæ decreta fuerint, maturè facienda sunt: & cogitandum hoc: nisi & vberem commeatū in promptu

Res ex vsu reipublicæ deliberatæ, constanter vrgendæ.

habueritis,& ducem aliquem prudentem bello præfeceritis,vestraq; decreta constanter vrseritis: nihil à vobis confectũ iri nisi decreta: & oẽs impensas frustra perituras,& fore, vt neq; rebus quicquã consulatis, atq; irati quoscunq; libitũ fuerit,in iudiciũ adducatis. Ego verò nolim vos cõmittere, vt ciues prius in iudicijs exagitetis,q̃ hostes vlciscamini. Acquius enim est vt cum illis,q̃ inter nos belligeremus. Verùm ne,id qd' factu facilimũ est,tantùm obiurgẽ, quo pacto hæc à vobis oportere fieri putẽ,explicabo:precatus à vobis,ne obstrepatis, néue me tergiuersari aut differre negociũ existimetis. Nõ enim q celeriter & hodie rẽ sc:scipiendã suadent,rectissimè cõsuiunt (non enim ea quæ iã quidẽ acciderunt, copijs auxiliarib. prohibere poterimus) sed q ostẽderit,quæ copiæ cõparatæ nunc permanere ac constare queant,tãtisper dũ aut hostes superemus,aut persuaderi nobis patiamur,vt bellũ deponamus. Sic enim fiet,vt malis in posterũ libere mur.

XXIII.

In causis sociorum, habenda præcipuè ratio honestatis.

ARbitror omnes vos, Atheniẽses, cõfessuros,oportere nostrã vrbẽ,cum de priuato ipsius quopiã negocio deliberet,æquè magnã habere vtilitatis atq; iusticiæ rationẽ. Cũ verò sociorũ res aguntur,aut cõmunes: cuiusmodi etiã hæc est:nihil esse perinde curandũ vt æquitatẽ. Nam in illis ipsa est vtilitas satis:in huiusmodi aũt rebus adiungi oportet etiã honestatẽ. Actiones enim in eorũ potestate sunt,à quib.geruntur. At existimationi,quæ actiones sequitur,nemo tãtus est qui dominetur: sed qualemcunq; res gestæ opinionẽ excitarint: talis de autoribus fama spargitur à populo. Prouidendũ igitur, & danda opera,vt ea iustæ videãtur. Debẽt aũt omnes eo in iniurijs affectos esse animo,quo erga se,si quid accideret,quod absit,quisq; alios esse vellet. Sed quia nonnulli huic ipsi sententiæ aduersantur: vbi pauca illis respondero:q̃ vobis expedire maximè cẽseã,ea statim suadebo.

XXIIII.

Cauẽdum dedecus, & assentatio.

NOn paruã mihi iacturã, Atheniẽses, existimaturi videmini,si qua opinio sinistra, nostraq; vrbe indigna,vulgo de nobis suboriatur: in quo cũ rectè sentiatis:reliqua, quæ cum hac sententia consentiant, studio nõ habetis: sed subinde ad ea faciẽda inducimini, quæ et ipsi minus esse recta fateamini. Quanquã aũt cõpertũ habeo,laudatores omnibus esse iucundiores,q̃ monitores:non tamen eas blãditias ita expetendas esse mihi cẽseo:vt alia,q̃ quæ prodesse vobis persuasum habeo,dicã. Quòd si principiò rectè sentiretis:nihil publicè faciẽ dũ erat,quod priuatim reprehẽderetis:ne id,quod nunc fit,vsueniret,vt de quibus quisq; dictitat, q̃ & turpia hæc et acerba sint? &,quousq; tandẽ hæc progrediẽtur? illa ipsa in cõsessu quisq; ipse & probaret,& faceret. Ac vellem equidẽ,quemadmodũ scio è re vestra esse,vt optima dicentẽ audiatis,sic scire me,itidẽ optima dicẽti esse profuturũ. multò enim libentius verba facerẽ. Nunc equidem metuo:sed tamẽ ea quæ cõsido vtilia visum iri, etiamsi vos non pareatis,tamen proferre non verebor.

XXV.

Existimatio defendenda contra obtrectatores.

ETsi quis, Athenienses,qui nullã aliã causam prius apud vos egisset,nunc de criminib.quæ legati nostræ vrbi falso impingũt,dicat:ei esset,opinor,ab omnibus ignoscẽdum. Nam alijs in rebus vinci ab aduersarijs,non tã fortasse culpa quàm calamitas dici queat. Quippe cum & in fortuna & prefectis, & multis alijs aliquid situm fuerit,cur prius res vel bene vel malè gereretur. Sed in sui defensione pro dignitate veteris gloriæ

ὅτι εἰ μὴ κ̓ τροφὴν ἱκανὴν παρεῖπ· κ̓ στρατηγὸν ἅμα ξ̓ πολέμαρχον ἔχοντα προσήσεσθε κ̓ μένειν δεῖ τ̓ ὕστερον ὑμῶν ἐξ αὐτῶν ἐθελήσετε· ψηφίσματα δ' ὑμῖν παρείσεται, κ̓ ῥᾳδίως ἀναλώσετε μὲν παντ' ὅσ' ἂν δαπανήσητε. Βέλτιον σ̓ δ' ὁπόταν τὰ πράγματα ἔσται. κρίνειν σ̓ ὃν ἂν βέλτιστα ὀρθωθέντες ἐγὼ ᾗ βουλοίμην αὐτὸς ἐχθροὺς ὑμᾶς ἀμυνομένους ὀφθῆναι πρότερον, ἢ τοὺς πολίτας κρίνοντας. ἀγὼ ἡμῖν αὐτοῖς πολεμεῖν μᾶλλον, ἢ ἐκείνοις ἐσομὲν δίκαιοι. ἵν' ἂν μὴ, τὸ ῥᾴδιον ἁπάντων, ὕστερον μόνον ὧν τρόπον ἄν μοι δοκῆτε ταῦτα πιθησομαι, διδάξω. δεῆθῆς ὑμῶν, μὴ θορυβῆσαι, μή σ̓ ἀναβάλλειν νομίσαι με, κ̓ χρόνον ἐμποιεῖν. ἀ γὰρ εἰ παχὺ κ̓ τήμερον εἰπόντες, μᾶλλον εἰς τὸ δέον λέγουσιν (ἀγὼ αὖ τἀγ ἤδη γεγυμνάσμενα κωλύσω διωθεῖσθαι τῇ βοηθείᾳ) ἀλλ' ὃς ἂν δέῃ, τὸν παρόντα ῥᾳδιουργοῦντ νυνὶ διαμεῖναι δυνήσεται. ἕως ἂν ἢ πεισθῶμεν τ̓ ἐχθρῶν· ἢ παθέντες διαλυσώμεθα τὸν πόλεμον. ὕστερον γὰρ ἀκέσεται τἄλοιπ' ἀναγκαίως ἀν κακῶν.

κγ'.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, ὁμολογῆσαι· ὅτι δεῖ τ̓ πόλιν ἡμῶν· ὅταν μὲν πεῖ τ̓ ἰδίων τινὸς τ̓ αὐτ̓ βουλεύῃ. ἴσων πρόνοιαν ἔχειν ξ̓ συμφέρουσ©. *ὅσην ὑπὲρ ξ̓ δικαίου. ὅταν σ̓ ὑπὲρ τ̓ συμμαχικῶν, ἢ τ̓ κοινῶν· οἷον καὶ τὸ νυνὶ παρὸν· μηδενὸς ὅτως ὡς ξ̓ δικαίου φροντίζειν. ἐν μὲν γὰρ ἐκείνοις, τὸ λυσιτελὲς ἐξ ἁρκεῖ· ἐν ᾗ τοῖς τοιούτοις, κ̓ τὸ καλὸν πρόσεσθαι δεῖ. τ̓ μὲν γὰρ πράξεων εἰς οὓς ἂν ἥκωσι, κύριοι καθίσαν᾽. τ̓ σ̓ ὑπὲρ τούτων δόξης ἁπάντων ἴσον ὅσ' ἂν τις ἔσχ κύριος. ἀλλ' ὁποίαν ἄν τινα τὰ πραχθέντα ἔχῃ δόξαν, τοιαύτην οἱ πολλοὶ πᾶσι τ̓ πραξάντων δικάζειν. διὸ δεῖ σκοπεῖν κ̓ προσέχειν, ὅπως δίκαια φανεῖται, χρὴ μὲν ἅπαντας ἔχειν τ̓ διάνοιαν περὶ τ̓ ἀδικουμένων, ὥσπερ αὐ εἴ τι πάθοιτο, ὃ μὴ συμβαίη, σοῦ ἄλλους ἀξιοῦσθε πρὸς αὐτ̓ ἕκαστ© ἔχειν. ἐπιδὴ ᾗ κ̓ πᾶσι τ̓ αὐτ̓ γνώμην ἐναντιοῦνταί τινες· μικρὰ πρὸς τύτους εἰπών· ἃ βέλτιθ' ὑμῖν ὑπολαμβάνω, ταῦτ' ἤδη συμβουλεύσω.

κδ'.

Ὀλίγ, μικρὰν αὖ μοι δοκῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, ῥᾳδιουργίαν νομίσαι, εἰ τις ἀηδὴς δόξα, κ̓ μὴ πρόσηκεν τῇ πόλει πᾶσι τοῖς πολλοῖς πρόδηλα γίγνοιτο. ξ̓ τὸ πεῖ νυνὶ ὕτω καλῶς ἐγνωκότες, οὐκ ἀκόλουθα πιεῖτε τ̓ λοιπά· ἀλλ' ὑπάγεθ' ἑκάστοτε πράττειν ἕνια. ἃ δ̓ σ̓ αὖ αὐτοῖς φήσαιτε καλῶς ἔχειν. ἐγὼ σ̓ οἶδα μὲν ξ̓ θ', ὅτι σὺν ἐπιννύντας ἥδιον προσδέχομ© παῖτες τ̓ ὀπλιμώτερον· ἐμοὶ δ' οἴομαι δεῖν παύτῃ τ̓ φιλανθρωπίαν διώκειν, λέγειν, παρ' ἃ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμαι. τ̓ μὲν γὰρ ἐς χλεῦ εἰ καλῶς ἐγγνώσκετε· ἀδὲν ἔδ᾽ κοινῇ πιεῖν, ὧν ἰδίᾳ μέμφεσθε. ἵνα μὴ σωέξαινεν ὅπερ νυνὶ γίγνετ᾽. περὶ ὧν μὲν ἕκαστ©, ὡς αἰσχρὰ κ̓ δεινὰ λέγ, κ̓ μέχρι ξ̓ προβήσ᾽ τὰ πράγματα; συγκαθεζόμεν© σ̓ αὐτὸς ἕκαστός ἐστ τ̓ τὰ τοιαῦτα ποιούντων. ἐγὼ μὲν γὰρ ἐβουλόμην αὖ, ὥσπερ, ὅτι ὑμῖν συμφέρει ξ̓ τὰ βέλτιστα λέγον© ἀκούειν οἶδα· ὕτως εἰδέναι σωοῖσιν κ̓ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι. πολλῷ γὰρ αὖ ἥδιον εἶπον. νυνὶ ᾗ φοβοῦμαι μὲν, ὅμως σ̓ ἃ γε πιστεύω χρῆσθ' φανερῶς, κἂν ὑμεῖς μὴ πάθητε, οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν.

κε'.

Εἰ μηδεὶς ἄλλος, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, πρόπαρον παρ' ὑμῖν εἰρηκὼς εἴη· νυνὶ ᾗ λέγων πρείττων ἐκ ὀρθῶς ἐγκαλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῇ πόλει. ῥᾳδίως πάντων αὖ μοι δοκεῖ δικαίως συγγνώμης τυχεῖν. ξ̓ γὰρ ἄλλοις μέν ὑσιν ἡδέως τ̓ ἐναντίων, ἐχ ὕτως ὀνειδος ὡς ἀτύχημα αὖ φανεὶν κ̓ γὰρ τῇ τύχῃ, κ̓ τοῖς ἐφεσηκόσι, κ̓ πολλοῖς

πολλοῖς μέτεστι τοῦ καλῶς ἢ μὴ, πότερον ἀγωνίσασθαι. ἐν ᾧ τῷ τὸ δίκαια ὑπὲρ αὐτῶν μὴ ἔχειν εἰπεῖν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων· αὐτὸ γνώμης τοῦ τοῦ παθόντων τὸ ὄνειδος φήσομεν. εἰ μὲν ἦν ἕτεροί τινες ἦσαν ἐν οἷς ἐγίγνοντο οἱ λόγοι περὶ ὑμῶν· ἅπερ τάχιστα αὖ οἶμαι ῥᾳδίως ἔχω ψεύδεσθαι ὅτι οὐκ ἀκούοντας πολλὰ τῶν εἰρημένων ἀνασχέσθαι· νυνὶ δὲ πάλιν τε οἶμαι τοὺς ὑμετέρους πλεονεκτεῖν * ἀληθείας ἅπαντας· ἔστι δὲ ἔστι νυνὶ ὅτοι. ἀκροατὰς γὰρ ἔχειν αὐτοὺς καθ' ὑμῶν ὑμῖν, οἷοις ἁδέσιν * αὖ τῶν ἄλλων ἀκεραίως οἶδα ὅτ' ἐγώ. ἄξιον δ' εἶναί μοι δοκεῖ μὰ πᾶσι τοῖς θεοῖς χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τούτοις μισεῖν. τὸ μὲν γὰρ ὁρᾶν, τοῦ τοῦ ῥοδίων δῆμον, τοῦ πολὺ τούτων πατ' ἀπλαγεστέρως λόγως λέγοντα πρὸς ὑμᾶς, ἐκείνῳ ὑμέτερον γεγωνημένον· εὐτύχημα εἶναι νομίζω τῆς πόλεως. τὸ δὲ οὖν ἀνεπίτηδες τούτοις μήτε ἔστο λογίζεσθαι· παρὸν ὅτως ἐναργὲς ἰδεῖν· μηδ' ὅτι πολλάκις καθ' ἓν αὐτῶν ἕκαστον ὑμᾶς σεσώκατε· καὶ πλείω πράγματ' ἐοργέκατε, τοὺ τούτων θρασύτητα καὶ κακοδαιμονίαν ἐπανορθοῦντες· ἐπεὶ δ' ἂν δι' αὐτὸς ἀνέλων) πόλεμον. ἢ πὰ ὑμέτερ αὐτοῦ πράττοντες. ἔστο παμπόλλων ὑμῖν ὀργὼ εἰκότως ἂν φθονεῖσθαι μοι δοκῇ * ἃ μὲν ἀλλ' ἴσως τούτοις μὲν ἥμαρτον μηδέ ποτ' εὖ πράττουσιν, εὖ φρονοῦσιν· ἡμῖν δὲ σωτήρι καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ μὰ τἄλλ' ἃ πέπρακε τῇ πόλει, πᾶσιν ἀνθρώποις· ὅτι δὲ πρόσθεν καὶ νυνὶ καὶ ἀεὶ ἡμεῖς μὲν τὰ δίκαια προαιρούμεθα πράττειν· ἕτεροί δ' ἔστινες, κατὰ δουλείαν βουλόμενοι οὖν αὐτοῖς πολίτας, μᾶλλον ἡμᾶς.

κς'.

Εἰ μὲν τὰ αὐτὰ γνώμης. ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς τὰ λόγους ἡκούετε τῶν συμβουλευόντων, καὶ τὰ πράγματα ἐκείνοτε· πάντων ἀσφαλέστατον ἦν τὸ συμβουλεύειν. καὶ γὰρ εὐτυχῶς καὶ καλῶς πράξασι (λέγειν γὰρ εὔφημος πάντα δεῖ) κοινὰ ἂν ἦν τὰ τῆς αἰτίας ὑμῖν καὶ τῷ πείσαντι. νυνὶ δ' ἀκούετε μὲν τῶν βέλεσθε λεγόντων ἥδιστα. αἰτιᾶσθε δὲ πολλάκις ἐξαπατᾶν ὑμᾶς αὐτοὺς, ἂν μὴ πάντ' ἐν αὐ ὑμεῖς τρόπον βούλησθε, γιγνόμενοι· καὶ λογιζόμενοι ἔστ', ὅτι ἔστ μὲν ζητῆσαι καὶ λογίσασθαι τὰ βέλτιστ' ὡς ἄνθρωπῳ, καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, αὐτὸς ἕκαστός ἐστι κύριος· ἔστ δὲ πραχθῆναι τῶν πρακτῶν καὶ συνενεγκεῖν, ἐν τῇ τύχῃ τὸ πλεῖστον μέρος γίγνεσθαι· ἐστὶ δὲ ἄνθρωπον ὄντα ἀγαπητὸν αὐτοῦ διάνοιας λόγον ἔχειν. τοῦ δὲ τύχης προσυπάρχειν, εἴ τι τῶν ἀδυνάτων. εἰ μὲν οὖν δυνατὸν ἦν λῦσαι, πῶς ἂν τις ἀσφαλῶς ἄνευ κινδύνου δημηγορεῖν· μανίας ἀφαλείπτου ἔστον λῦσαι τρόπον. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τὰ περὶ τὰ μελλόντων πραγμάτων γνώμην ἀποφαινόμενον κοινωνεῖν τοῖς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένοις, καὶ μετέχειν τοῦ ἀπὸ τούτων αἰτίας· αἰσχρὸν ἡγοῦμαι λέγειν μὲν ὡς εὖνους, μὴ ὑπομένειν δὲ εἴ τις ὀκνεῖ τούτου κίνδυνον ἔσεσθαι· εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς, ἃ καὶ τῇ πόλει καὶ ἐμοὶ συμφέρειν μέλλει, ταῦτ' ἐμοί τε εἰπεῖν ἐλθεῖν ὅπῃ νῦν, καὶ ὑμῖν ἐλέσθαι. τὸ γὰρ πάντα τρόπον ζητεῖν νικῆσαι, δυοῖν θάτερον, ἢ μανίας, ἢ κέρδους ἕνεκα ἐστὶ δακόντος φήσαιμ' ἂν εἶναι.

κζ'.

Εἰ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε ἐκκλησιάζοντες, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων * ταῦτα καὶ δοκοῦσι βέλτιστ' ὑμῖν εἶναι, καὶ ὄντων ἀληθῶς. δεῖ μού τι περὶ πραγμάτων μεγάλων βουλομένους, * καὶ κοινῶς ἁπάντων ἐθέλειν ἀκούειν τῶν συμβουλευόντων ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· ἐνθυμουμένους ὅτι αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νυνὶ μὲν βουλομένων τι παραινεῖν ἐνίων, θορυβεῖν· ὕστερον δὲ κατηγορεῖν τοῦ αὐτῶν τούτων τοῦ πεπραγμένων, ἡδέως

A gloriæ non posse verba facere: id fieri culpa ingenij eorũ quibus id euenit, inueniemus. Quod si alij essent apud quos verba de vobis fierent: neq; isti tã confidenter mentiti essent, opinor: neq; auditores multa dicta istorũ tulissent. Nunc & cæteris in reb. alij vestra facilitate fruũtur omnes: & in hoc isti negocio nũc vel in primis. Tanta enim æquitate vestrarũ aurium cõtra vos sunt vsi: quanta satis scio, nullorũ aliorũ vti potuissent. Mihi aũt æquũ videtur, vt propterea vos & dijs gratiã habeatis Atheniẽses, & istos oderitis. Nam q; Rhodiorũ populum, qui aliquãdo coràm, multo petulantius in vos inuectus fuerat, vobis supplicẽ esse factum vidimus: id ego nostræ vrbis felicitati tribuo. Quòd aũt stolidi isti neq; hoc considerãt, cum id ita palàm cernere liceat: neq; illud etiã, q; vos sæpenumero singulos istorum conseruastis: & in eorum temeritate atq; infelicitate, quoties suapte autoritate bella susceperant, corrigenda, plus negocij habuistis, quàm vestris ipsorũ rebus agendis: id vos, mea quidem opinione, ad ingentem iracundiã commoueat. Sed quid agas? istis fortasse fatale est, nunquam in secundis rebus sapere. Nobis autem cùm propter nos ipsos, tũ propter cætera nostræ vrbis præclara facinora, opera danda est, vt omnibus hominibus ostendamus, nos qui & antehac, & nunc, & semper, colendæ iusticiæ & simus & fuerimus studiosi, aliorum quorundam, qui suos ciues opprimere seruitute conentur, peti calumnijs.

B

XXVI.

Aequitas adhibenda in iudicando euentu consiliorũ.

SI ijsdem animis, Athenienses, & consulentium orationes audiretis, & ipsa negocia iudicaretis: omniũ tutissimũ esset dare consilia. Nam si feliciter præclare q; cecidisset (semper enim bene ominandum est) euentus causa tã vobis quàm suasori ex æquo adscriberetur. Nunc eos, qui quæ vos vultis dicunt, libentissimè auditis: eosdemq; sæpè vt impostores, si quid fortè secus accidit quàm vos velletis, accusatis: non reputantes, in vniuscuiusq; potestate esse, vt & inquirat, & quantum humano cõsilio prouideri potest, optima cogitet, eademq; apud vos exponat: vt autem etiã gerantur, feliciterq; succedant, id maxima ex parte à Fortuna pendère. Non est autem ab homine plus requirendum, quàm vt culpã præstet, suiq; consilij rationẽ reddat. Verùm Fortunæ etiã vt ratio reddatur, id fieri omnino haud potest. Quòd si disciplina quapiam traditum esset ac perceptum, qua ratione quisq; & tutò & sine periculo concionaretur: eam rationem negligere, insaniæ fuerit. Cum autem necesse sit, eum qui futuris de rebus pronunciat, participẽ eorum esse qui sequentur euẽtuum: & si quod inde crimen extiterit, eo inuolui: turpe esse existimo, suã iactare beneuolentiã: si quod aũt è consilio periculũ impendeat, subterfugere. Deos igitur precor, vt quæ & Reipub. & mihi profutura sunt, ea in mentem veniant, & mihi vt dicam, & vobis vt decernatis. Nam quouis modo studere victoriam adipiscì, fieri aliter non potest, quin vel insaniæ, vel eius qui suũ emolumẽtum spectet, esse censeã.

C

XXVII.

Neminí de negãda cõcionãdi facultas.

FIeri sanè potest, Atheniẽses, vt & in ijs rebus de quibus nunc conueneristis, & in cæteris omnibus, eadem optima & vobis esse videantur, & reipsa sint, Quod vt ita esse concedam: tamen, cum magnis publicis q; de rebus deliberatis: decet opinor, vt omnes eos qui dare cõsilium volunt, audiatis: præsertim cum turpe sit, Athenienses, eis qui nunc aliquid monere volunt, obstrepere: ac pòst eosdem, ea quæ facta sunt accusantes, libenter

audire. Ego enim satis scio, quod nec vos ignorare puto, nunc maximè vobis placere eos qui talia dicunt, qualia vos expectatis. Sin aliquid secus quàm vos modò putatis (quod absit) acciderit: fore vt vos ab istis deceptos esse queramini: eos autem quos nunc eijcitis, tum rectè dicere censeatis. Est autem istis, qui vobis ista maximè persuaserũt, vel in primis vtilissimum, vt intercessoribus, dicendi potestas detur. Qui si docere poterunt, non esse optima quæ istis probentur: idq; fecerint priusquã quam peccatum fuerit: ipsos extra omne periculum collocabunt. Sin id facere non poterunt: saltem postea non habebunt quod reprehendant: sed id consecuti, quod tribuere humanitatis est, vt audirentur: se succubuisse, æquo animo iurè ferent: & communem euentũ omnium, quicunq; is fuerit, subibunt.

XXVIII.

Exordium orationis de libertate Rhodiorum.

ARbitror decere vos, Athenienses, tantis de rebus deliberantes, dare libertatem dicendi cuiuis, qui dare consilium velit. Ego verò nunquam esse difficile putaui, docere vos, quæ optima factu sint. Nam, vt ingenuè dicam, ea vos omnes iam scire puto: sed persuadere vobis, vt agatis eadem: id verò esse difficile. Postquam enim aliquid visum decretumq; fuerit, tum tandem abest vt fiat, quantum antè quam deserneretur. Vnum autem hoc ex illis est, propter quæ vos ego dijs gratiam debere censeo: quòd qui non itapridem propter suam petulantiam bellum vobis intulerunt: ij nunc in solis vobis spem suæ salutis collocant. Est autẽ, Athenienses, gaudendum hac occasione. Qua si prudenter vtemini, hoc vobis vsuueniet, vt eorum maledicta, qui nostram vrbem criminantur, reipsa cum honesta fama refutetis.

XXIX.

Paucavoluptati debẽtur, plura saluti.

SPes rerum commemoratarũ amplæ sunt, Athenienses: quibus plerosq; sine ratione moueri nonnihil arbitror. Mihi verò nunquã propositum fuit, præsentis gratiæ causa quicquam dicere apud vos, quod non etiam in posterum profuturum existimarem. Quanquam autem hoc ferè fit ab omnibus, vt eos qui assentãtur, diligant, monitoribus irascantur: prudentis tamen hominis officium est, dare operam vt appetitum rationi semper obedientem præbeat. Ego verò perquam sane velim, ea vobis factu esse iucunda, quæ profutura sunt, vt & grata & vtilia dicere viderer. Sed postquam video vos contraria his moliri: aduersandum esse opinor, etsi quorundam odia suscipienda fuerint. Quod si nec audire quicquam sustinebitis: non inopia iudicij errare, sed prauitate ingenij appetere atque aggredi talia videbimini. Sin audieritis: sententiam fortasse mutabitis: quòd ego vobis in primis prodesse puto: Sin aures dicturis præbere nolueritis: alius, ignorare vos quid expediat: alius, quod cuiq; visum fuerit, id dicet.

XXX.

Audiendi ignauia molestiam conduplicat.

PRimùm nihil noui est, Athenienses, aliquos existere: qui, cum res gerẽdæ sunt, vestris decretis aduersentur. Quibus si vos, cũ consultaretis, dicendi copiam fecissetis, atq; ipsi idem facerẽt: accusatione digni essent, quòd quibus in rebus victi essent, de ijsdẽ rebus rursum dicere vi conarentur. Nunc & illi venia digni sunt, si ea quæ tum audire noluistis, exponere studeant: & vos, Athenienses, reprehendendi estis, qui in deliberationibus suam quenq; dicere sententiam non patiamini: sed vbi vos alij sua oratione occuparint, alios minimè audiatis. Ista igitur cõsuetudo molestias vobis parit. Quorum

A ἡδέως ἀκούειν. ἐγὼ γὰρ οἶδα, νομίζω δ' καὶ ὑμᾶς, ὅτι νῦν μὲν ἥδιστ' ἂν ὑμῖν οἱ τοιαῦτα λέγοντες ἃ ὑμεῖς βούλεσθε, λέγοντες· ἂν δέ τι συμβῇ παρ' ἃ νῦν οἴεσθε. ὃ μὴ γένοιτο, τότε μὲν ἐξηπατηκέναι νομιεῖτε ὑμᾶς. ὧν δ' ἂν νῦν σὺν αἰσχύνῃ, τότε ὀρθῶς δόξειν λέγειν. ἔστι δὲ τοῖς μάλιστα πεπεικόσιν ὑμᾶς ταῦτα, ἐφ' ὧν νῦν ἐστέ, τοῦτο καὶ μάλιστα συμφέρον τὸ εὖ λόγου τυχεῖν τοῦ παραινοῦντος. ἂν μὲν γὰρ διδάξαι δυνηθῶσιν, ὡς οὐκ ἔστιν ἄμεινον ἃ τοῖς δοκεῖ, ὀτὲ δὲ καὶ ἡμάρτηταί πω· τοῦτο πράξαντες, ἀθώους τοῦ κινδύνους ποιήσουσιν αὑτούς. ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῶσιν· ἔσται ὕστερόν γε ἐπιμελὲς ἔξουσιν ἀλλ' ὅσοι ἀνθρώπων ἰδίᾳ ἔργον ἄγουσαι. τούτων πεπυσμένοι (εἰ δὲ ἡμῖν), δικαίως στέρξουσι· καὶ μεθ' ἁπάντων τὸ ἀποβαῖνόν ὁπῃοῦν ἀεὶ δὴ κοινωνήσουσιν.

κη'.

OΙμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παῤῥησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ γὰρ οὐδὲ πώποτ' ἠσπάσμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτιστ' ὑμᾶς (ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες ἔμοιγε δοκεῖτε) ἀλλὰ τὸ πεῖσαι πράττειν ταῦτα. ἐπεὶ καὶ γὰρ τὰ δόξῃ καὶ ψηφισθῇ τότε ἴσον τοῦ παραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον περ πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ σὺν ἀφ' αὑτῶν ὑβρικέναι ὑμῖν πολεμήσαντας ἃ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῶν μόνοις τὰς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἠσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἂν, ἃ χρὴ βουλεύσασθε ὑπὲρ αὐτῶν, τὰς πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων τε πόλιν ὑμῶν βλασφημίας ἔργῳ μὴ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. κθ'.

AΙ μὲν ἐλπίδες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλαι καὶ καλαὶ τῶν πεπραγμένων· πρὸς ἃς οἶμαι δεῖν πολλὰς ἀφορμὰς λογισμοῦ πεπονθέναι. ἐγὼ δ' οὐδ' ἡσθην πώποτε ἔγνων, ἕνεκα τοῦ παρακεκλῆσθαι λέγειν τι πρὸς ὑμᾶς, ὅπως μὴ κἀμοῦ ταῦτα συνοίσειν ἡγοῦμαι. ἔστι μὲν γὰρ τὸ κοινὸν ἓν τῶν πλείστων, δεῖν μὲν συνεπαινοῦντας ἑαυτοῖς ὅπως ἂν πράττωσι, φιλεῖν· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιτιμῶντας ἀηδῶς ἔχειν. ἐμοὶ δὲ ἄλλα δεῖ τοῦ εὖ φρονοῦντα, τοῦ λογισμὸν ἀεὶ τῶν ὑπαθυμιῶν κρείττω πειρᾶσθαι ποιεῖν. ἐγὼ δ' ἡδέως ἐώρων, ἃ κατ' συνοίσειν ἤμελλε, πῶς ἐν ἡδονῇ πράττειν ὑμῖν· ἵνα καὶ χαριζόμενος κατὰ χρησὰ λέγων ἐφαινόμην. ἐπεὶ δὴ τἀναντία ὁρῶ τούτων ὑπολαμβάνοντας ὑμᾶς. οἶμαι δεῖν αὐτὰ εἰπεῖν, εἰ καί τισι μέλλω ἀπεχθήσεσθαι. ἂν μὲν γὰρ μηδεὶς ὑπομένητε ἀκοῦσαι μηδὲν εὖ· ἅτε τῷ δοκιμάζοντες ἁμαρτεῖν. ἀλλὰ τῷ φύσει πονηρὰ ὑπολαμβάνειν πράττειν, τοιαῦτα προαιρεῖσθαι δόξετε. ἐὰν δ' ἀκούσητε. τυχὸν μὲν ἴσως καὶ μεταπεσεῖσθε (ὃ μάλιστα ἐγὼ νομίζω συνενεγκεῖν ἂν ὑμῖν) εἰ δὲ μή· ὁ μὲν ἀγνοεῖν ὑμᾶς τὸ συμφέρον· οἱ δ' ὅ, τι ἂν βούλῃ, τοῦτ' ἐροῦσι.

λ'.

PΡῶτον μὲν ἁδὲν ἔστι κρυπτὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δόξασι παρ' ὑμῖν εἶναί τινας. οἱ τινες αὐτοπραγοῦσιν, ἐπεὶ δ' ἂν πράττειν τι δέῃ. εἰ μὲν ἦν διδόντων ὑμῶν λόγον αὐτοῖς ὅτ' ἐβουλεύεσθε. τοῦτ' ἐπίσω· τούτων δ' οὐ δίκαιον κατηγορεῖν, εἰ ταῖς ὧν ἤθελον, ἐβιάζοντο πάλιν λέγειν. νῦν δὲ τούτους μὲν ἁδὲν ἔξεστιν εἰπεῖν βουληθῆναι ταῦτα, ἃ τότε ἐχ ὑπεμείναται ἀκοῦσαι· ὑμῖν δ' ἂν τις εἰκότως ὑπιτιμήσειεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁπόταν περί τι βουλεύησθε, οὐκ ἐστι λεχθὲν ἔκαιρον ἃ γιγνώσκει· ἀλλ' ἂν ἕτεροι τῷ λόγῳ προλάβωσιν ὑμᾶς, ἁδὲν ἂν τῶν ἑτέρων ἀκούσαιτε. οὐκ ἂν τοῦτο συμβαίνει πρᾶγμα ἀηδὲς ὑμῖν. οἷς γὰρ περὶ ἁμαρ-

ἁμαρτῶν, ἐξιῶ συμβουλεύσαι πείθεσθαι. τούτους ὕστερον κατηγοροῦντας ἐπαινεῖτε. ἔστω δή, ἔστω μοι πάλιν δοκεῖν πείσεσθε, εἰ μὴ προσέχοντες ἴσως ἀκροατὰς παύσουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι, καὶ ἔστιν τὸ πόνον ὑπομείναντες, ἑλόμενοι τὰ κράτιστα, οὐ ὀπίσω τούτοις ὀπτιμῶντας φαύλους νομιεῖτε.

λά.

ΕΓὼ μὲν δίκαιον ὑπολείπεσθαι πρῶτον ἁπάντων αὐτὸς εἰπεῖν, τί μοι δοκεῖ περὶ ὧν σκοπεῖσθε· ἅμα μὲν ὑμῖν ἀρέσκειν, καὶ τὰ λοιπὰ διδάσκων εἰ μὴ, μήθ' ὑμῖν ἐνοχλῶν, μητ' ἐμαυτὸν κόπτων.

λβ'.

ΕΔει μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τοῦ πολεμεῖν ἐσκέφθαι, τίς ὑπάρξει παρασκευὴ τῷ ἡμῖν σοφιζομένῳ πόλεμον. εἰ δ' ἄρα μὴ πεφόβηλιγ-ται, ὅτε πρῶτον ἐβουλεύεσθε. ὑπὲρ αὐτοῦ φανερὰ ἡγοῦμαι, τότε καὶ περὶ τῆς παρασκευῆς ἐσκέφθαι. εἰ δ' φήσετε πολλὰς ἐγκεχειρῆκέναι δυνάμεις, ἃς λελυμάνθαι οὐδεὶς αὐτὰς ὀκνήσει ἀποδέξειν ὑμῶν ἐρεῖς. ἃ γὰρ ἐστὶ τῶν αὐτῶν, οὐ θητὸν πραγμάτων ἀπολύειν καὶ λέγειν, ὡς διὰ τοῦτο κακῶς πράττει ἔχει· ἐπιδὴ δὲ τὰ μὲν παρελήλυθότα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· δεῖ δ' ἐκ τῶν παρόντων ἐπανορθοῦσθαι τοῖς πράγμασι. ἔστω μοι κατηγορεῖν ἑτοῖμα καὶ ῥᾴδιον ὁρῶ· πειράσομαι δ' ἃ κράτιστα νομίζω συμβουλεύειν. πρῶτον μὲν σιωπᾶν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὅτι τὸ ἴσον ὑπερβολὴν τῆς ταχυδρομίας καὶ φιλονεικίας ἐν τοῖς πράγμασι παύειν δεῖ· ὅσον περ ἐκ τῶν ἀνωθεν χρόνων ἀμέλειας. μόλις γὰρ ἴσως ἔλπις ἐκ πολλῶν διώκοντας, τὰ προειμένα ἑλεῖν * δυνηθῆναι. ἔπειτ' οὐκ ἀθυμητέον τοῖς γεγηρακόσιν, ὁ γάρ ἐστι τῶν παρεληλυθότων χεῖρον· ἔστω πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιον ὑπάρχειν. τί οὖν ἔστ' ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ὅτι ἀδικοῦσιν ὑμῶν τῶν δεόντων ποιούντων· κακῶς ἔχει τὰ πράγματα. ἐπεὶ εἴ γε παίδ' ἃ προσῆκε, πραττόντων ἔστως εἶχον· ἀσφαλῶς ἂν ἔλπις ἦν αὖ τὰ ἡμέτερα βελτίω.

λγ'.

ΟΤΟΔΕ ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χαλεπώτερον ἢ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν ὀπτιμᾶν τε καὶ χρῆσθαι; οὐδὲ δημηγοροῦντας. τὸ γὰρ σκοπεῖν πρὸς αὐτοὺς, καὶ κατηγορεῖν ἀλλήλων αὖθις κρίσεως, ἀδεές ἐστιν ἔστως ἀγνώμων, ὅς τις ἃ φήσουσιν ἂν βλάβην εἶναι τοῖς πράγμασιν. ἐγὼ δ' οἶμαι τούτους μὲν ἂν εἶναι βελτίους, εἰ τὰ πρὸς αὐτοὺς φιλονεικίαν ὑπὲρ τοῦ τῆς πόλεως ἐχθροὺς κρίναντες ἐδημηγόρουν. ὑμῖν δὲ παραινῶ, μὴ σκοπεῖν μήθ' ἕτερος τούτων, μήθ' ὅπως ἃ ἕτεροι κρατήσουσι σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἅπαντες τὰ ἐχθρῶν περιέσεσθε, εὐχομαι δὲ τοῖς θεοῖς, οὐ τὴν φιλονεικίας, ἢ ἐπηρείας, ἢ τινος ἄλλης ἕνεκα αἰτίας ἄλλο τι, πλὴν ἃ πρὸ ἡμῶν τὴν συμφέρειν λέγοντας πείσαι. τὸ γὰρ καταρχὴν συμβουλεύοντι, ἴσως ἔστ' ἄπορον.

λδ'.

ΑΙπασάμην μὲν οὖν ἔγωγ' ἂν ἡδέως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἃ κακῶς τὰ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' ἢ παύσας τούτους. οἶμαι δ' εἶναι δεῖν πρὸ μὲν τούτων ἐφ' ἡσυχίας λόγον ὑμᾶς λαβεῖν νῦν δ' ὑπὲρ τοῦ παρόντων ὅπως ἔστι βελτίω, σκοπεῖν.

λέ.

ΒΟΥΛΟΜΑΙ ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ἴσην ἀποδοῦναι ἑνίοις τῶν λεγόντων ποιεῖσθαι, ὅπως τὰ βέλτιστ' ἐρᾶσιν, ὅτου περ ὅπως εὖ δόξουσι λέγειν· ἵν' ὅταν μὲν αὐτὴ ἡ δεινοὶ λέγειν, ὑπεξαιρεῖς ἐνομίζοντο εἶναι τὰ δ' ὑμέτερα, ὥσπερ ἐστὶ πεφυκὸς, βέλτιον εἶχε. νῦν δ' οἵοί μοι δοκοῦσι πανταπάσι τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου δόξαν ἠκαπηκότες τῶν

A rum enim ante cladem acceptam consilijs parêre licuisset: eos postea accusantes laudatis. Idq; vobis rursus opinor accidet, nisi æquis animis omnes audieritis in præsentia: eorq; labore suscepto, probatis optimis, eos qui quicquid tandem cauillabuntur, improbos existimabitis.

XXXI.

EGo æquum esse censeo, vt primum omnium ipse dicã, qd mihi in negocio, de quo cõsultatis, videatur: vt si vobis ita visum fuerit, etiã cætera explicem. minus, neq; vobis molestus sim, neq; meipsum fatigẽ. Apud inuitos non dicendum.

XXXII.

DEbuit, Athenienses, ante susceptum bellum prouideri, quibus copijs ad id gerendum instructi esse possemus. Quod si, cum primùm deliberaretis, manifestum non erat: tum certè cum id erupisset, de apparatu etiã deliberandum fuit. Sin vos magnas ducibus copias tradidisse dicetis, quas ipsi perdiderint: nemo istã vestram excusationem accipiet. Nec enim eorũdem est, eos quibus res mandarant & absoluere, & causas malorum eisdem imputare. Quia verò quæ præteriere, mutari non possunt, & vt tẽpora patiuntur, rebus succurrendum est: intempestiuas esse video querimonias: daboq; operam, vt quæ optima censeo, suadeam. Illud igitur in primis statuendum est, tam vnumquemq; virum insigne studium & contentionem adhibere oportere, quanta fuit superioribus temporibus negligentia. Nam etiam sic vix sperandum est, ea nos quæ per ignauiam tantò antè amisimus, esse recuperaturos. Deinde animi propter hunc rerũ statũ non sunt abijciendi. Nam quod superiore tempore deterrimũ fuit: id in posterum erit vtilissimum. Quid igitur illud est, Athenienses? quod propter ignauiam vestram res malè se habent. Nam si vos omni officio fungeremini, & tamen hic rerum status esset: ne spes quidem fortunæ melioris vlla superesset. Apparãdũ priusquam gerendum bellum.

XXXIII.

NIhil est molestius, Athenienses, quàm quòd oratores ijs moribus quos reprehendunt, vtũtur. Nam factiones eorum, & mutuas extra iudicium accusationes, nemo ita socors aut prauus est, quin esse pernicioſas reipublicæ fateatur. Ego verò maiorem eos bonitatis laudem adepturos opinor, si cõtentionibus istis inter sese, in hostes reipublicæ conuersis, conciones haberẽt. Vos autem moneo, vt à neutra istorum factione stetis: néue operam detis, vt alterutri superiores fiant: sed vt omnes vos, hostes vincatis. Precor autem à dijs immortalibus qui vel propter æmulationem, vel ex simultate, vel quauis alia de causa, dicunt alia quàm quæ optima esse cẽsent, vti desinant. Diris enim deuouere quenquam, alienum fortasſis est officio consulentis. Repudiatis factionibus reipublicæ spectanda est vtilitas.

XXXIIII.

HAs ego calamitates nemini puto, Athenienses, nisi omnibus istis esse imputandas. Censeo autem per ocium rationem ab eis reposcendam: nunc verò de emendando rerum statu deliberandum. Imprimis reipub. cõsulendum.

XXXV.

VEllem, Athenienses, quosdam oratorum tantum habere studium vtilissima dicendi, quantum in eo laborant, vt bellè dicere videantur: vt & ipsi boni viri potius quàm eloquentes habẽtur: & res vestræ, quemadmodum conuenit, meliore loco essent. Nunc quidã mihi prorsus videntur eloquentiæ laude cõtenti, quid postea vobis euenturũ sit, nihil curare, Ac statuere nequeo, vtrum illius generis orationes, ipsum dicentem perinde Non desperandũ, falsa oratione deceptos, emendari posse vera.

perinde fallere ſoleant, atq; illos, apud quos habentur: an verò de induſtria, iis quæ optima cenſent, contraria dicant in concionibus. Qui ſi ignorant, eũ qui officio fungi ac operæprecium facere velit, non verbis audacẽ, ſed ab apparatu firmum eſſe oportere: neq; propter hoſtium imbecillitatem confidendum, ſed tametſi illi potentes eſſent, ſpẽ victoriæ habendam: facetiæ verborum, vt apparet, eis obſtant, quo minus res grauiſſimas animaduertant. Sin hæc ſe nõ ignorare dixerint, atq; alia quædam cauſa ſubeſt, ob quã iſta inſtituunt: ea quæcunq; fuerit, non mala exiſtimari qui poteſt? Ego verò, tametſi vobis illos cordi eſſe video, tamen quæ mihi videntur, non dubitabo dicere, Etenim ſtultitiæ fuerit, cum oratione prauа deliniti ſitis, deſperare, vos meliori & magis vtili oratione poſſe in viam reuocari. Peto autem, vt & vos æquis animis adſitis, cogitantes, nec ea quæ nunc ſentitis, vos fuiſſe ſenſuros, niſi orationes quæ vobis perſuaſerunt, audiſſetis. Quemadmodũ igitur ſi de bonitate monetæ iudicium fieret, explorandam eam cenſeretis: ſic etiam peto, vt dictam orationem ex his quæ nos contrà diſſeruimus, æſtimantes, ſi vtilem reperietis, diis approbantibus ſequamini. Sin ſingula conſiderantibus, alienior videbitur: vt antequam impegeritis, mutato conſilio, iis quæ recta ſunt, vtamini.

A

XXXVI.

Difficilis dandi cõſilij prouincia.

MAximè vellem, Athenienſes, vobis ea quæ dicam probari. Sin id aliter fortaſſe ceciderit: nihil mallem quàm à me ſaltem* eſſe dicta. Eſt autem, vt videtur, non ſolùm apud vos ea dicere difficile, quæ dici debent: ſed etiam cum animo ſuo cogitantem ea inuenire. Quod ſic intelligi poteſt: ſi quis non verba vos, ſed res in quibus eſtis, conſiderare putet: ac maius ſtudium adhibeat, vt vir bonus, quàm vt orator vehemens videatur. Mihi certè, ita me diis bene ament, de rebus his cogitare inſtituenti, multa quæ vos haud inuiti audituri eſſetis, in mentem veniebant. Nam & de eo quòd iuſtiſſimi Græcorum ſitis, copioſè poſſe dici & videbam & video: & præſtantiſſimis natalibus oriundi, & multa eius generis: ſed ea tantiſper oblectatura dum audirentur, pòſt peritura. Oportere autem, vt orator alicuius actionis ſuaſor appareat, propter quam in poſterum etiam aliquo bono perfruamini. Quod ego vſu rerum edoctus, & rarò & difficulter perſpici video. Neq; enim ſatis eſt perſpicere talia, niſi quis eadem vobis etiam, quorum ad ea perficienda requiritur auxilium, perſuadere poſſit. Sed vtut eſt, mei fortaſſe officij fuerit, dicere quæ profutura eſſe ſtatuo: veſtri, de auditis iudicare, illisq; ſi placuerit, vti.

XXXVII.

Semel audiendi moleſtia defungendũ.

NOn obſcurum fuit, Athenienſes, nuper cũ eos qui ſententiæ cuiuſdam intercedebant, nõ audiendos putaretis, id eſſe euenturũ quod nunc fit: vt quibus tum dicendi poteſtas data non fuit, hi proxima concione verba facturi eſſent. Si nunc igitur, quod tum feciſtis, facietis, & eos qui his quæ tum decreta ſunt, refragari volunt, audire noletis: rurſus illi eadem, concione proxima arripient, atq; exagitabunt.

XXXVIII.

Turpe eſt à recta ſententia temerè depelli.

SI neq; decreta veſtra irrita videbuntur: neq; vos, ea quæ profutura ſunt, ſic egeritis, vt alias vtilitates amittatis: neq; certis quibuſdã oratoribus, tanquã hiſtrionibus in ſcena regnãtibus, addicti fueritis: et res veſtræ, Atheniẽſes, multo meliore in loco futuræ ſunt: & ne-

τ μὴ τῶν τα συμβησομένων ὑμῖν ἀδ'ὲν φροντίζειν. καὶ δὴ τα θαυμάζω, πότερά ποθ' οἱ τοιοῦτοι λόγοι τ λεγονθ' ὁμοίως πφυκασιν ἐξαπτειν, ὥσπερ πρὸς ὰς αὖ λέγων), ἢ σωιέντες ἕτοι, ἀναιτια τοῖς δοκοῦσιν ἑαυτοῖς εἶναι βελτίστοις δημηγορεῖσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀγνοοῦσιν ὅπι τ μέλλοντα πράξειν τὰ δέοντα σὐκ ὀπτὶ τ λόγων θρασεως. ἀλλ' ὀπτὶ τ ῥᾳθυμίας ἰσχυρὸν εἶναι δεῖ· ἀδ' ὀπτὶ σοῦ ἐχθρὸς μὴ δωήσεται, θαρρεῖν, ἀλλ' ὀπτὶ τῶν, κὰν δωῶν), κρατῆσαι· τὰ τ λόγων ἀσεῖα ὡς ἔοικε, τ τὰ μέγιστα αἰσθανέσθ κεκώλυκεν αὐτός. εἰ γ τῶν τα μὲν μήσ' αὖ φήσειεν ἀγνοεῖν, πρόφασις σ' ἄλλη τὶς ὑπεστι, δι' ἣν τῶν τα προαιρεῖ)· πῶς χρὴ φαύλως τοῦτον ὑπολαμβάνειν, ἤ τίς ποτ' ἐστίν; ἐγὼ σ' οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν ἃ δοκεῖ μοι, καίπερ ὁρῶν ἡδομένους τ τοις ὑμᾶς. κ γὰρ εὐηθες λόγῳ ψυχαγωγηθέντων ὑμῶν ἀκ ὀρθῶς· λόγον αὖ, τ μέλλοντα βελτίω λεγθν, κ μᾶλλον συμφέρονθ' ὑμῖν, καταθεῖσαι. ἀξιῶ γ ἐγ ὑμᾶς ὑπομεῖναι. ἐνθυμηθέντας, ὅτι ἀδ' ἐτὰ νῦν δοκοῦντα ἐδοξεν αὖ ὑμῖν· εἰ μὴ σοῦ λόγους ἠκούσατ' ἐξ ὧν ἐπείσθητε. ὥσπερ αὖ τοίνυν, εἰ νόμισμα ἐκείνετο ὁπῖον τί ποτ' ἐστὶ, δοκιμάσαι δεῖν αὖ ᾠήθητε. ὕτω κὰ τ λόγον ἀξιῶ τ εἰρημένον, ἐξ ὧν αὐτεῖν ἡμεῖς ἔχομεν σκεψαμένους. ἐαὰ μὲν συμφέροντα εὑρήσητε· ἀγαθῇ τύχῃ πείθεσθ. αὖ σ' ἄρα ἕκαστα λογιζομένοις ἀλλοιότερ Φανῇ· πρὶν ἁμαρτῖν μεταβαλόμενους τοῖς ὀρθῶς ἐχουσι χρήσασθ.

B

λς'.

ΜΑλιστα μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βουλοίμην αὖ ὑμᾶς ἃ μέλλω λέγειν πεῖθεσθαι. εἰ σ' ἄρα τ' ἄλλη πῇ συμβαίνοι ἐμαυτῷ γ' * αὖ εἰρῆσθ πρὸ παντὸς αὐτὸ δεξαίμην. ἔστι γ' ὰ μόνον, ὡς δοκεῖ, τὸ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν χαλεπὸν τὰ δέοντα· ἀλλὰ κ καθ' αὑτ σκοπούμενον εὑρεῖν. γνοίη σ' ἄν τις, εἰ μὴ τ λόγον ὑμᾶς, ἀλλὰ τὰ πράγματα, ἐφ' ὧν ἐσὲ, σκέψασθ νομίσαι· καὶ πολὺ μᾶλλον ἀληθῆ δοκεῖν εἶπεικὴς εἶναι, ἢ τ δεινὸς εἰπεῖν φανῆναι πιοῖτο. ἔγωγ' ἄν (ὕτω τί μοι ἀγαθὸν γένοιτο) ἐπιδεῖξαι τ παρόντων ἐπί μοι σκοπεῖν, λόγοις μὲν μάλ' ἀφθόνοις, οὓς ἀκ ἂν ἀηδῶς ἠκούσατε ὑμεῖς ἐπὶ τυγχανον. κ γὰρ ὡς δικαιότατοι τ ἑλλήνων ἐσὲ, πολὺ εἰπεῖν κ ἑώρων κ ὁρῶ· κ, ὡς ἐγὼ σῶν γόνων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τ χρόνον ἡδηθῆναι ποιήσαντα, ὅσον ἂν ῥηθῇ. μ γὰ πῶτ' οἴχεσθ. δεῖ γ πρᾶξεώς τινος τ λέγοντα φανῆναι σύμβολον· δι' ὃν κ μ ταῦτα ἀγαθ C ὸν τινος ἡμῖν ἔσεσθαι παρουσία. ἔστι σ' ἡδὺ κ παλαιὸν, κ χαλεπὸν, πεπραγμένος οἶδα ὂν εὑρεῖν. ἀδὲ γ αὐτάρκες τὸ ἰδεῖν ἐστὶ τὰ τοιαῦτα· ἂν μὴ κ πίσωσί τις σοῦ συναιρομένους ὑμᾶς δωηθῇ. ἀ μὴν ἀλλ' ἐμὸν μὲν ἔργον εἰπεῖν ἴσως, ἃ πέπεικ' ἐμαυτ συμφέρειν. ὑμέτερον γ', ἀκούσαντας κρῖναι· κἂν δρέσκῃ, χρῆσθ.

λζ'.

ΟΥκ ἄδηλον μοῦ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρώην ὅτε τ αὐτιλέγθν βουλομένων, οἷς ὁ δεῖνα ἔλεγεν, ἐκ ὤεσθε ἀκούειν χρῆναι· ὅτι συμβήσεται ταῦτ, ὃ νυνὶ γίγνεται· ὅτι οἱ τότε κωλυθέντες, ἔροιεν εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν. αὖ τοίνυν ταῦθ' ἅπερ πρότερον ποιήσητε· καὶ τ τοῖς τότε * δόξασιν αὐτιπεῖν βουλομένοις, μὴ θελήσητε ἀκοῦσαι· πάλιν ταῦτα εἰς τ ἑτέραν ἐκκλησίαν ἕτοι λαβόντες, τάτων κατηγορήσουσιν. λη'.

ΟΥδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἅτε τὰ πράγματα χείρω γιγνόμενα. ἅθ' ὑμεῖς ἀρτιπρώτεροι φανείητε· ἀ μήτε τ δοξάντων ὑμῖν πέρας μηδὲν ἔχειν δοκοῦντα· μήθ', ἀφέλιμα ἃ συμφέρει, * τ πρὸ ὀδοῦ πραίνοντα, * ἔτι τε δ' ὥσπερ τ τὰ θέατρα καταλαμβανόντων. μηδαμῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ * ποιήσαντες τ πόνον ἕτον κὰ

ωδαμόντες ἴσους ἀκροατὰς ἀμφοτέροις ὑμᾶς αὐτοὺς· πρῶτον μὲν ἐλεῶτε, ὅ, τι κἂν ποιήσητε ἔπειθ' ὕστερον λαμβάνετε, ἐὰν μὴ ἐναντίωται τοῖς ἅπαξ ἄνω δοκιμασθεῖσι· πονηρὸν καὶ κακόηθες ὑμῶν. τὸ μὲν γὰρ λόγου μὴ τυχόντα, πεπεῖσθαι βέλτιόν τι τῶν ὑμῖν δοκούντων αὐτὸν ἐντεθυμῆσθαι· συγγνώμη. τὸ δὲ, ἀκηκοότων ὑμῶν καὶ ἀφεικότων ἔτι ἀναισχυντεῖν, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἐνδόντα τῇ τῶν πλειόνων γνώμῃ· ἄλλου τινὰ ὑπόψιαν οὐχὶ δικαίαν ἔχειν φανείη. ἐγὼ μὲν δὴ σιωπᾶν ᾤμην δεῖν ἐν τῷ παρόντι· εἰ μέντοι πάντας ὑμᾶς ἑώρων, ἐφ' ὧν ἔδοξεν. εἰμὶ γὰρ τῶν ἐκείνα πεπεισμένων συμφέρειν ὑμῖν ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τῶν αὐτῶν λόγων μεταβεβλῆσθαί μοι δοκοῦσιν· ὡς ἔστ' ἀληθῆ λέγουσιν, ἅδ' ὑμῖν συμφέροντα· ἴσως μὲν εἰδότας, οὐ μέντοι ἀλλ' εἰ καὶ τυγχάνετε ἀγνοοῦντες διδάξω.

λθ'.

Ε δεῖ μέν, ὦ ἄνδρες ἀθλωταί, καὶ δίκαιον ἦν, τότε πείθειν ὑμᾶς, ὅ, τι ἄριστον ἕκαστος ἡγεῖτο· ὅτε ἐβουλεύεσθε τὸ πρῶτον περὶ τούτων· ἵνα μὴ συμβαίνειν ἃ δὴ δύο πάντων ἐστὶν ἀλυσιτελέστατα τῇ πόλει· μήτε πέρας μηδὲν ἔχειν τῶν ὑμῖν δοξάντων· * εὐβουλίας δ' ὑμεῖς κατεγιγνώσκετε ὑμῶν αὐτῶν, μεταβουλευόμενοι. ἐπειδὴ δὲ σιωπήσαντες τότε, νυνὶ ἐπιτιμῶσί τινες· βούλομαι μικρὰ πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ θαυμάζω τὸν τρόπον τῆς πολιτείας τῆς τούτων· μᾶλλον δ' ἡγοῦμαι φαῦλον. εἰ γὰρ ἐξὸν παραινεῖν ὅταν σκοπῆτε· τῶν βεβουλευμένων κατηγορεῖν αἰρούμεθα· συνέφαι τῶν ἔργον οὐχ ὡς φασιν, εὐνοῦν ποιοῦσιν ἀνθρώπων. ἡδέως δ' ἂν ἐρωτήσαιμι αὐτοὺς (καὶ μηδεμιᾶς λοιδορίας ὁ μέλλω λέγειν ἀρχὴ γενέσθω) τί δὴ πάλαι ἐπαινοῦντες λακεδαιμονίους· ὁ μάλιστα ἄξιόν ἐστι τῶν παρ' ἐκείνοις ἀγαθῶν, τοῦτο οὐ μιμοῦνται μᾶλλον δ' αὐτοὶ τοὐναντίον ποιοῦσι; φασὶ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθλωταί, παρ' ἐκείνοις μέχρι μὲν τοῦ δόξαι, γνώμην καὶ ἂν ἑκάστῳ ἔχειν, λέγειν. ἐπειδὰν δ' ἀποκυρωθῇ τινι τὰ ἅπαντες ἐπαινεῖν, καὶ συμπράττειν καὶ σπουδάζειν. * τυγχάνουσι πολλοὶ μὲν ὄντες, οὐ πολλοὶ παραγίγνονται λαμβάνουσι γὰρ ὅσ' ἂν μὴ τῷ πολέμῳ δύνωνται, τοῖς καιροῖς, ἀδεῶς δ' αὐτοῦ ἐκφεύγει χρόνος, ἀδεῶς δὲ τὰ συμφέροντ' ἐᾶν τοὺς παραινέσαι, ἃ μὰ δι' ἃς ὥσπερ ἡμεῖς καὶ διὰ ταῦτας καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις ἀλλήλων θεραπεύοντες, καὶ ἐχθρῶν, πάντα ἀνηλώκαμεν τὸν χρόνον. κἂν μὲν εἰρήνην τις ἄγῃ πολέμου ποιήσασθαι· μισθοῦσι· ἂν δ' ἐξειρήνης πόλεμόν τις λέγῃ, τούτῳ μαχόμενοι. ἂν δ' ἔχειν ἡσυχίαν τις παραγγέλλῃ, καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτὸ πράττειν, ἅδεως ὀρθῶς λέγειν φάσκοντες· ὅλως δ' αἰτιῶν καὶ κενῶν ἐλπίδων ὄντες πλήρεις. τί οὖν ἄν τις εἴποι σὺ παραινεῖς, ἐπειδὴ ταῦτ' ἀπιμᾶς; ἐγὼ νὴ δι' ἑρῶ.

μ'.

Πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες ἀθλωταί, ἃ πάνυ μοι δοκεῖ τις ἂν εἰκότως θεῖ ὑμῶν δεῖσαι, μὴ τοῖς τὸ τῶν συμβουλίων ἐξελθὼν ἀκοῦσαι, χαίρω βουλόμενος. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ τύχη καλῶς ποιεῖ, πολλὰ τ' πραγμάτων ὑμῖν αὐτόματα, ὡς ἂν εὖ χαίρητε, παρέλαβεν (ἐπεὶ τῇ γε τῶν προεσκοπούντων ἐσνοίᾳ βραχέα αὐτ' εἶχεν ὡς καλῶς) ἔπειθ' ὑμεῖς ἃ μόνον τοὺς λόγους, οὓς ἂν ἕκαστος εἴποι, σκοπεῖτε· ἀλλὰ καὶ ὧν ἕνεκ' αὐτ' ἕκαστος δημηγορεῖ. εἰ γὰρ μὴ φιλαπέχθημον ἦν εἰπεῖν ἂν καὶ πάνυ. τὸ δὲ φενακίζεσθαι χρόνον ὡς εἰς μικρόπατον συνάγοντες, σωφρονεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε.

μα'.

A & nemo vos imprudẽtiores iudicabit. Facite igitur Athenienſes, eumq; laborẽ capite, vt vtraq; parte æquanimiter audita, primùm id amplectamini, quod & facturi ſitis. Deinde ſi quis ea quæ ad hunc modũ decreta fuerint, oppugnarit: eũ vos improbũ, vobisq; maleuolũ eſſe putetis. Nam ſi quis, cui dicendæ ſententiæ poteſtas negata fuit, ſe quid animo cõcepiſſe melius putarit, quàm ea fuerint quæ vobis probentur: ei fuerit ignoſcendũ. At re á vobis audita & dijudicata, adhuc tamẽ impudenter ſe ingerere, neq; remiſſa pertinacia in plurium concedere ſententiam: ea res habere ſuſpicionẽ quãdam aliam, eamq; non iuſtam videatur. Ac egoſi vos in ſententia permanere vidiſſem: tacendum in præſentia mihi cenſuiſſem: ſum enim ex eorum numero, qui illa vobis prodeſſe peruaſum habent. Quia verò quidam, iſtorum ſermonib. immutati vidẽtur: eos neq; vera dicere, neq; vtilia, id vos ſiue ſciatis, vt puto, ſiue etiã neſciatis, edocebo.

XXXIX.

B Deceret, Athenienſes, & æquũ eſſet, vnumquemq; tum ſuadere vobis, quid ipſi optimũ factu videretur, cũ primùm de rebus inſtituta eſſet deliberatio: vt ne duæres, quæ minimè omniũ ſunt è Republica, vſuuenirent: altera, quòd decreta veſtra nullũ exitum habent: altera, quòd mutandis ſubinde conſilijs ipſi vecordiæ vos damnatis. Quia verò quidam qui tunc tacuerunt, nunc reprehendunt: pauca eis reſpondebo. Ego demiror quæ ſit iſtorũ in Repub. ratio, vel eam potius eſſe improbã reor. Qui ſi vos, cũ inter conſultandũ admonere liceret, re deliberata accuſare malũt: calumniatorũ, non, vt præ ſe ferunt, beneuolorũ hominum inſtitutũ ſequuntur. Libet aũt eos interrogare (neq; verò velim ea quæ dicam, iurgij eſſe occaſionẽ) cur, cum alia inſtituta Laconum laudent: id quod apud eos in primis admiratione dignum eſt, non imitentur: ſed ipſi contrarium potius agant? Ferunt enim, Athenienſes, apud eos tãtiſper dum decernitur, quemuis pro animi ſui ſententia conſulere: cum verò decretũ fuerit: eadem laudare omnes, atq; adiutores eſſe illos etiã, qui refragati fuerant. Proin de multi cum ſint, non multi vincunt: & quæ bello nequeunt, per occaſiones occupant: neq; eos vllum vel tempus effugit, vel ratio, quò minus ſuis cõmodis conſulant, C eaq; perficiant. Nos verò nihil tale facimus, qui iſtorum opera, & eorũ qui ſunt iſtis ſimiles, nos mutuò ſuperantes, non hoſtes, tempus omne conſumpſimus: ijdem ſi quis ſublato bello pacem conciliet, eum odimus: ſin tẽpore pacis bellũ decernat, ei aduerſamur: ſin quieſcere, noſtrũq; agere negocium iubeat aliquis: ne eum quidem rectè dicere contendimus: calumnijs denigq;, vanaq; ſpe referti ſumus. Quid igitur, dicat aliquis, tu ſuades, quoniam iſta reprehendis? Dicam equidem.

Præpoſtera dãdi cõſilij conſuetudo.

XL.

Primùm, Athenienſes, nulla ferè mihi cauſa eſſe videtur, cur vobis aliquis metuat, ne, propterea quòd ſuaſores audire non vultis, deterius conſulatis. Primùm enim ea eſt fortunæ benignitas erga vos, vt multa citra veſtram operã, ita quemadmodum ipſi optaretis, vobis conficiat. Nam ſi magiſtratuum prouidentia ſpectetur: perpauca quidẽ bene habitura ſint. Deinde vos præſcitis, non modò quibus quiſq; verbis vſurus ſit: ſed quibus etiam eorum quiſque de cauſis concionetur: ac, ni odioſum eſſet, adderem etiam, quanti. Verùntamen ſi veſtris deceptoribus quàm minimum ſpacij reliqueritis, ſapere vos putabo.

Impoſtores protinus repellendi.

XLI.

XLI.

Inexpectatum, sed vtile consilium.

EGo si eadem quæ alij, dicturus essem, vos dicendo nõ esse obtundendos putarem: Iam vtilia quidem auditu, sed à vulgi expectatione prorsus abhorrentia, me dicenda habere puto. Res autem paucis expedietur. Audita igitur ea, & dijudicata, si vobis placuerit, vtimini.

XLII.

Ingenua consulẽdi ratio.

ET breue, Athenienses, & æquum sumam orationis exordium, neq; *omnia dicam. Eius enim qui vos deceptos velit, esse puto, considerare, quo pacto vos auditores alliciat, & negocij difficultatem contegat. Eius verò qui in animum induxerit bona fide vobiscum agere, hoc esse: primùm vt dicat, quidnam, cum huc prodiret, senserit: vt si eo audito, pòst, reliquam eius sententiã, audire velitis, & doceat, & exponat ea quæ optima ipsi visa fuerint. Sin improbetis: vt quiescat, neq; vel vobis sit molestus, vel semetipsum frustra defatiget. Primùm autem hoc dico: mihi Mitylenæorum populo facta esse videtur iniuria, vestrigq; esse officij, vt vos eorum vicem vlciscamini. Quod quo pacto fieri debeat, dicere mihi posse videor: vbi & affectos eos esse iniuria, & decere B vos, vt eam vindicetis: ostendero.

XLIII.

Maturè cõsulendum reipub.

PRimùm non adeò mirum est, Atheniẽses, consilium daturis non esse facile verba facere. Cum enim negocia de quibus deliberandum est, malè se habent: arduas esse necesse est etiam susceptas de illis suasiones. Quòd si ea, propterea quòd audire non vultis, meliora fore spes est: hoc agi decet. Sin isto pacto vt deteriora omnia, sic melius nihil siet: quorsum attinet, vt ea deterrima fiant, admittere? ac tum & post longius tempus & difficilius, de eis restituendis laborare: cum liceret hoc statu etiamnum ea corrigere, & reddere meliora?

XLIIII.

Non moritoribus sed fontibus irascẽdum.

VOs, dum ita vobiscum agitur, esse iracundos, consentaneum est. Irasci autem non fontibus, sed absq; discrimine omnibus: id verò neq; consentaneum, neq; rectum est. Qui enim prateritarum rerum causa non fuerunt: & quo pacto reliqua emendanda sint, dicere possunt: gratia vestra sunt potius quàm odio digni. C Quos si importunè reiecceritis: segnes ad surgendum redditis. Quanquam autem non ignoro, sæpè nõ autoribus: sed his qui iratis aduersantur, mali quippiam accidere solere: tamen ad dandum consilium surrexi. Confido enim, Athenienses, me nullius mali causam repertum iri: & meliora vobis, quàm alios, suadere posse.

XLV.

Magnitudo animi in rebus asperis elucescat.

EA quæ acciderunt, Athenienses, talia sunt, qualia omnes audiuistis. Neq; vero vos consternatis animis esse decet, præsertim cũ sciatis, desperationem neque rebus ipsis commodare, & vobis esse indignam. Sed vobis ipsis ea corrigenda putare: id & officij esse vestri, & vestra dignum autoritate videbitur. Conuenit autem, vt hi qui tales sunt, quales vos perhiberi vultis, in rebus asperis atque periculis, alijs præstent. Ego verò maximè vellem hæc ciuitati nostræ nõ accidisse, neq; vos vlla clade affici. Sin autem ita fieri oportuit, & hæc fato quodam destinata fuerunt: expedire opinor, vt ista hoc modo, quo acciderunt, euenirent. Fortuna enim celeres habet mutationes: & modò hos, modò illos fouet, aut affligit. Quæ verò ignauia virorum fiunt: ea demum constan-

A

μά.

ΕΙ μὲν δή τι τῶν αὐτῶν ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ἐρεῖν· οὐκ ἂν ὤμην δεῖν λέγων ἐνοχλεῖν. νυνὶ δὲ συμφέροντα μὲν ὑμῖν ἀκοῦσαι. πᾶσι τάπισι δὲ ἀφεκτέα τῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν πεφθεγμένων, εἴρημαι λόγον ἔχειν. βραχὺς δ' ἔσομαι χρόνον σκέψασθε ἢ ἀκούσαντες. κἂν ὑμῖν δοκῇ, χρήσασθε.

μβ'.

ΚΑΙ βραχεῖαν, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, καὶ δίκαιαν ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου. καὶ δὸς* τὰ αὐτὰ ἐρῶ. ἡγοῦμαι γὰρ ἐξαπατᾶν μὲν εἶναι βουλομένῳ, σκοπεῖν ὅν τιν' ὑμᾶς τρόπον οὐκ ἀκούοντας πεισάγῃ· καὶ τὰ μὲν πράγματα δυσχερῆ τῷ λόγῳ συγκρύψῃ τῇ ἁπλῶς ἢ πεπλάκτως αὐτὸν ὑμῖν προσφέρεσθαι. τοῦτο πρῶτον εἶναι εἰπεῖν· πότερα ἐγνωκὼς παρελήλυθεν; ἵν' ἐὰν μὲν ἀκούσαντες τοῦτο, οὐ μὴ ταῦτα λόγους βέλησθε ἀκούειν καὶ διδάσκῃ καὶ φράζῃ τὰ βέλτιστα αὐτῷ δοκοῦντα. ἂν δὲ δοκιμάσητε ἀπηλλαγμένον ἢ, καὶ μήτε ὑμῖν ἐνοχλῇ, μήτε αὐτὸν κόπτῃ. ἐγὼ δὲ πρῶτον ἐρῶ. ἐμοὶ δοκεῖ Μιτυληναίων ὁ δῆμος ἠδικῆσθαι καὶ δίκαιον ὑμῖν ὑπὲρ αὐτῶν πρασσήειν λαβεῖν. καὶ ὅπως λήψεσθε, ἔχω λέγειν, ἐπὰν δὲ αὖ ὡς ἠδίκηται, καὶ ὑμῖν προσήκει βοηθεῖν, ὕστερον ἐρῶ.

μγ'.

ΠΡῶτον μὲν ἅπαντα θαυμαστόν ἐστιν, ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ μὴ ῥᾳδίως τοῖς συμβαλλεῖν βουλομένοις εἶναι τοὺς λόγους. ὅταν γὰρ τὰ πράγματα ἔχῃ φαύλως πρὸς ὧν δεῖ σκοπεῖν δυσχερεῖς ἀνάγκη πρὸς αὐτῶν εἶναι καὶ τὰς συμβολίας. εἰ μὲν ἦν ὁπωσοῦν μὴ ἐπὶ λειν ἀκούειν ἐλπὶς ταῦτα ἡμέρας βελτίω· ἔστι χρὴ πράττειν· εἰ δ' ἅπαντα μὲν χείρω, βέλτιον δ' ἀδὲν ἁπάντων ἡμῶν). τί δεῖ πρὸς τὸ φαυλότατον ἐλθεῖν ἐάσαντας· ὁπόλεον ἢ νῦν, καὶ χαλεπώτερα σώζειν πειρᾶσθαι· ἐξὸν ἐκ τῶν παρόντων εἰς καὶ νῦν ἐπανορθώσασθαι, καὶ προάγαγεῖν ὅπῃ τὸ βέλτιον.

μδ'.

ΤΟ μὲν ὀργίλως ὑμᾶς ἔχειν, εἰκός ἐστι, τοιαῦτα πάσχοντας. τὸ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεξῆς ὀργίζεσθαι· τοῦτο οὐκέτι εἰκὸς ἀλλ' ὀρθῶς ἔχον ἐστίν. οἱ γὰρ μηδενὸς μὲν αἴτιοι τῶν παρελθόντων, τὰ δὲ λοιπὰ πῶς ἔστιν βελτίω λέγειν ἔχοντες· κἂν μὲν οὖν ἀπέχθειαν κομίσωνται οὐ δικαίως παρ' ὑμῶν. οὓς, ἐὰν ἀκαίρως δυσκολαίνητε· οὐκ εἰς αἰτίους ποιήσετε. καί τοι ἔγωγε οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι πολλάκις ἀ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ τοῖς ἐμποδὼν ἔστι τοῖς ὀργιζομένοις, ἀνδὲς μὴ πείθειν σωφρόνως. ὅμως δ' αὖ ἐρῶ συμβαλλόμενον. πρῶτον γὰρ ἔγωγε, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, φλαύρᾳ μὲν μηδέν' αἰτίᾳ ὢν δικαίᾳ. βέλτιον δ' ἑτέρων ὑμῖν ἔχειν συμβουλεῦσαι.

μέ.

ΤΑ μὲν γεγενημένα, ὦ ἄνδρες ἀθλιώτατοι, τοιαῦτα, οἷα πάντες ἀκηκόατε. δεῖ δ' ἡμᾶς μηδὲν ὀκνεῖν πληγμένους δικαίως λογιζομένους, ὅτι πρὸς μὲν τὰ παρόντα ἀδύνατον ἔχειν ὅτι τις πράγμασι συμφορᾷ θ' ὑμῶν ἄξιόν ἐστι. τὸ δὲ ταῦτ' ἐπανορθοῦν αὐτούς, ἡγεῖσθαι προσῆκον· τὰ δ' ὑμετέρας δόξης ἄξιον αὖ φανείη χρὴ δ' τὰς ὄντας, οἵοι φήσαντ' αὐ ὑμεῖς εἶναι, ἐν τοῖς δ' ἐκείνοις ἑτέρου διαφέροντας φαίνεσθαι. ἐγὼ δ' ἥδ' ἁμῶς μὲν αὖ ἠβουλόμην ταῦτα συμβῶναι τῇ πόλει, δεῖ δ' ἀπέχειν ὑμᾶς δ' ἐν. εἰ δ' ἄρα ἔδει γενέσθαι καί τι δαιμόνιον ἐπὶ κεῖτο. ὥσπερ πέπρακται τὰ γεγενημένα, λυσιτελεῖν οἶμαι. τὰ μὲν γὰρ τῆς τύχης, οἰκείας ἔχει τὰς μεταβολὰς, καὶ κοινὰς ἀμφοτέροις τὰς παρουσίας. ἃ δ' αὖ δι' ἀνθρώπων κακίαν

κακίαν πεαχθῆ, βεβαίως πιεῖται ἥπιας. οἶομαι μὲν ἔγ-
γε ἂν τὰς κεκρατηκότας ἀγνοεῖν, ὅτι βελτιόνων ὑμῶν, καὶ
παροξυνθέντων τῷ γεγενημένῳ, ἀκμαίου πω δῆλον,
πότερον δυτύχημα, ἢ καὶ τἀναντίον αὐτοῖς ἐστι τὸ πεπρα-
γμένον. εἰ δ' ἄρα ἐπῆρκε τὸ πρᾶγμα αὐτοῖς θρασυτέ-
ρους καὶ τοῦτο πρὸς ὑμῶν ἤδη γίγνοιτο. ὅσῳ γὰρ αὖ μᾶλ
λον καταφρονήσωσι· τοσούτῳ θᾶττον ἁμαρτήσον-
ται.

μς'.

Ὅτ μοι δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ ἧς οἴε-
σθε πόλεως νυνὶ μόνον βουλεύεσθαι· ἀλλὰ ὑ-
πὲρ πασῶν τῶν συμμαχίδων, ὅπως γὰρ ἂν περὶ
ταύτης γνῶτε· πρὸς ταῦτ' εἰκὸς ἀποβλέποντας ἕκα-
στον ἀλ-
λας καὶ αὐτὰς τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι νομίζειν. ὥστε δεῖ
καὶ τοῦ βελτίστου, καὶ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν ἕνεκα δόξης
ἀποδόσθαι, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα καὶ δίκαια φα
νήσεσθε βουλόμενοι. ἡμεῖς γὰρ ἀρχὴ τῶν τοιούτων πρα
γμάτων ἀπάντων ἐστὶ τῶν κρατηγῶν· ὧν οἱ πλεῖστοι τῶν
παρ' ὑμῶν ἀκπολεόντων, ἃ οὖν ὑμετέρας φίλας, οὓς
μὲν παντὸς τοῦ χρόνου τὰ αὐτὰ κινδύνων μετειχηκότας
παρεληφασι, θεραπεύειν τούτους οἴονται δεῖν· ἀλλὰ καὶ
ἰδίους φίλους ἕκαστος ἑαυτῷ κατασκευάσας, ὑμᾶς ἀ-
ξιοῖ οὖν αὐτῶν κόλακας καὶ ὑμετέρους ἡγεῖσθαι φίλους·
ἃ πάντ' ἐστὶ τἀναντίον. ἔπειτα δ' ἐχθροτέρους, ἢν ἀναγκαίως
μᾶλλον ἐχθροὺς αὐτούτων εὕροιτε. ὅσῳ γὰρ πλείῳ πρᾶγ-
κρυόμενοι πλεονεκτῆσι. τοσούτῳ πλέον ὄφλειν ἡγοῦντα
δίκαιον δ' εἶναι. ἀδεὲς δ' αὖ γίγνοιτο ἂν τοῦτο· ὑφ' ὧν
ἄν τι κακὸν πάσχειν προσδοκᾶ. ἃ μὲν γὰρ κατηγορεῖν,
ἴσως ἔχω παρὼν καιρός· ἃ δ' ἡγοῦμαι συμφέρειν ὑμῖν,
ταῦτα συμβουλεύσω.

μζ'.

Ὅτδοῦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν παντων ὑμῶν
ἕνεκα οἶομαι κακόνουν εἶναι τῇ πόλει, ὥστε μηδὲ
λυπεῖσθαι τοῖς γεγενημένοις. εἰ μὲν τοίνυν ἀγα
νακτοῦντας ὧν ἄπρακτόν τι ποιήσαι τούτων. τοῦτ' ἂν ἔγω
γε παρήνουν ὑμῖν ἅπασιν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ ἂν
ἄλλως ἔχοι. δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν λοιπῶν προνοηθῆναι, ὅ-
πως μὴ ταὐτὰ πείσεσθε, ὥσπερ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑ-
πὲρ τῶν νυνὶ γεγενημένων ἀγανακτοῦντες ἔτυχε πρᾳδό-
σαι, ὑπὲρ δὲ μὴ πάλιν ταὐτὰ συμβῆναι· καὶ νομίζειν μη
δένα ἔχειν λόγον εἰπεῖν τῶν συμβουλευόντων τοιοῦτον, ὃς
διωτήσει σῶσαι τὰ παρόντα, μηδενὸς ὑμῶν μηδὲν συ-
ναραμένου. ἀ γὰρ ἂν λόγῳ, ἀλλὰ θεὸς ὁ τοιοῦτος εἴη. ἡ
μὲν γὰρ ἀρχὴ τοῦθ' ἕτως ἔχειν, ἐκεῖθεν ἤρτη· ὁκ ἔγω
προσκήμα πρὸς ὑμᾶς ἕνεκα χάριτος ἐνίους τῶν λε-
γόντων ἐν παρρησίᾳ δημηγορεῖν. ὡς ἔστε εἰσφέρειν, ἔστε πρα
τεύεσθαι δεῖ, πάντα ἢ αὐτόματ' ἔρρει. εὖ δὲ μὲν ἂν ταῦθ'
ὑπ' ἄλλου τινὸς ἐξελέγχεσθαι. μὴ δ' λυσιτελοῦντος ἐλέγ
χειν τῇ πόλει. δοκεῖ δέ μοι τρόπον τινὰ καὶ νυνὶ ἀμείνων
ἡ τύχη πρὸς ὑμᾶς τὰ ἐφεστηκότων εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ἕκαστον
ἀπόλλυσθαι. τὰ δ' ὑπημελημένων κακίας σημεῖον προσή
κει πιεῖσθαι. τὸ δὲ μὴ πάλαι παύτ' ἀπολωλέναι, τὰ ὑμε-
τέρας τύχης συνεργέτημ' ἐγωγε κρίνω. ἐν ᾧ τοίνυν ἡ τύ
χη διαλείπει καὶ σοῦ ἐχθρὰς ἀνέχεται τὰ λοιπῶν ὑπημε-
λήσητε. εἰ δὲ μὴ· σκοπεῖτε, ὅπως μὴ ἅμα τὰς ἐφεστῶτας
ἑκαστοις ὑμεῖς κρίνητε. καὶ τὰ πράγματ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι, κλινεῖ· ἃ γὰρ ἕαθ' ὅπως ταῦτ' ἀνὼ μεγάλου
τινὸς σήσεται, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου.

μή.

Ὅτδοῦν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἔτ' ἄλογον, τὰς
ἀεὶ καὶ συνεχῶς ὥσπερ τὸ ὀλιγαρχιῶν πολιτευο-
μένας, καὶ νυνὶ ταῦτα ποιοῦντας ἐξελέγχεσθαι. ἀλλ'
ἐκεῖνο μᾶλλον ἄν τις εἰκότως θαυμάσαι, τὸ τὰς εἰσπόπτας
ὑμᾶς ταῦτα, πολλάκις ἤδιον τούτων ἀκούειν, ἢ τὸ ὥσπερ ὑ-
μῶν

A constantes clades pariũt. Ac ne victores quidẽ ignorare opinor si vos velitis, atq; hoc casu excitemini, nondũ satis esse exploratum, vtrum euentus ille felicitati sit, an contrà calamitati ascribendus: sin fortuna secundior inflauit eorum animos, vt insolescant, id quoque iam è re vestra fuerit. Nam quò securiores erunt: eò facilius opprimentur.

XLVI.

Vos, mea sententia, Athenienses, non de ea tantum quã putatis, ciuitate: sed de fœderatis ciuitatib. omnibus deliberatis. Nã prout de hac statueritis: probabile est fore vt reliqui, in hoc exemplũ intuentes, eodẽ modo actũ iri secũ existiment. Quare cùm propter summã vtilitatẽ, tum gloriæ vestræ causa danda est opera: vt simul & vtiliter & iustè deliberasse videamini. Ac autoritas huiusmodi rerũ penes omnes duces est: quorũ plerig, cum è vestro portu soluũt, nõ vestros amicos, quos ab omni æuo eorundẽ periculorum socios accepere, sibi colendos putãt: sed peculiares quisq; amicos sibi cõciliat: & suos assentatores recipi in vestrã amicitiam oportere censet: cũ cõtrà omnino fieri debeat. Nec enim inimiciores, vel quos necesse sit vobis magis esse inimicos hisce, reperietis. Quò enim pluribus in rebus vos decipiũt, suasq; cupiditates per iniuriã explent: eò se pœnas mereri grauiores censent. Nemo autem amicus ei esse potest, à quo malum aliquod expectat. Atq; accusatio fortasse non est huius temporis: quæ verò vobis profutura puto, ea suadebo.

Ducum amici.

XLVII.

B Neminem, Athenienses, omniũ vestrũm ita opinor maleuolum esse Reipub. vt nõ grauiter moleste q; ferat ea quæ facta sunt. Quòd si quiritando quic quã horum infectũ fieri posset: id ego vobis omnibus suaderẽ. Sed quia illa mutari nullo modo possunt: sed reliqua prouidẽda sunt, vt ne in eandẽ fraudem incidatis: quemadmodũ, Athenienses, ob ea quæ nunc facta sunt, indignamini: sic opera danda est, ne eadem denuò eueniant: nec existimandũ, vllum suasorẽ talibus verbis ese instructũ, qui rẽpublicã tueri possit, nemine vestrũm suã operam conferente. Nam is quidem non orator, sed deus fuerit. Ac fons horũ malorum hinc oritur: quòd oratorũ quidam ad gratiã pusillo tempore duraturã, hîc concionantur, cum dicunt neq; tributa conferẽda, neq; militandũ esse: sed omnia sua sponte confectũ iri. Et hæc ab alio aliquo redargui oportebat: idq; ea ratione fieri, quæ esset è Republica. Mihi autem videtur fortuna nũc etiam quodammodo melius mereri de nobis, quàm magistratus. Nam quòd omnia ferè pereunt: id eorum quibus negocia mandata sunt, socordiæ & improbitatis signum esse debet. Quòd vero non olim omnia perrierunt: vestræ fortunæ beneficium equidem esse iudico. Dum igitur fortuna cessat, & inimicos extollit: reliquarum rerum curam suscipite. Quod nisi feceritis: prouidete, ne vos simul & omnes magistratus accusetis, & res vestræ, ô Athenienses, inclinentur. Nec enim fieri potest, vt eæ sine magna aliqua clade consistant, cum nemo sit qui eas tueatur.

Omissis querelis, & assentationibus, res strenuè gerenda.

XLVIII.

C Nihil absurdi est, Atheniẽses, eos qui semper & assiduè suas in Republica rationes ad paucorũ dominatũ referunt, in eo nunc etiã esse deprehendi: sed illud potius iurè quispiã demiretur, vos qui ea sciatis, sæpe libentius illis auscultare, quàm vestris defensoribus.

Pernicionis oratoribus delectari vecordiæ est.

Etsi aũt fortaſsis, vt priuatim facile non eſt omnia rectè agere, ſic neq; publicè: non tamen maximi momẽti negocia ſunt negligenda. Sunt autem cætera minora omnia. Cum verò de ſtatu ciuitatis, de cædibus, de reipublicæ popularis euerſione declamitantes quoſdam auditis: quis vos non mente captos arbitretur? Nam cæteri quidem mortales omnes, aliorum exemplis admoniti, cautiores fiunt. vos autem auditis etiam aliorum caſibus, formidare non poteſtis. Sed quæ priuatim ſtulticiæ tribuatis, ſi admiſſa ſint: ea vos publicè admiſſuri mihi videmini: nec niſi accepto malo fore prudentiores. A

XLIX.

In rebus ſecundis maximè opus eſt prouidentia.

NEmo vnquã fortaſſe veſtrûm quæſiuit, Athenienſes, quamobrẽ calamitoſi rectius quàm fortunati, ſuis reb. cõſulãt. Eius aũt rei alia cauſa nulla eſt, niſi q; ita fit, vt hi neq; formidẽt quicquã: neq; ſi quiſpiã pericula cõmemoret, ea ad ſe pertinere putent: illos recẽs adhuc erratorũ memoria, quãdo in clades inciderunt, prudẽtes ad cætera & moderatos efficit. Iam proborum hominum officium eſt, cum fortuna vtuntur ſecundiſſima, tum ſummũ habere modeſtiæ ſtudium. Neq; enim B *quicquã tã formidabile eſt, quin vigilantia præcaueri: neq; vllum malũ eſt, quin oſcitantib. euenire poßit. Hæc nõ ideo dico, vt vos fruſtra perterrefaciã: ſed vt ne ſucceſsib. iſtis elati, ea quæ incidere poſſent, niſi cautè res adminiſtretis, pericula, ſi vobis expoſita fuerint, contemnatis: et ſine vllo malo, quemadmodũ eos decet, q; ſe nemine poſteriores perhiberi volũt. ſobriè prudenterq; caueatis.*

L.

Salutaria potius audienda, quàm iucunda.

NOn idem tempus eſſe exiſtimo, Atheniẽſes, & gratificandi vobis, & ea quæ mihi optima factu videantur, conſulendi. Sæpe enim video, ſi quis præter animi ſententiã in aliqua re gratificetur: id maiores peperiſſe inimicitias, quàm ſi ſtatim ab initio aduerſatus eſſet. Quòd ſi oẽs in eadẽ ſententia eſſetis: neq; ſi mihi officiũ facere videremini, prodirẽ: ſuperuacaneũ eſſe exiſtimans, his qui ſua ſponte, quæ oporteret, facerent, ſuadere: neq; etiã ſi res aliter ſe haberet. Magis enim me ipſum, qui vnus ſim, ignorare quæ optima ſint, quã vos omnes, crederem. Quia verò video veſtrûm alios aſſentiri mihi, diſſentire ab alijs: operam dabo, vt his aſtipulatoribus, cæteros in meam ſententiam pertrahã. Quòd C *ſi non auſcultandum putabitis: non rectè facietis. Sin audire cum ſilentio non grauemini: alterutrũ ex eo cõmodum percipietis. aut enim ſi quid vtile ſuadere videbimur, id amplectemini: aut in ea, quam probatis, ſentẽtia firmius permanebitis. Nam ſi eas rationes, propter quas, noſtra opinione, nõnihil erratis, nullius eſſe momenti apparebit: quæ nũc ſtatuitis, nixi rationibus, eligetis.*

LI.

Nõ verbis vincuntur hoſtes, ſed armis.

VEllem, Athenienſes, quantã iſte approbationẽ ſua oratione conſecutus eſt: tantã eum laudẽ in ipſis rebus gerẽdis adipiſci. Nam neq; ei, deos teſtor, malè volo: & vobis bene cupio. Sed videte, Athenienſes, ne ſit aliud, orationẽ habere commodã: aliud, negocia deligere profutura: néue illud oratoris ſit, hoc hominis cordati officiũ. Vos igitur plebeij, maximiq; natu in primis, dicendi facultate ſummis oratoribus pares eſſe non debetis (nã id eorũ qui ſunt exercitati, munus eſt) ſed prudentia vel æquare eos, vel potius ſuperare. nã experientia, multarumq; rerũ vſus eam ingenerant. Ne igitur, Athenienſes, committite, vt in præſentia hoc ignoraſſe videamini: verborum fortitudinẽ atq; audaciam, niſi iuſtius

μῶν λεγόντων. ἴσως μὲν ἂν ὥσπερ ἀσφ̃ ἰδία ῥᾴδιόν ἐστιν ἅπαντ' ὀρθῶς πράττειν, ἅττως ἀδὲ κοινῇ· ἀλλ' ἀδὴ τὰ μείζω γε χρὴ παρεῖν. τὰ μὲν ἂν ἄλλα πάντ' ἐστὶν ἐλάττω. ὅταν δ' ὑπὲρ πολιτείας, ἢ σφαγῶν ἢ δήμων καταλύσεως ἢ χερῶς ἀκόντι πῶς ἂν ἔξω χρὴ φρονεῖν ὑμᾶς αὐτὰς ἡγεῖσθε; οἱ μὲν γὰ ἄλλοι παίτις αὐθέως πι τοῖς ἑτέρων παραδείγμασι χρώμενοι μᾶλλον δῦλα ἕεῖς αὐτοὶ γίγνον). ὑμεῖς ἢ ἀδὲ τὰ τοῖς ἄλλοις συμβαίνοντα ἀκόντες, φοβηθῶσι δώσαδε· ἀλλ' ἀ τὰς ἰδίας παθόντας, ἀβελτέρας νομίζε πᾶτ' αὐτὶ δημοσίᾳ μοι δοκέπε αὐαμενεῖν παθόντας αἰσθέσθαι.

μθ'.

Ὅτις δὲ πώποτε ἴσως ὑμῶν ἐζήτησεν, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτάτοι, τὶ δή ποτε οἱ κακῶς πράττοντες, ἄμεινον ἅπαντ' ἐκεῖ τ̃ πραγμάτων τῶν εὖ πραττόντων βελτίον). ἔστι δ' οὐχ ἑτέρωθέν πόθεν ἓν τὸ γιγνόμενον, * ἀλλ' ὅτι συμβαίνει, τοῖς μὲν μήτε φοβεῖσθαι μηδὲν μήθ' ἁλῶναι λέγοι δεινὰ, πεισθέντ' αὐτοῖς ἡγεῖσθαι· οὐδὲν γ', πλησίον ὄντας τ̃ ἁμαρτημάτων, ὅταν εἰς τὸ κακῶς πράττειν ἀφίκωνται. σώφρονας πρὸς τἄλλα πάντ' ἀνθρώπων, ὅταν βελτίστη τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται· τότε πλείω τ' ἁσφαλῶ πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν. ἀδὲν γὰ ἅπτεται φυλαττομένοις ἅττω δεινόν, ὡς' ἀφύλακτον εἶναι. ἔστι ὀλιγωρῆσιν ἀπροσδόκητον παθεῖν. λέγω γὰ ταῦτα, οὐχ ἵνα τἄλλως ὑμᾶς δεδιέναι· ἀλλ' ἵνα μὴ δι' ἃ τ̃ παρόντων δι' ἀεργίαν (ἀγνοεῖτ' αὖ, εἰ μὴ προνοήσεσθε τ̃ πραγμάτων) δεινὰ ἀκόντες καταφρονῆτε· ἀλλ' αὖδ' ἅπαντ' εἶναι (ὥσπερ ἐστὶ προσῆκεν) φάσκοντές γε μηδένων ἀπολείπεσθαι τῷ σωφρονεῖν φυλάττεσθε.

ν'.

Οὐχὶ τ' αὐτ' εἶναι κρεῖττον ὑπείληφα, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτάτοι, δ' χαρίζεσθαι, ἢ δ' τὰ δοκοῦντά μοι βέλτιστα παραινεῖν. πολλαχοῦ γὰ ὁρῶ, τὸ χαρίζεσθαί τι πρὸς γνώμην, πλείονα ἀπέχθειαν ἐνεγκὸν, ἢ τὸ πρῶτον ἐναντιωθῆναι, εἰ μὲν ἂν ἅπαντες ἐγιγνώσκετε τὰ τὰ ἔτ', αὖ ἐμοὶ τὰ δέοντα ἐδοκεῖτε προαιρεῖσθαι, οὐκ ἂν παρῆλθον (πρόθυμον ἡγούμενος τοῖς ἀφ' αὑτ̃ ἀρχὴν πιθῆσαι λέγειν) ἔθ' ὅταν ἐῶ τἀναντίον. μᾶλλον γὰ αὖ ἠγνοήμην ἃ ὄντα ἐμαυτ̃ ἀγνοεῖν τὰ κρείττω, ἢ πάντας ὑμᾶς. ἐπεὶ δὴ ὁρῶ ἔνιας ὑμῶν τῶν τὰ μὲν γιγνώσκοντας ἐμοὶ, ταὐαντία δ' ἄλλοις πρέσθαι μ̃ τούτων οὐδ' ἑτέρους πεῖσαι, εἰ μὲν ἓν οἰήσεσθε δεῖν μὴ ἐθέλειν ἀκούειν· ἐγὼ ὀρθῶς πείσεσθε, αὖ δ' ἀκούσητε σωπῇ. κἀγὼ τἄθ' ὑπομενῶ· δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν ὑπάρξει· ἢ γὰ πεισθήσεσθε, αὖ τι δοκῶμεν λέγειν συμφέρον· ἢ βεβαιότερον πεῖ ὧν ἐγνώκατε, ἔσεσθε πεπεισμένοι. αὖ γὰ οἷς τι δοκεῖ πλημμελεῖν οἰόμεθ' ἡμεῖς ὑμᾶς, πῶτε μηδενὸς ἄξια φανῆ μετ' ἐλέγχου τὰ δεδογμένα νῦν ὑμεῖς ἔσεσθ' ἠρημένοι.

να'.

Βουλοίμην αὖ, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτάτοι, πεῖ ὧν δοκίμηκε λέγων παρ' ὑμῖν ὁ δεῖνα, σπὶ τ̃ ἔργων τ̃ πραττομένων, ἴσον αὐτῷ τ̃ ἐπαίνου ἡμέσθαι. ὅτι γὰ τούτῳ κακόνους εἰμὶ μᾶ σὺν θεοὺς ὑμῖν τι* ἀγαθὸν βάλομαι αὖ ἡμέσθαι· ἀλλ' ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτάτοι, μὴ κεχωρισμένον ᾖ. λόγον εἰπῖν εὖ, καὶ πεπεῖσθαι πράγματα συμφέροντα, καὶ τὸ μὲν ῥήτορος ἔργον ᾖ· τὸ ᾖ νῦν ἔχον ἀνθρώπων. ὑμεῖς τοίνυν οἱ πολλοί, μάλιστ' οἱ πρεσβύτατοι, λέγειν μὲν οὐκ ὀφείλετ' ὁμοίως δυνάσθαι τοῖς δεινοτέροις τ̃ γὰ εἰθισμένων ἔστι τὸ πρᾶγμα. νῦν δ' ἔχειν ὀφείλετ' ὁμοίως, καὶ μᾶλλον τούτων. αἰ γὰ ἐμπειρίαι, καὶ τὸ πολλὰ ἑωρακέναι. ἔτ' ἐμπιθῶσι μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθλιωτάτοι, φανῆτε ἀγνοοῦντες οὐδ' ὑμῖν παρόντι, νῦν δὲ καὶ πάλαι τῶν

τ̃ λόγων αὐδρεῖαι καὶ θρασύτητες· ἐαὺ μὴ μεθ' ὑπαρχὰ
ους ὡσι σωφρονοῦσι καὶ ῥώμης· ἀκῆσαι μὲν εἰσιν ἡδεῖαι·
πρᾶξαι δ' ὀκινδυνοι. αὐτίκα γὰρ τὸ μὴ ὑβρίζειν
τοῖς ἀδικοῦσιν, ὁρᾶτε ὡς καλὸν τὸ ῥῆμα. ἀποβλέψατε
δὴ πρῶτον πρὸς τὸ ἔργον αὐτό. δεῖ κρατῆσαι μαχομέ-
νους τ̃ ἐχθρῶν, οὐ τ̃ ῥήμαλ(ι)· τοῦτο σεμνότητα ἔργῳ
λη ψομένους. εἰπεῖν μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθλοφόροι, πάντα
πέφυκε ῥᾴδιον· πρᾶξαι δ' οὐχ ἅπαντα. ἐ γὰρ ἴσως τοῦ-
ν(ι)· ξ ἱδρῶς πρό τε τ̃ λέγειν, καὶ πρὸ τ̃ πρᾶξιν ἐστίν. ἐγώ
δ' οὐ χαίρειν ὑμᾶς ἡγοῦμαι φύσει θηβαίων (οὐ γὰρ αὖ μαι
νοίμην) ἀλλ' ἀφρονεστέρους. φημὶ δὴ δεῖν τ̃ φρο-
νεῖν ἀζεσθαι νῦν πρῶτον τ̃ ἐρχῶν. ἐπὰν δὴ τέως ἠμελῆτε
τ̃ ἀγωνίζεσθαι. ἐ γὰρ αὐτίλεγω τὸ ὅλον· ὡσπερ τ̃ ἀλλ'
τρόπων τ̃ ἐγχειρήσεως ἐναντιοῦμαι.

νϛ'.

Ὅσῳ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθλοφόροι, πεπίστευκα πρ
ὀλίγοι πρέσβεις κατηγορῆσαι τ̃ πόλεως ἡμῶν,
ἅπαντες ἑωράκατε. σφόδρα γὰρ οὐκ ἔχω τίν(ι)·
εἴπω, τἄλλα πάντα ὑμῖν ἀναθέναι πεπείραμαι). εἰ μὲν
οὖν ἦσαν αὐτ̃ ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι· χάριν τε εἴχετε
εἰκότως ἄν, εἰ πρὸς ὑμᾶς ὅτως ὑμῶν κατηγόρουν, καὶ μὴ
πρὸς ἄλλους. ἐπὰν δὲ διαστρέψαντες τἀληθῆ καὶ τὰ
μὲν σφόδρα αἰνοῦντες, ἀφ' ὧν ἂν μεγάλως ἐπαίνους κο-
μίσαισθε δικαίως· πρὸς αἰτιασάμενοι ψόφδη, καὶ ἃ πρὸ
σήκοντ' ὑμῖν, κέρδει τῷ λόγῳ· πονηρὸς δίκαιον αὖ-
τοῦ, ἐπὰν ἐξελεγχθῶσι τοῦτο πεποιηκότες, νομίζειν.
εἰ γὰρ ῥήτορες δεινοὶ μᾶλλον εἶναι δοκεῖν, ἢ μετ' ἀληθείας
ὑπεικεῖς ἄνθρωποι νομίζεσθαι πρεῖλοντο· δ' αὐτοὶ κα
λοκαγαθίας ἂν ὡς ἔοικεν, ἀμφισβητοῖεν.

νγ'.

Ἐστὶ μὲν χαλεπὸν τὸ πὰρ ὑμῖν ὑπὲρ ὑμῶν ἐρῶν
τα ἀνεγνῶσθαι, ὥσπερ ῥᾴδιον τὸ καθ' ὑμῶν. ἐγὼ
γὰρ, μὰ τ̃ ἀθλοφόρων, δέδοικα τ̃ ἄλλων ἀνθρώπων ὅ-
τως οἶμαι τὰ πρόσοντα αὐτοῖς ἀκῆσαι νομιζομένους. ὡς
ὑμεῖς τὰ μὴ πρόσοντα, κακῶς ἀκούετε. ἃ μὲν οὖν τούτοις
θρασέως αὐ ὅτως ἡγοῦμαι ψόφδεσθ· εἰ μὴ σωφρόνεσθε
πᾶσι, καὶ πρόδηλον ὦ ὅτι δεινότατοι πάντων ὑμεῖς
ἔσε ἀκούειν, ὅ, τι ἂν ἄλλος καθ' ὑμῶν λέγῃ. εἰ μὲν οὖν ταύτης
τ̃ ἀληθείας δίκην ὑμᾶς δεῖ δοῦναι. λόγους δὲ πρόσοντας
καὶ τ̃ πόλεως ἀκούειν ξ τ' αὖ εἴη. εἰσὶ γὰρ τ̃
ἀληθῶν, εἴ τι δίκαιον, ῥητέον· ὅτι ξ τ' ἐγὼ πρελήλυθα·
πρὸς ὧν οὐκ αὐτὸς ἀξίως τ̃ ὑμῖν πεπραγμένων εἰπεῖν
δυνήσεσθαι. ἀλλὰ τὰ πράγματα ὅπως ἂν τις εἴπῃ, δί-
καια φανεῖσθαι.

νδ'.

Βουλοίμην ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθλοφόροι, ἴσως ἀ-
κροατὰς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτ̃ γενέσθαι, * καὶ μὴ τῷ
πρόσθεν, οὐ λόγους ἐπαινέσαι οὐ τούτων φι-
λονεικεῖν. ἐ γὰρ ἂν ὑμετέραν κακίαν ὀφθεὶς ἔπι κρίναι, εἰ
λέγοντός μ(ι)· εὖ, παρεκρούσθητε. ἀλλὰ τ̃ ὀπὶ τούτῳ
πρόθλῳ πεποιημένων, ὅπως ὑμᾶς ἐξαπατήσωσιν.

νε'.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθλοφόροι, φῆ
σαι, ἃ βέλτιστ' ἕκαστ(ι)· ἡρεῖσθαι τῇ πόλει, βέ
λεσθαι ταῦτα πρᾶχθῆναι. συμβαίνει δέ γε μὴ
κατὰ ταὐτὸ κεκρίσθαι πᾶσι τὸ βέλτιστον, ἐ γὰρ
ἂν ὑμῶν οἱ μὲν λέγειν, οἱ δὲ μὴ λέγειν ἐκέλευον. πρὸς
μὲν τοίνυν οὐ ὑπειληφότας ταῦτα συμφέρειν ἀδενὸς
δεῖ λόγου τῷ μέλλοντι λέγειν. πεπεισμένοι γὰρ ὑπάρ
χουσι, πρὸς δὲ οὐ ταναντία συμφέρειν ἠγουμένους
βραχέα εἰπεῖν βούλομαι. μὴ θέλουσι μὲν οὖν ἀκούειν
οὐκ οἶδ' ὅπου μαθεῖν, ἀδὲν μᾶλλον, ἢ σιωπῶσι, μη-
δὲν(ι) λέγον(τ)ι. ἀκούσασι δὲ δυοῖν ἀγαθοῖν οὐκ ἔστι
θατέρου

A *iustus apparatus & vires accesserint, vt iucundas esse auditu, sic ad agẽdum periculosas. Nã illud statim, Prohibendas esse graßatorum iniurias: quàm sit verbum præclarum, auditis. At in primis rem ipsam spectate. Vincendi sunt hostes pugnando ab ijs, qui huius verbi splendorem adepturi sint. Nam dictu quidem, Athenienses, facilia sunt omnia: factu uerò non item omnia. Nec enim pari labore & sudore ad dicendum & ad agendum peruenitur. Ego verò vos natura Thebanis nihilo esse puto inferiores (insanirem etenim) sed minus instructos. Nunc igitur in primis parare nos debemus: quando dudum Martis aleã experiri neglexistis. Nec enim in vniuersum contradico, sed de modo aggressionis aduersor.*

LII.

QVanto legati studio ciuitatem nostram accusarint: omnes vidistis, Athenienses. Vna enim re excepta, nescio qua, cætera omnia in vos congerere sunt conati. Ac si criminationes eorũ veræ essent: gratiam illis iure haberetis: quòd vos apud vosmetipsos potius, quàm apud alios ita accusassent. Sed cum sic oratione sint vsi, vt veritatem peruerterint: ac, tum ea pro-
B *pter quæ laudes vobis maximæ debentur, præterierint: tum alia crimina falsa, quæq; non cadunt in vos, obiecerint: improbi meritò, postquam hæc fecisse conuincentur, erunt iudicandi. Nam si opinionem eloquentiæ, laudi veritatis & humanitatis prætulerunt: ne ipsi quidem, vt apparet, de eo laborant, vt boni viri habeantur.*

Videri male dicere, quàm bonum virũ.

LIII.

DIfficile est pro vobis apud vos dicturum surgere: quemadmodum facile, contra vos. Ego enim mehercule, nullos homines alios, vera sua, dum admonentur, probra, tam æquis animis audire puto: quàm vos auditis ea cõuicia, quæ falsò in vos iaciũtur. Quæ istos etiam non existimo tam confidenter falsa fuisse dicturos, nisi compertum hoc haberent: ac perspicuum esset, vos omnium esse paratissimos ad id audiendum, quod quiuis in vos dixerit. Quòd si facilitatis huius pænæ dandæ sunt: non aliæ fuerint, quàm vt crimina, quæ non cadunt in nostram ciuitatem, audiatis. Sin
C *veritatis, vt est aquum, suscipienda est defensio: eam ob causam huc ego prodij: non quòd me pro dignitate rerum à vobis gestarum posse dicere: sed quòd actiones quibuscunque verbis explicentur, iustas visum iri confido.*

Existimatio reipub. defendẽda

LIIII.

VEllem vos, Athenienses, æquos esse in re vestra auditores: nec quia vestram approbationem oratione impetrarunt, de eis vos rixari. Non enim quisquam id vitio vestro tribuet, si ab homine sitis eloquente circumuenti: sed eorum, qui in id operam dederunt, vt vos in fraudem illicerent.

Nequior est is qui decipit, quam qui decipitur.

LV.

OPinor omnes vos, Athenienses, confessuros, ea velle fieri vos, quæ quisq. Reipub. putetis maximè profutura. Fit autem, vt, quid factu sit optimũ, non eodem modo ab omnibus statuatur. Nec enim vestrũm alij sententias esse dicendas, alij non dicendas contenderẽt. Apud eos igitur dicturo, qui id prodesse putãt: nihil opus est verbis: cum iam eis persuasum sit. ad eos autem, qui contrarium expedire censent, pauca dicam. Si qui igitur audire nolunt: hi vt rem cognoscant, nihilo magis fieri potest, quàm si ipsi & tacerent, & nemo orationem haberet. Sin audieritis: alterutro bono frustra

Vituperanda in audiẽdo contumacia.

ri non potestis, quin aut persuasi, eademq; sentientes, concordius deliberetis (quo ad præsentia negocia nihil cadere queat optatius) aut si suasor suam sententiam probare haud poterit: decretis vestris constantius innitamini. Præterea non bona subest suspicio, venire in concionem, quasi ex his quæ dicentur, optima sint eligenda: tamen ostendere, priusquam orationum delectus sit habitus, vosmetipsos aliquid persuasum habere: idq; tam pertinaciter, vt præter id ne audire quidē quicquā velitis.

LVI.

Contumacia necessariā facit in culcationē eiusdē rei.

FOrtassis importunus, Athenienses, quibusdam vestrum esse videor, qui sæpe & quidē ijsdem perpetuò de rebus, verba faciā. Verùm si rem rectè consideretis: non me in culpa esse videbitis: sed eos qui vestris decretis nō obtemperant. Qui si primùm fecissent quæ vos iussistis: nihil secundò nos vt ea facere fuisset opus: neq; si secundò, denuò. Nunc, quò sæpius vos ea quæ fieri decent, promulgastis: eò mihi videntur illi minus esse parati ad faciendum. Ac prius ignorabam equidem, quorsum dictum illud, Magistratus virum ostendit, pertineret. nunc verò id alios etiam posse docere videor. Magistratus enim, aut certè, ne omnes dicā, quidam illorum, vt vestra decreta nec minimi faciunt: sic id vnum spectant, vnde accipiant. Quòd si mihi esset quod darem: iurè ob idipsum me quispiam reprehēderet, quòd obtundere vos, parui sumptus gratia non dubitarem. Nunc id fieri non potest: id quod nec ipsi nesciunt. Si verò pro ijs quæ vobis præstanda sunt, me sibi auctlarium additurum putant: nugas agunt. Ac ea fortasse volunt, quæ etiam expectant. ego verò ea nō faciam: sed, siquidem dederint: nauim protraham, officioq; fungar. Sin minus: eos qui sunt in culpa, vobis indicabo.

LVII.

Prava consilia reprehēdi maximè prodest.

NEmo sanus negabit opinor, Athenienses, maximè esse è Repub. vt ne quid initiò noxiū agatur. Sin minus, vt statim præstò sint qui intercedant. Atq; huc illud accedere debet, vt vos & audire & doceri velitis. Nihil enim profuerit, esse qui optima suadeat, si, qui obtemperet, habeat neminē. Quin illud etiā non inutile videri potest, esse aliquem qui, si quis vobis vel per occasionem, vel propter diei tempus, vel ob quāuis causam aliā fucū fecerit, ea, quocunq; tempore & vestri esse iuris, et audire volueritis, rursus examinet: vt si talia videātur, qualia qui tum persuaserant, esse asseruerunt: ea prōptius agatis, vt cōprobata. Sin fortè non eiusmodi reperiātur: antequā longius procedatur, desinatis. Graue enim fuerit, si optimis frustrati, pessima agere necesse habeatis: aut si deinde nec è re nata liceat mutare consiliū.

LVIII.

Bona conscientia nō reformidat lucem.

ALios equidem omnes, si quid à se præclarè factum confidant, id vnum rationē se reddere paratos, iactare perpetuò video. At isti cōtrà id reprehendūt, q̄ illa res, in quibus erraſtis, nunc prorogare vultis: atq; impostura valentiorem oportere esse existimant, ea, quæ mora intercedente fit, probatione. Quid autem illi propositum habeant: vestrūm etiam plerisq; fortasse nō ignorant. Sed quoniam dicendæ sententiæ potestas data est: ea quenq; proferre decet, per quæ, negocia hæc quàm rectissimè administrentur.

LIX.

Non temerè ad arma inferenda prosiliendum.

QVod profuturum est vniuersæ ciuitati, id vt & dicatur ab omnibus precor, Athenienses, & à vobis decernatur. Ego quidem ea dicam quæ vtiliſ-

ἅπαντες ἡμᾶς πῖν. ἢ γὰρ πειθόμενοι παύσεσθε καὶ πῶς ἐγνωκότες, κοινότερον βουλεύσεσθε (ἓν μεῖζον εἰς τὰ παρόντα ἂν οὕτω γένοιτο ἀγαθὸν) ἢ μὴ δυνηθέντ' ἐμοῦ λέγοντος διὰ ἄχθη βεβαιότερον τοῖς ἐγνωσμένοις πιστεύσετε. χωλεῖ γὰρ τάττων, ἁδὲ καλῶ ὑποψίαν ἔχει, ἥκειν μὲν εἰς τ' ἐκκλησίαν, ὡς ὀκ τ' ῥηθησομένων τὸ κρίτιστον ἐλέσθαι δέον· φανεῖσθαι δ', ἢν ὀκ τ' λόγων δοκιμάσωσι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς τι πεπρεσμένος. καὶ ἅτ' ἄτως ἰσχυρὸν, ὥστε μὴ δ' ἐθέλειν ταῦτ' ἀκύειν.

νε'.

ΙΣως ὀχληρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τισὶν ὑμῶν εἶναι δοκῶ, πολλάκις λέγων ταὐτ' αὐτ' ἀεί. ἀλλ' ἐάν ὀρθῶς σκοπῆτε. ὀκ ἐγὼ φανήσομαι τάττων δίκην ἔχειν τὴν αἰτίαν· ἀλλ' οἱ μὴ πειθόμενοι τοῖς ὑμετέροις ψηφίσμασιν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι τὸ πρῶτον ἐποίησαν ἃ ὑμεῖς προσετάξατε· ἁδὲν ἂν τὸ δεύτερον ἡμᾶς ἔδει λέγειν. ἁδ' εἰ τὸ δεύτερον, αὖθις νῦν δ' ὅσῳ πλεονάκις τὰ προσήκοντ' ἡμῖν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε· τοσούτῳ μοι δοκοῦσιν ἧττον ἐκεῖνοι παρεσκευάσθαι ποιεῖν. πότερον μὲν οὖν ἔγωγε μὰ τὸν Δία, ὀκ ἤδειν πρὸς τὶ ποτ' εἴη πυθ' εἰρημένον, ἀρχὴ ἀνδρα δείκνυσι· νῦν δ' καὶ ἄλλον μοι δοκῶ διδάξαι. εἰ γὰρ ἄρχοντες, ἤ τινες αὐτῶν (ἵνα μὴ πάντας λέγω) τῶν μὲν ὑμετέρων ψηφισμάτων, οὐδὲ τὸ μικρότατον φροντίζουσιν· ὅπως δ' ἐλήψονται. * εἰ μὲν οὖν ἐνῆν δοῦναι δικαίως αὐτοῖς τοῦτό μοι τὴν ἐπιστολὴν ἔπεμψεν, εἰ δὲ μικρὸν ἀπάλωμα, ἐνοχλεῖν ὑμῖν ἠρεύμην. νῦν δὲ ὀκ ἔνι, καθάπερ ἁδὲ πύπυς λέληθεν. εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ὑμῖν λειτουργεῖν δεῖ, προθήσειν αὐτοῖς εἴωνται μέ, ληροῦσι. καὶ ταῦτ' ἴσως βούλονται ἃ κ' προσδοκῶσιν. ἐγὼ δὲ ἃ ποιήσω ταῦτα. ἀλλ' ἐὰν μὲν δῶσι· καθελῶ τ' ναῦν, καὶ τὰ πρεσήκοντα ποιήσω εἰ δὲ μὴ· ὀδ' αἰτίους ὑμῖν ἀποφανῶ.

νς'.

ΟΙδ' ἃ εὖ φρονεῖτε αὐτάρκειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω, ὡς ἐχ ἁπάντων ἄριστόν ἐστι τῇ πόλει, μάλιστα μὲν ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀσύμφορον πρᾶξαι· εἰ δ' μὴ, παρεῖναι δῆθ' ὁδὶ ὀδ' ἀναπεισόμενος. δεῖ μέντοι τάττω προσεῖναι καὶ θέλοντας ἀκύειν ὑμᾶς, καὶ διδάσκεσθαι. ἁδὲ γὰρ πλέον, εἶναι τ' ἐρῶντα τὰ βέλτιστα· ἂν μὴ ὀδ' ἀκριβείας ἔχῃ ἁ μέλει ἁδὲ ἐκεῖνο ἀλυσιτελὲς μ' τῶτ' ἂν φανείη. ὃς ἄν τις ὑμᾶς, ἢ δίκαιον, ἢ δίωραν ἡμέρας, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν παρακρούσηται· ταῦθ' ὅταν ποτὲ βούλησθε ὑμῶν αὐτῶν ὄντες ἀκύειν, εἶναι ἐξετάσοντα πάλιν· ἵνα, ἐὰν μὲν, ὡς φασιν οἱ τότ[illegible]ς, φανῇ προθυμότερον πράττηται ὡς ἔλεγχον ο[illegible]τε. ἐὰν δ' ἄρα μὴ τοιαῦτα ὀρεθῇ. πρὶν πρόρωτέρω προελθεῖν, δοκίμασται· κἀ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη, εἰ τῆς μ' κρατίστης ἁμαρτάσει, τὸ χείριστον ἀνάγκη πράττειν· * ἢ εἰ καὶ μὴ τὸ ἁδύτερον ὀκ τ' λοιπῶν ἐξείη μεταβάλλεσθαι δ'.

νη'.

ΤΟυς μὲν ἄλλους ἅπαντας ἔγωγε ὁρῶ τ' ἀπολογίαν προτεινομένους ὅταν τι πταίσωσι δικαίως αὐτῆς πεπράχθαι. ἔνιοι δ' αὖ τἀναντίον ἐγκαλοῦσιν, εἰ πρὸ τῶν ἡμαρτηκότων, νῦν αἀθέδ' βέλεσθε· τ' ἀπάντων κυριωτέραν οἰόμενοι δεῖν εἶναι τ' μ' ἔ χρόνῳ βασάνῳ. τ' μὲν ἂν τάττων ἀπροδῶ, ἁδ' ὑμῶν ἴσως ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοί. δεῖ δ' ὑπὲρ τ' πραγμάτων, ἀπόδηπερ γέγονε λόγῳ τυχεῖν, ἃ τις ἡγεῖται κρατίστα, λέγειν.

νθ'.

ΟΤΙ μὲν μέλλει σωισθήν πάσῃ τῇ πόλει, τοῦτο κ' λέγειν εὔχομαι πάντας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑμᾶς ἐλέσθαι. ἐγὼ δ' οὖν ἃ πεπεικὼς ἐμαυτὸν

ἐμαυτὸν τυγχάνω μάλιστα συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτ' ἐρῶ. δεηθεὶς ὑμῶν τοσοῦτον, μήτε σοῦ ἐξιέναι κελεύοντας ὑμᾶς διὰ τοῦτο νομίζειν ἀνδρείους. μήτε σοῦ αὐτὰ λέγειν ἐπιχειροῦντας διὰ τοῦτο κακοὺς. ἐγὼ γὰρ ὁ αὐτὸς ἔλεγχος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν τε λόγων καὶ τῶν πραγμάτων ἐστίν. ἀλλὰ δεῖ νῦν εὖ βεβουλευμένους ἡμᾶς φανῆναι· τότε δὲ (καὶ ἄρα ποῦ ποτε δοκῇ) τὰ τῆς ἀνδρείας ὀποδείξασθαι. ἡ μὲν οὖν ὑμετέρα προθυμία, παντὸς ἀξία, καὶ τριακοντα πάρεσιν, εἰσὶν αἳ τις εὔξαιτο εὔνους ὢν τῇ πόλει. νῦν δ' ὅσῳ τυγχάνει σπουδαιοτέρα, τοσούτῳ δεῖ μᾶλλον προϊδεῖν. ὅπως εἰς δέον καταχρήσεσθε αὐτῇ ἐγὼ γὰρ δοκιμεῖ πρᾶγμα καὶ ἡ προαίρεσις· ἂν μὴ καὶ τὸ τέλος συμφέρον καὶ καλὸν λάβῃ. ἐγὼ δὲ οἶδά ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρ' ὑμῖν ἀκούσας ἀνδρὸς ἔτι αἰσήτου δοκοῦντος εἶναι. ἔτ' ἀπείρᾳ πολέμου. Ἰφικράτης λέγω. ὃς ἔφη δεῖν ἔτω προαιρεῖσθαι κινδυνεύειν τὸ στρατηγὸν, ὅπως μὴ τὰ, ἢ τὰ γνήσεται· ἀλλ' ὅπως τά. ἔτω γὰρ εἶπε τῷ ῥήματι. ὥστε ἦν τοῦτο γνῶναι, ὅτι ὅπως καλῶς ἀγωνιεῖται ἔλεγεν. ἐπεὶ δ' ὧν μὲν τοίνυν ἐξέλθητε· ὃς ἂν ἡγῆται, κύριος ὑμῶν ἐστι. νῦν δὲ ἑκάστου ὑμῶν αὐτῶν στρατηγεῖ. δεῖ δὴ τὰ τοιαῦτα φανῆναι βεβουλευμένους δ' ὧν παντάχῃ συνοίσει τῇ πόλει· καὶ μὴ μελλήσῃς σὺν ἐλπίδων τ' ἀρᾴοις εὐδαιμονίας χείρονι τοιήσητε.

ξ.

Οὐδὲν ἂν ᾠόμην, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς εὖ πεπραγμένοις, ἐγκαλέσειν τοῖς καθεστῶσιν εἰς λόγον ταῦτα. ὅσῳ γὰρ ἂν πλεονάκις ἐξετάζῃ τις αὐτά· ἀνάγκη σοῦ τούτων αἰτίους εὐδοκιμεῖν. ἃ μὲν ἄλλά μοι δοκοῦσιν αὐτοῖ φανερὸν καθεστάναι οὐκ ἀπὸ τῶν τῇ πόλει συμφερόντων πράξαντες. οἱ γοῦν ἐξελέγχεσθαι μέλλοντες, ἂν πάλιν εἰς λόγον ἔλθωσιν, φεύγουσι, καὶ δεινὰ ποιεῖν ὑμᾶς φασί. καί τι ὅταν σοῦ ἐξελέγχειν βουλομένους, δεινὰ ποιεῖν αἰτιᾶσθε· τί ἡμεῖς ὑμᾶς σοῦ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξηπατηκότας, τί καὶ λέγωμεν.

ξα'.

Ἡμὲν δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ἴσην ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν ὀργὴν τοῖς ἐπιχειροῦσιν, ὅσην περ τοῖς ἀνηκέστοις ἐξαπατῆσαι. ὁ μὲν γὰρ ἴσως ἐπὶ τούτοις· πεπίστευκε, καὶ προηγάγοντ' ὑμᾶς· τὸ δὲ μὴ τέλος τοῦτο ἔχειν, ἡ τύχη, καὶ τὸ βέλτιον νῦν ὑμᾶς φρονεῖν, ἢ ὅτ' ἐξηπατήθητε ὑπὸ τούτων, γέγονεν αἰτία. ἐγὼ μὲν ἀλλ' ἔγωγ' ἔτω τ[illegible] τὴν πόλιν εἶναι δίκαιον τῶν ἀδικούντων [illegible] αἰσθάνεσθαι. ὡς ἀγαπητὸν εἶναί μοι δοκεῖν αὖ ὅπως μὴ πείσεσθε, φυλάττεσθαι. τοσοῦτος τέχνας, καὶ γοητείας, καὶ ὅλως ὑπηρεσίαι τινές εἰσιν ἐφ' ὑμᾶς κατεσκευασμέναι. τὸ μὲν ἓν τάντων κακίας, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι τὶς ἐν δέοντι μάλιστα κατηγορήσειε. βούλομαι δ' ὑπὲρ ὧν αἰσθάνομαι, ἃ νομίζω συμφέροντ' εἰπεῖν.

ξβ'.

Ἡμὲν εἰωθυῖα πάντα τὸν χρόνον βλάπτειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν πόλιν λοιδορία καὶ πικρία· καὶ νυνὶ γέγονε πολλῶν τῶν αὐτῶν, ὧνπερ ἀεί. ἄξιον δ' ἔχ ἔτω τάττεις ἐπιτιμῆσαι (ἴσως γὰρ ὀργὴ καὶ φιλονεικία πολλὰ πράττουσι· καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, ὅτι συμφέρει πολλὰ ποιεῖν αὐτοῖς) ἀλλ' ὑμῖν, εἰ περὶ κοινῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πραγμάτων καὶ μεγάλων συνειλεγμένοι, τὰς ἰδίας λοιδορίας ἀκροώμενοι κάθησθε· καὶ ἃ δυνάσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς λογίσασθε τάδ'· ὅτι αἱ τ ῥητόρων ἁπάντων, ἀλλὰ κέλσεως

πρὸς

A *vtilissima esse vobis, mihi persuasi: tantùm precatus à vobis, ne vel belli suscipiendi autores propterea fortes, vel illorum aduersarios ignauos eadem de causa existimetis. Neque enim eadem est, Athenienses, probandarum & orationum & actionum ratio. Nunc enim prudenter deliberare vos decet: tum verò, si fortè visum fuerit, edere fortia facinora. Ac vestra quidem alacritas quantiuis precij, ac talis adest, qualem exoptarit is, qui reipublicæ consultum velit. quæ quantò vehementior est, atque præclarior: tantò magis prouidendum, vt ea opportunè vtamini. Nullius enim rei susceptio laudatur, nisi finem etiam vtilem sortiatur, & honestum. Ego verò, Athenienses, apud vos è viro me audisse memini, qui nec prudentia carere, nec imperitus rei militaris haberetur: Iphicratem dico, qui se assereret, adeundum esse duci discrimen belli, non vt vel hæc vel illa euenirent, sed vt hæc: his enim verbis vtebatur. Facilè autem intelligebatur, hoc eum velle, vt bene pugnaret. Susceptа igitur expeditione, is in quem collata est imperij autoritas, suo vos arbitratu ducit. Nunc verò quis-*

B *que vestrûm belli duces estis. Itaq; huiusmodi consilia vobis ineunda sunt, quæ ab omni parte conducant Reipublicæ: neq; committendum, vt propter incertas spes quicquam isti felicitati periculosum admittatis.*

LX.

NEminem fore putabam, Athenienses, qui actis suis fretus, cuiquam iratsceretur, in ea inquirenti. Quo enim illa sæpius explorantur: eò maiore necesse est autores illorum florere gloria. Verùm ipsi mihi palàm facere videntur, se res administrasse non ex vtilitate Reipublicæ. Qui igitur, cum de integro ratio consiliorum actorúmque reddenda est, sua facinora deprehensum iri præuident: tergiuersantur, & nos indigna facere dicunt. Atqui si eos qui in acta vestra inquirunt, iniquitatis accusatis: quid tandem nos de vobis dicemus, qui nos ipsi decepistis?

Improbi magistratus rationem reddere recusant.

LXI.

AEquum esset, Athenienses, vos non minus illis qui vos decipere voluerunt, quàm ijs qui potuerunt, iratsci. Nam quod in ipsis fuit, fecerunt, eóque vos induxerunt. Quod verò irriti eorum conatus fuerunt: fortuna in causa est, & maior

C *nunc prudentia vestra, quàm tum cùm ab istis traheremini. Ego verò tantum abesse puto nostram vrbem, vt de ijs à quibus lasa est, pœnam sumat: vt bene nobiscum agi videatur, si cauere possitis, ne quam ipsi cladem accipiatis. Tot impostoris, tot præstigijs, tot denique obsequijs oppugnamini. Ac istorum quidem improbitati accusandæ, tempus hoc non opportunum esse video. Volo autem his de rebus, propter quas surrexi, quæ vtilia putem, dicere.*

Cauere infidias magis necessartum est, quàm insidiatores vlciscì.

LXII.

CONuicia & tumultus, Athenienses, quæ perpetuò nocere solent, nunc etiam ab ijsdem orta sunt, à quibus semper. Non autem tam isti reprehendendi sunt (fortassis enim ad ista facienda iracundia & æmulatione adducuntur, quódque omnium maximum est, priuata vtilitate) quàm vos Athenienses, qui publicis magnisque de rebus conuocati, priuatis conuicijs aures præbentes assidetis. neque hoc cum vestris animis cogitare potestis, omnium oratorum inter ipsos conuicia, quæ extra iudicium facta

Oratorum inter se conuicia, & auscupia conciliandæ plebis.

*sunt, tametsi de illis alios alij conuicerint, eò recidere denique, vt vos pœnas detis. Præter enim fortasse paucos (ne omnes dicam) nullus eorum a.j conuiciatur, vt vllæres vestræ corrigantur. Plurimùm certè abest: sed facit eò quisque, vt ea quæ facere quendam asserunt, tametsi summum scelus * committendum sit, id ipse maiore cum ocio perpetret. Hæc ita se habere, ne mihi credite, sed ipsi paulisper considerate. Ecquis vnquam surrexit, qui diceret, Vestras opes depeculaturus prodij, Athenienses & non, vestra gratia? nemo sic dicit: sed pro vobis, & propter vos, & tales causas adferunt. Agite verò, considerate Athenienses, quid tandem fiat, vt summa rerum vestrarum, quibus omnes patrocinantur, loco nihilo meliore sit quàm prius: isti verò qui pro vobis omnia, pro semetipsis nihil dixère, diuites è mendicis facti sint? Quia se vos amare iactant: cum non vos, sed semetipsos ament. Id quidem vt rideretis, vt applauderetis, interdum etiam vt sperantetis, vobis impertierunt. Sed adipisci, constantérque Reipublicæ tradere boni quicquam, ne vellent quidem. Quo enim die immodica ista infirmitate liberati fueritis, istos nec intueri porrò sustinebitis. Nunc verò drachma, choe, quatuor obolis velut ægrotantem populum lactant: ac omnino, quæ illi vobis præbent, similima sunt cibis, quos medici ægrotis dant, qui vt nec vires augent, nec emori sinunt: sic & hæc nec desperare, maiusue quippiam instituere sinunt: nec satis ipsa esse possunt.*

LXIII.

Sacra ritè curata.

Et æquum, Athenienses, & honestum, & præclarum est, quod vos facere soletis, eius nobis etiam esse studium, diuinæ res vti piè ac religiosè curentur. Ac nostra quidem curatio vobis opportunè cecidit. Nam & Ioui seruatori sacrificauimus, & Mineruæ & Victoriæ: eaq; sacra & pulchra & salutaria vobis extiterunt. Sacrificauimus item Suadelæ, & Matri deorum, & Apollini: quibus & ipsis litauimus. Fuerunt vobis etiam reliquis diuis facta sacra, & tuta, & certa, & præclara, & salutaria. Accipite igitur à dijs ea bona, quæ largiuntur.

LXIIII.

Ad magistratus optimi quique viri vltrò vocandi.

Fuit quoddam, vt conijcio, tempus apud vos, Athenienses, quo populus adigebat, quencunque vidisset hominem modestum & bonum, ad Rempublicam administrandam, ac fungendum magistratu: non eorum qui id facere vellent penuria. Nam cum in alijs rebus omnibus nostram vrbem fortunatam iudicem, vnicam hanc ei felicitatem semper defuisse puto, vt ijs deficeretur, qui Repub. frui vellent. Sed erat id inuentum populi præclarum, Athenienses, vtiléque Reipub. Nam & hi veluti iugales è bonis & iustis viris adiuncti cæteris, eos verecundiores efficiebant: & viri è vestro numero boni quidem illi, iustéque magistratu fungentes, sed ijdem nec impudenter ingerere sese, nec ambire suffragia edocti, ab honoribus nõ repellebantur. Nunc prorsus eodem modo quo sacerdotes, creatis. Sic magistratus etiam. Et miramini, istum vobis esse beatum, istumq; cõtinenter vobis surripere multa: aliósque vestrum obambulare, felicitatem eorum prædicantes. Nam in eo peculiari estis ingenio, vt quæ vestræ prærogatiuæ sunt, eas libenter abijciatis, déque illis feratis leges: vt si quis præfectus vrbis fuerit bis, & quæ sunt eius generis alia. at eos-*

A πρὸς ἀλλήλους λοιδορεῖσθαι, ἂς ὦ ἀλλήλους ἐξελέγξωσιν ὑμᾶς τὰς ἀθυμίας διδόναι πιθῶσιν. πολὺ γὰρ ὀλίγων ἴσως, ἵνα μὴ πάντας εἴπω, ἀδεὴς αὐτῶν * ἕκαστος ἑκάστῳ λοιδορεῖται, ἵνα βελτίων ἢ τῶν ὑμετέρων γίγνηται (πολλῶ γε καὶ δεῖ) ἀλλ' ἵνα ἃ τὸν δεινὰ φασι ποιῶν τις, ἂν δέῃ δεινότατ' ἀνθρώπων ποιεῖν, ταῦτ' αὐτὸς μετὰ πολλῆς τ῀ ἡσυχίας διαπεράσηται. ὅτι σ' ἅτω ταῦτ' ἔχει, μὴ ἐμοὶ πίστευσητε, ἀλλ' ἐν βραχεῖ λογίσασθε. ἔστιν ὅπως τις ἀναστὰς εἶπε πώποτ' ἂν ὑμῖν πώποτε βουλόμενός τι λαβεῖν τῶν ὑμετέρων, προελήλυθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,* ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν; ἀδεὲς δήπου. ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ δι' ὑμᾶς, καὶ ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσι. φέρε δή, σκέψασθε τί δήποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑπὲρ ὧν ἅπαντες λέγουσιν, ἀδὲν βέλτιον τοῖς ὅλοις νυνὶ, ἢ πρότερον πράττεται. ὅτου σ' οἱ παῦδ' ὑπὲρ ὑμῶν, ὑπὲρ αὐτῶν σ' ἀδεὲς ἀδὲν πώποτ' αἰτήσαντες, ἐκ πλουσίων πένητες γεγόνασιν; ὅτι φασὶ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φιλεῖν ὑμᾶς· φιλεῖσθαι σ' οὐχ ὑμᾶς, ἀλλ' αὐτούς. καὶ γελᾶσιν μὲν, καὶ θορυβοῦσιν, καὶ πατ' ἐλπίσιν, μετέδωκαν ὑμῖν· λαβεῖν δὲ, ἢ κλησιάσαι τῇ πόλει κυρίως ἀγαθὸν, ἀδὲν αὐ βούλοιντο. ἦ γὰ αὐ ἡμέρα τῆς λίαν ἀῤῥωστίας B *ἀπηλλάγητε. ταύτῃ τάτας ἀσ' ὁρῶντες αὐξεσθε. νυνὶ γ' δραχμῇ καὶ χοῒ καὶ τέτταρσιν ὀβολοῖς, ὥσπερ ἀσθενοῦντα τ' δῆμον διαγουσιν, ὁμοιότατα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς πρὸς τ' ἰατρῶν σιτίοις διδόντες ὑμῖν. καὶ γὰ ἐκεῖνα ὅτ' ἰσχνὸν σὐτίθησιν ὅτε ἀποθνήσκειν ἐᾷ. καὶ ταῦτα ὅτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι μᾶζον πράττειν ἐᾷ, ὅτε αὐτὸ ἐξαρκεῖν δύναται.*

ξγ'.

Καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν, καὶ πρόσφορον, ὅπερ ὑμεῖς εἰώθατε, καὶ ἡμᾶς προνοεῖν, ὅπως τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ὁσίως ἕξει. ἡ μὲν οὖν ἡμετέρα γέγονεν ἐπιμέλεια ὑμῖν εἰς δέον. καὶ γὰ εὐθύσαμεν τῷ διὶ τῷ σωτῆρι, καὶ τῇ ἀθηνᾷ, καὶ τῇ νίκῃ· καὶ γέγονε καλὰ καὶ σωτήρια ταῦτ' ὑμῖν τὰ ἱερά. εὐθύσαμεν δ' καὶ τῇ πειθοῖ, καὶ τῇ μητρὶ τ῀ θεῶν, καὶ τῷ ἀπόλλωνι, καὶ ἐπαλλιερῶμεν καὶ ταῦτα. λῷ σ' ὑμῖν καὶ τὰ πῖς ἄλλοις θεοῖς τυθέντα ἱερεῖα ἀσφαλῆ, καὶ βέβαια, καὶ καλὰ, καὶ σωτήρια. δέχεσθε οὖν πρὸς τ' θεῶν δι-δόντων τἀγαθά.

ξδ'.

C *Ἦν τις, ὡς ἔοικε, χρόνος παρ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτε ἐπαίρεν ὁ δῆμος, ὃν ἂν ἄνθρωπον ἴδοι σώφρονα καὶ χρηστὸν, πράττειν τὰ κοινὰ, καὶ ἄρχειν· οὐ παιδεία τῶν τοῦτο βουλομένων ποιεῖν (πάντα γὰρ τἄλλα δυτυχῆ τὴν πόλιν κρίνων, σὺ οὐδέποτ' δυτυχῆσαι τοῦτο νομίζω, δυπιλέπειν αὐτὴν σοῦ τὰ κοινὰ καρπουμένους βουλομένους) ἀλλ' εὕρημα τοῦτο ἐποιεῖτο ὁ δῆμος αὐτοῦ καλὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ λυσιτελὲς τῇ πόλει. οἵ τε γὰρ σωφρονεῖς οἴδε πρὸς δικαζόμενοι σφίσιν ἐξ ἀνθρώπων πονηρῶν καὶ δικαίων ἀνδρῶν, δίκαιοτέρους αὐτοῦ παρεῖχον· οἵτε χρηστοὶ μὲν ὑμῶν καὶ δικαίως ἄρχοντες, μὴ παύσασθ' οἷοί τ' ἐκκλεῖν καὶ προαγγέλλειν, σὺκ ἀπηλαύνοντο τῶν πόλεων. νυνὶ δὲ πανταπάσι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὃν περ σοῦ ἱερεῖς, ὅτω καθίστατε καὶ σοῦ ἄρχοντας. εἶτα θαυμάζετε, ἐπειδὰν ὁ δεῖνα δαίμων, καὶ ὁ δεῖνα ὑμῖν ἢ συνεχῶς πολλὰ λαμβάνων· οἱ δ' ἄλλοι * πρίηται τὰ τούτων ἀγαθὰ ζηλοῦντες· δεινότατοι γὰρ ἐς' ἀφέλεσθαι, ὅσα ὑμῖν ὑπάρχει, καὶ νόμους πρὸ τούτων θεῖναι· ἂν τις ἀσεβοσμήσῃ δίς, ἢ τὰ φιαῦτα· στρατηγεῖν δ' ἀεὶ σοῦ αὐτὸς ἐᾶν.*

καὶ

καὶ τὸ μὲν οὖν ὅλον περὶ ἔργων ὄντας, ἴσως ἔχει πρόφασιν· τὸ δὲ οὖν ἄλλους, οἱ ποιοῦσι μὲν ὀλίγον, χώραν δ' ἀτέλεστον ἔχουσιν αὐτοὶ, πεπλεσμένη μωρία. ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν (εἰσὶ δ' οὐκ ὀλίγοι) προσάγειν χρή. ἂν γὰρ ὥσπερ εἰ ζυγὸν ᾖτε· προθήσουσιν ὃς ἂν ἄξιος ᾖ τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτός.

ξε'.

Τὸ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρεικότα ἑαυτὸν ἔχειν τὸ συμφέρον εἰπεῖν αἰσχρὸν καὶ καλὸν καὶ προσῆκον εἶναί μοι δοκεῖ. τὸ δὲ μὴ βουλομένους ἀκούειν βιάζεσθαι· παντελῶς ἔγωγε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι. οἶομαι δὲ, ἐὰν ἐθελήσητέ μοι πείθεσθαι τήμερον· καὶ τὰ βέλτιστα μᾶλλον ὑμᾶς ἑλέσθαι δυνήσεσθαι, καὶ τοὺς τῶν ἀναβαινόντων λόγους βραχεῖς ποιήσειν. τί οὖν συμβουλεύω; πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε τὸν παριόντα λέγειν ἀξιοῦν. πολλὰ γὰρ ἄλλα εἰς ἃ παρελθὼν τῷ λόγῳ, καὶ πολλ' ἂν ἀσκεῖα εἴποι· ἄλλως τε, τῶν ὧν περ τούτων σύνοισθ', δεινῶν ὄντων. ἀλλ' εἰ μὲν ῥημάτων ἥκετε ἀκουσόμενοι· πῶς τὰ λέγειν χρὴ ἀκούειν χρή. εἰ δ' ὑπὲρ πραγμάτων αἱρέσεως βουλευσόμενοι· αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ παραινῶ τὰ πράγματα ὡς μάλιστα κρίνειν· ἀφελόντας ὅσοι λόγοι πεφύκασιν ἐξαπατᾶν. σὺ μὲν οὖν τοῦτο λέγω. δεύτερον δὲ, ὅτι ἴσως ἴσως ἀβέλτερον ἔσται πρὸς τὸ τοὺς λόγους ἐλάττους εἶναι, σιωπῶντας ἀκούειν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ πρᾶξαι, ἢ ἐκεῖνα συμφέρειν, καὶ πότερα δικαιότερα ἂν προθείμεθ' ἡ πόλις· ὅτ' εἰσὶ λόγοι πολλοὶ μὴ βουλομένοις μάτην ἀδολεσχεῖν· ὅτε πάλιν τὶς ἂν αὖ οὐδὲν εἰπεῖν ἔχοι. ὡς δὲ καὶ δίκαιον ἀκούειν, καὶ πρὸς τὸν θόρυβον ἀποκρίνεσθαι, καὶ λόγον ἐκ λόγου λέγειν, ἁπάντων ὅς τις ἀρχὴ δικάζειν ἂν. ἐκ δὲ τοῦ θορυβεῖν οὐκ ἀπαλλάττεσθε λόγων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀδίκων εἰς χρείαν ἐπανάγκαζεσθε ἀκούειν. ἡ μὲν οὖν ἐμὴ γνώμη περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἥδ' ἐστίν.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΒΟΛΦΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΕΠΙ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Ἀθηναῖοι, οἵ, τε λοιποὶ Ἕλληνες, Δημοσθένους συμβουλεύσαντος καὶ παροξύναντος, φιλίππῳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ πολεμήσαντες, μεγάλῃ περὶ Χαιρώνειαν μάχῃ ἡττήθησαν. ἡδοῦν οὖν τοὺς ἀποθανόντων ἀδελφοὺς ἀνακομιζόντων, καὶ δημοσίᾳ, καθ' ἑλομένους, ἐνταφιαζομένων, ἐγκώμιον εἰς αὐτοὺς ἐρρήθη· τὸ μὲν τοῖς χάριν ἀποδιδόναι ἕνεκα τοῖς τετελευτηκόσι· τὸ δὲ, τὰ προθυμότερα ἀπεργάζεσθαι τοὺς λοιποὺς εἰς τὸ ἀμύνεσθαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ὁρῶντες μάλιστα τοῦτο ποιοῦντας τοὺς ἀδελφούς. προεστήκει δὲ κἀκείνου (ὃς ἦν ὁ πατὴρ τούτων καὶ μενέξενος καὶ ὁ αἰσχίνης καθ' ἡμᾶς ῥήτωρ, καὶ αὐτὸς δὲ ἦν ὁ λόγος συμβαλεῖν παρέχει) ὅτι οἱ γονεῖς τῶν τεθνεώτων (εἴπερ ἄρα καταδέστερον τελοῦσιν) μέχρι τελευτῆς, οἱ μὲν παῖδες, ἕως ἂν εἰς ἄνδρας δοκιμασθεῖεν, δημοσίᾳ ἐτρέφοντο, καὶ παιδείας ἐλάμβανον. τοιαύτη δὲ θαυμαστὴ ἡδύ τε καὶ ἀφέλιμον ἀνθρώποις τὸ ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος· τὸ ἀπάσας μὲν τῶν παλαιῶν φιλοσοφίας ἐμπεπειρηκέναι· τοσοῦτο δὲ καὶ πλείστας τοὺς πολίτας εὐεργετήσας, ὥστε μᾶλλον δεῖν ἀποδιδόναι χάριν αὐτῇ, ἢ ἀπαιτεῖν παρ' αὐτῆς ἀφειεῖσαν, εἴπερ ἀγαθόν τι αὐτῇ εἰργάσατο. ὅμως δ' ὁρῶμεν διὰ τε τιμωρίας καὶ ἀντιμισθίας τοὺς πολλοὺς ἀποβλέποντας. ἡ δὲ τοῦ λόγου πεῖρα τοιαύτη. ἄρχεται ἀπ' ἀδελφῶν, ὅτι οἷόν τε τοὺς κρατίστους τῶν ἀνδρῶν κατ' ἀξίαν ἐγκωμιάζειν· ἀποδεχόμενον τὸ ἀδελφῶν ἔθος. ἔπειτα, ὡς ἔχων τὴν ἰδίαν ἐκείνων διγένειαν ἐπαινεῖν· δανείζεται καὶ κοινὴν· καὶ τοῖς τῶν ἀδελφῶν ἐπαίνοις ὅτι μακρότερον (ἐν γὰρ τοῖς τῶν ἀποθέσεων πλείω τὰ παίρεργα τοῦ ἔργου ἔχει) πέφυκεν. ὅσον καὶ τῷ παρ' ἰσοκράτει ἐλένης ἐγκωμίῳ ἐφαρμοσάμενοι τυγχάνομεν) ἐνδιατρίψας, ὡσπερεὶ κωνῶπι τινὶ προοιμίῳ, ὅτι τὴν δέησιν διαθεὶς τὰς ἀκροατὰς, τὰς πρόσθεν τὰς παιδείας τοῦ τε ἀνδρὸς, καὶ τὰ παιδικὰ τοῦ γυμνασίου προσλαμβανούσης· καὶ

A at eosdem cum imperio esse perpetuò sinatis. Ac quod ad eos quidem attinet qui versantur in rebus gerendis, excusationem fortassis habet. At tolerare cæteros, qui cum locum immunem occupent, ipsi prorsus nulla re occupantur, id extremæ stultitiæ est. Quin & è vobis ipsis (estis autem haud pauci) aliqui sunt adducendi. Nam si tanquam stateram appenderitis: præponderabit ipse, qui erit dignus in posterum magistratu.

LXV.

ETh honestum & decorum esse mihi videtur, Athenienses, vt qui sè vtile aliquid reperisse putat, ad dicendum surgat: sed cogere inuitos ad audiendum, id ego prorsus esse turpe existimo. Spero autem, si mihi hodie auscultabitis, vos & id quod optimum est, rectius electuros, & suggestum conscendentium sermones facturos esse breues. Quid igitur suadeo? Primùm, Athenienses, vt de his ipsis quæ in deliberatione sunt, prodeuntem quenque dicere iubeatis. Multa enim alia complecti oratione possis, eáque dictu iucunda: si præsertim, vt istorum quidam, dicendo valeas. Quod si propter audienda verba conueneritis: ea tum audiri, B tum dici debent. Sin de rerum delectu deliberaturi: moneo vos, vt ipsas res maximè nudas dijudicetis, repudiatis verbis omnibus, quæ seducere possunt. Hoc igitur vnum est quod dico: alterum illud, quod fortasse quibusdam admirabile videatur, vt, si orationes minui velitis, cum silentio auscultetis. Nam de eo quidem quòd aut hæc aut illa conducant, aut quæ quibus in Republica præferenda sint, neque verba multa suppetunt, nisi quis frustra nugari velit: neq; quisquam eadem inculcare denuò ausit. Iustum autem esse dicere, vt aliquis audiatur, & ad tumultum respondere, & sermonem ex sermone serere: nemo est quin possit. Tumultuando igitur non liberamini orationibus: sed & superuacanea quædam audire necesse habetis. Mea verò sententia de his rebus, de quibus deliberatis, hæc est.

Nihil extra propositum dicendum: & omnes attentè audiendi.

ARGVMENTVM FVNEBRIS ORATIONIS per Hieronymum Vuolsium.

C ATh henienses, cæteriúque Græci, Demosthenis impulsi consilijs, bellum Philippo regi Macedonum cum intulissent: magno ad Chæroneam Bœotiæ oppidum prælio superati sunt. Relatis igitur Athenas interfectorum ossibus, & publicè de more sepultis, habita est in eorum laudem oratio: cùm vt defunctis gratia referretur, & propinquorum luctus leuaretur: tum vt alij ciues ad patriam defendendam essent alacriores: laudabili sanè instituto. Accesit illud etiá, (quod ex Platonis Menexeno & Æschinis oratione in Ctesiphontem, & ex hac ipsa colligi potest) vt interfectorum parentes (si qui erant tenuiores) dum viuerent, & liberi vsque ad virilem ætatem, publicè instituerẽtur & alerentur, & armis donarentur. Potuit igitur eis esse dulce & decorum pro patria mori, vt ait Horatius. Tametsi enim patria omnes omnium charitates complectitur, & ita de ciuibus meretur, vt ei gratia referenda potius sit, quàm ab ea postulandum præmium, si quid in eam officij contuleris: tamen videmus præmijs & pœnis vulgus hominum moueri potissimum. Ordo oratiõis hic est. Exorditur ab ἀδωάτῳ, nõ posse fortissimos viros pro merito celebrari, & laudat morem Athenienſiũ. Deinde, quia priuatam interfectorum nobilitatem proferre non poterat, publicam eis mutuatur, & in laudibus Atheniẽsium diutius (vt in sterilibus argumentis plura præter rem quàm ad rem esse solent, id quod & in Isocratico Helenæ encomio annotauimus) immoratus, tanquam nouo exordio conciliatis sibi auditorum animis, occisos laudat ab educatione, quæ

puerilia ſtudia complectitur: à prudẽtia, à fortitudine, in qua cladem acceptam partim in fortunam, partim in victoris fortitudinem, partim in Thebanorum ignauiam transfert. Pòſt, cauſas quibus ad fortitudinem excitati ſint, refert: vnam communem, populare imperium: alteram priuatam, exempla eorum à quibus ſingulis tribubus impoſita cognomina ſunt. In fine conſolationibus additis, orationem concludit: quam Libanius Demoſthenis eſſe negat, vt vilem & imbecillem omnino. Quod quis miretur? cum & argumentũ ſit imbecille. Quid enim ſunt vmbræ? Idem & de amatoria oratione dici queat. Quaſi verò non Ouidius & de Marte conuenienter ſcribat:

Tum quoq; inermis eras, cum te Romana ſacerdos
Cepit: vt huic vrbi ſemina magna dares.

Extat eiuſdem argumenti, Platonis Menexenus, lectu digniſſimus, vel propter collationem. ac apud Thucydidem, Periclis oratio Funebris, & Lyſię ἐπιτάφιος τοῖς τῶν κοινδίων βοηδοῖς. Eiuſdem argumenti eſt & Iſocratis Διαγόρου ἐγκώμιον.

A

DEMOSTHENIS ORATIO FVNEBRIS, XXII.

Hieronymo Vuolfio interprete.

Attentio à rei difficultate & vtilitate funebrium orationum.

VVM viris, qui in hoc monimento conditi ſunt, quòd in bello ſtrenuè ſe geſſerunt, publicum funus à ſenatu populóque decretum, mihique mandatum eſſet, vt pro more orationem de eis haberem: ſtatim cogitaui, qua ratione pro merito laudari poſſent. Re autem ſuſcepta, & meditata: pro defunctorum dignitate verba fieri poſſe à nemine deprehendi. Qui enim à natura ingeneratum omnibus viuendi deſiderium aſpernati ſunt: & occumbere honeſtè, quàm afflictam Græciæ fortunam viuentes cernere maluerunt: an non eam ſuæ virtutis memoriam reliquêre, quam nulla ſuperare poſſit oratio? Quod cum ita ſit: tamen vt alij fecerunt hactenus: ita & mihi diſſerendum hic eſſe reor. Quantum igitur ciuitas eorum ſtudium habeat, qui in bellis occumbunt: cùm cæteris è rebus perſpicitur: tum verò ex hac lege potiſſimum: qua qui ad publicas ſepulturas orationem habeat, deligi ſolet. Non ignara enim præſtantes viros nec de parandis opibus, nec perfruendis vitæ voluptatibus magnopere laborare: ſed eorum omne deſiderium in virtute & laudibus acquieſcere: orationibus ijs, quæ illis ea præſtarent maximè, ornandos cenſuiſſe: vt, quam ipſi gloriam viuentes adepti eſſent, ea defunctis etiam redderetur. Quòd ſi, quantum ad virtutem attinet, ſolam in eis fuiſſe fortitudinem viderem: ea collaudata, finem dicendi facerem. Cum verò eis contigerit, vt & præclarè nati, & inſtituti ſint liberaliter, & in vita gloriæ ſtuduerint: quibus rebus factum eſt, vt meritò virtutem colerent: horum aliquid præterire ſine pudore non poſſim. Ordiar autem à generis eorum primordio. Horum enim virorum nobilitas, vel ſecu-

1 Nobilitas Athenienſium & antiquitas.

lorum conſenſu, apud omnes homines eſt inſignis. Nec enim ad patrem duntaxat & maiores, viritim referre ortum ſuum quiſque poteſt: ſed in genere, ad totam patriam, cuius indigenæ ſiunt extra controuerſiam. Soli enim mortalium omnium eam terram, è qua nati ſunt, coluerunt, poſteriſque tradiderunt: vt qui in colonias peregrè aduenerunt, earumq; ciues nominantur, iurè cum adoptiuis filijs comparentur: hi

καὶ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀνδρείας. τούτῳ δὲ προσελθὼν, τὴν ἅπασαν μέρος μέν τοι τῇ τύχῃ, μέρος δέ πῃ τῇ τῶν πολεμίων ἀνδρείᾳ μέρος δέ πῃ τῇ τῶν Θηβαίων κακίᾳ λογίζεται. εἶτα πὰ προτρεπτικὰ ἐπ' ἀνδρείαν αὖπα διηγεῖται· τὸ μὲ κοινὸν, τὸ δημοκρατεῖσθαι· τὸ δ' ἴδιον, τὰ παραδείγματα τῶν ἐπωνύμων. πρὸς δὲ τῷ τέλει παραμυθίας προθεὶς τὸν λόγον συνεπέραναν· ὃν λίαν μὲν ἅπασι φησὶ Δημοσθένους εἶναι, πάνυ φαύλως καὶ ἀδεινῶς ἔχοντα, εἰκότως· ἀδεινῶς γε, ὅσοις καὶ τῆς ὑποθέσεως. τὸ γὰρ τὰ νεκύων ἀμείνονα κήρυκα; ὅπερ καὶ πρὸς τὸ ἐρωτικοῦ φαίνεται δικαίως. πρεπόντως δὲ ὁ ὀδυσσεὺς ποιῆσαι δοκεῖ, τὸν ἄρκυν, τὰ ὅπλα ὑποδεμένον, πατέρα τῶν ῥώμης οἰκείαν ἡγεῖσθαι. φέρεται δ' εἰς τοῦτο ὑπόθεσιν ὁ Πλάτωνος μενέξενος, ὠφελιμώτατος ἂν εἰς ἀνάγνωσιν, κἂν διὰ τοῦτο σύγκεισιν· καὶ πρὸς τοῖς θουκυδίδου ὁ Περικλέους· καὶ ὁ Λυσίου ἐπιτάφιος τοῖς τῶν κοινδίνων βοηδοῖς. ἔτι δὲ καὶ τὸ παρ' Ισοκράτει Διαγόρου ἐγκώμιον τοῦτο οὗτος ἔχει.

B

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

λόγος.

ΠΕΙΔΗ δὴ ἐν τῷ τάφῳ κειμένους, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ γεγονημένους, ἔδοξε τῇ πόλει δημοσίᾳ θάπτειν, καὶ προσέταξεν ἐμοὶ, τὸν νομιζόμενον λόγον εἰπεῖν, ἐπ' αὐτοῖς· ἐσκόπουν μὲν δὴ ὅπως τοῦ προσήκοντος ἐπάξονται. ἐξετάζων δὲ καὶ σκοπῶν, ἄξιος εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων, εὗ τε τῶν ἀδυνάτων εὕρισκον ὄν. οἱ γὰρ τὴν ὑπάρχουσαν πᾶσιν ἔμφυτον τοῦ ζῆν ὑπερεῖδον ἐπιθυμίαν, καὶ τελευτῆσαι καλῶς μᾶλλον ἠβουλήθησαν, ἢ ζῶντες τὴν ἑλλάδα ἰδεῖν ἀτυχοῦσαν· πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον πάντι λόγῳ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν καταλελοίπασιν; ὁμοίως μοί γε δυσλεχθήναι τῆς πρότερόν ποτε εἰρηκόσιν ἐνθάδ' εἶναί μοι δοκεῖ. ὡς μὲν οὖν ἡ πόλις προυδάζει περὶ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ πλουτῶντας, ἔκ τε τῶν ἄλλων ἔστιν ἰδεῖν, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, καθ' ὃν αἱρεῖται τὸν ἐρουῦτα ὑπὲρ τῆς δημοσίας ταφῆς. εἰσὶ γὰρ πᾶσι τοῖς χρηστοῖς ἀνδράσι τὰς μὲν τῶν χρημάτων κτήσεις, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἡδονῶν ἀπολαύσεις ὑπερεωραμένας, καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἐπαίνων πᾶσαν C τὴν ὑπεροψίαν οὔσαν· ἐξ ὧν τοῦτ' ἂν αὐτοῖς μάλιστα γένοιτο λόγων, τούτοις * ὠήθησαν δεῖν αὐτοὺς τιμᾶν· ἵν', ἓν ζῶντες ἐκτήσαντο εὐδοξίαν, αὕτη καὶ τετελευτηκόσιν αὐτοῖς ἀποδοθείη. εἰ μὲν οὖν τὴν ἀνδρείαν μόνον αὐτοῖς, τῶν εἰς ἀρετὴν ἀνηκόντων, ὑπάρχουσαν ἐώρων, τούτῳ ἂν ἐπαινέσαι ἀπηλλαγμένῳ τῶν λόγων. ἐπειδὴ δὲ καὶ γεγενῆσθαι καλῶς, καὶ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως, καὶ βεβιωκέναι φιλοτίμως συμβέβηκεν αὐτοῖς· ἐξ ὧν εἰκότως ἦσαν ἀπροδεᾶ αἰσχυνοίμην ἄν, εἴ τι τούτων φανείην ὑπολιπών. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἀρχῆς. ἡ γὰρ εὐγένεια τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐκ πλείστου χρόνου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὡμολόγηται. ἀ γὰρ μόνον εἰς πατέρ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἄνω προγόνων κατ' ἄνδρα ἀνενεγκεῖν ἑκάστῳ τὴν φύσιν ἐστὶν· ἀλλ' εἰς ὅλην κοινὴν τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες ὁμολογοῦνται εἶναι. μόνοι γὰρ πάντων ἀνθρώπων ἐξ ἧπερ ἔφυσαν, ταύτην ᾤκησαν, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν παρέδωκαν. ὥστε δικαίως ἂν τις ὑπολάβοι, σοὶ μὲν εἰς τὰς ἐπήλυδας ἐλθόντας πόλεις, καὶ τούτων πολίτας προσαγορευομένους, ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰκαιοτάτοις τῶν πάν-

δων

θων τύπους δὲ γνησίους γόνῳ τῆς πατρίδος πολί- A
τας εἶναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοῦ καρποὺς οἷς ζῶσιν αὖ-
θρωποι, παρ' ἡμῖν πρώτοις φανῆναι, χωρὶς τοῦ μέγι-
στον εὐεργέτημ' εἰς πάντας ἡμᾶς, ὁμολογούμενον σημεῖον ὑπάρχειν, τοῦ μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν ἡμε-
τέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκτοντα ἅμα καὶ τρο-
φὴν τοῖς γιγνομένοις ἀπ' αὐτῶν φύσεως φέρει. ὅπερ
ἥδε ἡ χώρα πεποίηκε. τοὺς μὲν οὖν εἰς ἡμᾶς ἀνήκοντας,
παῖδας δὲ αἰῶνος ὑπάρχει τοῖς τῶν ἢ τῶν ἀνδρῶν
προγόνοις. τὰ δ' εἰς ἀνδρείαν καὶ τἄλλα ἀρετήν,
πάντα μὲν καπνῷ λέγειν, φυλαττόμενον, μὴ μῆκος
ἄνηρον ἐγγένηται τῷ λόγῳ. ἃ δὴ καὶ τοῖς εἰδόσι χρήσιμα
ἀναμνησθῆναι, καὶ τοῖς ἀπείροις κάλλιστα ἀκοῦσαι, καὶ
ζῆλον * ἔχει πολύν, καὶ μηκος λόγων ἄλυπον ἔχον-
τα· πεῖραι δὴ κεφαλαίων εἰπεῖν πειράσομαι. οἱ γὰρ
τῷ τε παρόντι χρόνῳ ἡμᾶς πεφύκασι καὶ πατέρες, καὶ
τούτων ἐπαίνου τοὺς προπατορείας ἔχοντες, αἷς ὑπὸ τῶν
ἄλλα γνωρίζονται, ἠδίκησαν μὲν οὐδένα πώποτε ἕτε ἕλ-
ληνα, ἕτε βάρβαρον· ἀλλ' ὑπῆρχον αὐτοῖς, πρὸς ἅπα
σι τοῖς ἄλλοις, καλοῖς κἀγαθοῖς, καὶ δικαιοτάτοις εἶναι.
ἀμυνόμενοι δή, πολλὰ καὶ λαμπρὰ διεπράξαντο. καὶ
γὰρ τὸ ἀμαζόνων στράτευμα ἐλθόντα ἐκράτησαν οὕτως, ὥσ-
τε ἔξω φάσιν καταλεῖν. καὶ τὸ Εὐμόλπου καὶ τὸ ἄλλον
πολλῶν στόλον, οὐ μόνον ἀπὸ τῆς οἰκείας, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἄλλων ἐλλήνων χώρας ἐξήλασαν. οὓς οἱ πρὸ ἡμῶν οἰκοῦντες
πρὸς ἑσπέραν πάντες ὀρθὴν ὑπέμειναν, ἕτ' ἠδυνήθη-
σαν κωλῦσαι καὶ μὴν οὐ τῶν ἡρακλείδων παῖδων, οὓς θεοὶ
ἄλλους ἔσωζε, σωτῆρες ὠνομάσθησαν. ἡνίκα ἦλθον εἰς
τήνδε τὴν γῆν ἱκέται, φεύγοντες Εὐρυσθέα. καὶ πρὸς
πάσι τούτοις, καὶ πολλοῖς ἄλλοις καὶ καλοῖς ἔργοις, τὰ
τῶν κατοιχομένων νόμιμα ἀ πρέπον ὑπερέχομεν.
ὅτε θεοὶ ἐπὶ δὴ * θήβας ζεύξαι ἐκώλυε, χρεών. τὰ μὲν
οὖν εἰς μύθους αὐλωγημένων ἔργων, πολλὰ παρέλι-
πων, τούτων ἐπαινέσαι, ὧν ἕτως ἕκαστον δοκήμονας
καὶ πολὺς ἔχει λόγος, ὥστε καὶ τοῦ ἐμὲ τε καὶ τοῦ
τῶν ἀκουόντων ποιητὰς, καὶ πολὺς τὸ συγγραφέων, ὑ-
πολήψεσθαι τὰ ἐκείνων ἔργα τῆς αὐτῶν μουσικῆς πεπειῆσθαι. ἃ
δὴ τῇ μὲν ἀξίᾳ τῶν ἔργων ἀδὲν ἐστι τούτων ἐλάττω. τῷ δὲ
ὑπογεγράφθαι πᾶσι χρόνοις ὅπερ μεμυθολόγηται, ἀδὲ
εἰς τὰ ἡρωϊκὰ ἐπανῆκται πίστιν, τοῦτ' ἤδη λέξω. ἐκεῖ
νοι τὸν ἐξ ἁπάσης τῆς ἀσίας στόλον ἐλθόντα μόνοι δὶς ὑ-
μυναντο. καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν· καὶ διὰ τοιῶν
κινδύνων κοινῆς σωτηρίας πᾶσι τοῖς ἕλλησι αἴτιοι κα-
τέστησαν. καὶ περίεστι μὲν ὁ μέλλων λέγειν ὑπ' ἄλλων
πρότερον δεῖν ἢ μηδὲ νῦν τοῦ δικαίως καὶ καλῶς ἔχοντος
ἐπαίνου τοὺς ἄνδρας ἐκείνους στερηθῆναι. πρῶτον γὰρ ἀμεί
νους τῶν ὅπη τροίαν στρατευσαμένων νομίζουσι· αὖ εἰκό-
τως ὅσον οἱ μὲν ἐξ ἁπάσης τῆς ἑλλάδος ὄντες ἀριστεῖς
δέκ' ἔτη τῆς ἀσίας οὐ χωρίον πολιορκοῦντες μόλις
εἷλον. ὅτοι δὲ τὸν ἐκ πάσης τῆς ἠπείρου στόλον ἐλθόν-
τα μόνοι, πλὰ πάντα κατεστραμμένον, ἀ μόνον ἠμύ-
ναντο. ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν, ὑπὲρ ὧν τοῦ ἄλλους ἠδίκουν,
ἐπέθηκαν. ἔτι πίνυν τὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς ἕλλησι πλεονε-
ξίας κωλύοντες, πάντας ὅσους σωέβη ἡμέδαν κινδύ-
νους ὑπέμειναν. ὅπερ τὸ δίκαιον εἴη τεταγμένον, ἐνταῦθα
παυσάμενοι ἑαυτοὺς, ἕως εἰς τὸν νῦν ζῶσαν ἡλι-
κίαν ὀργόν· παρήγαγον ἡμᾶς. μηδεὶς δὲ ἡγείσθω με
διαπορεῖν, ὅ, τι χρὴ περὶ τούτων εἰπεῖν ἑκάστου, πάντα
τὰ πραχθέντα ἀπομνημονεύειν. εἰ γὰρ ἁπάντων ἀμηχα
νοῦμεν· ἓν ὅ, τι χρὴ λέγειν προελέσθαι· ἡ ἐκείνων ἀ-
ρετὴ πολλὰ, καὶ καλὰ δίδωσιν εἰπεῖν καὶ περίεργα,
ἀράδιον μέν ἐστι διελθεῖν. ἀλλὰ προαιρεῖμαι, τὸ δυμέας
καὶ τὸ πρέπον τοῖς προγόνοις μεγίστων μνησθεὶς, ὡς τάχιστα
σωάψαι

tur: hi verò germano patriæ partu ciues sint habendi. Ac mea quidem sententia, illud etiã, q̃ fruges apud nos primos extiterũt, præterquàm q̃ summum est in omnes beneficiũ, indubitabile signũ etiã est, terrã hanc genitricẽ esse maiorum nostrorũ. Sic enim natura cõparatum est, vt quæcunq; pariunt, eadem etiã victum & alimoniã è se genitis suppeditent: id quod hæc regio fecit. Quæ igitur ad natales attinent, ea hi viri talia à maioribus ab omni æuo acceperunt. Quæ verò sunt fortitudinis, cæterarumq; virtutũ: ea quidẽ omnia referre supersedeo: veritus ne mihi æquo prolixior nascatur oratio. Sed quæ & scientibus vtilia recordatu, & ignaris pulcherrima auditu, et vt admiratione plena sunt, sic prolixitate molestiã non pariunt: ea summatim perstringere conabor. Nã tẽporis atq; ætatis huius maiores, & patres, & ÿ quorũ appellationes altius ascendũt, per quas in familÿs agnoscuntur: nemini vnquã uel Barbaro vel Græco iniuria fecerunt. Sed præter cæteras, hac quoq; laude floruerunt, vt ÿdem & viri præstantes & omniũ iustissimi haberentur: propulsanda aũt vi, multa & præclara facinora ediderunt. Nam & Amazonũ exercitũ huc progressum ita vicerunt, vt eum vltra Phasidẽ exterminarẽt: & Eumolpi multorumq; aliorũ exercitus, non è sua modò, sed etiã cæterorum Græcorum ditione profligarunt. Quos qui supra nos ad occidentẽ habitãt, omnes nec sustinere, nec prohibere potuerunt. Quin & liberorũ Herculis, eius qui cæteris salutẽ dabat, seruatores nominati sunt: cum illi in hanc terram supplices, Eurystheum fugitantes, venissent: et præter hæc omnia, multaq; alia & præclara facinora, iura defunctorum violari non siuerunt: cum septẽ illos, qui in expeditione Thebana ceciderant, humari, Creon prohiberet. Ac eorum quæ à poetis decantata sunt, omissis plurimis, horum feci mentionem: quæ singula tam vberem, tam honestam dicendi materiam suppeditant, vt & astrictæ numeris orationis artifices, & cantionum autores, & multi rerum gestarum scriptores, illorum factis ornandis, ingenia doctrinamq; suam ostentarint. Quæ verò dignitate rerum, nihilo illis deteriora, sed quia eorum memoria recentior est, nondum à Poetis occupata, nec in Heroicum illum ordinẽ relata sunt: ea iam dicam. Illi igitur copias C ex vniuersa Asia collectas, soli bis terra marique profligarũt, priuatis q̃ suis periculis cõmunem Græcis omnibus salutẽ attulerũt. Quod verò iam dicã, quanquã id prius & ab alÿs est expositum, tamen ne nunc quidẽ iusta & conuenienti laude fraudari viros illos decet. Qui quãto præstitisse Troiæ oppugnatoribus iure putandi sint: ex eo apparet, q̃ illi è tota Græcia delecti optimates, decenniũ, vnã Asiæ vrbem obsessam, vix cæperunt: hi verò ex vniuersõ Persarum regis imperio huc profectum exercitum, qui cætera omnia prostrauerat, soli non modò repulerunt: sed iniuriarũ etiam cæteris factarũ pœnas ab eo exegerũt. Grassationibus item Græcorũ inter se mutuis obsistẽtes, omnia quæ incidêre pericula, subierunt: à quæ parte ius & æquũ staret, cum illa se coniungẽtes: donec ad hancætatẽ series temporis nos perduxit. Nemo autem putet, me, quòd non haberem quæ de singulis horum dici possent, has res gestas enumerasse. Nam vt ad orationem inueniendam omnium minimè sim paratus: illorum tamen virtus ipsa, illustria multa suppeditat: quæ & in promptu sunt, & explicari facilè possunt. Sed mihi propositum est, nobilitatis rerumque maximarum facta mentione, quàm celerrimè coniun-

Occupatione prolixiorẽ narrationẽ excusat, nouoq; exordio beneuolentiam captat, difficultatem collationis exaggerãs.

coniungere orationẽ cum rebus horum gestis: vt quem-admodum illos eodẽ genere natura deuinxit: ita etiã cõ munibus à me laudibus celebrentur. quod existimo, gratissimũ etiam illis, ac potius vtrisq; esse futurũ: si inter se non ipso tantùm ortu, sed laudibus etiam, virtute sua ex æquo fruantur. Necesse aũt est, vt antequam horum virorum facinora commemoro, aliquid interponã orationi meæ, & ab eis, qui defunctis alieni, in funus prodierunt, beneuolentiã petam. Nam si mihi id muneris esset datum, vt sepulturã vel magnificentia sumptuũ, vel aliquo spectaculo equestriũ gymnicorúmue certaminum adornarẽ: quò studiosius et liberalius ea instruxissem, eo magis functus esse viderer officio. Sed cum hæ mihi partes attributæ sint, vt hosce viros verbis ornẽ: nisi auditorũ studia mihi suffragentur, vereor, ne quò maiorem adhibuero diligentiã, eò minus voti compos fiam. Nam & diuitiæ, & velocitas, & vires, & quæ sunt eius generis alia, vberes suis possessoribus fructus suppeditãt: nec alienis adminiculis egẽt, cum per se ipsa excellãt in his, quibus adsunt: tametsi alius nemo velit. At lepos orationis, audientiũ etiam studia requirit. Quorum ope, quãuis ea mediocriter explicata fuerit: & gloriã conciliat, & gratiã adiungit. Sin ijs destituitur: tametsi suauitate excellat: fastidiũ tamen parit auditoribus. Cum aũt hi multa gesserint, propter quæ iure laudentur: tamen vbi ad res ipsas peruentũ est, dubito quid primùm dicã. Quia enim vno eodemq; tempore omnia mihi sese ingerunt: fit vt statuere nõ possim, quid cui sit præferendum.

Propriæ defunctorum laudes à studijs & rebus gestis.

Sed dabo tamen operam, qui vitæ illorum ordo fuit, eundem & oratio mea vt seruet. Nam hi statim in omnibus puerilis ætatis studijs, fuere illustres: exercendis ijs, quæ quanq; ætatem decerent: ijsq; placuerunt quibus par est, parentibus, amicis, propinquis. quarum rerum tanquam vestigia nunc agnoscens, cognatorum atq; amicorum memoria, singulis horis eorum desiderio ardescit: multis subinde monimentis earum laudum, quibus illi præstitere, occurrentibus. Postquam verò ad virilem ætatem peruenerunt: non apud ciues tantum, sed etiam apud homines vniuersos ingenij sui præstantiã illustrarunt. Est enim, est vniuersæ virtutis, vt sapientia principium, sic fortitudo perfectio: & vt illa quæ agẽda sint decernit, ita hæc ea tuetur: quarũ vtraq; hi multũ excelluerunt. Nam & si quod cõmune Græcis omnib. periculũ ingruebat: hi primi præuiderunt, & sæpe oẽs ad defensionẽ exhortati sunt: id quod est animi prudentis signũ: &, cum Græcorum partim ignorãtia, partim ignauia: dum impendentia mala cauere sine periculo licuisset: vel non præuideret, vel dissimularet: tamẽ vt pariter omnes, officioq; fungi voluerũt, abiecta iniuriarũ memoria, duces sese professi, præstitisq; alacriter omnib. exhibitis, & corporibus, & pecunijs, & socijs, belli discrimen adierunt: in quo nec vitæ suæ pepercerũt. Cum aũt prælio cõmittitur: necessario euenit, vt alij succũbant, alij vincant. Dicere aũt non dubitẽ, videri mihi eos, qui vtring; in acie occubuerint, tũ cladis acceptæ expertes, tũ pariter vtrosq; victores esse. Nam inter viuẽtes, eorũ est victoria ducitur, quib. à dijs illa cõceditur. Quod aũt ad eam obtinendã requirebatur à singulis: id, quisquis seruauit ordines, præstitit. Qui si homo natus, fato cõcessit: perpessus ille quidẽ id est quod fortunæ visum fuit: hostib. autẽ animo non succubuit. Quin etiã existimo, quò minus hostes regionẽ nostram inuaserint: præter aduersariorum socordiam, horũ quoq; virtutẽ fuisse causam.

Exaggeratio fortitudinis cæsorum abeuntis, & trãslatio culpæ in Thebanos.

Nam

A σωάψαι τὸν λόγον πρὸς τὰ τοῖς δὲ πεπραγμένα· ἵν', ὥσπερ τὰς φύσεις ἦσαν συγγενεῖς· ἕτω καὶ σοῦ ἐπάγηται ἐπ' αὐτῶν καινὰς ποιήσωμαι· ἐπιλαμβάνων πρῶτ' ἂν εἶναι κεχαρισμένα κἀκείνοις, καὶ * μᾶλις' ἀμφοτέροις. εἰ τῆς ἀλλήλων ἀρετῆς μὴ μόνον τῇ φύσει μετέχοιεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπαίνοις. ἀνάγκη δ' ἐν τῷ μεταξὺ διαλαβεῖν, καὶ περὶ τοῦ τὰ τοῖς δὲ πεπραγμένα τοῖς ἀνδράσι δηλοῦν, καὶ σοῦ ἕξω τοῦ ῥήσους πρὸς τὸν πάθον ἠκολουθηκότας πρὸς εὔνοιαν παρακαλέσαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς χρημάτων δαπάνην, ἢ τινα ἄλλην θεραπείαν ἱππικῶν, ἢ γυμνικῶν ἄθλων ἐτάχθην κοσμῆσαι τὸν τάφον. ὅσῳ περ ἂν προθυμότερον καὶ ἀφειδέστερον τοῦτο παρεσκευασάμην· τοσούτῳ μᾶλλον ἂν προσήκοντα ἔδοξα πεποιηκέναι. λόγῳ δ' ἐπαινέσαι τὰς δὲ σοῦ ἄνδρας αἱρεθεὶς, ἐὰν μὴ σοῦ ἀκόντας συμβουλομένους λάβω· φοβοῦμαι μὴ τῇ προθυμίᾳ τἐναντίον ἃ δεῖ ποιήσω. ὁ μὲν γὰ πλοῦτ@. καὶ τὸ τάχ@, καὶ ἡ ἰσχύς, καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ὅμοια, αὐτάρκεις ἔχει τὰς ὀνήσεις τοῖς κεκτημένοις, καὶ κρατοῦσιν ἐν αὐτοῖς εἰς ἂν παρῇ, καὶ μηδὲ εἷς τῶν ἄλλων βούληται. ἡ δὲ τῶν λόγων πειθὼ τῆς τῶν ἀκουόντων εὐνοίας προσδεῖται, κἀ

B μετὰ μὲν ταύτης κἂν μετρίως ῥηθῇ, δόξαν ἴσχυκε, καὶ χάριν προστίθησι. ἄνευ δὲ ταύτης, κἂν ὑπερβάλῃ τῷ λέγειν καλῶς, προσέρχεται τοῖς ἀκούουσι. πολλὰ τοίνυν ἔχων εἰπεῖν, ὧν οἷδε πραξάντες, δικαίως ἐπηνεθήσονται, ἐπειδὴ πρὸς αὐτοῖς εἰμὶ τοῖς ἔργοις, ἀπορῶ τί πρῶτον εἴπω. * προϊσάμενα γάρ μοι πάντα εἰς ἕνα καιρὸν, δύσκλειτον καθίστησί μοι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν. ἐμὲν ἀλλὰ πειράσομαι τὴν αὐτὴν ποιήσασθαι τοῦ λόγου τάξιν, ἥπερ ὑπῆρξε τοῦ βίου τούτοις. οἷδε γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐν πᾶσι τοῖς παιδεύμασιν ἦσαν ἐπιφανεῖς, τὰ πρέποντα καθ' ἡλικίαν ἀσκοῦντες ἑκάστῳ, καὶ πᾶσιν ἀρέσκοντες οἷς χρὴ, γονεῦσι, φίλοις, οἰκείοις. τοιγαροῦν ὥσπερ ἴχνη γνωρίζουσιν ἡμῖν τῶν οἰκείων αὐτῆς καὶ φίλων μνήμη, πᾶσαν ὥραν ἔστι τούτους φέρεσθαι τῷ πόθῳ, πολλὰ ὑπομνήματα λαμβάνουσα ἐν οἷς σωφρόνει τούτοις ἀρίστοις οὖσιν. ἐπειδὴ δὲ εἰς ἄνδρας ἀφίκοντο, οὐ μόνον τοῖς πολίταις γνώριμον τὴν αὐτῶν φύσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατέστησαν. ἔστι γὰρ ἔστιν ἁπάσης ἀρετῆς ἀρχὴ μὲν σύνεσις, πέρας δὲ ἀνδρεία. καὶ τῇ μὲν δοκιμάζεται, τὶ πρακτέον ἐστί· τῇ δὲ σώζεται. ἐν τούτοις ἀμφοτέροις οἷδε πολὺ

C διαλύειν. καὶ γάρ εἴ τις ἐφύετο κοινὸς πᾶσι κίνδυνος τοῖς ἕλλησιν· οὗτοι πρῶτοι προεῖδον, καὶ πολλάκις εἰς σωτηρίαν ἅπαντας παρεκάλεσαν· ὅπερ γνώμης ἀπόδειξίς ἐστιν εὖ φρονούσης. καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἕλληνας ἀγνοίας μεμιγμένης κακίᾳ, ὅτ' ἐκεῖνοι παῦσαι κωλύειν ἀσφαλῶς, τὰ μὲν οὐ προορώσης, τάδε εἰρωνευομένης· ὅμως ἐκεῖνοι ὑπῆκουσαν, καὶ τὰ δέοντα ποιεῖν ἠθέλησαν, οὐκ ἐμνησικάκησαν· ἀλλὰ πρὸς αὐτὸς, καὶ πρὸς πάντας ἅπαντα προθύμως, καὶ σώματα, καὶ χρήματα, ξυμμάχους εἰς πεῖραν ἦλθον ἀγῶνος. εἰς ὃν δὴ τ' ψυχῆς ἐφείσαντο. ἐξ ἀνάγκης δὴ συμβαίνει, ὅταν μάχη γίγνηται, τοῖς μὲν ἡττᾶσθαι, τοῖς δὲ νικᾶν. οὐκ ἂν δυνήσαιμι σοὶ εἰπεῖν, ὅτι μοι δοκοῦσιν οἱ τελευτῶντες ἑκατέρων ἐν τάξει, τῆς μὲν ἥττης ἀμετέχειν, νικᾶν δὲ ὁμοίως ἀμφότεροι. τὸ μὲν γὰρ κρατεῖν ἐν τοῖς ζῶσιν, ὡς ἂν δαίμων προδῷ, κρίνεται. ὅσοι δὲ εἰς τὸ ἕκαστον ἔδοξαν παρακινδυνεύσαι, πᾶς ὁ μένων ἐν τάξει πεποίηκεν. εἰ ἦθυμησαν, ἐν ἁρμονίᾳ ἔσχε τῇ τύχῃ· πέπονθε τὸ συμβαῖνον, ἀλλ' ἐν ψυχῇ ἥττηται τῶν ἐναντίων. νομίζω τοίνυν καὶ τὸν χῶρας ἡμῶν μὴ δικαίως σοὶ πολεμίους, πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἀγνωμοσύνην, τῇ τούτων δρετῇ αἰτίαν γεγενῆσθαι. κατ'

κατ' ἀνδρα γὰρ πεῖραν εἰληφότες οἱ τότε συμμίξαντες
ἐκεῖ, οὐκ ἐβούλοντο αὖθις εἰς ἀγῶνα καθίστασθαι τοῖς ἐ-
κείνων οἰκείοις *ὑπολαμβάνοντες, ταῖς μὲν φύσεσι ταῖς
ὁμοίαις ἀπαντήσεσθαι. τύχῃ δ' οὐκ εὔπορον εἶναι τὴν ὁ-
μοίαν λαβεῖν. δηλοῖ δ' ἁπάντων ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει καὶ
τὰ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. ἀγαθὰ γὰρ εἰπεῖν ἔστι ἀληθέστε-
ραν, ἢ καλλίω πρόφασιν ἢ τῶν τετελευτηκότων ἀ-
γαθοῖς ἅπασι ἀρετῆς τε καὶ ἐναντίων κύριον, φίλον γενέσθαι
τοῖς ἐκείνων οἰκείοις βέλεσθαι μᾶλλον, ἢ πάλιν τε ἐπὶ
τὸ ὅλων κίνδυνον ἄρασθαι. οἶμαι δ' ἄν, εἴ τις αὐτὸς σὺν
τοῖς παραταξαμένοις ἐρωτήσαι, πότερ' ἡγεῖταί τι τῆς αὐτῆς, ἀ-
ρετῆς, ἢ τῇ μὲν παρὰ δόξαν καὶ χαλεπῇ τύχῃ καλῶς βεβοηκέ-
ναι, τῇ δὲ παρὰ γνώμην αὐτὸ ἐμπεσεῖν καὶ τόλμῃ, καὶ
ψυχῇ ἀδείᾳ ἅτε ἀναίσχυντον ὄντε τολμηρὸν ὄντως εἶ-
ναι, ὃν τιν' ἀντιποιήσεσθαι τῶν πεπραγμένων. ἀλλὰ μὴν ὑ-
πὲρ ὧν ὁ πάντων κύριος δαίμων, ὡς ἠβούλετο, ἔνεμε
τὸ τέλος, πάντας ἀφεῖσα κακίας ἀνάγκη δοῦσα λοι-
πὸς ἀνθρώπους γε ὄντας. παρὰ ὧν δὴ ὁ τῶν ἐναντίων ἡγε-
μὼν ἐπὶ τοσοῦτον ἦλθε τῆς ἀληθείας ἐξαμαρτάνειν, ὡς σὺν πολ
λοὺς ἅτε ἐκείνων, ἀφ' ἡμῶν αἰτιάσαιτ' ἄν τις εἰκότως.
εἰσὶ γὰρ ἔστι τις ἀνθρώπων, ὅτῳ παρὰ τούτων ἐγκαλέσαι
προσήκει· τοῖς ὑπὸ τούτῳ ταχθεῖσι Θηβαίων, ἢ τοῖς πολ
λοῖς ἀφ' ἡμῶν, ἅτ' ἐκείνων ἐγκαλέσασιν ἄλλοις εἰκότως·
εἰ δύναμιν λαβόντες, ἔχοιεν θυμὸν ἀηδῆτον καὶ ἀπρο-
φάσιστον, καὶ φιλοτιμίαν ἐφάμιλλον, ἀφ' ὧν τούτων ὀρ-
θῶς ἐχρήσαντο. καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἔστι τούτων ὡς ἕκας-
τος ἔχει γνώμης, ὅτως ἐπολαμβάνθη. *ὁ δ' ἅπασιν ὁμοίως
ἀνθρώποις τοῖς ὅτι γεγένηται φανερὸν, ὅτι ἡ πάσης τῆ
ἑλλάδος ἄρα ἐλευθερία ἐν ταῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ψυ
χαῖς διεσώζετο. ἐπιδὴ γὰρ ἡ πεπρωμένη τούτοις ἀνέτλεν,
ἀδεὴς ἀντέσχη τοῖς λοιποῖς. καὶ φόνου μὲν ἀπειρὴ λό-
γου. δοκεῖ δέ μοι τοῖς ἀνειπών, ὡς ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν
ἀρετὴ τῆς ἑλλάδος λύσι ψυχῇ, τἀληθὲς εἰπεῖν. ἅμα
γὰρ τῶν τούτων πνεύματα ἀπηλλάγη τοῖς οἰκείων σωμά-
των, καὶ τὸ τῆς ἑλλάδος ἄξιωμα ἀνήρηται. μεγάλῳ μὲν
σοὶ ἴσως ὑπερβολῇ δόξομεν λέγειν· ῥητέον δ' ὅμως.
ὥσπερ γὰρ εἰ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κόσμου τὸ φῶς
ἐξέλοιπε, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς ἅπας ὁ λειπόμενος
ἡμῖν βίος ἂν δοκοῖ· ὅτως τῶνδε ἀνδρῶν ἀναιρεθέν-
των, ἐν σκότει καὶ πολλῇ δηλαδὴ πλείᾳ πᾶς ὁ μετὰ τοῦ ζῆ-
λος τῶν ἑλλήνων γέγονε. διὰ πολλὰ δ' εἰκότως ὄντες τοιοῦτοι, διὰ τὴν πολιτείαν ἐκ ἧσσον ἢ τῶν πρόσθεν ἀγαθοί. αἱ μὲν γὰρ διὰ τῶν ὀλίγων δυνασεῖαι, δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς πολίταις, αἰσχύνῃ δ' ἀφαιροῦσιν. νικᾶ γὰρ ὁ ἀγὼν ἔλθῃ τὸ πολέμου. πᾶς τις δύ-
χερῶς ἑαυτὸν σώζει. σωφρόνως, ὁπόταν ἐν τοῦ κυρίους ἡ δώ-
ροις ἢ δι' ἄλλης ἡσυχοσῦν ὁμιλίας ἐξαρέσηται, κἂν τὰ
δεινότατα ἀσχημονήσῃ, μικρὸν ὄνειδος· τὸ λοιπὸν οὕτω
κατασήσεται. αἱ δὲ δημοκρατίαι πολλά τε ἄλλα καὶ κα-
λὰ κἀδίκημα ἔχουσιν, ὧν τε εὖ φρονοῦντα αὐτέχεσθαι
δεῖ καὶ τὴν παῤῥησίαν ἐκ τῆς ἀληθείας ἠρτημένην
οὐκ ἔστιν ὁποτερέψαι τἀληθὲς δηλοῦν. ὅτε γὰρ πάντας ἐ-
ξαρέσασθαι τοῖς αἰσχρόν τι ποιήσασι δυνατὸν, ὅτε μό
νος ὁ τἀληθὲς ὄνειδος λέγων λυπεῖ. καὶ γὰρ οἱ μη-
δὲν αὖ εἰπόντες αὐτοὶ βλάσφημον, ἄλλου γε λέγοντος χαίρουσιν ἀκούοντες. ἃ φοβούμενοι πάντες, εἰκό-
τως τὴν τῶν μὴ τοῦτο ὀνειδῶν αἰσχύνην τόντε πρόσθεν
ἀπὸ τῶν ἐναντίων κίνδυνον δικαίως ὑπέμειναν. καὶ θά-
νατον καλὸν εἵλοντο μᾶλλον, ἢ βίον αἰσχρόν. ἃ μὲν ἔν
κοινῇ πᾶσιν ὑπῆρχε τοῖς δὲ τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὸ κα-
λῶς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, εἴρηται· γῆ, παιδεία, ζῆ-
σαι δοκιμῶν πράξεων σωφροσύνη, τε ὅλης πολιτείας ὑπό-
θεσις, ἃ δὴ καὶ φύλας* παρεκάλεσεν ἑκάστους δικαίως
εἶναι

A *Nam qui tũ illic conflixerant, viritim periculo singulorum facto, denuò Martis aleam cum illorũ cognatis experiri noluerunt: existimãtes, fore vt ingenijs similibus occurrerent: sed nõ esse facile, similem denuò fortunam adipisci. Quod ita esse, vel maximè factæ etiã pacis conditiones ostendunt. Nec enim dici potest causa vlla vel verior, vel honestior, cur aduersariorũ dominus, defunctorum necessarijs amicus fieri, quàm denuò de summa rerũ dimicare maluerit, quàm virtutis eorum admiratio. Arbitror aũt, si quis eos ipsos qui in acie steterunt, roget, vtrum existimẽt, se suapte virtute, an insperata & impotenti Fortuna rẽ bene gessisse, suiq; imperatoris peritia, & audacia, & animositate: neminem ita vel impudentem, vel confidentem fore, qui res gestas sibi vendicet. Quarum igitur rerum Fortuna omnium domina, euẽtum suo arbitratu gubernauit: in ijs cæterorum nulli prorsus, cũ quidem homines fuerint, ignauiæ sunt accusandi. Quòd autem aduersariorum imperator, eos qui contra ipsum in acie steterunt, superauit: id neq; hostiũ, neq; nostræ multitudini est tribuendum. Et vt maximè quisquam hominũ sit, cui iurè id imputetur: accusandi erunt ex Thebanis ij, qui contra illum steterẽ: non*

B *multitudo, vel nostra, vel illorum: qui nacti copias animis præditas inuictis, & ad nutum paratas, gloriaq; cupiditate flagrantes: harũ commoditatum nulla rectè vsi sunt. Ac de cæteris pro animi sui sententia, vt statuat quisq; licet. illud verò toti mortalium generi declaratũ est, totius Græciæ libertatem in horum virorum animis stam fuisse. Certè, his fato sublatis, cæterorum nemo restitit: absit inuidia dicto. Ac si quis dicat horum virtutem Græciæ fuisse animam, is verum dicere mihi videbitur. Nam simul & horum spiritus corpora sua reliquerunt, & Græciæ sublata est autoritas. Etsi autẽ rem immodicè fortassis exaggerare videbimur, dicendum tamen est. Vt enim, si quis ex hoc mundo in quo degimus, lucem tollat, inamœna & molesta reliqua omnis vita sit futura: sic viris hisce interceptis, in tenebras, & magnam ignominiam omnia veterum Græcorum decora conciderunt. Cum autem hi multis de causis non im-*

C *meritò essent tales, propter reipublicæ formam potissimùm viri virtute præstantes extiterunt. Nam imperia quæ paucorum autoritate reguntur, terrorem illa quidem incutiunt ciuibus: verecundiam autem in eis excitare non possunt. Quoties igitur belli discrimen ingruit, quà quisq; potest, fuga elabitur: non ignarus, si dominos vel muneribus vel quibusuis alijs obsequijs delinierit: etsi se gesserit omnium flagitiosissimè, paruo id sibi dedecori futurum in posterum. At populi potestas, cùm alia multa habet, & pulchra & iusta, quæ homini cordato tuenda sunt: tum verò libertas in loquendo veritate nixa, ratione cohiberi nulla potest, quò minus vera crimina obiectet. Qui enim flagitium fecerunt, ij nec oẽs placare possunt: nec ab eo solum qui verũ probrum objicit, cruciantur: sed & ipsi qui nollent maledicere, alium maledicentem libenter audiũt. Quæ omnes haud iniuria metuentes, secuturæ ignominiæ verecundia, & imminens ab aduersarijs periculum fortiter sustinuerunt, & honestum obitum ignominiosæ vitæ prætulerunt. Ac quæ hos viros causæ communiter impulerint, vt præclarè vellent occumbere, dictum est: natales, educatio, bonorum studiorum consuetudo, &, quæ fundamenti instar est, totius reipublicæ forma & constitutio. Quæ verò tributim ad fortitudinem singulos hortata sint,*

Causa virtutis ciuiũ, per digressionem, & collationẽ oligarchiæ & democratiæ.

Transitio ad causarũ quæ tribu timquosq; ad virtutẽ cohortatæ sunt, explicationem,

sint,ea iam dicam.Meminerant Erechtidæ omnes,eum, à quo cognominantur,Erechteum,pro patrij regni incolumitate suas filias,quas Hyacinthidas vocant.manifesto exitio perituras, obtulisse. Turpe igitur ducebant, cum is à dijs immortalibus prognatus,ad liberandam patriam feciset omnia: se committere, vt mortale corpus pluris facerent,quàm gloriam immortalem. Aegidæ qui non ignorarent, Theseũ Aegei filium, par æquumq; ius in ciuitate instituisse: non committendum putabat, vt eius institutum proderent: & mori præoptabant potius,quã admittere, vt oppressa libertate sua apud Græcos opprobrio sibi esset viuendi cupiditas. Acceperant Pandionidæ,quàm acriter Progne et Philomela illatam sibi à Tereo contumeliam vltæ essent. Vitam igitur sibi acerbam esse putabant,nisi pari cum illis iracundia, vt cognatos earum decebat,in eos qui Græciæ insultabãt, exarsissent. Audierant Leontidæ, Leocoras etiam à Poetis celebrari,quòd se victimam ciuibus pro patria obtulissent.Cum igitur earum mulierum tanta fuisset animi magnitudo:nefas esse putabant,se,qui viri essent, illis deteriores videri.Meminerant Acamãtidæ Homeri corum versuum, quibus Poeta propter matrem Phædram, Acamantem ad Troiam esse profectum affirmat. Is igitur nullum periculum detrectabat, vt tueretur matrem suam: hi verò cum non modò parentes, sed omnes etiam necessarij & amici essent defendendi, vllúmne detrectare discrimen potuissent? Non latebat Oenidas, Cadmonatam Semelen: huius verò eum esse filium, quem in hoc nominari funere dedecet: coq; prognatum Oeneum, qui princeps ipsorum vocaretur. & quia vtrique vrbi commune periculum ingruebat,pro vtraq; ad extremum vsq; spiritum depugnandum existimabant. Sciebant Cecropidæ, principem suum partim Draconem partim hominem esse dici: non aliunde certè,nisi quòd prudentia homini, robore draconi conferretur. illis igitur rebus digna facinora sibi edenda esse existimabant. Meminerant Hippothoontidæ nuptiarum Alopes,è quibus ortus esse Hippothoon, quem suum esse principem norant. Quarum ego rerum (vt decorum huius temporis obseruem) accuratam explicationem prætereo. Proinde digna his gerenda sibi esse putabant. Non latebat Aiacidas, Aiacem erepto præmio,sibi non esse viuendum putasse. Cum igitur alteri Fortuna principatum,gloriamq; deferret:tum vlciscendis hostibus,moriendum sibi censebant,vt ne quid se indignum admitterent. Non exciderat Antiochidis, Antiochum Herculis fuisse filium. Viuendum igitur sibi aut pro dignitate à maioribus acceptæ gloriæ,aut honesta morte occumbendum putauerunt.Horum igitur domestici superstites,talibus orbati viris,sunt miserabiles,à consuetudine & diuturna & suaui diuulsi.Est & patriæ conditio lachrymarum & luctus plena. At illi iurè in beatis habẽdi sunt:primùm,qui exiguum tempus, longa & duratura in omne æuum gloria cõmutarint: in qua ipsorum & liberi celebres educabuntur: & parentes in senectute conspicui alentur: gloria filiorũ se in luctu consolaturi.Deinde nec morbis affecta corpora,& animos ægritudinis expertes habent: qua qui viuunt, propter aduersum casum,acceptamq; cladem,conflictãtur:magnoq; cum honore,& insigni gloria,iusta eis persoluuntur.Nam qui & ab vniuersa patria sepeliuntur publicè:& non modò à cognatis & ciuibus sed etiã à tota (quæ quidẽ ita nominada sit) Græcia desiderãtur: & à ma-*

Commiseratio & cõsolationes.

A εἶναι, ταῦτ' ἤδη λέξω. ἥδεσαν ἅπαντες Ἐρεχθεῖδαι τ' ἐπώνυμον αὐτῶ Ἐρεχθέα, ἕνεκα καὶ σῶσαι τ' χώραν, τὰς αὐ καὶ παῖδας, ἃς ὑακινθίδας καλοῦσιν, εἰς πρόδηλον θάνατον ὄντα ἀναλῶσαι. αἰσχρὸν ἂν ἡγοῦντο τ' μὲν ἀπ' ἀθανάτων πεφυκότα, πάντα ποιεῖν ἕνεκα καὶ τ' πατρίδα ἐλευθερῶσαι, αὐτὴν δὲ φαυλῶς θνητὸν σῶμα ποιήσασθαι περὶ πλείονος, ἢ δόξαν ἀθάνατον. οὐκ ἠγνόουν αἰγίδα, θησέα τ' αὐγέως πρῶτον ἰσηγορίαν καταστησάμενον τῇ πόλει. δεινὸν οὖν ἡγοῦντο τ' ἐκείνω προδοῦναι προαιρέσιν. καὶ τεθνᾶναι μᾶλλον ἤρουντο, ἢ καταλυομένης αὐτῆς ζῆν τοῖς ἕλλησι ζῶν φιλοψυχήσαντες. παρειλήφεσαν παιδιονίδαι πρόκνην καὶ φιλομήλαν, τὰς παίδων Θρυκατέρας ὡς ἐτιμωρήσαντο τηρέα διὰ τὰ εἰς αὐτὰς ὕβριν. ὁ βιωτὸν οὖν ἐνόμιζον αὐτοῖς, εἰ μὴ συγγενεῖς ὄντες, θυμὸν ἔχοντες ὅμοιον ἐκείναις φαίνοντο, ἐφ' οἷς τὰ τῶν ἑλλάδα ἑώρων ὑβριζόμενα. ἠκηκόεσαν λεοντίδαι μυθολογουμένας τὰς λεωκόρας, ὡς αὐτὰς ἔδοσαν σφάγιον τοῖς πολίταις ὑπὲρ τ' χώρας. ὅτι δ' οὐ γυναῖκες ἐκεῖναι τοιαύτην ἔρωτα ἀνδρείαν ὑπελάμβανον χείροσιν ἀνδράσιν εἶναι ἐκείνων φαυλῶς. ἐμέμνηντο ἀκαμαντίδαι τῶν ἐ-

B πῶν ἐν οἷς ὅμηρος ἕνεκα τ' μητρὸς φησιν* αἴθρας ἀκάμαντε εἰς τροίαν στεῖλαι. ὁ μὲν ἦν πάντως ἐπὶ πᾶσι κινδύνοις, καὶ σῶσαι τὴν ἑαυτῦ μητέρα ἕνεκα. οἱ δὲ τὰς οἴκοι σύμπαντας γενέας ἕνεκα τ' σῶσαι, πῶς οὐκ ἤμελλον πάντα κίνδυνον ὑπομένειν. οὐκ ἐλαύθανεν αἰνείδας, *ὃν κάδμου μὲν σεμέλη. τῆς δὲ ἰὸν ὄντα, ὃν δ' πρέπον ἐστὶν ὀνομάζειν ὅπῃ τῦδε τ' τάφου, τῦ δ' οἰνῆος γέγονεν, ὃς ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐκαλεῖτο. κοινῦ δ' ὄν[τος] ἀμφοτέραις τῇς πολέσιτ' παρόν[τος] κινδύνου, ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἅπασαν ὥρουτο δεῖν ἀγωνίαν ἐκτίναι. ἦδεσαν κεκροπίδαι τ' ἑαυτῶν ἀρχηγὸν, τὰ μὲν ὡς ἔστι δράκων, τὰ δ' ὡς ἔστιν ἄνθρωπ[ος]* λεγόμενον οὐκ ἄλλοθι πυθεῖν, ἢ τῷ τὰ σώφρονι αὖ πρόσομοιοῦν ἀνθρώπῳ, τὰ ἀλκῇ δ' δράκοντι. ἄξια δὴ τούτων πράττειν ὑπελάμβανον αὐτοῖς προσῆκεν. ἐμέμνηντο ἱππόθοων πάππαι τ' ἀλώπης γάμων. ἐξ ὧν ἱππόθοον ἔφυ, καὶ τ' ἀρχηγὸν ἦδεσαν, ὧν τὸ πρέπον φυλάττων ἐγὼ τῶδε τῷ κήρυκι, τὸ σαφὲς εἰπεῖν ὑπερβαίνω. ἄξια δὴ τούτων ὧν το* προσήκειν ποιοῦντες ὠφθῶσαι. οὐκ ἐλαύθανεν αἰαντίδας οὓς τῶν ἀρίστων στρηνεῖς ἄλας ἀβίωτον ἑαυτῷ ἡγήσατο τὸν βίον. νικᾷ σῶ ὁ δαίμων ἄλλῳ ταρισεῖα ἐδίδου, τότε λῃς ἐχθρὰς ἀμυνόμενοι τεθνάναι δεῖν

C ὄντο, ὥστε μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν παθεῖν. ἐκ μνημονεύων αὐτιοχίδαι ἡρακλέης ὅτι αὐτίοχον. δεῖν ἂν ἡγήσαντο, ἢ ζῆν ἀξίως τ' ὑπαρχόντων, ἢ τεθνάναι καλῶς. οἱ μὲν σῶ ζῶντες οἰκεῖοι τούτων, ἐλεεινοὶ τοιούτων ἀνδρῶν ἐστερημένοι, καὶ σωτηρίας πολλῆς καὶ φιλανθρώπου διεζευγμένοι, καὶ τὰ τῆς πατρίδ[ος] πραγματ' ἔρημα καὶ δακρύων, καὶ πάθους πλήρη· οἱ δὲ δαίμενες τῷ δικαίῳ λογισμῷ, πρῶτον μὲν αὐτὶ μικροῦ χρόνου εἰς πολὺν καὶ τὸν ἅπαντα δόκλειαν ἀγήρων καταλείπουσιν, ἐν ᾗ καὶ παῖδες οἱ τούτων ὀνομαστὶ τραφήσονται, καὶ γονεῖς οἱ τούτων περιβλέπτοις γηροτροφήσονται, ὧν δ' ψυχλῷ τῷ πάθει τῦ τούτων δόκλειαν ἔχοντες. ἔπειτα νόσων ἀπαθεῖς τὰ σώματα, καὶ λυπῶν ἄπειροι τὰς ψυχὰς, ἃς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν οἱ ζῶντες ἔχουσιν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ καὶ πολλῷ ζήλῳ τῶν νομιζομένων τυγχάνουσιν. οὓς γὰρ ἅπασα μὲν ἡ πατρὶς θάπτει δημοσίᾳ· καινῶν δ' ἐπαίνων μόνοι τυγχάνουσι· ποθοῦσι δ' ἃ μόνον οἱ συγγενεῖς καὶ πολῖται, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ὅσῳ ἑλλάδα χρὴ προσεῖπεν· συμπεπόθηκε δὲ καὶ τῆς

οἰκυμέ-

εἰκουμένης τὸ πλεῖστον μέρος· πῶς ἀρχὴ τούτους δαίμονας νομίζεσθαι; οὓς παρέδρους ἐκότως ἄν τις φήσαι τῆς κάτω θεοῖς εἶναι, τιμὴ αὐτίμου τάξιν ἔχοντας τοῖς προτέροις ἀγαθοῖς αὐθράσιν ἐν μακάρων νήσοις. οὐδὲ ἰδών τις ἀδὲ πεῖ ἐκείνων τοῦτ' ἀπήγγελκεν, ἀλλ' οὓς οἱ ζῶντες ἀξίους ὑπεδείλήφαμεν τῶν ἄνω τιμῶν, τούτους τῇ δόξῃ καταμανθάνομενοι κἀκεῖ τ' αὐτῶν ἡγούμεθ' αὐσθῦ τυγχάνειν. ἔστι μὲν ἴσως χαλεπὸν τὰς παρούσας συμφορὰς λόγῳ κουφίσαι· δεῖ δ' ὅμως πειρᾶσθαι, καὶ πρὸς τὸ παρηγορῆσαι τρέπειν τὴν ψυχήν. ὡς οὐ τοιούτους ἄνδρας γεγενημένους καὶ πεφυκότας αὐσθῦ ἐκ τοιούτων ἑτέρων, καλόν ἐστι τὸ δεινὰ δυσχερέστερον τῶν ἄλλων φέροντας ὁρᾶσθαι, καὶ πάσῃ τύχῃ χρωμένους, ὁμοίως δεῖ. καὶ γὰρ ἐκείνοις, οὗτ' ἂν εἴη μάλιστ' ἐν κόσμῳ καὶ τιμῇ, καὶ πάσῃ τῇ πόλει, καὶ τοῖς ζῶσι τοῦτ' ἂν ἐνέγκοι πλεῖστον δόξαν. χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι καὶ ἐρήμοις εἶναι τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων· στενὸν δέ γε ἀγήρως πρὸς καὶ μνήμῃ ἀρετῆς δημοσίᾳ κτησαμένους ὀπίσω, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἠξιωμένους ἀθανάτων. λυπηρὸν πᾶσιν ὀρφανοῖς γενέσθαι πατρός. καλὸν δέ γε κληρονομεῖν πατρῴας δόξας, καὶ τὸ μὲν λυπηρὸν τοῦτο τὸν δαίμονα αἴτιον εὑρήσομεν ὄντα, ᾧ φιλοῦσι ἀνθρώπους εἶκειν ἀνάγκη· τὸ δὲ τιμίου καὶ καλοῦ τιμὴ τῶν ἐξελησάντων καλῶς ἀποθνήσκειν* αἵρεσιν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐχ ὅπως πολλὰ λέξω τοῦτ' ἐπεσκεψάμην, ἀλλ' ὅπως ἀληθῆ. ὑμεῖς δὲ ἀποδυράμενοι, καὶ τὰ θεσπέσια ὡς χρὴ, καὶ νόμιμα ποιήσαντες, ἄπιτε.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ.

ΑΛΛ' ἐπειδήπερ ἀκούειν βούλει τὸν λόγον, δείξω σοι καὶ ἀναγνώσομαι. δεῖ δέ σε τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πρῶτον ἐιδέναι. βούλεται μὲν γὰρ ὁ τὸν λόγον ποιῶν ἐπαινεῖν Ἐπικράτην, ὃν ὡς ἔστι πολλῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ὄντων νέων ἐν τῇ πόλει, χαριέστατον εἶναι, καὶ πλεῖον τῇ σωφρονεῖν προέχειν, ἢ τῷ κάλλει τῶν ἡλικιωτῶν. ὁρῶν δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὴν πλεῖστον τῶν ἐρωτικῶν συμπαγμάτων αἰσχρὰν μᾶλλον, ἢ τιμὴν προσήκουσαν τούτοις ὧν ἐστι γεγραμμένα· τοῦτο ὅπως μὴ πάσεται, προφυλάττειν· καὶ ὅπερ καὶ πεπαίδευκε φησὶ τῇ γνώμῃ, τοῦτο καὶ γέγραφεν, ὡς δίκαιος ἐραστὴς οὗτ' ἂν ποιήσειεν ἁδὲν αἰσχρὸν, οὗτ' ἀξιώσειεν. ὃ μὲν οὖν ὥσπερ μάλιστ' ἂν ἐρωτικὸν λάβοις ἐν λόγῳ, τοῦτ' ἐστίν· ἐσθ' ἅλλο λόγου, τὰ μὲν αὐτὸν ἐπαινεῖ τὸν νεανίσκον, τὰ δὲ αὐτῷ συμβουλεύει τοῦ παιδείας τε καὶ προαιρέσεως ἐν βίου. πεῖρα δὲ ταῦτα γέγραπται τὸν τρόπον, ὃν τις ἂν εἰς βιβλίον καταθοῖτο. τοῖς μὲν γὰρ* λεκτικοῖς τῶν λόγων ἁπλῶς καὶ ὁμοίως οἷς ἂν τὸ προχειρήματις εἴπῃ, πρέπει γεγράφθαι· τοῖς δ' εἰς τὸν πλέω χρόνον* πεπαισμένοις ποιητικῶς καὶ προθύμως ἁρμόττει συγκεῖσθαι· σοὶ μὲν γὰρ πιθανοὺς. σοὶ δ' ἐπιδεικτικὰς εἶναι προσήκει. ἵν' ἔγωμὴ προδῶ τὸν λόγον σοι λέγω, μηδὲ ἅπερ γιγνώσκω σοὶ τούτων, αὐτὸς διεξίω· προσέχ' ὡς αὐτὸ δ' λόγος ἤδη ἀκουσόμενος· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦκει, ὃν ἠβουλήθην ἀκοῦσαι, Ἐπικράτης. ὁρῶν ἔνιους τῶν ἐρωμένων καὶ καλλωπιζομένους, οὐδετέρα δὴ τῶν δυτυχιῶν τούτων ὀρθῶς χρωμένους, ἀλλ' ὁπὶ μὲν τῇ τῆς ὄψεως ἀσπερεία σεμνυνομένους, τῷ δὲ θεὸς οὐκ ἐρασθεὶς ὁμιλίαν δυσχεραίνοντας, καὶ τοσοῦτον ἁμαρτηκότας τοῦ βέλτιστα πράττειν, ὥστε δῆλον οὐκ λυμαινομένους τῷ

A à maxima terræ habitabilis parte lugentur· nónne hi beati sunt iudicandi? quos assessores esse dijs manibus iurè dixeris: eademq; esse conditione, qua veteres illos bonos & præstantes viros in Insulis fortunatis. Nam ne de illis quidem quisquam, qui viderit, hæc renuncia uit: sed quos viuentes huius nostri superni orbis dignamur honoribus, eos illic etiam quodam animi præsagio consimiles honores adipisci arbitramur. Ac istam oratione leuare mœsticiam, est id quidem fortasse difficile: faciundum tamen periculum est, & animus ad iucundiora traducendus. Tales enim viros qui genuerunt, & è talibus alijs ipsi orti sunt: eos præclarum est aduersas res pulchrius cæteris posse ferre: & in utraq; fortuna vultu eodem conspici. Quæ cum illis maximo & honori fuerint & ornamento: tum toti ciuitati, & viuentibus, maximam attulerunt celebritatem. Graue est matri & patri orbari liberis: & coniunctissimis suæ senectutis priuari altoribus: sed præclarum est, honores præcipuos & monimentum virtutis eosdem publicè adeptos conspicere: sacrisq; & certaminibus dignatos immortalibus. Molestum est liberis amisisse patres: sed præclarum est, paternæ consequi gloriæ hæreditatem. Ac tristiciæ quidem huius fortunam esse causam reperiemus: cui homines natos cedere ac parère necesse est: at honoris & decoris, eorum, qui honestè oppetere voluerunt, institutum. Mihi quidem non multa, sed vera dicere propositum fuit. Vos autem finito luctu, vt fas iusq; est, abitote.

B

C

ORATIO XXIII. (QVAM LIBANIVS Demosthenis esse negat, vt multo languidiorem quàm illius vehementia ferat) Amatoria, Hieronymo Vuolfio interprete.

Argumentum orationis, & commendatio Epicratis.

AGe, age, quoniam audire vis, ostendam tibi orationem, & legam: sed consilium tibi est in primis intelligendum, eius qui hanc orationem composuit. Is Epicratem, quem inter multos, & formosos, & bonæ indolis adolescentes nostræ vrbis, esse suauissimum, & æqualibus ingenio magis q̃ forma antecellere putabat, laudare instituit. Cum autem videret, amatoria scripta pleraq;, ijs quos celebrarent, vt ingenuè dicam, ignominiosa potius esse quàm honorifica: id ne sibi vsu veniret, cauit: & quod se animo suo persuasum habere asserit, idem etiã scripsit: amatorem ingenuũ neq; facturum turpe quicquã, neq; petiturum. Quod igitur in oratione maximè amatorium deprehendas, id in hoc genere versatur. Reliqua, partim ad ipsius adolescentis cõmendationem pertinent: partim de liberalibus disciplinis, vitæq; genere constituendo præcipiũt. Hæc autem omnia sic scripta sunt quẽadmodum in monimenta literarum referri solẽt. Nam vt orationes quæ pronunciantur, simplici & extemporali sermonis genere texi debent: ita quas ad posterorum peruenire memoriã velis, poematis instar elaboratas, & exquisitum in modum perpolitas esse decet. Illas enim probabiles, has magnificas esse oportet. Ne verò extra causam tibi fabulas narrem, neue quid de ea sentiam, ipse commemorem: sic ausculta, vt ipsam orationem iam auditurus, quando ipse adest, quem auditorem esse volui, Epicrates. Cum viderem nonnullos eorũ qui amantur, & forma sunt ornati, neutra felicitatum harũ rectè vti: sed, vt oris decorẽ laudi sibi ducere, sic amatorum familiaritatem auersari: atque in iudicando adeò non intelligere optima quæ sint: vt propter eos qui hac re

Infinuatio. Flagitiosũ amorem ab honesto ei se distinguendum.

o flagi-

flagitiosè abutuntur: illis etiam sint iniqui, qui modestam, castamq; consuetudinem eorum expetunt: eos ego non sibimetipsis tantùm malè consulere: sed aliorum etiam familiaritates deprauare: illorumq; amentiam prudentibus non esse imitãdam existimaui: præsertim, si considerent, cum res ipsæ nec honestæ, nec flagitiosæ per sese sint, sed pro ratione vtentium plurimùm varient: temeritatis esse, vno eodemq; de vtrisq; modo statuere. Deinde, omnium esse absurdissimum iudico: eos admirari, qui plurimos, & constantissimos amicos habeant: amatores autem improbare: quibus solis, nec ijs tamen omnibus, sed bonis & modestis duntaxat, amasiorum animi sic conciliari solent, ac dedi, vt eorum esse propriꝝ videantur. Tam illos qui nullius talis amicitiæ felicem euentum viderunt: aut semetipsos tam incontinentes esse sciunt, vt modestam cum familiaribus habere consuetudinem nequeant: ita sentire: fortasse nihil miri est. Qui autem eodem, quo tu, animo, & conditione sunt: qui nec prorsus ignorant, quantæ necessitudines per amorem absq; infamia sint auctæ: & superioris vitæ suæ tempus cum verecundia transegerunt: in eos ne suspicio quidẽ cadit vllius turpitudinis. Quò magis etiam ad hanc scribendam orationem sum incitatus: quòd duas res pulcherrimas consequi me posse animaduertebam. Nam tum bonis tuis commemorandis, simul & te felicem, & me, qui te talem diligam, non vecordem esse, ostensurum confido: tum suadendis ijs quæ in primis necessaria sunt, & beneuolentiæ meæ specimen & mutuæ amicitiæ occasionem allaturum. Tametsi autem me non præterit, quàm difficile sit, & indolem tuã pro dignitate celebrare: & multò etiam esse periculosius, dare consilium: cum monitori euentus consilij præstandus sit: decere tamen existimo, vt & hi qui iurè laudantur, veritatis excellentia laudantium facundiam superent: & in dando consilio spero me non aberraturum. Scio enim stultos, & intẽperantia prorsus deprauatos, nulla etiam sapientissima, rectissimaq; consilia probè exequi: per eos verò, qui vitam suam prudenter & innocenter instituerunt, nec vel mediocriter cogitata frustrari solere. Hac igitur spe fretus, ad orationem aggredior. Arbitror autem omnes mihi esse assensuros, hanc ætatem decêre maximè, & pulchritudinem aspectus, & modestiam animi, & fortitudinem vtriusq;, & perpetuam orationis suauitatem. E quibus ea quæ naturæ sunt, ita tibi præclara, Fortuna largita est, vt omnes te suspiciant, & admirentur: reliqua ipse tuapte cura eò perduxisti, vt nemo sanus te reprehendat. Oportet autem eum, qui maximas laudes mereatur, & dijs charum videri: & hominibus, partim propter semetipsum, partim propter fortunam, admirationi esse. Ac in vniuersum de plurimis tuis ad virtutem adiumentis, plura deinceps narrari conueniet. Quas verò singulatim laudes referre possum: eas verè vt exponam, operam dabo. Primùm autem eam laudare incipiam, quàm videntibus omnibus primùm cognoscere licet, tuam pulchritudinem: eiusq; colorem, è quo & membra, & totum corpus elucet: cui quam conuenientem similitudinem adhibeam, cum considero, inuenio nullam: sed in mentem mihi venit, rogandos esse lectores huius orationis, vt ipsi te spectent & contemplentur: vt venia mihi detur, nihil tibi simile adferẽti. Cum qua enim id mortalium rerum comparetur, quod immortale aspicientibus desiderium parit? quod aspectus

Pulchritudo. Modestia. Fortitudo. Siloquẽtia.

Forma omnis criminis expers.

A τῶ πράγματι καὶ πρὸς σοῦ μὴ σωφροσύνης πλησιάζειν ἀξιοῦντας δυσκόλως * εἶναι διακειμένους· ἡγοῦμαι σοῦ μὲν τοιούτους οὐ μόνον αὐτῆς ἀλυσιτελῶς ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις μοχθηρὰς συνηθείας ἐρχάζεσθαι. τοῖς δὲ καλῶς φρονοῦσιν οὐκ ἐπακολουθητέον εἶναι τῇ τούτων διανοίᾳ· μάλιστα μὲν ἐνθυμουμένους, ὅτι τῶν πραγμάτων, ὅτε καλῶν, ὅτ' αἰσχρῶν ὄντων, ἀλλ' ὡδὶ σοῦ χρωμένους τὸ πλεῖστον διαλανθάνουσιν, ἄλογον μιᾶ γνώμῃ περὶ ἀμφοτέρων χρῆσθαι· ἔπειθ' ὅτι πάντων ἀπορώτατόν ἐστιν, ζηλοῦν μὲν σοῦ πολλοὺς φίλους καὶ βεβαιοτάτους ἔχοντας, ἀποδοκιμάζειν δὲ σοῦ ἐραστάς· οἷς μόνον * ἴδιον ἔθος οὐκ ἄπεσιν, ἀλλὰ τοῖς καλοῖς καὶ σώφροσιν εἰκειῶσθαι πέφυκεν. ἔπειθ' οἷς μὲν μηδεμίαν πω τοιαύτην φιλίαν ἐωρακόσι καλῶς ἀποβᾶσαν ἢ σφόδρα καταγνωκόσιν αὐτῶν ὡς οὐκ ἂν δυνηθείη σωφρόνως τις ἐντυγχάνειν ὁμιλεῖν· ἴσως οὐκ ἄλογον ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν. τοῖς δ' ὥσπερ σὺ διακειμένοις, καὶ μήτε πάνταπασιν αἰνικτοῖς οὖσιν, ὅσην δ' ἠρεῖται δι' ἔρωτος χωρὶς αἰσχύνης ἠυξήθησαν, καὶ μὴ τῆς ἀκεραιοτάτης βλαβείας τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκόσιν, ἀσφαλῆ ὑποψίαν ἔχειν εὔλογον, ὡς ἄν τι πράξειαν αἰσχρόν. διὸ δὴ καὶ μᾶλλον ἐπῆρθην τὸν λόγον γράψαι τὸν λόγον· ἡγούμενος δυοῖν καλλίοιν ἀμαρτήσεσθαι. τὰ μὲν ὑπάρχοντά σοι ἀγαθὰ διελθὼν ἅμα σέ τε ζηλωτὸν, καὶ ἐμαυτὸν οὐκ ἀοίκητον ὑπόδειξιν ἐλπίζω, εἴ σοι τοιοῦτον ὄντα ἀγαπῶ. συμβουλεύσας δ' ἃ μάλιστα καταπείσαι, νομίζω μὲν βουλήσεως τῆς ἐμῆς σεῖγμα, τῆς δὲ κοινῆς φιλίας ἀφορμὴν ἀμφοτέροις εἰστίσειν. καί τοι μ' ἐλέλησεν, ὅτι χαλεπὸν μέν ἐστι καὶ τοῖς σοῖς φύσιν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων διελθεῖν· ἔτι δὲ πικινδυνότερον τὸ συμβουλεύειν, μέλλοντα αὐτὸν ὑπόθυμον τῷ πειθέντι καθιστῆσαι· ἀλλὰ νομίζω τοῖς μὲν δικαίως ἐγκωμίων τυγχάνουσι πειρᾶσθαι τῆς τῶν ἐπαινέντων δυνάμεως στοχάζεσθαι τῇ τῆς ἀληθείας ὑπερβολῇ· τὸ δὲ συμβουλῆς ἁμαρτήσεσθαι· σωφρόνως ὅτι μὲν αἰσχρῶν καὶ πανταπασιν ὑπ' ἀκρασίας διεφθαρμένων, ἁδὲ ἔτι καὶ ὑπερβολῇ ὀρθῶς βεβουλευμένων, ἁδὲν ἂν καλῶς ἐξενεχθείη· διὰ δὲ τὸ σωφρόνως καὶ καθαρῶς ζῆν αἱρεμένων, ἁδὲ τὰ μετρίως ἐσκεμμένα διαμαρτάνεσθαι πέφυκε. τοὺς μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχων τοιαύτας, ἐγχειρῶ τῷ λόγῳ. ἡγεμὼν δὲ παύτας αὐ ὁμολογῆσαί μοι, τοῖς τηλικούτοις μάλιστα πρέπειν, κάλλος μὲν ὅτι τοῦ ὄψεως, σωφροσύνην δὲ ὅτι τοῦ ψυχῆς, ἀνδρείαν δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων, χάριν δὲ ἐπὶ τῶν λόγων διαπελεῖν ἔχοντας. ὧν τὰ μὲν τῆς φύσεως ὕτω καλῶς ἡ τύχη σοὶ παρεδέδωκεν, ὥστε βλέπειν θαυμαζόμενον διαπελεῖν. τὰ δὲ αὐτὸς παρὰ τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τοῦτο προήγαγες, ὥστε μηδένα ἂν σοι τῶν εὐφρονούντων ἐπιτιμῆσαι, καί τοι χρὴ τὸν μεγίστων ἐπαίνων ἄξιον ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν ἠγαπημένον φαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς ἀνθρώποις τὰ μὲν δι' αὐτὸν, τὰ δὲ διὰ τὴν τύχην θαυμάζεσθαι. καθόλου μὲν οὖν πάντων ὑπαρχόντων σοι πρὸς ἀρετὴν ἴσως ὕστερον ἁρμόσει τὰ πλείω διελθεῖν. ἃ δὲ ἕκαστα τούτων ἐγκώμια εἰπεῖν ἔχω, τοῦτα δηλώσω πρὸς ἀσφαλείᾳ μετ' ἀληθείας. ἄρξομαι δὲ πρῶτον ἐπαινεῖν ὅπερ πρῶτον ἰδεῖν ἅπασίν ἐστι γνῶναι σε τὸ κάλλος, καὶ τούτου τὸ χρῶμα διὰ παντὸς τὰ μέλη καὶ ὅλον τὸ σῶμα φαίνεται. ὧν τίν' ἂν ὁμοίωσιν εἰκόνα ἐνέγκω σκοπῶν, οὐχ ὁρῶ. ἀλλὰ παρείσεταί μοι δεῖσθαι τῶν ἀναγνόντων τόνδε τὸν λόγον, σὲ θεωρῆσαι καὶ ἰδεῖν, ἵνα συγγνώμης τύχω μηδὲν ὅμοιον ἔχων εἰπεῖν αὐτῷ. τῶ γὰρ εἰκάσθ' ἕτερον τῶν θνητῶν, ὃ ἀθάνατον τοῖς ἰδοῦσιν ἐρᾶσθαι πόθον; καὶ

B

C

ἐρωμένου

ὁρώμενον ἐκ δοκοταληροῖς; καὶ μεταιτᾶν μνημονεύεται. καὶ τὴν τῶν θεῶν ἀξίαν ἐπ' ἀνθρώπου φύσεως ἔχει; ὡς μὲν τὸ ἀπρέπειαν ἀψηρόν, ὡς δὴ τὰς αἰτίας ἀνυπονόητον; ἀλλὰ μὴν ἀδὲ τοῦτ' ἐστὶν αἰτιάσασθαι ὡς τὸ σὸν ὄψιν, ἃ πολλοῖς ἄλλοις ἤδη συνέπεσε τὰ κάλλη μεταχόντα. ἢ γὰρ * ἀρρυθμίαν ἢ σώματος ἅπασαν συνεπέραζαν τὴν ὑπάρχουσαν ἀπρέπειαν, ἢ δι' ἀτύχημά τι καὶ τὰ καλῶς πεφυκότα συνδιέβαλον αὐτῷ. ὧν οὐδενὶ τὸ σὸν ὄψιν ἄρρωστον ἀνόχλητον γεγυμνάσθω. ἕτω γὰρ σφόδρα ἐφυλάξατο πάσας τὰς τοιαύτας κῆρας, ὅς τις πώποτε θεῶν ὁτὲ σῆς ὄψεως ἐπιμνησθείς, ὥστε μηδὲν μέμψεως ἄξιον, τὰ ἢ πολλοῦ ἄξια προβλέπεσθαι σε καθαρῆναι. καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ ὁρωμένων ἐπιφανεστάτου μὲν ὅλου τοῦ προσώπου τούτου ἢ αὐτοῦ τὰ ὀμμάτων· ἐπὶ μᾶλλον ἐν τούτοις ἐπιδείξατο τὴν εὔνοιαν, ὡς ἔχειν εἰς σὲ τὸ δαιμόνιον. ἀγαθὸν μόνον πρὸς τὸ τὰ καταπείγοντα ὁρᾶν αὐτάρκη παρέχειν· ἀλλ' ἐνίων οὐσῶν ἐκ τῶν πραττομένων γιγνωσκομένης τὴν ἀρετῆς, σοῦ διὰ τῶν τῆς ὄψεως σημείων τὸ κάλλιστα τῶν ἠθῶν ἐνεφάνισε· πρᾶον μὲν καὶ φιλάνθρωπον τοῖς ὁρῶσι μεγαλοπρεπῆ καὶ σεμνὸν τοῖς ὁμιλοῦσιν· αἰδήμονα καὶ σώφρονα πᾶσιν ἐπιδείξας· ὁκμάλις' αὖ τις θαυμάσειε. τὸ μὲν ἄλλων ἐπὶ μὲν τὸ πρόσωπος ταπεινῶν, ἐπὶ δὲ τῆς σεμνότητος αὖθις ἀπολαμβανομένων· τὸ δὲ διὰ μὲν τὴν αἰδημοσύνην θερμοτέρων, διὰ δὲ τὴν ἡσυχίαν ἀψυχοτέρων εἶναι δοκούντων· τοιαύτας ἐναντιώσεις πρὸς ἄλληλα λαβοῦσα ἡ τύχη, πρὸς τὸ δέον ἅπαντ' ὁμολογούμενα ἀπέδωκεν· ὥσπερ δ' ἐγὼ ἐπιτελέσω, ἢ τὸ δόγμα τοῖς ἄλλοις ἐπιδείξαι βουληθεῖσα· ἀλλ' ὑθνητὴν, ὡς εἰκάσαι, φύσιν συνιστᾶσα. εἰ μὲν σοὶ οἷόν τ' ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τὸ κάλλος τὸ σὸν, ἢ τὸ τοῦτο μόνον τῶν σῶν ἀξιέπαινον· ἀδὲν παραλιπεῖν ὠόμεθα δεῖν ἐπαινοῦντες τῶν πρόσθεν τινὶ ἢ δέδοικα μὴ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀπροθυμήσωμεθα τοῖς ἀκροατᾶς, εἰ περὶ τούτου μάτην πονοῦμεθα. πῶς γὰρ αὖ τις ἐπιβάλοι τῷ λόγῳ τὸ σὸν ὄψιν, ἧς μηδὲ ἡ τέχνη πεπείρηται τὸ ἔργων τοῖς ἀρίστοις δημιουργοῖς, δύναται ὑπερτεῖναι καὶ θαυμαστὸν ἀδὲν· τὰ μὲν γὰρ ἀκίνητον ἔχει θωπείαν. ὡς ἀδηλον εἶναι τί ποτ' αὖ ψυχῆς μεταχόντα φανείη. σὺ ἢ τὸ τῆς γνώμης ἦθος ἐν πᾶσιν οἷς ποιεῖς, μεγάλῳ δὴ πρέπει ἐπαυξάνει τῷ σώματι. περὶ μὲν οὖν τοῦ κάλλους πολλὰ παραλιπὼν τοσοῦτο ἐπαινέσαι ἔχω. περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης κάλλιστον μὲν τοῦτο ἔχοιμ' ἂν εἰπεῖν, ὅτι τῆς ἡλικίας τὸ ποσοῦτος διαβόλως ἐχούσης, σοὶ μᾶλλον ἐπαινεῖσθαι συμβέβηκεν. οὐ γὰρ μόνον εὐδὲν ἐξαμαρτάνεις· ἀλλὰ καὶ φρονιμώτερον ἢ κατὰ τὴν ὥραν ζῇς πεφύκησαι· καὶ τούτων μέγιστον τεκμήριον, ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁμιλία. πολλῶν γὰρ ἐντυγχανόντων σοι, καὶ παντοδαπὰς φύσεις ἐχόντων, ἔτι δὲ προσιόντων ἁπάντων ὅτι τὰς ἑαυτῶν συνηθείας· οὕτω καλῶς προσέσχες τῶν τοιούτων, ὥστε πάντας τὴν πρὸς σὲ φιλίαν ἠγαπηκότας ἔχειν. ὃ σημεῖον τῶν ἐνδόξως καὶ φιλανθρώπως ζῆν προαιρουμένων ἐστί. καὶ τοι τινὲς δοκιμήσαντες ἤδη τῶν τε συμβουλευόντων, ὡς οὐ χρὴ τὰς τῶν τυχόντων ὁμιλίας προσδέχεσθαι, καὶ τῶν πειθόντων τούτοις· ἢ γὰρ πρὸς χάριν ὁμιλοῦντα φαύλοις ἀναγκαῖον εἶναι διαβάλλεσθαι πρὸς τοῦ πολλοῦ· ἢ διαλαβόμενον τὰς τοιαύτας ὑπονοήσεις, ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐντυγχανόντων δυσχεραίνεσθαι συμπίπτειν. ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο καὶ μᾶλλον σοὶ μὲν δεῖν ἐγκωμιάζειν, ὅτι τῶν ἄλλων εἴ τι τῶν ἀδοκίμων οἰομένων εἶναι, τὸ τοῖς * ἄλλων τρόποις ἀρέσκειν, σὺ τοσοῦτο τούτων διήνεγκας, ὥστε τὰ χαλεπῶν καὶ δυσκόλων ἅπαντ' εὐηνεχθῆναι. ἓν μὲν σωπε-

A aspectu sui non satiat? quod cum remotum est, animis obuersatur? quod diuinam obtinet in corpore humano dignitatem? vt floridum elegantia venustatis, ita omnis suspicionis expers? Iam nec illa in facie tua culpari qucunt, quæ multis pulchritudine præditis acciderunt, vt vel ob corporis inconcinnitatem, vniuersa eorum elegantia turbaretur: vel propter calamitatem aliquam, etiam reliqua per se præclara, minus placerent: quarum reprehensionum omnium tuam faciem expertem esse reperiemus. Tanta enim cura, quisquis ille deorum fuit, qui formam tibi largitus est, omnes huiusmodi labes cauit, vt nihil vituperatione dignum, suspicienda in te plurima effecerit. Nam cum in his quæ aspectu sentiuntur, maximè facies emineat, atque in hac ipsa oculi: magis etiam in his suam erga te beneuolentiam numen ostendit. Non enim eos, ad necessarios duntaxat vsus, idoneos præbuit: sed cum quorundam virtus vix ex actionibus appareat, mores tuos probatissimos per visus indicia declarauit: qui sis & mitis atque humanus aspectu, &
B magnificus, & grauis in vitæ consuetudine: & fortis ac moderatus aduersus omnes: id quod in primis admirére. Nam cum aliorum comitas in humilitatis, grauitas in fastus opinionem incurrat: cumq. ydem vt propter fortitudinem temerarij, sic propter mansuetudinem inertes videantur: tot res inter se contrarias nacta fortuna, ita vti par est, omnia consentientia secum effecit: quasi votum absolueret, aut exemplum alijs ostendere vellet: non quasi mortalem pro more suo naturam constitueret. Quod si tuam pulchritudinem assequi dicendo liceret, aut vnum hoc in te laudandum esset: nihil in hoc tui celebrandi proposito è tuis dotibus prætermittendum videretur. Nunc vereor, ne auditores defatigemus, vt minus alacriter accipiant reliqua, si de hoc frustra nugemur. Quis enim speciem tuam oratione exprimat, quam nec pictæ aut fictæ imagines, præstantissimorum artificum industria elaboratæ, superare queant? Neque id mirandum. Nam illæ immobiles spectantur: vt obscurum sit, cuiusmodi, si viuerent, apparerent. Sed animi tui mansuetudo, & dexteritas in omnibus tuis factis, venustatem
C corporis mirum in modum auget. Ac tuæ formæ laudes (quanquam præterij multas) has habeo. De temperantia verò, pulcherrima laus illa occurrit: quòd, cum ista ætas calumnijs exposita sit, tibi vsu venit vt potius laudarere. Non modò enim nihil delinquis: sed sapientius etiam, quàm pro flore ætatis, vitam instituisti. Cuius rei maximum testimonium est tua cum hominibus consuetudo. Cum enim te multi conueniant, idemq. diuersissimis præditi ingenijs: teq. omnes ad suam familiaritatem inuitent: ita præclarè te aduersus illos omnes gessisti: vt amicitia tua delectentur: quod est vitæ indicium laudabiliter humaniterq. institutæ. Quanquam autem iam nonnulli probati sunt, tum qui non quosuis in amicitiam recipiendos suasere, tum qui ijsdem paruere: quòd & si quis improbis obsequatur, necesse sit vulgi reprehensionem incurrere: & si eam calumniam vereatur, odium ipsorum sodalium suscipiendum sit: ego tamen propter hoc ipsum te magis laudandum censeo: qui, cum alijs fieri non posse videatur, vt populi iudicijs probetur quisquam: tantum illos excellas, vt difficultates atque asperitates omnes superaris. Nam ne su-

Virtus syncera.

Temperantia & suauitas.

Comitas & colloquia.

ſpicionem quidem de te præbes, quaſi vlli ſis delictorum ſocius: & aliorum odium, morũ dexteritate vincis. Iam cum amatoribus (ſi quid de his quoq; dicendum eſt) ea eſſe ratio tua, eaq; cùm bonitas, tum prudentia mihi videtur, vt cum plerique nec eum quem ſibi delegerunt, moderatè ferre queant: tibi vſuuenerit, vt omnibus ſupra modum placeas: id quod ſignum eſt tuæ virtutis euidentiſsimum. Nemini enim ea negaſti, quæ iurè honeſteq; tribui poſſunt: quæ verò cum probro coniuncta ſunt, ea nec ſperare quiſquam in animum inducit. Tantam virtutis & honeſtatis appetentibus poteſtatem, impudentibus deſperationem affert tua modeſtia. Præterea, cum in adoleſcentia plerique modeſtiæ laudem taciturnitate venentur: tu tantùm ingenio polles, vt ſermonibus & colloquijs tuis non minorem quàm cæteris omnibus rebus apud familiares tuos laudem ſis aſſecutus. Tantus tuus lepos eſt, tanta ſuauitas, tum ſerijs, tum iocoſis in rebus, cum & ſimplex ſis abſque delicto: & acutus abſque malicia, & humanus cum ingenuitate: ac denique talis *qualem virtutis aliquis amans filium adoptarit. De fortitudine autem (nam & hanc præterire non decet) quanquam tua quidem natura multas adhuc acceſſiones recipit, ſequensq; tempus laudaturis magnam copiam ſuppeditabit: tamen pulcherrimæ ſunt iſta ætate laudes, qua nihil delinquere cæteris eſt optabile. Ac tua quidem fortitudo, cùm ex alijs rebus celebrari poſſit, tum verò propter exercitationem, cuius vel plurimi teſtes extiterunt. Fortaſsis autem in primis dicendum eſt, quàm prudenter id ſtudium cæteris prætuleris. Nam prudens agendarum rerum delectus in adoleſcente, commune ſignum eſt & animi liberalis, & cordati ingenij. Quapropter nec iſtius inſtituti laus eſt prætermittenda. Cum igitur ſcires, à reliquis certaminibus nec ſeruos, nec peregrinos excludi: iſtud verò ſolis propoſitum eſſe ciuibus, nec niſi ab optimatibus expeti: ſic eò te contuliſti. Adhæc, ſi qui currendo ſe fatigent: eorum nec fortitudinem, nec animi præſtantiam augeri: eos verò qui pugilatu, aut alijs eius generis ludis ſe exerceant, præter mala corporis, etiam ingenia corrumpere cum iudicares: ſplendidiſsimum pulcherrimumq; exercitationis genus, tuæq; naturæ aptiſsimum elegiſti, quod & armorum conſuetudine, & curſuum tolerantia belli ſimulacrum repræſentet: & magnificentia, & ſplendore apparatus, potentiæ deorum ſimile videatur. præterea & ſpectatu iucundiſsimum ſit: & è plurimis varijsq; generibus conſtet: & ingentia præmia meritò conſequatur. Præter enim ea quæ tribuuntur, ipſa etiam exercitatio, & tam præclarum ſtudium, non paruum præmium homini vel mediocriter virtutis ſtudioſo, videatur. Quod Homerici carminis teſtimonio vel in primis comprobatur: in quo & Græcos & Barbaros tali apparatu geſſiſſe bellum fecit inter ſeſe. Præterea etiam hodie Græcarum vrbium non abiectiſsimis, ſed maximis, in certaminibus vti eo familiare eſt. Quia verò putabas nihil prodeſſe rerum pulcherrimarum deſiderium, aut corporis ad omnia habilitatem: niſi & animus probè eſſet exornatus: laborum tolerantiam ſtatim in gymnaſijs oſtentatam, nec in factis fefelliſti: reliquum autem ingenij tui ſplendorem, animiq; robur, in certaminibus potiſsimum declaraſti. De quibus etſi orditi vereor, metuens ne ea quæ tum geſta ſunt,

Fortitudo & prudentia in eligenda aurigatione.

A συνεξαμαρτάνῃ τισὶν ἀσελγείαν ἐνδιδοὺς τοῖς ἄλλοις· τὴ δὲ πρὸς αὐτοὺς δυχερείας τῇ τῶν τρόπων ἁρμοσίᾳ κρατήσας. πρὸς τοίνυν σοῦ ἐραστὰς (εἰ χρὴ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν) οὕτω καλῶς μοι δοκεῖς καὶ σωφρόνως ὁμιλεῖν, ὥστε τῶν πολλῶν ἀσελγῶν ὃν ἂν προέλῃ, μετρίως ἐνεγκεῖν δυναμένων, τοῖς πᾶσι καθ' ὑπερβολὴν ἀρέσκειν συμβέβηκεν· ὃ τῆς σῆς ἀρετῆς σημεῖον ἐναργέστατόν ἐστιν. ὧν μὲν γὰ δίκαιον καὶ καλὸν, ἀθεὶς ἅπαντας αὐτὰ πρᾳὰ* τοῖς καθέστηκεν· ἃ δὲ εἰς αἰσχύνην ἥκει, τούτων ἁπάντων εἰς ἐλπίδα ἀφεὶς ἔρχεται· τοσούτῳ τοῖς μὲν τὰ βελτίω ὀρεγομένοις ἐξουσίαν, τοῖς δὲ δυσθεραπεύτως ἔχουσιν ἀπολιμπάνειν τὴ σωφροσύνη παρεσκεύακεν. ἔτι τοίνυν τῶν πολλῶν ἐκ τὸ σιωπᾶν, ὅταν ὦσι νέοι, τὸ σωφροσύνης δόξαν φερομένων· σὺ τοσοῦτον τῇ φύσει διενήνοχας, ὥστε ἐξ ὧν λέγεις καὶ ὁμιλεῖς τοῖς ἐντυγχάνουσι, μηδὲν ἐλάττω τὰ περὶ σαυτὸν δόξαν, ἢ ἃ πάντα τὰ λοιπὰ πεπίστευκας. τοσούτῳ πρὸς ἅπαντας χάρις καὶ ἐν οἷς σπουδάζεις ἔστι σοι, καὶ ἐν οἷς παίζεις. καὶ γὰ δικῆς ἀναμαρτήτως, καὶ δεινὸς ἀ κακοήθως, καὶ φιλάνθρωπος ἀληθερίως· καὶ τὸ σύμπαν τοιοῦτος εἰ, οἷος ἂν τις ἐξ ἀρετῆς ὑὸς ἐρῶν εἰ ἥροιτο. τὴν τοίνυν αὐθρείαν, (ἀδεὲ γὰ τοῦτο ἄξιόν ἐστι παραλιπεῖν) ἐχὼς ἀ πολλὴν ὑπάρχειν ἐστὶν ἐχόσης ἔτι τῆς σῆς φύσεως, καὶ ἃ μέλλοντος χρόνου πολλὰς ἀφορμὰς παραδώσουσι λόγων τοῖς ἐπαινέσε ἐθελομένοις· ἀλλ' ὡς καλλίστων ὄντων τ μὴ πάντης τῆς ἡλικίας ἐπαίνων, ἐν ᾗ τὸ μηδὲν ἐξαμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις δυκτόν ἐστιν. σὺ δὲ ὑπὲ πολλῶν μὲν ἄν τις ἀ ἑτέρων τ αὐθρείαν διέλθῃ· μάλιστα δὲ ὑπὲ τῆς ἀσκήσεως, ἧς ἀ πολεῖσι γέγραπται) μάρτυρες. ἀνάγκη δὲ ἴσως πρῶτον εἰπεῖν περὶ τῶν τ ἀγωνίαν ὡς καλῶς προθέλῃ. τὸ γὰ ὀρθῶς, ὅ, τι πρακτέον ἐστὶ, νέον ὄντα, δοκιμάσαι, καὶ ψυχῆς ἀγαθῆς, καὶ γνώμης φρονίμως κοινόν ἐστι σημεῖον. δὲ ὃ δὲ ἐ προλιπεῖν ἄξιον τὸν τῆς προαιρέσεως ἔπαινον. σωφρόνως τοίνυν τῶν μὲν ἄλλων ἀθλημάτων ἀ δεῖται ξένους μετέχοντας,* τούτῳ δὲ ὑπῆρχεν μόνοις μὲν τοῖς πολίταις ἐξουσίαν δοῦναι, ἐφιεμένους ἢ σοῦ βελτίονας· ὅτως ἐπὶ τοῦτον τὸν ἀγῶνα ὥρμησας. ἔτι ἢ κείνων σοῦ μὲν τὰ δρομικὰ γυμναζομένους δὲν πρὸς ἀνδρείαν δὲ ψυχίαν ὑπιδιδόναι· σοῦ ἢ τ πυγμὴν καὶ τὰ τοιαῦτα ἀσκήσαντας πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν γνώμην διαφθείρεσθαι· τὸ σεμνότατον καὶ κάλλιστον τ ἀγωνισμάτων, ᾧ μάλιστα πρὸς τ σαυτοῦ φύσιν ὁμοιότατον ἐξελέξω τῇ μὲν σωφροσύνῃ τῶν ὅπλων καὶ τῇ τ ὁρόμων φιλοπονίᾳ, τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ συμβαίνουσιν ὁμοιούμενον· τῇ ἢ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῇ σεμνότητι τ παρασκευῆς, πρὸς τὴν τ θεῶν δύναμιν εἰκασμένον· πρὸς ἢ τούτοις, ἡδίστην μὲν θέαν ἔχον, ἐκ πλείστων ἢ καὶ παντοδαπῶν συγκείμενον, μεγίστων δὲ ἄθλων ἠξιωμένον. πρὸς χάριτος τιθεμένοις τὸ γυμνασθῆναι καὶ μελετῆσαι τοιαῦτα, μικρὸν ἆθλον προφανῆσεσθαι τοῖς καὶ μετρίως ἀρετῆς ἐφιεμένοις. τεκμήριον δὲ μέγιστον ἂν τις ποιήσαιτο τ ὁμήρου ποίησιν, ἐν ᾗ καὶ σοῦ ἑλλήνας καὶ σοῦ βαρβάρους μὴ τοιαύτης παρασκευῆς πολεμήσοντας πεποίηκεν ἀλλήλοις. ἔτι δὲ καὶ νῦν τ πόλεων τῶν ἑλληνίδων, ἃ τῆς ταπεινοτάτας, ἀλλὰ τῆς μεγίστας ἐν τοῖς ἀγῶσι χρῆσθαι σπουδῆς ἐστιν. ἡ μὲν ἂν προαίρεσις οὕτω καλὴ. καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἠσπασμένη. νομίζω δὲ δεῖν εἶναι πρῶτον τῶν ἀναγκαιοτάτων ὑπάρχειν, δὲ καλῶς πρὸς ἅπαντα πεφυκέναι τὸ σῶμα, μὴ τῆς ψυχῆς φιλοτίμως παρεσκευασμένης· τ μ φιλοπονίαν δρῶσαν ἐν τοῖς γυμνασίοις ὑπομένοντος, δὲ ἐν τοῖς ἔργοις ἐψεύσατο· τ δ' ἄλλως ὑπάρχειν τ σαυτοῦ φύσεως, καὶ τ τ ψυχῆς ἀνδρείαν ἐν τοῖς ἀγῶσι μάλιστα ἐνδείξω.

ωεὶ ὧν ὁκνῶ μὲν ἄρξασθαι λέγειν, μὴ λείψω δὲ τῷ λόγῳ τ τότε γενομένων ὅμως δὲ ἀ θαλείψω. καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἃ θεωροῦντας ἡμᾶς ἐφράνει, ταῦτ' ἀπαγγεῖλαι μὴ ἐθέλειν. ἁπάντως μὲν οὖν εἰ διεξίοι σοῦ τοὺς ἀγῶνας· ἴσως δ' ἂν ἄκαιρον μῆκος ἡμῖν ὀπιθύσει τῷ λόγῳ· σὲ δὲ ἐν ᾧ πολὺ διήνεγκας μνησθείς, πάντα τἄλλα δηλώσω· καὶ τῇ τ ἀκυβόλων * δυνάμει συμμετριώτερον φανήσομαι χρώμενος. τ γὰρ ζυγῶν ἀφεθέντων, καὶ τῶν μὲν προορμησάντων, τ δὲ ἠφνιοχημένων, ἀμφοτέρων θαυμάζομεν, ἑκατέρων ὡς προῆκε τ νίκαν ἐλάσας· τοιάδε σφαῦρα τυχὼν ὤν, καίπερ καλὴ γ νικᾶν ὅμως, κάλλιον ἐδόκει ἢ θαλογώτερον εἶναι τὸ σωθῆναι. φερομένᾳ γὰρ ἐναντίον μέν σοι γ τ αὐλιπάλων ἅρμαλος, ἀπάλῳ δὲ αὐ πόσιν οἰομένῳ τι τ ἵππων δυνάμιν· ὁρῶν τ ἄλλων ἑνὸς καὶ μηδενὸς δεινοῦ παρόν, ὑπερηγωνιακότας, ἀχ ὅπως ἐξεπλάγης ἢ καταδειλίασας, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ ἐ τῇ γ ζυγοῦ ἐρμῇ κρείττων ἐγένῃ· τῷ ἢ πόθει, καὶ σοῦ διδυτυχηκότας τῶν αὐτ αγωνιστῶν παρῆλθες. κ γὰρ τοι ποσοῦτον μετήλλαξας τ ἀνθρώπων τὰς διανοίας, ὥστε πολλῶν θρυλλουμένων, ὡς ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν ἡδίστην θέαν παρέχει τὰ ναυαγοῦντα, κ δοκούντων ἀληθῆ ταῦτα λέγειν· ὅτι σοῦ τἐναντίον, σοῦ θεατὰς φοβεῖσθαι πάντας, μή τι συμπέσῃ τοιοῦτο σοὶ σέ. τοιαύτην δ' οὖν καὶ φιλοτιμίαν ἢ σὴ φύσις αὐτοῖς παρέχει· εἰκότως· καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ καθ' αὑτὸ τι βλέπειν ἡδέως· πολὺ δὲ καλλίον τὸ ταὐτὰ βεβιωκέναι, ἐφ' οἷς ἂν τις νοῦν ἔχων φιλοτιμηθείη. δῆλον δὲ ἐκεῖθεν· εὑρήσομεν γὰρ αἰακὸν μὲν κ ῥαδάμανθυν διὰ σωφροσύνην· ἡρακλέα δὲ, καὶ κάστορα, κ πολυδεύκην δι' ἀνδρείαν· γανυμήδην δ' κ ἄδωνιν, κ ἄλλους τοιούτους διὰ κάλλος· ὑπὸ θεῶν ἀγαπηθέντας. ὥστε ἔγωγε ἃ θαυμάζω τῶν ὀπιθυμούντων τῆς σῆς φιλίας, ἀλλὰ τῶν μὴ τ τρόπον τοῦτον διακειμένων. ὅπου γὰρ ἑκάστου τῶν πεφυκότων μετεχόντες τινες τ τῶν θεῶν ὁμιλίας ἠξιώθησαν, ἥκιστ' οὖ γ' ἁπάντων κυρίου καταστάντος δικτὴν θνητῷ φωτὶ φίλον ἡγεῖσθαι. δίκαιον μὲν οὖν, καὶ πατέρα κ μητέρα κ σοῦ ἄλλους οἰκείους σοῦ σὲ ζηλοῦσθαι, τοσοῦτον ὑπερέχοντος σου τῶν ἡλικιωτῶν ἀρετῇ· πολὺ δ' μᾶλλον οὓς σὺ ὁ τῶν ἡλικιωτῶν ἀγαθῶν ἠξίωμένος, σωτῆ πρακλείνας ἀξίους εἶναι φίλους ἐξ ἁπάντων αἱρῇ· σοῦ μὲν γὰρ ἡ τύχη σοι μετόχους κατέστησε· τοὺς δὲ ἡ σφετέρα καλοκαγαθία προσωικείωσεν· οὓς οὐκ οἶδα πότερον ἐραστὰς, ἢ μόνους ὀρθῶς γιγνώσκοντας προσαγορεῦσαι χρή. δοκεῖ γάρ μοι κ κατ' ἀρχὰς ἡ τύχη τ μὲν φαύλων καταφρονῆσαι, τὰς δ' τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν διανοίας ἐρεθίσαι βουληθεῖσα, τ σὴν φύσιν ἃ πρὸς ἡδονὴν ἐξαπατηθῆναι καλὴν ποιήσαι· ἀλλὰ πρὸς ἀρετ ἐνδαιμονήσαι χρήσιμον. πολλὰ δ' ἔχων ἔτι πρὸς σὲ διελθεῖν, αὖθ' καταλύσειν μοι δοκῶ τ ἐπαινον· δεδιὼς μὴ καθ' ὑπερβολὴν τ ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὲρ σοῦ θαλεγχθῶ δόξω. τοσοῦτον δ' ὡς ἔοικεν, ἡ τῶν λόγων δυνάμις ἐλαττόν ἐστι τ ὄψεως· ὥστε τοῖς μὲν ὁρατοῖς ὑδεὶς ἀπιστεῖν ἀξιοῖ· σοῦ δ' τάτων ἐπαινοῦντος, ἐσθ' ἃ ἐλλείπωσιν, ἀληθεῖς εἶναι νομίζουσι. παυσάμενος δ' πρὸς τάτων, ἤδη πρόσεισί σοι συμβουλεύειν, ἐξ ὧν ἀνυσιμώτερον ἔτι τ σωτῆ βίον καταστήσῃ. βουλοίμην δ' ἄν σε, μὴ παράλογον ποιήσασθαι τὸ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς μέλλουσι ῥηθήσεσθαι· μηδ' ὑπολαμβάνειν τάδ', ὡς ἄρα ἐγὼ τούτοις κέχρημαι τοῖς λόγοις οὐ τῆς σῆς ὠφελείας ἕνεκα, ἀλλ' ἐπιδείξεως ὀπιθυμῶν· ἵνα μήτε διαμάρτῃς τ ἀληθείας, μήτ' ἀντὶ τ βελτίστων τὰ τυχόντως ἑλόμενος, χείρων περὶ σωτῆ βουλεύσῃ. ἐγὼ

oratione non assequar: tamen neque prætermittam. Nam turpe fuerit, quæ nos spectantes exhilarant, ea nolle commemorare. Ac si omnia certamina referre vellem: vltra modum fortasse nobis extenderetur oratio: vnius autem, in quo multum excelluisti, facta mentione, & reliqua indicaro, & auditorum benignitate non abutar. Emissis bigis, atq; alijs longius euectis, alijs subsequentibus, vtrisque superatis, prævtrisque, vt decuit, victoriam obtinuisti: talem coronam adeptus, in qua cum ipsa victoria præclara sit: tamen euasisse incolumem, præclarius videbatur, & admirabilius. Nam aduersariorum curru contra te ruente, cunctisq; putantibus, equorum violentiam non sustineri posse: quãquam videras cæterorum quosdam nullo etiam ingruente periculo, mirificè angi: minimè perterritus es, aut refugisti: sed & robore animi, & bigarum impetu fuisti superior: & aduersarios, qui secundo cursu, nec interrupto vsi fuerant, celeritate anteuertisti. Quo ita mutasti animos hominum, vt cum multi iactent in ludis equestribus nihil esse perinde iucundum, atque naufragia curruum, ijq; vera dicere videantur: de te contrà spectatores omnes, soliciti ne quid tibi tale accideret, formidarent. Tantam beneuolentiam & studium in eorum animis natura tua excitarat: neque id iniuria. Cum enim pulchrum sit, ob vnum aliquod ornamentum esse conspicuum: quanto pulchrius est omnia complecti, quæ homo prudens laudi sibi duxerit? Idq; inde perspicitur: Æacum & Rhadamantum propter iusticiam: Herculem, Castorem & Pollucem propter fortitudinem: Ganymedem, Adonim. & eius generis alios propter pulchritudinem, à dijs adamatos esse reperiemus. Quare non miror eos, qui amicitiam tuam expetunt: sed illos, qui non eodem modo erga te afficiuntur. Si qui enim singulis duntaxat horum quæ diximus bonorum præditi, conuictu deorum sunt dignati: nónne ei, homo qui natus sit, optabile fuerit, eius amicum fieri, qui illa vniuersa in sua potestate habeat? Prædicanda igitur est tui & patris, & matris, & cæterorum propinquorum felicitas: quòd æquales tuos tantum virtute vincas. sed horum multò magis, quos tu tam præstantibus dotibus ornatus, delectu habito ex omnibus, amicitia tua dignaris. Nam illos fortuna tecum coniunxit: hos sua virtus tibi commendauit: qui haud scio amatores ne, an soli veri iudices sint nominandi. Nam mihi quidem videtur initiò fortuna, contemptis improbis, honestorum virorum mentes iritare volens, naturam tuam feciße formosam: non quo facilè ad voluptatem decepta prolaberetur: sed vt amplexa virtutem gloriam consequeretur. Quanquam autem multò plura de te commemorare possem: hic mihi finiendam esse puto laudationem: veritus, ne mea tui prædicatio naturæ humanæ limites excedere videatur. Nam vsquo adeò dicendi vis ab aspectu vincitur, vt his quæ sub sensum oculorum cadunt, fidem esse abrogandam nemo putet: eorundem verò laudes etiam iusto minores, non esse veras opinentur. His igitur nunc omissis, ea tibi præcipere conabor, per quæ vitam tuam honoratiorem efficias. Te verò velim ea quæ dicentur, non obiter animaduertere: neq; existimare, me ostentandi potius ingenij, quàm tui iuuandi studio, his verbis esse vsum: vt nec à veritate aberres, nec pro optimis obuia quæque amplexus, peius tibi consulas. Etenim

Confectio virtutũ laudabilior.

Reiectio cum occupatione, & trãsitus ad suasionem, animum liberali doctrina esse excolendum.

Etenim quorum obscura & humilis natura est: hos nec si quid non rectè fecerint, obiurgamus. At quorum laus, ita vti tua, in illustri loco sita est: his honestissimarum rerum vel neglexisse aliquid, probro datur. Præterea qui in alijs orationibus iudicandis hallucinantur: vnà tantùm de re non optimè statuunt. Qui verò consilia de vitæ officijs non rectè accipiunt, aut contemnunt: erroris sui per omnem secum ætatem monimenta circumferunt. A quibus omnibus te alienum atque immunem esse decet: ac prouidere, & perspicere, quid maximam in rebus humanis vim obtineat: & quo rectè feliciterq; constituto, maximos in vita fructus percipiamus: quo item neglecto, aut deprauato, in acerbissimas calamitates incidamus. Neque enim obscurum est, eius rei curam in primis esse suscipiendam: quæ plurimum in vtramque partem momenti & virium habet. Mentem autem humanarum rerum omnium esse moderatricem reperiemus: quam sola philosophia & rectè erudire, & exercere queat. Eius ergo te non expertem esse oportere censeo: aut ab ea sectanda, laboribus, quibus ea paranda est, deterreri. Cogitandum potius, per ignauiam & socordiam nec facilima quæque posse comprehendi: tolerantia autem & industria nihil in rerum natura esse bonorum quin comparetur. Atque omnium esse absurdissimum, parandarum opum, augendiq; roboris, & rerum similium ardere cupiditate: propterea q; multas ærumnas perpeti: quæ omnia mortalia sunt, mentiq; seruire consuerunt: vt verò ipsa mens, quæ cætera gubernat, quæ nunquam, deserit, quæ totius vitæ dux & magistra est, excolatur, non elaborare. Præclarum sanè & fortunæ beneficio, inter excellentes esse admirationi: sed multò præclarius est, suapte industria, quicquid eximium sit, esse assecutum. Nam illa, etiam improbis non raró sese offert: hæc verò nemini adest nisi virtute præstantissimo. Ac de philosophia quidem disserendi accuratius, alio tempore nobis occasiones opportuniores dabuntur opinor. Sed breuiter eam attingere, nunc etiam nihil prohibebit. Illud autem in primis est diligenter animaduertendum: cùm omnem disciplinam scientia & exercitatione quadam contineri, tum philosophiam magis etiam cæteris. Nam quanto diligentiores ea prudẽtiores q; magistros habet: tantò pulchrius esse constitutam par est. Atqui cum & in dicendo & in deliberando mentis versetur officium: philosophia autem huius vtriusq; rei peritiam tradat: cur eam disciplinam, quæ nos horum vtriusq; cõpotes facit, persequi nolimus? Tum enim cõsentaneum est, rei nostræ familiari accessura esse maxima incremẽta, adeoq; totã vitam fore cultiorẽ: cum & quæ doceri queũt, artis adminiculo, & cætera exercitatione quadã, et assuefactione obtinuerimus. Neque enim hoc dici profectò potest, nihil esse in scientia momenti ad hoc, vt alijs præstemus alij sapientia. Nam cùm omne ingenium, si apta institutio accedat, fit melius: tum verò ea multò maximè, quæ à primo statim ortu dexteriora cæteris extiterunt. Illa enim sese dũtaxat vincunt: hæc etiam alijs antecellunt. Ne verò dubita quin agendo parta peritia, nec sine periculo contingat, & ad reliquam vitam sit inutilis: philosophica autem institutio ad hæc omnia opportunè contemperata. Etsi autem quidam propter felices rerum successus, fortunæq; fauorem in admiratione fuerunt: eos tamen te contemnere, & tuĳpsius curam gerere decet.

Nec

A καὶ γὰρ τοῖς μὲν ἀφανῆ καὶ ταπεινὴν τὴν φύσιν ἔχουσιν, ἐάν τι μὴ καλῶς πράξωσιν, ὀνειδίζομεν. τοῖς δ' ὥσπερ σὺ, περιλέπτοις γεγυμνασμένοις, καὶ τὸ παράγμα λῆσαί τινα τῶν καλλίστων ἁμαρτόντα φέρειν εὔηθες. ἔτι δ' οἱ μὲν περὶ τῶν ἄλλων λόγων ψευδόμενοι, καθ' ἑνὸς μόνου πράγματος τἀληθῆ πεπράχασιν· οἱ δὲ περὶ τῶν ὀνειδισμάτων συμβουλίας διαμαρτόντες ἢ καταφρονήσαντες, παρ' ὅλον τὸν βίον τῶν ἑαυτῶν ἀγνωσίας ὑπομνήματα ἔχουσι. τούτων μὲν οὖν ἕνεκεν δεῖ σε παθεῖν σκοπεῖν ἔνι, τί τῶν ἀνθρωπίνων μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ τίνα καλῶς μὲν ἀποβάντα τελεῖ' ἂν καλῶς θοῖμεν, διαφθαρέν τα ἔνι, μέγιστ' ἂν βλαπτοίμεθα περὶ τὸν βίον. ἃ γὰρ ἄδηλον, ὅτι τούτων καὶ μάλιστ' ἂν ὀνειμέλειαν ποιητέον, ὁ μεγίστην ῥοπὴν* ἐφ' ἑκατέρων ἐργάζεσθαι πέφυκε. τοῦτ μέν τοίνυν εὖ ἀνθρώπους διέφευγεν ἁπάντων ὑφήσομεν ἡγεμονεύουσαν· ταύτην δὲ φιλοσοφίαν μόνην παιδεύσασί τε ὀρθῶς καὶ γυμνάσασι δυναμένην, ἧς οἰόμεθά σε δεῖν μεταλαχεῖν· καὶ μὴ κατακνήσαι, μηδὲ φυγεῖν τὰς ἐνούσας ἐν αὐτῇ πραγματείας· ἐνθυμούμενον, ὅτι διὰ μὲν δειλίαν καὶ ῥᾳθυμίαν καὶ τὰ παντελῶς* ὀνειπολῆς δυσχερῶς ἔστι· διὰ δὲ καρτερίας καὶ B φιλοπονίας ἔνδεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέφυκε· καὶ διότι τἀντῶν ἀλογώτατόν ἐστι, τοὺς μὲν ζηλοτυπισμὸν καὶ ῥώμῃ καὶ τοιαῦτα φιλοτίμως ἔχειν, καὶ πολλὰς ὑπομένειν κακοπαθείας, ἃ πάντα θνητά ἐστι, καὶ τῇ διανοίᾳ δουλεύειν εὔηθες. τὰ δ' ὀνειστὰ πάντων μὲν τἄλλων, σπουδαστέα δὲ τοῖς ἔχουσιν, ὅτῳ σοι ἡγεμονεύουσα τοῦ βίου, μὴ ζητεῖν ὅπως διακείσεται βέλτιον. καί τι καλὸν μὲν καὶ διὰ τύχην ἐν τοῖς πολλοῖς θαυμάζεται· πολὺ δὲ κάλλιον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὐτοῦ μηδενὸς τῶν ἐνδόξων ἄμοιρον ἡγεῖσθαι. τῆς μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῖς φαύλοις μεταλαχεῖν συνέβη· τῆς δ' οὐκ ἔστιν ἄλλοις μετουσία, πλὴν τοῖς* ἐν ἀνδραγαθίᾳ διαφέρουσιν. ἀλλὰ μὴν περί γε τῆς φιλοσοφίας ἀκριβῶς μὲν ἕκαστα διελθεῖν ἡγοῦμαι τὸν μέλλοντα χρόνον ἡμῖν ὑπολειπόμενον καιρὸν ῥᾳδίως· σωτόμως δ' εἰπεῖν ἐδέ νῦν οὐδὲν κωλύσει περὶ αὐτῆς. εἰ οὖν πρῶτον ἐκεῖνό σε δεῖ καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσι μὲν παιδεία δι' ὀπιστήμης καὶ μελέτης τινὸς συνέσηκεν· ἡ δὲ φιλοσοφία καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων. ὅσῳ γὰρ ἀκριβεστέρους καὶ φρονιμωτέρους ἔχει τοὺς ἐφ' C ἑαυτῆς· τοσούτῳ κάλλιον αὐτῇ συγκεῖσθαι πεφύκει. καί τοι τί ποθ' ἂν βουλείμην, τὴν μὲν ἀφανείας ὑπὸ τῆς λέξεως καὶ βλάπτεσθαι πεπραγμένης, τῆς δὲ φιλοσοφίας ἑκατέρου τούτων ἐμπειρίαν παραδιδούσης, μὴ ταύτῃ καταμαθεῖν τὴν πραγματείαν, δι' ἧς ἀμφοτέρων τούτων ἐγκρατῶς ἔξομεν; τότε γὰρ εἰκὸς καὶ τὸν βίον ἡμῶν μεγίστην ὄνησιν λαβεῖν, ὅταν τῶν κρατίστων ὀρεγόμενοι, τὰ μὲν διδακτὰ τέχνῃ, τὰ δὲ λοιπὰ γυμνασίᾳ τινὶ καὶ σωτηρίᾳ καταμαθεῖν δυνηθῶμεν. ἐπεὶ γάρ ἐστιν εἰπεῖν, ὡς ἔδεν πρὸς τὸ φρονεῖν εὖ παρὰ τὴν ἐπιστήμην διαφέρομεν ἀλλήλων. ὅλως μὲν γὰρ ἅπασι φύσις βελτίων γίγνεσθαι παιδείαν προσλαβοῦσα τὴν προσήκουσαν· πολὺ δὲ μᾶλλον ὅσαις ἐξ ἀρχῆς θἀτέρου τῶν ἄλλων ἔχειν ὑπῆρξε. τῆς μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον βελτίοσι γίγνεσθαι· τοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει διενεγκεῖν. εὖ δ' ἴσθι τὴν μὲν ἐκ τῶν πράξεων ἐμπειρίαν γιγνομένην, σφαλερὰν οὖσαν, καὶ πρὸς τὸν λοιπὸν βίον ἀχρήστως ἔχουσαν· τὴν δ' ἐκ τοῦ φιλοσοφεῖν παιδείαν πρὸς ἅπαντα ταῦτα εὐκαίρως συγκεκραμένην, καίτοι τινὲς ἤδη καὶ δι' εὐτυχίαν πραγμάτων γυμναθέντες ἐθαυμάσθησαν. σοὶ δὲ προσήκει τούτων μὲν καταφρονεῖν, σαυτοῦ δ' ἐπιμέλειαν ἔχειν·

ἐπεὶ

οὐ γὰρ αὐτοχεδιάζειν, ἀλλ' ἐπίστασθαί σε δεῖ περὶ τῶν μεγίστων· οὐδ' ἐπὶ τῶν κοινῶν μελετᾶν, ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι καλῶς ἐπίστασθαι. νόμιζε δὲ πᾶσιν μὲν τοῖς φιλοσοφίαν μεγάλα τοῦτ' ὠφελεῖν· πολὺ δὲ μάλιστα τοὺς περὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς πολιτικοὺς λόγους ἐπισήμους· τῆς γὰρ γεωμετρίας καὶ τῆς ἄλλης τοιαύτης παιδείας ἀπείρως μὲν ἔχειν αἰσχρόν· ἄκρον δὲ ἀγωνιστὴν γενέσθαι, παπεινότερον τῆς σῆς ἀξίας. ἐν ἐκείνῃ δὲ τὸ μὲν διενεγκεῖν ζηλωτόν, τὸ δὲ ἄμοιρον γενέσθαι παντελῶς καταγέλαστον. γνοίης δ' ἂν ἐξ ἄλλων τε πολλῶν, καὶ θεαγενεστάτης τοῦτ' ποιησαμένους ἐνδόξους ἄνδρας. τοῦτο μὲν γὰρ περικλέα, τὸν σωτῆρα πλεῖστον τῶν καθ' αὑτὸν διενεγκεῖν δόξαντα παιδί, ἀκούσεις πλησιάσαντα ἀναξαγόρᾳ τῷ κλαζομενίῳ καὶ μαθητὴν ἐκείνου γενόμενον, τούτης τῆς δυνάμεως μεταλαχόντα· τοῦτο δ' ἀλκιβιάδην μὲν εὑρήσεις πρὸς ἀρετὴν πολλῷ χεῖρον διαφέροντα, καὶ τὰ μὲν ὑπερφανῶς, τὰ δὲ παπεινῶς, τὰ δὲ ὑπερακράτως ζῆν πεφορημένον· ἀπὸ δὲ τῆς σωκράτους ὁμιλίας πολλὰ μὲν ἐπανορθώσεντα τὸν βίου, τὰ δὲ λοιπὰ τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων ἔργων ἐπικρυψάμενον. εἰ δὲ δεῖ μὴ παλαιὰ λέγοντας διατρίβειν, ἔχοντας ὑπογυωτέροις παραδείγμασι χρῆσθαι· τοῦτο μὲν τιμόθεον, οὐκ ἐξ ὧν νεώτερος ὢν ἐπετήδευσεν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἰσοκράτει συνδιατρίψας ἔπραξε, μείζους δόξης καὶ πλείστων τιμῶν ἀρχὰς ἀξιωθέντα. τοῦτο δὲ ἀρχύταν, τὸν τῶν ταραντίνων πλείστῳ καλῶς καὶ φιλανθρώπως διοικήσαντα, καὶ κύριον αὐτῆς καταστήσαντα, ὡς εἰς ἅπαντας τοῦ ἐκείνου μνήμην διελθεῖν. ὃς ἐν ἀρχῇ καταφρονούμενος, ἐκ τοῦ πλάτωνι, πλησιάσας, τοσούτου ἔλαβεν ἐπίδοσιν. καὶ τούτων οὐδὲν ἀλόγως ἀποβέβηκε. πολὺ γὰρ ἂν ἀπιστότερον, εἰ τὰ μὲν μικρὰ δι' ἐπιστήμης καὶ μελέτης ἀναγκαζόμεθα πλεῖν· τὰ δὲ μέγιστα, ἄνευ τέχνης, καὶ τοιαύτης πραγματείας ἡδυνάμεθα πράττειν. περὶ μὲν ἂν τούτων οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὡς παντελῶς ἀπείρως ἔχοντός σου περὶ αὐτῶν ἐμνήσθην· ἀλλ' ἡγούμενος, τὰς τοιαύτας παρακλήσεις, σοῦ μὲν ἀγνοοῦντας περιττὸν ἦν, τοὺς δ' εἰδότας παροξύνειν. μηδὲν δὲ ὑπολάβῃς τοιοῦτον, ὡς ἅπερ ἐγὼ ταῦτα εἴρηκα, διδάξειν αὐτὸς ἐπαγγελλόμενος σε τι τούτων (οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνθείην εἰπών, ὅτι πολλὰ μαθεῖν αὐτὸς ἔτι δέομαι· καὶ μᾶλλον ἀγωνιστὴς πεφήνημαι τῶν πολιτικῶν, ἢ διδάσκαλος εἶναι τῶν ἄλλων) οὐχ ὡς αἰσχυνόμενος δὲ, ταῦτα * διαρρήδην, τὴν τῶν σοφιστῶν ἐλομένων δόξαν, ἀλλ' ὅτι παλῃδὲς τοῦτον ἔχον τυγχάνει τὸν τρόπον. ἐπεὶ σχεδιάζειν μὲν πολλοὺς μὲν ἐξ ἀδόξων καὶ ταπεινῶν ὑπερφανεῖς διὰ τῆς πραγματείας τούτης γεγενημένους· σόλωνα δὲ καὶ ζῶντα καὶ τελευτήσαντα μείζης δόξης ἠξιωμένον· ὃς οὐκ ἀπελαμένος τῶν ἄλλων τιμῶν, ἀλλὰ τῆς μὲν ἀνδρείας τὸ περὶ μεγαρέας τρόπαιον ὑπόμνημα καταλιπών, τῆς δ' εὐβουλίας, τὴν σαλαμῖνος κομιδῇ, τῆς δ' ἄλλης σωτείρας τοὺς νόμους, οἷς ἔτι καὶ νυνὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἑλλήνων χρώμενοι διατελοῦσιν. ὅμως τοσούτων αὐτῷ καλῶν ὑπαρχόντων ἐπ' ἐδενὶ μᾶλλον ἐπῃρθέντα, ἢ τῶν ἐπὶ * σοφιστῶν ὅπως ἡμῖν· νομίζων τὴν φιλοσοφίαν οὐκ ὄνειδος, ἀλλὰ πρὸς τοὺς χρωμένους φέρειν· καλῶς ἐγνωκὼς αὐτὸ τοῦτο ἀρχηγέτην, ἢ καὶ τἄλλα ἐφ' οἷς διήνεγκεν. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἄλλως γινώσκω, σοί τε παραινῶ φιλοσοφεῖν, μεμνημένῳ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρξάντων σοι τῷ.

τάτε

A *Nec enim maximæ res temerè inuadendæ: sed certa ratione scienterq; suscipiendæ sunt: nec in ipso demum gerendarum rerum articulo meditari: sed ea scientia te institutum esse decet, vt quicquid opus fuerit, bene administres. Existimabis autem cùm omnem eruditionem, si quis vtatur, prodesse multum: tum verò eam doctrinam, quæ tradit, quid in Republica & agendum & dicendum sit, in primis. Nam geometriæ ac similium artium esse rudem, turpe id quidem est: sed earum summum fieri artificem, infra excellentiæ tuæ dignitatem. At in illa excellere facultate, præclarum: non esse institutum, prorsus est deridendum. Quod ex multis alijs rebus intelligitur: & ex eo, si viros illustres, qui tuam ætatem præcesserunt, spectes. Nam & Periclem, cuius sapientia temporibus illis præ omnibus celebrata est, familiarem fuisse Anaxagoræ Clazomenio: atque illo doctore vim eam consecutum esse audies: & Alcibiadem, ingenio quidem ad virtutem multo deteriore, (vt qui partim superbè, partim abiectè, partim libidinosissimè vitam instituerit)*

B *reperies, Socratis institutione multa in sua vita correxisse: cætera magnitudine rerum gestarum occultasse. Quod si veteribus commemorandis immorandum non est: cum recentiora exempla in promptu sint: tum Timotheum non ijs rebus, quibus adolescens studuit: sed propter ea quæ post institutionem Isocratis gessit, & summam gloriam, & amplissimos honores meritò esse consecutum cognosces: tum Archytam, qui Tarentinam rempublicam, summa rerum ad ipsum delata, adeò præclarè & humaniter administrauit, vt eius nomen apud omnes celebretur. Is igitur cum sperneretur initiò, è Platonis congressibus tantam authoritatem est adeptus. Neq; horum quicquam sine ratione factum est: imò longè esset absurdius, si ad parua quædam perficienda nobis artis atque exercitationis opus esset adiumentis: res verò maximæ nullam artem, nullum huiusmodi studium postularent. Ac de his quidem plura dicere, non video quorsum attineat, Neque enim initiò sic in hanc mentionem sum ingressus, quasi tu ea prorsus ignorares. Sed huius generis exhortationibus ignaros excitari, scientes inflammari putabam. Ne verò putes, me, quòd ista dixerim, de me*

C *polliceri tibi doctrinam harum rerum. Nec enim me fateri pudet, ipsi mihi adhuc multa esse discenda: atque ipsum rempubl. malle gerere, quam alijs eam doctrinam tradere. Neque hæc sic accipi velim, quasi asperner eam, quæ sapientiæ & eloquentiæ magistris proposita est, gloriam. Sed quia id quod dico, verum est. Scio enim multos ex obscuris & contemptis, per eam professionem illustres esse factos: ac Solonem & viuentem & mortuum maxima gloria floruisse, cui reliqui honores negati non fuerunt. Nam & fortitudinis suæ, tropæum Megarense: monimentum reliquit: & consilij, Salaminis recuperationem: & cæteris in rebus sapientiæ, leges, quibus etiam hodie plurimi Græcorum constanter vtuntur. Qui, quanquam tot ornamentis cumulatus, tamen nihil perinde studuit, atque vt in septem sapientum numerum referretur: sapientiæ studium non probro cuiquam, sed laudi omnibus esse dandum existimans, in quo æquè rectè sensit, vt in cæteris, in quibus excelluit. Atq; ego nec ipse aliter sentio, & tibi philosophandum censeo: nec obliuiscendũ, quantis te bonis natura & fortuna cumularit.*

quæ

Eloquẽ iæ præstantis clarorũ exemplis ostenditur.

Consilium antegressæ laudationis, & exhortationes.

quæ hanc ipsam ob causam ego quoque orationis initio commemoraui: non tam quidem, vt laudatione ingenij tui, animum tuum mihi conciliarem: quàm vt te ad philosophiam adhortarer: vt & eam non parui duceres: nec bonis istis elatus, ea quæ restant, negligeres. Neque verò si ijs præstas, quibus cum viuis, studere alijs esse præstantior nolis: sed existimes, eximium esse excellere in omnibus: magisq; expedire, vt ei rei studere videaris, quàm vt in vulgaribus emineas: aut ingenium tuum dedecores: aut eorum, qui sibi de te magna pollicentur, spem frustreris: imò tuis viribus vincere studebis beneuolentissimorum desiderium: atq; existimabis, reliquas orationes, si mediocriter placeant, oratoribus esse gloriæ: præceptiones autem, ijs qui pareant, & vsui esse, & honori. ac iudicia de alijs rebus animi nostri sensum ostendere: studiorum verò delectum, totum nostrum ingeniũ aperire. de quibus interim dum iudicas, ab omnibus de te fieri iudicium expecta: & mihi, qui te ita laudarim, pro eo ac specimen de te præbueris, certamina fore sine mora sustinenda. Quas ob res, & te hisce laudibus videri dignum, & mihi tui amorem non esse fraudi oportebit. Te verò non ita promptè ad philosophiam adhortaremur: nisi nec aliud munus amicitia nostra magis dignum, me tibi posse conferre arbitrarer: & rempublicam viderem, dum penuria bonorum virorum, quibus suis mandatur, ob horum delicta maximis cladibus affici. Vt igitur & ipsa tua virtute, & tu ipsius honoribus perfruaris, studiosius te sum hortatus. Neq; enim penes te futurum esse, vt priuatam vitam agas: sed tibi publicũ aliquod munus mandatum iri puto: & quò maior est ingenij tui præstantia: eò tibi maiores dignitates obuenturas, eoq; maturius tui periculum factum iri. Expediet igitur nunc ita esse animo præparatum, vt tunc nihil delinquas. Mei itaq; officij est, explicare quæ à te fieri vtiliter existimem: tui, de eis deliberare. Decet autem etiam cæteros, qui tuam familiaritatem expetunt, non breues & leues voluptates atq; colloquia magnificere, neq; ad ea te prouocare: sed elaborare, studioseq; cogitare, de uita tua quàm illustrissima efficienda. Sic enim & ipsi maximas laudes assequentur: & in te maxima beneficia conferent. Ac tuorum sodalium nunc etiam neminem reprehendo. Nam in reliquæ felicitatis tuæ parte & hoc esse videtur, quòd in nullum illaudatum incideris amatorem: sed eorum tibi familiaritas contigerit, quibus meliores ex omnib. æqualib. deligi non possint. Proinde suadeo, vt te erga illos omnes comem præbeas, & facilem: sed eorum tamen prudentissimis obsequaris: vt & ab his ipsis, & à reliquis ciuibus melior iudiceris.

Vale.

Amicitiæ officiũ ad virtutem incitare.

A τάτε γὰρ εἶπα διῆλθον ἃ ἐν ἀρχῇ τ λόγε κἀγὼ ἐβὶ αὐτῶν ἠχ ὡς ἐκ τ σὸ φύσιν ἐπαινέων, σὶ αἰδήσαι σὲ ποιήσω δεόντως· ἀλλ' ἵνα μᾶλλον προτρέψω σὲ πρὸς τ φιλοσοφίαν· ἐὰν μὴ ὦ τὰ μικρὸν προίσῃ, μήσ' ὀλίγα τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς μέγα φρονήσας τ μελλόντων ὀλιγωρήσῃς. μηδ' εἰ τ ἐντυγχανόντων κρείττων ᾖ, μηδὲν τ ἄλλων ζητεῖ διενεγκεῖν· ἀλλ' ἡγᾶ κράτιστον μὲν εἶ τὸ πρωτεύειν ἐν ἅπασι· τάτε σ' ὀρεγόμενον ὀφθῆναι, μᾶλλον συμφέρειν, ἢ προέχοντα ἐν τοῖς τυχοῦσι. καὶ μὴ καταρχωίης τ φύσιν· μηδ' ἐλπίδων σὸν ὀλίγε ποιήσῃς τ ἐλπιζομένων σοὶ μέγα φρονοῦντας· ἀλλ' ὑπερβάλλεσ πρῶ τῇ σαυτ' ἀμιλλᾷ τ τ ἀνταγωνιστῶν ὀλιγωρίαν· καὶ νόμιζε τὰς μὲν ἄλλας λόγας ὅταν ὀρθῶς ἔχωσι, τοῖς ἐπαίεσι δόξαν προσθεῖναι· τὰς δ' συμβελίας τοῖς πεισθεῖσιν ὠφέλειαν καὶ τιμὴν προσάπτειν· καὶ τὰς μὲν περὶ τ ἄλλων κρίσεις, τ αἴσθησιν ἡμῶν ἔχομεν, δηλοῖ. τὰς δ' τ ὀρθῶς βουλευμάτων αἱρέσεις τ ὅλε φύσιν ἡμῶν δοκιμάζειν. ἐν οἷς ἅμα κρίνων αὐτὸς κριθήσεσθ πρὸς ὀλίγα πᾶσι· κἀμὲ τὸν εὖ τως ἐγκωμιάσαντά σε ἐτίμως ἐν ἀγῶνι κρίνησεσθ τῆς σῆς δοκιμασίας, διὸ δὲ B σὲ τε τ ἐπαίνων ἄξιον εἶναι δέξασθαι, κἀμὲ τ σῆς φιλίας αἰεπιτίμητον εἶναι. ἠχ ἥτω δ' ἀν σε προθύμως ὀρθῶς τ φιλοσοφίαν παρεκαλέμεν, εἰ μὴ τ δ' ἐμοίας τ ἐμῆς τύτον ἂν σε κάλλιστον ἔρανον εἰσενεγκεῖν ᾠόμεν· τὸν δὲ πόλιν ἐώρων, ὀλίγα μὲν ὀπορέων τ καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν τοῖς τυχοῦσι πολλάκις χρωμένην, ὀλίγα δὲ τὰς τάτων ἁμαρτίας αὐτὴν ταῖς μεγίσαις ἀτυχίαις περιπίπτεσαν. ἵν' οὖν ἡμὲν τ ἀρετῆς, σὺ δὲ τ σαυτ' τιμῶν ὀπολαύσῃς, προθυμότερόν σοι παρεκελευσάμην. καὶ γὰρ ἀσ' ὀρθῶς σοὶ νομίζω γενήσεσθ ζῆν ὡς ἔτυχεν· ἀλλὰ προστάττειν σοὶ τὴν πόλιν τῶν αὐτῆς διοικεῖν. κ ἔσω τὴν φύσιν ὀρθῶς φανεστέραν ἔχεις, τοσύτῳ μείζονων ἀξιώσεν, κ ῥᾴτον βελήσεσθ πεῖραν σε λαμβάνειν. καλὸν οὖν παρεσκευάσθ τὴν γνώμην, ἵνα μὴ τότε πλημμελῇς. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν ἔργον, εἰπεῖν ἃ σοι συμφέρειν ἡγεῖμαι πεπράχθαι· σὸν δὲ, ἐκλύσασθαι περὶ αὐτῶν. προσήκει γὰρ κἀκ τὰς ἄλλας τὰς ζητουμένας οἰκείως πρὸς σὲ διακεῖσθαι μὴ τὰς ὀλιγοπλαίους ἡδονὰς καὶ διατριβὰς ἀγαπᾶν, μήσ' ὀλίγα τούτοις προκαλεῖσθαι. ἀλλὰ φιλοπονεῖν κ σκοπεῖν, ὅπως τὸν σὸν βίον ὡς λαμπρότατον καθιερώσουσιν. αὐτί τε γὰρ οὕτως ἂν μάλισα ἐπαινοῖντο, καὶ σοὶ πλείων ἀγαθῶν αἴτιοι γένοιντο. μεμφόμεν μὲν γὰρ ἐνίοις ἀδύνατον τῶν σοὶ πλησιαζόντων. καὶ γὰρ μοὶ δοκεῖ τῆς ἄλλης εὐτυχίας τ σῆς καὶ τᾶθ' ἓν εἶναι, τὸ μηδένος φαύλε τυχεῖν ἐρασθῆ· ἀλλ' οὓς ἂν τις ἕλοιτο, βουλόμεν φίλος ἐκ τῶν ἡλικιωτῶν ἐκλέγεσθαι. παραινῶ μὲν τοι σοὶ φιλοφρονεῖσθαι μὲν πρὸς ἅπαντας τύτους, καὶ ἔχειν ἡδέως· πείθεσθ δὲ τοῖς πλεῖον νοῦν ἔχουσιν αὐτῶν· ἵνα δὲ τύτοις αὐτοῖς ἔτι σπουδαιότερον δοκῇς εἶναι, καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις. εὐτύχει.

PRIMI TOMI FINIS.